

Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Vacatione, Amissione, Et Extinctione Beneficiorvm ...

Leuren, Peter

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Paragraphvs VIII. De resignatione, & reservatione fructuum, aut pensionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74494](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74494)

quod ipse resignans intendebat sibi, in penam utroque beneficio careere debet. Primo, quia resignavit illud, posteriore etiam, quia alteri debitum: tum quia ipsi calliditas hac sua & fraus (quæ semper in tali casu præsumitur) prodesse non debet, nec ex propria iniquitate ferre commodum. *c. si te. de renunc. §. cæterum. Laym. ibidem.*

PARAGRAPHVS VIII.

De resignatione sub reservatione fructuum aut pensionis.

Questio 417. In genere, quam sint ea, que quandoque in resignatione reservantur resignanti?

Respondeo esse sequentia: Fructus omnes, vel eorum medietas, pensio, potestas transferendi pensionem, regressus ad beneficium & accessus. *Parif. l. 6. q. 1. n. 1.* Item administratio. *Parif. loc. cit. n. 11.* citans Mandos. *tr. de signat. grat. tit. fructuum reservationes. col. 2.* Item reservatio nominis seu denominationis, stalli in choro, & loci in capitulo, habitationis, distributionum quotidianarum. *Parif. n. 13.* citans *c. cum inter. de renunc. & ibi Abb. n. 1.* Tamb. *de iur. l. 2. p. 3. q. 11. d. 8. n. 3.* Sarnes. *de annal. q. 60. &c.* Item reservari consuevit quandoque resignanti collatio omnium beneficiorum pro tempore vacantium. *Parif. n. 14.* citans Rebuff. *super concord. rubric. de mandato apost. §. 1. vers. quod si collationes. Mandos. de sign. grat. tit. fructuum reserv. col. 2.*

Questio 418. An reservatio omnium fructuum fiat licite, quæ de causa, & à quo?

Respondeo ad primum: fieri quandoque & admitti resignationes reservatis omnibus fructibus, ita ut ad resignatarium solum jus & titulus beneficii transferatur. *Azor p. 2. l. 7. c. 21. q. 1.* *Parif. l. 6. q. 1. n. 2.* citans Card. *Parif. cons. 39. n. 7. vol. 4.* Perret. *cons. 93. n. ult. &c.* Fitque hæc reservatio licite. *Azor loc. cit. n. 10.* uti id à Campegio in *tr. de reserv. omnium fruct. ostendi ait, dum nimium fit iustus de causis.*

2. Respondeo ad secundum: talis causa inter alias hæc est: ne is, qui beneficium resignat, nimio dispendio ex ipsa resignatione gravetur, sed habeat, unde commodè vivat, vel debita contra-cta solvat. *Azor loc. cit. Parif. n. 8. juncto n. 7.* Et sic fructus resignanti reservari pro pensione, & haberi loco pensionis, quæ in subsidium vite dari solet, traduntur eidem. *Azor loc. cit. Parif. n. 6.* ex Rebuff. in *pr. tit. de reservat. tam general. n. 13.* Sarn. *de annal. q. 60.* Mand. *de annal. q. 30. n. 1.* ubi is etiam attestatur, poni tunc in supplicatione fructus loco pensionis annua reservare, constituere, & assignare dignemini.

3. Respondeo ad tertium: hanc fructuum reservationem fieri non posse à jure communi, eò quod jure communi beneficium dividi non possit. *c. majoribus. de preb. vel etiam, quod beneficia sine diminutione conferenda, c. ut beneficia sine diminut. qualiter dividuntur, vel saltem cum diminutione conferuntur beneficia, cum fructus uni reservantur, alteri verò jus beneficii confertur. Sed fieri*

posse à solo Papa, utpote potente de beneficiis disponere liberrimè in iis omnibus, quæ sunt juris scripti, non naturalis aut divini. *Azor. loc. cit. Parif. n. 3. & 4.* citans Rebuff. in *pr. de reservat. tam general. quam spec. n. 16.*

Questio 419. Quis usus hujus reservationis fuerit olim, sit quæ hodie?

Respondeo: Hujusmodi reservatio olim indistinctè & passim non concedebatur, sed solum ex causa magna. *Parif. n. 34.* citans Rebuff. ubi ante n. 14. Statuit deus Alexander VI, ut nemini concederetur dicta reservatio nisi Cardinalibus. *Parif. n. 35.* citans Rebuff. in *pr. tit. de regressu. verbo fin.* quod licet per tempus aliquod observatum, postmodum tamen fuisse concessam dictam reservationem resignantibus, & ipsam reservationem judicatam esse causam sufficientem, tradit *Parif. tit. n. 35.* Nunc autem stante Trident. *sess. 24. c. 13.* raro concedi talem reservationem omnium fructuum, administrationis, jurisdictionis, &c. ex Mand. *de sign. grat. tit. fructuum reserv. col. 3.* ait idem *Parif. quin & passim hodie dicitur, & exceptis Cardinalibus, id negati à Papa; & iustissima quidem ratione, ne serviens altari nihil de altari habeat, unde vivat; cum tamen reditus Ecclesiastici instituti sint propter spiritualia & illa tractantes, tradit *Parif. à n. 36. & n. 42.* subiungens ex Rebuff. ob eandem rationem in regno Franciæ istiusmodi reservationem omnium fructuum prohibitam.*

Questio 420. In quibus beneficiis soleat hodie dicitur concedi istiusmodi reservatio omnium fructuum?

Respondeo primò: In Ecclesiis Cathedralibus seu Episcopatibus non dari istiusmodi reservationem fructuum, nisi detractis seu remanentibus pro Episcopo mille ducatis annuè secundum verum valorem. *Parif. l. 6. q. 1. n. 36.* vidisse sic fieri de stylo. Secundò nec dari in parochialibus, nisi relictis Rectori centum ducatis. *Parif. ibid.* Tertio in Abbatibus, Prioratibus, Præposituris, & aliis similibus non concedi, nisi Cardinalibus duntaxat juxta decretum Alexand. VI. quibus etiam, dum resignant, id à Papa petentibus reservantur seu relinquuntur præter dictos fructus administratio, instructio, collatio beneficiorum, ut assertit *loc. cit. Parif.*

Questio 421. An, & qualiter resignans reservatis omnibus fructibus habeatur adhuc pro titulari, etsi re ipsa titulum amiserit, habeatque in eo regula Cancellar. de annal. & regula de publicando locum?

Respondeo ad primum: Si resignanti reserventur solum omnes fructus, non habetur loco titularis, sed duntaxat loco pensionarii, quia illi fructus habentur loco pensionis. *Parif. tit. q. 1. n. 43.* citans Sarn. *ad reg. de annal. q. 60.* si verò præter omnes fructus reservatur quoque ei denominatio, stallum in choro, vox in capitulo, habetur post resignationem loco titularis, & æquiparatur titulari. *Parif. ibid.*

2. Respondeo ad secundum: Hoc casu juratur quoque talis regula de annal. Secus est in primo casu

Casu, five dum resignanti reservantur solum omnes fructus; cum regula illa loquatur de titulo. Paris. n. 44. ex Mandof.

3. Respondeo ad tertium: Dum reservati sunt fructus una cum denominatione, videtur in eo non habere locum regula de publicando, quia talis resignans in effectu videtur remanere beneficiatus post resignationem sicut ante, & effectus attendi debet. Paris. n. 45. ex Sarn. ad reg. de publico. quamvis n. 46. subjungat Paris. hodieum ex Constitutione Gregor. XIII. locum etiam in tali casu habere dictam regulam.

Questio 422. An in reservatione omnium fructuum necesse sit fieri mentionem pensionis jam imposita beneficio resignato?

Respondeo negativè; Sed absque dicta mentione facta valida erit dicta reservatio omnium fructuum. Paris. cit. q. 1. n. 26. sic testans conclusum in Rota. Et hoc ipsum singulare omnino, utpote cujus contrarium est in reservatione pensionis, dum ea constituta super fructibus beneficii jam alia pensione gravari non valet; quia non presumitur Papa voluisse gravare Ecclesiam, seu ejus fructus duplici onere, quod ipsum cessat in reservatione omnium fructuum; cum constet, eo ipso gravari Ecclesiam de omnibus fructibus, adeoque ubi beneficium jam gravatum esset pensione aliqua, ea soluta, reliquos fructus deberi reservatario. Paris. a n. 27. Hortari nihilominus Mandosium de sign. grat. tit. fruct. reservat. col. 4. ut apponatur mentio antiquæ pensionis; quin & testari eundem, decimum à Rota, quod non valeat facultas transferendi illos fructus vel partem, non facta prius mentione pensionis primo loco imposita tali beneficio ait Paris. n. 30.

Questio 423. An in istiusmodi reservatione omnium fructuum requiratur expressus consensus resignatarii?

Respondeo affirmativè. Azor loc. cit. Paris. cit. q. 1. n. 22. citans Campeg. tr. de reservat. omnium fruct. n. 2. Siquidem is, qui titulum beneficii habet, onus sine ullo fructu & emolumento subire & sustinere non cogitur; sed qui altari servit, etiam de altari vivit; adeoque hæc reservatio omnis emolumentis, seu omnium fructuum fieri non debet eo renitente, sed consentiente: in quo casu jam scienti & volenti gratis inservire Ecclesie, & propriis impensis militare, non fiet injuria, nec in hoc ab ullo prohibebitur; idque præcipue, dum ei, qui aliunde habet unde vivat, resignatur, seu datur beneficium reservatis omnibus fructibus alteri. AA. iidem.

Questio 424. An reservatarius possit fructus omnes reservatos capere propria auctoritate?

Respondeo: Si, dum reservantur omnes fructus, appositæ est clausula apponi solita per signaturam percipiendi fructus propria auctoritate, potest dictos fructus propria auctoritate percipere. Siquidem per hanc clausulam significatur concessa resignanti beneficium reservatis omnibus fructibus facultas capiendi & percipiendi fructus illos per seipsum, & absque alicujus licentia vel consensu, ac si adhuc beneficium resignatum re-

P. Leuren, Fori Benef. Tom. II.

tineret; tamen tunc non dicatur eos capere ut possessor beneficii, sed veluti is, cui beneficium ejusque bona sint obligata, & tanquam is, qui à re sibi addicta, & servitute debente eam exigat. Azor p. 2. l. 7. c. 21. q. 1. §. verum si. Paris. cit. q. 1. n. 15. & 16. citans Mandof. ad reg. de ann. q. 30. Unde etiam talis resignans seu reservatarius potest remanere in possessione (intellige percipiendi auctoritate propria fructus) ac si non resignasset, utpote quam non amittit. Paris. n. 17. & 18. citans Card. Paris. conf. 39. n. 7. vol. 4. Mand. tr. de sign. grat. tit. fruct. reserv. col. ult. & Rotam in Paderana 5. Febr. 1546. Quod si verò clausula hujusmodi appositæ non est, debet fructus percipere de manu resignatarii, five percipere illos jure non potest sine consensu resignatarii. Azor loc. cit. Paris. n. 21. citantes Rebuff. in pr. tit. de reservat. tam general. quam special. n. 13.

Questio 425. An, si fructus omnes reservati fuerint cum clausula: Vel si maluerit pensionem annuam, v.g. centum ducatorum: & reservatarius per aliquot annos perceperit pensionem, possit dein variare, & pro sequentibus annis exigere fructus?

Respondeo negativè. Paris. cit. q. 1. n. 31. citans Rotam in Cordubens. dimidia portiois, II. Jan. 1547. & 9. Martii. 1548. eo quod variatio maximè prohibeatur clericis. Clem. unic. de renunc.

Questio 426. Quid sit circa reservationem medietatis fructuum?

1. Respondeo primò: Tamen resignanti reservari non soleant omnes fructus, nisi sic Cardinalis, solet tamen ei concedi reservatio medietatis fructuum loco pensionis annuæ. Paris. cit. q. 1. n. 47. citans Rebuff. in pr. loc. cit. nu. 15. Mand. de sign. grat. loc. cit. col. 1. Boër. Staph.

2. Respondeo secundò: Est & dicitur hæc reservatio medietatis fructuum justa, si beneficiatus ex altera medietate potest commodè vivere, & onera beneficii portare. Paris. n. 55. citans Rebuff. ubi ante n. 19.

3. Respondeo tertio: Non datur in hoc casu clausula, dictam medietatem fructuum percipiendi auctoritate propria, adeoque fructus illos debet reservatarius percipere de manibus titularis. Paris. n. 53. & 54. ex Rebuff. loc. cit. n. 18.

Questio 427. Dum in supplicatione est clausula: cujus fructus 24. ducatorum summam non excedunt (uti ex stylo Curie non exprimitur major valor Canoniceatum, est sepe reserventur pensiones longè majoris valoris, v. g. 300. vel 400. ducatorum) interim autem à parte rei fructus beneficii excedant 24. ducatos, conficianturque v. g. 400. an inquam in hoc casu, dum resignans reservavit sibi medietatem fructuum, is habere debeat 12. ducatos, an 200.?

Respondeo, debere eum habere 200. quia hæc est medietas veri valoris; & inens Papæ est reservare medietatem fructuum, & non valorem medietatis fructuum. Paris. cit. q. 1. n. 51. citans Mand. l. ult. cit. col. 3. & Rotam in Calagur. medietatis fructuum de vense Nov. 1537.

T

De

De natura, qualitate, & introductione pensionis.

Quaestio 428. Quid nominis sit, & quid in genere significet pensio?

Respondeo: Vox hac late accepta omne debitum annuum vel menstruum, & universaliter, quicquid per certa tempora distributum praestatur, significat. Strictius vero accepta annuam pecuniam vel fructuum quantitatem, ex beneficii emolumentis à beneficiario debitam alteri. Lott. *de re benef.* l. 1. q. 35. n. 9. 10. & 11. In utraque hac significatione idem hujus vocis est etymon. Lott. *ibid.* n. 12. nimirum vel *pendo pendis*, quod est solvo, juxta quod etiam pensionis solutio dicitur pensitatio, ut Gamb. *de off. leg.* l. 6. n. 39. apud Lott. vel *pendeo pendes*. non quidem quia dependet à beneficio, unde extrahitur velut usus fructus à proprietate, ut Barb. *juris Eccles.* l. 3. c. 11. n. 2. *Gig. de pens.* q. 1. n. 9. Caccialup. *cod. tr.* q. 2. aliter apud Lott. n. 14. ne aliàs diversà hujus vocis sumptà genericè & sumptà specificè admitenda sit derivatio; sed quia ex natura sua semper pendet, seu est debitum in suspensio, dum soluto debito unius anni, quod pendebat, incipit alterius anni debitum pendere, ità ut nulla detur pars temporis, quo non dicatur debitum pendere, seu esse in suspensio, Lott. n. 15. & 16. ex Connan. in *Commentar. juris civilis* l. 4. c. 15. n. 9. neque enim minus, ut idem Lott. n. 17. pendentiam ex tempore, quam ex re, cui cohaeret, estimamus, & ità fructus pendentes dicimus, quorum colligendorum necdum tempus advenit.

Quaestio 429. Quid rei sit pensio Ecclesiastica, seu qualiter definiatur?

1. **R**espondeo primò: Pensionem multifariam definiri à diversis, ut videre est apud Garc. *de benef.* p. 1. c. 5. n. 162. disconvenientià harum definitionum potissimum ex eo orta, & in eo sita, quòd quidam definiendam suscepere pensionem, ut quid, seu ut res juris est, alii ut quid rei seu facti est; uti hanc differentiam insinuat Azor p. 2. l. 8. c. 5. q. 1. in fine. proinde ad conciliandos inter se Auctores illos,

2. Respondeo secundò: Pensionem in posteriore acceptione sic rectius & exactius videri definiri à Coraf. *de benef.* p. 1. c. 4. n. 6. apud Garc. *loc. cit.* n. 163. quòd sit moderata portio ex redditibus beneficii auctoritate Superioris ad tempus separata per modum quantitatis, & cum causa alteri assignata; cum qua ferè coincidit illa, quam assertit Lott. *loc. cit.* n. 11. quòd sit annua pecuniae quantitas alicui in perpetuum debita à beneficiario in ejus vitæ subsidium super ipsius beneficii emolumentis per Papam reservata. Neque in eo differre videntur, quòd prior dicat, *ad tempus separata*: & secunda dicat, *in perpetuum debita*. Hac enim duo bene simul consistunt, dum per primum intelligitur, quòd sit pars fructuum ad tempus nimirum v. g. ad mortem pensionarii separata à reliquis fructibus beneficiario remanentibus, & non in perpetuum, seu semel pro semper, ità ut nunquam pars illa fructuum redeat ad beneficiarium; per alterum vero: *in perpetuum debita*: intelligatur, solvendam pensionario usque ad ejus mortem,

quemadmodum commenda in perpetuum sonat commendarii beneficium usque ad mortem commendatarii. Item illa, quam assertit Card. de Luc. *de pens.* d. 19. n. 8. quòd sit quadam fructuum portio, quae per Papam extrahitur à fructibus beneficii pensionario assignata, reliquis fructibus remanentibus ad commodum titularis. Item illa, quam assertit Azor. *loc. cit.* q. 1. *ad initium*. quòd sit certa portio ex alieno beneficio Ecclesiastico iusta de causa ad tempus detracta & separata: adde, alteri solvenda. Pensio autem in priore acceptione definiti potest, quòd sit jus exigendi & percipiendi dictam portionem, &c. ut colligitur ex Garc. *loc. cit.* n. 170. nisi, quòd is, uti & Navar. apud illum n. 167. addat *ius spirituale*, quòd utrum rectè addatur, patebit ex sequentibus. Et hoc erat, quòd contendebat Nav. *cons.* 63. n. 6. *de simon.* & in *manu.* c. 23. n. 111. apud Garc. n. 166. nempe, quòd sicut beneficium non est fructus, qui percipiuntur ex illo, sed jus illos percipiendi, ità etiam pensio non sit illa certa portio fructuum, sed potius jus illam percipiendi. Porro dicitur in definitione portio de redditibus beneficii detracta & separata, quia est pars quadam dictorum reddituum, & res per se à titulo & jure beneficii separata, sicut usus fructus à proprietate secundus per se distinguitur. Azor *loc. cit.* Cetera datae definitionis declaratoria petenda ex sequentibus.

Quaestio 430. Qualiter differat hac pensio à reservatione fructuum, item à pensionibus domuum, praediorum &c. beneficii?

1. **R**espondeo ad primum: reservatarius fructuum plus aliquid habere videtur, quam simplex pensionarius; unde etiam non venit sub legibus disponentibus de pensionariis: istudque majus jus, tale, quale est, concernit quandam majorem servitutem (intellige respectu Ecclesiae seu beneficii gravati) redolentem speciem usufructus, quam pensio. Card. Luc. *de pens.* d. 63. n. 3. Unde usque adeo hæc inter se diversa sunt, ut qui habet mandatum ad resignandum sub reservatione fructuum, aut quorà illorum, censetur excedere fines suos, & ità nihil agere, si resignationi consentiat sub reservatione pensionis in justa quantitate. Lott. l. 1. q. 35. n. 60. quinimò tali reservationi fructuum ne quidem convenit nomen pensionis latissime sumpto hoc vocabulo, ex quo talis, cui reservati fructus, auctoritate propria, & ex se fructus percipit ad instar veri usufructuarii, cui ideo æquiparatur ad distinctionem pensionarii, quòd non contingit in pensione, quæ pensionarius tenetur, ut dictum, recipere de manu alterius. Lott. *loc. cit.* n. 56. juncto n. 59. Et quamvis pensio imponatur super fructibus, hæc tamen sunt in simplici obligatione, & non in solutione. Lott. *loc. cit.* n. 51. & 5. De quo plura infra.

2. Respondeo ad secundum: Quamvis de cetero etiam pensio Ecclesiastica quoad plures effectus assimiletur usufructui, pensionisque materia regulatur secundum eosdem terminos, quibus regulatur usufructus, Card. Luc. *de pens.* d. 68. n. 14. Lott. l. 1. q. 42. n. 26. ità ut non defuerint, qui attributi sint pensionem esse verè usufructuam. Lott. *loc. cit.* n. 21. uti id patet potissimum inter reliqua ex eo, quòd sicuti in usufructu distinguitur jus formale à jure causali, factaque separatione juris casualis (quòd nuncupat Lott. n. 23. commo-

ditatem)

ditatem) à jure formali, durante illius causâ, usufructuarius nullam ex ipso usufructu utilitatem consequatur; cum apud eum nihil remaneat, quam nudus titulus; ita etiam in pensione remanente illo jure formali penes pensionarium, jus causale, seu ea commoditas percipiendi possit cedi & transferri veluti quodvis aliud expositum libero hominum commercio. Lott. loc. cit. à n. 22. Nihilominus non idem omni ex parte juris est de pensione, quod de usufructu. Azor loc. cit. c. 3. q. 8. adeoque ejus cum usufructu assimilatio æquivoca est. Card. de Luc. cit. d. 68. n. 23. uti id potissimum ex eo constat, quod usufructus sit in commercio nostro, secus verò pensio, Tond. qq. benef. p. 1. c. 35. n. 7. & quod usufructus commercium non impediatur ex ipsius intrinseca natura, sed solum ab eis & interesse proprietarii, secus autem sit in pensione, quæ cedi nequit alteri aut extingui cum recompensa temporali, non ob aliquod interesse Papæ (cujus consensus ad hoc omnino requiritur) sed ratione subjectæ materiæ, cujus commercium ex tylo Curia interdicitur est. Card. Luc. cit. d. 68. n. 23. de quo infra. Item ex eo juxta Azor loc. cit. ex eo, quod pensiones, quia ex bonis Ecclesiæ & fructibus beneficii conceduntur, relictæ post mortem inter spolia habentur, & ad hæredes non transmittuntur, secus ac usufructus, utpote qui ex bonis patrimonii conceditur: quæ num vera, statues ex dicendis infra.

Quæstio 431. An pensio sit onus reale?

Respondeo, esse onus reale in hærens beneficium seu fructibus illius, ac sequens beneficium, super quo reservatum, nec non possessorem ejus fructus percipientem. Gonz. ad reg. 8. gl. 34. n. 47. Paris. de resign. l. 6. q. 2. n. 27. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 9. Lott. l. 1. q. 39. n. 75. Unde & quantitas pensionis respicit directè rem & ejus estimationem, nec attenditur mutatio personæ succelloris in beneficio gravato & diversitas status illius. Lott. loc. cit. n. 76.

Quæstio 432. Quotplex sit pensio?

1. Respondeo primò in genere, pensionem esse duplicem, nempe aliam spirituales, quæ clerico quæ tali conceditur, adeoque in pensionario requirit statum clericalem, & officium aliquod spirituale expostulat, quale v. g. est recitatio officii B. Virginis; aliam temporalem, quæ est portio aliqua extracta ex aliquo beneficio talem statum pensionarii non requirens, concessa ob temporale aliquod ministerium exercitum vel exercendum. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. n. 2.

2. Secundò: Pensio alia est temporalis, seu non perpetua, quæ tantum ad vitam pensionarii reservatur: & hæc est propriè pensio, de qua in præfenti. Alia est perpetua, quæ non est verè pensio, sed potius species oneris realis perpetuè infixi Ecclesiæ, ejusque fructibus per modum canonis vel census, ac proinde minimè regulanda juxta terminos generales pensionum temporalium, v. g. cum regula est, ut in reservatione novæ pensionis faciendâ sit mentio antiquarum, non tamen veniat hæc species pensionis perpetuæ. Card. de Luc. de pens. d. 77. n. 12. & 13.

3. Tertio: Alia reservata ex causâ onerosa, nempe resignationis, seu cessionis in favorem alterius propter extinctionem litis, & sic in causâ

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

concordiæ vel simili. Alia reservata ex causâ lucrative, quando nimirum vacante beneficio, uni illud conferretur, & alteri reservatur pensio super fructibus ejusdem beneficii, ut iste reservatarius inde commodius sustentari, vel studiis vacare, aut etiam titulo dictæ pensionis ad ordines promoveri valeat. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 2. ad initium. Paris. l. 6. q. 2. n. 7. juncto n. 10.

Quæstio 433. Unde, & quo jure introductus pensionum usus?

1. Respondeo primò: Antiquioribus Ecclesiæ temporibus pensiones non adeò in usu fuere. Barb. juris Eccl. l. 3. c. 11.

2. Resp. secundò: Sed neque hunc usum pensionum Ecclesiasticarum à jure positivo seu canonico introductum, neque tamen etiam ab eo rejectum, (de quo q. seq.) sed potius ab eo non agnatum, tradit Lott. l. 1. q. 36. n. 9. ex Gabriel. conf. 191. n. 1. l. 2. asserente, super materia pensionum non haberi leges canonicas; licet enim in aliquibus earum fiat mentio pensionum, eas tamen loqui de pensionibus non nisi latissimè sumpto hoc vocabulo, non verò de pensione per Papam ad vitam alicujus pro alimentis reservatâ, & speciatim c. audivimus. de collation. deleg. si attentius legatur, non loqui de hac pensione, sed de præstatione voluntaria ex causâ confictæ transactionis sine aliquo Papæ assensu, & sic inefficaci, ait Lott. loc. cit. n. 10. Servatum igitur potius hunc usum à jure quodam commentitium, non ita dicto, quasi id falsum, vel etiam fictitium, sed quia non à lege aliqua, vel à Principe aliquo constitutum vel positum sit, sed simpliciter citra ullam constitutionem ab antiquo tempore relictum asserit *ibid.* Lott. n. 11. Idem sentit Azor p. 2. l. 7. c. 21. q. 5. dum ait, reservationes pensionum usu tantum, & jure novo esse introductas.

3. Respondeo tertio: Ratio verò, unde dictum jus commentitium proflexit (quippe talis juris commentitium non ita difficulter reddi potest ratio, secus ac contingit in jure positivo, dum vix fieri potest, ut, quod sine lege recipitur, recipiatur etiam sine ratione. Lott. num. 12.) siue ratio istius introductionis pensionum fuit, ut commodiore sustentatione egentibus provideretur de eo, quod alteri, nempe titulari, superabundaret. Lott. n. 13. Barbof. loc. cit. n. 54.

Quæstio 434. Vtrum reservatio pensionis sit honesta & licita, an verò sit contra ordinem naturæ & charitatis: item contra canones & jus positivum?

1. Respondeo primò: Quamvis beneficia Ecclesiastica sine diminutione sint conferenda, ut dicit Innoc. c. unic. eod. tit. ex causâ tamen honesta potest imponi pensio solvenda ex redditibus beneficii. Paris. l. 6. q. 2. citans Abb. Felin. & AA. communiter in c. ad aures. de rescrip. citatum verò caput illud unicè vetat solum, ne collator reddituum partem quasi pacificando sibi reservet, & ea ratione beneficia cum diminutione conferantur. Paris. *ibid.* n. 2. ita dictum textum interpretante. Sic itaque licitum & honestum est reservare pensionem, dum duas hæc causas habet, nimirum unam ex parte reservatarii, ut scilicet is egeat, alteram ex parte illius, qui pensione gravatur, ut ei sint redditus

T 2

super-

superflui Ecclesiastici, ait Lott. l. 1. q. 36. n. 42. Siquidem omnino iustum & sanctum est, ex superfluis ab uno auferre, ut detur egenti, per eum, cui reddituum Ecclesiasticorum absoluta est administratio, dum etiam aliis clerici ad horum reddituum superfluum in pauperes erogationem tenentur. c. sicut. 8. dist. 47. Lott. n. 43. Unde jam

2. Respondeo secundò: Non est contra naturam & caritatis ordinem ex eo, quòd victus de altari subtrahatur fervienti altari, & applicetur non laboranti, dum nimis durum & irrationabile videtur, ut, cum pensionarius in Ecclesia non labore, neque fervierit, nihilominus ex ea metat, & fructus suè labore manducet; nam quatenus beneficiatus servit altari, ei relinquatur, quod ei sufficit ad victum & ultra: nec queri iuste potest de insufficientia, cum semper præcaveat Papa, ut congrua titulari pro ejus sustentatione, deductis etiam oneribus præstandis, remaneat, quæ congrua seu congruentia vivendi non pendet à proprio affectu (qui ut in homine est inordinatus, ut Seneca 3. de benef. c. 3. ita perpetuò est contrarius æquitati c. ult. de elect. in 6. facillèque resolvitur in cupiditatem, neque satietatem, neque ullum admittit finem, c. sicut ij. d. 47.) sed ab æstimatione & arbitrio moderatoris reipublicæ, cujus præcipua cura est, modum ponere sumptibus cujusque privati; cessante insuper hac amaritudine propter adhibitum consensum titularis, qui ideo non potest allegare, se esse circumventum. Lott. loc. cit. n. 49. 51. & 52.

3. Respondeo tertio: neque est contra canones seu jus positivum, Lott. cit. q. 36. n. 45. contra Corrad. pr. benef. l. 5. c. 2. n. 4. & Hostiens. in c. ad audientiam de rescrip. n. 2. censentes, hunc usum esse reprobatum à jure, præcipuè propter illud editum; beneficia sine diminutione conferantur. Non primò contra textum Clem. 2. de relig. domib. ex eo, quòd per hujusmodi pensionum reservationes distincta ad pium usum in alium convertantur, quod vetat citatus textus; dum ad istiusmodi reservationes requiritur auctoritas Apostolica, quæ per citatum textum intacta in hoc reservatur, ibi: *salva quidem Sedis Apostolicæ auctoritate*. Lott. n. 54. Non secundò contra c. exstirpanda, de præb. siquidem textus ille simpliciter prohibet, dismembrari fructus ab Ecclesia parochiali, per quam dismembrationem ipsa efficiatur alterius Ecclesiæ censuaria, quod non convenit terminis pensionis. De illius autem dismembrationis iustitiâ agemus alibi. Lott. cit. q. 36. n. 3. Non tertio contra c. prohibemus. de censibus. nam ibi prohibentur duo: nempe Ecclesiam fieri alterius Ecclesiæ censuariam, & collatorem partem fructuum sibi appropriare; in pensione autem neque Papa sibi applicat fructus, neque constituitur unum beneficium censuarium alterius, siquidem gravatur solum Rector beneficii in certa pecuniæ quantitate, quod non pertinet ad gravamen Ecclesiæ, nisi quis tropicè loquatur, Lott. nu. 4. Non quarto contra c. audivimus. de collusione deteg. nam per textum illum non prohibetur usus, sed abusus, non pensio, sed collusio, quæ nimirum duo inter se collidunt, uno sustentante se super beneficio ab alio molestari, ut sic cedenti ex causa transactionis reservetur pensio annua, Lott. n. 6. Non quinto contra c. unic. ut benef. sine diminut. conferantur, quia id locum non habet in pensione

ut vidimus, Lott. n. 5. Non sextò contra c. majoribus. de præb. ubi prohibetur, ne beneficia sciendantur, quia pensionum reservatio non infert beneficiorum divisionem, Lott. loc. cit. n. 47. Atque ita contra Paul. Roman. in tr. de pens. c. 8. n. 22. Gig. eod. tr. q. 96. n. 1. & alios variis dictionibus pensionum usui invidiam conciliantes concluditur cum Lott. n. 55. illum in se amarum nihil aut dissonum juri in se continere, secus ac fortè de reservatione omnium fructuum dici posset, tamen & in hac causa honestatis prævaleat. ut Lott. n. 56. Nihilominus magis adhuc in specie sit

Quæstio 435. An licita sit pensio in favorem resignantis sic volentis & non aliter, beneficio resignato imposta à Papa?

Respondeo affirmativè. Azor p. 2. l. 7. c. 21. q. 5. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 2. n. 1. Paris. l. 6. q. 2. n. 67. citans Abb. Anan. Felin. in c. non satis. de simon. Tamen enim resignatio debeat esse pura & libera, c. ex parte il. i. de off. deleg. & ibi DD. communiter, id tamen intelligitur, nisi Papa aliter deposuerit, siquidem factum Papæ in hoc puncto tollit omne vitium simoniæ, prout de jure & stylo inveterato attestatur Nav. in man. c. 23. n. 107. Paris. loc. cit. n. 68. & 69. Proceditque etiam ipsum, etiam si ante resignationem inter resignantem & resignatarium de solvenda annuatim pensione præcesserit tractatus, ita ut secutà dein resignatione, impletaque hac conditione vitium nullum simoniæ etiam mentalis remaneat. Paris. loc. cit. n. 70. citans Felin. in c. ad audientiam. il. 2. de rescrip. n. 3. Gamb. de pot. leg. l. de pension. n. 116. n. 1. & c. ac subdens n. 71. quod nisi Papæ auctoritas redderet istiusmodi resignantes rutos, luminet laqueus valde universalis, ut Redoan. de simon. p. 2. c. 13. n. 7. dum quotidie fiunt tales resignationes in manibus Papæ, & conceduntur resignantibus pensiones, Papæ sciente saltem in genere, quòd ambæ partes inter se tractaverint. Sed neque tractatus de renunciando certo modo est prohibitus, sed solum pactio firma; præcipuè, si apponatur clausula: *si Sanctissimo placuerit*: & ita nihil concludatur in hoc tractatu, vel si concludatur, remittatur Papæ. Paris. n. 72. & 73. citatis pluribus. Et sic hodie dum permittitur esse hujusmodi tractatus de stylo, ut in mandato & supplica dicatur, quòd renunciatur reservatà pensione, & hoc tolleretur à Papa, tradit Paris. n. 75. unde, si quandoque in literis apponatur: *modò non præcedat prius pactio privata*: id intelligitur, ut non detur pecunia, Paris. cit. n. 75. ex præposit.

Quæstio 436. Num odiosa, an vero favorabilis sit pensionum reservatio?

Respondeo, minimè odiosam esse. Sequitur ex respons. ad qq. præced. dum enim duplici dicta causà honestatur, & uni communi nullatenus contrariatur, sed potius valde congruit, odiosa minimè dici potest, præcipuè ubi concurrat consensus illius, qui videbatur gravari (quod ipsum esse de forma, dicitur infra, & in quod oculos perpetuò defigit Papa, ut ait Lott. cit. q. 36. n. 46.) ita ut abstersa omni odii consideratione judicetur absolute dispositio favorabilis. Lott. loc. cit. n. 42. juncto n. 46.

2. Contrarium nihilominus, nempe impositionem pensionis esse odiosam, quia est contra jus, tenet

tenet Corrad. l. 5. c. 2. n. 4. idem asserit Paris. l. 6. q. 2. n. 5. pensionem odiosam, quia imponit servitutem beneficio. citans pro hoc Sarn. ad reg. de infirm. q. 16. Item n. 84. dicens materiam pensionem strictam, odiosam & penalem esse. Distingunt alii, ita ut velint pensionem ante concessionem, dum illa in esse deducitur, odiosam, post concessionem, quando jam in actum deducta, favorabilem dici. Burfar. cons. 126. nu. 90. apud Corrad. loc. cit. Gonz. ad reg. 8. gl. 6. proem. n. 21. citans Gig. de pens. q. 94. ad initium.

Questio 437. Quanam sit causa formalis & materialis impositionis pensionum?

1. **R**espondeo ad primum: Causa formalis est consensus consensus titularis & auctoritatis Papæ; nam neque sine illo consensu Papa reservat pensionem, neque consensus ille partium sine auctoritate Papæ præstat aliquid. l. 1. q. 35. n. 65. & 66. De quorum utroque in sequentibus.

2. Respondeo ad secundum: Causa materialis pensionum est dicta quantitas fructuum, vel, ut Lott. loc. cit. n. 52. & 53. quantitas certa pecuniarum; eò quòd, quamvis pensio imponatur super fructibus & emolumentis beneficii, fructus tamen hi sint in simplice obligatione, non autem in solutione. De quo infra.

Questio 438. Que sit causa impulsiva & finalis reservationis pensionum?

1. **R**espondeo ad primum: Causas impulsivas, quibus Papa impellitur ad reservandam pensionem, de qua hic sermo, duas solum principales assignat Lott. l. 1. q. 35. n. 45. nempe resignationem, sive simplex ea sit, sive sit pro concordia, & contingentem novam vacationem beneficii, utpote, quæ non intenduntur ut finis, sed quæ simplicem solum occasionem præstant reservandi Pensionem, & ad quas omnes alie reducuntur, vel, si quæ sunt alie huc non reducibiles, hæc terminos hujus resignationis excedunt. Lott. loc. cit. n. 46. Idem ferè volunt alii, dum duplicem statuunt causam pro pensione Ecclesiastica (et si eas non vocent impulsivas) unam onerosam, dum alicui sub onere aliquo pensio conceditur, v. g. quia beneficium resignat, vel permutat cum altero tenuiori, vel quia cedit liti & juri prætenso. Alteram lucrativam, sub qua comprehenditur ferè omnis alia causa concedendi alicui ex alieno beneficio pensionem, v. g. quia bene meritus est de Ecclesia, vel quia is, aut ejus consanguinei servitium aliquod vel obsequium præstiterunt, in cujus obsequii gratitudinem pensio conceditur, Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 2. n. 1. Azor. p. 2. l. 7. c. 21. q. 6. Paris. l. 6. q. 2. à n. 7. quin etiam *ibid.* n. 130. ex Paul. Rom. tr. de pens. q. 1. n. 1. causarum illarum impulsivam comprehensarum sub causa lucrativa quatuor enumerat: nempe literaturam, sive quia quis literatus est, seu studiis vacat; hospitalitatem, seu quia quis hospitalitatem exercet: præmium & amorem, additque in usu esse has, morum & vitæ honestatem, aliæque laudabilia.

2. Respondeo ad secundum: Causa propriè finalis in utraque illa causa impulsiva semper est unica, nempe alimentorum suppeditatio. Lott. cit. n. 46. Card. de Luc. de pens. d. 19. n. 11. ubi pensio reservata seu assignata dicitur pensionarii alimentis, quorum naturam habere dicitur, &

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

quorum jure regulatur. Quotiescunque enim Papa providet alicui sub reservatione pensionis, sive ex causa simplicis resignationis, sive ex causa cessionis jurium pro concordia, aut simpliciter pensionem reservat, tam in supplicatione quàm in proemio literarum inserit clausulam expressivam causæ hujus alimentorum. Lott. n. 47. nam in casu cessionis seu resignationis, etiam ex concordia, hæc clausula concipitur per hæc verba: *ne ex cessione tua hujusmodi nimium patiaris detrimentum, &c.* & cum ex natura subjæctæ materiæ id referatur ad pensionem clerici dimittentis beneficium vel jus in eo, præferret intentionem Papæ eam reservandi in causam alimentorum, ut Gabriel cons. 187. n. 11. l. 2. Lott. cit. n. 47. Paris. cit. q. 2. n. 11. In alio verò casu simplicis reservationis, cum vacat, vel providetur beneficium, inseritur hæc clausula: *ut commodius, vel ut decentius sustentari valeas, &c.* Paris. n. 8. Lott. n. 50. Et quidquid sit de hac clausula inserta legatis vel aliis privatorum dispositionibus, in hac materia pensionis adjecta in supplicatione, & in literis Apostolicis causam alimentorum necessariò infert. Lott. cit. n. 50. citans Gig. de pens. q. 51. n. 20. & Rotam decis. 99. n. 1. p. 1. recent. unde jam concludit Lott. n. 51. quidquid sit in aliis anomalis pensionibus, in pensione, de qua hic, non cadere distinctionem, an reservata ex causa alimentorum, vel secus; cum hæc causa alimentorum vi dictarum clausularum semper sit implicita, quantumcunque non facta mentio expressa de alimentis; citatque pro hoc Riminald. cons. 298. n. 11. & 13. idque præcipuè, cum gratia pensionis facta est clerico, ut Gabriel cons. 191. n. 9. l. 2. apud eund. Lott. loc. cit. atque ita causa pensionis semper est pia; cum causa alimentorum dicatur pia. Paris. cit. q. 2. n. 9. citans Gig. de pens. q. 96. De cetero, num sine causâ validè, etiam à Papa, reservetur pensio, dicitur infra.

Questio 439. An pensio sit quid spirituale?

1. **R**espondeo primò: Supponendo, quæstionem præcedere non de pensione, quæ datur in titulum beneficii, nempe quando certa pensio extrahitur ex pingui beneficio, ut deinceps sit beneficium Ecclesiasticum; sed de pensione, quæ simpliciter constituitur ad tempus super fructibus beneficii, & assignatur alicui auctoritate Superioris. Hoc supposito,

2. Respondeo secundò: AA. planè non convenire in eo, num pensio ista sit quid spirituale. Utriusque sententiæ fautorum fundamenta & ferè verba proponam. Primò Garc. p. 1. c. 5. n. 8. tradit, pensionem illam (subintelligendum videtur: etiam si de cetero constituitur super fructibus beneficii alicujus) quæ titulo seculari & uti laico assignatur in stipendium pro servitio temporali, puta, pro patrocinio, pro pulsandis campanis, vel aliis pro remuneracione laborum esse omnino profanam; pro quo citat Gig. de pens. q. 67. n. 2. Duaren. de benef. l. 6. c. 4. Mand. ad reg. 19. cancell. q. 11. n. 2. Pensionem verò illam, quæ hodie est in usu, nempe quæ loco beneficii assignatur (intellige absque eo, quòd ipsa sit, aut inducat rationem beneficii, aliud enim est assignari illam tanquam beneficium, & aliud succedere illam in locum, seu loco beneficii) ut commodius quis sustentari valeat, vel ex causa resignationis, ne ex ea nimium dispendium patiat (quam proinde Mandos. loc. cit. malè vocat illam, quæ datur in titulum

T 3

titulum

titulum; de pensione enim datà in titulum beneficii, eam esse quid spirituale, non dubitatur ab AA. opposita sententia, ut videtur esse apud Lessl. de iust. l. 2. c. 55. n. 114.) non esse quid merè temporale, sed potius esse spirituale aut spirituali annexam, dependenter seu consequenter imitari beneficii asserit Garc. loc. cit. n. 10. eò quod, sicut beneficium, prærequirit & præsupponat clericatum, & ideo dicatur spiritualis seu spirituali annexum dependenter. Insuper, ut Garc. n. 17. quia ex Constitut. Pij V. obligatur pensionarius ad recitandum officium B. Virginis, exinde etiam dicitur pensio annexa spirituali hac ratione, quia ut Nav. de restitu. l. 2. c. 2. n. 200. jam datur propter officium sicut beneficium; adeoque post hanc constitutionem, ut Henric. in sum. l. 13. c. 13. §. 2. jam pensio datur titulo Ecclesiastico. Pro hac sententia Garc. n. 18. citat Navar. in man. c. 21. n. 111. & conf. 63. n. 59. de simon. Vegam in respons. casuam. cas. 37. Eman. Rodriq. in sum. to. 2. c. 21. n. 7. & 8. Vivald. in append. ad candelab. aureum. c. 1. n. 33. Redom. & Rotam in Britonoriens. commendà 12. Decemb. 1588. Ac denique n. 20. hinc infert Garc. citatis pro se quamplurimis pensionem istam non posse pecunià redimi, nec pretio transferri sine simonia, si id fiat sine auctoritate Papæ. Idem cum Garc. tenet Paris. l. 6. q. 4. n. 54. ubi ait: hodie Rota tenet, pensionem non esse quid profanum, sed spirituali annexum.

3. Contrarium, nimirum pensionem non esse quid spirituale, tenent Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 25. ubi expressè de illa pensione ait: Pensio est quoddam jus temporale separatum formaliter, & per se distinctum ab ipso beneficio. Card. Luc. de pens. d. 63. n. 7. ubi inquit: Pensio non tangit spiritualitatem beneficii, neque in eo aliquod jus in re, aut ad rem tribuit, sed solum percipit temporalitatem fructuum: & d. 78. n. 10. ubi: Pensio est quid temporale, non autem spirituale, utpote super fructibus, non autem super Ecclesia rectoria vel administratione, & consequenter de ejus natura etiam laici sunt capaces; & quamvis clericatus sit necessarius, adeo, ut eo cessante cesset pensio; id tamen provenit ex stylo Curie non reservandi pensiones, nisi pro clerico. &c. In idem inclinat Azor p. 2. l. 8. c. 5. q. 6. ubi ait: Communis est omnium juris canonici interpretum sententia, pensionem non esse jus aliquod spirituale, aut rei spirituali annexum, sed commodum quoddam temporale, seu jus quoddam profanum per se à beneficio distinctum & sejunctum, eò quod beneficium Ecclesiasticum non sit, nec conferatur jure & ratione ministerii spiritualis, sed in vita subsidium: & certè pensionem rem esse profanam, sapius in Rota judicatum fuisse, testatur Gamb. de offic. Leg. l. 6. n. 633. sic etiam esse jus quoddam temporale formale à beneficio per se separatum, dicitur in decis. 425. p. 1. recent. Idem docent Anchar. Card. Imol. in clem. 1. de suppl. negl. prolat. Ità quoque Gig. de pens. q. 7. n. 2. q. 16. n. 1. q. 99. n. 7. ubi allegat Bald. Felin. & alios idem sentientes. At verò pensionem non esse rem seu jus profanum, sepe hoc nostro tempore responsum esse in Rota, tradit Paris. l. 6. q. 4. n. 54. Item esse jus rei spirituali annexum ut consequens, ait Nav. to. 1. conf. 52. de preb. Non esse rem profanam, sentit etiam Gamb. loc. cit. n. 54. Sunt quoque pensioni multa cum alio quovis jure rei spirituali annexo communia. Ego tamen, ut valde probabile judico, pensionem jus esse simpliciter non sacrum, hoc est, non convenire clerico, cui datur ob officium & ministerium sacrum, quoniam datur ut alimentum, & in subsidium vita, non ratione alicujus spiritualis

ministerii; quia tamen est portio quadam ex beneficii fructibus derivata, ideo voluerunt Pontifices, ac usus ac consuetudo recepit, ut non datur nisi clericis, nec absque Papa auctoritate conferatur, redimatur, aut transferatur, & ut per matrimonium extinguatur, & ut ex ea solvatur annata; denique ut habeat multa cum beneficio communia, & propterea si quis contendit, pensionem, que datur alicui, quia clericus est, esse jus rei spirituali annexum ut consequens, valde probabiliter loquitur; imò nunc hac sententia videtur communi consensu recepta, & meo iudicio vera. Ità verbatenus Azor, quem vides, dum per ultima verba inclinat potius in spiritualitatem pensionis, vim omnem facere in id clericis ut clericis, seu quia clericus est, Omnium expressius pro temporalitate pensionis stat Lotr. l. 1. q. 44. n. 15. ubi ait: quod pensio in substantia & quò ad effectum, ut ipsa ab initio debita transeat ad hæredes, reputetur quid merè profanum, reguleturque secundum terminos usus fructus in rebus profanis; citat pro hoc G. de pens. conf. 4. n. 4. & Rotam in Aquilegensi fructuum. 14. Jun. 1599. Item l. 1. q. 42. n. 37. dicens, pensiones propius accedere ad contractus profanos, quam reliqua Ecclesiastica; pro quo citat Gomef. ad reg. de infirm. q. 16. circa finem. Et fufius l. 3. q. 29. à n. 76. ex fundamento id resolvens, dum ait: Dum agitur de crimine simoniae, supponendum necessario, subjectum pacti seu pactationis nullum aliud esse, quam rem spirituale, aut spirituali annexam. Difficultas autem est in eo, quid in hac materia dicatur spirituali annexum. Et scribentes in c. questum de rer. permitt. id intelligunt de connectione, quæ inseparabilitatem inducit, adeo ut pro constituenda hujusmodi annexitate in re illa, quæ de per se estimatur temporalis, contemplerur simplex jus incorporale, ad effectum, ut possit permitti rei spirituali, quæ & ipsa incorporalis. Tale est jus patronatus, cum in eo datur ista inseparabilis connexio hujus juris cum jure spirituali ipsius tituli beneficii, & hinc circa jus patronatus committitur simonia, circa alia autem, in quibus non datur ista annexio, sed duntaxat quadam contiguitas, sive adhesio, etiam licet incorporalia, simonia non committitur, cujusmodi est pensio; nam illa est quidem jus incorporale, ac minime annexum beneficio annexione inseparabili, & unius entis constitutiva; ad hunc enim effectum necesse est jus illud spirituale subijci tanquam materiam alteri juri incorporali vel formæ, quæ in ea vivat, ut probat D. Tho. 2. 2. q. 100. a. 1. ad 6. uti contingit in jure patronatus; illi enim subijcitur beneficium, quod est jus spirituale, in quo vivat, & quo destructo quoque destruitur. Quod minime trahendum ad pensionem, cujus subjectum non est beneficium seu titulus beneficii, ut malè existimavit Navar. in man. c. 23. n. 111. & conf. 60. n. 1. de simon. unde & intulit, committi circa pensiones simoniam, cujus sententiam probârunt aliqui apud Paris. l. 6. q. 4. n. 54. & Garc. p. 1. c. 5. n. 19. maxime nixi auctoritate Rotæ Britonoriens. commendà 12. Decemb. 1588. Verius enim est, nullum aliud esse subjectum pensionis, quam fructus beneficii, pro ut sunt distincti & separati ab ipso beneficio (ut idem Lotr. l. 1. q. 39. à n. 37.) & per consequens in mera temporalitate consistere absque ulla spiritualitate, cum, utrunque reputetur onus reale, subjectum illius oneris non sit ipsum beneficium (ut idem Lotr. cit. q. 39. n. 73.) unde adhæret quidem rei spiri-

spirituali, sed non dicitur ei annexa inseparabiliter; tamen enim titulus beneficalis extrinsecus per suppressionem vel unionem, adhuc pensio integra remanebit, non secus ac vice versa extincta pensione non extinguatur beneficium. Quapropter, ut Lott. n. 88, citans pro hoc Rebuff. *tr. de paris. posses. n. 132. Cig. de pens. q. 1. n. 1. & q. 21. ad initium. & q. 99. n. 6. & 7. &c.* si in eatur pactum super pensione jam reservata, nec tangatur beneficium, pactio non erit simoniaca, praterquam si pensio esset concessa in titulum beneficii, ut distinguit n. 89. cum Bursat. *conf. 178. n. 28. & Less. de just. l. 2. c. 55. n. 114.* Constituire vero spiritualitatem in pensione ex eo, quia reservetur clericis, & his imponatur obligatio recitandi officium B. Virginis, Lott. n. 90. dicit esse meram vanitatem; cum jus spirituale longe aliter aestimetur: ut se ostendisse ait, l. 1. q. 9. n. 5. & precipue n. 14. siquidem nec onus psallendi in choro causat spirituale aliquod jus, nisi sit canonicè institutum, ut tale esse debeat. Neque prabenda, quæ pro istiusmodi munere præstando assignatur, reputatur spiritualis, quo minus sit expers simoniæ, ut Lott. n. 91. Porro ad illud, quod Rebuff. *loc. cit. n. 13.* subdit, pensionem esse connexam cum beneficio, sicut jus patronatus, ac propterea non posse vendi, respondet Lott. n. 95. eum loqui de annexione coheræiva, & in ordine ad nullitatem actus venditionis, non autem in ordine ad crimen simoniæ. Præinde se mirari ait, n. 92. qualiter sic ex simplice auctoritate Rebuffii & Probi contrarium pronunciarit Rota in dicta Britonoriens. *commenda.* Ac denique ad illud, quod censet Mand. *de signat. grat. in. de extinct. pens.* posse fieri hanc extinctionem auctoritate Papæ, quia illa excludat omnem labem simoniæ, ait Lott. n. 96. illam quidem auctoritatem esse necessariam ad hanc extinctionem; non tamen pro abstergenda labe simoniæ, nisi eatenus, quatenus processerit pensio ex causa resignationis vel alia, ex qua possit argui pactio circa ipsum beneficium cedendum; & ita intelligendos omnes illos, qui nimis effuso sermone pronunciarunt, redimentem pensionem sine auctoritate Papæ committere simoniæ. De quo vide plura infra, ubi de redemptione pensionis.

Quæstio 440. An pensio Ecclesiastica sit verè ac propriè beneficium?

Respondeo primò: ea, quæ verè datur in titulum, dum nimirum, ut dictum, certa pensio extrahitur ex pingui beneficio, ut deinceps sit beneficium, propriè ut beneficium, & beneficii appellatione venit, nec refert, quod pensio appelletur, quia non est vis in nomine. Azor p. 2. l. 8. c. 5. q. 5. Garc. p. 1. c. 2. n. 4. citans Redoan. *de simon. p. 2. c. 14. n. 18. Covar. pract. 99. c. 36. n. 10. Navar. cons. 11. de restitut. in fine. Suar. to. 5. de cens. d. 15. f. 1. n. 7. Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. &c.*

2. Respondeo secundò: Ea, quæ ex fructibus assignatur alicui ob ministerium temporale, quod præstat Ecclesiæ seu clericis, v. g. quia curam habet pulsandi campanas, vel docendi pueros Grammaticam, vel cantum Ecclesiasticum, vel obeundi munus Advocati vel Procuratoris, nullatenus est verè beneficium, dum nequidem statum clericalem in pensionario requirit. Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 1. n. 3. Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 16. Garc. loc. cit. n. 18. in fine. contra Vegam in respons. cas. cas. 37. citatum ab eod. Garc.*

3. Respondeo tertio: Ea pensio, quæ conceditur loco beneficii, seu quæ datur alicui clerico ob beneficium ab eo simpliciter, vel in favorem resignatum, vel cum altero beneficio tenuiore permutatum, vel ob litem & controversiam renuntiata vel omisam, ne nimium dispendium patiat, vel etiam, quæ reservatur clerico simpliciter ex alieno beneficio, ut inde commodius sustentetur, talis inquam pensio (et si regulatur jure beneficiorum, C. Luc. *de pens. d. 49. n. 4. & d. 42. n. 3.* sintque multa illi cum beneficio similia, puta, quòd non detur laico, non constituitur, nec transferatur, nisi auctoritate Papæ, Lott. l. 1. q. 37. n. 17.) non est verè ac propriè beneficium. Lott. *cit. num. 17. item ibid. num. 1.* dicens, materiam pensionis nihil commune habere cum beneficio, & n. 14. dicens, pensionis Ecclesiasticæ materiam non pertinere ad materiam beneficaliam. Azor p. 2. l. 8. q. 5. n. 4. dicens esse communem omnium DD. sententiam, pensionem minime contineri appellatione beneficii Ecclesiastici. & l. 3. c. 5. q. 2. ubi: communi omnium consensu receptum est, annuam pensionem Ecclesiasticam non esse beneficium, citat pro hoc Abb. & Felin. *in c. ad audientiam. de rescrip. Selv. de benef. p. 1. q. 3. n. 10. Gomez. ad reg. de infirm. q. 16. Mandos. ibid. q. 11. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 1. n. 4. citans Toler. in sum. l. 5. c. 82. n. 2. Item Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 1. citans Hojed. de incompat. p. 2. c. 7. n. 4. Rebuff. *tr. de nominat. n. 39. &c.* ac subdens n. 3. idem procedere, si ve pensio detur in titulum, ut communiter fieri solet, quando reservatur super fructibus beneficii in favorem alicujus clerici ad vitam illius (per quæ verba satis indicat, se per dationem in titulum non intelligere ipsum titulum beneficaliam, seu erectionem illius in titulum) si ve detur in stipendium, puta, pro patrocinio præstando, pro negotiis sollicitandis, &c. Item hanc negativam tenent Paris. *de resign. l. 2. q. 15. n. 11.* ubi: pensio non sapit titulum beneficaliam, nec est beneficium Ecclesiasticum. & l. 11. q. 4. n. 31. Garc. *loc. cit. n. 6.* citans præter citatos ab eo pro respons. l. ad hanc q. Quintadv. *Ecclesiastic. l. 1. c. 3. n. 13. Coraf. de benef. p. 1. c. 4. n. 1. quin & expressè Garc. p. 1. c. 5. n. 48.* ait, quòd etiam si pensio sit quid spirituale, adhuc tamen non sit verè ac propriè beneficium, nec veniat nomine beneficii. Item Barbof. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 52.* dicens: pensionem istam à beneficio differre non solum nomine, sed etiam naturâ, quin & effectu; ac n. 8. citans pro hoc Filliuc. *de statu cleric. tr. 42. de pens. c. 1. n. 8. Ugol. de off. Ep. c. 26. §. 14. Riccium, &c.* quamvis idem Barbof. *ibid. n. 16.* dicat sententiam affirmativam, quòd pensio sit beneficium, intelligi seu procedere, de pensionibus, quæ dantur in titulum clericis, scilicet, ut commodius sustentari valeant, vel ex causa resignationis, ne ex ea nimium detrimentum patiantur. Contrariam sententiam tenentibus Gamb. *de off. leg. l. 6. n. 309. Paul. Rom. de pens. c. 6. n. 34. Barbatià in c. ad audientiam. de rescrip. apud Castrop. loc. cit. n. 3.**

4. Ratio responsionis nostræ desumitur primò ex c. *quamvis. de præb. n. 6.* ubi dicitur: non in pensione, sed in beneficio tantum volumus providere, &c. adeoque pensionem & beneficium contra distinguit hic textus. Azor, Castrop. *ll. cit.* Item ex Trident. *sess. 21. c. 2.* ubi postquam statuisse, ut nemo clericus secularis promoveatur ad ordines, nisi qui prius consecutus beneficium Ecclesiasticum

enim sufficiens, subjungit: *Patrimonium verò vel pensionem obtinentes ordinari post hæc non possunt*: adeoque distinctionem facit inter beneficium & pensionem. Castrop. *loc. cit.* Barbos. *loc. cit. n. 10.* quamvis is subjungat, ad hoc responderi posse; Concilium facere hanc specialem prohibitionem non ob id, quòd pensio dici non possit saltem latè beneficium Ecclesiasticum, sed ne nimium cresceret ordinandorum numerus. Item hoc ipsum ex eo videri probari, ait Barbos. *loc. cit. n. 11.* quòd pensionarius ratione pensionis etiam clericalis & in titulum datæ, non teneatur divinum officium (quod magnum dicitur, & ad quod aliàs omnes beneficiarii tenentur) recitare, sed tantum ad officium B. Virginis. Petitur secundo ratio ex ipsa natura beneficii seu rei; siquidem pensio hæc non est jus spirituale perpetuum percipiendi fructus ob ministerium spirituale: tum quia pensionarii vitæ finitur & extinguitur vel usus fructus; neque in ea datur successio, secus ac in beneficio, quod morte beneficiarii non extinguitur, sed vacat, ut per alios deinceps possideri queat: tum quia juris pensionis spiritualitas (gratis dato, quòd aliqua ei infit) & beneficii est diversa, quia beneficium semper fundatur in spirituali officio & ministerio; at spiritualitas pensionis non in officio, sed in personæ tantum qualitate (intellige clericali) fundatur; non enim pensio concessa in titulum datur propter officium spirituale, tamen illius obligatio (nempe recitandi officium B. Virginis) derur ex lege, sed datur in subsidium vitæ. Ità Castrop. *loc. cit. n. 4.* Maximam quoque distinctionem pensionis à beneficio ex utriusque causis tam intrinsecis, quàm extrinsecis ostendit Lott. *l. 1. q. 37. à n. 14.* nam causa efficiens beneficii non tantum est Papa, sed & Episcopus, & quicumque habens Episcopalem jurisdictionem; pensionis verò solus Papa, Lott. *loc. cit. n. 14.* causa finalis beneficii est retributio pro officio divino, quo fungitur beneficiarius; pensionis verò alimentorum suppeditatio, quamvis ea nonnunquam non sit simplex, sed respectiva ad gradum & dignitatem personæ pensionarii tenendum & conservandum. Lott. *loc. cit. n. 15.* Causa materialis beneficii sunt fundi & redditus Ecclesiastici, eorumque administratio; pensionis verò certa quantitas pecuniæ ab illis separata. Lott. *n. 16.* Causa formalis beneficii est reductio profanæ materiæ ad spiritualitatem; pensionis verò est auctoritas Papæ & consensus titularis. Lott. *n. 17. & 18.* Unde concludit asserens, pensionem multas præterea differentias extrinsecas, seu desumptas ab effectibus diversis, quos inducit beneficium præ pensione, passim congerunt AA. de quibus in sequentibus.

5. Neque in contrarium facit primò textus *cit. 6. ad audientiam*, ubi dicitur: *recipientes ab iis annuas pensiones seu alia beneficia &c.* terminus autem siue pronomen *alios* in jure familia denotat, seu repetit, ut videre est apud Castrop. *loc. cit. n. 3.* nam tamen dictus terminus in LL. sæpe familia reperit, non tamen semper similitudinem continet, aut eandem qualitatem ampliat; præsertim cum ex subjecta materia aliquid absurdum inde sequeretur, ut constat ex illo *Matth. 28. & Marc. 15. Crucifixi sunt cum eo (nempe Christo) & alii duo latrones.* Azor *loc. cit. q. 2.* Castrop. *loc. cit. n. 5.* citans Gl. in *c. sedes. verb. majores, de rescrip.* & ibi Imol. *n. 11. Felin. n. 8.* & Sanch. *de matrim. l. 3. d. 20. n. 8.* Neque facit secundo, quòd pensio subrogetur in loco

beneficii; subrogatum autem in locum alterius, ejus vim & naturam sortiatur. Nam id non est simpliciter verum, præcipue, cum ex ipso jure constat aperte, subrogatum esse alterius naturæ, quemadmodum hujus in præsentem materia manifestum est exemplum in patrimonio, quod in ordine ad suscipiendos ordines loco beneficii subrogatur, cum tamen nullatenus sit beneficium. Azor, Castrop. *ll. cit.*

Questio 441. An quis initiari possit sacris ordinibus titulo pensionis?

Respondeo: Posse aliquem jure communi promoveri titulo pensionis ad sacros ordines, modo ea ad commodam vitæ sustentationem sufficiat. Azor *p. 2. l. 3. c. 5. q. 3.* argumento *c. tuis. & c. Episcopus, de prob.* ubi dicitur, posse aliquem titulo patrimonii ordinari. Limitanda tamen responsio juxta decretum Triden. *sess. 21. c. 2.* ubi dicitur: *pensionem obtinentes ordinari post hæc non possunt, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos, pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum.* Proinde hoc jure novo nemo titulo pensionis ad ordines admittendus, nisi id suadeat necessitas vel utilitas Ecclesiarum, prout judicaverit Episcopus. Gonz. *ad reg. 8. cancell. gl. 5. §. 5. n. 4.* Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 10.* Ventrigl. *10. 2. annot. 11. §. 2. n. 82.* Idque etiam si de cetero (intellige præsciando ab emolumento, quod inde Ecclesiis sperari possit) talis pensionarius idoneis moribus, scientiâ, ætate instructus esset, ut colligitur ex antecedentibus Concilii verbis, quibus constituitur, nullum promovendum ad ordines, etiam si idoneus moribus, scientiâ, ætate, nisi prius constiterit, habere illum beneficium sufficiens Ecclesiasticum. Barbos. Gonz. *ll. cit.* qui & exinde notant, pensionem non esse verum beneficium Ecclesiasticum. Idem tamen esset etiam de pensione, nempe quòd, sicut quis promoveri potest ad titulum beneficii absque ulla necessitate, vel utilitate Ecclesiarum, ita etiam ad titulum pensionis, dum datur pensio in titulum perpetuum beneficii Ecclesiastici, quia tunc re ipsa esset beneficium. Ventrigl. *loc. cit.* citans Gigo. *conf. 33. & de pens. q. 94.*

Questio 442. An obtinens pensionem gaudet privilegio fori?

Respondeo primò: Quamvis pensionarius, modo sit clericus, gaudeat privilegio canonis, hoc est, ut percussus illum incidat in excommunicationem, hoc enim gaudet quis eo ipso, quòd clericus sit, etsi pensionem non habeat, etiam si nec habitum, nec tonsuram clericalem deferat, licet ob istam non delationem habitus & tonsuræ privetur privilegio fori juxta declarationem Cardinal. S. Congreg. Concil. Gonz. *ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 70. & seq.* Non tamen exinde præcisè, quòd pensionem quis habeat, gaudet privilegio canonis aut fori, etiam si in habitu & tonsura clericali incedat, si verè clericus non est, adeoque nec pensionem in titulum spiritualem obtineat, patebit ex mox subjiciendis.

2. Respondeo secundo: Sed neque (etiam dum clericus est, & habitum clericalem defert) si pensionem non obtineat in titulum spiritualem, seu loco beneficii, gaudet privilegio fori. Gonz. *loc. cit. n. 6.* Barbos. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 17.* pro hac parte negativa citans plures, & pro parte opposita

posita seu affirmativa longè plures, quos inter se hac ratione conciliat, ut affirmativam tenentes dicat loqui de pensione data in titulum spiritualem, seu loco beneficii.

De ijs, qui pensionem imponere seu reservare possunt.

Questio 443. An Papa imponere possit pensionem, idque sine causa?

1. **R**espondeo ad primum: certum esse, Papam posse imponere, seu reservare pensionem; cum penes ipsum bonorum omnium Ecclesiasticorum sit administratio, juxta c. 2. de prob. & Clem. 1. ut lite pend. in fine. & plenissimam habeat in beneficalibus potestatem. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 2. n. 1. Garc. p. 1. c. 5. n. 274. citato Gig. de pens. q. 6. n. 1. cum communi.

2. Respondeo ad secundum primò: Licet imponere nequit pensionem sine causa, & quidem legitima. Azor p. 2. l. 8. c. 5. q. 8. Castrop. loc. cit. n. 3. tum quia generale est, quamlibet actionem sine legitimo sine facta esse illicitam, & ut bene Azor, quod sine justa causa fit, ut minimum imprudenter, leviter & temerè fit: tum quia contra rationem bona Ecclesiæ dispensare extra finem, ad quem fuerunt relicta, nempe pro bono Ecclesiæ, & in augmentum fidei & cultus divini. Castrop. cit. n. 3. & sic, cum redditus Ecclesiæ in pios usus erogari debeant, pensio in eum, qui bonis abundat, sine ulla rationabili causa jure conferri non potest, & esset id potius dissipare, quàm dispensare bona Ecclesiæ. Azor loc. cit. Tenebitur proinde Papa in hoc casu impostam pensionem revocare. Castrop. cit. n. 3.

3. Respondeo ad secundum secundò: Potest nihilominus validè absque causa, vel etiam sine causa legitima imponere pensionem, & pensionarius eam licetè & securè obtinere & retinere. Azor cit. q. 8. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 1. n. 7. Barbosa juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 55. Card. de Luca in sum. de pens. n. 4. Paris. de resign. l. 6. q. 2. n. 131. Castrop. cit. n. 3. citans Sanch. in decalog. l. 7. c. 29. n. 97. Gig. de pens. q. 6. d. n. 6. & q. 10. & c. Garc. loc. cit. n. 275. citans Rebuff. de pacif. poss. n. 129. & plurimos alios contra Vasq. in opusculo de benef. c. 2. §. 3. dub. 11. d. n. 68. Lessi. de just. l. 2. c. 34. n. 204. Tollet. in sum. l. 5. c. 83. n. 1. Rodriq. in sum. ro. 2. c. 21. Gamb. de off. Leg. l. 10. c. 186. & plures alios, quos refert Castrop. loc. cit. n. 2. Ratio nostræ responsionis est, quòd cum dominium bonorum Ecclesiasticorum resideat penes Ecclesiam, & consequenter penes Papam tanquam illius caput & superiorem, si ea alienet, validè alienet, etsi tam ipse, quàm ejus successor alienationem, si facta sine ulla justa causa, revocare possint ac debeant. Castrop. cit. n. 3. Et est, Papa bonorum illorum dominus non sit, sed solum dispensator; si tamen inter clericos ea dispensavit, valida erit talis dispensatio, etiam sine causa facta, quia quoad substantiam non est contra voluntatem Christi & Ecclesiæ, sed solum quoad modum; ut id confirmatur exemplo provisionis beneficiorum factæ dignis omissis dignioribus, utpote quæ illicita est, quia contra bonum commune Ecclesiæ, & modum ab ipsa præscriptum, valida tamen, quia non est contra substantiam, dum non contradicit substan-

tiali Ecclesiæ intentioni, quæ est, ut ministris dignis fiat collatio. Castrop. loc. cit. qui etiam ex hac posteriore parte rationis infert, invalidam quoque fore hanc impositionem pensionis sine causa, si impositio non pro clerico, sed pro laico imponatur, & Pontifex sit solum administrator bonorum Ecclesiæ.

4. Respondeo ad secundum tertio: Quòd si tamen Papa reservans pensionem puravit adesse legitimam causam eam reservandi, cum tamen à parte rei causa nulla legitima adesset, utique concessio pensionis est nulla, quia est contra voluntatem Papæ. Castrop. loc. cit. n. 2. Garc. loc. cit. n. 280. Azor cit. q. 8. in fine. Paris. l. 6. q. 2. n. 77. Unde etiam, si causa expressa est, debet justificari, Garc. n. 279. juxta decis. Rotæ in Romana pension. Anno 1588.

5. Respondeo ad secundum quarto: Sed neque regulariter Papa assignat pensionem sine causa. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 1. n. 7. dicens Papam non solere reservare pensionem sine causa finali, quæ est suppeditatio alimentorum; vel impulsiva, quæ solet esse resignatio vel cessio, sive simplex, sive pro concordia. Garc. n. 278. Corrad. loc. cit. n. 2. qui etiam l. 1. c. 5. n. 177. ait, in reservationibus pensionum, quæ ex stylo Curie dicuntur de consensu, non solere Papam reservare pensionem sine alicujus causæ expressione. Et licet causam non expressisset, præsumendus nunquam tamen est, sine causa eam imposuisse. Castrop. loc. cit. n. 2. Et in dubio censendus motus causâ justâ. Garc. cit. n. 279. juxta citatam Rotæ decis.

Questio 444. Quid possit circa impositionem pensionis Archiepiscopus, Episcopus?

1. **R**espondeo primò, posse Archiepiscopos, Episcopos, aliòsve locorum Ordinarios iusta de causa, puta, pro bono pacis ac litis terminandæ, pro utilitate Ecclesiæ, pro alimentis pauperum, imponere pensionem ipsis beneficiatorum personis, seu talem, quæ ad successorem in beneficio non transit, sed ipsius beneficiati, cui imponitur, morte extinguitur, ad quod onus est personæ beneficiarii, non ipsi beneficio impositum. Azor p. 2. l. 8. c. 6. q. 1. dicens, id de jure posse Episcopos, prout colligitur ex c. nisi essent. de prob. & hoc, nihilque aliud, velle AA. absolute aliàs tenentes, posse Episcopos, aliòsve Ordinarios pensionem alicui reservare. Card. de Luca de pens. d. 40. dicens, esse receptam. Lott. l. 1. q. 35. n. 21. & 22. dicens, id posse Episcopum, dum v. g. ex potestate compromissoria inter duos super beneficio contendentes uni illorum adjudicat beneficium, & pro bono pacis jubet per eundem, quoad vixerit, alteri aliquam quantitatem persolveri absque ullo præjudicio successoris. Sic quoque ait Laym. in c. de cetero. de transact. n. 2. per transactionem litis terminandæ causâ institutam auctoritate judicis delegati, onus pensionis aut census imponi potest, non ipsi beneficio, ita ut ad successores transeat, sed parti transigenti ad certos annos, aut ad tempus vitæ. Atque Lott. loc. cit. hunc esse casum cit. c. nisi essent. & in his terminis consuluisse Anchar. conf. 279. n. 1. Decium cons. 1. 41. n. 4. Felin. in c. ad audientiam 2. de rescrip. n. 2. Verum pensionem sic constitutam ad vitam tantum beneficiati non esse pensionem nisi latè accepto hoc vocabulo, ait idem Lott. loc. cit. n. 21.

2. Re-

2. Respondeo secundò : Potest quoque Episcopus constituere pensionem super fructibus beneficii alicujus pinguioris in hoc casu, dum egente aliquâ Ecclesiâ ministro, de consensu illius Rectoris constitueret reditum annuum ex dicti beneficii fructibus excrecentibus, ut deinceps deserviret pro dote novi beneficii erecti. Lott. *loc. cit.* n. 13, juxta *c. conquerente. de clericis. non resid. & Abb. ibi n. 5.* Sic etiam ait Laym. *loc. cit.* n. 3, quandoque ita postulare necessitatem, ut ex superabundantibus redditibus unius beneficii subveniatur alteri Ecclesiâ, vel beneficio habenti insufficientes & exiguos omnino redditus, & in hoc casu non tantum posse, sed & debere Episcopum subvenire illi Ecclesiâ, assignatâ in perpetuum portione ex redditibus illius pinguioris Ecclesiâ. Idem voluisse videtur D. Tho. 2. 2. q. 100. a. 4. in fine citatus ab eodem Laym. dum ait : Si Episcopus, antequam beneficium alicui conferat, ob aliquam causam ordinaverit, aliquid subtrahendum de fructibus beneficii conferendi, & in pios usus expendendum, non est illicitum. &c. Similia habet Laym. in *c. cum clerici. de pactis. n. 2.* remittens ad seipsum *Th. mor. l. 4. tr. 2. c. 18. q. 3. n. 2.* nempe quòd auctoritate Episcopi cum Capituli consensu possit imponi beneficii pensio ad sublevandam inopiam fabricæ, aut solvenda debita Episcopatus, quin & ob rationabilem causam necessitatis quandoque non prohibeat Episcopus, cum consensu Capituli pensionem beneficii vacantis augere, si videlicet majores nunc quàm antea proventus ex beneficio proveniant. Sed neque hunc casum spectare ad pensionem propriè & strictè dictam, dum ea non personæ alicui, sed rei, id est, novo beneficio deputatur, ait Lott. *n. 25. juncto n. 26.* multòque minus, ut idem Lott. *loc. cit.* n. 64. spectare ad hanc tractationem de pensionibus assignationem illam possessionum Ecclesiâ factam Rectori ex causâ inde turbato ad illius vitæ sustentationem.

3. Respondeo tertio : Nequit tamen Episcopus aut ullus alius Ordinarius constituere pensionem in ipso beneficio, seu gravare pensionem ipsum beneficium; cum cautum sit jure communi, ne beneficium cum diminutione conferatur. Azor *loc. cit.* saltem si sermo est de pensione strictè tali, seu in perpetuum, hoc est, ad vitam illius, cui reservatur, constituta, ita ut nedum presentem titularum, sed & ejus in tali beneficio successores afficiat, Azor *loc. cit.* (qui etiam ex eo, quòd pensio constituta ab Episcopo transire nequeat ad successorem beneficiati obligati eam solvere, infert, non esse eam impositam beneficio) Paris. *de consil. q. 28. n. 120.* Navar. *consil. 8. n. 9. de jurep. &c.* apud Garc. p. 1. c. 5. n. 331. Card. de Luca *de pens. d. 40. n. 5.* hisce expressis verbis : *Verum est, quòd hujusmodi pensio, quamvis hoc requisita (quæ præmiserat, n. 3. nempe justa causâ, & pro bono pacis pro lite componenda, pro utilitate Ecclesiâ, pro aliquo paupere scholarum; discretio ad mensuram & proportionem necessitatis & beneficii opulentiam, non in quanto, &c.) concurrant, reservari non potest perpetuo ad vitam pensionarii, sed solum conceditur durante vitâ vel jure provisi, ex ea ratione, quòd in potestate Ordinarii non est gravare ipsam Ecclesiâ, eique onus reale vel servitutem imponere cum continuato effectu, etiam in casu novæ provisionis; sed solum conceditur ei facultas gravandi personam provisam &c.* Unde etiam hic Cardinalis *loc. cit. d. 41. n. 14.* hanc notabilem observat & tradit differentiam inter reservationem

pensionis factam à Papa, & illam factam per Ordinarium; quòd facta per Papam, licet pensionario non tribuat jus formale in beneficio, ejusque administratione, adhuc tamen tribuat jus reale in ipsius fructibus etiam futuris pro terminis decursis per quandam hypothecam vel actionem rei profectuarum privilegiam, aded, ut inter pensionarium & titularum quadam communione species in fructibus inducitur, sive constituta sit servitus in ipsius Ecclesiâ fructibus ac bonis, sive Ecclesiâ sit plena, sive vacans; ac sive pensionarius indigeat sive non, non curatâ personâ Rectoris, &c. cum Papa habeat tanquam absolutus Dominus bonorum Ecclesiasticorum, hanc potestatem, & quamcumque obstantiam à jure positivo manantem tollendi. In pensione verò impositâ per Ordinarium nulla servitus Ecclesiâ, vel ejus bonis imponi dicitur, nullumque jus reale acquiri exercibile contra successorem, vel de tempore vacationis; sed tantum dicitur inungi quadam obligatio personalis ipsi proviso, ut, quamvis invitus, hanc subventionem tanquam elemosinam distributionem præstare debeat, dictâ obligatione cum ejus persona terminatâ; aded, ut non afficiat successorem, minusque Ecclesiâ tempore vacationis, idè quæ dicitur non potest, quòd beneficium patitur diminutionem. Eandem sententiam tenet Lott. *loc. cit.* n. 18. & 37. dicens : potestatem hanc constituendi talem pensionem, cujus solvendi obligatio transferat quoque ad successores in eodem beneficio, majorem esse, quàm ut cadere possit in inferiorem Papâ, citans pro hac sententia Staph. *de lit. just. §. 5. maxime n. 15.* Mandos. *de signat. gra. lit. extrinsecis.* & Rotam *decis. 437. n. 3. in recent.* quòd ipsum Lott. *loc. cit.* n. 39. vel ex hoc ipso probat, quòd dum de facto talem pensionem reservat Ordinarius, petique illius confirmationem à Papa, vel talis supplicatio rejiciatur, vel ipsemet Papa, nullâ habitâ ratione præcedentis facti per Ordinarium, providet de beneficio, & pensionem reservat, ut Rebuff. *in pr. tit. de reservat. n. 17.* Idè quæ alia ratione non fiat, quàm quia Ordinarius funditus hac in re caret omni potestate, ut advertisse quoque ait Mandos. *loc. cit. §. confirmationes.* Ad quod tamen respondent avertant cum Gonz. *gl. 5. §. 5. n. 29.* id fieri in casibus, in quibus Ordinarius non potuit reservare pensionem, & iusta aliqua causâ non intercedebat; quo etiam facit, quòd tradit Ventrigl. *q. seq.* citandus, non esse hanc tam petitionem confirmationis reservationis pensionis ab Episcopo, quàm nominationem pensionis & ejus, cui ea reservatur. Eandem cum Lott. prædictis que AA. sententiam tenent Toler. *in sum. l. 5. c. 26. in fine.* Soc. *de just. & jure. l. 9. q. 7. a. 2.* Zechus *de benef. & pens. c. 11. n. 2.* apud Garc. p. 1. c. 5. n. 306. nimirum ex stylo Curia communi & consuetudine recepta esse hodie dum interdictum Episcopis, imponere pensiones. Item Laym. *loc. cit. n. 3. in fine.* dum ait : *secundum stylum Curia Romanæ concessum non est hodie Episcopis, ut pensiones, præsertim in perpetuum, beneficiisque imponant; citans seipsum Th. mor. l. 4. tr. 2. c. 13. q. 5. & c. 18. q. 3.* Verum tamen in hoc dissentiant hi AA. à Lotterio & aliis, quòd supponant & expressè dicant, ut Toler. *loc. cit.* quòd aliàs (præcendendo ab illo stylo moderno Curia Romanæ) jure non sit id prohibitum Episcopis. & Laym. *loc. cit. n. 2.* expressè dicens; spectato jure antiquo videretur affirmandum, posse Episcopum cum consensu Capituli ex

rationabili causa beneficium pensione in perpetuum gravare. At namque Lotterius *loc. cit. n. 33.* Rebuffum *de pacif. poss. n. 120.* pro opposita sententia sic argumentantem: quod permittitur à jure, & Romanis Pontificibus non reservatur, id posse Episcopos; rectè conellurum; si subsumptum seu sublumendum probaret, ostendendo, quòd unquam jure permissum fuerit Episcopis, reservare pensiones perpetuas ad commodum alterius gravando titulares & successores in beneficio. Quin & Ledesma *in sum. p. 2. tr. 12. conclus. 20. & 21.* apud Garc. *p. 1. c. 5. n. 306.* ait; jure positivo facultatem imponendi pensionem esse reservatam Papæ, ut constat ex usu. Unde & Lott. *n. 34.* exprodit alterum assumptum Rebuffi *in pr. l. 3. de reservat. n. 28.* ubi ait, posse per Episcopum constitui pensionem clerico, quousque fuerit illi provium de beneficio; veruntamen Episcopos ob suam ruditatem & literarum incertiam ex non usu hanc facultatem amissile, cui asserto Rebuffi innixus Camillus Cautius *tr. de pens. Episc. n. 4.* inferre videtur, Episcopos posse hodieum hanc sibi facultatem resumere; cum debeant esse in Theologia vel jure graduati, adeoque melius scire debeant, quin & apud Garc. *loc. cit. n. 307.* tradat, hanc facultatem ex non usu vel alias non esse amissam saltem quoad Episcopos hodie suo jure uti scientium & volentium. De cetero num insuper positive per constitutionem Pij V. ablata sit Episcopis facultas imponendi pensionem super beneficiis per eos collatis, controvertunt AA. affirmat Paris. *de confid. q. 28. n. 120.* & quòd, dum Episcopi prius, ut ipse ait, non simpliciter poterant pensiones reservare, sed adhibitis quibusdam modificationibus; ad tollendos scrupulos & difficultates sæpe natas ex dubio; an hic & nunc pensio esset bene reservata per Episcopum; an ex causa sufficiente, bonum fuerit tollere eis hanc facultatem. Contra negat Garc. *loc. cit. n. 313.* dicens; errasse in hoc Parisiis, eò quòd constitutio illa solum loquat, quando per Episcopum in collatione per eum facta pensio fuisset constituta personæ sibi bene visa, & postea declaranda; quò casu esset reservatio talis simoniaca & confidentiaria; & sic intelligendam hanc constitutionem probat ex *decis. Rotæ in Melvitan. Canoniaris, 6. Martii 1595.* Sic etiam Filiuc. *in append. poss. de statu clericor. tr. 42. c. 3. n. 5.* ait; per constitutionem hanc nullam facultatem Episcopis abrogatam, quia prius licet uti poterant, sed tantum punctam impositionem pensionis ab ipsis factam sine causa, & hoc non in omni casu, sed in collatione beneficii, intelligi, ab ipsis facta.

4. Nihilominus directè contrarium, nimirum posse Episcopos absolute ex causa rationabili imponere pensiones ad vitam pensionarii, & quæ transeat ad successores, licet non cum facultate easdem transferendi, docent Caccialup. *de pens. q. 4. n. 5.* Gig. *q. 6. n. 4.* Cuchus *in institut. parvula. l. 2. tit. 8. §. ante omnia.* Cautius *de pens. Episc. apud Garc.* Sic etiam posse Episcopum absque eò, quòd necesse sit recurrere ad Papam, imponere beneficium pensionem ex justa causa, v.g. pro bono pacis, ad sedandas lites, pro studio alicujus pauperis scholaris, pro alimento illius, qui renunciavit beneficio, vel ad utilitatem Ecclesiæ; in terminis hinc tenet Tond. *qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 75.* additque *n. 79.* pensionem bono pacis, & ad sedandas lites impositam solum Episcopi auctoritate asficere sue-

cessores in beneficio, licet de cetero; ut inquit *n. 78.* inter pensiones alio sine impositas ab Episcopo & eas, quæ constitutæ auctoritate Papæ hæc sit notabilis differentia, quòd hæc ligent successores etiam, illa non. Sic licet Tonduto directè contrarium teneat Garc. *p. 1. c. 5. n. 334.* nempe ex causa concordia, & ut à lite recedatur, non posse Episcopum imponere pensionem, quæ transeat ad successorem in beneficio, sed solum durantem ad vitam onerati, argumento *c. nisi essent. de prob. eò quòd, si Papa in casu citati textus non vult tolerare, ut pensio imposita ex causa pacis & concordia transeat ad successores, ne circa proventus videatur facta aliqua sectio, clarum videatur, inferiores Papæ, quamvis non sint iudices delegati, ut in *cap. sed Ordinarii, ut Episcopus vel Legatus, non posse ex causa concordia imponere pensionem, quæ ad successores transeat. Item ex eo, quòd, cum in dicto casu concordia non agatur de jure personali, non possit obligari beneficium seu successor, utpote de cujus utilitate non agitur, citatque pro hac parte Granut. ad *simonet. de reservat. q. 62. n. 7.* & binas Rotæ *decis.* contra tamen *n. 339.* tradit idem Garcias, ex aliis causis rationabilibus evidentem Ecclesiæ utilitatem importantibus posse Episcopum pensionem imponere, quæ transeat ad successores pro vita pensionarii. Explicat quoque idem Garc. *p. 1. c. 5. à n. 296. ad 300.* decretum Pauli IV. quòd adducit Mandos. *de signat. tit. de pens. & vicus, ait, hodieum imponi non potest beneficium, de quo alicui per obitum provideretur, pensio sine ipsius Papæ expressa licentia: nimirum id factum solum pro dactaria, ne ministri & officiales Papæ sine expressa licentia Papæ pensiones imponant. Item n. 302.* dicens: declarationem S. Congregat. quam adducit Granut. *de reserv. q. 62. n. 6. & 7.* concernere id solum; quòd Ordinarii nequeant pensionem constituere absolute, & sine causa justa. Eandem sententiam quoad hoc, quòd ex dictis causis possit ab Episcopo imponi pensio ipsi beneficio, tenet Gonz. *gl. 5. §. 5. à n. 27.* Barbof. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 56.* qui etiam *n. 57.* inter justas causas numerat amorem; quò Episcopus suum ex fratre nepotem prosequitur, constituendo ei pensionem, ut commodius Theologia studere possit; eò quòd id ipsum quoque respiciat utilitatem Ecclesiæ universalis viris literatis egentis subvenire; atque *n. 58. & 59.* causam hanc esse adeò favorabilem, ut etiam Episcopus possit contra Canones dispensare, & cum minore parte, majore parte Capituli contradicente, statueret; ut quilibet Canonicus de suis præbendis conferat alicui pauperi scholari studentem certam quantitatem singulis annis, pro quo citat Rebuff. *de privileg. scholar. privileg. 41.* Bortæum *de synod. Episc. conclus. 17. n. 1. & c.* quamvis Barbof. non dicat expressè, posse constitui pensionem ab Episcopo in ipso beneficio, multòque minus dicat: *in perpetuum: ut omnis hoc transeat ad successores; sed omnino contrarium expressè dicat in fine n. 57.* ex Gratian. *discip. for. c. 617. à n. 12.* quemadmodum & de aliis AA. sequentibus hanc sententiam dicit Ventrigli *to. 2. annotat. tr. §. 1. n. 8.* quòd eorum intelligant; ut reservatio fiat tantum in vita onerati; & non præjudicet successoribus.**

Questio 445. An Episcopus seu Ordinarius possit in permutatione beneficiorum inæqualium coram se facta imponere pensionem super beneficio pinguiore, solvendam commutanti accipienti beneficium tenuius, ut vel sic constituatur æqualitas, seu coæquantur fructus utriusque beneficii?

Respondeo primò: id non posse Ordinarium, ubi de hoc intervenit antecederet aliqua pactio, argumento *c. nisi essent. de prob. Garc. p. 1. c. 5. n. 344. Chok. de permut. benef. p. 3. c. 7. n. 3. & à fortiore AA. omnes, qui stant pro responsione sequente contra Navar. conf. 43. de simon. n. 4. apud Garc. loc. cit. pro cuius sententia, dum citantur Delphinus, Valent. Corrad. & c. hos expressè loqui de casu, in quo cessaret pactum partium, & in quo ex officio pensionem imponeret Episcopus, ait Garc. loc. cit. n. 347. Ratio responsionis nostræ est generalis, nempe quòd inferiores Papæ imponere nequeant pensionem, ubi intervenit aliqua de hoc conventio partium. Garc. loc. cit. n. 340. (nisi fortè quis specialem à Papa haberet facultatem recipiendi resignationes, cum impositione pensionis, ut idem Garc. n. 342.) Murga de benef. q. 3. a. 5. §. 5. n. 991. citantes Rebuffi, de pacif. poss. n. 122. alias 105. Cuch. in institut. rit. 8. §. illa quoque. Redoan. de simon. p. 2. c. 14. in fine. Cautium de pens. episc. n. 5. contra Suar. apud Murgam loc. cit. n. 995. docentem posse Episcopum ad petitionem partium & earum conventionem præcedente approbare concordiam seu transactionem super beneficio litigioso cum onere pensionis spiritualis, id est, quæ datur clerico ut clerico. Unde jam etiam neque iudex pro bono pacis pensionem imponere potest, si priùs de hoc partes inter se convenissent. Garc. loc. cit. n. 348. contra Ugolin. de simon. grat. tab. 1. c. 29. n. 2. uti nec verum est, quòd tradunt Hieron. Paulus in pract. cancell. Sarnens. de annal. q. 2. Redoanus de simon. p. 2. c. 2. n. 14. & c. 3. n. 23. & alii apud Garc. loc. cit. n. 350. in beneficialibus licitè aliquid dari ratione expensarum, ut à lite discedatur, etiam intercedente auctoritate Superioris, si partes priùs de hoc inter se conveniant. Sed ad summum, si iudex, in quem fortè partes compromiserunt, aut ejus ordinationi hac in parte acquiescunt, intellige, citra suam de hoc priùs factam conventionem. Garc. loc. cit. n. 351. & 352. qui etiam n. 349. uti & Murga n. 996. dicit, de hoc intelligendam Rotam, dum deis. 519. p. 1. divers. ait, posse Ordinarium causà litis & cessionis pensionem imponere, ad summum nempe, si id faciat ex officio uti compromissarius, & non ex conventionem partium, juxta quòd docetur ab Abb. in c. cum pridem. de pactu n. 8. In summa itaque non ab ipsis partibus conventio de pensione reservanda initium habere debet, sed à Superioris auctoritate (intellige ad summum, siue dum is id potest) Murga loc. cit. n. 992. juxta decis. Rotam Calagurit. pens. 29. Maij 1595.*

2. Respondeo secundò: Sed neque id poterit Ordinarius, etiam si partes priùs super hoc non conveniant. Castrop. p. 3. d. 3. de simon. p. 16. n. 3. Murga loc. cit. dicentes esse magis receptam in praxi & communem, ac citantes pro ea Suar. l. 4. de simon. c. 34. n. 16. Valent. d. 6. g. 16. p. 3. Rodrig. in sum. to. 2. c. 65. n. 6. contra Gonz. gl. 5. §. 5. n. 27. Chok. de permut. p. 3. c. 7. n. 4. Less. de just. l. 2.

c. 34. dub. 38. n. 205. docentes, inæqualitatem fructuum compensandam esse causam justam, ut Ordinarius in permutatione possit imponere pensionem. Zerolam in pr. Ep. p. 2. v. pensio. n. 1. Cig. de pens. q. 6. Paul. Rom. Caccialup. Anchar. Felin. & plures alios citatos à Castrop. Rationem responsionis dat Castrop. loc. cit. quòd Episcopus prohibetur beneficia conferre cum diminutione, conferret autem cum diminutione beneficium (scilicet pinguius) si in hoc statuere posset pensionem. Neque in contrarium facere, ait Castrop. ex Suar. quem citat *c. ad questiones. de rer. permut. ubi Clemens III. approbat commutationem factam unius Ecclesiæ Parochialis, & illius possessionem cum alia Ecclesiâ, & illius possessionibus, compensatâ inæqualitate possessionum per pecuniam, eò quòd possessiones illæ erant merè temporales, & sub dominio temporali Ecclesiarum, adeòque poterat in harum possessionum permutatione inæqualitas compensari refusâ certâ pecuniâ quantitate; quoad permutationem verò Ecclesiæ seu beneficii, & fructus ei annexi ratione tituli (quales fructus sunt etiam decimæ, primitiæ & oblationes) nequit ex consensu Ordinarii inæqualitas horum fructuum compensari, neque de hoc loquitur citatus textus. An verò idipsum si fecerit Ordinarius, committatur simonia, alibi fortè decideret commodius; hic breviter dico, Castropalaum citantem pro se Suar. l. 4. de simon. c. 34. à n. 10. Less. de just. l. 2. c. 25. dub. 17. n. 107. Gl. in c. cum pridem. de pactu affirmare, esse id injustum & simoniacum; eò quòd translato titulo necessariò & jus ad fructus transferatur, adeòque Episcopus non valens fructus, seu jus illud fructuum à titulo spirituali separare (uti id potest Papa) si pro hoc iure consentiret pretium exigere (quale videtur etiam annus talis pensio) ageret simoniacè. Porro intelligi hæc à dictis AA. etiam partibus priùs desuper non convenientibus persuaderi perseverans etiam in hoc casu eadem ratio ab iis adducta, etsi idipsum illi non expriment, sed simpliciter dicant, non posse ex hoc capite æqualitatis faciendæ constituere pensionem in beneficio. Denique ex his inferre Castrop. loc. cit. n. 4. quòd multò minus possit auctoritate Ordinarii permutari beneficium cum pensione, quæ erecta non sit in titulum beneficii; eò quòd Ordinarius, dum non habet potestatem pensionem imponendi in permutationibus, non habeat etiam facultatem transferendi illam.*

Questio 446. An non saltem Episcopus possit clerico ægrotante & consensiente ei substituere alium, reservatâ ægro pensione pro alimentis, quoad vixerit?

Respondeo Garc. p. 1. c. 5. n. 359. videri sibi, quòd id possit, si ægritudo sit perpetua; eò quòd pensio illa non procedat ex pactioe inter substitutum & ægrotantem, sed ex dispositione juris & Superioris. citat pro hoc Abb. in c. ruanus. de clerico ægrot. & Gamb. l. 5. rubric. de coadjutore. n. 16. & seipsum p. 11. c. 3. n. 260. Idem ex Garcia exscribit Murga loc. cit. n. 999. quamvis Garc. n. 355. & ex eo Murga contra Ferret. conf. 373. n. 7. dicat, talem infirmum resignare non posse in manibus inferioris Papæ cum reservatione pensionis pro suis alimentis.

Questio 447. Qualiter justificanda causa reservata ab Episcopo pensionis, intellige talis, qualem, & in casu, in quo is eam imponere potest?

Respondeo: Non defertur in hac assertioni Ordinarii, siue non sufficere assertionem Episcopi dicentis, causam legitimam intervenisse in reservatione pensionis à se factâ; sed debere de hoc aliunde constare, seu justificanda causa aliunde per extrinsecas probationes. Barbof. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 56.* ex Gratian. *discept. for. c. 617. n. 8.* Card. de Luc. *de pens. d. 41. n. 2. & d. 40. n. 1.*

Questio 448. An pensionis reservatio facta per Episcopum (in casibus, in quibus, & modo, quo ea per illum constitui potest) egeat confirmatione Papæ?

Respondeo: Facta per eum reservatio pensionis, si tenet, non eget confirmatione Papæ; si verò non tenet, non vult Papa eam approbando & confirmando quodammodo dare occasionem, ut impostèrum Ordinarii perperam faciant iniquas provisiones, & pensionum reservationes. Hinc ex inveterato Curie stylo Papa nunquam concedit confirmationem provisionis aut reservationis pensionis factæ per Ordinarium; sed solum concedit novas provisiones beneficiorum, & novas pensionum reservationes scholaribus pauperibus. Gonz. *gl. 5. §. 5. n. 30. & seq. ex Rebuff. in pr. tit. de nova provis. n. 14.* Addit tamen Gonz. *n. 33.* quòd nova illa provisio & reservatio pensionis sit ferè quædam confirmatio facta per Episcopum reservationis, sicut in effectu: pro quo citat Put. *decis. 308. n. 2. l. 1.* Sic etiam, inquit Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 1. n. 8.* in praxi servatur, Episcopum reservare pensionem indifferenter, moderatè tamen; sed pro expeditione & Bullis recurrendum ad Sanctissimum, quæ Bullæ in signatura, & dein pensio præjudicat successori. Advertendum autem est, quòd Ordinarius tantum nominat pensionem, & illum, ad cuius favorem reservatur; & in signatura expediuntur literæ. Non potest tamen ipse Ordinarius Bullas reservationis relaxare, & concedere, & dein petere confirmationem à Papa; hoc enim faciendo Papa non solet confirmare, sed solum contra factum Episcopi seu Ordinarii providere de beneficio, & pensionem reservare.

Questio 449. Quid possit Vicarius Episcopi circa impositionem pensionis?

Respondeo: Non posse illum constituere pensionem, nisi hoc ipsum specialiter fuisset ab Episcopo concessum. Garc. *p. 1. c. 5. n. 317.* citans Sbrozium *tr. de Vicar. Episc. l. 2. q. 77. n. 24.* Berivium *conf. 18. nu. 10. vol. 1.* In quo casu specialis concessio non poterit plus, quàm ipse Episcopus in hoc puncto, ut patet.

Questio 450. Quid possit Legatus Apostolicus circa reservationem pensionis?

Respondeo primò: Legatus de latere idem potest circa constitutionem pensionis ratione sui muneris, seu officii, & legationis suæ, quod potest Episcopus. Garc. *p. 1. c. 5. n. 284.* Azor *p. 2. l. 8. c. 6. q. 2.* Filliuc. *in append. posth. de statu cleric. tr. 42. c. 3. n. 6.* Castrop. *tr. 12. de benef. d. 1. p. 11.* P. Leuren. *Fori Benef. Tom. III.*

§. 2. n. 5. Siquidem idem juris habet talis Legatus in provincia sibi commissa, quod Episcopus in sua Diocesi. AA. ijdem cum Gamb. *de pot. Leg. l. 6. n. 77.* & Abb. *in c. 1. de off. leg. nec minùs quàm Episcopus dicitur Ordinarius.* Unde jam inhærendo sententiæ Loterii & Azoris, imponere poterit ex causa legitima pensiones ipsis beneficiatorum personis, non autem beneficiis, nisi fortè à Papa ad hoc acceperit facultatem specialem. Azor *loc. cit.* Poterit etiam citra talem specialem facultatem eas imponere beneficiis eo modo ac ordine, ex iisdem causis sicut Episcopus alius in sententiâ aliorum, adscribentium eam potestatem Episcopis. Id ipsum verò non poterit, nisi in iis beneficiis, quæ ad illius spectant collationem, seu quæ ipse conferre potest (intellige etiam concurrenter ad Episcopum) qualia sunt omnia illius provincie beneficia Papæ non reservata, ut Castrop. *loc. cit.* Secus est in iis, quæ ad illius collationem non spectant. Garc. *loc. cit. n. 285.* Azor *loc. cit.* Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 1. n. 5.* nam reservata Papæ, sicut conferre nequit, ita nec eis imponere pensionem. AA. ijdem citatis Gig. *de pens. q. 6. n. 19.* Zecho *de benef. & pens. c. 11. n. 5.* Idque etiam, etsi aliàs specialem à Papa facultatem haberet recipiendi resignationes, & conferendi beneficia cum reservatione pensionum, ut expressè Azor *loc. cit.* Porro quòd hic dicitur de Legato à latere, idem tenendum de Legato seu Nuncio misso cum potestate Legati à latere. Filliuc. *loc. cit.* citans Gig. *q. 8. n. 18.* Cuchum *in institut. parvus l. 2. tit. 8. §. ante omnia.*

2. Respondeo secundò: Legati alii missi vel etiam nati, quemadmodum ex vi legationis suæ (dico: vi legationis suæ, nam quatenus Archiepiscopi vel Episcopi sunt, poterunt id in suis Archiepiscopibus vel Diocesisibus sicut alii Episcopi) ita nec citra specialem commissionem imponere possunt pensiones. Garc. *loc. cit. n. 287.* Azor. *l. c. q. 4.* Castrop. *l. c. n. 5.* Quin nec ut Azor *cit. q. 4.* inhærendo suis principiis, imponere eas poterunt beneficiatorum personis, dum beneficia conferre non possunt. Quòd si autem potestatem hanc conferendi beneficia, quam de se non habent, haberent specialiter à Papa, an possent eo ipso imponere pensiones, qualiter Episcopi eas imponere possunt? Responderet Azor, *l. c. q. 3.* non posse eos adhuc imponere pensiones, sicut id possunt Episcopi, quia hi potestate ordinaria conferunt beneficia, dicti autem Legati in eo casu non nisi potestate delegata ea conferant. Quam eandem causam, cur in dicto casu nequeant Legati imponere pensionem, assignat Gig. *de pens. q. 6. n. 1.* apud Garc. *l. c. n. 291.* quos proinde perperam pro se citat Castrop. ut mox patebit ex ejus doctrina. Distinguit ipse Garc. *l. c. n. 292.* & affirmat, id eos posse, si dicta potestas conferendi fuit eis concessa simul cum ipsa legatione: secus si ea potestas sit eis concessa separatim à commissione legationis; eò quòd in priore casu ea potestas censetur ordinaria, ac proinde ut ordinaria regulanda & extendenda. In secundo verò casu sit delegata, ac proinde restringenda, quemadmodum de Vicario Episcopi docuerat Garcias *p. 5. c. 8. n. 41.* & de Legato tradit Gamb. *de off. leg. l. 9. n. 33. & 37.* quòd licet Legatus non sit Ordinarius, sed delegatus in iis, quæ ei competunt ex speciali facultate seu commissione, quando seorsim committuntur, dum tamen in literis suæ legationis simul exprimuntur omnes facultates, & sub una concessione emanantes simul stant & cadunt, & sic

& sic in omnibus censetur Ordinarius. Castropalao tamen *loc. cit. n. 5.* rejecta hac distinctione, tradit absolute, quod, quocumque demum modo hæc potestas conferendi concessa Legato, sive simul cum commissione legationis, sive separatim ab ea, non extendat se ad impositionem pensionis; eod quod pensionum impositio sub collatione beneficiorum non comprehendatur; unde nec Episcopus seu Ordinarius ex potestate conferendi imponere potest pensionem; sed quia à jure est id specialiter ei concessum ex causa pacis & concordia *ex c. de cetero. de transactionibus.*

Questio 451. Quid circa statuendam pensionem possint inferiores collatores, vel etiam non collatores, puta, compromissarii, iudices, &c.

1. **R**espondeo primò: Collatores alii Ordinario seu Episcopo inferiores nullatenus statuere possunt pensionem, seu conferre sub reservatione pensionis. Tond. *qq. benef. p. 3. c. 123. n. 9.* siquidem collator ordinarius (comprehendendo etiam hoc nomine collatores Episcopo, & habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem inferiores) beneficium sine diminutione conferre tenetur. *c. unica. ut benef. sine diminut. conferantur.* Intelligendo id ipsum etiam de pensione statuta in persona beneficiarii, & non in ipso beneficio, etsi tunc propriè non fiat diminutio beneficii seu fructuum beneficii; quòd autem id possint Episcopi, id specialiter est dictum *q. preced.* in jure illis concessum, adeò que non extendendum ad alios simplices collatores. Porò similes reservationes pensionum à talibus factas non reddere collationem ipsam nullam, eod quòd reservatio pensionis sit quid separatum à collatione, & utile per inutile non vitietur, tradit Tond. *loc. cit. n. 11.* sic decisum inquitens à Rota.

2. Respondeo ad secundum: Sed neque compromissarii, in quos fortè partes compromiserunt, constituere pensionem possunt, etià in persona beneficiarii, & licet partes prius non convenierint de tali aliqua pensione aut aliquo loco illius dando. *Garc. p. 1. c. 5. n. 243.* & ex eo Murga *de benef. q. 3. n. 992.* ubi: quòd conventio de pensione reservanda ne quidem à compromissariis initium habere debeat, sed à Superioris auctoritate, pro quo recitant decisi. *Rotæ in Calagurit. pens. 29. Maij 1595.* in qua (dum partes compromiserant in quosdam arbitros, qui paulò post de licentia Ordinarii, & sub beneplacito Apostolicæ Sedis pronunciarent, adjudicando uni parti portionem, super qua litigabatur, ità ut is quolibet anno solvere teneatur certam tritici mensuram loco pensionis annuæ) resolutum fuit à Rota, impositionem pensionis non fuisse validè reservatam; quia non fuit constituta ab Episcopo, nec de ejus consensu ex rationabili causa; & cum arbitri reservassent sub conditione beneplaciti Apostolici, adhuc non fuisse validam ante adimpletam hanc conditionem; cum conditio non purificata nihil ponat in re, &c. facere etiam pro hac responsione *c. 2. de arbitris.* ait *ibid.* Garcias.

3. Respondeo ad tertium: Neque Superiorem seu iudicem alium inferiorem Episcopo (nisi fortè is ex commissione papali ad hoc haberet specialem facultatem) posse pro bono pacis pensionem imponere, si partes inter se de hoc convenissent, seu approbare conventionem partium de super factam,

etiamsi beneficium penes eum remaneret, seu ei adjudicaretur, qui habet jus in eo. *Garc. loc. cit. n. 348.* & ex eo Murga *loc. cit. n. 995.* juxta dicta *q. preced.* contra Nav. *de simon. conf. 46.* apud *Garc. n. 352.* docentem, posse iudicem talem conventionem approbare, Et certè, si id nequidem Episcopo licet juxta dicta *ibid.* multò minùs iudici inferiori. Secus videtur, si iudex seu Superior, in quem fortè partes liberè compromiserunt, ex officio, sine precedente conventionem simile aliquid provideret seu statueret, scilicet, ut daretur aliquid ratione expensarum, ut à lite recedatur, & pro concordia. *Garc. loc. cit. n. 352. juncto n. 350.* Idem tenere videtur Murga *l. c. n. 998.* ubi ait, posse fieri compositionem in beneficiis dato vel accepto aliquo auctoritate Superioris; secus verò esse, si fiat compositio auctoritate puri arbitri.

Questio 452. Quid possint monasteria vel collegia circa imponendas pensiones beneficiis sibi incorporatis?

Respondeo: Posse monasterium in Parochia sibi incorporata facere investiri Vicarium reservatà sibi pensione annuà secundum redditum facultatem, tradit Laym. *in c. cum clericis. de pactis. n. 3.* Quin & posse eandem pensionem augeri auctis redditibus parochialibus (intelligi notabiliter & constanter, & nisi ea auctio proveniat ex industria Vicarii) tradit *ibid.* ex Abb. *in cit. c. cum clericis.* Sed, ut vides, non est hac propriè impositio pensionis, de qua hæc, uti constat ex dictis à Lotterio supra, & dictis aliàs de Vicariis.

Questio 453. Quid possit Superior regularis circa impositionem pensionis respectu beneficiorum suæ religionis?

Respondeo: Posse Prælatum regularem super beneficio manuali alicui religioso obedientiaro suo reservare pensionem aliquam temporariam & manualem, seu amovibilem & tollibilem. *Lott. l. 1. q. 35. n. 41. & 42.* Barbof. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 61.* dicens: posse quemlibet regularium Superiorem in beneficiis religionis suæ manualibus ex eisdem causis, ex quibus potest Episcopus imponere pensionem, quæ quòad proprietatem non transeat in religiosum, citatque uterque Abb. *in c. nisi essent. de prob. n. 12.* Verùm, inquit *Lott. n. 43.* eas temporarias pensiones tam esse extraneas à natura pensionum propriè talium, ut in nulla sint consideratione respectu regulæ de valore. Sic in specie Magnus Magister Ordinis S. Joannis Hierosolymitani in Commendis suæ religionis spectantibus ad illum, ad favorem religiosorum seu equitum cujusdam ordinis reservare potest pensiones. *Barbof. loc. cit. Card. de Luca, de pens. d. 42. n. 4.* de quo plura infra, ubi de regularibus, an capaces sint pensionum.

Questio 454. An, & qualiter reservari vel exigi possit pensio ex conventione privata sine auctoritate Apostolica?

1. **R**espondeo primò in genere: Pensio privata auctoritate constitui nequit. *Card. de Luca, de pens. d. 30. n. 11.* atque ita consensus partis sine auctoritate Papæ nihil præstat *Lott. l. 1. q. 35. n. 66.* Et constituta pensio solà auctoritate privata inter resignantem & resignatarium redolet simoniam, *Card.*

Card. de Luc. loc. cit. Lott. l. 3. q. 19. n. 52. ubi: impossibile est, consentientem pensioni aliter posse evadere incursum simonia, quam si accedat auctoritas Papæ, juxta decisi. Rotæ in una Montis Falisci 31. Martij 1631. sed de his satis constat ex antecedentibus. Qualiter nihilominus cedi possit sine auctoritate Papæ commoditas pensionis, dicitur infra, ubi de translatione pensionis. Vide tantisper Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 6. n. 69.

2. Respondeo secundò: Potest de cetero beneficiatus auctoritate propria in suo beneficio constituere pensionem in hoc sensu valde improprio, obligando se per conservum gratuitum vel onerosum ad certam portionem fructuum sui beneficii cuiquam persolvendam, servandis tamen iis, quæ requiruntur in alienatione, & longa locatione rerum Ecclesiasticarum, tradit Filiuc. in append. posth. de stat. cleric. tr. 42. c. 2. n. 10. cum communi. Sed ait, talem decisionem fructuum & jus, quod per hoc quis consequitur ad certam portionem fructuum non esse pensionem, de qua hic; quia non est directa super fructibus, sed super beneficiario fructus possidente, haberéque potius rationem contractus civilis.

Quæstio 455. An, & qualem causam requirit impositio pensionis facta ab inferiore Papæ?

1. Respondeo ad primum: Impositio pensionis facta per inferiorem absque causa est omnino nulla. Garc. p. 1. c. 5. n. 322. citans Sarn. Coraf. & c. cum communi. Et sic pensio reservata ex falsa causa est nulla. Paris. l. 6. q. 2. n. 77. Sed & cum motu proprio pensio assignatur à Papa ex causa aliqua, quæ non esset vera v. g. ob merita vel paupertatem, adhuc non valebit gratia, seu motus hic proprius non faciet gratiam valere, non obstante subreptione. Garc. loc. cit. nu. 502. juncto n. 499. contra Salust. Tiber. in pr. Auditor. Camer. l. 3. c. 3. n. 22. Nam et si clausula motus proprii tollat subreptionem c. si motu proprio. de prob. in 6. Garc. cit. n. 502. citato Coraf. de benef. p. 1. c. 4. n. 8. & c. si tamen exprimat falsa causa seu qualitas de facto alieno, nihil prodest dicta clausula, si talis est falsitas, ut ea stante, non, vel saltem difficiliter concederetur gratia; quia gratia concessa motu proprio non debet operari ultra mentem & intentionem concedentis, & intelligitur, veris existentibus expressis, sine quibus aliàs gratiam non concessisset, aut saltem difficiliter. Atque ita falsitas causæ perpetuò annullat gratiam, quamvis motu proprio concessam. Garc. nu. 503. citans Sanch. de matrim. l. 2. d. 21. n. 47. & plurimos alios. Unde etiam, licet steter prædictæ narrativæ factæ motu proprio, potest tamen probari contrarium. Garc. loc. cit. juxta Put. decis. 101. l. 3. in fine Limitat tamen hæc Garc. n. 504. nisi narrentur v. g. in motu proprio merita in genere. Item n. 505. nisi fortè illa subreptio non esset valde notabilis, ut dicitur aliàs de falso valore expresso in genere motu proprio, dum non esset error notabilis quantitatis. Debétque de causa constare, aliàs adhuc pensio est nulla. Garc. l. c. n. 325. Et nisi de causa constet, præsumitur dicta impositio pensionis facta in fraudem. Garc. loc. cit. n. 324. Neque, ut dictum supra, sufficit assertio Episcopi asserentis intervenisse causam, sicut non creditur patri donanti filio, qui testatur, præcessisse merita juxta Gl. & DD. in l. si donatore. c. de donat. Garc. n. 326. & 327.

P. Lenren. Fori Benef. Tom. III.

Qualiter verò causa narrata in gratia pensionis debeat verificari per pensionarium, dicitur infra, ubi de obligationibus pensionarii. Vide de hoc tantisper Garc. p. 1. c. 5. à n. 442. per plures num. seq.

2. Respondeo ad secundum: Requiritur causa commensurata pensioni, seu pensio commensurata esse debet causæ, ita ut eam non excedat. Garc. loc. cit. n. 328. citans Gig. q. 6. n. 2. Rebuff. de pacif. poss. n. 125. aliàs 109. Non esset tamen talis pensio excedens causam in totum nulla, sed reducenda ad debitam quantitatem, ut dicitur de donatione remuneratoriâ excedente merita; juxta Garc. n. 239. Verùm de hoc inferius.

De consensu reservationi pensionis præstando à beneficiato.

Quæstio 456. An, & qualiter Papa reservare possit ac soleat pensionem sine consensu titularis seu beneficiati?

1. Respondeo primò: Papa reservare potest pensionem sine consensu ullo beneficiati. Garc. p. 1. c. 5. n. 275. citans plures. Paris. l. 6. q. 2. n. 131. Chok. ad reg. 43. de consensu. n. 47. dicens, esse communiter receptam. Card. de Luc. de pens. d. 10. n. 13. dicens, esse extra controversiam potestatem Papæ reservandi pensionem etiam pleno beneficio, nullo desiderato consensu titularis; ed quòd, si potest tollere eidem titulari beneficium tanquam supremus Dominus & arbiter, multò magis potest hoc onus & servitutem imponere. Et dum quaeritur de reservatione pensionis facta sine consensu titularis, quæstio non cadit super potestate Papæ, sed super voluntate ejusdem. Lott. l. 1. q. 35. n. 72.

2. Respondeo secundò: Regulariter tamen pensionem non reservat sine consensu titularis, & hic consensus requiritur. Garc. loc. cit. n. 278. Ventrigl. to. 2. annot. II. §. 1. 8. Lott. l. c. n. 65. Card. de Luc. loc. cit. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 5. n. 1. dicens, requiri consensum titularis usque ad eò, ut si de eo non constet, invalida sit pensio; ed quòd non præsumatur Pontifex velle pensionem imponere aliter, quàm ipse præscripsit imponendam; præscripsit autem, ut nulla pensio imponatur, nisi de consensu illius beneficiarii, qui pensionem solvere debet, adeoque absque hujusmodi consensu vel illius expressa derogatione impositio pensionis sit nulla.

3. Respondeo tertio: Hoc ipsum intelligendum de consensu titularis principali & causali, ita per beneficiaristas appellato, quòd per modum causæ tam in supplicatione, quàm in literis narratur, utpote causa productiva gratiæ, quæ sine illo concessa non fuisset, sive in quo radicatur gratia. Ventrigl. Card. de Luca loc. cit. Lott. l. c. n. 69. & c. ut ait Card. de Luca, perficiens gratiam pensionis reservatæ aliàs imperfectam ex deficiente intentione Papæ, quæ à stylo regulatur. Est et causæ formalis, seu de forma pensionis, ut Lott. loc. cit. n. 65. juncto n. 46. q. 36. Et absque hoc consensu titularis non solet unquam Papa constituere pensionem, (nisi, ut addit Card. de Luc. id expressè dicat) sive non derogat unquam huic consensui. Ventrigl. loc. cit. Lott. cit. q. 35. n. 72. sed est id, in quod reservatarus pensionem defigit oculos, unde & omnis consideratio odii abstergitur, & judicatur constitutio pensionis impositio favorabilis. Lott. l. 1.

q. 36. n. 46. Quin & derogationem hujus consensu impracticabilem esse, ait Lott. cit. q. 35. n. 72. in fine. idque declarat n. 73. & cit. q. 36. n. 117. indicat, consensum illum de potestate ordinaria suppleri non posse, quamvis ibidem pariter iudicet, illum posse suppleri, seu ei derogari de plenitudine potestatis, quæ in se semper habet aliquid amari. Quod ultimum satis indicat Card. de Luca in parentesi illa paulò supra adducta. Et de hoc consensu loquuntur ferè AA. dum dicunt, consensum resignarii seu gravati requiri. v.g. Paris. l. 6. q. 2. n. 155. Item illius, qui habebat beneficium, dum nimirum pensio imponitur beneficio pleno & non vacanti, de quo Card. de Luc. l. c. n. 12.

4. Respondeo quartò: Minimè verò intelligenda hæc sunt de consensu illo, qui ad differentiam præcedentis, dicitur formalis, qui præstatur in expeditione literarum juxta reg. cancell. 45. utpote qui, ut Lott. cit. q. 35. n. 70. formam solum expeditionis literarum respicit, & non substantiam gratiæ, sive ut Card. de Luc. loc. cit. ad quandam formalitatem potiùs, quàm ad necessitatem requisitus. Et cui Papa consuevit derogare, Ventrigl. loc. cit. Lott. cit. q. 35. n. 71. Et de derogatione hujus consensu intelligendus Chokier ad reg. de præst. consensu. n. 47. quem Lotterius ait, non attendisse ad distinctionem horum duorum consensuum gravati. Porro huic posteriori consensui derogatur, quoties confertur beneficium absenti cum reservatione pensionis. Paris. l. 8. q. 8. n. 118. Chok. ad reg. 44. cancell. n. 47. Ventrigl. loc. cit. n. 9. citans Gig. de pens. q. 10. n. 7. & 11. Card. Paris. cons. 5. n. 56. vol. 4. Item quoties resignatur beneficium in favorem minoris absentis, ita ut hujus consensu necessarius non sit, Chok. loc. cit. Paris. loc. cit. n. 120. Ventrigl. cit. n. 9. Item quando reservatur pensio juxta concordiam. Ventrigl. ibidem. & in casu Mohedæ decis. 501. ad quam remittit Paris. loc. cit. n. 121. Oportet tamen derogationem hujus consensu esse nominatim & expressam, cum regula dicta Cancell. 45. habeat decretum irritans. Ventrigl. loc. cit. n. 10. ex Paris. loc. cit. n. 122. Proinde jam dictus consensus formalis citra hujusmodi derogationem requiritur regulariter, Ventrigl. loc. cit. n. 8. Sed non nisi ad satisfaciendum dictæ regulæ, vel etiam pro majore cautela pensionarii. Card. de Luca loc. cit. n. 10. quemadmodum, ut Card. de Luc. l. c. n. 11. licet omnino necessaria sit expeditio literarum, sine qua pensio exigi nequit sub pœna amissionis pensionis (de quo infra) id tamen procedit ratione decreti, quod in eadem reservatione adjici solet pro iuribus & emolumentis officialium absque eo, quod concernat substantiam & perfectionem gratiæ, cum expeditis literis exigi possint, ac debeantur termini ante expeditionem literarum decursi, computando tempus à die signatæ supplicæ, ex quo gratia perfecta est.

5. Illud hic circa utrumque hunc consensum causalem & formalem notandum ex Lott. cit. q. 35. n. 86. & 87. quod si Papa (quod tamen se nunquam vidisse contigisse, ait idem Lott.) pensionem reservaret beneficio adhuc vacante, neque esse locum regulæ de præstando consensu formali, neque etiam deficere formam talis pensionis ex defectu consensu causalis, quia Papa hunc tantisper suspendit, non autem removel, quia mox ut providet de beneficio, & provisus illud acceptat pensione gravatum, dicitur de facto consentire & contrahere.

Quæstio 457. An requiratur quoque consensus illius, qui pensionem solvere debet in impositione pensionis facta per Episcopos vel Legatos in casibus, in quibus ipsi imponere pensionem possunt?

Respondeo: Multò magis requiri consensum illum respectu illorum; cùm illi juri Pontificio, quo hic consensus requiritur, derogare non possint. Castrop. loc. cit. Azor p. 2. l. 8. c. 8. q. 6. Garc. p. 1. c. 5. n. 320. citantes Gig. de pens. q. 10. Caccialup. rr. cod. q. 5. Sed quid, si tanquam arbitri & iudex imponeret pensionem non beneficio, sed personæ beneficiati pro bono pacis, an non ad consentiendum cogere posset partes?

Quæstio 458. An, & qualiter, seu cuius consensus requiratur in impositione pensionis beneficio, dum illud rectorem non habet, sed vacat?

Respondeo: Castrop. de benef. d. 1. p. 11. s. 5. n. 2. Azor. loc. cit. censent constituendum beneficio defensorum, qui loco beneficiarii consentiat pensioni; eò quod, ut Castrop. licet pensio non sit propriè alienatio (in quo casu requiritur talis defensor) sit tamen quasi alienatio; tum etiam & maximè, quia aliquis est obligandus ad solutionem pensionis, qui in eo casu non possit esse alius, quàm dictus defensor & fructuum custos. De quo dicendum videtur, quod dicitur paulò post de beneficiati consentiente etiam pro successoribus suis, nimirum, quod, dum provisus de tali beneficio acceptando illud jam gravatum, ratihabendo consensum illum; eam obligationem contrahat. Nihilominus Garc. p. 1. c. 5. n. 320. censet, non requiri talem defensorem ad consentiendum pensioni, sed posse eam imponi absque eo, quod tunc consensus aliquis requiratur. Loquuntur autem hi AA. de pensione imponenda per Episcopum. De cetero enim procedere posset doctrina Garcia respectu pensionis imponenda per Papam beneficio vacante.

Quæstio 459. An requiratur consensus habentis regressum ad beneficium, cui imponitur pensio, ità ut si hic desit, pensio reservata sit nulla?

Respondeo negativè, seu validam adhuc fore pensionem talem. Paris. l. 6. q. 2. n. 86. citans Gig. de pens. q. 79. col. 1. & n. 87. in fine. subdens; id eò magis procedere, si in supplicatione narretur, esse reservatum regressum in illo beneficio, intellige absque eo, quod requisitus sit iustus reservarii consensus, aut is concessus exprimat in illa supplicatione, quia hoc ipsum tacitum esse in impetratione non importat subreptionem; etsi enim causa de præsentibus aut præteritis existentibus aliis tales, quæ retraherent, aut difficiliorem redderent Principem in concedenda gratia, sint in consideratione quò ad subreptionem, obreptionem, & intentionis defectum inducendum, non autem, quæ sunt de futuro potente contingere & non contingere, adeòque de futuris habentibus se ad esse & non esse, non est in impetratione necessariò facienda mentio; jam verò regressus pendet à futuro eventu, & illi potest esse locus vel non esse. Paris. n. 87. Nihilominus istiusmodi pensionem annullandam, cùm locus erit regressus vel accessus, et

Paris. n. 88. citans Gig. ubi ante, & aliquot Rota decisiones. Eò quòd dicta reservatio pensionis non debeat valere quòd præjudicium ejus, qui regressum habebat, cui non consentienti Papa non censetur velle præjudicare, Paris. n. 89. idipsum n. 90. & 91. exemplificans pluribus, v. g. sicut si feudatarius non habens filios, feudum der in dotem filia, concessio illa valet in vita ipsius patris, & non ultra; cum successor præjudicare non possit. Res subjecta restitutioni, si alienetur, valet alienatio in vita alienantis tantum, & ad illius præjudicium, sed adveniente casu restitutionis, seu pro quo urget restitutio, alienatio fingitur retro nulla. Ità & adveniente casu regressus, pensio erit nulla: idque etiam si motu proprio esset assignata talis pensio, Paris. n. 92. ex Gig. cit. q. 79. n. 3. cum motus proprius non operetur in præjudicium tertii. Unde etiam inolevisse praxin ait Paris. cit. n. 92. quòd, si in supplicatione narrabatur, quòd alicui reservatus regressus super tali beneficio, ponitur: qui etiam consentit huic reservationi. Et si id non apponatur, signatura solet illud apponere: de consensu ejus, qui regressum habet, & tunc necesse sit, ut der consensum habens regressum. Quamvis, ut Paris. n. 93. in fine, si Papa factà mentione regressus, nihilominus imponeret pensionem absque alio consensu, valida foret pensio.

Questio 460. An titularis consentiens pensioni possit penitere, priusquam accedat consensus Papæ?

Respondeo affirmativè; cum enim consensus partium sine auctoritate Papæ nihil præster, si dictus consensus titularis præveniat ante obtentam gratiam, est revocabilis. Lott. l. 1. q. 35. n. 67. Idque, ut ait idem, non obstante quovis juramento, liquidem, ut ait Chok. ad reg. 44. n. 52. consensus ille ante obreatum beneplacitum Apostolicum præstitus, etiam cum juramento non valet.

Questio 461. An, & qualiter præsumatur consensus titularis præstitus?

Respondeo: Præsumitur præstitus consensus Rex diuturna observantia factæ solutionis, non elisà hac præsumptione per contrariam probationem, & ex hac apparente veritate. Consensus enim ille non requiritur pro solemnitate de forma præcisà, ita ut expressè in ipso actu intervenire debeat; neque certam formam habet, adeoque præcedere potest & subsequi, modò re integrà & ante declaratam nullitatem, ac etiam implicite præstari. Dum enim actus non est requisitus pro forma præcisà, impletur per quodvis æquipollens implementum (quale respectu illius consensus expressi & expliciti videtur talis diuturna observantia solutionis factæ à titulari, utpotè in se complectens rationem consensus impliciti) ita ferè tradit Card. de Luca de pens. d. 53. an. 3. An verò ad præsumendam extrinsecam solemnitatem vel alium actum requiratur observantia longissimi, an sufficiat longi temporis, desumendum ex eo, quòd ea, quæ expressam ac vehementem juris resistantiam habent, ut alienatio bonorum Ecclesiæ, observantia debet esse longissimi temporis; ad ea verò, quibus jus non adeo resistit, sufficit longi temporis observantia, ut tradit idem Card. de Luca, loc. cit. à n. 6. qui etiam num. 9. ait, talem pensionem videri habere speciem alimentorum; favore autem alimentorum suffragetur observantia triennalis,

P. Leuren, Fori Benef. Tom. III.

Questio 462. An, & qualiter titularis consentiens pro se, consentiat etiam pro successoribus suis?

Respondeo: Dum reservatur pensio, titularis non consentit pro se solum, sed etiam pro suis in eodem beneficio successoribus, quousque vivat pensionarius, obligando se & suos successores expressè in forma Camera. Unde ex eo actu resultat formalis contractus, tam respectu ipsius, quàm successorum, qui licet efficaciter non obligentur, nisi priusquam succedendo eorum habuerint talem contractum; nihilominus secunda ratihabitione ex simplice acceptatione beneficii fit retrotractio cuiusdam obligationis ad diem ipsius contractus; cum hæc sit vis ratihabitionis, ut retrotrahatur. l. ult. ff. ad Macedon. Lott. l. 1. q. 39. n. 104. Card. de Luca de pens. d. 6. n. 4. dicens, procedere idipsum de successore, qui independentè ab antecessore suo habet illud beneficium; ita ut provisus de beneficio illo gravato acceptando provisionem censetur consentisse oneri pensionis, & cum pensionario quasi contraxisse. Proindeque idem est, ac si omnes successores cum ipso titulari à principio pro solvenda pensione constituisent se plures reos debendi in solidum, & omnia bona juraque sua pro solutione hujusmodi hypothecassent; cum ita sit vis obligationis cameralis. Lott. ibid. n. 104. Et hinc consequitur, nedum realem, sed etiam personalem actionem & obligationem contra successorem in beneficio dari pro terminis decursis & non solutis. Lott. n. 107. De quo ex professo infra, ubi, qualiter successor solvere teneatur pensionem.

Questio 463. An consensus pensioni præstitus ab eo, cui de beneficio nulliter provisum erat, præjudicet ei, qui beneficium legitime obtinuit?

Respondeo negativè. Chok. ad reg. 44. n. 52. ex Farinac. de is. 437. p. 1. n. 1. in novissimis.

Quibus beneficiis ac rebus imponi possit pensio?

Questio 464. An pensio per Papam imponi possit beneficiis jurispatronatus, idque absque consensu patroni?

Respondeo ad primum affirmativè; id enim expressè supponunt AA. quærendo ferè solum, an patroni ad hoc consensus requiratur? Proinde

2. Respondeo ad secundum primò: Extra dubium esse, posse Papam de plenitudine potestatis beneficii, jurispatronatus, etiam laicalis, imponere pensionem, irrequisito seu non curato patroni consensu; cum & hæc beneficia uti & cetera omnia subdantur supremæ illius in beneficialibus potestati. Garc. p. 1. v. 5. n. 367. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 2. n. 7.

3. Respondeo ad secundum secundò: Sed & minime necessarium esse consensum patroni laici in impositione pensionis factæ à Papa, resolvit Rota in Colambriens. pens. 11. Febr. 1598. apud Garc. loc. cit. Idem absolute tenet Gig. de pens. q. 23. n. 2. testans sic ex usu & stylo Curie receptum esse. Sequitur illum Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 11. & Azor p. 2. l. 8. c. 8. q. 1. hisce expressis (quibus etiam

etiam rationem responsionis comprehendit) respondeo posse (nimirum infcio patrono constitui illam pensionem) quia pensio in huiusmodi beneficio imposta nihil derogat juri patroni; beneficium siquidem sine ejus consensu non confertur, sed postquam natus ejus collatum alicui, pensio absque ejus consensu alteri reservatur. &c. Hanc Gigantis sententiam approbat Lott. l. 1. q. 35. n. 89. ed quod causam formalem pensionis statuat (intellige adzquarè) in consensu titularis, & auctoritate seu consensu Papæ. Hoc ipsum tamen referendum ad simplicem statum validitatis gratiæ seu reservationis pensionis ab initio; non autem ad illius durationem, ed quod, nisi consensus patroni fuerit adhibitus, si patronus ad egestatem devenit, ita ut alimentari debeat, procul dubio ad ejus instantiam removendum fit gravamen illud à beneficio seu ejus rectore; quia, cum ille sit unus ex fructibus juris patronatus, utique patrono, qui non consentit ab initio, non poterit inferri præjudicium aliquod, Lott. loc. cit. n. 90. Azor. cit. q. 1. ubi: si contingeret, ut patronus alimentis egeret, & utrique, videlicet ipsi & pensionario satisfieri ex fructibus beneficii nequiret, potior esset patroni causa, quam pensionarii, est enim beneficium obligatum patrono; is autem, qui in aliqua re anteriorem hypothecam habet, jure præfertur. &c. Subjungit autem Lott. n. 91. juxta Abb. in c. postulasti. n. 2. & 50. de jurep. consensum patroni fore necessarium, scilicet ne adveniente casu, quo ipse debeat recipere alimenta, pensio revocetur, & sic meliorem esse hanc responsionem quam præcedentem. Sic etiam Castrop. de benef. tr. 13. d. 1. p. 11. §. 2. n. 7. ait; non esse censendum Papam habere eam voluntatem, nimirum constituendi pensionem in beneficiis juris patronatus laicorum, nisi id clarè exprimat, quia cedit in damnum Ecclesiæ qualibet hujus juris patronatus diminutio; sicut illius integra conservatio redundat in bonum Ecclesiæ, citat pro hoc Covar. qq. pract. c. 36. n. 10. Less. l. 2. de just. c. 34. n. 20. &c. Secus verò esse, live non esse opus speciali derogatione in impositione pensionis in beneficiis juris patronatus Ecclesiasticis; ed quod patroni Ecclesiastici non ex fundatione, sed gratia Papæ jus patronatus obtinuerunt.

4. Resp. ad secundum tertio: Tametsi non necessario requireretur consensus patroni, requiratur tamen, quod in impetratione & constitutione pensionis in istiusmodi beneficio fiat mentio juris patronatus laicalis, ita ut aliàs pensio sit subreptitia, ed quod, cum difficilior ea beneficia gravare soleat Papa, requiratur desuper scientia in Papa; secus est de jure patronatus Ecclesiastico, Ventrigl. Garc. Azor. ll. cit. Et si posteriores duo cum Gigante distinguant, velintque id procedere in jure patronatus laicali acquisito ex fundatione, dotatione vel adificatione (idque etiam, ut expressè Azor, dum præter patronum istiusmodi est quoque patronus alter clericus; ed quod tunc jus patronatus perinde se habeat, ac si esset simpliciter laicorum) non verò in jure patronatus laicali acquisito consuetudine, præscriptione vel privilegio, utpote quo neglecto vel expressè abrogato solet Papa conferre beneficia istiusmodi, & pensione gravare. Sic in specie de jure patronatus regio ait Card. de Luc. de pens. d. 58. quod in reservatione pensionis super beneficio istiusmodi juris patronatus regii requiratur patroni consensus, vel saltem specialis mentio de eo fieri debeat; cum Papa non soleat facile id agere sine tali consensu.

Quæstio 465. An in casibus, in quibus Episcopus potest pensionem imponere beneficio, hac ejus potestas extendat se ad beneficia juris patronatus, ita ut in iis absque consensu patroni id possit?

Respondeo, negativam videri probabiliorè, maximè, si, ut ait Castrop. de patrono laico sit sermo. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 2. nu. 9. (idipsum expressè extendens ad beneficia istiusmodi gravanda pensione etiam ad vitam tantum beneficiati seu possessoris illorum) citans pro hoc Barbof. de pot. Ep. p. 3. alleg. 69. n. 21. Zechum de benef. & pens. c. 11. n. 7. Rebuff. in pr. p. 3. signat. n. 28. contra Gig. q. 23. Gamb. de off. Leg. l. 6. d. n. 64. Less. de just. l. 2. c. 34. n. 207. Item contra Garc. quatenus is p. 1. c. 5. n. 359. tenet, posse Episcopum imponere pensionem beneficio, dummodo ea non transeat ad successores in eodem beneficio; ed quod hoc posterius cederet in considerabile præjudicium patroni propter præsentationem, quæ foret de beneficio gravato, & non libero. Item quatenus n. 360. tradit, posse Episcopum etiam pensionem transitoriam ad successores imponere beneficio sine consensu patroni, & eo invito, si vocatus consentire nolit, si id cederet in majorem Ecclesiæ utilitatem. Quod ipsum improbat Castrop. loc. cit. n. 10. dicens, raro vel nunquam adesse posse Ecclesiæ necessitatem, ut non possit consensus Papæ postulari, saltem ut pensio ad successores in beneficio transeat. De cetero rationem primariæ responsionis dat Castrop. cit. n. 9. quod negari nequeat, grave fieri præjudicium patrono, gravando ejus beneficium pensionem, etiam si ad solam beneficiarii vitam gravatum fit; ed quod tali gravamine posito, beneficium, quod alias maximè appetebatur, vix sit, qui illud velit suscipere; quod præjudicium Episcopus tali patrono inferre nequeat, quia ultimis voluntatibus, ex quibus regulariter procedit tale jus patronatus ex fundatione, præjudicare nequit; tum etiam quia unà à Papa approbato & confirmato, quale est illud jus patronatus, derogare non valet; quæ tamen ratio, ut patet, non militat contra eos, qui tenent posse Episcopum beneficio juris patronatus imponere pensionem durantem solùm ad vitam beneficiati.

Quæstio 466. An, & qualiter Episcopatus gravari soleat & possit pensione?

Respondeo primò: Quin Episcopatus per Papam gravari possit pensione, dubium non est; solitos tamen non gravari, nisi ex magna causa, ajunt ex Gig. de pens. q. 7. & Paul. Rom. de pens. c. t. n. 1. in 1. causa. Azor p. 2. l. 8. c. 8. q. 7. Paris. l. 6. q. 2. n. 35. Hinc in Concilio Laterani sub Leone X. statutum, ne mensis Episcopalis imponantur pensiones, nisi ex causa resignationis, vel etiam alia, quæ in Consistorio secreto honesta, licita, & probabilis videatur. Ac proinde Papa, dum Episcopatus per obitum vacantibus imponit pensionem, Concilio dicto derogare debet Lott. l. 1. q. 40. n. 87. Sed & derogare consuevit per clausulam istiusmodi: non obstantibus constitutionibus & consuetudinibus Concilii generalis: cui aliàs, utpote constitutioni Concilii generalis non censetur derogatum per clausulam illam: non obstantibus quibuscunque constitutionibus. Azor loc. cit.

2. Respondeo secundò: hodie ex Decreto Concilii Trid. sess. 24. c. 13. de reform. in Episcopalibus

seu Ecclesiis Cathedralibus, quarum reditus annui in vero valore non excedunt summam mille ducatorum; constitui nequit pensio; gravari autem possunt pensione, si dictam summam excedunt hi reditus; sed non nisi in eo, in quo dictam summam excedunt, ita ut semper Episcopo mille ducati remaneant liberi ab omni obligatione & onere; & sic, dum imponitur iis pensio, apponitur semper clausula: *dummodo mille remaneant pro Episcopo*. Garc. p. 1. c. 5. n. 393. & 394. Azor loc. cit. Paris. loc. cit. n. 34. dicens hoc Decretum Trid. esse in viridi observantia. Castrop. loc. cit. §. 4. n. 1. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 40. qui etiam n. 46. addit, quod omisso dicta clausula: *dummodo*, sit evidens signum, quod Papa sciens ac volens gravavit talem Episcopum, licet ejus fructus tenues essent, & derogarit Concilio; & citat pro hoc Rotam in *Ferentina*. pens. 23. Jan. 1602. Valor autem illorum ducatorum mille remanentium Episcopo intelligitur juxta valorem ducatorum illius regionis, in qua est Episcopus. Garc. loc. cit. n. 373. Lott. l. 1. q. 11. n. 27. Ventrigl. loc. cit. n. 41. Barbof. jur. Eccles. l. 3. c. 11. n. 69. Zechius de rep. Eccles. c. 28. n. 4. Porro Episcopatus Hispania, quia opulentiores sunt, solere Regem (qui in omnibus juspatrionatus habet) ex auctoritate Papae expediendas pensiones reservare usque ad tertiam partem, testantur Azor. loc. cit. Garc. n. 395. Paris. loc. cit. n. 39. Unde, ut Azor & Paris. in schedulis consistorialibus, Cardinalis, qui Ecclesiam vacantem denunciat, & à Papa petit, ut nominatum praesentatum, oblatum à Rege Episcopum instituat, dicit in hunc modum: *Supplicatur pro expeditione pensionis annuae in favorem personae N. qua una cum pensionibus antiquis (intellige, si forte adhuc iis idem Episcopus gravatus sit) non excedit tertiam partem*.

Quaestio 467. An, & qualiter aliis beneficiis parochialibus, vel aliis curatis imponi possit & soleat pensio?

1. **R**espondeo primò, vel potius suppono, quætionem hanc non procedere de Parochiis incorporatis alicui monasterio, & imponenda iis pensione in constitutione Vicarii, id enim dictum est supra, fieri posse.

2. Respondeo secundò: Sed neque dubium hic iterum esse posse, quin Papa beneficiis omnibus aliis curatis, sive magni, sive exigui valoris pensionem propriè talem, in ea quantitate, quæ sibi bene visa fuerit, imponere possit. Castrop. loc. cit. n. 1.

3. Respondeo tertio: In parochialibus, quorum valor non excedit centum ducatos, pensio non imponitur juxta decretum Trid. cit. c. 13. Azor p. 2. l. 3. c. 8. q. 5. Paris. l. 6. q. 2. n. 21. Lott. l. 1. q. 36. n. 41. (dicens, reservationem talis pensionis nullam, si illa conditio remanentia centum ducatorum deficeret, etsi de cetero consentiat titularis etiam in defectu illius conditionis) Garc. p. 1. c. 5. n. 372. testantes sic usu, & ex stylo observari, estimato illo valore secundum valorem ducatorum loci, in quo est beneficium, Ventrigl. Garc. (qui tamen n. 373. in fine addit, quod clausula *dummodo remaneant pro rectore centum*, intelligenda sit de ducatis de Camera, si fructus narrentur in ducatis de Camera) Barbof. Castrop. citati pro hoc puncto q. preced. juxta declarationem S. Congreg. Concil. de qua testantur ijdem.

4. Respondeo quarto: Si verò parochialis fructus excedunt valorem 100. ducatorum, pensio soler reservari in & pro quantitate excedente dictum

valorem. Garc. loc. cit. n. 374. Ventrigl. cit. n. 41. Azor cit. q. 5. Paris. loc. cit. n. 24. dicens, id mente tenendum; eò quod antiquo tempore non habebatur hæc ratio, sed imponebatur pensio, usque ad tertiam partem in omnibus beneficiis, adeoque etiam in curatis, cum clausula: *modo tertiam partem non excedat*: quia hæc censebatur justa pensio.

5. Respondeo quintò: In clausula illa apponi solita in constitutione illa pensionis: *modo pro rectore remaneant annuatim centum liberi*: id liberi importat libertatem ab omni diminutione & gravamine, utpotè in sustentationem parochi designati. Garc. n. 376. Castrop. loc. cit. juxta dicta q. preced. de Episcopo. Veruntamen intelligitur hoc ipsum de oneribus & gravaminibus ordinariis, ita ut si deductis oneribus non remaneant liberi isti centum ducatis, pensio dicatur nulla. Ventrigl. loc. cit. n. 44. citans Giga. de pens. q. 96. n. 2. ac dicens sic expressè decisum à Rota in *Roman*. pens. 6. Nov. 1619. quæ confirmata fuerit à Rota in *Crescentina* pens. 6. April. 1620. Nequaquam autem hoc intelligendum de oneribus extraordinariis, & de raro contingentibus, ita ut, si illis deductis non remaneant centum illi ducati, non censeatur propterea pensio nulla, licet minuenda pensio, nisi forte ipsa pensio libera sit & immunis ab oneribus. Ventrigl. l. c. ex Giga. ubi ante, sic passim quoque ab aliis traditi asserens. Sic itaque remanere debent illi 100. deductis juribus Episcopaliibus per parochum solvendis. Ventrigl. loc. cit. n. 45. citans Ricc. in pr. p. 3. resol. 109. n. 3. Item deductis expensis pro cera, hostiis, vino pro sacrificio, oleo pro lumine coram Eucharistia, pro musica in festo Sancti, sub cujus invocatione est Ecclesia, pro salario inservientis Missis & in summa deductis omnibus necessariis. Ventrigl. cit. n. 45. citans Barbof. de clausula. clausul. 47. n. 9. Econtra non requiri, ut remaneant 100. deductis oneribus, quæ possunt per ipsum titularem subiri, & loquendo generaliter deductis oneribus arbitrariis & voluntariis, ibidem tradit Ventrigl. ex Barbof. ubi ante n. 8.

6. Respondeo sextò: Tamen Castrop. loc. cit. dicat, nunquam Papam censendum velle gravare pensione beneficia parochialia non excedentia valorem centum ducatorum, tradit tamen Ventrigl. loc. cit. n. 46. quod, si narrato vero valore beneficii curati, nihilominus reservet Papa pensionem in tali quantitate, ita ut non remaneant 100. liberi pro rectore, etiam quod non derogetur expressè dispositioni Trid. pensionem fore validam, & censeri tacite derogatum dictæ dispositioni, citat pro hoc Rotam in *Gegoliens*. *tertia pars fructuum* 25. Maji, 1612. quam referat Barbof. ubi ante clausul. 47. n. 11.

7. Respondeo septimò: Quod dictum hic de beneficiis parochialibus, idem etià dicendum de quovis alio curato; cum Trid. loquatur indistinctè de Ecclesia curata Ventrigl. loc. cit. n. 42. citans Anton. Maceratens. in var. resol. l. 1. resol. 31. n. 9. & 10. referentem sic à Rota decisum.

Quaestio 468. Pro quo tempore debeant remanere illi centum ducati liberi pro Rectore, & illi mille pro Episcopo, ut pensio imposta sit & maneat valida?

1. **R**espondeo: Debere illos remanere pro tempore constituta pensionis, ita ut, si tempore illo seu datæ remanebant (intellige, deductis oneribus ordinariis & necessariis solvendis) illi centum & illi mille, & postea tractu temporis diminuatur, pensio imposta fuerit & remaneat valida, & non cassanda; & econtra, si pro tempore illo constitutionis

tionis pensionis non remaneant illi mille & centum, etsi dein augeantur fructus, pensio ab initio invalida non convalescat; cum in hoc casu semper attendatur tempus datae, & conditio illa (nempe remanentia centum pro Rectore & mille pro Episcopo) sub qua Papa gratiam pensionis concedit, non debeat stare in suspeso, nec variari secundum eventus futuros. In ordine tamen ad reducendam pensionem seu diminuendam, attendendum etiam tempus futurum, ita ut si centum & mille illi remanentes pro tempore constituta pensionis, tractu temporis diminutis fructibus non remaneant amplius, ita ut Rector & Episcopus non possint se sustentare amplius congruè, & onera incumbentia cura praestare, etsi pensionem annullari non liceat, peti tamen possit eam diminui, & ad convenientem quantitatem reduci. Ita in quam docent Garc. p. 1. c. 5. n. 398. juncto n. 399 & 400. quem sequitur Ventrigl. l. c. n. 47. juncto n. 48. citantes Navar. cons. 13. de rescrip. Tiber. Salust. in pr. Auditor. Camer. l. 3. c. 1. n. 11. Cæsar de Grass. Caputaq. & c. citatq; specialiter Ventrigl. pro posteriore potissimum parte hujus doctrinæ Gig. de pens. q. 5. n. 4. & q. 53. n. 5. & Paril. l. 6. q. 2. n. 143. ubi tamen is expresse solum ait, solere apponi clausulam, quod annullari, reduci sicut minui nequeat pensio, quæ nisi addatur, decrescitibus dein fructibus seu redditibus, pensionem reddendam invalidam, vel saltem reducendam ad minorem summam.

2. Eatenus tamen in contrarium se sentire putat Castrop. quatenus cit. §. 4. n. 4. tradit, illos centum pro Rectore, & mille pro Episcopo non solum pro tempore gratiæ & reservationis verificandos esse, sed etiam successu temporis firmos remanere debere; eod quod quantitas illa assignata sit in sustentationem parochi & Episcopi; ad hunc autem effectum æquè necessaria sit quantitas illa successu temporis, ac tempore gratiæ; adeoque licet gratia Papæ quoad præsentem valorem non dependeat à futuro eventu, sed à præsentem conditione, cum de præsentem constare possit, remaneantne 100. pro Rectore & mille pro Episcopo, quod ad durationem & conservationem valoris gratiæ hæc gratia pendeat ex futuro eventu dictæ conditionis, cui annexitur; & sic conditione hac tractu temporis deficiente, pensio non subsistit, saltem pro illa parte sui, nimirum quæ opus est ad supplendum, quod deficit, ex illis centum Rectori, vel ex illis mille Episcopo. Veruntamen re ipsa non multum recedere videtur hucusque à Garcia; cum & is expresse dicat n. 400. eumque sequentes libenter admittant, in casu non remanentia istorum centum peti posse reduci seu imminui pensionem, si ab initio remanebant illi 100. Dixi hucusque non multum recedere Castrop. à Garcia; nam ei, quod postmodum Garcias n. 403. tradit; nimirum. si computatis funeralibus & ingressu remaneat Rectori congrua, non posse eum petere reductionem pensionis, non obstante, quod tempore reservationis debent remanere Rectori centum in fructibus parochialis, ei inquam, directe contrarium asserit Castrop. cit. n. 4. nimirum, illos centum, qui deducta pensione & oneribus remanere debent, non esse aliter computandos successu temporis, quam computabantur in principio, adeoque, cum à principio computabantur in fructibus certis beneficii, successu temporis sic quoque & non aliter, seu in aliis incertis computari debent. Item quod Garc. tradit n. 422. nimirum, si pensio ab initio ex consensu resignantis imposita in tanta quantitate, & non aliter, eam simpliciter fore nul-

lam, dum postmodum tractu temporis decrescitibus redditibus, ea præstari non potest integra, remanentibus illis 100. Rectori; sed quod in isto casu pensio sit individua, unde in minori summa deficit consensus resignantis, & consequenter consensus Papæ super illo consensu resignantis fundatus. Secus autem fit, si pensio reservata super beneficio vacante per obitum, vel aliis extra prædictum consensum conditionalem resignantis, nimirum, quod tunc clausula illa: *modò remaneant 100. Rectori*: non operetur nullitatem pensionis, sed solum reductionem illius; hoc primum inquam directe improbat Castrop. l. c. n. 5. etsi prober posterius; eod quod ex hac Garciae doctrina sequatur, pensionem integrè solvendam, quamvis successu temporis nec 100. nec congrua remaneat titulari; durum autem sit, titulari obligatum esse, inservire beneficio absque stipendio iusto ei à jure assignato. Ac proinde censet ipse, resignationem firmam esse; cum præsumendum non sit, velle actum facere inutilem, & consequenter credendum est, velle (intellige, in casu decrescitæ redditum) ut resignatario remaneant ea, quæ illi à jure conceduntur, scilicet 100. Rectori, & mille Episcopo, ne aliis haberet voluntatem iniquam & juri contrariam, quod præsumendum non est. Ac ita tacite eum velle, ut in casu istius diminutionis fructuum pensio ad minorem, & juri proportionatam quantitatem reducatur. Plura de his in sequentibus, ubi de quantitate & reductione pensionis.

Questio 469. Vtrum Abbatibus consistorialibus, hoc est, quarum Abbates à Sede Apostolica suarum electionum confirmationem obtinere habent, seu quæ à Papa conferri debent, & in Consistorio à Papa providentur, ut Tamb. de jure Abb. to. 1. d. 13. q. n. 4. imponi possit pensio?

Respondeo: Eam iis imponi non posse ab Ordinariis, seu auctoritate Ordinariorum; quia id esset jurisdictionis episcopalis, cui præfata Abbacia minimè subjiciuntur. Tamb. l. c. quin tamè illis imponi possit pensio à Papa, nullatenus dubitatur.

Questio 470. An, & qualiter imponi possit pensio beneficiis simplicibus, puta Canoniciis, & c.?

Respondeo primò: Beneficio simplici non excedenti 24. ducatos de Camera, non solet imponi pensionem. Azor. p. 2. l. 8. c. 8. q. 7. in fine. citans Mandos, de signat. gratiæ & just. tit. pensiones. Paril. l. 6. q. 2. n. 27. (qui tamen ait, se tempore Sixti V. vidisse servari contrarium, nimirum beneficio non excedenti valorem 24. ducatorum imponi pensionem) Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 39. in fine. Castrop. cit. §. 4. n. 2. Idem est de Canonatu & dignitate non excedente valorem centum ducatorum. Paril. n. 28. Castrop. Azor. l. c. cit. Ratio horum est, ut inquit Castrop. quia æquum est hanc remuam summam relinqui pro alimentis beneficiarii.

2. Respondeo secundò: Beneficia simplicia, & in specie Canoniciis & dignitates excedentes hanc summam, pro parte hujus excessus gravare solet Pontifex pensione. Castrop. Azor. l. c. cit. Porò in qua quantitate reservari possit in iis pensio, dicitur §. seq. An verò beneficia non excedentia quidem valorem 24. ducatorum, spectatis purè ac propriè fructibus, longè tamen illum excedentia spectatis proventibus quotidianarum distributionum, quæ pro latere essentia in choro iis beneficiis deligna-

designata sunt, gravari possunt & soleant, dicitur paulo post de cōstituta pensione in distributionib⁹.

Quaestio 471. An, & qualiter imponi possit pensio praebeendis theologalibus?

Respondet Tond. *qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 51.* negativè, dicens, hanc esse indolem praebeendae theologalis, ut nullius pensionis onere gravari possit, ejusdemq; exemptionis privilegio potiri praebeendas praecceptorales: citat pro hoc Lovet. *lit. p. n. 46.* subjungit tamen *n. 52.* quòd nihilominus is, qui resignationi consentit, & qui hujusmodi beneficia sub onere pensionis sibi resignata acceptavit, quamvis reclamaret ad pensionis solutionem, condemnatus tamen sit ratione perfidiae & doli.

Quaestio 472. An imponi possit & soleat pensio super beneficiis commendatis?

Respondeo: Posse imponi Abbatibus aliisque beneficiis, quae hodie de more commendantur, hoc est, in perpetuum; cum illa idem juris habeant, quòd beneficia collata. Tamb. *de jure Abb. to. 1. d. 13. q. 7. n. 3.* Azor *p. 2. l. 8. c. 8. q. 8.* Paris. *l. 6. q. 2. n. 19.* citantes Gamb. *de pot. Leg. tit. de pens. n. 154. & c.*

Quaestio 473. An ex causa resignationis imponi possit pensio super beneficio tertio, hoc est, non in beneficio resignato & collato Ioanni, sed in alio beneficio, quòd idem Ioannes jam ante habebat?

Respondeo affirmativè; sic Azor *l. c. q. 9.* ait, ubi receptum, ut clerico dimittenti suum beneficium in favorem alterius, reservetur seu constitutur pensio in alio beneficio, quòd resignatarius habebat, nimirum si beneficium resignatum nequit onus pensionis sustinere ob rebus suos redditus; tunc enim imponi pensionem vel simpliciter in aliis resignatarii beneficiis, vel simul in beneficio ei resignato, & in alio ab eo jam antè habito.

Quaestio 474. An imponi possit pensio super fructibus Ecclesiae, seu beneficii necdum erecti?

Respondeo negativè: Corrad. *in pr. benef. l. 2. c. 7. n. 7.* cum enim tale beneficium non sit in rerum natura ante erectionem ejus in titulum, per consequens super eo imponi nequit pensio: & sicut Ecclesia non erecta in titulum non potest impetrari, ita etiam nequit ut beneficium gravari pensione; quia hoc esset dare accedens sine subiecto, quòd neque natura, neque jus admittit. Corrad. *l. c. n. 8. & 9.* ubi etiam, quòd proinde fuerit annullata pensio, etiam si pensionarius esset in quasi possessione exigendi.

Quaestio 475. Num super fundo unius beneficii imponi possit pensio pro dote alterius beneficii?

Respondet affirmativè. Lott. *l. 1. q. 3. n. 17.* citans Abb. *in c. conquerente. de cleric. non resid. n. 1.* Gig. *de de pens. q. 28. n. 20.* Gonz. *ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 42.* Ratio est, quia hoc onus reale & perpetuum est, non extinguibile cum persona, sed cum ipsa re transmissibile ad quemcumque possessorem seu successorem. Lott. *ibid. n. 18.* Neque etiam minus talis redditus annui assignati in dotem beneficii, si ex certo fundo debeantur, dicantur fructus fundales, seu redditus veluti cohaerentes fundo, cujus propterea naturam sortiuntur, quam dicatur dotalis fundus, seu dotale praedium, quòd in dotem datum est mulieri. Lott. *loc. cit. n. 15 & 16.*

Quaestio 476. An ex causa resignationis constitui quoque possit pensio super beneficio tertii, v. g. Titio resignanti in favorem Cajo, constitui pensio in beneficio Sempronii?

Respondet affirmativè Azor *loc. cit. q. 10.* dum nimirum beneficium resignatum adeo tenue est, ut pensionem ferre nequeat, neque etiam Cajo resignatarius aliud beneficium habeat, in quo dicta pensio constitui possit: nihil enim vetare, quòd minus id fiat auctoritate Papae, & hac ratione evitetur omnis species simonia. Idem tenet Paris. *l. 6. q. 2. n. 20. & 23.* dicens, solere id fieri etiam in resignatione parochialis, dum ejus valor non excedit centum ducatos; quamvis expressè subjungat *cit. n. 23.* in fine haec verba: pensio autem super beneficio tertii non de facili conceditur ob fraudes, quae fieri possent. Ait etiam Azor, minimè hac ratione imponi pensionem Cajo dissentiente. Unde infertur, multò magis requirendum illius tertii, nimirum Sempronii consensum, utpote qui gravatur non gravato Cajo. Porro talem impositam pensionem super beneficio tertii validam fore, etiam si excedat medietaem fructuum, ait Paris. *loc. cit. n. 64.* in fine.

Quaestio 477. An pensio reservata super pluribus beneficiis intelligatur reservata in solidum?

Respondeo: Non esse intelligendam reservatam in solidum, sed pro rata. Lott. *l. 1. q. 38. n. 20.* citans Abb. *in c. constitutus. de religiof. domib. n. 8.* cujus doctrinam secutam ait esse Rotam, ita ut jam, si Papa reservavit pensionem super pluribus beneficiis, quibus unum eundemque providit, & dein eo proviso seu titulari mortuo singula illa beneficia gravata singulis personis conferat, pensionarius agere non possit contra unam illarum pro solida pensione, uti id posset, & foret in ejus electione retinere solidam pensionem super uno corpore illorum beneficiorum, modò id esset illius capax, si reservatio pensionis facta in solidum. Lott. *loc. cit. n. 19.* juncto *n. 21.* Eandem doctrinam tradit Lott. *l. 1. q. 39. n. 84.* ubi ait, reservatam pensionem super pluribus beneficiis vel principaliter unitis, vel ex dispensatione uni tantum collatis, si vel sequatur unionis dissolutio, vel pluribus ea contingat conferri, fiet divisio oneris, nempe pensionis pro modo fructuum singulorum. citat pro hoc Mantica. *decis. 224. n. 2. & 3.* & Rotam *decis. 181. n. 3. p. 1. recent.* Idem jam ante Lott. docuerat Paris. *l. 6. q. 2. n. 64.* ex Gamb. *de pot. Leg. l. 6. tit. de pens. n. 667.* & n. 664. ubi is: quòd si duo illa beneficia gravata pensione erant aequalis valoris, aequaliter onus dividi debere, si inaequalis valoris, divisio facienda pro rata fructuum.

Quaestio 478. An, & qualiter pensio reservetur, & residere dicatur in fructibus?

Respondeo tamen causa materialis pensionis est certa pecuniarum quantitas, pensio tamen imponitur & imposita dicitur super fructibus & emolumentis, quatenus hi fructus sint in simplice obligatione, non autem in solutione. Lott. *l. 1. q. 35. n. 52.* usus siquidem Sedis Apostolicae non est, reservare pensiones de fructibus, sed de certa pecuniae quantitate. Lott. *ibid. n. 53.* Et licet ex magna causa & intuitu personae alicujus extimae concedatur quandoque gratia reservationis fructuum, vel quotae illorum, ea tamen non dicitur pensio, sed reservatio fructuum aut quotae nuncupatio

parim loco pensionis, quod innuit, illam esse quid penitus distinctum ab ista. Lott. num. 55. Ex quo is, cui reservat: fructus aut illa quota fructuum propria auctoritate, & ex se percipit fructus ad instar usufructuarii, nisi forte quota illa taxata esset ad certam quantitatem pecuniarum, in quo casu illam non reciperet, nisi de manu gravati, sicut pensionarius pensionem. Lott. loc. cit. n. 56. juncto. nu. 58. Unde etiam reservatarius illum fructuum non tenet iustificare valorem narratum; cum gratia non sit de quota valoris, sed de quota fructuum, quam omnino percipit, sive fructus sint in magna sive in minima quantitate, ait Lott. n. 57. In eo ita que sensu substantia pensionis residere dicitur in fructibus, qui sunt ejus subiectum, ut inquit Card. de Luca. de pens. d. 1. nu. 18. nimirum quod pensio sit onus fructuum, & ipsis fructibus inhærens, & debita ab eo, qui fructus percipit, ita ut, licet cohæreat beneficio, tamen magis inhæreat fructibus, illis que tantum sequitur. Barbof. juris eccl. l. 3. c. 11. n. 93. Cujus ratio non est alia, nisi quia de intentione Papæ, dum pensionem reservat, est, gravare illum fructus, super quibus imponitur pensio, & non beneficium, ut est beneficium, qui propterea dicuntur pro ipsa pensione affecti & hypothecati. Barbof. loc. cit. Quamvis autem hoc nomen fructus in propriissima sua significatione aliud nihil significet, quam id, quod ex fundo funditur & renascitur; in latiore tamen significatione omne emolumentum & commodum complectitur. Lott. cit. q. 35. nu. 61. & 62. Quin & hæc omnia generaliore adhuc voce, quam est vox fructus exprimuntur, nempe voce redditus annui. Lott. l. 1. q. 39. n. 22. In summa itaque duo sunt veluti subiecta pensionis, quorum unum est in obligatione, nimirum fructus seu redditus annui, alterum in solutione, idque nihil aliud est, quam pecunia. Lott. cit. q. 39. n. 1.

2. Porro sicut pecunia hic non accipitur in latissima illa significatione, ita ut ejus appellatione veniat omne, quod, ut ait Aristoteles Eth. 4. c. 1. nummo mensuratur, ita nec e converso accipitur ita strictè, ut ejus appellatione veniat duntaxat æcsum, ut vulgò accipitur, sed servata analogia id solum comprehendimus, quod constat numero, pondere, mensura. Lott. cit. q. 39. n. 2. unde nil vetat, quin pensio referretur (intellige solvenda, seu quò ad solutionem) in quantitate certa tritici, vini, olei &c. Lott. ibid. n. 7. Appellatione verò fructuum, in quibus quò ad obligationem statuitur pensio, non veniunt distributiones quotidianæ, etiam si persolvantur, & sint ex fructibus. Lott. cit. q. 39. n. 23. juxta e. licet. de prob. & Gemin. conf. 85. n. 23. quos citat. unde condemnatus in fructibus, non censetur condemnatus in distributionibus. Lott. ibid. n. 26. sed de hoc postremo mox plura.

Questio 479. An, & qualiter alternativè in quantitate rei. v. g. in quantitate certa tritici, vini, olei &c. vel in quantitate pecunia, accipiendo nomen illud in stricta illa significatione pro ære cuso, seu pro moneta reservetur pensio.

Respondeo, id quandoque fieri, ita ut tunc electio sit penes pensionarium, ut præstetur seu solvatur pensio vel in certa illa quantitate rerum hujusmodi, vel in certa quantitate pecuniæ, ita ut si mallet sibi solvi in pecunia, hæc succedat loco fru-

menti, pensionario sic volente & eligente. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 2. n. 12. (quamvis addat, talem reservationem alternativam pensionis raro servatam in Dataria) Lott. l. 1. q. 39. n. 7. qui etiam ait, id ita accipiendum de hac electione, ut si verba sint clara, eorundem sensum sequamur: si sint dubia, dum gratia facta favore pensionarii, pari modo id interpretemur, nempe, ut electio sit penes pensionarium; quemadmodum in alternativa polita ad favorem creditoris, ipsius electio est penes hunc, & non penes debitorem, juxta Cassan. ad consuetud. Burgundia. 9. l. 9. §. 21. n. 1. Procedere id ipsum nimirum electionem fore penes pensionarium, etiam si tempore reservationis inter alternata fuisset inæqualitas, etiam dum verba sunt dubia, & stante dubietate aliàs faciendâ interpretatio pro eo, quod minus est, eò quòd in præfati casu seu materia reservatio illa alternativa sit de consensu titularis, id ipsum, inquam, censet Lott. loc. cit. d. n. 12. Censet tamen n. 18. pensionarium factâ semel electione non posse variare; eò quòd electionem non habeat simpliciter vi solius disjunctivæ orationis, quo casu semper mutari posset voluntas, sed eam habeat qualificatam ex concessio sibi arbitrio, quod illico per electionem consumitur.

Questio 480. An, & qualiter imponatur pensio super fructibus seu redditibus incertis?

1. **R**espondeo primò, non super incertis, sed tantum super certis ex stylo curiæ imponitur pensio. Lott. cit. q. 39. nu. 36. citans Gig. conf. 35. n. 7. Garc. p. 1. c. 5. n. 379. Idque etiam diceretur: super redditibus, proventus, juribus, obventionibus & emolumentis universis. Garc. ibid. n. 380. citans Rodriq. qq. regul. to. 3. q. 74. n. 4. quamvis n. 381. dicat, fuisse resolutum in Rota in Augustan. Prepositura 13. Jan. 1559. verba illa: juribus & obventionibus universis: posita in supplicatione comprehendere omnes redditus, cujuscuque sint qualitatis. Et sic in specie, sub verbis: fructus, redditus, proventus, jura, emolumenta canonicatum (intellige in hac materia pensionis imponendæ) non comprehenduntur anniversaria & manualia missarum & elemosynarum. Nav. conf. 13. n. 1. de cleric. non resid. apud Garc. n. 385.

2. Respondeo secundò à dicto stylo Curia tunc receditur, cum etiam super incertis expressè imponitur pensio, uti id quandoque fit. Lott. loc. cit. n. 37. qui etiam addit, in eo casu illud incertum cadere sub æstimatione, & inter incertos illos redditus reputari etiam omnes qui potuerunt percipi, & ob socordiam aut negligentiam titularis percepti non fuerunt.

Questio 481. An, & qualiter reservari possit & soleat pensio in distributionibus quotidianis?

1. **R**espondeo primò: non minus distributiones quotidianæ, quam fructus & alii quicunque proventus & redditus sunt receptibiles seu capaces obligationis pro pensione. Lott. l. 1. q. 39. n. 32. cujus ibidem hanc dat rationem, quia Papa intelligitur eas afficere aut equam inter præfentes distribuuntur. Idque etiam in præjudicium juris accrescendi inter præfentes, sive ita, ut hæc iuri accrescendi pro modo pensionis locus non sit, repugnante nimirum Papæ voluntate. Unde etiam, quando Papa reservat pensionem nuncupatim etiam

iam super distributionibus, non attenditur, an sit præstitum servitium, vel secus; cum non attendatur servitium, sed simplex destinatio. *Lott. loc. cit. n. 34.*

2. Respondeo secundo: dum Papa reservat alicui fructus aut eorum partem loco pensionis, semper eos expressè distinguit à distributionibus quotidianis, eaque excipit in individuo. Proinde que in tali casu non est satis reservatorio agenti pro executione suæ gratiæ probare, existere tales vel tales redditus, nisi etiam justificet, eos non esse distributiones quotidianas, neque ad illas pertinere. *Lott. loc. cit. n. 35.*

3. Respondeo tertio: Quin etiam hodie dum nullo casu intelligitur reservata pensio in distributionibus, nisi hoc ipsum sit expressum, adeoque sub illis verbis positus in pensionis concessionem: super redditibus, proventibus, juribus & obventionibus universis: non veniunt hodie dum distributiones quotidiana (quidquid in contrarium aliis senserit Rota in *Toletan. pensio. 1565.* & in *Toletan. parochial. 29. Apr. 1592.* apud *Garc. p. 1. c. 5. nu. 282.* & *283.*) *Lott. loc. cit. n. 36.* *Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 4. nu. 3.* *Garc. loc. cit. nu. 387.* ubi ait: *Dar aria & Cancellaria per illa verba non intelligit distributiones & incerta, ut intellexi Roma à quodam Notario Cancellaria, & constat &c. contra Boerium, decis. 224. n. 5. Gutt. conf. 8. à n. 4. Mand. cons. 35. n. 7. Abb. &c. apud Garc. n. 384.* visos sentire, quod per verba: quibusunque aliis redditibus: comprehendantur distributiones quotidiana. Idque etiam, si omnia emolumenta seu redditus consistant in meris distributionibus quotidianis, siue eorum pars aliqua. *Lott. loc. cit. n. 36.* Tametsi, ut idem *Lott.* præmisserat *nu. 27.* in eo casu, dum omnes redditus consistunt in istis distributionibus, idem feratur de iis, quod de fructibus, iudicium, veniantque & censentur nomine fructuum, hanc interpretationem suadente subiecta materia. Ab ista tamen regula universali, quam statuunt *Azor. p. 2. l. 2. c. 8. q. 17.* *Castrop. loc. cit. Garc. p. 1. c. 5. nu. 386.* & alii passim: beneficia (etiam quorum prioribus proventus consistunt in distributionibus quotidianis, ut sunt ferè *Canonicatus Hispaniæ*, de iis enim loquitur *Castrop.*) non censentur gravari pensione ex clausula, qua pensionem imponit super redditibus, fructibus proventibus beneficii: excipiunt quidam eorum hunc casum, seu censent etiam pensione gravari distributiones, etiam si id explicite non diceretur, dum nimirum absque eo id satis ex subiecta materia & Curia stylo constaret; ut, si in narratione dictum fuerat, beneficium 24. ducatorum valorem non excedere, & hoc non obstante imponatur pensio centum & amplius, abque dubio tunc censenda est imposita pensio in distributionibus, ne dicamus concessionem esse vanam & inutilem. Ita *Garc. loc. cit. n. 388.* *Azor. loc. cit.* *Castrop. loc. cit.* quamvis hic, postquam hanc exceptionem posuerat, expressè subiungit: *ut autem tota dubitatio tollatur, quoties Papa intendit distributiones has gravare, id exprimit hac clausula apposita: etiam si in solis distributionibus, & non nisi presentibus & divinis officii interessentibus dari, & per eos lucrari consuevit.* Unde iam infero &

4. Respondeo quarto: juxta sententiam *Lott.* nempe, quod hodie dum, ut ait, in nullo casu, etiam dum omnes redditus consistunt in distributionibus, hæ non intelligantur gravari pensione, nisi id ipsum exprimat: *Canonicatus & dignitates non excedentes valorem 24. ducatorum spectatis,*

eorum propriè proventibus, excedentes tamen illum valorem spectatis quotidianis distributionibus, ad mille etiam ducatos ascendentes, non censeri gravari pensione, nisi id ipsum exprimat, nimirum pensionem imponi super istis distributionibus, pro quo etiam sentire videtur *Paris. l. 6. q. 2. n. 29.* ubi ait: *aliquando exprimitur præbenda valere 30. distributiones 100. & soler tunc concedi pensio 30. aut 50. & sic distributiones quotidiana computantur cum clausula; etiam si in solis distributionibus.* &c. Secus videtur dicendum juxta dictam *Garcia & Azor* exceptionem, quod scilicet in dicto casu, saltem si narrato valore 24. ducatorum, adhuc constitutur in tali beneficio pensio, expressione aliâ opus non sit, subiecta materiâ satis suadente, esse tunc mentem Papæ gravandi has distributiones.

Questio 482. An, & qualiter imponatur pensio super massa grossa, ac aliis redditibus communibus, qui dividantur inter eos, qui certis temporibus interfunt?

Respondeo: de his pariter ac de aliis distributionibus quotidianis loquendum. *Paris. l. 6. q. 2. n. 32.* hoc est, quod sicuti in quotidianis distributionibus pro presentibus & servientibus jure antiquo non imponebatur pensio, jure tamen novo in iis imponitur pensio, dum in iis consistunt redditus beneficii; id tamen nunquam fieri intelligatur, nisi exprimat, ita etiam super massa illa grossa antiquitus non imponebatur pensio (cum esset universalis regula: quod ubicunque requireretur certum servitium, ad consequendos fructus, iis pensio non possit imponi. ut *Gamb. de post. leg. l. 6. n. 20.*) sed de jure & stylo novo, ita tamen, ut fieri id non censetur nisi exprimat. *Filliuc. in append. post. de stat. cler. tr. 4. 2. c. 5. q. 2.*

De quantitate & reductione pensionis.

Questio 483. An, & in qua quantitate constituenda pensio?

Respondeo ad primum: Pensio constituenda est (intellige, quod ad solutionem) in quantitate v. g. 100. vel 50. ducatorum, & non in quota v. g. in dimidia, tertia, vel quarta parte fructuum; ed quod hoc posterius videatur esse sciendere beneficium, quod vetitum est *c. majoribus.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 362.* citans *Gig. de pens. q. 8.* *Caccialup. eod. tr. q. 6.* *Rebuff. de pacif. post. n. 121.* *Alia 104.* *Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 11.* & plures alios. Atque ita observat *Papa*, & habet stylus Curia, ut non nisi reservatio fructuum, aut pars illorum ex causa resignationis cum Cardinalibus admittatur. *Garc. loc. cit. n. 363.* Adeoque jam *Papæ* inferiores nullatenus valebunt pensionem in dicta quota imponere. *Garc. n. 364.* etsi subjungat: de cetero, inspecto jure communi, satis probabilem esse sententiam oppositam *Corassi de benef. p. 1. c. 4. n. 10.* & id quod ex constitutione quota non videatur dividi beneficium, quodque tunc propriè fiat, cum ex uno beneficio fiunt duo, pensio autem non sit beneficium, & ea morte pensionarii extinguitur.

2. Respondeo ad secundum primo: oportere pensionem moderatam esse, ita ut remaneat titulari seu rectori beneficii, unde is congruè sustentetur. *Garc. loc. cit. nu. 366.* citans *Caccial. de pens. q. 7.* *Gig. eod. tr. q. 4. n. 1.* *Corassi ubi ante. n. 7.* *Abb.*

in

n. c. conquirente. de cler. non resid. Rebuff. ubi ante. n. 134. alias. 116.

3. Respondeo ad secundum secundò: olim imponebatur pensio usque ad tertiam partem reddituum in omnibus beneficiis, & hæc iudicabatur iusta pensio, apponebaturque clausula: dummodo tertiam partem non excedat. Paris. l. 6. q. 2. n. 24. citans Paul. Rom. de pens. c. 1. n. 6. Caccial. eod. tr. q. 9. Gig. q. 7. Rebuff. in pr. de reservat. tam general. & c. n. 19. alias 21. sic in specie ex praxi Curia ante Trid. etiam Parochiales gravabantur usque ad tertiam partem fructuum, sicut quæcunque alia beneficia, & in Parochialibus quoque adijciebatur clausula: modo tertiam partem non excedant. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 1. nu. 27. sic non posse concedi pensionem ultra tertiam partem, eâ ratione, quòd æquum non sit, ut qui minus meretur, qualis est pensionarius, minus præstans Ecclesiæ quàm titularis, plus exigat, defendunt Comitul. l. 1. resp. 26. Paponz. l. 3. tit. 5. Arresto. 8. & 10. apud Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 1. n. 39.

4. Respondeo ad secundum tertio: hodie dum de stylo beneficia simplicia regulariter gravantur ad medietatem & non ultra. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 55. Lott. l. 1. q. 36. n. 38. Corrad. loc. cit. Paris. loc. cit. nu. 26. Item Ricc. in pr. p. 3. resolut. 109. nu. 4. Boër. decis. 162. apud Ventrigl. loc. cit. quamvis dicat; nihil quidem certum determinatum esse hac in parte circa beneficia non curata, sed esse arbitrium; videre tamen nos passim servari, ut in beneficiis non curatis valorem 24. ducatorum excedentibus non imponatur pensio ultra medietatem. Idem fore ait Garc. loc. cit. n. 371. nempe circa quantitatem pensionis non posse dari certam regulam in beneficiis non curatis; eò quòd licet Parisius & alii quidam dicant, de stylo hodie regulariter dari in iis pensionem ad medietatem, videamus tamen etiam sæpe dari ultra medietatem.

Questio 484. An, si pensio excedat medietatem, vel etiam alias fuerit excessiva tempore Data, sit penitus nulla, aut debeat annullari?

1. Respondeo: Non convenire in hoc AA. nam quòd, si pensio excederet medietatem fructuum beneficii gravati, non ideo annullandam esse, sed reducendam ad legitimam quantitatem, tenet Paris. l. 6. q. 2. n. 144. quod ipsum procedere ait Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 43. etiam si reservata cum dicta clausula: dummodo medietatem fructuum non excedat; eò quòd pensio in eo casu non vitietur in totum, sed solum in excessu. citat pro hoc Mant. decis. 153. nu. 2. Gratian. discep. sor. discep. 995. n. 11. Idem tenet Garc. p. 1. c. 5. à n. 417. pro quo multas adducit auctoritates & Rotæ decisiones.

2. Contrarium, nempe si pensio (idque, si ve sumus in pensione super beneficio curato, imposita cum clausula: dummodo res remaneant rectori; si ve in pensione super simplici, cum clausula: dummodo medietatem, vel talem partem fructuum non excedat) tempore datæ excedat vel in minimo, etiam in totum corruiere, seu nullam esse quo ad totam, ita ut reductioni locus non sit, eò quòd clausula prædicta videantur continere protestationem Papæ; quòd nisi res se ita habeat, nolit gratiam aliquam fecisse, & sic consideretur tunc tanquam unum integrale, quod non potest pro una parte valere, & pro altera parte non. sic inquam, tenent Barbof.

juris Eccl. l. 1. c. 39. §. 3. n. 45. Lott. l. 1. q. 38. n. 54. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 1. n. 49. citantes Gig. de pens. q. 35. n. 2. Rotam. decis. 626. nu. 6 p. 1. divers. Vide de hoc plura supra.

3. Porro extenditur hoc ipsum primò, ita ut si ve prædicta clausula: dummodo, importet modum si ve conditionem (licet enim inter conditionem & modum hæc sit præcipua differentia, quòd conditio suspendat, modus verò secus; modus tamen adhuc ipsam obligationem coarctet, ita ut nisi impleatur, nihil debeatur. l. si tibi legatum. ff. de legat. Lott. cit. q. 38. n. 42.) nihil actum censeatur, donec plenè sit justificata. Lott. loc. cit. nu. 40. Ventrigl. loc. cit. 50. Secundò; ut licet titularis sit obligatus ad solutionem pensionis in forma Camera, adhuc astringi nequeat ad solutionem prædictæ clausulæ non justificatæ. Ventrigl. num. 51. citans Rotam. in Asculan. pens. 7. Feb. 1586. & in Firmian. pens. 14. Decemb. 1592. Tertio, ita ut per dictam clausulam suspendatur gratia reservationis pensionis, ut ante illius justificationem pensio non dicatur debita, nec titularis cogi possit ad eam solvendam, nisi per modum manutationis, dum pensionarius esset in quasi possessione exigendi. Ventrigl. n. 52. citans Cassador. decis. 10. n. 8. de rescrip. Rotam. decis. 547. na. 2. p. 1. recent. Quarto, ut nec contra eum, qui consensit pensioni tali, agi possit ad solutionem illius, dicta clausula non justificatæ; eò quòd iste consensus æquè ac gratia, cui accedit, habeat hanc tacitam conditionem: dummodo & c. in ventre. Lott. n. 46. & 47. Ventrigl. nu. 53. citans Cassador. decis. 8. n. 8. de rescrip. Mohed. decis. 9. n. 1. & 2. de caus. possess. Quintò, ut clausula dicta sit justificanda, etiam si pensio imposita esset motu proprio. Ventrigl. n. 54. citans Rotam in Neritonenf. pens. 15. Nov. 1601. Vide de hac necessitate justificandi dictam clausulam plura infra, ubi de obligationibus pensionariis.

3. De cetero in casu pensionis reservatæ resignanti, qui resignavit, reservatæ sibi pensione tantâ, & non aliâ, nec aliter, nec alio modo, dictam clausulam dummodo & c. causare nullitatem pensionis in totum si excedat; eò quòd tunc sit individua, quia jam deficit consensus resignantis, & consequenter etiam super eo fundatus consensus Papæ, tenet Garc. nu. 422. Card. de Luc. de pens. d. 12. n. 4. & d. 14. n. 2. et si ejus contrarium, ut vidimus, ante hanc 14. teneat Castrop. dum sermo est de excessu pensionis, seu non remanent amplius centum aut medietas, non tempore Data, sed successu temporis. Item in totum corruiere, seu nullam esse pensionem reservatam cum narrativa, quòd medietatem, seu aliam partem fructuum non excedat, si excedat, tradit Garc. n. 428. dicens, hoc esse, quòd vult Gig. q. 9. n. 3. & q. 35. n. 2. de quo ex plura. Hoc ipsum quoque procedere, seu pensionem in totum vitari, & esse nullam, si imposita ultra potestatem imponentis, v. g. si à Legato habente facultatem reservandi pensionem usque ad tertiam partem, illa imposita fuisset etiam in modico ultra tertiam partem, tradit idem Garc. à n. 430. citatis pluribus, ex Gamb. de pot. leg. l. 6. à nu. 712. qui tamen id admittit, dum constat Legatum voluisse excedere tertiam partem; quia tunc, quòd potuit, noluit, & quòd voluit, non potuit: si autem de eo non constet, re ipsa tamen pensio excedat illam partem, non fore in totum nullam, sed esse reductioni locum; quia in majore summa includitur minor.

Quaestio 485. An, narrato valore, eoque non justificato; vel etiam an falso narrato valore, reductioni sit locus, an vero in totum corrumpat pensio?

Respondeo primò: Narrato valore, eoque non justificato in toto, etiam si in modico, unde falsa diceretur narrativa, pensio corrumpit in totum, & non admittitur reductio seu aequitas moderativa ad proportionem veri valoris, & sic illud: qui cadit à syllaba cadit à toto, hic locum habet. Card. de Luc. de pens. d. 6. n. 12. Idem tradit Lott. l. 1. q. 41. n. 26. Et sic, sub distinctione tamen, nimirum, ut si pensionarius in justificatione valoris per ipsum narrati deficiat, vel si titularis assumpto in se onere probandi probet, valorem falsò expressum, pensio in totum corrumpat, & non sustineatur in ulla parte; si defectus sit infra congruam semel determinatam (intellige vel expressè, ut dum Papa expressè eam determinat per clausulam: *dummodo remaneant tot pro titulari*: vel tacitè, ut cum illa consequitur ex supposita quantitate fructuum, & determinata quantitate pensionis, v. g. si narrati fructus sint 200. ducati, & Papa reservet 100. sive cum clausula: *modò medietatem non excedit*, consequitur enim tunc determinatam congruam rectori 100. ducati) secus verò, si dictus defectus sit supra congruam; eò quòd tunc nulla sit ratio, ut nò sustineatur pensio illa in minore quantitate constituta. Siquidem valor pensionis, ut Lott. n. 30. & 31. principaliter exprimendus pro statuenda congrua favore ipsius titularis, adeoque quamvis expressio valoris pensionis sit falsa, quia tamen est falsitas commissa supra verum valorem pensionis, non præjudicat titulari, sed potius ei maximè prodest; cum vel sic determinetur ei, seu reliquatur major congrua; & sic falsitas ista, cum careat omni dolo, non est considerabilis. Neque tamen etiam negat Lott. n. 32. posse ex hoc capite pensionem alterari & reduci; sed solum hinc sequi negat, quòd tota corrumpat. Quod ipsum tamen etiam limitat, n. 33. nimirum in hoc casu pensionem in totum fore nullam, si pensio reservata esset in quantitate individuà; nihil autem prohibeat id, quod naturà dividuum est, ex mente disponentis individuum effici, quod ipsum in hac materia contingat; cum e converso expressio fructuum sit à determinandam principaliter ipsam pensionem, & consecutivè ad determinandam congruam titularis, nempe in pensionibus, quæ reservantur ex causa resignationis; in his enim quia resignans seu pensionarius protestatur, se nec aliter, nec alio modo velle resignare, quam reservatà sibi validè pensione in tanta quantitate propter dictam clausulam, quæ conditionem, & sic formam importat, quod aliàs erat naturà sua dividuum, est effectum individuum vi formæ, ac propterea aequit valere in parte & in parte non, ita Lott. à cit. n. 33.

2. De cetero ubi expressus valor falsus per ascensum, adhuc locum fore pensionis reductioni (saltem dum ageretur non cum primo resignatario, in quo intrat fortè specialis ratio; sed cum ejus successore directè proviso per Papam ex vacatione per mortem) si hæc duo copulativè concurrant, nempe deficientia doli in resignante seu pensionario (dum fortè is à Curia absens, ubi supplicatio cum dicta narrativa concepta fuit, in mandato dato ad resignandum fecit veram expressionem valoris, idemque fecit resignatarius in mandato da-

to ad consentiendum pensioni, ita ut error ille commissus per expeditorem) & verisimilis voluntas Papæ, pro ut ea colligitur ex pluribus consimilibus resignationibus beneficiorum ejusdem Ecclesie sub narrativa ejusdem valoris, & cum reservatione consimilis, vel etiam majoris pensionis per eundem Papam aliòsque prædecessores, tradit Card. de Luc. de pensio. d. 12. à n. 5. & d. 14. n. 9. & d. 6. n. 7. juncto n. 11. & d. 4. n. 6.

Quaestio 486. Incidens, num ergo in casu pensionis reservata cum dicta clausula: dummodo; & cum consensu resignantis non aliàs, nec aliter, in totum corrumpat ob excessum, dictus resignans possit redire ad beneficium resignatum, & sit restituendus ad possessionem illius?

Respondeo negativè Garc. p. 1. c. 5. n. 441. dum resignans ipse fuit in culpa, quia sciens tantam pensionem non habere locum, tamen sic resignavit. Respondet contra affirmativè idem Garc. n. 436. idem tenet Barb. juris Eccles. l. 1. c. 39. §. 3. nu. 45. (nimirum in casu, ubi dictum excellum nescivit) eò quòd, licet tunc resignans acceptando reservationem pensionis cum clausula *dummodo* & c. & dando consensum tali resignationi, consentiat nullitati pensionis, si non purificetur dicta clausula seu conditio, sive non remaneant 100. & c. non tamen consentit, ut resignatio maneat valida; quin imò velit contrarium, cum resignet, reservatà sibi validè, ut putat, dictà pensione, & non aliter, nec alio modo. citat & recitat pro hac posteriore responsione Rotam in *Arbina pens. 4. Decemb. 1600.* non obstante, quòd contrarium senserat Rota in *Senensi pens. 12. Jan. 1596.* quam recitat. num. 435.

Quaestio 487. Quandoam igitur, & qualiter in specie reducenda pensio, quando ea ab initio seu tempore impositionis non fuit excessiva?

Respondeo ad primum: Dum apposita clausula: *quod annullari, reduci aut minus non possit pensio* (uti ea quandoque solet apponi teste Mand. tr. de signat. grat. tit. de pens. col. penult. apud Paris. l. 6. q. 2. n. 143.) de crescentibus etiam fructibus seu redditibus, reduci non poterit, ita supponere videtur Paris. loc. cit.

2. Respondeo ad primum secundò: de cetero, diminutus ex post redditibus in tanta quantitate, ut solutà pensione non maneat congrua titulari, nihil est, quin diminui debeat quantitas pensionis. Lott. l. 1. q. 42. nu. 54. ex Gig. de pens. q. 35. nu. 8. cum communi. atque Lott. *ibid.* n. 57. id sanè longè facilius admitti, si contingeret, prædium aliquod insigne evinci, seu per evictionem divelli à beneficio; modò beneficiarius ipse probet, solutà pensione, restantes fructus sibi non sufficere pro congrua, citat pro hoc Rotam in *Aquensi pens. 4. Maii. 1604.* quin & in eadem decisum ait 10. *Marii 1610.* intentionem titularis pro reductione semel fundatam ex justis istiusmodi circumstantiis minimè posse elidi per oblationes pensionarii de conducendo redditus latius, seu pro majore quantitate; cum neque sic concludatur ad valorem, neque Ecclesia possit cogi ad locandum, cui etiam id minimè unquam expedit ob occasionem litigii.

X

3. Respon-

3. Respondeo ad primum tertio, non esse reducendam pensionem, si per annos tantum aliquot non remaneant centum pro rectore (idem est, dum non remaneret mille pro Episcopo, vel etiam medietas, vel dua tertia in beneficio simplice, dum est usque ei imposita pensio sub dicta clausula *dummodo* &c.) ob sterilitatem eorum, quae possit compensari cum fertilitate aliorum annorum. *Garc. p. 1. c. 5. n. 399. Ventrigl. to. 2. annot. 11. § 1. n. 48. in fine, citans Barb. de claus. claus. 47. n. 6.*

4. Respondeo ad secundum primo: reductionem pensionis posse deduci tum ex persona pensionarii, per viam nimirum replicationis, cum videlicet ipse agit, & deficit in justificatione clausulae *dummodo*: vel etiam pensionario ipso petente vel volente; quemadmodum enim sola voluntate pensionarii cessare potest & remitti pensio, ita etiam multo magis potest minui. *Lott. cit. q. 42. & 43.* Tum ex persona titularis, per modum nimirum vel actionis vel exceptionis; dum nempe probat & justificat, aut valorem fuisse falsum expressum ab initio, aut ex post illum fuisse imminutum. *Lott. loc. cit. n. 60. Gig. cit. q. 35. nu. 8. & Staph. Porro si titularis excipiat ex probationibus per eum factis, sibi non remanere congruam in summa taxata, posse pensionarium replicare, ut sibi solvatur in ea quantitate, quae superest, ita ut ad illam fiat deductio, tradit *Lott. ibid.* citans *Crescent. decis. 17. n. 3. de rescrip.**

5. Respondeo ad secundum secundum: Ex quocumque demum capite fiat deductio, id perpetuo observandum, ut fiat salva congrua ab initio constituta titulari, ita ut illa semper integre percipiatur per ipsum titularum, neque ullam diminutionem patiat. *Lott. loc. cit. n. 61. quam in rem incidenter.*

Questio 488. Quinam fructus vel emolumenta reputentur in ipsius congruae estimatione?

Respondeo: Præter ea, quae dicta sunt sub initium de erectione beneficii, Primo, cum agitur de beneficio simplice carente omni administratione, vel etiam habente administrationem aliquam, sed sine jurisdictione, congrua constituitur ex fructibus certis tantum, nisi aliter sit cautum. *Lott. l. 1. q. 42. n. 61.* Incerta autem reputantur ea, quae pendunt à futuro eventu prorsus contingibili. *Lott. ibid. n. 62.* qualia sunt distributiones. *Lott. ibid.* citans *Covar. var. resol. l. 13. c. 3. nu. 3.* Item oblationes, spolia mortuaria, anniversaria, & his similia. *Lott. ibid.* ex *Rebuff. tr. de congrua, n. 86.* Hoc tamen ita accipiendum, ut huiusmodi obventio seu eventus sit prorsus contingibilis, ita ut talia emolumenta nullam possint recipere certitudinem, ut, quia, si etiam vellet titularis ea vendere aut locare, nullum esset nactus emptorem, qui se vellet huic periculo exponere; alioquin si talis redemptor posset commodè & passim reperiri, id ipsum, pro quo communiter possent in annum locari vel vendi, reputaretur inter emolumenta certa. *Lott. nu. 63.* citans *Anchar. in clem. 2. de concess. præb. n. 4. Rebuff. ubi ante n. 87. & Rotam in Manianens. pens. 13. Jun. 1625.* uti idem tradit *Card. de Luc. de pens. d. 8. n. 8.* dicens: attendi in his experientiam plurimum annorum, quorum coarctatio ita fructum certum ex incertis constituere dicitur, dum conductorem inveniunt ita ementè incertam

aleam. Sic multa vestigalia singulis annis locari pro pensione, quae solvatur pro emptione incerta alex transitus mercium, animalium à plurimum annorum experientia certificata. Porro circa emolumenta aliarum functionum Ecclesiasticarum hanc distinctionem hanc in rem notatu dignam tradit idem *Card. loc. cit. n. 9.* nempe, quod alia sint emolumenta, quae proveniunt à merè voluntaria devotione populi, qui potest eas functiones non facere, vel eas faciendo, non invitare beneficiarum; qui proinde in his emolumentum principaliter obtinet ratione laboris personalis, & hac tanquam incerta non venire in fructu seu valore. Alia verò esse emolumenta debita ratione beneficii, seu juris Parochialis, quod vicissitudinariam continet necessitatem inter Parochum, & Parochianos ratione funerum, Baptismorum, matrimoniorum, & tunc, quia necessario nascitur, morimur, matrimonium contrahimus, aliæque sacramenta & divina percipere debemus à Parocho, cujus interventus est necessarius, idcirco ea venire in fructu.

2. Secundò cum agitur de beneficio, cui annexa administratio cum jurisdictione, ut sunt Ecclesie Cathedralis, Abbatiales; tum congrua, sicut est in mensa, ita pensio reservatur super omnibus fructibus & emolumentis mensae. *Lott. loc. cit. n. 64.* Ea autem dicuntur bona de mensa, quorum dominium tam utile, quam directum pertinet ad Ecclesiam, siue fuerint de novo donata Ecclesiae, seu ipsi Pralato inturo Ecclesiae; siue à longissimis temporibus fuerint in bonis Ecclesiae; si enim nunc devolvantur ex solidatione domini utilius cum directo, eatenus inter talia reputantur, quatenus Pralatus id declarat; jubendo ea describi inter alia bona mensae per officiales ad id deputatos per ipsum Pralatum; quae omnia præsumuntur facta post annum. *Lott. n. 65.* remittens ad *Mench. de arb. jud. casu 437. ex nu. 1. per totum.* Sic quoque, cum inter bona mensae reputetur ipsa jurisdictione, fructus quoque ejus, ut sunt multa, poena, & quidquid emolumentum reddunt causae civiles & criminales, ipsiusque magistratus, Cancellaria, scribania &c. reputabuntur, in hac congrua. *Lott. n. 66.* quæ etiam *n. 67.* Quod, licet nonnullis quandoque Episcopis rescriptum fuerit, ut se ablineant à locandis, vel vendendis scribanis huiusmodi, ne conductores excoerent litigantes, & latrones suspendant in bursa, ita exigente singulari quorundam avaritia; id tamen minimè à jure prohibitum iis, quidquid sit de elocationibus perpetuis, hinc posse Cancellarias Episcopales locari, & mercedem reputari oportere inter fructus certos tanquam fructum jurisdictionis, responsum esse à Rota, ait *Lott. n. 69.*

Questio 489. An, & qualiter resignatarius allegare possit excessum pensionis?

Respondeo: Cessionarium seu resignatarium, seu debentem solvere pensionem ex resignatione sibi facta teneri omnino ad solutionem pensionis cum resignante conventa, non obstante allegato ejusdem pensionis excessu, & opponit illi semper posse illud: *Solve vel dimitte*: cum æquum non sit, resignatarium ex dolo & perfidia sua consequi utilitatem, & resignans deludatur maxime, dum resignatio facta conditionaliter cum clausula: *non alias, aliter, nec alio modo.* *Tond. qq. benef. p. 26. l. §. 4. n. 4.* dicens, sic sæpe judicatum in supremis Galliae tribunalibus. *Card. de Luc. de pens. d. 12. n. 10. di-*

ro. dicens, hoc concernere gratiam & favorem ipsius resignantis ac pensionarii respectivè contra resignatarium, ut allegare nequeat hanc reductionem, ejusque prætèxtu impedire regressum vel ingressum reservatum; sed debeat vel totam pensionem solvere, vel regressum hunc pati. monet autem idem Cardin. cit. n. 10. hoc ipsum non esse in odium talis pensionarii detorquendum, ita ut, si in minimo falsò narratus valor, pensio in totum deficiat, & sic titularis liberetur à solutione absque eo, quòd pari debeat regressum resignantis; siquidem rigorosa illa propositio: *qui cadit à syllaba, cadit à toto*: locum habeat in reservatione pensionis voluntariae, seu de consensu imposità beneficio pleno ob præsumptam fraudem & odibilitatem illius. subiungit etiam Tond. loc. cit. n. 47. saepe declaratum, non modò resignatarium, sed etiam resignatarium resignatarii ad pensionis solutionem astringi posse, non obstante reductione petita, & excessu allegato; limitat tamen hoc ipsum n. 48. nisi pensionarius fuisset negligens in exigendo pensiones decursas, & beneficium per plures & diversas manus transivisset, nullà factà in illius provisione mentione pensionis, quam successores probabiliter ignorassent. Etn. 49. nisi agatur de beneficio curato; eò quòd ejus possessore semper possit pensionis reductionem, vel totalem ejus cassationem petere, si non habeat unde vivat.

2. Quinimo si prætendatur & deducatur excessus pensionis ab initio, etiam si falsus valor fuerit expressus, non suffragari ad huc istam deductionem titularis, qui consensit, & propterea eum in vanum prætere redactionem; tamen si ea deductio optimè suffragetur ejus successoris, cui non potest vitio verti, quòd non fuerit conquestus ab initio de enormi pensione, tradit Lott. l. 1. q. 42. n. 55. ex Staphil. tit. de infirmit. §. & est narrandum. n. 1. & 2. Item l. 1. q. 41. num. 38. ubi expressè: *in hoc casu* (nimirum ubi pensio reservata resignanti in individua quantitate, v. g. 50. ducatorum, & sub clausula: *& non aliàs, nec aliter*) non sustinetur pensio in statu excessivitate quasi contra justitiam; sed simpliciter denegatur actio titulari quasi proponenti de directo contraria, ex quo validitas ejus tituli pendet ex toto à validitate reservatae pensionis in ea quantitate, unde vel debet solvere vel dimittere beneficium resignatum; quia, dum petit reduci, concludit ad non consensum resignantis, & consequenter ad nullitatem totius gratiae, aperitque viam resignanti ad redintegrationem sui beneficii. citat pro hoc Lotterius Mantic. decis. 173. nu. 1. & Rotam decis. 631. n. 1. p. 1. recent. & fusiùs decis. 286. n. 2. p. 2.

Questio 490. An, & qualiter successor dicti resignatarii allegare possit excessum pensionis?

Respondeo: Quidquid sit de resignatario hujus primi resignatarii, seu successore illius per resignationem ab eo factam, de quo q. preced. ex Tond. successor illius resignatarii obtinens illud beneficium simpliciter à Papa ex vacatione illius per mortem, potest allegare dictum excessum ab initio, sufficitque illum in eandem actionem super libertate beneficii (ad modum illius negotiorum, quæ domino vel possessori fundi secundum terminos juris civilis competit adversus possessorem servitutis) negare veritatem narrati valoris, ut pensionario volenti sustinere pensionem incur-

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

bat onus perfectæ & concludentis probationis: quæ non facta, pensio corrumpitur in totum, neque sustinetur in parte. Card. de Luc. de pens. d. 11. nu. 3. qui etiam n. 4. id verum esse asseruit, etiam si in reservatione pensionis ex causa resignationis accesserit consensus titularis (nempe istius primi & immediati resignatarii) quia iste consensus isti consentienti præjudicat, non autem successoris, utpote suum jus directè & immediatè metienti à Papa independentè à prædecessore, quemadmodum idem tradit Lott. l. 1. q. 41. n. 38. ut vidimus q. precedente, quorum similia habet l. 1. q. 43. n. 6. ubi: quòd etsi consensus titularis liberet pensionarium ab onere probandi narratum valorem, id tamen se non extendat ad successorem, ut pluribus ibi ostendit. Verum de his plura infra, ubi de obligatione pensionarii. Illud hic obiter notandum, hinc videri sequi, in hoc casu non subsistere, quod aliàs asserunt AA. Paris. l. 6. q. 2. n. 59. & 66. allegantem, quòd pensio excedat medietatem, debere id probare.

Questio 491. An, si pensio imposita beneficio juris patronatus sit immodica, patronus possit excipere & petere, ut extinguatur, vel ad debitam quantitatem reducatur?

Respondeo affirmativè Azor. p. 2. l. 8. c. 8. q. 2. citans Gig. q. 24. n. 12. nimirum, ut ait, si id noceat Ecclesie.

Questio 492. A quo faciendà reductio?

1. **R**espondeo primò: Dum tractu temporis Rob diminutionem fructuum non remanentibus amplius 100. Rectori, vel etiam ob eandem rationem non remanente amplius medietate, ad quam, usque facta reservatio pensionis, faciendà reductio, poterit ea fieri per Ordinarium, etiam si pensio fuerit reservata auctoritate Papæ, nisi in litteris ad sita consula: quòd pensio non possit annullari, reduci seu minui; quia tunc requiritur Papæ commissio. Garc. §. 1. c. 5. nu. 401. & 402. Ventrigl. to. 2. annot. II. §. 1. n. 48. citans Gig. conf. 147. Staph. de lit. Just. tit. de commiss. super red. pens. n. 7. & seq.

2. Respondeo secundò: quando à principio fuit pensio excessiva reservata per Papam, & ea ad petitionem successoris illius, qui consenserat tali pensioni (& cui proinde soli ea præjudicabat, ut dictum binis quest. preced.) reducenda, fieri ea non potest per Ordinarium, vel per Legatum, vel alium judicem, nisi ex speciali rescripto. Garc. loc. cit. & n. 369. citans Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 708.

3. Respondeo tertio: intelligenda hæc sunt respectu titularis, seu debentis solvere pensionem, quòd ejus solà voluntate pensio diminui nequeat. de pensionario namque tradunt Lott. l. 1. q. 43. citato Gig. de pens. q. 99. n. 8. Item Corrad. pr. benef. l. 5. c. 3. n. 9. quòd sicut solà ejus voluntate cessare potest vel remitti pensio absque licentia Papæ, ita etiam multò magis possit minui ejus quantitas; cum in quantitate illa sic imminuta conservetur idem jus, nec propterea censeatur diversa, sed eadem prorsus, quæ priùs reservata est pensio, ut Rota in Parmensi pensionis 17. Julii. 1622.

4. Respondeo quartò: verumtamen, dum in reservatione pensionis de cõsensu, seu ex causa lucrativa (sic dicta, quia reservatur auctoritate Apostolica, de consensu tamen titularis seu possidentis beneficium ita volentis alicui tertio, v. g.

X 2

ut is

ut is commodius alatur in studiis) adjicitur decretum nullitatis reservationis in eventum non facta verè ac realiter integrè solutionis, remissio & diminutio pensionis facta per pensionarium titulari non habet locum: siquidem pensionarius nec minimam partem talis pensionis titulari remittere potest, sed tenetur eam integrè solvere titularis; quia dictum illud decretum ad amissum servandum sine alia interpretatione aut alteratione, sub poena nullitatis ipso jure.

Quaestio 493. An interea, dum petitur reductio, suspendatur executio?

Respondeo negativè; dum nimirum pensionarius est in possessione percipiendi pensionem. Card. de Luc. de pens. d. 11. n. 3. ubi: quòd, donec causa petitorii terminetur per rem judicatam, vel tres conformes, tali existenti in quasi possessione exigendi pensionem denegari nequeat solutio. Lott. l. 1. q. 38. n. 73. ubi ait: satis operatur quasi possessio in hoc, quòd, dum lis durat, non retardatur solutio sub prae-textu, quòd non sit probatum; nec attendatur sententia, à qua sit appellatum; nec quòd agatur contra eum, qui consensit expressè, sed contra successores. Item l. 1. q. 42. n. 56. ubi: quòd solutio non suspendatur, interim dum agitur de reducenda pensione, tam cum prætenditur ob supervenientem diminutionem fructuum, quam cum prætenditur defectus abinitio ob expressum fallum valorem.

De modo imponendi pensionem.

Quaestio 494. An pensio imponenda sit in collatione beneficii, an post illam?

Respondet Azor p. 2. l. 8. c. 8. q. 4. usu servari, quòd pensio utroque modo imponatur, quamvis prior modus eam imponendi sit frequentior. Si verò imponatur secundo modo, id non fieri sine ejus, cui collatum beneficium, consensu; quia is jam jus habet in beneficio, & ab initio integros fructus, seu potius jus ad illos accepit, adeoque ad hoc, ut fructus hi immineantur, opus sit ejus consensu. Observandum tamen, ut tradit Laym. in c. cum clerici. de pactis. n. 2. nimirum quòd auctio pensionis (quam facere posse episcopum ait cum consensu Capituli ob rationabilem causam, dum majores nunc quam ante ex beneficio proventus veniunt) & omnis impositio pensionis (intellige faciendam ab Episcopo) fieri debeat ante collationem beneficii; eò quòd, si in ipsa collatione fiat, periculum sit pravitatis simoniacæ, quando pensionis solutio in commodum collatoris directè vel indirectè cedit.

Quaestio 495. Qua forma seu praxis reservationis pensionis tam beneficio pleno, quam vacante?

Respondeo ad primum: Beneficio pleno reservari consuevit pensio de consensu titularis illud possidentis (unde & pensio de consensu, & ex causa lucrativa vocatur) exigitur autem causa urgens, & ad tollendas imposturas adjicitur decretum, ut nisi per titularem pensio solvatur statim temporibus, gratia sit ipso jure nulla. Lott. l. 1. q. 41. n. 17. Porro decretum hoc summo studio à Dataria excogitatum ad occurrendum fraudibus,

dum compertum, tales pensiones ut plurimum fieri in fraudem, & ferè semper pro fraudulentis habitas à Dataria; reservabantur enim communiter tales pensiones consanguineis & amicis titularium, qui libenter hujusmodi reservationi consentiebant, non tamen, ut ipsi in vita sua eam solverent, sed ut successores eorum in tali beneficio eam solverent; vel etiam, licèt titularis praestitisset consensum ad hoc, nec non supplicatio signata, litera tamen Apostolicæ super dicta reservatione non expedirentur, nisi mortuo titulari, qui consenserat, vel quando is crederetur de proximo moriturus. Unde hoc modo beneficia reperiebantur gravata pensionibus, quæ à titulari successore igno- rantur. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 3. n. 10. juncto n. 6. qui etiam n. 13. addit, hinc optimo jure stylium Curia obtinere, ut in vim prædicti decreti hujusmodi solutiones integrè facta probari nequeant, nisi per instrumenta publica cum subscriptione Notarii publici, & duorum testium saltem afferentium, se vidisse pensionario à titulari solvi pensionem; nec suffragari quamcumque pensionem de recepta & soluta pensione propter collusionis suspicionem. De quo vide eundem Corrad. pluribus num. seq. uti & Card. de Luc. de pens. d. 8. à n. 3. Porro formulam tam supplicationis offerenda Papæ pro obtinenda hac reservatione pensionis, quam literarum similis reservationis secundum Cancellariæ Apostolicæ stylium subjicit Corrad. loc. cit. n. 1. & 2.

2. Respondeo ad secundum: Dum Papæ reservat pensionem super fructibus vacantis beneficii, ante omnia contemplatur vacationis factum certum, tam ex persona, quam ex modo sibi subjectis. Unde, si nulla hujusmodi seu diversa sit vacatio, intrat defectus intentionis Papæ ex defectu causæ, & gratia est nulla ipso jure, neque ullo temporis tractu convalescit. Lott. loc. cit. n. 18. citans Veralla decis. 298. à n. 1. p. 2. Dein contemplatur certam personam, cui reservat, qualitatem; non enim consuevit pensiones Ecclesiasticas reservare aliis quam personis itidem Ecclesiasticis, de quo inferius copiosius. Et hinc, si Papæ fuerit suggestus clericatus, vel status regularis illius, cui reservat, secus ac res se habet, censetur quoque deficere ejus intentio, & ex hoc defectu gratia est nulla, neque ex superveniente qualitate convalescit, neque reparatio communis in contrarium attenditur. Lott. à n. 19. subjungens n. 21. idem fore, si persona quidè esset Ecclesiastica, sed diverso modo ab expresso, veluti quia regularis expressisset se clericum, & Papæ existimans esse clericum seculares, reservaret ei pensionem super beneficio seculari. Ac denique attenditur ab eo quantitas reddituum beneficii gravandi pensionem, ut congrua titulari deturmetur, seu determinata à jure servetur illata, ita ut, cum reservatur pensio, perpetuò supponatur, ultra congruam titularis superesse fructus, qui possint pensione gravari: ac ideo, si nulli existent fructus, nihil quoque actum censetur ex eodem intentionis defectu. Lott. n. 22. Atque ita, ex his tribus efformatur intentio Papæ, secundam quam tota disputatio regulanda, dum prætenditur nullitas pensionis à principio. Lott. n. 16. De cetero, qua praxis sit reservationis pensionis ex causa resignationis, quæ vocatur ad distinctionem præcedentium: resignatio ex causa onerosa, præcipuè cum regressu ad beneficium, tum constat ex dictis, tum constabit ex dicendis.

Quaestio 496. An ad impositionem pensionis necessaria sit scriptura?

Respondeo: Ad reservationis pensionis essentialiam seu validitatem practice necessaria non est scriptura; cum gratia solo verbo Papae perfici dicatur, supplicatio vero signata deserviat ad faciliorem probationem concessionis ac perfectionis voluntatis, non autem ad substantiam gratiae. Card. de Luc. de pens. d. 1. n. 3. citans Gig. de pens. q. 34. Lott. l. 3. q. 1. n. 4. & seq. & q. 2. per tot. Et quamvis in materia beneficii, ut pergit Card. de Luc. loc. cit. n. 4. neque supplicatio signata sufficiat ad perfectionem & certitudinem gratiae, nisi sequatur registratio, per quam, & non prius, resultat dicitur jus quantum; attamen id provenit ex eo, quod ante registrationem supplicatio detineri, ac etiam lacerari possit per Datarium ob aliquam detectam ignotam circumstantiam, seu ex alio motivo, non autem ut supplicatio sit practice necessaria ad substantiam & probationem; ideoque aliud est agere, an supplicatio cum sola signatura ante registrationem tribuat jus nec ne; aliud, an amissio supplicationis super gratia aliunde iustificata per literas illi praedictet. Licet enim literae non expediantur sine praevia supplicatione; attamen postquam per manus tot officialium sunt reversae & plumbatae, non existentia ipsius supplicationis originalis, de facili amissioni subiecta, non tollit substantiam gratiae; &c. Eadem expressius traditidem Card. de pens. d. 40. n. 7. ubi: quod reservatio pensionis oretenus facta sustineretur, ita ut literae ex intervallo expediri possint; ed quod scriptura non sit de substantia gratiae, quae solo verbo perficitur, literae autem expediri soleant ad memoriam, magisque certam ac tutam probationem ex deductis per Gonz. ad reg. 8. gl. 12. n. 47. & gl. 55. n. 23. Unde licet in pensionibus per Papam reservatis necessariae sint literae, sine quibus pensio exigi nequit, & si defacto exigatur, gratia corrumpat; attamen id proveniat ex particulari stylo pro iuribus & emolumentis officialium; idque concernat potius impedimentum executionis, quam substantiam seu perfectionem gratiae. De quo postremo puncto specialiter nihilominus sit

Quaestio 497. An & qualiter super pensionis reservatione expedienda litera?

Respondeo: Praeter jam dicta ad valorem gratiae reservationis non sunt necessariae dictae literae; gratia enim pensionis a principio fuit in esse deducta; sola enim signaturae perficitur; neque literae sunt necessariae ad alium effectum, quam probationis, Lott. l. 1. q. 37. n. 56. Et quamvis ex decreto irritante (nimirum ipsam pensionem) apponi solito in reservatione pensionis, illa ante expeditionem literarum desuper confectam, seu alias quam vigore literarum exigi nequit; verumtamen id solum procedit ad impediendam exactiorem pensionis (intellige jam quod ad esse & valorem suum independentem ab illis constituta) ed quod, si solutio illa fieri posset ante dictam impeditiorem, cederet id in grave detrimentum Datariae & Cancellariae, ad quem effectum decretum illud adijci solet. Card. de Luc. de pens. d. 29. n. 3. De cetero etiam, si dictae literae non fuerint expeditae intra novem menses, redditur quoque nulla reservatio pensionis ex decreto Clem. VIII. Ventrigl.

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

to. 2. annot. 11. §. 1. n. 29. citans Garcia p. 4. c. 2. n. 42. Lott. l. 1. q. 37. n. 7. Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 98. Salust. Tiber. in pr. Audit. Cam. l. 3. c. 4. n. 3. &c. Verumtamen de hoc infra, ubi de potestate pensionarii exigendi pensionem; hic enim sufficebat resolvere, dictam expeditionem literarum non esse de substantia, seu forma pensionis quod ad primam ejus constitutionem, etsi sit de ejus substantia quoad conservationem seu durationem pensionis jam valide constituta.

Quaestio 498. An reservari possit alicui pensio sub conditione, ut eam dimittat, si beneficium assequatur?

Respondet Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 15. id fieri non posse sine labe simoniae ab Inferiore Papae, v.g. a Legato, habente potestatem reservandi certas pensiones, si is ita conveniat cum Titio: Reservabo tibi pensionem annuam quinquaginta aureorum eo pacto, ut eam dimittas, cum tibi beneficium contulero, ed quod promittat ei se datum beneficium sub conditione pensionis a Titio relinquenda; beneficium autem sub conditione nec promitti nec conferri posse. Verum non video, quomodo iste actus: Confero tibi pensionem duraturam, usque dum beneficium consequaris a me: contineat talem conditionatam promissionem; cum per istum actum ne quidem promittat se ei collaturum beneficium; cum possit illum habere absque eo, quod de facto cogitet ei conferre aliquando beneficium.

Quaestio 499. An iuste constituantur pensio sub hac clausula apponi solita: habitam vel non habitam possessione beneficii?

Respondet affirmativè. Azor p. 2. l. 8. c. 9. q. 1. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 5. n. 8. citantes Nav. ro. 1. consil. tit. de prob. cons. 51. n. 4. ac ita supponunt Paris. l. 6. q. 2. n. 146. Filliuc. in append. posth. tr. 42. c. 6. n. 1. Licet enim pensio constituitur in fructibus, obligationem tamen quis suscipere potest solvendi, etsi fructus nullos percipiat, modo jus habeat ad illos percipiendos, sicut potest quis obligari pensionem solvere illis annis, in quibus nullos fructus collecturus esset. Cumque haec obligatio sponte suscepta sit, dum quis beneficium tali pensione gravatum suscipit, non debet ei durum & difficile esse eidem satisfacere; cum difficultas rem promissam praestandi praesertim praevia, promittentem non excuset, uti nec eventus, quem potuit ac debuit praevidere, periculumque ac damnum, quod quis sua sponte incurrit & sustinet, ipsi imputetur Azor Castrop. l. cit. Proinde in contrarium nihil facit, quod obligatus solvere certam mensuram tritici colligendi ex praedio, non teneatur ad solutionem, dum nihil tritici ex illo praedio collegit; nam si obligasset se talis mensuram tritici solvere, sive eam collegisset, sive non, sicut contingit in praesente casu, teneretur eam solvere, etsi tritici nihil collegisset: sicut econtra obligatus non esset titularis, si absolute solum obligatus esset ex fructibus ex beneficio perceptis, dum per eum non stat, quod minus eos percipiat. AA. ijdem. Sed neque simoniacum quid continet, ex eo, quod, si pensio non habitam possessione beneficii, adeoque nullis perceptis fructibus solvenda adhuc esset, videatur, quod ea debeatur ex ipso titulo beneficii, & beneficiatus eam

eam solvere cogatur ex suo patrimonio. Nam præterquam, quod debeatur adhuc ex fructibus beneficii pensio, propter jus & spem, quam titularis habet eos percipiendi, non nisi ex consensu Papæ, qui satis purgat omnem simoniam suspensionem, ea obligatio suscipitur. Castrop. loc. cit.

2. Nihilominus in Auditorio Rotæ hanc clausulam mitius acceptam, nimirum ne ultra duos aut tres annos protendatur, hoc est, ut beneficiatus ad duos vel tres annos, non amplius pensionem solvat possessionem beneficii minimè adeptus (intellige absque sua culpa) testatur Paris. loc. cit. nu. 148. quod ipsum approbat Azor in sine cit. q. 1. De cetero dictam clausulam: ut solvatur pensio etiam non habitâ possessione, solitam imponi solum ultra montes, præsertim in Hispania, ob specialem in tanta distantia difficultatem probandi, an capta, nec ne possessio, & quis sit verus possessor, quis intrusus; non verò in beneficiis Italicis, eò quod pensionarius tunc facile scire possit, possideatne, nec ne beneficium is, qui solvere debet pensionem, tradit Mandos, de signat. grat. tit. pensiones, quod ipsum tamen negat Paris. & Azor loc. cit. testantes, promiscuè etiam beneficiis Italicis, & aliis imponi pensionem cum dicta clausula.

3. Porro quod dictum de justitia istius clausulæ: habitâ vel non habitâ possessione: idem dicendum ob easdem rationes de clausula illa: etiam si fructus non perciperentur. Filliuc, loc. cit. n. 6. citans Paris. l. 1. q. 8. n. 49. Gig. de pens. q. 62. n. 2.

Questio 500. An valeat reservatio pensionis pro persona incerta nominanda, & non expressa?

R Espondeo negativè, si ea fiat ab inferiore Papâ, imò secundum plures continere simoniam. Tond. qq. benef. p. 3. c. 123. n. 10. juxta consil. Pij V. de confidentia, quam in Gallia receptam testatur ibid. Tond. addit tamen sufficere, quòd persona nominetur in literis collationis.

Questio 501. Pensio super pluribus beneficiis qualiter imponatur, an in solidum, an pro rata?

R Espondeo: Tametsi per Papam imponi possit in solidum singulis, in quo casu foret in electione pensionarii, retinere solidam pensionem, seu pro uno corpore beneficii, modò id illius capax esset. Lott. l. 1. q. 38. n. 21. non tamen censetur pensio ab initio in solidum imposita. Unde si pensionarius in casu, quo plures plura illa beneficia possiderent, ageret contra unum eorum pro solida pensione, ageret perperam. Lott. ibid. n. 20. juncto n. 19. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 2. n. 15. ubi: quòd si plura beneficia consequeretur cum eadem reservatione pensionis, cum contingere posset, ut post obitum resignatarii ea beneficia diversis conferantur, propterea, ut unusquisque impetrantium sciat, quanta pensio per ipsum solvenda, dicitur tam in supplicatione, quam in literis, quòd pensio ipsa reservetur super dictorum beneficiorum fructibus proportionaliter, & sic ratione hujus dictionis proportionaliter unusquisque ex provisis de dictis beneficiis solvet ratam proportionatam fructibus sui beneficii, ac propterea his stantibus, pensionarius non poterit agere contra unum eorum pro tota pensione; cum pensio ipsa non sit à principio reservata in solidum, sed pro rata, &c.

Questio 502. An in impetratione pensionis super beneficio aliquo facienda mentio in literis pensionis anterioris super eodem beneficio, ita ut nisi id fiat, concessio & impetratio pensionis sit nulla & invalida?

1. R Espondet affirmativè Tond. qq. benef. p. 1. c. 6. n. 1. citans Gig. de pens. q. 29. Boerium decis. 192. per tot. &c. Garc. p. 1. c. 5. n. 561. Paris. l. 6. q. 2. n. 40. & 41. expressè loquens etiam de pensione resignationis causâ Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 36. dicens ex Castad. decis. 4. n. 3. de pens. hanc nullitatem adeo ab initio ipso jure incurri, ut, si vacet prima pensio, adhuc secunda non reviviscat. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 5. n. 5. in sine, expressè addens, five beneficium antiquâ pensione gravatum sit in favorem illius, cui illa nova constituitur, five in favorem alterius. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 1. n. 47. dicens; debere necessariò fieri mentionem de antiqua pensione, sicut & de alio onere. Card. de Luc. de pens. d. 4. n. 2. Lott. l. 1. q. 38. n. 56. dicens: quòd si vel unica harum pensionum antiquarum taceatur, gratia corruat, & quidem ab initio, ut ait, n. 59. adeò que non ope exceptionis, sed ipso jure inducatur hæc nullitas; cuius tamen contrarium tradit Paris. loc. cit. n. 61. eò quòd hæc nullitas ipso jure nullibi in jure exprimitur: tum etiam, quòd æquitas non pariat, ut, qui se spoliavit beneficio, amittat etiam pensionem. Ratio est, quòd Papa in dubijs (etiam si reservatio fiat motu proprio, ut expressè addunt Garc. Card. de Luc. Lott. Ventrigl.) non censetur velle beneficium gravare duplici pensione. AA. idem; & si sciret Papa hanc circumstantiam, difficilius imponeret illam pensionem, vel etiam simpliciter non imponeret, & sic ratione subreptionis est concessio talis nulla. Paris. loc. cit. n. 44.

2. Ampliatur responsio primò, ut procedat, etiam si antiqua pensio esset perpetua, & de novo imponenda temporalis, Corrad. loc. cit. Paris. loc. cit. n. 47. Garc. loc. cit. n. 564. cuius tamen contrarium in tantum tradere videtur Card. de Luc. cit. d. 4. n. 3. ubi: quòd procedat in pensionibus vacabilibus, quæ ad favorem certæ personæ reservantur, non autem in perpetuis, quæ validè reservantur pro Seminario, vel alio pio loco, quia illæ in effectu non dicuntur pensiones, sed potius onera fixa & realia, imminuentia fructum eo modo, quo sunt canones & census perpetui, adeò que inolevit stylus modernus non faciendi de iis mentionem.

3. Ampliatur secundò, ut procedat, etiam si prior pensio esset conditionalis. Garc. n. 562, sic resolutum dicens in Valent. pensio, 25. May 1601. Circa quod notandum, quòd ait Card. de Luca de pens. d. 1. n. 27. nimirum quòd in secunda pensionis reservatione purâ facienda non sit mentio primæ pensionis eventualis seu conditionalis, id concernere diversum effectum validitatis secundæ pensionis ob casum contingibilem, nimirum, quòd prima reservatio effectum sortitura non sit, eò quòd reservatarius ille primæ pensionis prius decesserit, quam conditio purificaretur, seu casus contingeret, in quem executio vel effectus istius primæ reservationis dilatus fuerat, adeò que jam cesset ratio duplicis oneris seu gravaminis ejusdem beneficii, cui rationi innititur illa necessitas in secunda reservatione faciendi mentionem de prima.

4. Amplia-

4. Ampliatur tertio, ut non suffragetur scientia aliunde probata. Ventrigl. *loc. cit.* Lott. n. 58.

5. Ampliatur quarto, ut non suffragetur ignorantia renunciantis, ignorantis beneficium, quod resignat, jam gravatum aliquâ pensione. Paris. *loc. cit.* n. 48. Idem est de ignorantia imponentis beneficio pensionem, bonâ fide liberum esse putantis, quod tamen gravatum jam est aliâ pensione, ita ut invalida sit in hoc casu impositio novæ pensionis. Castrop. *loc. cit.* n. 6. citans Gamb. de potest. *Leg. l. 6. n. 426.* Azor. p. 2. l. 8. c. 9. q. 3.

6. Ampliatur quinto, ut annullatæ ex hoc capite pensione, resignanti non detur regressus. Paris. *loc. cit.* n. 49. citans Gamb. de pot. *Leg. tit. de pens. n. 232.*

7. Limitatur è contra responsio primò, ut hæc necessitas exprimendi antiquam pensionem extendat sè tantum ad pensionem antiquam validam, ita ut, si illa invalida est, impetrans de ea necesse non habeat facere mentionem in impetratione novæ; cum, quod nullum est, nullum præster effectum seu impedimentum, juxta regulam: *non præstat, de reg. juris.* Paris. *loc. cit.* n. 50. & 51. Ventrigl. *loc. cit.* Card. de Luc. *cit. d. 4. n. 4.* (addens hoc ipsam, nimirum antiquam pensionem esse invalidam, seu exceptione elidibilem, ostendere, non incumbere pensionario, sed onus esse titularis, allegantis pro fundamento suæ exceptionis, probare illam esse validam, effectuatam, & sine dubio exigibilem) Lott. *loc. cit.* n. 61. Circa quod tamen norandum, quod habet Laym. *ad c. ad audientiam, de rescrip. n. 3.* nempe in impetratione beneficii (idem videtur de impetratione novæ pensionis) mentionem faciendam esse pensionis antiquæ, si ea titulo & jure beneficii Ecclesiastici statuta sit, esto ea injultè & simoniacè possideatur, ne aliqui commodum ex sua iniquitate consequatur, & stultus melioris conditionis sit, quam sapiens.

8. Limitatur secundo à Paris. n. 52. ut necesse non sit, facere de ea mentionem, si ea non probeatur acceptata. citat pro hoc Mand. in signat. *grat. tit. pensiones.*

9. Limitatur tertio, ut opus non sit facere mentionem prioris pensionis, si ea jam extincta sit. Paris. *loc. cit.* n. 60. Sic Card. de Luc. de *pens. d. 4. n. 8.* consuluit, antiquæ pensionis mentionem nullam faciendam in casu, quo titularis factis fundamentam habebat intentionem credendi, illam jam extinctam per mortem pensionarii, dum nimirum Cardinalis pensionarius in vim indulti pensionem transtulerat, quam titularis putabat & prætendebat invalidam, hanc credulitatem confirmante diuturno silentio translarii, eam per viginti annos non exigentis.

10. Limitatur quarto ab eodem Card. de Luc. *loc. cit.* n. 7. ita ut, si fiat reservatio motu proprio super beneficio vacante, occasione illius provisionis, sive etiam ex causa resignationis, concurrente bonâ fide, si antiquæ pensionis mentio facta esset in parte, sustinenda sit pensio nova pro rata narrata ob cessantem rationem deficientis voluntatis Papæ, cum versetur in materia dividua.

11. Limitatur quinto à Paris. *loc. cit.* n. 59. quando mentio pensionis facta est in genere; unde etiam n. 55. idem sic limitat (prout ait decisum in *Valen. pens. 15. Jan. 1552.*) ut sustineatur reservatio secundæ pensionis, non factâ specificâ mentione prioris, dum adest in hac reservatione secundæ clau-

sula: præsens & alia desuper pensiones assignata non excedant medietatem fructuum: eò quòd Papa saltem in genere cogitavit de antiqua pensione, & satis expressum dicatur, quod continetur sub generalitate. Idque eò magis procedere ait idem Paris. n. 55. si in reservatione dictæ pensionis aderat clausula, in qua datur facultas, quòd priorum omnium major & verior specificatio fieri possit. Vel si aderat alia clausula, nempe: *non obstante quâcumque dictæ Sedis indulgentiâ generali vel speciali, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam effectus dictæ gratiæ pensionis impedire valeat, vel quomodolibet differre, &c.* utpote quæ clausula tollat omne impedimentum, Pro limitanda ulterius responsione sit

Quæstio 503. An, dum plures sunt pensiones eidem beneficio impositæ, non sufficiat in genere narrasse antiquas pensiones?

Respondeo: Sufficere ut exprimantur genericè & collectivè, modò verè exprimantur omnes, nec esse necessarium narrare omnes specificè. Ventrigl. *loc. cit.* n. 38. Lott. *cit. q. 38. n. 62.* dicens, in eo casu certos nos esse de intentione Papæ, quòd velit pensionem omnino sustineri; ampliarique tunc gratiam per hujusmodi adjunctam clausulam; *etiamsi super illius fructibus pensiones alia reservata existant.* Et ne illa ampliatio in immensum excrescens nimis noceat titulari, statim subiungitur: *Dummodò omnes pensiones hujusmodi simul fructuum medietatem non excedant: cujus posterioris clausulæ ratio longè sit diversa à natura prioris, utpote quæ adjicitur substantiæ ipsius reservationis.*

Quæstio 504. An excipiens contra secundam pensionem, seu illam impugnans ex eo, quòd non fuit facta mentio de prima, teneatur probare, quòd tempore secundæ pensionis prima erat reservata, & quòd erat valida?

Respondeo affirmativè. Garc. p. 1. c. 5. n. 565. citans Gig. Caputaq. & c. Rot. in *Valen. pens. 25. nuntii 1601.* & sic alias sæpe resolutum dicens.

Quæstio 505. An in impetratione pensionis Ecclesiasticæ necessario facienda sit mentio de obtentis jam ante à reservatario seu pensionario beneficiis & pensionibus?

Respondet primò distinguendo Garc. p. 1. c. 5. à n. 83. nimirum in impetratione pensionis ex causa lucrativa (qualis est omnis illa, quæ conceditur extra causam resignationis) faciendam esse mentionem de jam obtentis tam beneficiis, quàm pensionibus (nisi forte gratia reservata motu proprio, ut super Episcopatus) tum quòd hæc pensio ex causa lucrativa sit loco beneficii; ad impetrandum autem beneficium & pensionibus, ut idem Garc. *loc. cit.* n. 81. tum quòd stylus Curie est, ut fiat mentio de obtentis. Econtra in impetratione pensionis ex causa resignationis necesse non esse facere mentionem obtentorum beneficiorum & pensionum; eò quòd hæc pensio detur, ne resignans in resignatione nimium detrimentum patiat, adeoque hæc pensio succedat loco bene-

beneficii resignati, quod retinere poterat. Dico, quod retinere poterat: nam si pensionem quis impetrat in resignatione beneficii, quod nullatenus retinere poterat, v. g. quia consecutus, vel consecutus aliud incompatible, per cuius assecutionem vacaturum erat illud beneficium, quod resignat, in tali pensionis impetratione adhuc necessarium faciendam mentionem de obtentis, & praesertim de illo beneficio incompatibili, in quo, vel ad quod jus habet; eod quod jam non sit amplius pensio ex causa resignationis seu onerosa, & ne nimium dispendium patiat, sed lucrativa, docet idem Garc. *loc. cit. n. 90.*

2. Respondet secundo aliter, & in contrarium distinguendo Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 5. n. 5.* nimirum in nulla impetratione pensionis, sive neque in impetratione pensionis ex causa lucrativa, neque in impetratione pensionis ex causa onerosa faciendam esse mentionem de beneficiis obtentis, aut jure ad illa; eod quod nullus textus hanc mentionem expostulat, ac proinde nullum quod ad hanc necessitatem faciendi mentionem de beneficiis obtentis in jure fundamentum habeat illa à Garcia allata distinctio inter pensionem ex causa onerosa, & ex causa lucrativa: solumque jure caveatur, in impetratione beneficii faciendam esse mentionem cujuscunque beneficii obtenti, pensio autem in illis, quae odiosa sunt & poenalia, non comprehendatur nomine beneficii. Quod ipsum confirmatur ex eo, quod plures gravissimi AA. prout videre est apud Gonz. *gl. 5. §. 5. à n. 16.* & Garc. *loc. cit. n. 75.* censeant, in impetratione beneficii necessariò non esse faciendam mentionem pensionis jam obtentae. Sed & quod stylym Curia attinet, de eo non satis constat, quin & contrarium colligatur in ipsis literis pensionis, dum saepe in favorem illorum, qui beneficiis aliis jam obtentis gaudent, expediuntur absque eo, quod in ipsis ulla mentio fiat beneficiorum illorum. Econtra verò in impetratione pensionis fieri necessariò debere mentionem pensionis alterius jam obtentae, prout id ipsum docere ait Azor. *p. 2. l. 8. c. 9. q. 3. Paris. l. 6. q. 2. n. 40.* Garc. *loc. cit. n. 561.* ubi tamen hi AA. id non docent, sed solum tradunt faciendam mentionem pensionis jam statuta (intellige quicumque demum) super eodem beneficio. Adeoque quod pro ratione hujus partis adducit Castrop. nimirum quod, nisi id ipsum exprimat, Papa non censeatur velle gravare duplici onere Ecclesiam, non congruit huic parti, nisi fortè per Ecclesiam intelligat universalem, vel certè Ecclesiam aliam, in qua plura sunt beneficia.

Quaestio 506. An, dum exprimenda pensio jam praehabitata à pensionario, vel etiam imposita eidem beneficio nova pensione gravando, exprimenda quoque sit quantitas harum pensionum, uti & quantitas reddituum beneficii pensione gravandi?

1. Respondet ad primum negativè. Castrop. *cit. p. 11. n. 7.* citans Gig. *de pens. q. 67. conclus. 6.* & Rot. in *Abulens. beneficii de Mobiltran. 30. Octob. 1595.* contra Garc. *p. 1. c. 5. n. 101.* & quos citat *n. 93 & 94.* Caccialup. *de pens. q. 26.* Mascari. *de prob. concl. 888. n. 16.* Gamb. *de pot. Leg. l. 6. n. 350.* Zechum & c. Nam vi juris communis dicta quantitas exprimenda non est: regula autem illa cancellaria de exprimendo valore loquitur solum de

impetratione beneficiorum; sed neque, utpote exorbitans à jure communi, extendenda est ad impetrationem pensionum ob generalitatem illam verborum: & aliorum quorumcumque beneficiorum. tamen enim quandoque sub dicta generalitate comprehendantur pensiones, ut multis ostendit Sauch. *l. 2. in decalog. c. 28. n. 36.* Gamb. *de pot. Leg. l. 6. n. 350.* Rebuff. & alii citati à Castrop. id tamen intelligendum de materia favorabili ad summum, non de odiosa, praesertim si adjecta particula limitativa, ut in praesenti verba illa regula limitantur ex dictione aliorum, quae similia replicat, non impropria & dissimilia illis, quibus dicta dicitio applicata, qualia sunt pensiones comparatione beneficiorum.

2. Respondet ad secundum affirmativè, nempe in casu, quo in beneficio jam gravato pensione constituenda nova pensio, valorem istius antiquae pensionis esse exprimendum, ne contingat beneficium ultra vires gravari. Castrop. *cit. n. 7. in fine;* etsi sub medium istius num. dixisse videretur contrarium, sed ex errore typographi, qui omisisse videtur *to excepto.*

3. Respondet ad tertium affirmativè, seu exprimentam quoque quantitatem reddituum beneficii gravandi pensione; efformatur siquidem super dicta quantitate intentio Papae constituentis pensionem. Lott. *l. 1. q. 41. n. 22.* determinatam verò & certam quantitatem fructuum, uti nec illius expressionem necessariam esse simpliciter ad pensionem constituendam, sed tantum, ut Papa secundum illam determinet congruam ipsius titularis; adeoque narrativam illam, non pensionarii, sed titularis tantum gratia fieri, ait Lott. *n. 23.*

Quaestio 507. An, si reservatio pensionis ex causa resignationis est nulla, nulla quoque sit resignatio, & contra?

1. Respondet ad primum: Si pensio reservata in resignatione condicionali non alia s. aliter, aut alio modo, subsistere nequiret, similiter neque resignatio sortiri posset effectum; quia jus non abdicatur à resignante, nisi conditio, sub qua resignatio facta fuit, sit verificata. Tond. *qq. benef. p. 3. c. 139. n. 8.* loquens expressè de resignatione condicionali ex causa permutationis.

2. Respondet ad secundum: Si resignatio est nulla, regulariter etiam pensio est nulla, quando fuit imposita ex causa resignationis; cum reservatio pensionis ex falsa causa sit nulla. Paris. *l. 6. q. 2. n. 76.* & 77. Corrad. *p. 2. benef. l. 5. c. 1. n. 47.*

Quaestio 508. An, si facta nulliter reservatio pensionis, collatio quoque beneficii sit nulla, v. g. dum inferior collator non habens potestatem reservandi pensionem, confert beneficium, & in hac collatione reservat pensionem; & contra, si collatio sit invalida, sit quoque invalida facta in collatione impositio pensionis?

1. Respondet ad primum negativè; cum enim reservatio pensionis sit quid separatum à collatione beneficii, utile per inutile non vitiat, in iis, quae separationem recipiunt. Tond. *qq. benef. p. 3. c. 123. n. 11.*

2. Respondet ad secundum quoque negativè; nam defectus intentionis in una parte gratiae non vitiat

viat gratiam in altera parte distincta & separata, in qua cessat defectus intentionis. Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 9. n. 59. & 60. Hinc si vacante aliquo beneficio per obitum, Papa conferat illud Petro cum reservatione pensionis ad favorem Joannis, si collatio facta Petro sit nulla ex aliquo vitio obreptionis seu incapacitatis illius, & propterea Antonius imperet hoc beneficium vacans per obitum uti prius, quamvis in hac gratia collationis ei facta non fuerit reservata aliqua pensio, tenebitur tamen iste Antonius solvere dictam pensionem prius ad favorem Joannis reservatam, quia prima concessio continebat duas gratias; unam collationis, alteram pensionis: & quamvis altera gratia collationis deficiat, non tamen deficit gratia pensionis; præsertim cum quilibet, ut solet, diversas literas gratiæ suæ expediat, Cujus tamen doctrinam quod ad hoc reprobatur Garc. p. 1. c. 5. n. 513. quem vide, uti & dicenda à nobis infra, ubi, an pensionarius teneatur probare jus primò consentientis pensioni.

Quæstio 509. An, & qualiter pensio affecta aliquo vitio convalescat?

Respondeo primò: Pensionem ob non factam mentionem pensionis anterioris nullam & invalidam, lapsu diuturni temporis confirmari posse, si possessor per longum tempus in solutione utriusque pensionis perseveraverit, & hoc casu locum fore regulæ de pacificis possess. tradit Tond. qq. benef. p. 1. c. 6. n. 2. Secus tamen esse, seu pensiones nullo tractu temporis confirmari, seu validas reddi, si ab initio vitio aliquo reali, puta simonia, aut simili affecta fuerunt, tradit idem Tond. l. c. n. 3. citans Charond. l. 1. respons. 47. de cetero

2. Respondeo secundò: Validare pensionem invalidam, non dependet à facto partium, sed à potestate Papa. Paris. l. 6. q. 2. n. 80.

De iis, qui obtinere possunt pensionem.

Quæstio 510. An incapax beneficii sit quoque incapax obtinere pensionem?

Respondeo: Non convenire in hoc AA. nam primò id negat Lott. l. 1. q. 40. ubi postquam n. 114. proposuisset sententiam oppositam, nempe incapacem beneficii, super quo imponitur pensio, incapacem quoque esse pensionis super tali beneficio impostæ, v.g. regularem, quia incapax est beneficii secularis, incapacem quoque esse pensionis impostæ super beneficio seculari, citassetque pro ea sententia Abb. in c. exstirp. pa. de. de. p. ab. n. 7. Rotam in Nolan. pens. 10. Jan. 1610. subjungit tandem n. 120. suam sententiam his verbis: Dicendum tamen est pro capacitate pensionis, sive in actu translationis, sive in actu reservationis à principio solum clericatum sufficere, etiamsi persona clericus non sit capax beneficii, super cujus fructibus est impostæ pensio; quia dum pensio reservatur, creatur jus quoddam penitus distinctum & separatim à beneficio, unde valet quidem argumentatio affirmativè concepta: Ille est capax beneficii, ergo & pensionis, tanquam à majore ad minus, prout, & non aliter argumentatur Gamb. l. 6. n. 241. non tamen valet argumentatio negativè concepta: Ille non est capax beneficii, ergo nec pensionis: cum longe minus sit pensionem

obtinere, quam beneficium. Et licet pensio & beneficium in hoc æquiparentur, quod utrumque exigat statum clericalem in obtinente pensionem, tamen non licet argumentari ab uno ad aliud ultra id, in quo æquiparantur. Ita ille. Ad Abbatis aliorumque auctoritatem respondet nu. 123. loqui eos de pensione, quæ extrahitur de fructibus beneficii per Episcopum, ut deserviat pro titulo novi beneficii, juxta terminos c. exstirpanda, verum istiusmodi pensionem non esse habendam in numero earum pensionum, de quibus hic. Ad decisionem Rotæ in dicta Nolan. ait, nu. 124. eam loqui de milite Hierosolymitano, atque ita obedientiario, cui præter defectum clericatus oritur aliud impedimentum ex voto, cujus effectus est, cum æqualiter arcere à pensione & beneficio, & quocumque alio jure, unde efficiatur proprietarius, prout declarat Gamb. loc. cit. à n. 245. Nota tamen, quæ idem Lott. l. 1. q. 36. n. 19. visus in contrarium tradere, dum ait: Sanctissimi Pontifices, cum usum hunc introduxerunt (nimirum, ut non nisi clericis concederentur pensiones) hanc quoque habuisse mentem, ut non aliis personis velent pensiones illas reservari, quam quæ essent capaces tituli, super cujus fructibus reservarentur, ne quid in fraudem canonum videatur attentari. Eandem negativam, & quidem loquendo non tantum de incapacitate beneficii, cui pensio imponitur, sed & respectu alterius beneficii, tenent Tond. qq. benef. p. 3. c. 174. n. 18. Garc. p. 1. c. 5. à n. 138. innixi declarationi S. Congregat. Concil. super ejus c. 7. sess. 14. cænsenti, decretum hoc, quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensiones. De qua declaratione ait Garc. loc. cit. n. 138. quod, etsi difficultatem patiat ex dictis (intellige à se, à nu. 123. ubi sententiam oppositam firmat & sequi videtur) ei tamen standum propter auctoritatem S. Congregat. cujus declarationes sunt necessariæ, & habent vim legis. Item tenent eandem Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. nu. 26. Navar. cons. 2. n. 15. de rescrip. nempe ut Gonz. privatum & inhabilitatum ad obtinenda beneficia, non esse inhabilitatum ad obtinendas pensiones; quod ipsum verum quidem esse, dum inhabilitatio procedit à sententia hominis, utpote quæ est strictissimi juris & rigorosa interpretationis, asserit Garc. n. 124. & cum eo Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 3. n. 6. dicentes, in hoc sensu procedere sententiam Suar. to. 5. de censu. d. 27. §. 1. n. 15. docentis, quod suspensio à beneficio non comprehendit pensiones, quia poena non est extendenda ultra proprietatem vocis sine cogente fundamento, & pensio non est beneficium propriè, neque est jus vel ratio, quæ cogat ad hanc extensionem legis. Hinc

2. Econtra affirmativam, nimirum inhabilitatum (saltem per constitutionem juris seu legem, etsi hinc poenalem & odiosam) ad beneficia, inhabilitatum quoque ad pensiones tenent. Castrop. loc. cit. item Nav. cons. 11. n. 2. de temp. ordm. Zerol. in p. 2. Ep. p. 2. v. irregularitas. §. 8. Sanch. de matrim. l. 7. d. 44. n. 9. citati à Garc. n. 121. Item Barbol. jur. Eccles. l. 3. c. 11. n. 44. citans in super Ciarlin. controv. forens. c. 10. à n. 5. Item Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 18. ubi expressè: inhabilitatus ad beneficia generaliter per constitutionem, non est capax pensionis, secus verò de inhabilitato per decretum seu sententiam hominis juxta opinionem

nionem Suarez. Quorum sententiam sic intelligendam credo, quod qui inhabilis ad omnia beneficia, sit quoque inhabilis ad omnes pensiones; & qui inhabilitatus ad certi generis beneficia, sit etiam inhabilis ad pensiones tali generi beneficiorum impositas. Jam verò in specie sit

Quaestio 511. An, & qualiter Laicus obtinere possit pensiones Ecclesiasticas?

1. **R**espondeo primò: Pensionis temporalis, id est concessa ob praestitum ministerium aliquod temporale capax est Laicus, & hæc ei concedi potest, & sæpe conceditur Garc. p. 1. c. 5. nu. 2. Castrop. de benef. d. 1. p. 1. §. 3. nu. 1. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 2. cum communi pierique nihil hoc fundamento, quod ea pensio, quæ titulo seculari, & uti laico assignatur in stipendium, vel aliàs pro remuneratione laborum, sit quid merè profanum seu temporale, ut Garc. loc. cit. n. 25. si tamen auctoritas Papæ accesserit, non enim ab alio, quàm illo concedi potest, utpote cujus solius est, fructus beneficii à beneficio separare, & profanos efficere. Tond. & Castrop. l. cit.

2. Respondeo secundo: pensionem Ecclesiasticam, quæ loco beneficii (abique eo tamen, quod ea verè beneficium, seu in beneficium erecta sit) assignatur, ut commodius quis sustentari valeat, vel etiam ex causa resignationis, ne ex ea nimium detrimentum patiatur, etiam si spirituale aliquid dicitur, posse quoque à Papa ex plenitudine potestatis constitui laico, certum est. Garc. loc. cit. nu. 16. citans Nav. de orat. Miscell. 45. & in man. c. 25. n. 18. Rodriq. in sum. to. 2. c. 21. n. 12. Veg. Ledem. & c. Quintimo Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 3. loquens expressè de hac pensione quam plures quidam spirituales volunt, vel saltem jus rei spirituali annexum, abique eo, quod absolutè istius potestatis, seu plenitudinis potestatis mentionem faciat, tradit Pontifices posse eam concedere laico. h. rationabilis causa subest, v. g. si laicus bene de Ecclesia meritis, & tali vita subidio egeat, item ad redimendam vexam iniquam, vel ad detenus malum averteendum, ad pacem componendam; quamvis addat factum Papam, si fructus donet laico ad totam ejus vitam, ut eos colligat, non suo, sed Ecclesie seu beneficii nomine. Sic quoque à pluribus Pontificibus certis militum collegiis ipsisque militibus in particulari, etsi in conjugio vivant, pensiones usque ad 150. vel 200. ducatos auri de Camera constitutas testatur idem Azor. Notat etiam Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. num. 198. quod, dum contingit Papam pensionem puro laico reservare, illud de more Datarie servetur, ut oratorem nunquam vocet laicum, sed sub nomine scholaris supplicationes desuper admittat, quæ quidem qualitas nedum in illis, qui scholas frequentant, verificetur, verum etiam in quibusvis aliis, quantumcunque provectis ætatis; nec tamen sic expressè aliud operetur, nisi ut ipse scholaris à clericis distinguatur. Ac proinde, si orator non est clericus, non debet se clericum, sed scholarem appellare.

3. Respondeo tertio: sed & harum pensionum de jure capaces esse laicos & infantes, tradit Card. de Luc. de pens. d. 10. n. 5. 10. Quod, ut inquit, pensio sit quia merè temporale super fructibus abique aliqua participatione juris spiritualis, vel administrationis Ecclesie. Idem tradit Lott. l. 1. q. 36. n. 102. nempe, quod, cum pensio sit quid merè tem-

porale, inspectis juris communis regulis, ejus capax est quævis persona quantumcunque profana. Item has pensiones de jure communi antiquo potuisse conferri laicis, teneri à Gig. de pens. q. 21. & Lott. l. 1. q. 36. n. 16. ait Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 12. Docet etiam cit. n. 16. Lott. ex natura subjectæ materiæ, hoc est, pensionis, laicum esse pensionis capax, idque conformiter us, quæ dicta fuerunt ex eodem supra; nimirum etiam has pensiones in substantia nihil esse spirituales.

4. Respondeo quarto: de cetero hodie ex stylo & observantia sedis Apostolica non consueverunt hæ pensiones reservari aliis, quàm clericis: saltem primæ touluræ, ut eadem quod ad hoc capacitas exigatur, quæ exigatur pro obtinendo beneficio simplici. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 63. Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 163. dicens nec Datariam in praxi admittere consuevisse reservationes pensionum, nisi pro clericis beneficiorum capaxibus, ac propterea supra dictum stylium servari pro lege: ac subdens n. 168. & 169. idem esse in reservatione fructuum loco pensionis. Lott. loc. cit. n. 16. & nu. 102. ubi: quod pensio sit quid merè temporale, cujus inspecto jure communi capax sit quilibet persona profana, ex honestate tamen quadam & congruentia non consuevit assignari nisi clericis. Ventrigl. cit. nu. 12. citans Nav. cons. 11. num. 2. de temp. ordin. Sauch. de matrim. l. 7. d. 44. n. 9. Et utque adeo, ad conservandum hunc usum illibatum, Papam, dum intendit subvenire alicui laico valde egeno & miserabili, consuevisse reservare pensionem in caput clerici alicujus, cum facultate transferendi, tradit Lott. loc. cit. nu. 102. Quin insuper etiam ex constitutione Pii V. sub data 5. idus Octob. 1568. in Bullar. 73. in qua (dum videretur dictus ille stylus & usus nonnihil turbari, ut ait Lott. loc. cit. n. 17.) statuit, ut deinceps prætextu quorumcunque privilegiorum (quæ proflus abrogavit) laici, etiam extra conjugium in calibatu viventes, nullas pensiones novas obtinere valerent, invalida est omnino & nulla reservatio pensionis facta laico. Castrop. loc. cit. Lott. loc. cit. n. 17. de cujus constitutionis extensione & limitatione in sequentibus.

Quaestio 512. Qualiter ampliandum id ipsum, quod non nisi clericis constituitur pensio?

1. **R**espondeo ampliandum primò: Ut necesse sit clericatum adesse tempore reservationis pensionis, & nullatenus sufficeret, pensionarium statim post reservationem fieri clericum; cum ut dictum aliàs, qualitas certo tempore requisita in aliqua persona, si postea superveniat, nihil operetur. Lott. cit. q. 36. n. 20. Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 165. Ventrigl. cit. n. 12. citans Gig. de pens. q. 22. nn. 8. & 16. Lamb. de jure p. 1. l. 2. q. 7. d. 7. contra Filuc. in append. posth. tr. 42. c. 3. q. 6. inquit: certum est, vitam & statum laicam esse omnino repugnantem pensioni clericali, & tamen eo non obstante, valide ea confertur, si, qui eam obtinet, clericatum vult suscipere, & postea suscipit; adeoque potius etiam ratione valide potest ab eo pensio impetrari, qui impedimentum vitæ clericalis habet, si illud paulo post est amitturus. Item contra eundem Filuc. docentem, loc. cit. q. 5. eum, qui certus est, facile se obtenturum dispensationem impedimenti vitæ clericalis; quique, quam primum pensionem obtinuerit, curaturus

rus est, ut dictam dispensationem obtineat, tacito scilicet dicto impedimento, valide pensionem impetrare, citantem pro hoc Sylv. v. *excommunicat.* 4. n. 4. eò quòd sub tunc talis impedimenti vita clericalis non censetur rationabiliter gratiam facere subreptitiam; cum proximè accingendus habeatur pro accincto; & quòd parum distat, nihil distare videretur, Nisi forte, uti quandoque fieri solet, reservaretur à Papa pensio laico cum clausula: *quamprimum clericali charactere fuerit insignitus.* Ventrigl. *loc. cit.* n. 13. Paris. l. 6. q. 2. n. 142. quamvis & in hoc casu contrarium tanquam in praxi non semel discussum, & quotidie receptum tenendum esse dicat Corrad. *loc. cit.* n. 182. eò quòd huiusmodi clausula sit conditionalis, eaque referatur ad diem suscepti characteris clericalis, ac propterea ante existentiam & adventum illius diei pensio prædicta non possit dici reservata; cum gratia conditionalis nihil ponat in esse ante conditionis existentiam; unde in ea tempus conditionis inspicendum, non autem tempus Data. Neque oblitare adjectam dictionem *ex nunc*, utpote, quæ in actu conditionali non denotet inchoationem temporis; cum dicta clausula non operetur à tempore Data, sed attendatur tempus impletæ conditionis, non autem prolati sermonis; eò quòd licet ad sit illa dictio *ex nunc*, quæ videtur tempus præsens designare, ad sit tamen etiam illa dictio *ex tunc*, quæ extremitatem temporis & conditionem significet, de quibus vide ulterius eundem Corrad. Unde jam idem rectè concludit n. 192. pensionem reservatam laico cum dicta clausula: *ex nunc pro ut ex tunc* non posse exigi à pensionario, nisi postquam effectus fuerit clericus, & ex tunc tantum pensionem sumere vigorem, & non antea, quòd ad illius exactionem; & sic non posse exigi ipsius pensionis decursos terminos à die data literarum huiusmodi reservationis, usque ad diem, quo effectus est clericus, sed illos percipere titulare beneficii. Notat etiam circa hoc punctum requisiti clericatus tempore reservationis Corrad. *loc. cit.* nu. 172. juxta *decis. Rotæ in Abulens. pensionis*, id procedere in pensionibus ordinariis, quæ à principio reservantur in favorem certæ personæ: factis verò in iis, quæ reservantur quasi in abstracto pro persona nominanda (uti contingit in reservatione super fructibus Episcopatum Hispaniæ juripatronatus regio (subjectorum) ita ut necesse non sit ad esse clericatum tempore reservationis, sed sufficiat ad esse tempore nominationis, quo gratia effectuatur & perficitur (quem admodum sufficit, clericatum ad esse tempore præsentationis, & necesse non est, ad esse illum tempore nominationis, quæ quandoque præcedit præsentationem factam Superiori) non obstante, quòd literæ reservationis expediuntur sub data reservationis, & in iis appelleretur clericus juxta stylum. Quamvis contrarium sentiat Garc. apud eundem Corrad. *loc. cit.* dicens se nunquam potuisse sequi supra dictam Rotæ sententiam. Quin & id ipsum sibi displicere dicat Castrop. *loc. cit.* n. 3. eò quòd tempore Data reservationis persona nominanda debeat habere omnes qualitates requisitas ad pensionem; quia esto, quòd jus non habeat ad pensionem, quousque nominatio accedat, jus tamen non proveniat ex nominatione, sed ex reservatione, cum potestate nominandi; nominatio autem sit quedam conditio, quæ retrahitur ad tempus reservationis.

2. Ampliatur secundò, ut procedat, etiam si lai-

ci extra conjugium in calibatu vivant. Ventrigl. *loc. cit.* n. 14. Lott. *loc. cit.* n. 18. juxta expressa verba dictæ constitutionis Piane.

3. Ampliatur tertio, ut procedat, etiam si laicus quisquam per plures annos incessisset in habitu & tonsura clericali, ita ut communiter reputaretur clericus. Ventrigl. *loc. cit.* n. 16. Lott. *loc. cit.* n. 20. citans Rotam *decis.* 20. p. 3. l. 3. *divers. & decis.* 158. n. 2. p. 1. *recent.* contra Corrad. *loc. cit.* nu. 214. ubi expressè: Licet constituto de incapacitate pensionarii ob defectum clericatus annulletur pensionis reservatio, tamen si illa, aut illius translatio fiat in eum, qui communi reputatione in acceptatione huiusmodi pensionis reputabatur clericus, valebit quidem talis reservatio sive translatio, donec detegatur, eum non esse clericum, ex eo quòd clerico putativo, de cuius clericatu non constabat, nisi per communem reputationem, potest reservari pensio, quia sufficit communis reputatio &c.

Questio 513. An, & qualiter subveniri possit ei, qui existens laicus obtinuit pensionem?

Respondeo, eam esse Papæ non raro pietatem, ut oratori se falso clericum in precibus asserenti, cum sit laicus, ne in hoc quoque casu reservationis pensionis gratia careat effectu, prædictam gratiam revalidet; adeoque pro ea revalidanda preces eidem offerri consueverunt. Corrad. *pr. benef.* l. 1. c. 5. n. 200. harum precum formulam adjiciens. Porro in huiusmodi casu reservationis pensionis, vel etiam fructuum revalidatio petenda in specie ab ipso reservatario, facta mentione prædictæ nullitatis reservationis pensionis ob defectum clericatus tempore dictæ reservationis, nec aliàs prodesse poterit. Corrad. *loc. cit.* num. 201. id fuscè exemplificans. De cetero servari quoque in praxi, ut quandoque ob huiusmodi clericatus defectum tempore dictæ reservationis oratori succurratur per viam novæ reservationis, testatur Corrad. *loc. cit.* n. 211.

Questio 514. An clericus non incedens in habitu clericali & tonsura, sit incapax pensionis?

Respondeo negativè: Nam etsi eum inhabilem ad hoc tradidisset Sixtus V. in priore sua constitutione; postea tamen *constitut. sua* 31. hunc rigorem mitigavit, ut solum pensionarius obligatus sit in habitu & tonsura incedere, dum pensio excedit summam 60. ducatorum de Camera, & postquam pensionem exigere aut percipere caperit, vel per ipsum steterit, quò minus percipiat. Castrop. *de benef.* d. 1. p. 11. §. 3. n. 3. Garc. p. 1. c. 5. n. 13.

Questio 515. An clericus conjugatus, vel etiam bigamus, aut aliàs habens clericatum inæquibilem capax sit pensionis?

1. **R**espondeo ad primum negativè: sic enim expressè disponitur in dicta *Constitut. Pii V.* ut clerici conjugati nullas pensiones aut fructus habere, neque ipsi etiam, qui conjugati non sunt, si ad primas, aut alias nuptias traherint, antiquas deinceps percipere nequeant; clerici verò & alii matrimonium cum unica & virgine contracturi, postquam illud contraxerint, nec antiquas retinere, nec novas assequi possunt. Et sic per dictam *constit.*

constituit, hodieum clericos conjugatos nequam capaces esse pensionum, tradunt Lott. l. 1. q. 36. nu. 18. (subdens quoque n. 19. quòd quòd ad hoc punctum de clericis conjugatis & bigamis per dictam constituit, non tam jus novum introductum, quàm jus antiquum declaratum) Ventrigl. loc. cit. n. 15. cum communi.

2. Respondeo ad secundum etiam negativè: Idem enim de bigamis (intellige, etiam actu constitutis extra matrimonium) disponitur in dicta constituit. quod de clericis actu conjugatis. Lott. Ventrigl. l. cit. Quin & fortius per bigamiam supervenientem clericus retruditur in statum laicalem, in quo priùs erat, districtius sic sciencie concilio generali c. unic. de bigam. in 6. Lott. l. 1. q. 40. nu. 149. Unde clericus effectus bigamus reputatur omnino laicus, ut Rebuff. de pacif. possess. num. 323. Coraf. de benef. p. 3. c. 4. nu. 2. Garc. p. 7. c. 6. nu. 2. apud Lott. loc. cit. n. 15. ita ut, si in eum fieret translatio (multòque magis reservatio) pensionis, hæc sit omnino nulla, Lott. nu. 152. Neque enim sufficit, aliquem fuisse quandoque clericum cum clericatu exequibili, sed requiritur, ut talis sit tempore reservationis, vel etiam translationis pensionis. Lott. l. 1. q. 40. n. 147. Hiuc

3. Respondeo ad tertium: Neque etiam reservari posse pensionem in favorem clerici, habentis clericatum aliunde, quàm ex contracto matrimonio aut bigamia non exequibilem, puta ab initio; quia v. g. ordinatus est ab Episcopo non suo sine licentia proprii Episcopi, Lott. loc. cit. n. 21. Corrad. loc. cit. l. 1. c. 5. n. 215. Ventrigl. loc. cit. n. 17. citans Paris. l. 6. q. 4. n. 23. Nav. cons. 11. n. 5. de temp. ordin. & c. Atque reservatio tali facta nulla. Ventrigl. loc. cit. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 41. Quod tamen fecus esse, si pensio data titulo merè temporali, ait Ventrigl. loc. cit. citans Squillan. de privileg. clericor. c. 5. nu. 12. Riccium collectan. p. 5. collectan. 1678. Notat circa hoc Corrad. loc. cit. nu. 216. consuevisse propterea Dataria Apostolicæ officiales in similibus pensionum reservationibus pro scholari ad majorem cautelam addere in ipsa supplicatione: postquam clericali charactere ritè insignitus fuerit: non ut per hoc excludatur invalida characteris susceptio, sed intelligatur, characterem debere esse susceptum bene & secundum ritum. De cetero, dum accessit ratificatio Episcopi proprii, talis evadit habilis ad obtinendam pensionem. Necessè autem est, ratificationem hanc fieri, antequam clerico sic male promoti ad clericatum, reservetur pensio, alioquin ipsa reservatio erit adhuc nulla; neque enim illa ratificatio retrotrahitur in præjudicium tertii, nimirum titularis. Corrad. loc. cit. n. 218. & 219.

Questio 516. An, & qualiter Papa cum clerico conjugato aut bigamo dispensare possit & soleat, præveniendò factum matrimonii aut bigamia, ita ut is dein contrahens matrimonium aut bigamiam, in ea existens citra ullam aliam dispensationem obtinere possit constitutam sibi, aut in se translatam pensionem?

1. Respondeo primò: Tametsi Papa nullis adstrictus sit regulis, quòd minus cum clerico conjugato aut bigamo, etiam per hoc retrusis ad statum laicalem dispensare valeat, ut pensiones obtinere, & retinere in eo statu valeant: nihilominus pro sua modestia & prudentia nunquam solet super hoc dispensare cum tali clerico, præterquam

ex suppositione continuationis status Ecclesiasticitatis. Lott. l. 1. q. 40. n. 198. citans Sanch. de matrim. l. 7. d. 4. q. nu. 9. Gutt. qq. can. l. 2. c. 5. nu. 26. Nav. in man. c. 25. n. 119. prope finem. Pro quo ulterius declarando,

2. Respondeo secundò: cum bigamiz non sit annexa irregularitas jure naturæ, sed simplici jure positivo, ut D. Th. in 4. dist. 27. q. ult. de potestate Papæ dispensandi, in hoc dubitari nequit, non obstante textu c. non confidat. dist. 50. utpote loquente de Pontifice Papa inferiore, nempe de Episcopo, ut norant ibid. AA. & Majol. de irreg. l. 1. c. 33. n. 4. Lott. l. 1. q. 40. n. 154. & 155. Sed neque ad id opus est absoluta potestate seu plenitudine potestatis, sed faciet id Papa potestate ordinariâ, id est à lege sibi commissâ. Lott. loc. cit. n. 156. citans Nav. in man. c. 27. nu. 197. Covar. in clem. si furiosus. §. 2. à n. 2. de homicid. ac præcipuè Caccia-lup. de pens. q. 19. à n. 50.

3. Respondeo tertio: Factâ hac dispensatione, clericatus (qui aliàs cessante dispositione juris positivi compatitur, si etiam cum bigamia, ut Jo. And. in c. super eo. de bigam. n. 12. apud Lott. n. 155. etiam quòd exercitium ex permisso Canonum antiquorum. c. quicumque penitens. dist. 50. Lott. n. 158.) remaneret, quòd ad effectum dispensatum cum tota sua activitate. Lott. n. 160. Quare sicut clericus per tonsuram ab initio segregatus à laicis est clericus quòd ad omnia, ita, si dispensetur præventivè contra effectus juris resultantis à matrimonio vel bigamia, ad certum finem, v. g. ad obtinendâ vel retinendam pensionem, non dicatur dispensatus bigamus, nec tanquam bigamus censetur retrusis ad laicos; cum eo ipso, quòd Papa dispenset cum clerico, ut possit aliquid facere, per quòd aliàs incurreret impedimentum seu irregularitatem, censetur ab eo actu removere penam. Lott. à nu. 161. ad nu. 164. Neque dum dispensatio versatur circa habilitandam personam, distinctio jam admittitur inter habilem naturaliter, seu de jure communi, & habilem ex dispensatione aliòve jure singulari; cum omnis habitus proveniat ab eodem fonte, nempe principe, qui potest lege suâ inducere habilitatem & inhabilitatem, sive condendo legem universalem, sive inducendo jus singulare. Lott. n. 167. Unde eam habens potestatem transferendi (idem est de constituendo) pensionem in clericum seu personam Ecclesiasticam, utique poterit eam constituere vel transferre in eum, qui talis est ex dispensatione, nempe in clericum jam conjugatum aut bigamum, operante id ipsum non simpliciter dispensatione, sed dispensatione præventivâ factâ nempe matrimonii aut bigamiz, & impedivâ omnium effectuum juris inde aliàs resultantium. Lott. n. 168. juncton. 170.

4. Respondeo quartò: Neque ex eo, quòd Papa hac ratione contra concilium generale hac dispensatione suâ præventivâ præservet & conservet talem, etiam post conjugium & bigamiam in statu ecclesiasticitatis, rectè præsumitur, quòd potius voluerit cum eo dispensare contra styllum Curia (est hoc minus sit; cum præciscendo à dicto stylo, laicus de jure communi capax sit pensionis) ut in statu laicalitatis, ad quem vi Canonum per conjugium detrusus est, percipere pensionem; cum dispensatio concessa ad unum finem non sit producenda ad alium, neque ad consequentiam, etiam ex majoritate rationis, præcipuè ubi consequentia non est omnino necessaria. Lott. à n. 171. ad 177.

5. Respon-

5. Respondeo quintò: Dum itaque Papa dirigit literas tali indultario tanquam clerico, jam hinc colligitur certa in eo scientia statùs illius personæ, contemplaturque jam factum matrimonii aut incursum bigamiæ tanquam aliquid contingens in persona clerici; neque tamen fingit aliquid super eo factò, sed realiter & cum effectu suspendit concilia generalia, totumque jus positivum, ne propter hujusmodi factum reddatur inhabilis ad capiendam aut retinendam pensionem; & sic dispensando non removet factum, sed juris effectum, à quo producitur defectus, qui solum obstat. *Lott. nu. 178. & 179.* Ac ita cessat quoque argumentatio, de qua paulò ante, quòd minus sit dispensare contra stylum Curie, quam contra Concilia generalia; cum enim clara est mens Papæ, cessant conjecturae. *Lott. n. 180.* Quamvis etiam verum non sit, quòd majus sit, hac ratione dispensare præventivè cum clerico bigamo, quam cum laico, ut is remanens in statu laicalitatis percipiat pensiones; licet enim hoc posterius possit Papa ex ampla sua potestate, habet tamen id perpetuam repugnantiam rationis perpenis à jure communi, qualis repugnantia perpetua non est in bigamia, eò quòd hæc ideo damnata per canones in clerico, quòd non possit esse viduitatis & continentie adhortator, qui conjugia ipse frequentavit, quæ ratio non concernit clericum tantum primæ tonsuræ, non progressum ad sacros ordines, ac propterea levissimum sit cum eo dispensare ad effectum obtinendi & retinendi pensiones. *Lott. n. 181.*

6. Respondeo denique, quamvis consueverit vel ex natura subjectæ materiæ hoc casu dispensatio concipi per hanc clausulam: *si contigerit &c.* hinc tamen non removetur vis hæc dispensationis præventivæ & præservativæ; nam ut gratia hæc dicatur pura & simplex, satis insinuat verbum *dispensamus*, quod est præsentis temporis; illa verò clausula: *si contigerit &c.* respicit casus futuros; atque ita semper dispensatio hæc prævenit factum, & in hac præventionem facti stat illa vis præservationis; & quamvis casus sint positi sub conditione, diesque incertus in executione adjectus reddat ipsam dispositionem conditionalem, tamen hoc minime verum sit, ubi conditio tunc inest, ut in hoc casu, in quo semper id supponitur ex natura subjectæ materiæ. *Lott. à n. 187. & 188.* quem vide hoc postremum pluribus declarantem.

Quæstio 517. An ergo etiam pensionis incapaces sint persona, carentes quidem caractere clericali, Ecclesiastica tamen, seu de foro Ecclesiastico, & Ecclesiasticâ immunitate gaudentes, quales sunt quidam regulares seu religioſi, & in specie Milites ordinis S. Ioannis Hierosolymitani?

Respondeo negativè: hi enim, saltem latè sumpto hoc vocabulo appellatione clericorum veniunt (dubitari siquidem nequit, religiosos tales & neo devotos in sortem domini electos esse, ut ait *Lott. l. 1. q. 36. n. 22.*) comparanturque clericis propriè talibus, specialiter etiam ad effectum obtinendi pensiones Ecclesiasticas. *Corrad. pr. benef. l. 1. c. 5. n. 22. & Lott. loc. cit. n. 26.* dicens sic resolutum pro Converso seu Donato religionis Hierosolymitana à Rota *decis. 392. p. 2. recent.* & fuscè hanc sententiam probari à Gamb. *de pot. leg. l. 6. d. n. 44.* Quamvis personæ tales regulares eò ipso ca-

P. Leuven, Fori Benef. Tom. 11.

paces non sint pensionum impositarum beneficiis secularibus. *Lott. loc. cit. num. 27.* de quo infra. sed neque dum istis Militibus reservatur pensio, requiritur mentio clericatus; nec in literis pensionis hujusmodi pro Milite Hierosolymitano Cancellariæ Apostolicæ Officiales curant de hac qualitate clericatus. Unde nec probandus clericatus per istiusmodi Militem, qui expeditis literis appellatus non est clericus, quamvis in supplicatione se clericum nominavit. *Corrad. loc. cit. n. 223.*

Quæstio 518. An igitur Novitius, qui non est clericus, capax sit pensionis?

Respondeo negativè. *Lott. l. 1. q. 40. à nu. 136.* sic resolutum dicens à Rota *in Terulens. pens. 13. Nov. 1596.* translationem pensionis factam in Novitium non clericum esse nullam, etiam si fuisset concessa facultas transferendi in personas Ecclesiasticas: quamvis enim Novitius gaudeat omnibus privilegiis professorum, & tanquam talis possit eligi & præsentari, id tamen intelligendum de pertinentibus ad religionem; secus verò de aliis aut secularibus aut indifferentibus, & propterea in eo cessante clericatu non potest dici persona Ecclesiastica; eò quòd sit quasi religiosus; cum Novitius respectu statùs personæ semper reputetur talis, qualis erat de tempore receptionis. *Lott. ibid. junctio uum. 137.*

Quæstio 519. An infans & puer sit capax obtinendi pensionem?

1. Respondeo primò: Infantem ex juris communis dispositione incapax esse pensionis. *Card. de Luc. de pens. d. 10. n. 5. Paris. l. 4. q. 9. n. 12.* sic tentum dicens à Rota *in Veneta pens.* Necesse tamen tunc esse in reservatione exprimere infantilem ætatem juxta quod resolutum à Rot. *in Catanens. pens. 4. Maii. 1583.* Idem tradit *Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 3.* ubi: quòd licet infans sit incapax beneficii, non tamen est incapax pensionis; ideo provisio pensionis in favorem infantis sustinetur, quando Papæ fuit defectus infantilis ætatis expressus. Et illo casu non providetur illi de pensione tanquam clerico, sed tanquam laico, & apponitur in concessione illa clausula: *etsi nondum clericali caractere insignitus.*

2. Respondeo secundò: Infantem 7. annorum incapax esse pensionis, tenent *Less. l. 2. c. 34. nu. 203.* apud *Castrop. loc. paulo post citand.* (etsi is dicat, se credere sententiam oppositam mox subjungendam esse magis secundam mentem Trident.) *Gig. de pens. q. 13. n. 3. Zechus. de benef. & pens. c. 11. nu. 7. Riccius. in pr. fori Eccles. p. 4. decis. 186. Gratian. discip. for. to. 3. discip. 397. n. 17.* & plures alii citati à Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 42.* qui etiam ait, huic sententia favere stylum Datarie, prout sibi constitit. Ratio horum AA. est, quòd septennium requiratur, & sufficiat ad clericatum, qui est conditio necessariò requisita ad pensionem; quòdque, dum Trident. *sess. 23. c. 6.* disposuit, ut nullus ante 14. annum ætatis obtinere possit beneficium, nomen beneficii extendendum non sit in dicta dispositione, utpote juris communis, quo aliàs sufficiebat septennium ad beneficium, correctiva, ad pensionem. Quinimò tradit *Lott. l. 1. q. 40. n. 146.* nullam ætatem ad obtinendam pensionem Ecclesiasticam præcisè requirit, sed solum ad clericatum suscipiendum requiri septennium: unde si Papa dispenseret

Y

spenfer

spendet cum infante, ut ante septennium, v. g. anno 4. atatis promoveri possit ad clericatum, jam eo ipso capax sit in ista atate obtinendi pensionem: quemadmodum etiam, ut ait Lott. n. 147. citans pro hoc Gig. q. 13. nu. 2. & Jo. Monach. in c. si annu. n. 2. de judic. in 6. aliâ nullâ ratione videtur incapax beneficii, quâ quia non potest in ea atate tonsurari.

3. Econtra nihilominus tenent Barb. loc. cit. citans Garc. p. 1. c. 5. n. 129. Squillan. de privileg. cleric. c. 5. n. 13. Campanil. in divers. juris can. rub. rub. 7. c. 6. n. 5. Sanctarell. & c. Item Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 3. n. 4. citans in super Sanch. in decal. l. 2. c. 28. nu. 36. Sa. v. beneficium n. 30. Eandem atatem requiri pro pensione, quâ pro beneficio, & sic neminem ante annum 14. capacem esse pensionis, eò quòd ex stylo Curia, ut ait Castrop. eadem qualitates requirantur pro pensione, quâ pro obtinendo beneficio; quòdque, ut refert Garc. sic declaravit S. Congregat. Denique quòd, cum dicta dispositio Trid. sit conciliaris, & in favorem religionis, & in dignam rerum Ecclesiasticarum administrationem, extendenda sit, ut comprehendat quoque pensionem.

Questio 520. An illegitimus capax sit obtinendi pensionem Ecclesiasticam?

Respondeo: Clericus illegitimus citra omnem alteriorem dispensationem obtinere potest pensionem, si illegitimus respectu præcisè pensionis obtinenda nulla eger dispensatione, ita, ut ait Lott. l. 1. q. 40. nu. 14. in hoc casu aliud nihil attendendum, quàm an talis illegitimus fuerit characterè clericici ritè insignitus, quia hoc posito, cessat omnis icripulus, etiam, quòd de defectu natalium non fuerit deinceps facta mentio in reservatione pensionis, vel in concessione facultatis eam transferendi, siquidem pensio, quâ cum vita pensionarii extinguitur, sit & consideretur tanquam jus quoddam temporale diversum profus & separatum à substantia beneficii. Ita tenent Lott. loc. cit. à num. 139. citans quamplures Rotæ decis. quas etiam videre est apud Garc. p. 1. c. 5. nu. 118. Toud. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 14. (quamvis addat, cessante stylo in contrarium, se sequi hanc Lotterii sententiam) Gonz. gl. 5. §. 5. à n. 24. Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 284. Zerol. in pr. Ep. p. 1. v. ordo. q. 4. in fine. Majol. de irregul. l. 1. c. 10. num. 3. citati à Castrop. loc. cit. nu. 5. contra Garc. loc. cit. n. 119. (id quidem admittens de pensione, quâ datur stipendi loco, negans tamen de pensione Ecclesiastica succedente loco beneficii) Castrop. loc. cit. & citatos ab iis Zech. de pens. & benef. c. 11. n. 7. Nav. cons. 11. n. 2. de temp. ordin. Less. de Just. l. 2. c. 34. n. 203. Sanch. de matrim. l. 7. d. 44. num. 9. & c. Fundant se hi AA. in stylo Dataria & Cancellaria, quo incapax beneficii habetur etiam incapax pensionis. unde ait Garc. loc. cit. n. 120. non obstante in contrarium sententiam Rotæ, quâ transit in stylum, dum in contrarium est stylus Dataria & Cancellaria, utpote cui veluti magis propinquo Papæ cujusque Organo, magis sit standum. De hoc tamen stylo nihil meminit Lotterius in Curia Rom. versatissimus. Quòd si agatur de pensione jam obtenta ab illegitimo, vel etiam exposito, non egere illum dispensatione ad eam retinendam, sed citra illam posse tolerari exactionem pensionis, ipse propter auctoritatem DD. contrariam sententiam tenentium existimat Garc. p. 7. c. 2. n. 11.

Questio 521. An expositi (qui quodammodo ad illegitimos accedere videntur, intellige, in dubio, dum illorum pater ignoratur) capaces sint obtinendi pensionem?

Respondeo: Quidquid sit de eo, num citra dispensationem capaces sint beneficiorum, quòd ipsum affirmat Gratian. discep. for. c. 137. nu. 33. & c. 397. n. 68. apud Toud. loc. cit. n. 13. Item Felin. in c. cum deputati de judic. nu. 1. Bermond. de public. concub. v. qui etiam filios. nu. 90. Paleot. de nobis & spur. c. 63. Rodriq. qq. reg. to. 1. q. 13. a. 1. & q. 14. a. 3. Menoch. de arbit. l. 2. cas. 396. Salas. in 1. 2. tr. 8. d. unic. s. 2. nu. 246. & alii apud Garc. p. 7. c. 2. n. 7. eò quòd multi etiam legitimi exponantur, & sic, cum veritas nequeat constare, facienda sit interpretatio in meliorem partem, & in favorem proliis, argumento c. ex tenore, qui filii sint legitimi. Negant econtra Covar. in clem. si furiosus, p. 1. n. 9. Majol. de irregul. l. 1. c. 11. Ugol. de irregul. c. 44. §. 7. n. 1. Sayr. de cens. l. 6. c. 10. nu. 39. Rebell. de oblig. just. p. 2. l. 1. q. 2. n. 15. Vafq. in 1. 2. d. 66. n. 48. & plures alii apud Garc. loc. cit. nu. 8. quibus ipse accedit, 10. Item Toud. loc. cit. n. 16. Corrad. pr. dispensat. apost. l. 3. c. 2. num. 2. censentes eos ad clericatum egere dispensatione, & consequenter etiam, saltem hac ratione indirectè, ad beneficia, eò quòd tales expositi dubii, seu quorum pater ignoratur, ex stylo Dataria, ut Corrad. & Toud. in omnibus pro illegitimis habeantur, solèntque dispensationes pro illis sub iisdem clausulis expediti, sub quibus pro illegitimis conceduntur, argumento petito à solitis; cum ut plurimum illi exponantur, qui ex furtivo congressu sunt procreati, & ut ait Garc. loc. cit. n. 10. ex preterito doceat, quòd quamvis aliqui legitimi exponantur, hi tamen sint paucissimi, & ex 100. expositis vix 10. esse legitimos, & ita expositi communiter reputentur ex copula illicita nati, & ab eo, quòd ferè semper fit, potius desumenda sit interpretatio, quàm ab eo, quòd aliquando, sed rarè fit, quamvis id melius sit & benignius. Atque ita, ut subjungit Garc. Episcopus cum eis nequeat ad ordines dispensare. Quidquid inquam sit de dicta eorum incapacitate ad beneficia & clericatum, postquam tamen clericali characterè insigniti sunt, non egent dispensatione ad pensiones obtinendas; idque multò minus, quàm illegitimi, de quibus constat esse tales. Toud. loc. cit. n. 15. Sic quoque Garc. loc. cit. nu. 11. de his expositis tenet, posse eos retinere sine dispensatione pensionem jam ante obtentam.

Questio 522. An filius illegitimus (intellige, de cetero etiam dispensatus ad obtinendam pensionem) obtinere possit pensionem, quam habuit ejus pater, vel etiam pensionem in beneficio, quòd habet aut habuit ejus pater; vel etiam pensionem in alio beneficio, in quo aliàs ejus pater habuit pensionem?

Respondent ad primum affirmativè Barb. Juris Eccles. l. 3. c. 11. nu. 66. citans quamplurimos (in fine addens hinc S. Congregatione Conc. 9. Nov. 1619. censuisse, clericum reservatarium pensionis scutorum 200. super Ecclesia, quam ipse nunquam obtinuerat, posse transferre medietatem ad favorem filii sui illegitimi) Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 25. citans plures, Lott. l. 1. q. 40. n. 195. Gonz. gl. 5. §. 5. n. 22. expressè inquires: Pater clericus habens

habens potestatem transferendi pensionem, quam possidet, potest eam transferre in filium suum clericum, etiam illegitimum, citansque pro hoc Gigm. de pens. q. 86, n. 5. Paris. de resig. l. 6. q. 4. nu. 21. In quorum sententiam inclinat Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 7. sic Laym. in c. presentiam. de filiis presbyt. sub n. 3. ait colligitur, quod, si pater pensionem tantum in Ecclesia habuit, quam in alterum ei concessum sit transferre, quod eam filio cedere possit, quia pensio non est beneficium: quamvis mox subjungat, de hoc tamen merito dubitari potest, si pensio spiritalis sit, seu ex spiritali ministerio proveniens; juxta ea, quae habet Th. mor. l. 4. tr. 2. c. ult. n. 1. contra Mandol. in tr. de signat. grat. & just. tit. translation. Quatenus hic docet, non posse patrem pensionem suam transferre in filium suum illegitimum. Moventur dicti A. A. eo, quod licet Clemens VII. in constitut. sua. ad canonum. statuerit, ne filius (intellige etiam legitimus) presbyteri possit succedere in beneficio, quod pater obtinuit; nomine tamen beneficii non veniat pensio; cum odia & poenae sint restringenda. Neque etiam obstat Trident. sess. 25. c. 15. disponens, ne filius illegitimus habeat beneficium in Ecclesia, in qua pater ejus habuit beneficium; neque etiam pensionem super fructibus beneficii, quod habuit ejus Pater; cum per hoc necdum prohibeatur, ne filius ille habeat pensionem in beneficio, quod pater ejus nunquam habuit.

2. Respondeo ad secundum negativè: Id enim vetat expressè Trident. loc. cit. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 19. Et sic procedit, quod ait Azor. loc. cit. patrem habentem pensionem in beneficio, quod ipse resignaverat, non posse eam transferre in filium illegitimum. Limitat tamen hoc ipsum Ven. trigl. loc. cit. ut filius illegitimus habere adhuc possit pensionem super fructibus beneficii, de quo provifus pater ejus, & quod is literis non expeditis, nec captâ possessione cessit alteri, pro quo citat Garc. p. 7. c. 3. n. 56. Campanil. in diversis juris rubr. rub. 11. c. 13. n. 63. qui sic decifum referant. Unde etiam à contrario constat, filium legitimum esse capace[m] pensionis constitutæ in beneficio, quod habet aut habuit ejus pater. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 65. citans Garc. p. 7. c. 3. n. 35. referentem, sic decifum esse. sic Paris. l. 6. q. 2. n. 110. tradit, posse patrem resignare beneficium suum in favorem Titii reservatâ pensione filio suo.

3. Respondeo ad tertium affirmativè: Siquidem Concilium loquitur tantum de pensionibus, quæ assignantur super fructibus beneficiorum, quæ habuerunt patres horum filiorum illegitimorum; adeoque hæc conciliaris dispositio extendi non debet ad casum assignationis pensionis super fructibus beneficiorum, quæ parens illius non obtinuit, sed super quibus solum habuit vel habet pensionem, eamque distinctam à pensione, quam modo obtinet ejus filius, Tond. loc. cit. nu. 20. citans Gratian. discip. for. c. 297. n. 2. id multis comprobantem. Limitat tamen idiptum Tond. n. 21. dum ait: id tamen cum moderamine intelligendum; sed quod, si pensio assignata fuisset in titulum beneficii, jam comprehenderetur in dispositione concilii loquente de beneficiis.

Quaestio 523. An illegitimus (idem est de alio aliunde inhabili, ut expressè Castrop. mox citandus) dispensatus ad beneficia, eo ipso censeatur dispensatus ad pensiones?

1. Respondeo primò: Quaestionem hanc non habere locum in sententia Lotterii, Tond. & aliorum paulò ante tenentium, ratione pensionis obtinendæ præcisè non requiri dispensationem in illegitimitate, similibusque quibusdam, etsi ea dispensatio requireretur ad ordines & beneficia obtinenda; nam si ad pensiones non egeat ista dispensatione, non poterat dispensatus formaliter ad beneficia dici virtualiter dispensatus ad pensiones, nisi fortè, quatenus dispensatus ad clericatum, dispensatus est ad obtinendum id, sine quo obtento nequibat obtinere pensionem. Hinc in sententia aliorum

2. Respondeo secundò: Non convenire in hoc puncto A. A. illius sententia. Nam primò Mandol. de arate minori q. 23. n. 2. Rebuff. in pr. tit. de dispens. ad plura. n. 65, & alii citati à Castrop. loc. cit. n. 10. (ad quos accedit Laym. in c. is qui. de filiis presbyt. §. sanè. ut supra. nu. 6.) tenent negativam; eò quod dispensatio sit stricti juris, adeoque non debeat ultra proprietatem verborum extendi & sic; cum non comprehendatur nomine beneficii pensio, non possit dispensatio ad illam comprehendi sub dispensatione ad beneficia & contra; quòdque in dispensatione non valeat argumentatio à majore ad minus, de pari & simili ad simile. Quamvis Rebuff. (cui in hoc consentit Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 6.) limitet, ut non procedat in dispensatione concessa super uno determinato beneficio, hunc enim fore eò ipso dispensatum ad pensionem in illo constituendam, eò quod pensio sit pars beneficii, & sic, qui totum habere potest, possit habere & partem.

3. Secundò e contra, sentit Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 10. citans pro hoc Azor. p. 2. l. 8. c. 7. q. 6. & 8. Garc. p. 1. c. 5. n. 150. dispensatum absolute ad beneficia censeri quoque dispensatum ad pensiones; eò quod per talem dispensationem tollatur fundamentum inhabilitatis ad pensiones, nempe inhabilitas ad beneficia, in qua inhabilitate fundetur illa inhabilitas ad pensiones; dum secundum stylum Curia, ut inquit Castrop. inhabilis ad beneficia sit etiam inhabilis ad pensiones. Quodsi autem quis non absolute dispensatus esset ad beneficia, sed ad unum tantum determinatè beneficium; cum dispensatio finiatur accepto illo beneficio, non posse illum adhuc obtinere vi talis dispensationis pensionem, tradit Castrop. loc. cit. cum Garc. loc. cit. n. 153. Quinimò credit, si tale beneficium resignaret, non posse illum vi prioris dispensationis quam habuit ad illud obtinendum, pensionem in eo habere, eò quod, ut idem Castrop. ex Garc. loc. cit. n. 156. cum pensio non sit pars beneficii, sed jus quoddam separatum à beneficio, sub dispensatione obtinendi beneficii comprehendi nequeat potestas obtinendi in eo pensionem.

4. Ampliat hanc doctrinam Castrop. n. 11. ut is, qui dispensationem ad beneficia absolute obtinisset, dispensatus censeatur non solum ad pensiones, quas Episcopus imponere potest (ut censent Zechus de benef. & pens. c. 11. n. 9. Azor. loc. cit. q. 6. & 8. Quintanadv. Ecclesiast. l. 1. c. 6. n. 6. ab eodem citati) verum etiam ad quascunque pensiones; eò quod per dispensationem ad beneficia absolute, ablatum absolute sit impedimentum inhabilitatis ad pensionem, Nec obstat, quod Episcopus nequeat ex qualibet causa pensionem imponere, quòd minus dispensans ad beneficium non censeatur dispensare ad pensionem, quam ipse imponere nequit, cum hæc sit dispensatio indirecta & consequens ad dispensationem priorem, nempe ad beneficia.

Quaestio 524. An excommunicatus, irregularis & suspensus sit capax obtinendi pensionem?

1. **R**espondeo ad primum: Excommunicatus est incapax pensionis, & reservatio pensionis facta excommunicato non absoluto est nulla. Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 1. n. 18.* Paris. *l. 4. q. 3. n. 48.* Castrop. *loc. cit. n. 7.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 130.* citans Suar. *to. 5. d. 13. §. 1. n. 9.* Tolet. *in sum. l. 1. c. 13.* Gig. *de pens. q. 14.* Rebuffi. *in concord. vir. de excom. Sayr. de cens. l. 2. c. 5. n. 15.* &c. uti id patet ex eo, quod, dum alicui reservatur à Papa pensio, regulariter apponi consueverat clausula: *reque absolventes* &c. qua pensionarius à quacunq; excommunicatione, suspensione & interdicto absolvitur, ad effectum dictae reservationis consequendum; quod necessarium non esset, si hæc censura non redderet incapacem, Castrop. *loc. cit.* Azor. *p. 2. l. 8. c. 7. q. 2.* Multo que minus reservari potest pensio illi, qui per annum inforiduit in excommunicatione. Paris. *loc. cit. n. 54.* Hinc jam excommunicatus talis non facit fructus suos, nec lucratur redditus pensionis pro tempore, quo fuit excommunicatus, sicut beneficiatus excommunicatus fructus beneficii tempore excommunicationis non lucratur. Garc. *loc. cit. n. 131.* citans Suar. *ubi ante.* & Rot. *in Valent. pens. 31. Jan. 1600.* Atque ita etiam titularis non tenetur solvere pensionem pro illo tempore, & si solveret ignoranter, potest eam repetere, & tenetur pensionarius ei restituere. Garc. *ibid. n. 133.*

2. Limitatur tamen responsio primo, ut non procedat in pensione reservata in stipendium pro servitio temporali uti laico. Garc. *loc. cit. n. 134.* citans Ledesm. *in sum. de excomm. difficult. ult.* contra Suar. *loc. cit.* Limitatur secundò, ut non procedat, dum excommunicatus est absolutus ad effectum consequendi pensionem per memoratam clausulam. Paris. *loc. cit. n. 53.* Ventrigl. *loc. cit. n. 19.* Quæ tamen clausula non extenditur ex mente Papæ ad excommunicatum inforidescens per annum in excommunicatione. Paris. *n. 57.* Ventrigl. *loc. cit. n. 19.* citans præter alios Theod. *de Rub eis in singul. Rot. to. 2. p. 4. concl. 414. nu. 6.* qui etiam *n. 7.* addat, talem clausulam non operari ex regula Cancellariæ ad favorem scienter excommunicati ultra 4. menses.

3. Respondeo ad secundum: quantum attinet ad sententiam communiorem, videtur irregularis quoque incapax esse pensionis obtinendæ. Ita absolute tenent Paris. *l. 4. q. 3. n. 37.* Ventrigl. *loc. cit. nu. 20.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 46.* citans Nav. *conf. 63. n. 5. de simon. & conf. 44. n. 3. de homicid.* qui testetur esse communem & de stylo Curie. Zerol. *in pr. Ep. p. 2. v. irregularit. §. 9. & v. pensio. §. 6.* Ugo. *lin. de irregul. c. 65. §. 1.* Sayr. *de cens. l. 6. c. 2. n. 22.* pro qua sententia citatur quoque à Castrop. *loc. cit. n. 8.* Molin. *de just. tr. 3. d. 78. n. 2.* Lessl. *l. 2. c. 34. n. 203.* & Rot. *in Roman. pens. 17. Jun. 1603.* Sed neque clausulam dictam: *reque absolventes* &c. valere in ordine ad absolvendum ab irregularitate, utpote à qua absolvi non videtur velle Papa, nisi id exprimat, tradit Paris. *loc. cit. n. 41.* Veruntamen, quia, ut testatur Garc. *p. 1. c. 5. n. 136.* Castrop. *loc. cit. n. 8.* & apud illos Emman. *sa. v. homicida. n. 21.* Suar. *de cens. d. 44. f. 4. n. 39.* S. Congregatio Concil. *super c. 7. sess. 14. Trid.* declaravit, homicidam voluntarium non esse incapacem pensionis, sive decretum illud Trid. *loc. cit.* quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua sunt homicidæ, non extendi ad pensionem, tenent cum Suar. *loc. cit.* à fortiori id locum habere in alia quavis irregularitate, ac ea de causa sustineri

posse, reservationem factam irregulari, licet beneficiorum incapaci; eò quòd, ut Castrop. in iis, quæ à jure positivo dependent, iis declarationibus standum sit, sive ut Garc. *n. 138.* quòd licet declaratio illa patiatur difficultatem, standum tamen ei sit propter auctoritatem S. Congregationis, cujus declarationes sunt necessariæ, & vim legis habent. Quamvis & Castrop. independentè à dicta declaratione asserat *sub initium. n. 8.* si standum sententia probabiliori, quam tradiderat de irregularitate in principio; nimirum irregularem non esse ita incapacem beneficii, ut collatio ei facta sit irrita, à fortiore neque illum pensionis incapacem esse.

4. Medium ferè quid in hoc puncto tenet Filiuc. *in append. posthu. tr. 42. q. 11.* ubi: quòd irregularitas ex natura, seu per se spectata non facit collationem beneficii vel pensionis nullam, sed ad summum illicitam; ratione tamen subreptionis, quæ intervenit in gratia petenda, dum irregularitas tacetur, facit imperationem pensionis nullam, non ex oppositione immediata ipsius irregularitatis cum gratia facta, sed ex defectu consensûs conferentis. tunc verò suppressionem irregularitatis non censerit facere subreptionem, si irregularitas existimetur de facili dispensabilis, & mox dispensanda, & hinc gratiam non fore nullam, eò quòd censetur adesse consensûs reservantis. Verum cum his non videtur coherere, quod addit; hoc ipsum videtur definire Congregatio Concilii, declarans incapacitatem illam ad beneficia ratione homicidii non extendi ad pensiones; si enim definit per hoc Congregatio, irregularitatem non inducere incapacitatem ad beneficia, quomodo ea subicità, seu non expressâ causabit subreptionem, & sic nullitatem?

5. Atque ex his patet responsio ad quaestionem illam: num irregularis (idem est de alio inhabili) pensionem consecutus, obtentâ dein dispensatione & habilitatione, indigeat novâ collatione. Nam, si reservatio pensionis facta irregulari fuit invalida, obtentâ dispensatione, ut possint ei reservari pensiones, egebit novâ reservatione. Filiuc. *in append. posthu. tr. 42. c. 3. q. 11.* si verò reservatio prior non fuit invalida, subsecutâ dispensatione non egebit novâ reservatione, ut idem Filiuc. sed melius dicitur, tam dictam dispensationem, quam novam reservationem fore supervacaneam.

6. Respondeo ad tertium: suspensum à beneficio non secus ac excommunicatum incapacem esse pensionis, & factam ei reservationem esse nullam. Castrop. *l. c. n. 7.* pariformiter de hoc, ac de excommunicato loquens; adeò que & sub limitatione illa: nisi absolutus in literis reservationis per dictam clausulam: *absolventes re.* Ventrigl. *l. c. n. 18.* distinguens inter suspensum per decretum seu sententiam hominis, & suspensum per constitutionem, & de hoc id admittens, & de priore negans juxta opinionem Suar. *de cens. to. 5. d. 27. f. 1. n. 15.* de quo vide dicta hac in parte supra, de inhabilitato in genere ad beneficia.

Quaestio 525. An accusatus de crimine reservare possit sibi pensionem?

Respondeo de hoc satis dictum supra, ubi, quoniam possint resignare beneficia. Vide Corrad. *in pr. benef. l. 5. c. 1. n. 8.*

Quaestio 526. An, & qualiter heretici, eorumque filii ac nepotes, nec non suspecti tantum de heresi, incapaces sint pensionis obtinendæ?

Respon.

1. **R**espondeo ad primum: Hæreticos esse incapaces pensionis. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 21. citans Gig. de pens. q. 9. 1. n. 9. Ricciull. de jure personar. l. 6. c. 14. Felin. in c. ad audientiam. de rescrip. l. 2. in princip. Rot. in Conchens. pens. 2. 4. Octob. 1594.

2. Respondeo ad secundum: Idem extendi ad filios nepotes hæreticorum, Ventrigl. l. c. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 43. loquens expressè de pensionibus imposterum ab iis obtinendis. ac citans pro hoc Sanch. in decal. to. 1. l. 2. c. 28. n. 35. & 36. Farinac. de heres. q. 191. §. 2. n. 9. Sanctarell. Squill. & c. ac dicens, in materia hæresis pensionem accipiatè sumpto hoc vocabulo. Garc. p. 11. c. 10. n. 74. ubi etiam ex Lamb. de jurep. p. 1. l. 2. q. 9. a. 6. sub n. 7. & Gonz. gl. 15. n. 67. id intelligendum ait, de pensionibus jam prius ab istis filiis obtentis.

3. Respondeo ad tertium negativè: cum suspècti tantum de hæresi nequidem contrahant inhabilitatem ad beneficia vel officia Ecclesiastica. Ventrigl. l. c. n. 21. citans Ugolin. tr. de heresi. c. 28. n. 4. Sanch. in decalog. l. 2. c. 27. n. 29. Lott. l. 1. q. 43. à n. 31. & plures alii apud Farinac. loc. cit.

Questio 527. An, & qualiter pensio constitui nequeat exteris?

1. **R**espondeo ad primum: Dum ex privilegio aliquo exteri capaces non sunt beneficiorum in regno aliquo, videntur quoque incapaces in ibi habendi pensiones; cum eadè ratio militet in pensionibus, quæ in beneficiis, Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 44. citans Covar. qq. pract. c. 36. n. 9. Baldell. th. mor. l. 5. d. 33. n. 22. ac præcipuè Salzedo, in leg. polit. l. 2. c. 16. per tot.

2. Respondeo ad secundum ex Lott. l. 1. q. 36. n. 90. ubi is ait; plerumque reservat Papa pensiones super beneficiis quarundam provinciarum, in quibus viget pragmatica, ne pensiones referrentur ad favorem exteriorum, tuncque pensionem reservat ad favorem & vitam alicujus curialis originarii illius provincie, ad commodum tamen alterius extranei, quem judicat bene meritum; neque enim juri repugnat, quòd jus pensionis sit penes unum, & sic salvetur pragmatica illa, commoditas autem sit penes alium, ut sic pensio habeat mensuram justitiæ ex qualitate personæ, cujus intuitu motus est Papa. neque tamen etiam moriente naturali illo evanescit gratia respectu personæ contemplata, quia hoc casu titularis se obligat solvere pensionem, dato etiam fidejussore, & scedulâ bancariâ, statis temporibus, quousque pensionarius vixerit. vide de hoc ulterius Lott. à n. 92. Item Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 2. ubi is: solet Pontifex pensionem in beneficiis Hispanis Italo concedere, sed quia ipse Italus nomine proprio obtinere pensionem non potest, ob leges regias & pragmaticas sanctiones, quarit Hispanum, qui pensionem proprio nomine recipiat, & ei obligetur pensionem reddere. Et quidem difficultate non caret, hanc reservationem validam esse; quia est in fraudem & derogatione privilegii remuneratorii à sede Apostolica concessi regni Hispaniæ, ut nullus exterius neque pensionem, neque beneficii Ecclesiastici cum ibidem habere possit, cui privilegio videtur derogari, coacta Italo omni commoditate pensionis, tamen in capite Hispani imponatur, quia nomine tenus tantum imponitur, & fortè ob hanc causam Itali à beneficiario Hispano scedulam bancariam exigunt de solutione Romæ faciendâ; timent enim beneficiarii legibus regni & privilegio regali negaturum solutionem, quod ne contingat, supradicti

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

& à obligatione prævent. Concesso itaque validam esse hanc reservationem, vel quia Papa dispensat supra dicto privilegio; vel quia privilegium est, ne exteri beneficium & pensionem jure & titulo proprio in regnis Hispaniæ obtineant, non autem, quòd non obtineant beneficii aut pensionis commoditatem & c.

Questio 528. An pensio imposita beneficio regulari reservari possit seculari?

Respondeo: Clericus secularis non est capax pensionis constitutæ in fructibus monasterii aut alterius beneficii regularis, ex quo non est capax illius beneficii, à qua capacitate beneficii obtinendi capacitate hanc pensionis metimur. ita Lott. l. 1. q. 40. n. 117. citans Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 24. 1. ac præcipuè Rot. in Nolan. pens. 10. Jan. 1610. Quamvis dictam rationem responsionis rejiciat n. 130. juxta dicta à nobis supra ex eodem; dum non sequitur, non est capax beneficii, non est etiam capax pensionis super eo beneficio constitutæ.

Questio 329. An regularis seu religiosus capax sit pensionis constitutæ super beneficio seculari?

1. **R**espondeo: Illum illius capax non esse citra Papæ specialem circa hoc consensum & dispensationem. Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 5. n. 224. Garc. p. 1. c. 5. n. 139. Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 9. citans Zerol. in pr. Episc. p. 1. v. beneficium. Sanch. l. 7. in decal. c. 29. n. 94. Zech. de benef. & pens. c. 11. n. 7. Mandol. de signat. grat. rit. de pens. Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 43. Lott. l. 1. q. 40. n. 117. Idque etiam si admitteretur, regulares quandoque sine Papæ dispensatione capaces esse beneficii curati secularis; nam ex eo inferri adhuc non potest, eos similiter capaces pensionis in beneficio curato seculari constitutæ; quia de beneficio curato providentur ob necessitatem Ecclesiæ, ne fideles remediis ad salutem destituantur, quæ necessitas in reservatione pensionis non procedit. Castrop. l. c. ex Sanch. l. c. sic Lott. l. 1. q. 36. à n. 27. in specie de militibus S. Joannis Hierosolymitani tradit, quòd, quia regulares & religiosi sunt, incapaces sunt obtinere pensiones super fructibus beneficiorum secularium, seu quæ confueverunt secularibus provideri: idque sive sint fratres milites, sive sint fratres Capellani; cum tam hi, quam isti sint regulares, etsi distinguantur ratione ordinis, & alii dicantur constituti in ordine militari, alii in ordine clericali. An verò pari modo incapaces sint dictæ pensionis aliorum ordinum militarium milites, puta S. Jacobi, ex eo; quòd licet propriè regulares & religiosi non sint, cum tria vota substantialia religionis non emittant, sed vivant in conjugio, sint tamen regulares minùs propriè & largè, ob quendam modum regularem vivendi, & quatenus participant in aliquibus, quæ ad statum veræ religionis pertinent, ut ait Lott. l. c. n. 32. 33. & 34. unde & dicantur personæ Ecclesiasticæ, & forum Ecclesiasticum sortiantur, ut idem Lott. n. 35. & 36. an, inquam, ii propter dictum statum suum saltem analogicè regularem pensiones constitutas in beneficiis secularibus obtinere nequeant, non definit *ibidem* Lott. sed l. 1. q. 40. à n. 203. de quo vide dicenda inferiùs, ubi, qualiter per matrimonium extinguatur pensio.

2. Sic in specie de religiosis societatis Jesu tradit Tond. qq. benef. p. 3. c. 196. nu. 22. quòd etiam post vota biennii tam beneficiorum secularium quam pensionum sunt incapaces non secus ac alii religiosi; cum per dicta vota non minùs efficiantur religiosi.

Y 3

religiosi

religiosi, quàm aliorum ordinum alumni per professionem. Contrarium tradit Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 23. his ferè verbis: possunt retinere pensiones, imò & beneficia, quæ habebant ante ingressum Patres societatis Jesu: post emissa vota simplicia ante professionem, ut probat Novar. *Lucerna regular. v. Jesuita. n. 41. & 40.* Ratio est, ut idem Ventrigl. prosequitur, quòd licet per illa vota, quantum in iis est, maneant perpetuò obstricti societati, & dicantur verè religiosi, tamen quò ad ipsam societatem & Generalem non manent adeo ligati, ut non possint dimitti cum causa, etiam sine eorum culpa, merito, ut prædicta libertas societati concessa perpetuò servetur, provisum fuit, quòd eis liceat beneficia & bona retinere. hæc ille. Verùm de hoc melius statues, ubi legeris, quæ dicta sunt supra, ubi de retentione & obtentione beneficiorum sæcularium, & dicenda inferius, ubi de extinctione pensionis per ingressum in religionem. Porro si regularis dispensatus fuisse ad obtinendum beneficium sæculare, & postea illud resignaret cum reservatione pensionis, non indigere illum novâ dispensatione ad obtinendam illam pensionem, eò quod pensio illa subrogetur loco beneficii, tradit idem Tond. l. c. n. 16. ex Corrad. in pr. dispens. Apost. l. 6. c. 1. n. 38. licet is dicat, officiales Romanæ Curie tenere, quòd exigatur nova ad hoc dispensatio.

3. Respondeo de cetero non esse novum, præsertim curialibus Romanæ Curie, Papam frequenter reservasse pensiones super fructibus beneficiorum sæcularium tam monacho, quàm cuivis regulari, ac etiam Equitibus Hierosolymitanis, expressâ tamen eorum qualitate, ut sic appareat, ipsum Papam ex certa scientia dictam pensionem illis personis reservasse, ex eo, quòd sic Papa reservando censeatur dispensare, ita ut prædicta pensio in iis personis non subsistat in tantum, in quantum non fuerit qualitas illarum expressâ, tradit Corrad. in pr. benef. l. 1. c. 5. n. 223. & 224. Et licet negari nequeat, quin Cancellaria Apostolica possit etiam desuper dare expressam dispensationem, si judicaret illam expedire, regulariter tamen, expresso statu regularitatis pensionarii, non requiritur expressa dispensatio pro validitate hujusmodi reservationis pensionis. Quod quidem nedum procedit in regularibus militaribus, sed etiam in claustralibus, etiam super fructibus beneficiorum sæcularium. Corrad. l. c. n. 234. subiciens quoque formulam literarum juxta stylum Romanæ Curie, quibus regulari non militi reservetur talis pensio, pro ut & aliam formulam pro milite Hierosolymitano posuerat loc. cit. n. 229.

Quaestio 530. An religiosus citra dispensationem ex consensu sui Prælati seu Superioris obtinere valeat pensionem super beneficio regulari?

1. Respondeo primò: Quantum ut ex parte sua, capax est talis pensionis, quia capax est beneficii illius; quia tamen regularis Superior non habet potestatem beneficiis regularibus imponendi pensionem, juxta *Clem. unic. de suppl. negl. pralat. & Archid. in c. fin. de off. ordinar. in 6.* hac de causâ regularis obtinere nequit dictam pensionem, Castrop. cit. p. 11. §. 3. n. 9. citans Sanch. in decal. l. 7. c. 29. n. 95.

2. Respondeo secundò: potest nihilominus pensio improprie talis, hoc est, quæ non beneficio, sed ipsi beneficiato esset imposta concedi ab Abbate alicui ejus religioso; cum nihil verat, Abbatem beneficium regulare conferre religioso, obligando illum, ut alteri religioso vel monasterio det partem

fructuum, siquidem ille religiosus beneficiatus sub obedientia Abbatis manet, & ex ejus tacita voluntate fructus beneficii expendit, & cum Abbati placuerit, poterit à beneficio removeri. Castrop. loc. cit. citato Sanch. ubi ante n. 99. contra Less. l. 7. c. 4. n. 94. apud Tond. Castrop. cui probabile videtur, eo ipso, quòd religiosus constituatur Parochus, constitui administratorem ab Abbate independentem tam beneficii, quàm omnium fructuum illius, ac proinde nec improprie talem pensionem posse concedi alteri super fructibus illius beneficii.

Quaestio 531. An Episcopus capax sit pensionis citra dispensationem?

Respondeo negativè. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 6. n. 37. hisce expressis: quòd ad Episcopum certum est, illum non esse capax pensionis, qui nec potest retinere sibi reservatam ante promotionem ad Episcopatum sine speciali dispensatione. citat pro hoc Rot. decis. 233. n. 1. p. 1. divers.

Quaestio 532. An habens impedimentum non tollibile, v. g. cæcus, mutus, vel legere nesciens recitandi officium B. Virginis, ad quod obligatur pensionarius, ut dicitur paulo post, sit capax obtinenda pensionis clericalis?

Respondeo Filiuc. in append. posth. rr. 42. c. 3. q. 7. talem incapax esse, factâ tamen ei reservationem pensionis talis esse nullam, nisi fiat ab eo, qui impedimentum scit, & in eo dispensare potest, vel obligationem illam recitandi officii in æquivalentem commutare, & hinc Episcopum posse taliter impeditis conferre pensiones, quia potest de rationabili causa obligationem illam in aliam mutare.

Quaestio 533. An sciens impedimentum vitæ clericalis, aut aliam incapacitatem in ordine ad obtinendam pensionem, nihilominus pensionem illi reservat, censeatur cum tali dispensare, si alius in illo impedimento dispensare potest, aut, si non potest, iam ipse quàm impetrans ab eo pensionem peccet?

1. Respondeo ad primum affirmativè, nullum enim censeatur velle facere actum nullum vel malum, juxta ea, quæ tradunt Paril. de confidentia. q. 75. & Alciatus de præsump. reg. 3. præsump. 1. & seq. adeoque, cum constituere seu reservare pensionem impedito seu incapaci absque voluntate tollendi impedimentum, sit actus malus & irrationabilis, non debet præsumi in eo, qui alias dispensando tale impedimentum tollere potest; & vel minime in Papa, pro quo omnia jura semper in bonum capiunt præsumptionem. Ita Filiuc. loc. cit. q. 8.

2. Respondeo ad secundum: Sciens conferens pensionem illius incapaci, cum quo & ipse dispensare nequit, & quem ab alio, aut nisi difficulter dispensandum novit, peccat graviter; cum conferre alicui aliquid, ad quòd legitime obtinendum & retinendum is impedimentum habet non tollibile, sit actus in re gravi valde repugnans rationi, Filiuc. loc. cit. q. 10. in fine. citans Covarr. in c. alma mater. p. 1. §. 7. nu. 1. Præmittit tamen ibidem Filiuc. non peccaturum talem reservantem pensionem, si sciat reservatarium facile aliunde dispensandum, & in istam spem citra omnem contemptum reservet pensionem. Unde & sequi videtur (quæ erat tertia pars quaestionis) nec peccare talem impetrantem istam pensionem à potente quidem illam reservare, non potente tamen in isto impedimento dispensare, dum ipse novit de facili impetraturum dispensationem.

fatorem aliunde, & vult eam procurare. Verumtamen non videtur, quomodo ista cohæreant cum illis, quæ idem Filiuc. habet *loc. cit. q. 5. §. 3.* ubi qui impetrat pensionem à sciente impedimentum pensionarii, validè quidem eam obtinet, licet uterque peccet, si conferens sit inferior Papæ, aut non possit in eo impedimento dispensare; nisi forte id intelligi velit de conferente & impetrante, dum scitur, nec aliunde, nisi forte ægrè dispensandum. Sed quomodo & tunc conferetur & impetrabitur dicta pensio validè? cum ne quidem validè conferatur, dum scitur reservatarius pensionis in capax aliunde impetraturus pensionem juxta dicta supra, ubi ad validam reservationem requisivimus clericatum actu eo tempore, quo fit reservatio.

De obligationibus pensionarij.

Quæstio 534. An, quando, & qualiter veniatur pensionarius justificare seu probare non excessum pensionis?

Respondeo ad primum & secundum primò juxta dicta supra, ubi de reductione pensionis, justificandam à pensionario, seu agente ad pensionem tam clausulam illam: *modò centum remaneant pro Rectore, & mille pro Episcopo*, (cujus varias ampliationes vide *ibidem*) quàm clausulam illam: *dummodo omnes simul pensiones non excedant tertiam partem, &c. vel medietatem fructuum, aut aliam talem partem, &c.* cum sit ejusdem nature, cujus est prædicta, & gratiam non minus reddat conditionatam, quàm illa, & quidem de tempore reservationis. *Ventrigl. loc. cit. n. 60.* citans *Gig. de pens. q. 85.* *Campanil. in var. juris rubric. rub. 11. c. 13. n. 88.* ac præcipuè *Theod. de Rubeis in singul. Rot. 10. 2. p. 4. conclus. 316. n. 1. & conclus. 324. n. 1.* Idque, etiam si hæc clausula in supplicatione non adsit, sed tantum in literis, quarum forma est attendenda ad effectum justificationis. *Ventrigl. ibid.* atque ita executorem in causa pensionis non posse procedere ad executionem, compellendo titulare ad solutionem ad favorem pensionarij, qui non est in quasi possessione exigendi, non justificatà eadem clausula per ipsum pensionarium, fuscè ostendit & probat *Ventrigl. ibid. n. 61.*

2. Respondeo secundò: Dum titularis agit petitorio, allegans, se non teneri ad pensionem, quia reservatio est nulla, pensionario incumbit onus probandi, quòd rot remaneant pro titulari; neque in hoc casu ejus quasi possessio eum liberat ab onere probandi, sed tantum operatur, ut pendente lite ei non possit solutio retardari; & hoc, si agatur cum eo, qui consensit reservationi pensionis, siue cum ejus successore, *Lott. l. 2. q. 38. à n. 72.* *Ventrigl. loc. cit. n. 59.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 456. & 458.* citans plures *Rotæ* decision. quamvis id ipsum distinguat *n. 484.* ut procedat, dum sumus in casu nullitatis, si dicta conditio dummodo non subsistit; secus verò, ubi sumus in casu reductionis pensionis, in quo ait, onus probationis incumbere titulari prætendenti esse reducendam, eò quòd pensionarius habeat fundatam intentionem suam in reservatione pensionis, donec ex adverso ostendatur, non esse locum tantæ pensioni. Idque non solum procedere in petitorio, sed etiam judicio executorio, in quo titularis cogi possit ad solutionem integræ pensionis, nisi probeat esse lo-

cum reductioni, ait *Garc. n. 485.* qualiter autem limitanda hæc ulterius, vide dicenda *quælibet. seq.*

3. Respondeo tertio: Dum tamen pensionarius agit possessorio, estque in quasi possessione exigendi, deobligatur à probatione & justificatione dictarum clausularum, & incumbit onus probandi titulari, quòd non remaneant tot; quasi enim possessio relevat ab onere probandi, etiam absque eo, quòd teneatur causam suæ possessionis justificare. *Lott. loc. cit. n. 73.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 464.* *Ventrigl. loc. cit. n. 55. & 58.* Proceditque idipsum etiam in ordine ad consequendam pensionem, etiam contra successorem. *Ventrigl. cit. n. 55.* citans *Gig. q. 47. n. 10.*

4. Respondeo quarto: Ad deobligandum quoque pensionarium ab onere justificandi dictas clausulas, adhibetur confessio titularis super valore per ascensum sub narrativa præambulæ informationis & cum juramento, quo in casu, licet clausula illa dummodo operetur effectum conservandi justitiam gratiæ, nihilominus istius justificatio resultat ex hujusmodi confessione. Ita *Lott. loc. cit. n. 49.* & ex eo *Ventrigl. loc. cit. n. 57.* citantes *Rotam in Roman. pens. 15. Jan. 1627.*

5. Respondeo ad tertium primò juxta eadem dicta superius: Probationes dictarum clausularum, seu valoris pensionis debere esse plenas ac concludentes, ita ut ad effectum justificationis clausularum dictarum seu valoris non sufficiat vox publica & fama, etsi alias per eam sufficienter probeatur valor. *Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 56.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 473.* citans *Parif. l. 6. q. 2. n. 25.* *Zechum & plures Rotæ* decis. *Barb. de clausulis claus. 47. n. 2. & 3.* *Lott. l. 1. q. 38. n. 44. & l. 1. q. 43. à n. 1.* ubi: cum probatio incumbit pensionario, jam supponitur, agi de narrativa ipsius affirmativè concepta, & in qua fundata est Papæ intentio, propterea exigitur plena ac concludens probatio (Secus, ac dum agitur de narrativa, quæ ob id solum verificanda, quia est pars gratiæ, eò quòd ita fuerit narratum, quo casu sufficeret semiplena probatio, *Lott. ibid. n. 3.*) ac præcipuè, si agatur de pensione reservata adhuc pleno beneficio, quo casu fit punctualis fructuum narratio. Item, si agatur de justificatione clausulæ dummodo, adeo, ut tunc consensus titularis præstitus pensioni hanc necessitatem non excludat; cum & ille per dictam clausulam sit qualificatus. *Lott. cit. q. 43. n. 9.* Et licet cessante dicta clausula consensus ille titularis necessitatem hanc concludenter probandi valorem remittat, non extenditur tamen ille ad successorem primi consentientis, non quia & is non censetur etiam consensisse tacitè contrahendo, dum nimirum illud beneficium jam gravatum acceptat; sed quia cum illo consensu expresso primi illius titularis concurrat in eodem simultanea quadam confessio tanti valoris ex correspondivitate gratiæ contentæ sub eadem supplicatione, quæ confessio cessat in successore, & cui ideo non obstat propria confessio sui antecessoris. *Lott. ibidem n. 5. & 6.*

6. Respondeo ad tertium secundò: Probatio itaque hæc (nisi sit in confesso penes titularem) proferenda vel est ex scripturis authenticis eam concludentibus, ut cum agitur de pensione reservata super canonicatu vel præbenda in Collegiata, & exhibentur libri capitulares, in quibus singulatim notantur omnes distributiones & emolumenta, quæ repartiantur inter præbendatos singulos. *Lott. l. 1. q. 43. n. 8. & 9.* Aut per testes, qui etiam

non interrogati reddant rationem scientiæ suæ; cum enim multiplex reddi possit ratio scientiæ, una tendens ad constituendam probationem tantum semiplenam, v. g. quæ est de forma, sive quia testis ideo solum scit, quia sic communiter dici audivit; vel ad plenam, & nisi testis rationem seu causam scientiæ suæ specificet, totum ejus dictum remanet obscurum, & consequenter non debet attendi. Lott. cit. q. 43. n. 10. & 11. adeoque necesse est, testes illos esse bene informatos de bonis & rebus beneficii, uti & de omnibus expensis & oneribus ordinariis. quæ duo distinguuntur, expensæ enim referuntur ad prædiorum cultum, & alia necessaria in colligendis fructibus; & hinc testis dicens, tot reditus aut fructus percipi, cum fructus dicantur deductis expensis in iis colligendis, regulabitur à jure ejus dictum, & sic satis intelligitur, sensisse deductis expensis hujusmodi; onera autem referuntur ad gravamina ordinaria ipsius Ecclesiæ seu beneficii, quæ propterea egent speciali deductione, inter quæ onera velut perpetua reputantur, quæ licet ad modicum & determinatum tempus imposita, ex successivis tamen prorogationibus jam per plures annos cõsuetis fieri, videntur in perpetuum prorogari. Lott. à n. 12.

7. Respondeo ad tertium tertio: Nihil tamen vetat, (cum non simus hic in criminalibus, in quibus ad constituendam plenam illam & concludentem probationem, quam vocant luce meridianâ clariorem, non admittitur illa duarum semiplenarum probationum unio) quod minus ex duabus semiplenis probationibus resulteret una plena, & sufficienter in præsentem materia concludens probatio; v. g. si postquam testes super valore deposuerunt, & fama hæc per duos testes est legitime probata, accedat altera semiplena probatio, nimirum dictum alterius insuper testis, vel etiam alterius ex ipsis illis duobus testibus deponentibus de fama, testantis ex certa scientia. Lott. à n. 18. quamvis is n. 21. subjungat, non admittendam hujusmodi conjunctionem duarum semiplenarum probationum, si probatio valoris intenderetur per modum objectûs, dum videlicet titularis proponeret, non fuisse expressum verum valorem, & ex hoc capite vellet infringere gratiam, uti & in hoc objectûs casu non posse constitui justam probationem, nisi concluderent per tempus continui decennii, ait Lott. n. 22. dicens, sic Rotam in his terminis habuisse pro legitima probatione probationem factam per testes deponentes de sex vel septem annis.

8. Respondeo ad tertium quartò: Potest tamen etiam in isto casu objectûs sufficienter valor probari per testes familiares, qui reditus administrant, eò quod licet domestici & familiares regulariter non admittantur in testes, ab hac tamen regula receditur, ubi aliter veritas haberi non potest, ut Farinac. de testib. q. 55. n. 175. juxta l. si servi ff. de testib. Lott. n. 25. addens n. 26. id etiam procedere, dum reditus consistunt in prædiis rusticis, quæ per colonos & rusticos exercentur, etsi enim tunc plures coloni singulis prædiis addicti de singulorum prædiorum rebus testari possent, non est tamen inter eos, qui possit de universis deponere, hinc & tunc admittuntur familiares & administratores redituum in universum, quia verisimiliter non dantur alii, qui ita bene in universum possunt esse informati.

9. Respondeo ad tertium quintò: Coarctanda est quoque negativa non existentia aliorum præ-

diorum & redituum per remotionem actûs à sensu dicendo, alia prædia aut reditus existere non posse, quin testes illi scirent. Lott. n. 27. Acque hæc probatio negativæ coarctata multò fortius exigitur, ubi agitur simpliciter de annullando vel reducendo pensionem; quippe quæ materia reductionis aut nullitatis pensionis ex natura sua perpetuè implicat objectum contra gratiam jam factam, & omni verisimilitudini adversatur; quare nihil est, quod minus incumbat titulari necessitas hæc concludentissimè probandi per coarctationem negativæ, non existentia aliorum bonorum & redituum, prout Rota firmavit in Aquens. pens. decis. 550. n. 2. & 3. p. 1. recent. & in Cremonens. pens. super valore, 23. Jun. 1623. Lott. n. 27. junctio n. 30.

Quæstio 535. An pensionarius existens in possessione exigendi teneatur ostendere literas reservationis, & verificare qualitates alias in reservatione requisitas?

1. Respondeo primò: Quantumvis pensionarius, dum non est in quasi possessione exigendi, literas producere, narrata in gratia pensionis verificare debeat, maximè parte opponente, quando non agit contra eum, qui pensioni consensit, sed contra ejus successorem. Lott. l. 1. q. 37. n. 39. Paris. l. 6. q. 2. n. 65. ubi ait, receptum in praxi, pensionarium teneri in primo semeltri verificare gratiam, scilicet fructus expressos, &c. adeoque non dari executionem contra rectorem beneficii. Garc. p. 1. c. 5. n. 442. citans plures etiam Rotæ pro hoc decis. nisi, ut Lott. n. 38. & 39. hoc ipsum limitat, gratia facta esset motu proprio, vel literæ hujusmodi acceptæ essent per titularem, sive expressè, sive tacitè per actum id implicantem. Dum tamen est in possessione exigendi, non tenetur in possessorio ostendere literas reservationis, nec verificare clericatum, nec alias qualitates. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 3. n. 7. addens sufficienter quasi possessionem, etiam si non nisi unicus actus exactiois probetur, uti id dicitur inferius. Garc. loc. cit. n. 446. citans Rot. in Anconit. pens. 15. Jun. 1585. & in Foroliviens. pens. ubi dicitur, non obviare exceptionem nullitatis in possessorio, nec esse necessarium, verificare conditionem positam in reservatione pensionis. Idem tenet Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 15. nimirum probatâ per pensionarium possessione exigendi cum titulo, non esse necessarium verificare hujusmodi titulum & reservationem pensionis, dum solum agitur in judicio possessorio ad solutionem pensionis; eò quod tunc intentionem fundatam habeat gravandi titularem, solumque præterdat manutentionem in possessione, ad quam manutentionem jus habet ex vi possessionis obtentæ cum titulo, quo jure privari non possit, dum ab adversariis non probatur, nullum habuisse jus possidendi.

2. Econtra, dum agitur in judicio petitorio de solutione pensionis, & titularis objicit nullitatem pensionis, fieri debet illa verificatio per pensionarium, etiam existentem in possessione exigendi. Garc. loc. cit. n. 456. Castrop. loc. cit. quamvis tamen is distinguat, ita ut, si conditiones illæ & qualitates se teneant tantum ex parte ipsius beneficii, puta quod pensio medietatem non excedat, quod remaneant Rectori tot, &c. potius penes beneficium sit onus probandi contrarium, si is pensioni consensit. Secus tamen etiam sit, si ipse non consensit

senfit, vel sit successor primi consentientis in beneficio ante solutionem, qui condemnari non potest ad solutionem pensionis, quousque pensionarius conditiones requisitas in reservatione probet. Et sic, dum pensio est reservata sub conditione, pensionarius illam tenetur iustificare, etiam si agat contra eum, qui pensioni consensit, non solum in petitorio, in quo id procedit, etiam si sit in possessione exigendi, ed quod consensus ille intelligatur praestitus sub eadem conditione, & recipit eandem conditionem, sub qua pensio est reservata. *Garc. loc. cit. n. 464.* citans *Gig. de pens. q. 85. n. 10.* & *Rot. in Salman. pens. Anno 1593.* Plura de his & accuratius infra, ubi qualiter literae sint exhibendae ante exactorem pensionis.

3. Porro quod dictum, teneri pensionarium in petitorio verificare conditionem & narrata in reservatione, etiam si sit in quasi possessione exigendi, id limitandum primo hoc modo: nisi per longissimum tempus, puta per annos triginta fuerit in tali possessione; quia ex observantia & lapsu longissimi temporis praesumitur gratia, & ejus narrativa iustificata. *Garc. loc. cit. n. 478.* citans pro hoc aliquot *Rotae* decis. quamvis *a. n. 481.* hoc ipsum procedere dicat, dum constat de titulo & reservatione pensionis, agiturque solum de iustificatione illius; ed quod, si de his non constat (cum beneficia praesumantur non gravata pensione, sed libera) ne quidem ex quadragenaria possessione praesumatur titulus & reservatio, saltem in petitorio; in possessorio namque probabile videtur, praesumi titulum ex possessione longi temporis, nempe decennali, dum non est contra possidentem vehementer praesumptio, uti id ipsum, nempe necesse esse, ostendere titulum, etiam in iudicio possessorio, ubi pensionarius non fuit in possessione per longum tempus, docent *Gig. q. 47. n. 4.* *Azor. p. 2. l. 8. c. 13. q. 2.* apud *Castrop. loc. cit.* qui & ipse absolute subiungit; proinde, si pensionarius agat in iudicio possessorio, siue petitorio, quomodocunque procedat, tamen si sit in possessione exigendi, debet ostendere titulum & reservationem pensionis.

4. Limitandum id ipsum secundo, ut tradit *Garc. n. 491.* citato *Salust. Tiberio in pract. Auditoris Camer. l. 3. c. 3. n. 22.* Puteo *Achill. &c.* ut opus non sit per pensionarium iustificari gratiam & reservationem, ubi pensio reservata motu proprio, ed quod narrativa facta alieni, in qua fundatur Papa, probat, si emanavit motu proprio, etiam si addit verbum illud *ut accepimus*, quia illud non Papae, sed partis narrationem importat in gratia ad supplicationem signata; secus ac verbum illud, *ut intelleximus*, quod non refertur ad partem; item ac verbum illud, *ut asseritur*, quod tanquam generale & personale non censetur probatum per imponentem, ac ideo, quod per illud narratur, non est verificandum per partem, prout haec tradit *Garc. n. 495.* De cetero licet stetur narrativa facta motu proprio in reservatione pensionis, posse tamen probari contrarium, & eo probato corrumpere gratiam, tradit *ibid. Garc. n. 502.* ed quod licet clausula *motus proprii* tollat subreptionem, dum tamen exprimitur falsa causa, seu qualitas falsa de facto alieno, nihil prodest, probato contrario, saltem, si talis est gratia, ut difficilius concederetur, quia dicta clausula non operatur ultra mentem concedentis, & intelligitur, veris existentibus expressis. *Garc. n. 503.* citatis quamplurimis. Vide de hoc puncto necessitatis ostendendi literas reservationis

pensionis pluribus infra, ubi qualiter exhibendae in ordine ad obtinendam solutionem & executionem.

Quaestio 536. An pensionarius teneatur probare possessionem & jus illius, qui primo consensit pensioni?

Respondeo: Teneri ad hoc pensionarium ad instantiam successoris, nisi esset successor ejus in iure illius, tradit *Garc. p. 1. c. 5. n. 511.* ed quod pensio peti non possit ab eo, qui non esset vel successor juris, vel possessionis consentientis, ut *Garc. ibid. n. 512.* Et poterit successor illius consentientis docere de non bono iure illius consentientis, qui proinde frustra consensit pensioni. *Garc. n. 513.* dicens, hinc verum non esse, quod tradit *Gonz. gl. 5. §. 9. n. 59.* cuius doctrinam nos secuti sumus supra, ubi, quod collatione nulla, adhuc subsistat pensio reservata tertio alicui. Quod si vacante beneficio per obitum, Papa illud conferat Petro, reservata super illo pensione Joanni, & dicta illa collatio facta Petro sit nulla ex aliquo vitio obreptionis seu ob incapacitatem Petri, & hinc tertius imperet illud beneficium vacans ut prius per obitum, quamvis in gratia huic tertio facta non sit reservata aliqua pensio, teneri nihilominus hunc tertium solvere pensionem, quia prima concessio continebat duas gratias, nempe collationis factae Petro, & pensionis reservatae Joanni, quarum una deficiente, nempe gratia collationis, non deficit altera pensionis. Verum non video, quomodo hac doctrina *Gonz.* repugnet *Garciae*, dum *Gonzalez* non loquitur de pensione reservata ex consensu alicujus habentis jus in illo beneficio gravato (in quo casu nimirum, si Papa prius conferret illud beneficium vacans per obitum Petro, & de consensu hujus collatarii reservaret super illo pensionem Joanni, ad summum procederet, quod vult *Garcias*, nimirum collatione tali existente nulla, & consequenter etiam consensu nullo, & nihil operante, pensionem illam tertio reservatam fore nullam) sed de pensione imposta beneficio vacante. De cetero ad confirmandam responsum suam ait *Garc. n. 514.* etiam resignatarium, non obtinente consensu, acceptance & approbatione juris (intellige resignantis) ac pensionis, posse adhuc dicere de nullitate pensionis, si vult probare non jus & falsitatem causae, prout resolutum ait, in *Valentin. pens. 17. Jun. 1583.* quam decisionem ad solum recitat. Quod autem tradit *Rebuffus de pacif. poss. n. 156. alias 137.* semel imposita pensione, non posse allegari, resignantem nunquam habuisse jus, id inquam, ait *Garc. n. 515.* procedere in iudicio executionis, de qua *ibidem* loquitur *Rebuff.*

Quaestio 537. An, & qualiter pensionarius obligatus sit recitare officium canonicum, quod recitare obligantur beneficiati, aut saltem officium B. Virginis?

Respondeo ad primum: Clerici pensionarii qua tales non tenentur recitare officium majus seu Canonicum. *Azor. p. 2. l. 8. c. 12. q. 2.* *Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 11.* *Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 86.* *Garc. p. 1. c. 5. n. 65.* citans quamplurimos contra *Gamb. de pot. Leg. l. 6. n. 326.* & *Guerzaro* apud eundem *Garc. n. 66.*

2. Re-

2. Respondeo ad secundum primò: Tenentur tamen hodieum ex constitutione Pij V. *Ad perpetuam rei memor.* quæ est in Bullar. novo 137. recitare quotidie officium parvum B. Virginis. Ventrigl. *loc. cit.* Lott. l. 1. q. 45. n. 16. (addens ex Navar. in *man. c. 24. n. 8.* ante hanc constitutionem hos pensionarios ratione pensionis non fuisse obligatos ad preces aliquas fundendas) Corrad. in *pr. benef. l. 1. c. 5. n. 160.* Azor. *loc. cit.* dicens, constitutionem illam tenere & ligare. Barbof. *loc. cit.* Garc. *loc. cit.* n. 69. citans præter alios Ledesm. p. 2. tr. 9. c. 4. *concl. 6. difficult. 2.* Vegam. p. 2. c. 65. *casu 1.* Rodriq. to. 1. c. 140. n. 5. Aragon, & c. qui dicant hanc constituit. esse usum ac consuetudinem receptam. Contra Valent. to. 3. 2. d. 6. q. 2. p. 10. Cuchum, Vivald. & alios, qui dicant non esse usum & consuetudinem receptam.

3. Respondeo ad secundum secundò, teneri ad hoc istiusmodi pensionarios sub amissione fructuum, seu onere non faciendi fructus suos, & eos perceptos restituendi. Azor, Garc, Lott. *ll. cit.* juxta ipsa verba dictæ constitutionis Piana. Et quidem cum proportione ad beneficiatum omitentem horas canonicas, ita ut sicut ille, si omnes horas unius diei omitat, amittit fructus correspondentes illi diei; ita etiam pensionarius ille omitens dictum officium unâ die, amittat fructus, seu partem pensionis correspondentem illi diei. Azor. *loc. cit.* itidem juxta eandem constitutionem utpote in quam, postquam declarasset Papa, qualiter amissio illa fructuum ob omissionem officii canonicum à beneficiato adaptanda & proportionanda singulis diebus, & omissionibus, subjungit: pari modo ad dicendum officium B. Virginis se obligare pensionarios. Idem sentit Barbof. *loc. cit.* ubi ait, teneri hos pensionarios sub eadem pœna ad recitandum hoc officium B. Virginis, sub qua tenentur beneficiati recitare horas canonicas, teneri quoque sub mortali peccato tales pensionarios ad recitandum dictum officium B. V. ex Graff. l. 2. c. 50. tradit Lott. *loc. cit.*

4. Varias nihilominus limitationes harum binarum responsionum ex Bonacina *de horis can. d. 1. q. 2. p. 4. n. 7. & 8.* adducunt Ventrigl. & Barbof. *ll. cit.* Primò, quòd si pensio reservata in caput seu personam unius in commodum alterius, ille solus teneatur dicere officium, in cujus commodum pensio constituta. Secundò, non teneri illum ad recitandum hoc officium, cui confertur pensio absque prævia conditione status clericalis, etiam si is alias esset regularis. Tertio, quòd, qui ut clericus percipit pensionem, satisfacere possit recitando horas canonicas; quin & quòd talis pensionarius sacris initiatus, vel habens præter pensionem beneficium, satisfaciatur sola recitatione horarum. Quibus adde limitationem illam; quòd dicta constitutio Piana loquatur de eo tantum, qui pensionem ut clericus percipit, ita ut percipiens pensionem titulo sæculari non teneatur recitare dictum officium, sive sit pauper, sive dives, sive pensio excedat sexaginta ducatos, sive non. Garc. *loc. cit.* n. 68. contra Vegam perperam pro se citantem Rodriguez, Econtra tamen etiam has binas ampliationes subjungit Barbof. *loc. cit.* n. 14. ex eodem Bonacina, nimirum eum, qui cessit pensioni solum in parte, non deobligari à recitatione dicti officii (secus ac ille, qui in totum liberaliter cessit pensioni) quia adhuc titulo clericali possidet pensionem. Idemque, hoc est, teneri adhuc recitare illud

officium tanquam probabile videri Bonacina de eo, qui concessit redimi pensionem, accepta nonnullorum, pura sex vel quinque annorum anticipata solutione.

Questio 538. An pensionarius ratione pensionis teneatur ad residentiam, vel servitium per se, vel alium præstandum in Ecclesia?

Respondeo negativè: Idque etiam si intitulus esset. Ventrigl. *loc. cit.* n. 91. citans Gonz. ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 11. qui plures alios refert. Quod tamen intelligendum, nisi pensio assignata esset in stipendium, v. g. pro pulsandis campanis & similibus. Ventrigl.

Questio 539. An pensionarius id, quod sibi ex pensione superest, teneatur ex justitia in pios usus impendere; an verò possit pro libitu disponere de fructibus ex pensione perceptis, quin & testari?

Respondeo ad primum: Non convenire in hoc AA. nam affirmant aliqui cum Nav. *de rebus. Eccles. q. 1. n. 74.* apud Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 4. pensionarium non secus ac beneficiatum ad hoc compellendum esse, eò quòd pensio sit quædam portio ex fructibus beneficii detracta; fructus autem beneficiorum cum hoc onere ad quolibet perveniant, ut quidquid ex ipsis supererit, in pios usus cerogetur. Econtra durior videtur aliis hæc Navarri sententia, & oppositum censent Azor *loc. cit.* citans Covarr. *de testam. c. cum in officio. n. 6.* Gig. *de pens. q. 52.* Paul. Rom. *de pens. q. 8. vers. 10.* Redoan. *de spol. clericor. q. 5. §. 1. n. 27. & 28.* eò quòd, quidquid sit de beneficiatis, pensionarius nullo jure canonico communi id facere compellatur; cum pensio detur tantum in alimentum vitæ necessarium, & non ratione ministerii alicujus spiritualis, adeoque, si quid ex hoc alimento supererit, ipsi acquiratur, & nulli alteri ex justitia debeatur.

2. Resp. ad secundum: Similiter in hoc non convenire AA. nam posse de fructibus pro libitu disponere pensionarium negant Nav. *loc. cit.* Sarmient. *de rebus. Eccles. p. 3. c. 5. n. 7.* affirmant econtra Azor *l. c.* citans Covar. Gig. *ubi ante,* ad quos accedit Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 8. n. 3.* eò quòd jura id vetent solum de beneficiatis: quin & ne quidem de omnibus beneficiatorum bonis statuant jura, sed pro iis tantum, quæ ratione & jure Ecclesiæ acquirunt, quia hæc tantum sunt, quæ in Ecclesiæ usum converti debent, vel successoribus in beneficio relinquunt: at pensionarius neque sit beneficiatus, neque fructus percipiat jure Ecclesiæ, sed jure resignationis, gratitudinis, aut simili sibi in alimentum & vitæ subsidium concessio. Castrop. *loc. cit.* proinde nec obstat, quòd ex beneficiorum fructibus percipiuntur pensiones, adeoque videantur obvenire pensionariis cum eodem onere, quo fructus beneficiorum beneficiato; cum, ut dictum, pensionarius non percipiat pensionem ratione & jure Ecclesiæ, cui inserviat, sed ut portionem quandam ad vitæ sustentationem necessariam. Azor *loc. cit.* Hinc

3. Respondeo ad tertium: Testari posse pensionarium de dictis fructibus, affirmant ex eadem ratione iidem AA. Azor. *loc. cit.* (quamvis *cit. l. 8. c. 3. q. 8.* teneat contrarium cum Redoan. *de spol. clericor. q. 2.*)

q. 8. n. 32. & q. 3. §. 5. in hoc. n. 12. nempe ex jure novo, vi nimirum constitutionis Pauli III. & Julij III. & Pij V. non posse de residuo ex fructibus pensionis testari pensionarium) & citati ab eo, quibus accedunt Quintadv. *Ecclesiast. l. 2. n. 7.* Menoch. *de arb. cas. 173. in addit. n. 12.* Zerol. *pr. Ep. p. 2. v. pensionarius. §. 25.* apud Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 2. n. 87.* Item Castrop. *loc. cit.* absolute pronuncians, liberum relinqui pensionario, ut possit de fructibus pensionis pro suo arbitratu, tam in vita quam morte disponere ob rationem jam datam *respons. preced.* Sed neque obstat citatas Pontificum Bullas; cum Paul. III. & Julius III. non loquantur de fructibus pensionis, sed de acquisitis per beneficiatum titulo negotiationis, vel aliunde contra canones. Pius vero V. licet constituat, redditus & proventus beneficii, seu valorem triginta ducatorum non excedentes non comprehendi sub spolio, non tamen inde bene inferri, redditus beneficii & pensionis excedentes triginta ducatos comprehendi, sed solum inferatur, relinqui id dispositioni juris communis, ex jure autem communi consistet, solos redditus beneficiorum comprehendi sub spolio clericorum. Negant e contra cum Nav. *loc. cit.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 161.* & citati ab eo Molin. *de just. to. 1. tr. 2. d. 145.* quorum sententiam verioris censet Ventrigl.

Questio 540. An pensionarius teneatur beneficium habitum dimittere, vel etiam nequeat beneficium, vel plures pensiones obtinere?

1. Respondent primò absolute negativè, sive quòd, licet plura beneficia incompatibilitatem habeant, id tamen non procedat in pensionibus, & sic pensiones, si plures sint, nec inter se, nec cum beneficiis habitis aut habendis ullam inducere incompatibilitatem. Gonz. *ad reg. 8. gl. 5. §. 5. n. 14.* citans Benedict. de Capra *reg. 90. n. 90.* Hojed. *de incompat. benef. p. 2. c. 7. n. 1.* Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 2. n. 87.* qui etiam id procedere ait, etiam si pensiones seu pensio cum beneficio constituta sub eodem testò, nisi fortè pensio data in titulum beneficii: pro quo citat Marantam *p. 2. contror. resp. 33. n. 2. & 21.* citantem alios.

2. Veruntamen rectius & congruentius iis, quæ sub initium hujus tertie partis dicta sunt de incompatibilitate, sentire mihi videtur Azor *p. 2. l. 8. c. 12. q. 7.* nimirum, quòd licet non sit omni ex parte eadem hoc ex puncto ratio de pensionibus, quæ est de beneficiis, dum in his quædam sunt, quæ canones & jura incompatibilia vocant, pensionum verò nullæ jure communi incompatibiles dicuntur. Attamen, cum jure naturali & recta ratione pugnare videret, ut quis plures simul pensiones habeat (idem est de pensione cum beneficio) dum earum una sufficit ad commodam sustentationem, dum enim pensio datur ut vitæ alimentum, si unus habeat plures, quarum singulæ sufficiunt ad commodam alimentationem, habet is tantum alimentorum, quantum pluribus sustentandis sufficit, quò fiet, ut unus quidem esuriat, alter verò ebrius sit. Neque tamen negatur per hoc, ut idem Azor, uni quandoque licitè plures pensiones constitui posse ob ejus præclara merita, nempe ob literaturam, generis nobilitatem, ob magna in Ecclesiâ merita & beneficia, aliæque dotes. Vide quæ hac in parte dicta sunt de pluralitate beneficiorum.

Questio 541. An, & qualiter pensionarius teneatur solvere onera annexa vel imposita beneficio, super quo constituta pensio?

1. Respondeo primò: Obligari pensionarium pro rata pensionis solvere onera, quæ imponi solent fructibus beneficii, puta subsidium charitativum, excusatum, decimam Papalem, collectionem ad seminarii erectionem, Ecclesiæ reparationem, &c. cum enim pensio ex fructibus beneficii debeat, & omnia hæc & similia onera beneficiorum fructibus annectantur, consequens est, ut pensioni annexa sint. Garc. *p. 1. c. 5. n. 171.* Azor *p. 2. l. 8. c. 9. q. 2.* Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 2. n. 1.* Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 8. n. 2.* citans Gig. *de pens. q. 38. & 59.* Gamb. *de off. Leg. l. 6. q. 5. n. 207.* Barbos. *de pot. Ep. alleg. 77. n. 14. &c.* Unde jam beneficiatum solventem integrè dicta onera posse retinere eam partem, quæ pro rata pensionis solvenda erat à pensionario, tenent Ventrigl. Castrop. (citans Barb. *ubi ante.*) Garc. *loc. cit.* citans Marches. *de commiss. p. 2. c. 4. de commiss. appellat. n. 49.* Caccialup. *de pens. q. 17.*

2. Respondeo secundò: Procedere hæc quidem de pensione constituta, ut jure communi constitui deberet, ut ait Azor *loc. cit.* hoc est, sine clausula: *liberam, immunem & exemptam.* stante verò illa clausula & exemptione, quacum hodie dum pensio (utpote consueta constitui in alimenta & vitæ subsidia, quorum causam valde piam habeat jura & leges) libera & exempta ab iis oneribus reservari consuevit, pensionarius nihil ratione horum onerum solvere, seu de suspensione deperdere tenetur, sed ex integro satisfacere pro his oneribus spectat ad titularem. Lott. *l. 1. q. 38. n. 23.* Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 21. n. 44.* dicens, stylum Curie habere, ut pensio à Papa assignata sit immunis ab omni onere, etiam subsidii charitativi, & citans Tamb. *to. 3. d. 10. q. 1. n. 7.* Azor *loc. cit.* (ubi quoque ad fufum dictam clausulam exemptivam & onera recitat) Garc. *loc. cit. n. 172.* Ventrigl. Castrop. *ll. cit. Parit. l. 6. q. 2. n. 135.* Unde in specie non teneri pensionarium, cui reservata pensio cum dicta exceptione, ad solvendum subsidium charitativum, & stylum Curie Rom. habere, ut pensio auctoritate Papæ alicui assignata sit libera ab omni onere, etiam subsidii charitativi, tradit Azor *p. 2. l. 9. c. 14. q. 6. §. si quæras an clericus.* contra Belenzin. *de subsid. charitat. q. 37.* eò quòd, cum Papa reservat clerico, reservet eam ut annuum alimentum; alimenta autem sint libera ab oneribus & contributionibus quibuscunque. Extendit hoc ipsum Azor *loc. cit. c. 12. q. 11.* ex Gig. *q. 66.* ad onus insolitum & extraordinarium, si quid tale contingeret imponi beneficio, quòd pensionarius, cui reservata pensio libera ab omni onere, nihil pro eo solvere teneatur; eò quòd dicta clausula in literis pontificiis apponi solet, ut pensio libera sit ab omni onere etiam extraordinario. Distinguit tamen melius quoad hoc punctum Lott, prout videre poteris *quest. seq.*

3. Quod attinet Excusatum, quòd concedi sollet regi Hispaniæ in beneficiis regnorum illius de quinquennio in quinquennium, hanc clausulam exemptivam, quæ expressè declarari solet, ut pensio sit immunis in specie ab hoc excusato, durare solum ad quinquennium illud, in quo incidit reservatio pensionis cum ea clausula, & eo finito, expirare vim illius derogatoriam: neque redintegrari

tegrari propter prægnantes clausulas, quæ rursus inferuntur novo indulto super Excusato ad aliud quinquenarium, tradunt Lott. l. 1. q. 38. à n. 25. Garc. loc. cit. n. 173.

4. De cetero si habitâ dictâ exceptione (idem est de privilegio alio, quod haberet pensionarius, ut cogi non posset ad solvendam v.g. decimam papalem) nihilominus cogeretur à collectore Apostolico illud, aliudve simile onus subire, talem solutionem non nocituram illi, si ei præmississet protestationem, quodd coactus, & timore censurarum solvat, aliâ non soluturus. Secus verò, seu amissum illud privilegium, si talem protestationem non præmississet solutioni, tradit Azor loc. cit. c. 13. q. 8. citato Gig. de pens. q. 61. Ludovic. Rom. &c. & ex illo Castrop. loc. cit. qui tamen ait, se in tr. de LL. d. 41. p. 19. docuisse tanquam probabilius, tale privilegium per talem actum sine protestatione factum non amitti.

5. Solere quoque rursus dictâ exceptioni seu exemptioni & privilegio huiusmodi per subtequentia decreta & privilegia derogari à Papa cum clausula: *quorum tenores, &c.* dum nimis contingit, Papam ex post indicare decimam alicujus solutionem super redditibus beneficiorum in favorem Sedis, aut etiam alicujus Principis ex causis justissimis, testantur Ventrigl. Castrop. ll. cit. Item Lott. l. 1. q. 38. n. 24. & q. 45. n. 20. referens istiusmodi decreti derogationis formam. In quo casu tenebitur adhuc pensionarius pro rata pensionis contribuere ad istiusmodi decimam, subsidii, alteriusve oneris similis solutionem. AA. ij ll. cit. siquidem clausula illa: *quorum tenores*, vim habet specifica derogationis, ita ut in vanum obredatur clausula derogatoria derogatoriarum in literis reservationis. Lott. cit. q. 38. n. 29. Tradit tamen idem Lott. cit. q. 45. n. 21. non eoque extendere se dictam derogationem Papæ, ut remaneat etiam pensionario elisa actio contra titularem pro redintegratione solutionis facta, seu deductionis cessæ à pensionario pro rata sua, nequeatque tantumdem à titulari recipere, quantum expendit pro rata sua in solutionem impositionis. Idque propter pactum quasi privatam (intellige quotannis tantum dandi pensionario vel permittendi, ut is accipiat, ita ut is titulari nullam deinceps velit aut possit præterdere remissionem) quod resultavit inter titularem & pensionarium ex consensu titularis in pensionem, quem consensum perpetuo respiciebat auctoritas Papæ in impositione pensionis, cui pacto seu conventioni canonice permittæ nusquam censetur derogatum per quamvis generalem ipsius etiam Papæ dispositionem, etsi in hac pensionum materia, non secus ac in beneficiis plenissimam & absolutam habeat potestatem. Lott. cit. q. 45. n. 19. juncto n. 22. Atque ita, etiamsi videatur in hoc casu aliquid detrahi de jure pensionarii, dum cogitur solvere, vel pati solutionem pro rata suæ pensionis, modicum tamen ei inferitur præjudicium, ex quo adhuc est reparabile ex regressu contra titularem in vim supradicti pacti. Unde nec tale indultum exigendi decimam aliudve subsidium respectu pensionarii quid amari in se habet, dum verius à pensionario differtur aliquid, quàm auferatur; & ejus respectu optime intrat dicta derogatio favore causæ publicæ, quam Papa fuit contemplatus in persona indultarii seu illius, pro quo imposta decima vel subsidium, utpote cui voluit facilitatem esse undequaque exactioem, & consequen-

ter non fieri moram ex passionibus privatorum. Lott. n. 23. & 24. Ac propterea, dum in hoc casu contra pensionarium fundantem intentionem suam pro hac integritate pensionis sibi solvenda, & validitate obligationis titularis de solvendo onere quocunque excipitur per titularem de indulto illo (aliquando concedi solito principibus aliquibus ad exigendas decimas, etiam à pensionariis non obstantibus pactis intercedentibus inter pensionarium & titularem) exceptio non adaptatur actioni, prout de jure requiritur; quia indultum illud non respicit favorem titularis, sed indultarii. Lott. n. 29. 30. & 31.

6. Porro nullam esse inter hæc incompatibilitatem, quòd titularis teneatur ad onus decima vel alterius impositionis, & quòd nihilominus hæc conventio inter titularem & pensionarium respectu indultarii vi indulti exigentis pensionem non à titulari, sed à pensionario, non habeatur in aliqua consideratione, ostendit Lott. n. 35. & 36. exemplo conventionis inter concedentem in Emphyteusi in prædium & Emphyteutam, qui stipulatus est, solvi tributa & census per concedentem; hæc namque conventio, etsi teneat in præjudicium ipsius concedentis & promissoris, non tamen tenet in præjudicium principis exigentis tributa.

Quæstio 542. Cum, quæ dicta sunt hætenus, intelligenda sint de oneribus Ecclesiasticis seu impositis auctoritate Ecclesiastica, num igitur etiam pensionarius, cui reservata pensio libera & exempta ab oneribus vi dictæ clausule, eximatur quoque ab oneribus, si quæ de facto etiam contra juris prohibitionem imponant principes laici?

Respondeo sub distinctione: Si reservata est pensio libera & exempta ab omnibus oneribus tam ordinariis, quàm extraordinariis, non tenebitur ad istiusmodi onera contribuere pensionarius; cum titularis jam ex proprio consensu nullam possit præterdere remissionem, ut dicitur de conductore, qui omne periculum in se suscipit, nisi forte casus esset non solum valde insolitus, sed qui etiam abtulisset omnes fructus. Lott. l. 1. q. 38. n. 34. & 35. Si verò pensio fuit reservata libera & exempta simpliciter, vel ab oneribus ordinariis tantum tunc, quia Papa non censetur cogitasse de extraordinariis, multo que minus de impositis contra juris prohibitionem, ut sunt onera illa à laicis imposita, tenebitur pensionarius ad contribuendum, poteritque titularis præterdere remissionem. Lott. loc. cit. n. 37. qui tamen idipsum limitat n. 38. nisi essent onera restituibilia, ita ut remaneret actio titulari ad reperendum à se soluta ex obligatione ipsorum laicorum.

Quæstio 543. An pensionarius habens pensionem cum prædicta clausula: liberam, immunitem & exemptam ab omni onere excogitato, & excogitabili, teneatur contribuere ad expensas, quas facit titularis in litem pro defensione sui tituli, dum litem consecutivè respicit etiam defensionem pensionis?

Respondet negativè Riccius in pr. resol. 428. Respondet in contrarium affirmativè Marautta p. 2. contror. resp. 10. apud Ventrigl. to 2. annot. 11. s. 2. n. 3. cui parti affirmativa favere videtur ipse Ven-

Ventrigl. Lott. potius adhæret negativa l. 1. q. 38. ubi postquam docuisset, ut vidimus *questionib. binis anteced.* ex eo, quod titularis consentiendo pensioni istiusmodi liberæ & exemptæ, hoc suo proprio consensu obligavit se, etiam ad onera insolita & excogitata eximendo pensionarium, titularem non posse præterdere remissionem aliquam exemplo conductoris, qui omne periculum in se suscipit, subiungit n. 39. contra Gig. *de pens. q. 85. n. 7.* & Gomez. *in compend. signat. ad finem.* ex consensu præstito à titulari reservationi pensionis liberæ ab omni onere, etiam excogitato, titulari non competere retentionem adversus pensionarium pro expensis factis in persequendo litem adversus aliquem intrusum.

De obligatione, & deobligatione, & modo solvendi pensionem, eamque factam probandi, & per eam præjudicandi titulari in ordine ad acquirendam possessionem exigendi pensionem.

Questio 544. An beneficiarius, super cuius beneficio imposta est pensio, obligetur eam solvere sub gravi culpa?

Respondeo affirmative: tum quia pensio est portio extracta à beneficio, applicata pensionario; tum quia in literis pensionis reservatæ præcipitur ejus solutio sub gravissima pena excommunicationis, quæ pena supponit gravem culpam. *Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 1. cum communi.* Proceditque id non solum in primo consentiente pensioni, sed & de quocunque successore, cum pensio sit onus reale inhærens fructibus beneficii, adeoque acceptans beneficium gravatum pensione tenetur onus illud sustinere; unde & in literis reservationis pensionis apponitur hæc clausula: *Pensionem annuam per Titium Ecclesia illius modernum rectorem, & ejus in præfata Ecclesia successorem persolvendam.* *Azor. p. 2. l. 2. c. 8. q. 13. Castrop. loc. cit. cum communi, quam supponit Barb. juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 70. Garc. p. 1. c. 5. n. 190.* Atque ita etiam provisus ab Ordinario, & vigore provisionis per Ordinarium ei facta possidet beneficium, tenetur ad solvendam pensionem, dum consentit pensioni per Papam constituenda in illo beneficio, v. g. dum Episcopus Titio contulit beneficium, nominando Cajum ad certam pensionem super fructibus ejusdem beneficii auctoritate Apostolica reservandam, in quam pensionem dictus Titius consentit. *Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 7. n. 8.*

Questio 545. An, & qualiter titularis non habens possessionem beneficii pensione gravati teneatur eam solvere?

Respondet negativè *Tond. q. benef. p. 1. c. 35. n. 10. Lott. l. 1. q. 39. n. 48.* ubi quod non detur actio contra non possidentem, *C. Luc. de pens. d. 33. n. 3. & d. 32. n. 4. Paris. l. 6. q. 2. n. 147. Filiuc. in append. posth. tr. 42. c. 6. q. 1.* eò quod, cum pensio non sit debitum proprium & personale, sed causativum seu occasionale, quatenus nempe quis possidet beneficium, & obtinet fructus illius, super quibus propriè hoc onus pensionis re-

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

fidet, idcirco cessante hac causâ debendi, quia non possidet, vel citra culpam & factum suum fructus non percipit, ad pensionis solutionem cogi non potest. *Card. de Luc. cit. n. 4.*

2. Idipsum limitandum primò: Nisi beneficia, tum suâ culpâ negligeret, aut aliâ ratione possessionem non caperet, teneatur tamen adhuc in conscientia, quin & in foro externo compellatur solvere pensionem: cum enim per beneficiatum ster, quò minus possessionem capiat, non debet ex illius delicto vel facto alius jacturam pati. *Filiuc. loc. cit. cum communi.*

3. Limitandum secundò: Dum solet nihilominus in reservatione pensionis quandoque adjici clausula provisi obligatoria, seu ut provisus de beneficio teneatur solvere, *habita vel non habita possessione.* Idque vel ex conventionem partium, vel quia agit de pensione reservata ad favorem familiarium Papæ, quæ per Expeditores pensio palatina dici solet, ut *Card. de Luc. cit. d. 32. n. 3.* vel etiam adjici consuevit in pensione reservata super beneficiis ultramontanis, præsertim Hispanis (intellige in favorem alicujus existentis in Italia, aut alibi in loco remoto ab Hispania) & hoc propter difficultatem probandi, an possessio capta nec ne, & quis sit verus possessor. Rarius autem in Italicis juxta dicta superius, ubi de modo imponendi pensionem sub hac clausula ejusque justitia; præter quæ ait quoque *Lott. loc. cit. n. 50.* quòd, cum pensionarius aliàs facile supplantari possit, ex stylo Curie prudentissimè excogitatum esse hanc clausulam, ut per titularem fiat obligatio de solvenda pensione cum dicta clausula, quæ habeat æquissimam rationem, ut nimirum malitia & commento fraudis occurratur, omnemque respuat injuriam titularis, qui volens ac liberè consentit. Qualiter verò præscindendo ab illo rigore juris, quo, stante hac clausula, titularis tenetur solvere, etsi possessionem non habeat, nec fructus ullos percipiat, ut *Paris. l. 6. q. 2. n. 147.* Rota secuta semper æquitatem interpretatur illam clausulam, ut non extendatur ultra duos vel tres annos dicta obligatio non solvendi, non habita etiam possessione; vide quoque dicta superius *loc. cit.* In quorum confirmationem sic quoque ait *Card. de Luca cit. d. 32. n. 6.* receptum esse, ut clausula illa, utpote adjecta ad occurrendum fraudibus & collusionibus in præjudicium pensionarii, discretè ac sano modo intelligenda veniat pro uno vel duobus annis, seu aliàs pro facti qualitate & circumstantiis, ex quibus deveniatur ad notitiam, an ster per titularem nec ne, adeo ut cesset ratio suspicionis, cui eadem clausula innixa est ex cessante motivo rationis vel causæ. Idem tradit *Lott. loc. cit. n. 51.* ubi: quòd, si tractu temporis cessaret suspicio fraudis, & titularis consequi nequiret possessionem, cessaturum quoque esse effectum dictæ clausulæ; cessaturam autem dictam suspicionem fraudis ait n. 52. & 53. ex diligentis possibilibus factis per annos continuos, tum in producendo literas, & instando pro earum executione, tum alio modo possibili removendo hoc impedimentum; ita ut sine diligentis illis factis non sufficiat lapsus ille trium annorum absque possessione. Dari & aliam adhuc cautelam certiore & expeditiore, tradit *Lott. loc. cit. n. 58.* dum nimirum decernitur, tam per consentientem pensioni, quam per ejus successorem, dari schedulam bancariam (de qua infra pluribus) per triennium cum obli-

gatione

gatione de illam revocando de triennio in triennium (quod pactum, nisi accedat consensus Papæ, fore simoniacum, ait n. 59. citato pro hoc Lessi. de iust. l. 2. c. 35. n. 93.) per quam schedulam Campfor, qui eam confecit, obligat se solvere, excepto casu mortis alterutrius, nempe titularis aut pensionarii; & sic agente pensionario contra Campforem, hic frustra excipit, titularem intra triennium non potuisse nancisci possessionem, eò quòd, cum contra eum agatur in vim cameralis obligationis, non potest alià exceptione juvari, quam solutionis, aut falsitatis, aut alià, quæ oriatur ex ventre ipsius schedulæ, suæque obligationis.

Quæstio 546. An solvenda pensio etiam per intrusum, seu male & absque justo titulo possidentem?

Respondeo affirmativè, modò fructus percipiat; siquidem ad effectum solutionis pensionis non consideratur titulus, sed fructuum perceptio. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 7. n. 13. citans Barbof. in pr. exigendi pens. q. 10. n. 13. & seq. Garc. p. 1. c. 5. n. 182. Filiuc. in append. posth. tr. 42. c. 6. q. 5. notans cum aliis, debere tamen postea in restitutione fructuum id deduci, quod pro pensione solutum. Non poterit tamen contra eum exerceri utiliter actio personalis; cum eo ipso, quòd non habeat verum titulum, non consentit pensioni, nec cuiquam successit, qui consentit, ita ut prætendi possit consensus illius implicatus, cum tamen à consensu hoc actio personalis dimanet juxta dicenda inferius. Lort. l. 1. q. 39. n. 49. secus autem est de actione hypothecaria seu reali, de qua procedit responso.

Quæstio 547. An titularis teneatur solvere pensionem impositam suo beneficio vel præbendæ, si illud dimittat & novum beneficium vel præbendam obtineat?

Respond. primò: Cum pensio imponitur beneficii fructibus, dimisso illo beneficio, si per resignationem, etiam ex causa permutationis, vel etiam per optionem, si per affectuionem alterius incompatibilis, vel aliàs, non tenetur quis amplius ad solutionem pensionis, nec ad cautionem bancariam promissam, etiamsi dictæ pensioni consenserit, & se obligaverit in forma Cameræ, & cum juramento ad eam solvendam, sub hac tamen limitatione, nisi remanserit in detentatione. Garc. p. 1. c. 5. n. 178. citans Gamb. de pot. leg. l. 6. q. 8. & 9. à n. 405. & 421. Mandos. de signat. grat. tit. pens. vers. quia resignans. Bursart. cons. 361. l. 4. Cig. q. 63. n. 12. Paris. (qui tamen loquitur solum de beneficio dimisso per resignationem l. 1. q. 8. n. 1. & 9. 10. 11. simul sumptis. Item l. 10. q. 8. n. 26. & 27. ubi: quòd resignans post resignationem acceptatam liberatur ab onere solvendi pensionem, debeat autem ad hunc effectum probare factam hanc acceptationem. Item *ibid.* n. 71. & 72. ubi: quòd resignatarius post acceptationem se obliget ad onera incumbencia illi beneficio acceptato, & hinc teneatur solvere pensionem.

2. Ampliatur responso primò, ut etiam cesset obligatio fidejussorum datorum à titulari. Garc. loc. cit. n. 181. Paris. l. 1. q. 8. n. 10. Ampliatur secundò, ut procedat, etiamsi resignatio sit invalida & nulla, si resignatarius possidet, eò quòd possidens beneficium etiam sine titulo, ex quo fructus

percipit, tenetur pensionem solvere, non autem beneficiarius verum titulum habens. Paris. l. 6. q. 2. n. 42. citans Rotam in *Hispal. benef.* 10. Jun. 1542. teste Mohed. Garc. loc. cit. n. 182.

3. Limitatur verò responso, ut non procedat. Primò, si post resignationem se obligavit ad solvendam pensionem, quæ erat antiquitus imposita beneficio resignato; non prohibetur enim quis de jubere pro alio, & obligare se & bona sua pro re aliena, & ita tenebitur vi nova hujus obligationis. Paris. l. 1. q. 8. n. 16. Garc. loc. cit. n. 180. juxta dec. Rot. in *Pranestina pens.* 20. Maij. 1559.

4. Secundò, ut resignans post resignationem teneatur ad pensiones decursas, & non solutas usque ad diem resignationis acceptatæ. Paris. loc. cit. n. 18.

5. Tertiò, ut adhuc teneatur resignans, si resignatio facta fuisset in fraudem; cum fraus & culpa nemini parocinari debeant. Paris. *ibid.* n. 19. citans Gamb. ubi ante. n. 423.

6. Quartò, si resignans statim post resignationem acceptatam, reassumeretur ad idem beneficium; cum tunc perinde sit, ac si semper in beneficio mansisset; cum quæ fiunt in continente, cessantur inesse. l. lecta, ff. si cert. petat. Paris. loc. cit. n. 20. secus tamen erit, si ex intervallo reassumptus ad illud beneficium; tunc enim tenebitur pro tempore, quo illud possedit, & pensionem perceptit. Paris. n. 21.

7. Quintò, non procedit, ubi in resignatione est clausula: ut is, qui pensionis impositioni consentit, non possit in favorem alicujus resignare beneficium pensionem gravatum, nisi prius facta pensionario intimatione, ac facta obligatione per resignatarium de solvenda pensione cum omnijs ac singulis clausulis, cautelis: quam clausulam saepe concedi solitam testatur Paris. l. 6. q. 2. n. 148. ex Mandos. quamvis Garc. loc. cit. n. 187. dicat, eam clausulam hodie non concedi, nisi pro palatinis aliisque personis Papæ gratis. Stante autem hac clausula, ex qua resignatio aliter facta non valeret in præjudicium pensionarii (uti alienatio rei specialiter hypothecata cum pacto de non alienando, non valet in præjudicium creditoris) resignans adhuc tenetur ad solvendam pensionem, ac non resignasset. Garc. loc. cit. n. 184. & n. 185. qui tamen subjungit ex Paris. l. 3. q. 4. factam illiusmodi resignationem cum dicta intimatione faciendam pensionario fore, & manere adhuc validam, si is non egit ad beneficium.

8. Sextò non procedit responso, si quis retento beneficii titulo, super cujus fructibus imposita pensio, permutat ejus bona pro aliis, quæ subrogantur in locum bonorum dimissorum, v. g. si quis retento titulo canonicatus & præbendæ optaret alia bona pro præbenda temporali, uti moris est in aliquibus Ecclesiis. Garc. loc. cit. n. 183. Gonz. gl. 34. à n. 45. qui etiam id ulterius exemplificat n. 47. & 48. eo casu, ubi pensio reservata super bonis & fructibus Decanatus de novo illi applicatis, dum dein Decanus auctoritate Apolliticâ permutavit dicta bona cum Capitulo pro duabus præbendis; nimirum teneri adhuc dictum Decanum solvere pensionem, cum semper retineat titulum Decani, & in locum bonorum dimissorum fuerint subrogata dictæ duæ præbendæ. Idem sub eadem ferè distinctione, sed distinctius docent Azor p. 2. l. 8. c. 13. q. 4. Castro. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 6. citantes Sig. q. 36. ut Azor, vel q. 93. ut Castro p. n. 3. & 4. nimirum, quòd, ubi canonicatus vel præbendæ sunt reipsa distinctæ,

ita ut quilibet suos fructus & proventus proprios & determinatos habeat, dimittens canonicatū vel præbendam oneratam pensione, & optando obtinens aliam pinguiorem, non obligetur amplius solvere pensionem, sed is, cui iste canonicatus vel præbenda dimissa obtigerit. Secus verò fit, si canonicatus vel præbenda non sunt distinctæ, seu fructus distinctos non habent, sed fructibus collectis à Capitulo, ex hac tota massa ope procuratoris sit distributio seu divisio in singulos Canonicos seu præbendatos, assignando singulis suam portionem in vino, frumento, oleo vel pecunia, majorem vel minorem juxta præbendarum quantitatem; quia tunc per optionem non est consecutus novum canonicatum, sed solum uberiorem fructuum portionem; & quia, ut Castrop. pensio est super fructibus à Titio præbendato perceptis. Porro si pensio imposita super canonicatu & præbenda, si vacet talis canonicatus & præbenda, & de canonicatu fuit novus provilus, & alius optavit præbendam, pensionem debere solvi pro rata inter titularem & optantem, tradit Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 50. Si verò imposita est simpliciter super fructibus præbendæ canonicalis, tunc, si ratione optandi prædium temporale præbendæ, prout est jus percipiendi fructus ex illo vel alio prædio, super quo statuta pensio retento titulo, renetur ad pensionem, qui dimisit, non verò qui optavit. Ventrigl. loc. cit. citans Lott. l. 1. §. 29. n. 30. & §. 39. n. 85. ex Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 73. juxta jam dicta ex Castrop.

Quæstio 548. An titularis fructus beneficii pensione gravati percipiens, si inops est, teneatur solvere pensionem?

Respondeo: Non convenire in hoc AA. nam primò tradit Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 7. n. 4. citato Suar. to. 5. de censuris. d. 20. §. 2. n. 13. excusatum esse aliquem, si sine gravi jactura sui status & dignitatis clericalis pensionem solvere non possit, & posse tunc frui beneficio cap. Odoardus, si bonis cedat, petita & relicta sibi solum congruà sustentatione, ed quòd præsumi nequeat, cessisse huic gravi & strictæ obligationi, esset enim cessio iniqua. Secus verò si cum aliqua levi imminutione sui status solvere possit pensionem, ed quòd in hoc casu intelligatur renunciassè beneficio cap. Odoardus. de solutionibus. Esto autem, quòd Ordinarius non possit talem cessionem bonorum admittere, assignatà ei congruà sustentatione, posse eum tamè ad Auditorem Cameræ accedere, qui eam admittere debeat, assignatà dictà ei congruà, magis tamen strictà & limitatà, quam aliis cedentibus assignari soleat, tradunt iidem AA. notante etiam expressè Suar. quòd, si impetratum à Papa diploma, ut uti possit beneficio dicti cap. Odoardus, prout id de jure conceditur, debere in rescripto apponi clausulam derogatoriam cujusvis cameræ obligationis, alias nullius fore effectus.

2. Contra talem teneri adhuc solvere; quia, licet favore clericalis ordinis constitutum sit cap. Odoardus. de solutione. ne clericus excommunicetur, vel in persona molesteretur à creditoribus, si propter inopiam solvere nequeat id, quod debet, beneficiatus tamen non gaudet beneficio dicti cap. tenent Garc. p. 1. c. 5. n. 237. citans Gomef. in compend. utriusque signat. in reg. de annali. §. 53. Covar. var. l. 2. c. 1. n. 9. Gutierrez. de juramento confirmator. p. 1. c. 17. n. 31. &c. Item Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 69. Lott. l. 1. §. 38. n. 236. dicens gravatum onere pen-

sionis, si præbendar illud remedium seu beneficium cap. Odoardus, passim illud ei ex stylo signaturæ denegari juxta Gomef. in compend. signat. in fine. vers. est tamen verum; qui tamen sub distinctione loquatur, ita ut titulari, qui per seipsum consensit, illud absolute denegetur, secus in alio, qui per seipsum non consensit.

3. Verum in reddenda ratione hujus rei iterum non conveniunt AA. nam primò Bellet. disquis. clerical. p. 1. de clericor. debito. §. 2. n. 7. alique per illum adducti volunt id esse ideo, quia consentiens pensioni obligat se de eam solvendo sub juramento & obligatione cameræ, in qua obligatione continetur renunciatio cujusvis remedii, juris & auxilii, & in consequens etiam beneficii dicti cap. quin &, ut Farinac. crimin. qq. 27. n. 70. in cameræ obligatione se astringit quis, ut possit capi, carcerari, detineri. Quidquid in contrarium dicant alii plures apud Lott. loc. cit. n. 238. & apud Barb. in cir. c. Odoardus, n. 24. non posse renunciari huic privilegio, Odoardus. A qua tamen ratione dissentire se ait Lott. loc. cit. n. 241. ed quòd promissio illa & obligatio cameræ intelligenda sit: rebus sic stantibus, atque ita datà possibilitate, quæ tunc aderat; cum impossibile nulla sit obligatio, etiam si se quis obstrinxerit ad aliquod præstandum, non obstante quacunque causâ & ratione, ut Ruin. cons. 137. n. 11. l. 2. Menoch. cons. 212. apud eund. Lott. n. 242. Proinde alii cum Gomef. loc. cit. & Didac. var. resol. l. 2. c. 1. n. 9. apud Lott. n. 240. censent, ideo titularum excludi à beneficio cap. Odoardus, quia pensionario est reservatus regressus, adeoque honestum non sit, ut titularis, qui se obligavit pati regressum, mox sub prætextu paupertatis à se longè arceat pensionarium; cum se possit liberare dimittendo beneficium, quam rationem approbari à Covar. ait Lott. & ipse eam non reprobat. Sed quid in casu, quo non est reservatus regressus vel accessus pensionario, neque is ei aliter competere potest? censet Lott. n. 242. neque adhuc in hoc casu titularem frui posse beneficio dicti cap. Odoardus, ed quòd, ut locus sit beneficio dicti cap. duo hæc debeant concurrere. Primum tanta paupertas (& quidem justificata cum hac circumstantia, quamvis summarie ad hanc justificationem procedi possit) ut neque in rotum, neque in partem debitum possit solvi, adeò, ut non sufficiat clerico offerre cessionem fructuum beneficii nisi fortè non haberet nisi tale beneficium, & justificasset, se non habere aliqua bona patrimonialia, utique in quorum duntaxat defectum fieri potest aliàs hujusmodi fructuum assignatio, ut Rota in Hipporegiens. Capellan. 10. Nov. 1623. Lott. à n. 243. Alterum est ut obtendens seu frui cupiens dicto beneficio, sit miseratione dignus, carens omni suspitione doli & temeritatis, qualis non est, qui prius negavit debitum, ex qua negatione secuta lis, & continuata usque ad sententiam & relaxationem executorialem. Lott. ex n. 249.

4. Atque ex his jam consequitur, vix unquam esse locum dispositioni textus illius cap. Odoardus, ad favorem debentis pensionem; vel enim negans debitum passus est sententiam, & jam patet, non posse eum frui illo beneficio; quia negando debitum & tergiversando solutionem, utique est in dolo. Lott. n. 252. vel non est passus sententiam, nec debitum negavit, & jam excluditur à dicto beneficio, quia non potest principale extremum seu requisitum dicti textus probare, nempe paupertatem

peritatem tantam, ut nequeat in totum vel in partem solvere pensionem, dum pensio nunquam ita constituitur, ut fructus omnes beneficii exhauriat; neque contrarium, nempe quod pensio exhauriat fructus beneficii omnes, probari potest à titulari: nam id vel est verum, vel falsum; si falsum, malitia ejus non debet foveri; si verum, vel potest dimittere beneficium, & dimittat; si non potest, eò quod ad titulum illius sit ordinatus, & tunc censetur dolose illud sub onere tantæ pensionis accepisse, & sic non auditur, tanquam allegans suam turpitudinem; cum hinc concludatur ad simoniam, si præcessit pactum, vel si illud non præcessit, ad manifestum dolum, cujus ratione excluditur à dicto beneficio. Ita ferè Lott, à n. 253. & n. 255. sic concludit: si aperiretur hæc via titularibus, quotidie supplantarentur pensionarii, quare prudentissimè ac justissimè semper fuit per signaturam & Rotam denegatum istud refugium, cum malitiis hominum semper sit occurrendum.

Questio 549. An titularis excommunicatus vel suspensus, & propterea non percipiens fructus, teneatur nihilominus solvere pensionem (idem est de subsidio aliòve onere) impositam super fructus beneficii?

1. **R**espondent affirmativè Azor p. 2. l. 2. c. 12. q. 9. Item Tolet. in sum. l. 1. c. 13, in fine. Gig. q. 64. Barth. & alii apud Garc. p. 1. c. 5. n. 228. eò quod, ut Azor. loc. cit. et si excommunicati fructus beneficiorum non percipiant, debent tamen censum solvere, quia onera sustinere coguntur, et si commoda non percipiant, quemadmodum, ut inquit Barthol. apud Gig. de pens. q. 64. n. 4. referente Azor. qui suam culpam sunt eieci ab urbe, quamvis suorum bonorum fructus non percipiant, debent nihilominus onera solvere. Intelligitur autem hoc ipsum de justè excommunicato; retinente tamen possessionem beneficii sui; si enim possessionem amittat, patet ex supradictis, eum non teneri. Item si injustè sit excommunicatus, & hinc fructus non percipiat, non tenebitur, quamvis, ut Guttier qq. can. l. 1. c. 1. n. 125. injustè excommunicatus non amittat fructus, & hinc ex iis perceptis tenebitur adhuc solvere.

2. Respondent e contra negativè, sive non teneri ad hoc talem titularem, sed pensionem solvendam esse ex amissis per eum fructibus, Garc. loc. cit. n. 227. & citati ab eo. Covar. l. 3. var. c. 13. n. 8. Ugolin. de cens. tab. 2. c. 12. in fine. Suar. de cens. d. 13. s. 2. n. 24. &c. innixi communi rationi, quod pensio affixa sit fructibus.

3. Mediam viam inquit Guttier loc. cit. ita ut teneatur excommunicatus, dum obtinet beneficium habens redditus speciales & distinctos, non consistentes in distributionibus, seu fructibus distribui solitis statis horis presentibus, eò quod æquum tunc sit, ut solvatur pensio ex fructibus beneficii illius, quibus pensio imposita; cum in hoc casu extant, & dicantur etiam fructus istius beneficii; Teneatur verò ex suo solvere excommunicatus, dum habet beneficium in Ecclesia, ubi fructus consistunt in distributionibus, quæ presentibus accrescunt, eò quod tunc pro tempore excommunicationis ob non presentiam nulli sint fructus, nec quotidiana distributiones beneficii, quod habet excommunicatus. Neque etiam obstat, (quod aliàs in contrarium movent Ugolin. cum AA. sententiæ negantis) quod non culpa excom-

municati sit proxima & immediata causa, cur fructus non percipiantur ab excommunicato, seu cur ejus beneficium non habeat fructus pro illo tempore excommunicationis; cum negari nequeat, quin culpa dederit causam immediatam excommunicationi, ob quam excommunicatus non lucratur fructus. Vide de hac distinctione plura quest. post hanc 2.

Questio 550. An titularis teneatur solvere pensionem, dum fructus non percipit, aut dum hi perierunt, aut notabiliter diminuti sunt?

1. **R**espondeo primò: Titularis non habens, seu non percipiens fructus, super quibus statuta pensio, regulariter non teneatur ad illam solvendam. Paris. l. 1. q. 8. n. 15. Quod procedit si absque sua culpa eos non percipiat; si verò suam culpam vel factum eos non percipiat, tradunt aliqui, eum teneri solvere, ut Filuc. in append. post. tr. 42. c. 6. q. 2. Negant adhuc alii, ut patet ex q. præced. verum hi negantes, ut patet, & patebit, potissimum loquuntur de casu, dum ex culpa titularis fructus non percepti quidem à titulari, extantes tamen adhuc aut percepti justè ab aliis. De cetero absoluta nimirum hæc responsio valde & variè limitanda pro diversitate plurium casuum. Unde

2. Respondeo secundò: Si fructus in perpetuum amissi, aut ita diminuti (intellige amissis prædiis aliisque bonis, ex quibus colligendi) ut solvi nequeat pensio, quin eam soluta deficiat congrua, seu quantitas titulari à jure vel literis pontificiis assignata, ad pensionem integrè solvendam non tenebitur, sed ea diminuenda, ut salvetur dicta congrua. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 11. citans Gig. q. 35. n. 8. & id exemplificans casu, quo beneficiato evictum aliquod insignè prædium beneficii; modò probetur fructus restantes non sufficere pro congrua titulari. Verum de hoc supra.

3. Respondeo tertio: Si fructus ad tempus, puta illo anno, non quidem integrè, in ea tamen adhuc quantitate percepti, ut inde soluta pensione remaneat adhuc titulari congrua sua, minimè liberabitur titularis à pensione integrè solvenda. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 5.

4. Respondeo quarto: Si titularis eo anno collegerat jam fructus, qui dein hostili incurfione ei sublatis, aut alio casu perierunt, tenebitur ad solvendam integrè pensionem, quia fructus illi per collationem jam facti illius, prout dicitur de conductore, Ventrigl. loc. cit.

5. Respondeo quinto: Si titularis probet, se nullos percepisse fructus seu redditus, quibus imposita pensio, eò quod hi inopinato casu aliquo ante collectionem, puta incurfione hostili, tempore, inundatione perierunt, adhuc tenebitur ad integrè solvendam pensionem, & minimè inde eliditur actio pensionarii. Ventrigl. loc. cit. n. 10. citans Bellef. disquis. in cal. p. 1. tit. de clericor. debito. §. 9. per tot. Lott. l. 1. q. 39. n. 66. Azor p. 2. l. 8. q. 13. q. 3. citans Gig. de pens. q. 62. n. 10. addicens, ex usu Curia Rom. receptam opinionem contra Castrop. loc. cit. tenentem, posse in hoc casu titularem relinquere pensionem insolutam, tum quia sub ea conditione nimirum perceptorum fructuum constituta pensio censetur, tum quia annua pensio est onus reale annexum fructibus annuis. Item contra Castrop. conf. 338. vol. 1. Felin. in c. ad audientiam 2. de re-

de rescrip. Bellenz. de subsid. charit. q. 34. Gozadin. conf. 83. & alios apud Azor. censentes, non deberi fructus in hoc casu, si fructus assignati taxationis gratiâ (qualiter communiter assignati solet pensio) & non demonstrationis gratiâ; tunc autem censeferi assignatos taxationis gratiâ, quando unicâ oratione dicitur, ut pensio huic vel illi solvatur ex fructibus certi beneficii; tunc verò censeferi assignatos demonstrationis gratiâ, quando primò dicitur, ut tanta pensio solvatur, & dein exprimuntur fructus, ex quibus solvi debeat, v.g. dum dicitur: *Solvas Titio pensionem centum aureorum*; & dein dicitur: *hanc pensionem solvas ex fructibus beneficii illius*. Rationem reservationis nostræ Azor dicit valde favorabilem tanquam piam, dum pensio reservata in alimentum clerici, alimenta autem, ut Barth. in l. lucius. ff. de alimen. v. cibis, leg. debeantur integra, etiamsi sint assignata in certo fundo, ex quo tantum non solet percipi, quantum requiritur ad integrâ alimenta. Præterea ut Azor, Ventrigl. Lott. loc. cit. n. 68. sterilitas unius anni compensabilis est ubertate aliorum annorum; unde sicut annis illis fertilibus non est major pensio, sic nec sterilibus illis annis diminuta. Aliam rationem addit Lott. n. 67. quòd non solum urgeat rigor obligationis Cameralis, & favor pensionum, sed etiam quia in his casibus expressè renuncietur cum clausula amplissima donationis, adeoque imputandum sit illi, qui fortunæ se subjecit. Confirmatur etiam responsio ex eo, quòd etiam successor in beneficio onerato solvere debeat pensiones præteritas, quas beneficiatus antecessor non solverat, & tamen successor ille fructus nullos præterito illo tempore percepit. Item beneficiatus obligatus ad solvendam pensionem, debet eam in primo anno, quamvis secundùm consuetudinem aliquarum Ecclesiarum nullos fructus primo anno percipiat, solvere. Azor loc. cit.

6. Respondeo sextò: Si titularis probet, non solum nullos fructus percepisse, verùm etiam illos fuisse perceptos ab alio præterente jus vel in illo beneficio, vel super illis fructibus, non tenebitur solvere pensionem, & factâ per illum pensionario cessione jurium contra illum percipientem, manebit elisa actio ipsa personalis contra titularem intentâ; cum non habeat rem, in quam talis actio est scripta: & sic sufficet, actionem realem cedere. Lott. loc. cit. n. 69. citans Ferret. conf. 73. n. 2. Burlat. conf. 391. n. 17. Put. decis. 10. n. 7. l. 1.

7. Respondeo septimò: Si titularis excipiat, ac probet, non quidem omnes, sed tantùm partem fructuum per alium occupatam seu perceptam, fructusque, quos ipse percepit, esse insufficientes pro solvenda pensione, seque offert paratum contra illum cedere pensionario actionem, manet adhuc elisa contra eum actio ipsa personalis. Si verò non probet, fructus, quos ipse percepit, esse in hoc insufficientes, tunc, quamvis etiam abque cessione, possit pensionarius instituere actionem realem contra illum alium percipientem; non tamen cogitur ad hoc, sed adhuc potest personalem illam actionem dirigere contra titularem, eò quòd, licet illud sit onus ejus, qui fructus percipit, nihilominus ipso onere non soluto, sequitur onus fundum suum; & sic datur optio agendi vel contra percipientem fructus, vel contra possessorem fundi, & sic contra titularem.

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

Lott. loc. cit. n. 70. citans Gig. q. 39. n. 11. & q. 43. n. 1. & Rot. decis. 176. n. 3. p. 2. recent. De cetero ad casum, ubi titularis non excipit, se non percepisse fructus, vel eos non esse sufficientes, sed probat, se sustinuisse onera illis imposita, intenditque, pensionarium ad illa pro rata teneri, ad hoc inquam respondendum ex antecedentibus, ubi quæsitum, ad quæ onera solvenda teneatur pensionarius.

Questio 551. Dum in aliquibus Ecclesiis vigore statuti, vel alterius concessionis novi Canonici, imò vel primis duobus annis non percipiunt fructus Canoniatuum suorum, sed hi omnes, vel eorum medietas cedit Capitulo, in usum fabricæ v.g. impendenda, vel etiam inter ceteros Canonicos distribuenda, an isti noviter provisi de Canoniciatibus gravati pensione nihilominus solvere debeant pensionem?

Respondeo: Capitulum tunc teneri illam pensionem solvere. Guttier. qq. can. l. 1. c. 1. n. 114. & 223. Garc. p. 1. c. 5. n. 210. in eo casu, nimirum, si dicti canonicatus distinctos & peculiares redditus habent. Idque non solum, quia pensio onus reale est impositum fructibus, unaque cum illo etiam transeat ad percipientem, sed, quæ specialis est ratio, quia percipiuntur hi fructus à Capitulo non jure proprio, sed tanquam alterius, ad quem spectabant ratione præbendæ & residentiar. Unde etiam, ait Garc. contrarium fore, seu Capitulum non teneri solvere pensionem, si statutum ita sonaret, ut Canonicus novus primo anno non lucraretur fructus, Plura circa hoc quæst. post hanc 2.

Questio 552. Quis teneatur solvere pensionem beneficio pensione gravato vacante?

Respondeo: Ecclesiam percipientem fructus; eò quòd pensio onus sit reale fructibus beneficii annexum. Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 10. (ubi etiam idem affirmat, dum Rector beneficii est à paganis vel hostibus captus) Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 2. Guttier qq. can. l. 1. c. 1. n. 116. ubi etiam, quòd, si Ecclesia sit collegiata, ejus Capitulum conveniri possit. Unde etiam, si vacatio sit diuturna, dandus ei œconomus seu curator, à quo solvenda pensio. AA. ijdem. Sic etiam sequestrato beneficio, solvenda pensio à sequestro. Castrop. loc. cit. Garc. n. 189. ex Gig. q. 72.

Questio 553. An igitur etiam, dum pensio (idem est de aliis oneribus) constituta super fructibus beneficiorum non habentium distinctos & speciales sibi assignatos redditus, sed participantium de massa & mensa communi Ecclesiæ (idem est, dum super distributionibus quotidianis statuta pensio) solvenda à Capitulo pro tempore vacationis beneficii, vel etiam, quo beneficiatus propter absentiam, aliudve impedimentum, eos non fuit lucratus, Capitulo eos interea percipientem jure, ut vocant, accrescendi?

Respondeo: Graviter in hoc inter se differere AA. nam non teneri ad hoc Capitulum, docent Guttier. fulissimè qq. can. l. 1. c. 1. n. 120.

à n. 120. Tolet. in sum. l. 1. c. 13. n. 13. Moneta de distrib. p. 3. q. 8. n. 17. Nav. cons. 1. de solut. pens. apud Castrop. quam sententiam communiter teneri in Hispania, ait Garc. p. 1. c. 5. n. 208. Fundant se in eo hi AA. quod Capitulum in eo casu omnes distributiones tam presentium quam absentium (idem est de massa communi fructuum) recipit inter presentes dividendas, uti & fructus illos vacantium præbendarum; pensio autem non sit imposita super cumulo fructuum omnium præbendarum, quia non est imposita super omnibus præbendis; sed super hac vel illa tantum, adeoque ante divisionem illam fructuum Capitulum non est gravatum pensione, aliisve illis oneribus; dum verò dividuntur hi fructus, singuli suam quotam participant seu lucrantur, non jure alieno, seu non fruuntur illis tanquam alienis, sed singuli jure proprio suæ præbendæ, super qua non est reservata ulla pensio, in vi juris accrescendi seu non decrescendi; unde & fructus illi, quos dicto tempore participant existentes & presentes, non sint fructus præbendarum illarum vacantium, aut possessarum per absentes, dum præbenda vacans in hoc casu, dum speciales nulli assignati sunt redditus, nullos fructus, uti nec præbendæ absentium nullas distributiones habent, sed qui illius præbendæ fructus essent, si ea possessorem residentem haberet; adeoque jam etiam nullus illorum participantium dictos fructus obligatur pensionario ad solvendam pensionem. Quia & hinc cessat ratio, ut Garc. p. 1. c. 5. n. 209. & Guttier. loc. cit. n. 123. militans in pensionibus impositis super fructibus beneficiorum habentium fructus in absentia, vel tempore vacationis; dum nimirum redditus suos distinctos habent, utpote qui fructus transeunt cum suo onere, si ad aliquem jure specialiter pertineant. Et hinc, ut libenter admittunt hi AA. ex illis à Capitulo perceptis debetur pensio, prout dictum *quasi ante hanc 2.* & uti id servatur in pensionibus impositis Episcopatibus, quas solvit Camera Apostolica, fructus illorum percipiens tempore vacationis. Et hanc sententiam, uti & Capitulum ad non solvendam pensionem, consuetudine etiam immemoriali juvari posse, ait Gutt. loc. cit. n. 120. cum raro à Capitulo petatur hujusmodi pensio, sed à modernis possessoribus.

2. E contra teneri adhuc in hoc casu Capitulum solvere pensionem, tenent Tond. p. 1. c. 35. n. 13. & 14. citans Mareschot. var. resol. c. 18. n. 50. Castrop. p. 2. de horis can. d. 3. p. 7. n. 11. citans Barb. de pot. Ep. p. 3. alleg. 53. n. 177. Bonac. d. 2. q. 6. p. 3. n. 9. Nav. cons. 3. de solut. pens. n. 3 in fine, quem dicit, mutasse sententiam, quam amplexus fuerat cons. 1. Rubium & c. Item Gonz. gl. 5. §. 5. n. 44. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 2. n. 20. dicens hanc sententiam veriolem & conformiorem, & in praxi servari. Lott. l. 1. q. 39. à n. 33. Garc. p. 1. c. 5. à n. 214. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 1. addens, non posse Capitulum in hoc casu ullo modo excusari, etiam si dicat, quod nunquam solverit. Fundamentum hujus sententiæ est, quod, cum Papa reserve pensionem super fructibus istiusmodi & distributionibus alicujus præbendæ, non considerat, an præstetur servitium, nec ne, per præbendam illum, sed simpliciter onerat illos fructus & distributiones; unde pensio non debetur pensionario propter servitium & presentiam possidentis præbendam, seu beneficium illud, sed ex pura gratia

Papæ, jam antecedenter ad divisionem illorum fructuum inter presentes & deficientes illos, ac proinde jam persona illius titularis, illiusque servitium in hoc casu considerationis nullius esse debet, nec mors, nec absentia illius potest esse damnosa pensionario, clarumque sit, quod Capitularibus per hoc accrescere non potuit, quam absens vel mortuus Canonicus, si interesset ac viveret, lucrari posset; cum Capitulum succedat loco beneficii non presentis vel mortui, adeoque, sicut beneficiarius ipse non potest sibi lucrari pensionem, sed ex lucraris distributionibus tenetur eam solvere, sic & Capitulum. Quapropter capitulum jam obligatum erit ad solutionem pensionis, si in se velit retinere, aut aliis interessentibus applicare illam partem fructuum, quæ beneficiario gravato, si astitisset aut supervivisset, esset concedenda; cum illa pars fructuum indeterminatè à cumulo fructuum ex voluntate Papæ sit extracta, & ad pensionem applicata ex gratia Papæ independentè à servitio possessoris, Gonz. Ventrigl. Lott. Corrad. Castrop. ll. cit. quorum postremus quoque ait, hanc intentionem dicto modo reservandi pensionem ex eo manifestè colligi, quod Papa in reservatione pensionis intendat providere certò & infallibiliter sustentationem pensionario; hæc autem certitudo & infallibilitas recipiendi pensionem non subsistat, si eam pensionarius non possit obtinere à Capitulo percipiente fructus & distributiones tempore, quo beneficiatus non existit, aut non interest. Siquidem si dicatur beneficiatum ipsum, dum existens non interest choro, personaliter obligatum esse, adhuc manet infecuritas; cum hic non percipiens fructus sui beneficii, aliunde sæpe non habeat, unde solvat; ex alia autem parte fructus sequestrare nequeat; item hæc ipsa ejus obligatio sit dubia propter contrarias sententias. Accedit, quod secundum hanc sententiam declaraverit Clemens VIII. & Rota sæpissimè, uti hanc ipsam declarationem, & Rotæ decisiones, præcipue illam in Romana pension. 4. Junij 1593. (quam etiam ad fultum legere est apud Garc. p. 1. c. 5. n. 214.) referunt idem Garc. Castrop. & de eisdem testantur Gonz. Lott. & c. qui, uti & Ventrigl. loc. cit. censent, nullam valere in contrarium consuetudinem. Et ad hoc ipsum reflexisse videtur Guttier. contraria sententiæ fautor potissimus, dum loc. cit. n. 123, prope finem, post fusè probatam sententiam suam, dilatasque rationes in oppositum subiungit: *Post primam hujus operis editionem accepi, Roma in hac questione diversum censeri, & instanter agi nomine Ecclesiarum Hispania, ut in hac causa in Re. disputetur, & in earum favorem decidatur, ideoque in re hac me subijcio declarationi Sedis Apostolicæ, sacrique palatii Auditorum.*

3. Illud hic singulariter notandum, quod, dum sermo est de iis oneribus singularibus, ac propriis præbendæ vacantis, quæ ei ex natura ipsius adherent, v. g. dum Cantoria (quæ dignitas plerumque confertur personæ gravi, quæ hoc onus regendi chororum, incipiend. quæ cantus ipsos per se ipsam subire nescit, aut non vult) opus habet substituendi succentorem, qui id munus exequatur expensis Cantoria: vel dum præbendæ annexum est onus sollempnitatis cantandi aliquoties sacrum, vel ministrandi & c. hæc inquam onera & servitia necessaria ipsarum præbendarum à capitulo tempore vacan-

vacantia vel absentia percipiente illarum fructus solvi debere; eò quòd sic demum lucretur fructus illos, si pro dicta prabenda inferiatur, tradunt etiam ipsi A. A. alias contrarii, seu negantes id de aliis oneribus, pensionis, subsidii & c. Guttier. *loc. cit.* n. 126. citans Joan. Copi *tr. de fructibus. tit. 3. c. 3. n. 3. vol. 8.* Quare, ut subdit idem Guttier. n. 127. iniquè, & contra jus expensæ seu sàlaria horum onerum durante vacaturà illius prabendæ causata & debita successorì imponuntur, atque, ut ea solvat ex propriis fructibus, cogitur. Nec consuetudine antiquà iustificari aut colorari posse existimo; cum potius sit corruptela & violentia, ac in grave damnum ac præjudicium novorum residentium, qui maximà paupertate novis annis laborant, & debitis privantur & c. Idem etiam de expensis factis in aliis pro electione faciendâ promovendorum ad prabendam vel dignitatem vacantem, nimirum has solvendas ex fructibus prabendæ vacantis, quos percipit capitulum, & non computandas postea electis, tradit idem Guttier. *loc. cit.* n. 129. & seq. quem vide de his pluribus.

Questio 554. An igitur stante hac posteriore, seu affirmativa sententiâ, obligatio solvendi pensionem incumbat solum capitulo, an vero singuli de Capitulo, nempe residentes, ad quos pervenerunt fructus & distributiones illa prabendæ illius vacantis, aut possessoris absentis teneantur ad solutionem pensionis, pro parte quam percipiunt?

R. Respondet sub distinctione Garc. p. 1. c. 5. d. n. 222. ut, dum Ecclesia aliqua patrimonium habet indivisum inter illam & capitulum, ex quo dantur redditus & quotidianæ distributiones ejus ministris, seu beneficiatis singulis in certa & definita quantitate, ita ut portio absentis remaneat in mensa communi, seu massa reddituum Ecclesiæ, dividenda per capitulum inter beneficiatos residentes & interefferentes pro rata, ita, ut jus accrescendi immediatè sit penes Ecclesiam, & non nisi hac ratione mediatè penes singulos beneficiatos; dum inquam res sic constituta est, obligationem solvendi pensionem principaliter incumbere capitulo tanquam distributori seu dispensatori mensæ communis; & non teneri singulos in particulari, qui prædictos fructus & distributiones à capitulo percipiunt; eò quòd ad illos non spectet dicta distributio & debitum capituli, seu à capitulo, ut Gonz. *ad reg. 8. gl. 37. nu. 26.* juxta l. *fiunt. ff. quod cuiusque universit. nomine.* non sit debitum à singulis. Quod tamen, ut idem Garc. *loc. cit.* num. 223. in hoc casu possit agi contra singulos, seu unumquemque actione hypothecariâ, uti possessores illius partis, quamdiu fructus ipsos & distributiones non consumpserint, sed eos habeat in specie, etiam non factâ excusatione contra capitulum pro parte pensionis eos contingente, & absque eo, quòd possint habere recursum contra ipsum capitulum pro ea parte, quam solverint; cum pars fructuum & distributionum prabendæ vacantis aut possessa per non residentem vel absentem concernens pensionem fuerit eis à capitulo absque necessitate indèbitè distributa.

2. Econtra dum Ecclesia patrimonium divisum habet in duas partes, quarum una ipsius Ecclesiæ, ad ejus fabricam, vestes, aliæque necessaria determinata, altera pertinens ad mensam capitu-

larem inter interefferentes in determinata singulis quantitate dividenda, ita ut portio absentium, vel non existentium singulis immediatè accrescat, & ad eos spectet, absque eò, quòd immediatè transeat in patrimonium & dominium Ecclesiæ ab ea dividenda in singulos, pensio solvi debeat ab eorum singulis, seu à singulis faciendâ hunc in finem restitutio pro rata perceptorum horum fructuum seu distributionum, etiam si eos consumpserint, eò quòd hi fructus videantur illis accrescere non nisi cum hoc onere pensionis, aliisque similibus. Garc. n. 225. citans Navar. *conf. 54. num. 1. de sent. excom.* Henriq. *in sum. l. 7. c. 36. §. 3.* vide de hoc pluribus Garc. p. 3. c. 2. n. 444.

Questio 555. An, & qualiter solutio fieri debeat per alios quoque successores, qui successores non sunt in titulo beneficii, sed in perceptione fructuum? & in specie per Cameram Apostolicam, dum ea titularum defunctum spoliavit: vel etiam ab alio, cui forte Papa fructus illos ad Cameram spectantes donasset?

1. Respondet ad primum generaliter: Deberi solvi per quemcumque etiam alium successorem tantum in perceptione fructuum beneficii gravati, eò quòd hoc onus, ut dictum aliquoties, sequatur fructus, quibus impositum, & hinc clausula: & successores suos: posita in reservatione pensionis non tantum intelligenda de successoribus in titulo, sed & in fructibus percipiendis. Corrad. *in pr. benef. l. 5. c. 7. n. 1.* hinc

2. Respondet ad secundum: dum fructus à die mortis titularis gravati pertinent ad Cameram Apostolicam, tenetur ipsa Camera solvere pensionem pro rata temporis, quo gavia fructibus, eò quòd, qui succedit in commodo, debeat pariter succedere in onere. Gonz. *gl. 5. §. 5. n. 52. & 53.* citans Gig. *de pens. n. 65.* Buriat. *conf. 361. n. 24. l. 4.* Item Corrad. *loc. cit. n. 3.* Paris. *l. 1. §. 8. n. 23.* subdens n. 24. in Francia tamen à tempore aperta regalia, seu à die vacationis Episcopatum usque ad subrogationem novi Episcopi non solvi pensionem, sed integros fructus solvi Regi.

3. Respondet ad tertium: si Papa de fructibus ad Cameram spectantibus donationem fecisset successorì (idem est de alio non successorè in titulo beneficii) dubium non est, teneri illum ad solutionem pensionis, prius seu ante hanc donationem decursæ, eò quòd, licet isti fructus non possint dici percepti ex beneficio, prout requiritur ad effectum, ut remaneant obligati tanquam beneficiates, & Donatarius principis efficiatur securus contra omnem hypothecam l. bene à Zenone. c. de quadrien. *prescrip.* tamen, quia hoc casu successor sentit commodum, sentire debet & onus. Et ita, si ve Papa donare voluerit cum onere, si ve sine illo; si enim prius, utique tenebitur; si secundum, etiam tenebitur; cum habeat regressum ad Cameram. Lott. *l. 1. §. 44. n. 20. & 21.*

Questio 556. An, & qualiter gravati successor in titulo beneficii solvere teneatur pensiones, præcipue decursas tempore antecessoris sui?

1. Respondet primò in genere: Onus solvendi pensionem tranfit & pertinet ad successorem

rem in beneficio, super cuius fructibus imposta pensio. Unde ex communi stylo apponitur in literis reservationis: per dictum modernum, vel ejus in eadem Ecclesia successorem singulis annis &c. Paris. l. 1. q. 8. n. 30. & 31. cum communi. Imò id ipsum procedit, etiam in literis Apostolicis reservationis pensionis nihil de successoribus dictum fuisset. Paris. *ibid.* n. 36. citans Caccialup. de pens. q. 9. Ferret. conf. 319. num. 4. & 5. l. 2. &c. tum, quia pensio est onus reale, sicut decimæ, census, collectæ, adeoque transit cum re; & sic nascitur actio realis, nempe hypothecaria contra possessorem beneficii & fructuum; tum quia successor acceptando consensit, unde nascitur actio personalis contra eundem. Paris. *loc. cit.* n. 36. juncto n. 30.

2. Respondeo secundò: pensionem solvendam inter antecessorem adhuc superstitem & successorem in beneficio rata temporis, quo quisque possedit beneficium, & gavissus est fructibus, non habita consideratione temporis, quo erat solvenda, quòd fuerit, vel non fuerit maturatum. Garc. p. 1. c. 5. n. 190. citans Mohed. decis. 6. de locato. Rot. ni Roman. pens. 22. Junii 1598. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 3. n. 7. Hinc quia, ut dictum alias, resignans, tenetur ad pensiones decursas usque ad diem renunciationis. Paris. l. 1. q. 8. n. 18. & resignatarius, seu successor per resignationem à die collati sibi & possessi beneficii. Paris. *loc. cit.* n. 51. Hinc inquam defuncti titularis hæredes & novus successor pro dicta rata tenentur solvere pensionem. Lott. l. 1. q. 44. n. 29. & quòd dictum hac in parte de hæredibus, idem dicendum de Camera Apostolica, ubi eà mediante spolio successit defuncto. Ventrigl. *loc. cit.* n. 7. in fine. Lott. *loc. cit.* nu. 20. Atque ita successor in his casibus non solvit pensionem vel pensionis partem decursam tempore sui prædecessoris, sed solum decursam suo tempore.

3. Respondeo terriò: Primariò & directè ad solvendas pensiones decursas obligari antecessorem, si adhuc vivat, aut si mortuus est, ejus hæredes, & successorem solum obligari in subsidium. Hinc si dictus antecessor, aut eo mortuo, ejus hæredes conveniri possint, conveniendos esse pro decursis pensionis solutione, antequam successor in beneficio conveniatur; quia æquum non est, hunc successorem, qui nullos fructus percepit, ante hanc titularis ipsius aut hæredum ejus excussionem conveniri. Facta autem hac excussione beneficiati aut hæredum, adhibitisque diligentibus contra illos, posse pro solutione ad successorem recurrere, & hunc teneri solvere; tum quia æquum non est, pensionarium privari jure suo; tum quia successor hic suscipiendo beneficium gravatum, suscipit simul obligationem solvendæ pensionis, non solum pro tempore, quo ipse fructus ex illo percipitur, sed & pro tempore, quo ejus antecessor percepit fructus, & ex illis pensionem non solvit. Ita sentiunt Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 4. Lott. l. 1. q. 39. n. 109. & ex eo Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 2. nu. 4. iisdem ferè verbis, nimirum: quòd regula illa: quòd pensionarius agere possit contra successorem in beneficio pro pensionibus decursis seu præteritis, procedat, dum pensionarius fecit diligentiam contra prædecessorem, ejusve hæredes, eo quòd, licet à se firmatum sit, successorem teneri in solidum, hæc tamen ejus obligatio pro tempore, quo prædecessor percepit fructus, sit veluti accessoria & subsidiaria, ac proinde non habeat locum, nisi postquam constiterit,

principalem debitorem, vel ejus hæredes non esse solvendo; cum in hoc habeatur respectus ad fructus, quos annuatim is perciperet, quamvis Lott. *loc. cit.* n. 89. dicat, si citra omnem justificationem diligentia facta contra antecessorem, vel ejus hæredes, vel etiam citra diligentiam hanc additam, successor de factò solvat pensionem, non censeri solum indebitum, ac propterea eum non posse solum repetere. Idem sentiunt Garc. p. 1. c. 5. n. 199. dicens, quòd quidquid aliàs à Rota tentum, eam jam tenere, successorem teneri, si facta fuerint diligentia contra prædecessorem, aliàs non, citatque pro hoc plures ejusdem valde claras decisiones, ac demum n. 204. subjungit, hanc sententiam videri sequendam tanquam itylum Rotæ, qui facit jus etiam extra Curiam, quamvis opposita sententia Gigantis in rigore & puncto juris veteri videatur. Eandem sententiam tenent Toud. 99. benef. p. 2. c. 1. §. 4. nu. 63. juncto n. 64. Barbos. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 73. &c. dum expresse dicunt, dari actionem contra successorem, ubi pensionarius facit fidem de diligentibus per eum factis pro consequenda solutione adversus antecessorem seu priorem beneficii possessorem ejusve hæredes; si verò de illis diligentibus docere nequeat, non posse eum agere contra successorem in beneficio. Contra Azor. p. 2. l. 8. c. 8. q. 14. ubi expresse loquitur non solum de casu, in quo prior beneficii eius pensiones in utilitatem & commodum Ecclesiæ convertit, sed etiam de casu, in quo antecessor pensiones seu fructus, ex quibus solvendæ pensiones, vel malè consumpsit, vel in suos privatos usus impendit, ac dicit, adhuc teneri successorem solvere pensiones illas decursas; quamvis secus esse dicat, si antecessor eas impendit in utilitatem hæredis, aut ea adhuc existat apud antecessorem superviventem. Item contra Gigas. de pens. q. 39. num. 13. Caccialup. q. 11. & alios. apud Paris. l. 1. q. 8. n. 40. absolutè tenentes, teneri ad pensiones decursas successorem in beneficio, non secus ac possessor fundi tenetur ad decimas prædiales de præterito non solutas. Item contra Gutt. 99. can. l. 1. c. 1. d. n. 111. & plures ab eos citatos. Item contra plures citatos à Garc. num. 191. sentientes, liberum esse pensionario, vel contra hæredes, vel contra successorem agere, & satius esse, agere contra successorem; quia contra illum executivè procedi possit, contra hæredes non nisi vià ordinariâ, qui tamen successor, si solverit, habeat regressum seu recursum & actionem contra antecessorem ejusve hæredes, quin etiam sub hac ipsâ conditione hoc ipsum limitat Gutt. *loc. cit.* n. 112. ex Gig. q. 62. & Put. l. 2. decis. 189. nu. 5. nimirum, quòd tunc demum possit agi pro pensione præteriti temporis contra novum possessorem, quando ipsi possit recurrere contra hæredes percipientis fructus, secus aliàs. Ac denique contra Filic. in append. posth. tr. 42. c. 6. q. 13. Gamb. de off. leg. l. 6. num. 436. apud Lott. *loc. cit.* nu. 98. qui omnino liberant successorem ab onere solvendi pensiones decursas tempore antecessoris, nisi fructus superint, qui possint ad ipsum pervenire ex beneficio gravato.

4. Ratio, cur successor obligetur (intellige illà obligatione subsidiariâ) ad solvendas illas pensiones decursas, seu præteriti temporis, et si fructus illos non perceperit, illa datur à Castropalao *loc. cit.* quòd pensio non annectatur his aut illis determinatè fructibus, sed quibuscunque fructibus beneficii, dum ea soluta non est; uti hoc ex

eo confirmat, quod, dum beneficiatus gravatus pensione uno anno consumit fructus beneficii integros, & non solvit pensionem eo anno, solvere eam teneatur ex fructibus annorum aliorum, utpote qui subrogantur fructibus illius anni, pro quo pensio non soluta. unde pari ratione fructus beneficii collectos tempore antecessoris obligatos esse solutioni pensionis; at quia hi non existant, subrogari in illorum locum fructus aliorum annorum fecutorum, etiam à successore perceptos. Cui potest addi alia ratio à pari juxta dicta in *respons. 1.* nimirum, quod quemadmodum tenetur possessor fundi ad decimas prædiales de præterito non solutas, ita etiam successor in beneficio ad pensiones ab antecessore non solutas. Deducta est hæc ratio ex iis, quæ tradit Federic. de Senis *conf. 81. num. 4.* apud Lott. *cit. q. 39. n. 96.* nempe non solum onere per eum, qui fructus gravatos percipit, illud transire in successores, & consequenter ipsa prædia Ecclesiæ seu beneficii affici, & ideo non denegandam actionem in ipsos fructus tanquam partem rei.

5. Verùm utraque ratio facile diluitur à Lott. & prima quidem *num. 90. & 91.* ubi: quod determinatio illa fiat ex natura reciproci; cum tot sint debita seu præstationes annuæ faciendæ, quot anni, & unumquodque respiciat fructus illius anni, quo debetur, & cum illis recipiat, siquidem fructus Ecclesiæ deputati sunt pro oneribus incumbentibus toto anno usque ad novos fructus. Neque ad hanc actionem contra successorem inducendam adduci posse exemplum actionis contra hæredem, qui hæreditatem simpliciter adivit, ait Lott. *nu. 93.* eò quod, cum hic non agatur de successione in universum, quamvis & satis absolum, ut ait *n. 94.* sit, successione in beneficiis metiri secundum jus hæditarium. Alteram verò *nu. 97.* dicendo, id procedere, ubi res ipsa, ex qua fructus percipiuntur, à principio est affecta, ut in tributis ac decimis, quæ sunt onera prædialia, & in quibus terminis loquitur Federicus; at in præsentem non agi de onere aliquo prædialium, sed annuorum fructuum duntaxat. Quapropter ipse rationem aliam dat hæc ferè verbis: quod, ut in finuatum supra, dum reservatur pensio, titularis non consentiat pro se solo, sed etiam pro suis successoribus, quousque vivit pensionarius, obligando se & suos successores expressè in forma Camera; & unde ex hoc consensu resultat formalis contractus tam respectu illius quam successorum, qui licet efficaciter non obligentur, nisi postquam succedendo ratum habuerint talem contractum, securà tamen hac rati habitatione ex simplice acceptatione beneficii, fiat retrotractio ejusdem obligationis ad diem contractus; cum hæc sit vis ratificationis, ut retrotrahatur. Proindeque idem sit, ac si omnes successores unà cum ipso titulari à principio pro solvenda pensione constituerent se plures reos debendi in solidum, & omnia bona juraque sua, & consequenter quoscunque fructus beneficii pro solutione hujusmodi hypothecassent; cum ista sit vis obligationis Cameralis, nec dubium, ratificantem actum nomine suo gestum sub obligatione Camerali censeri etiam ratificasse eum cum hac qualitate, ut maneat obligatus cum hac qualitate. Neque his obstare ait *num. 105.* quod hæc procedant per fictionem, & in hypothecaria actione id præcipue quæri, an de tempore hypothecæ contrahens possideat; eò quod omnis actus, qui habet necessariam consequentiam, fingit retrò actum ex vinculo præce-

dentis actus irretractabilis, licet cum eo non fuerit eodem contextu orta obligatio, & ita in hoc casu fictio bene retrò procedat. Atque ex his jam sequitur, necum actionem realem, sed etiam personalem dari contra successorem in beneficio pro terminis decursis & non solutis ab antecessore, in casu nimirum adhibita & probata diligentia contra prædecessorem ejusve hæredes. Dum autem movetur actio realis ratione fructuum, non habet locum exceptio defectus hypothecæ, quasi non possint fructus pertinere ad eum, qui consentit, hypothecæ enim in præsentem non fundatur super obligatione decessoris, sed super obligatione successoris, cum quo fingitur contractum ab initio. Circa quam actionem hypothecariam illud reflexè hic notandum, pensionarium non obtinere hypothecam super Ecclesiâ seu beneficio, illiusve prædiis, cum hæc vel sunt extra nostrum commercium, vel per titularem aut Papam minimè obligantur, ut patet ex formula ipsa reservationis pensionis; idque etiam si dicatur, reservari pensio in causam alimentorum; sed subjectum illius hypothecæ nulum esse aliud quam ipsos fructus. Lott. *loc. cit. à n. 73.* & ex eo Ventrigl. *loc. cit. nu. 34.* citans Marant. *ro. 4. controv. resp. 68. n. 46.* Gig. *conf. 35. n. 9.* Gratian. *discep. for. c. 94. n. 51.* &c. Dum verò movetur actio personalis, non est locus exceptioni, quod sit in rem scripta, & sic in fructus; quia etiam respectu fructuum perceptorum ab antecessore est obligatus successor, utpote qui fingitur unà cum illo constitutus reus debendi à principio. Neque enim Papa recepit eorum obligationes diversimodè, vel ad diversa, sed uniformiter ad eandem pensionem, & sic omnes obligari censentur in solidum.

6. Ut autem sit locus huic subsidiariæ actioni, five reali, id est, hypothecariæ, five personali contra successorem, duo constare debent. Primò debitorem seu antecessorem in beneficio, ejusve hæredes non esse solvendo, ad quod, ut constat, præcisè necessaria non est excussio; sed sufficit aliunde id constare. Lott. *loc. cit. nu. 112.* Alterum, ut non possit excipi contra pensionarium de dolo vel de lata culpa seu negligentia in exigendo pensionem ab antecessore ejusve hæredibus. Lott. *ibid.* Pro qua culpa statuenda duo casus sunt distinguendi. Primus dum titularis debitor subit, & ex improviso, rebus ejus eversis, desit esse solvendo, in quo casu nulla creditori seu pensionario imputari potest culpa, quæ præcludatur ei actio contra successorem, etiam si cessasset per quodcumque tempus exigere; cum non sit statutum tempus ad exigendum, adeoque libens ac volens differre possit exigere. Lott. *n. 113. & 114.* & ex eo Ventrigl. *loc. cit. num. 42.* Secundus, dum debitor paulatim sensimque, decoquendo sua, redigitur ad impotentiam solvendi, & in hoc casu negligentia in exigendo nocet creditori seu pensionario, utpote qui videns debitorem paulatim deficere, tenebatur exigere, & agere contra illum, si volebat integram sibi servare actionem contra successorem. Lott. *nu. 117.* Ventrigl. *loc. cit.* Nihilominus & in hoc etiam casu excusabitur adhuc pensionarius à culpa & negligentia in exigendo à prædecessore, ac proinde liberè agere poterit contra successorem nullis factis diligentis, si in vita illius contra ipsam, aut etiam post mortem illius contra hæredes illius agere non potuit, nimirum impeditus vel impedimento juris, puta, quia nondum cessit dies solutionis;

lutionis; vel impedimento facti, puta, absentia, incarceratione & simili, vel ignorantia, ut quia pensio fuit absenti reservata, hoc inquam casu excusabitur pensionarius, etiam si (ut habet aequior sententia, quam tenent *Surdus conf. 268. n. 42. & Rota apud Verall. decis. 73. nu. 1. p. 2.*) non fuerit protestatus. *Lott. à nu. 122. 123. 124. juncto. nu. 130. Ventrigl. loc. cit. n. 42.* Modò tamen impedimentum non fuerit de facili removibile, vel affectatum, seu indurum propria culpa impediti, quale censetur, si non fuerit justificatum (cum impedimentum non presumatur) & quidem ex hac circumstantia, sive cum hac qualitate, quòd non potuerit removeri, adeòque vel fuerint adhibita omnes diligentia, vel non potuerint adhiberi ad removendum illud. *Lott. à n. 126. Ventrigl. cit. n. 43.*

7. Porro, pensionario agente contra successorem pro terminis prateritis pensionis, diligentia adhibita, utpote actus positivus (sicut è contra negligentia est actus negativus, ac ideo reo neganti sufficiat negare, ut *Pacian. de prob. l. 1. c. 50. n. 5.*) justificari debent. *Lott. n. 120. Ventrigl. n. 44.* Et quidem quòd facta sint tempestive satis; licet enim non imputetur negligentia ex supervenientia diei solutionis, sive quòd pensionarius expectarit aliquantum post diem hunc (si quidem nimia festinatio creditoris cum sacco parato molesta & incivili reputatur) arbitrabitur tamen prudens iudex, an nimia fuerit in hoc pensionarii fœcordia. *Lott. à nu. 134. subjiciens nu. 138.* non vacaturum culpa ex hac parte creditorem seu pensionarium, si ultra diem solutionis differat exactionem saltem plusquam 6. mensibus. Item justificari debet, diligentias factas debito modo, hoc est, judicialiter & valide: sicut enim non relevant facta extrajudicialiter (cum extra iudicium nulla detur legitima coactio) ita nec facta judicialiter quidem, sed nulliter, etiam si usque ad censuras processum, utpote quæ supposita nullitate impunè contemnantur. *Lott. à n. 140. Ventrigl. nu. 44.* nisi fortè (ut hoc limitat *Lott. nu. 144. & ex eo Ventrigl.*) notorie constaret, plus potuisse operari diligentias extrajudiciales, puta preces (quas adhibitas, justificandum quoque) quam actionem judicialem, v. g. si ageretur cum eo debitore, contra quem procedi non posset ad capturam personæ, quique paratus esset pati quascunque censuras prius, quam pensionem solvere. Ac denique justificandum, diligentias ab omni parte absolutas & perfectas, tam ratione terminorum omnium, de quibus agitur; quam ratione continuationis, nimirum illas non intermissas, usque ad id, quod extremum est jurisdictionis, nempe executionem; quin & ad excussionem personarum, quæ excuti possunt, id est, tam ipsum debitorem (si hic vivens excuti potuit) quam eo defuncto hæredem illius, utpote in quem a quæ datur actio personalis. *Lott. à n. 145.* Procedunt hæc omnia de necessitate diligentias adhibendi & probandi adhibitas non solum, si intendatur contra successorem iudicium executivum literarum reservationis pensionis; sed etiam si agatur ad regressum. *Ventrigl. n. 45. Lott. n. 151. & seq. quem vide.*

8. Præter has diligentias adhibitas & probatas, ut procedere possit pensionarius contra successorem pro terminis prateritis, necessarium insuper esse, ut successor legitime intimata fuerint originales literæ reservationis pensionis, aut earum transumptum ex registro Bullarum, vel ex Camera Apo-

stolica, aut obrenta sit commissio à Signatura iustitiæ, in qua committatur Auditori Camera, ut literas in monitorio insertas intimari faciat, & intimationem in hunc modum factam, ac si literæ ipsæ originales intimarentur, valere decernat, tradit *Ventrigl. loc. cit. nu. 38.* citans *Salust. Tiber. in pract. Judic. Auditor. Cam. l. 3. c. 2. in principio,* ac remittens ad *Parif. de resign. l. 6. q. 2. n. 98.* verum, ut *Ventrigl. subjungit n. 39.* ex *Garc. p. 1. c. 5. nu. 576.* & ex eodem *Tiber. loc. cit. n. 34.* hæc intimitatio deservit, ut contra titularem agi possit ad declarationem incursum panarum & censurarum, de quibus in literis reservationis; sed de hoc infra, ubi de penis non solventium pensionem.

9. Denique illud hic notandum, quòd, ubi probatis istiusmodi diligentias & quocunque casu, iudex compellit successorem in beneficio ad solventes terminos pensionis decursos in vita decessorum, cavere debeat, ut remaneat illi titulari successor congrua seu portio debita, v. g. Episcopo mille, rectori seu paroco centum, ita ut illa impemis & ante omnia deducatur; quamvis fecus sit, & ista deductio locum non habeat, ubi agitur de solutione terminorum cedentium tempore ipsius successoris. *Lott. cit. q. 39. n. 150. Ventrigl. loc. cit. num. 48.*

Questio 557. An igitur etiam, dum pensionarius per tres pluresve annos literas Apostolicas super reservata sibi pensione super beneficio Titii non expediverit, Titio interim mortuo, Cajus successor Titii teneatur pensionario illi tunc demum expediendi literas solvere pensionem trium aut plurium illorum annorum?

Respondet affirmative *Azor. p. 2. l. 8. c. 13. q. 10.* citans *Gig. de pens. q. 40.* in hærens principio generali, nimirum, quòd pensio onus sit reale beneficio impositum transiens ad quemcunque in beneficio successorem, adeòque non obstat, quòd successor ille fructus præteritorum annorum non perceperit; cum satis sit, quòd habeat & possideat beneficium tali onere gravatum; uti nec obstat, quòd pensionarius per annos illos literas reservationis suæ culpâ non impetraverit; quia eo ipso, quòd Papa ante tres vel plures annos illos pensionem annuam reservaverit, debentur ei pensiones illorum secundum conscientiam.

2. Verum melius & rectius respondet negativè *Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 10.* eò quòd pensionarius ante expeditas literas exigere non potuit à Titio pensionem sub pena excommunicationis; nec hic eam illi debebat pro tempore non expeditarum literarum, ac consequenter multò minus eam exigere possit à successore Titii, etsi interea jam literas expeditisset. Adde, gratiam reservationis pensionis ipso jure esse nullam, si infra 9. menses à die supplicationis pensionarius non expeditavit literas, ob clausulam à tempore *Clementis 8.* addi solutam.

Questio 558. An igitur etiam, si titularis non solverit per 3. vel plures annos; eò quòd literæ quidem expeditæ a pensionario, ei tamen presentatæ non fuerint, teneatur successor ostensis ei literis solvere pensiones decursas illis annis tribus vel pluribus prateritis?

Respon-

Respondeo, responsonē pendere ex eo, an ipse titularis obligatus fuisset illos tres annos elapsos solvere, si ei presentata fuissent dictae literae in fine tertii anni. Ad quod affirmativē responderet Corrad. in *pr. benef. l. 5. c. 7. n. 24.* teneri illum in conscientia ad hoc; eod quod clausula in literis apponi solita: *postquam tibi litera presentata fuerint*; non suspendat obligationem, sed solutionem tantum & actionem; quapropter tenebitur successor pensiones illas insolutas solvere, intellige obligatione illā subsidiariā, si haeredes defuncti non sint solvendo.

Quaestio 559. An, & qualiter beneficiatus teneatur solvere pensiones decursas inexactas pensionario mortuo?

Respondeo primò: Camerale pratendere, & de facto praticare, ut ad instar fructuum inexactorum beneficii, pensiones quoque non exactae a pensionario defuncto cedant sub spolio, & spectent ad Cameram, refert Card. de Luc. de *pens. d. 28. n. 3.* Verum quidquid sit de hoc,

2. Respondeo secundò: Quamvis pensio extingatur morte pensionarii, & non transmittatur actio ad haeredes pensionarii ad pensiones non decursas exigendas imposterum: quamvis etiam fructus beneficiorum non exacti non transeant ad haeredes ex testamento vel ab intestato, sed hi remaneant in dominio Ecclesiae, ut Tond. *qq. benef. p. 1. 22. n. 2.* pensiones tamen non exactae ad haeredes transeunt, & eis debentur, faciendāque est inter eas & fructus beneficii hac in parte differentia, Tond. *loc. cit.* citans Marefchot *l. 2. var. resol. c. 2.* & Gig. de *pens. q. 52.* Et idem supponit Lott. *l. 1. q. 44. n. 16.* ubi, quod transmittatur actio ad haeredes pensionarii pro rata fructuum perceptorum, ut *quest. seq.*

Quaestio 560. An, & cui beneficiatus teneatur solvere pensiones, pensionario mortuo ante maturitatem termini, seu antequam adveniat dies pensionis solvenda?

Respondeo: Solvenda per beneficiatum haeredibus pensionarii, vel alteri, qui in hoc succedit, non praecise pro rata temporis, quo vixit pensionarius, sed pro rata fructuum, tempore, quo vixit pensionarius, perceptorum per beneficiatum ad instar simplicis usufructus; ita ut, si pensio fuerit imposita tam super fructibus quam distributionibus, attendi debeat quantum de fructibus perceperit, vel propter illorum maturitatem percipere debuerit, aut porerit possessor beneficii onerati pensione; similiter & quantum ex aliis emolumentis & distributionibus, super quibus pensio imposita est & ad ratam, & proportionem illorum pensio haeredibus pensionarii sit adjudicanda, nulla interim habitā ratione seu curato ordine terminorum, quibus solvenda pensio, & an unus dici debeat anticipatus, alter posticipatus, cum, quod illi statui solent, concernat solum commoditatem titularis, commodioremque, ut inquit Card. de Luc. *max citando loc. solutionem*, tam respectivē titularis quam pensionarii, ut nimirum, nec hic exigere possit pensionis partem, antequam fructus colligantur, iste alteram partem non teneatur solvere, nisi post fructus jam collectos, intellige, naturales, Unde si mortuus pensionarius eo tempore, quo possessor beneficii gra-

vati pensione perceperat jam omnes seu integros fructus, seu unius anni collectionem, integra pensio debeat haeredibus defuncti, v. g. si pensio reservata seu constituta 10. Maji, & pensionarius mortuus 25. Octob. quo jam collecti fructus omnes in aliqua regione, debeat eius haeredibus totius anni pensio, & sic quoque integer terminus solvendus erat festo Nativitatis Domini. sic e contra (quem casum affert Tond. *loc. pauld post citando. n. 7.*) si pensio reservata, v. g. 25. Octob. quo jam vindemia collecta, & pensionarius mortuus, v. g. 3. Julii, quo necdum collecta messis, non debeat haeredibus pensio, nisi pro rata fructuum perceptorum à die 25. Octob. ad 3. Julii (supponuntur enim alii anni prateriti terminari illā 25. Octob. jam soluti) quae erit admodum exigua quantitas, dum fructus, super quibus imposita pensio, consistere tantum in frumento & vino; si verò beneficium gravatum haberet quoque fructus aliquos civiles, puta locagia ædium &c. & ex his perceptum interea, pro rata hujus perceptionis à 25. Octob. ad 3. Julii debetur portio pensionis haeredibus. Ita teneat Tond. *qq. benef. p. 1. c. 22. à n. 7.* citans Caccialup. de *pens. q. 25.* Tulf. *lit. P. conclus. 267. nu. 8.* & 9. Monald. *conf. 107. per tot. &c.* ac dicens, hanc sententiam sequendam; cum eam tandem post longum examen secuta fuerit Rota apud Durand. *deci. 448. per tot.* Idem Ventrigl. *ro. 2. annot. 11. §. 3. nu. 8.* citans Ricc. in *pr. p. 3. resol. 268. n. 1. & 2.* Bellef. *disq. cleric. p. 1. cit. de bon. cleric. §. 18.* postquam idem Ventrigl. *n. 7.* praemisisset, idem esse, dum beneficiatus quoque mortuus est, nempe tunc pensionem solvendam ab haeredibus defuncti titularis pro rata fructuum perceptorum, nempe tum à dictis haeredibus, tum à successore haeredibus defuncti pensionarii. Item Lott. *l. 1. q. 44. num. 16.* Card. de Luc. de *pens. d. 28. num. 12.* dicens hanc esse veriore, & in Curia & in rota receptam. contra Rebuff. de *pa. cis. poss. n. 146. alias 130.* apud Garc. *p. 2. c. 1. n. 106.* tenentem, moriente pensionario post principium anni (intellige anni pensionarii) pensionem integre pro illo anno transire ad haeredes, quam sententiam ait Garcias in nulla apud Rotam consideratione fuisse, & usum esse in contrarium, Item contra Gamb. de *pot. leg. l. 8. q. 24.* apud Garc. *loc. cit. n. 110.* docentem, quod pensio non soluta non transmittitur ad haeredes pensionarii, etiam si dies pensionis solvenda advenisset, imò etiam si fructus essent percepti; eod quod si tempore mortis pensionarii adhuc essent, & non est de eis dispositum, remaneant successor in beneficio, non haeredibus defuncti. Item contra Nav. in *Apolog. de reditib. Eccles. q. 2.* credentem, quod in hoc casu nihil debeatur per titularem. apud Card. de Luc. *loc. cit.* quod idem tenere videntur Barb. in *l. divorzio. ff. solut. matrim. p. 2. nu. 3. usque ad 44.* & Castl. de *usu. c. 79. n. 17.* apud Tond. *loc. cit. n. 3.* dum tradunt, solos terminos maturatos transmitti ad haeredes pensionarii, v. g. ut si pensio statuta in Novemb. solvenda festo Nativitatis Christi, & S. Joannis, pensionarius moriatur in Februar. solus terminus decursus in festo Nativitatis Christi solvendus sit dictis haeredibus, & nihil ex alio termino jam inchoato. Item contra Covar. *l. 1. var. c. 15.* apud Eund. Card. de Luc. & Garc. *p. 2. c. 1. à nu. 105. ad 125.* maxime *n. 120.* tenentes, id regulandum, non à qualitate & quantitate fructuum perceptorum, sed à supputatione temporis, mensium nimirum

rum ac dierum ab ultimo termino aliàs maturato usque ad obitum pensionarii. Atque ita, manendo in præmissis exemplo pensionarii mortui in Februario transmitti ad hæredes terminum Nativitatis Domini, & præterea pro rata temporis decursum à die Natalis Domini ad diem Februarii, quò obiit pensionarius. Fundamentum hujus sententiæ ex eo peti, ait Tond. *loc. cit. n. 6.* quòd pensionarius ex constitutione Pii V. teneatur recitare officium B. Virginis, & per consequens ei acquiri debeat pensio pro rata vita pensionarii, quâ durante is officium illud recitavit, maximè, cum pensiones istæ sint ad instar alimentorum, quæ debentur ad ratam tēporis, quo vita alimentarii duravit. Porro his lux aliqua amplior affunderur ex *dicendis quasi. seq.* Reflectendum autem hic ad diversitatem, quæ est inter fructus civiles, ut sunt census pecuniarii, locagia adium &c. & inter fructus naturales, qualiter nimirum & quando hi & illi debeantur titulari, & quòd hinc dependet, qualiter hi & isti inter defuncti titularis hæredes & successorem in beneficio dividendi, de quo dictum aliàs, & videri poterit *Lott. loc. cit. à n. 22.*

2. De cetero, dum pensio cessavit, non per actum necessarium, nempe per mortem pensionarii, sed per actum voluntarium, puta per translationem ante maturitatem termini, totam pensionem ad cessionarium seu translatarium pertinere, & transferentem sibi nihil servasse, tradit Tond. *loc. cit. n. 5.* ex mente Rotæ. sic terminum proximum in hoc casu spectare ad translatarium, nisi transferens reservaret sibi fructus præteritos, tradit Gabr. *cons. 191. l. 2.* apud Garc. *loc. cit. n. 112.* Dividendum verò pro rata temporis, tradit Rota & Covar. apud eund. Garciam, quem vide.

Questio 561. Pro quo tempore, & quo tempore debeat, & solvenda pensio?

1. **R**espondeo primo: Supposito juxta dicta, solutionem pensionis faciendam, habito respectu & consideratione ratæ fructuum perceptorum, non autem temporis decursu argumento *l. defuncti. ff. de usufruct.* secundum quam, ut ait Ventrigl. *cit. §. 1. n. 1.* regulare se solet Rota in materia solutionis pensionis; pensionem annuam deberi ab initio anni, qui non à calendis Januarii, neque à tempore, quo natura jam exonerata fructibus maturatis & collectis incipit novos concipere, sed inchoatur ab eo momento, quo reservatur pensio; assignatur siquidem pensio cum consensu partium, post quem consensum illico nascitur obligatio, ex qua oritur actio: exactio autem sola est, quæ differtur ad tempus, de quo conventum fuit inter partes, & sic semper attenditur hoc anni initium, & ex eo intelligitur pensio debita. *Lott. l. 1. §. 44. n. 1. juncto n. 4.*

2. Respondeo secundò: Reservatur autem pensio regulariter solvenda in duobus terminis seu semeltribus, v. g. festo Nativitatis S. Joannis, & festo Nativitatis Christi, qui termini non ex alia causa statuuntur, quam dividendi pensionem aliàs solidam, & ad nudam commodioremque solutionis præstationem, & non, quòd propterea debeat attendi ratio temporis, ut inde dignoscatur quanta portio pensionis competat pensionario. Ventrigl. *loc. cit. n. 2.* *Lott. loc. cit. n. 3.*

3. Respondeo tertio: Factâ hac divisione terminorum in gratiam debitoris seu titularis, atten-

dendum, num primus terminus per eum solvendus cadat eo tempore, quo possit percipere seu percipisse fructus, super quibus pensio imposita, ut si jam dictos fructus percipit eo termino, pensio seu potius illa prima solutio dicatur posticipata; aliàs, si non percipit adhuc fructus, eò quòd hi tunc nondum maturati, dicatur pensio posticipata, relata v. h. harum binarum vocum ad ipsam fructuum perceptionem. *Lott. loc. cit. n. 5.* citans Gratian. *discep. for. c. 548. nu. 47. & 48.* & Rotam in *Monopolitan. pens. 10. April. 1606.* Ventrigl. *loc. cit. nu. 6.* Porro subjungit *Lott. n. 6.* Papam ut plurimum nullâ habitâ ratione perceptionis fructuum, decernere anticipatè solvi pensiones, & sic si à die reservationis usque ad diem primi termini seu semeltris nulli adhuc potuissent colligi fructus, aperte credendum est, pensionem esse anticipatam, & Papam voluisse anticipatè solvi à beneficiario ex proprio, habitâ consideratione ad fructus colligendos. Ventrigl. *cit. nu. 6.* Unde subsistere non videtur, quòd tradit *Parif. l. 1. §. 8. n. 52.* quòd, si beneficiarius gravatus pensione, cui pro primo termino statutum est festum Nativitatis S. Joannis, ceperit possessionem in Majo antecedente illud festum, & sic fructus adhuc nullos perciperit, non teneatur illo termino solvere pensionem, sed is, qui percipit fructus illius anni. Hic iterum reflectendum ad fructus civiles, qui dierum singulis horis & momentis maturantur & percipiuntur.

Questio 562. Vbi, seu in quo loco solvenda pensio?

1. **R**espondeo, non factâ aliâ declaratione solutionis pensionis fieri debet, non in loco, in quo degit pensionarius, sed in loco beneficii, & ubi fructus ipsi percipiuntur. *Lott. l. 1. §. 39. n. 86.* citans *Oldr. cons. 168. nu. 1.* *Gamb. de pot. leg. l. 6. §. 27. nu. 612.* Rotam *decif. 688. p. 4. recent.* *Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 15.* Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 2. n. 51.* *Parif. l. 6. §. 2. nu. 137.* *Castrop. de benef. l. 1. p. 11. §. 6. n. 8.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 233.* Ratio est, quòd pensio solvenda ex fructibus beneficii, cuiusque illis impositum, AA. *ijdem.* Hinc jam inolevit usus & stylus Curia, ut unâ cum terminis solutionis in literis reservationis assignetur & locus, *Lott. Parif. loc. cit. Corrad. loc. cit. num. 17.* dicens, nunquam aut rarò Cancellariam, aut Cameram Apostolicam permittere transire has literas sine destinatione loci solutionis faciendæ, & quidem ubi, vel quem partes volunt. *Corrad. ibid. citato Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 612.*

2. Quòd, si pensionarius aut ejus procurator non esset in loco destinata solutionis tempore statuto, pensionem debens non est in mora aut culpa, adeò que nullam penam non solventium pensionem incurrit. *Castrop. loc. cit. Garc. n. 233.* *Corrad. n. 18.* ex *Bartho. in l. item illa. ff. de constit. pecun. dicente, creditorem debere esse paratum ad recipiendam pecuniam in loco solutionis destinato, ad hoc, ut debitor penam incurrat.* Neque in hoc casu ad evitandam penam obligatus est debitor ibidem facere depositum pecuniæ seu pensionis debitæ. *Corrad. loc. cit. n. 18.* dicens, quòd in contrarium tradit *Barthol. in l. si res paratus. ff. de procur. id intelligendum de casibus, ubi jus expresse vult talem signationem fieri, ut puta, ad impediendum cultum usurarium.* Quòd ipsum eundem tradit *Garc. loc. cit. n. 234.* subieci tamen *n. 235.* ad effectum

effectum clausulae sine retardatione solutionis pensionis, ut ei satisfiat, requiri depositum legitime factum. pro quo citat Caroccium, de oblatio, p. 1. q. 7. & Rotam in abulens. pens. 1606. Idem tenet Castrop. loc. cit. Neque opus est, eum potestari, quia jus praesumit debitorem velle solvere. Corrad. loc. cit. n. 234. Debere tamen ibidem fieri proclama, ut constet, num ibi reperiat pensionarius, ejusve procurator, quia est forensis seu extraneus, tradunt iidem Castrop. loc. cit. n. 235.

Questio 563. Dum pensio reservata solvenda in pecunia numerata, uti frequentius fieri consuevit, in qua moneta seu specie pecuniae sit solvenda?

Respondeo primò in genere: Quidquid fit de hoc, quod, ut affirmat Lott. l. 1. q. 39. n. 166. & 167. cogendus sit debitor, accipere nummos in alia forma seu moneta, si exinde damnum nullum passurus sit, eò quod, siue moneta sit aurea, siue argentea, siue area, habeat functionem in genere suo; in solutione tamen pensionis aliud esse, & non liberari titularem, nisi solutione pecuniae in specie debeat. Unde cum in reservatione pensionis semper soleat specificari qualitas monetae, in qua facienda solutio, cogitur omnino debitor ad solvendum in specie determinata; quia ubicunque qualitas deducta est in stipulationem, ea est praestanda. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 26. Lott. loc. cit. n. 156. juncto n. 172. & 173. citantes Gig. de pens. q. 98. n. 7. Limitanda tamen responsio, ut admittenda sit solutio in alia specie, si duo concurrant, nimirum dum est penuria monetae in illa specie promissa, quia scilicet ea non reperitur, & alterum, ut creditor, seu pensionarius servetur omnino indemnus, si nullum ex tali mutatione damnum consequatur. Ventrigl. loc. cit. Lott. loc. cit. n. 174. & 175. Hinc jam infero &

2. Respondeo secundò in specie: Dum juxta tenorem literarum reservatur pensio in ducatis auri de Camera, si in ipsa Romana Curia fieri debet solutio, solvenda esse pensionem praecise in ducatis auri, scilicet in scutis aureis, superaddendo singulis unum Julium. Ventrigl. loc. cit. n. 27. Corrad. in pr. benef. l. 5. c. 2. num. 11. citans Sarnens. ad reg. de valor. q. 8. in fine. Si verò solutio fieri debet in partibus, non est necesse fieri solutionem in istiusmodi ducatis, sed sufficit solvere in moneta alia, etiam non aurea, modò ea tantundem valeat. Corrad. loc. cit. Ventrigl. loc. cit. citans Gratian. discep. for. c. 417. num. 18. qui testetur, ita servari in Rota.

3. Respondeo tertio: Dum pensio reservata simpliciter & indistinctè in ducatis vel in scutis, nullà factà mentione, an sint ducati de Camera, vel ducati usualis monetae, an scuta aurea, an argentea (idem est, dum simpliciter reservata esset in florensis, quorum duae species currunt in loco contractus, seu solvendae pensionis) & neque ex usu, neque ex regione, vel contextu literarum haberi potest ulla interpretatio, de qua specie Papa locutus; interpretandum & censendum est, reservationem factam in exiguioribus seu minus gravantibus titularem juxta illud l. semper in obscuris. de reg. juris: in obscuris, quod minimum est, sequimur. seu minimum debetur, & favendum causae creditoris. Lott. n. 157. & ex eo Ventrigl. loc. cit. n. 28. secus si ex usu regionis, vel contextu literarum haberi

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

potest interpretatio de mente Papae; tunc enim juxta dictam interpretationem in ea specie solvenda pensio. AA. iidem. Porro dicta ambiguitas omnimodè cessaret, satisque declararetur, quanam species monetae fuerit posita in obligatione, ex facta in tali determinata specie unà alteràve (vel etiam ex unica, ut Ventrigl. loc. cit.) solutione, cum non tractetur de inducenda obligatione, sed simpliciter de ea declaranda & interpretanda ex observantia, quam proinde necesse non est esse praescriptam. Lott. n. 158. & seq. Ventrigl. loc. cit. n. 29. nisi forte facta istiusmodi solutio ex probabili quadam ignorantia, vel inadvertentia. Lott. n. 163. ex Costa. tr. de fact. scient. centur. 1. dist. 43. num. 3. Ventrigl. in fine cit. n. 29. citans Gratian. discep. for. c. 417. n. 19. & 20. Surd. conf. 335. n. 28. l. 1. Quod si tamen extra dubium est, de qua moneta consenserint partes, vel in qua Papa reservavit solvendam pensionem, eò quod ambigua non sint, sed clara verba reservationis; minimè ex solutionibus aliter factis potest oriri talis observantia interpretativa, nisi post observantiam longissimam & praescriptam per annos saltem 30. Ventrigl. loc. cit. nu. 30. citans Surd. conf. 220. nu. 18. & conf. 224. in fine. l. 2. & Gratian. ubi ante n. 22. De cetero tradit Lott. n. 164. quod si in literis specificaretur certa moneta, & mox pro explicatione valoris hujus monetae exprimitur alia minutior, v. g. dum diceretur solvenda pensio in scutis constitutibus tot libras illarum partium, nequaquam attendendam illam secundo loco positam monetam, eò quod haec non adjecta nisi demonstrativè tantum ad designandum valorem monetae prioris secundum cursum temporis datae.

Questio 564. Quomodo solvenda pensio, dum valor monetae, qui erat tempore reservationis, est dein alteratus?

Respondeo primò supponendo seu praenotando primò: Pecuniam seu nummos constare materia, nempe metallo, aere, cupro, argento, auro; & forma, nimirum aestimatione publica ex caractere cursoris indicata, & hinc duplicem consistere eorum bonitatem; unam consistentem in ipsa materia, & sic intrinsecam; alteram in aestimatione illa publica, adeoque extrinsecam: ita tamen, ut de ratione nummi sit symmetria & proportio aestimationis illius cum valore materiae (habitata tamen etiam ratione impensarum factarum in cuedendo, seu moneta signanda, dum principes videntur non teneri cedere nummos propriis expensis) & tunc dici aestimationem illam publicam, seu valorem impositivum rapere in se valorem metalli, cum valor hic aestimationi illi est adaequatus; siquidem ad alium effectum excogitata non est aestimatio illa publica, quam ad liberandum homines, ne solliciti essent de valore intrinseco seu materiae, ad eò ut, si haec illi non correspondeat, jam sub fide publica fraus fiat. Lott. cit. q. 39. à nu. 182. ad 193. & ex eo Ventrigl. loc. cit. n. 24. Secundò, aestimationem illam debere quidem esse perpetuam, seu semel impositam debere durare perpetuò (quod intelligendum respectu usus naturalis pecuniae, id est, ut per illum res aliae aestimentur, secus respectu alterius usus, ut dum ipsa pecunia alia pecunia emittitur, seu cum alia pecunia cambitur; eò quod tunc aestimatio illius sit alterabilis ex singulorum etiam arbitrio. Ventrigl. n. 25. Lott. n. 196. ex sententia,

A 8

ut

ut ait D. Tho. Cajet. Sylv. Covar. uti indubitato antiquitus apud Imperium Roman. æstimatio illa non solum perpetua fuit, sed & uniformis, postquam tamen idem Imperium divisum in plures principatus & respublicas, æstimationem non esse amplius perpetuam nec uniformem, ita ut moneta unius territorii expendibilis non sit in territorio alterius, sed alterata & variata in bonitate intrinseca vel extrinseca, ut plurimum exigente iustâ causâ, dum nimirum principibus præpotentibus & bonis cudentibus monetam & ponderis iusti, & probatâ materiâ superveniunt alii minores minusque boni, monetam vel non nisi minoris ponderis, vel non nisi adulteratâ materiâ cudentes; unde commerciorum & publicâ necessitatis ratione id exigente fit, ut uno principe legem pretiumque nummis propriis dicente alii quoque idem facere, vel etiam valorem propriorum nummorum inalteratâ bonitate intrinsecâ extrinsecus augere cogantur, ne iidem nummi per alios extraneos corrumpantur. Lott. à. n. 194. ad 201. Ventrigl. cit. n. 25. ex Franc. de March. q. 648. n. 2. His suppositis,

2. Respondeo ad quæstionem ipsam: Si valor extrinsecus alteratus, seu bonitas extrinseca pecuniæ fuit alterata, v. g. quia princeps, qui eam cudidit, dederatque ei prius æstimationem decem nummorum cupreorum, dein edicto cavet, ut valeat seu expendatur pro 12. istiusmodi nummis, & in hoc casu solvenda pensio vel in ipsâ illa specie, in qua reservata, si ea haberi possit, vel solvenda in qua æstimatione, quam ea habet tempore solutionis, sive facienda solutio in moneta usuali secundum valorem, quem ea habet tempore ipsius solutionis; adeo, ut eâ mediante possit haberi illa species & in eadem quantitate, in qua facta est reservatio. Lott. loc. cit. n. 202. Ventrigl. loc. cit. n. 31. citantes Gig. de pens. q. 98. nu. 6. & seq. & plures Roræ decis. dum enim moneta aurea vel argentea, in qua reservata pensio, æstimatur ex moneta cuprea & minuta, & non è contra, sitque impossibile, ut moneta illa aurea vel argentea recipiat huiusmodi augmentum valoris extrinsecum ex alia causa, quam quia vel diminutus fuit valor monete cupreæ & minutæ; vel quia ita visum fuit principi propter excellens augmentum ejusdem monete aureæ vel argenteæ, semper in damno erit pensionarius, nisi fiat æstimatio monete illius minutæ & cupreæ in comparatione ad auream vel argenteam, in qua facta reservatio pensionis ipso tempore solutionis: nam, sicut soluta monetâ in quantitate intrinseca alterata secundum æstimationem, quæ erat ante alterationem, non reciperet, quod sibi debetur, ita nec reciperet, quod sibi debetur, si moneta ei exsolvatur in quantitate minore, quam quæ sufficiat ad emendam tempore solutionis eam speciem, in qua pensio reservata, Lott. nu. 203. & 204. Porro præsumitur deteriorata bonitas intrinseca monete inferioris seu minutæ, quando aucta est æstimatio monete grossæ retentâ ejus bonitate intrinsecâ, & sic rejicitur onus probandi in negantem illam diminutionem intrinsecam monete minoris. Lott. n. 205. citans Solam. de moneta. cas. 1. n. 4. Surd. conf. 368. n. 6. & c. Et sic contingente augmento monete grossæ ex decremento bonitatis intrinsecæ monete minutæ, augmentum debetur perpetuo creditori, Lott. n. 206. ex Barth. in l. cum quid. nu. 16. ff. si certum petat. & Surdo. ubi ante n. 16. et si jungat idem Lott. nu. 208. ex diminuta intrinseca bonitate inferioris monete non

tam augeri æstimationem monete aureæ vel argenteæ, seu grossæ, quam conservari ejusdem bonitatem pristinam tam intrinsecam quam extrinsecam, seu augeri inferioris monete numerum propter ejusdem intrinsecam deteriorationem ad conservandam pristinam æstimationem nummi aurei vel argentei; & sic cessare disputationem illam; an de jure augmentum pertineat ad creditorem, an ad debitorem. Ac inde demum concludit n. 210. non agi hic verè de augmento vel decremento, sed tantum de coequali commensuratione monete, ut scilicet pecunia, quæ est in obligatione, æstimetur secundum tempus obligationis, sive quo cæpit obligatio, quæ verò est in solutione, secundum tempus ipsius solutionis. citat pro hoc Budæum de monet. & re numm. l. 1. c. 2. n. 37. & Rotam in Bergom. pens. 2. Maij 1624. Atque secundum hæc jam resolvenda quæstio illa in specie exemplificationis gratiâ, num, si reservata pensio, v. g. in centum ducatis auri de Camera, constituentium in totum summam scutorum 135. (uti id ipsum exprimitur in literis) monete Papalis Julios decem pro uno scuto computando, & postea tempore solutionis mutato valore constituentium majorem summam, an nimirum satisfaciat titularis creditor solvendo 135. an verò debeat plus, nempe augmentum, ad quod ascenderunt, superaddere: ac dicendum, solvendum esse ducatum talem juxta valorem, quem habet tempore solutionis, cum ducatus fuerit in obligatione juxta reservationem, nec mutata sit bonitas ejus intrinseca per hoc, quòd valeat jam aliquantò plus quam antè (& id, ut dictum, accidere possit ab extrinseco, immutato valore scutorum aut Juliorum) adeoque attendatur valor de tempore solutionis. verba etiam illa: constituentium in totum summam scutorum 135. non tam taxativè quam demonstrativè apponantur, ita ferè Ventrigl. loc. cit. n. 31.

3. Respondeo tertio: Si illa ipsa species monete, in qua reservata pensio, ex toto esset sublata, & loco illius recusa alia moneta, ejusdem quidem nominis, sed majoris vel minoris bonitatis, non poterit titularis debitor compelli solvere in moneta illa antiqua, in qua reservata pensio, & modò sublata est, quia ejus obligatio intelligitur facta rebus sic stantibus, seu moneta illa in suo esse perdurante (idque etiam, ut indicat Lott. loc. cit. n. 212. etiam adhuc apud aliquem reperiretur, cum non sit amplius in consideratione, & non reputetur pecunia expendibilis) sed satisfaciet solvendo in alia moneta vel subrogata, vel inferiore factâ tamen æstimatione antiquæ illius monete, in qua ea erat, antequam abrogaretur, ita ut tantum de nova solvatur, quantum erat tunc æstimatio illius antiquæ; idque sive intervenerit mora, sive non. Lott. n. 213. & 214. & ex eo Ventrigl. cit. n. 31. citantes Braun. de augm. moneta. p. 1. part. 2. n. 1. & seq. Porro circa hunc casum observandum, quòd, si creditor renueret acceptare speciem illam recusam prætextu bonitatis intrinsecæ deterioratæ, renueretur hanc deteriorationem probare, quod aliter fieri nequiret, quam per peritos vel ipsos ministros monetarios. Lott. n. 216. & 217. Non habebitur autem hæc deterioratio in consideratione, si princeps, qui monetam cudidit, edicto suo cavisset, debitorem in ea alia specie liberari solvendo tantundè de nova, aut de inferiore moneta in tanta quantitate. Lott. n. 218. ait tamen n. 217. id non procedere, nisi ubi creditor eidem principi subje-

ctus est, adeoque applicari vix posse pensioni Ecclesiastica; cum eiusmodi principum edicta non afficiant personas Ecclesiasticas, pro quo citat Oldr. *conf.* 250. n. 2. Jo. And. *in addit. ad speculator. de obligat. & solut.* §. 3. n. 9. &c.

4. Respondeo quartò: Si reservata pensio in specie aliqua seu moneta imaginaria, puta, in tot libris alicujus Provinciae, quae nunquam causa fuit aut existit; sed solum certam habuit aestimationem per alias monetas, seu valoreretur in certa quantitate monetae causae inferioris: idem dicendum, quod in praecedentibus duobus casibus; cum in hac imaginaria moneta quoque cadat duplex ea bonitas, censeturque mutata in bonitate intrinseca, si iustum à principe minus valere, non alterato valore intrinseco alterius monetae, ad cuius quantitate aestimabatur, uti & extrinseca eius bonitas, dum datur illi major aestimatio ex deterioratione istius monetae realis inferioris; siquidem talis moneta imaginaria constituitur ex certis monetis inferioribus, adeoque subicitur eidem alterationi, cui illae. Lott. à n. 220. ad 223.

Quaestio 565. Quando pensio reservata alternatim (quod rarius admittitur à Dataria) scilicet vel in quantitate rei, puta, frumenti, vini &c. vel in pecunia; item dum fructus simpliciter assignati sunt pro solvenda pensione ex conventionione partium, qualiter debeat & possit solvi?

Respondeo ad primum: Esse solvendam pro libitu non titularis, sed pensionarii, ita ut in huius electione sit exigere loco frumenti pecuniam, vel contra; eo autem invito à loco frumenti non posse solvi pecuniam, vel contra. Corrad. *in pr. benef.* l. 5. c. 1. n. 12.

2. Respondeo secundò: De cetero, etsi non nisi rarissime loco pensionis reservetur pars fructuum, ut dictum supra, & non nisi Cardinalibus ea reservatio fieri consueverit; dubium tamen non est, quin facta resignatione cum reservatione pensionis, possit dein inter resignantem, & resignatarium conveniri, & assignari à resignatario resignanti pensionario certi & determinati fructus loco pensionis (si enim hi assignari possunt pro satisfactione debiti alterius, multò magis pro solvenda pensione) & sic pensio in praedictis fructibus solvi debet. Corrad. *loc. cit.* n. 13.

Quaestio 566. Qualiter solvenda pensio, dum imposita super pluribus beneficiis?

1. Respondeo primò: Dum dicta beneficia plura possidentur ab uno eodemque titulari, solvenda videntur pensio pro rata fructuum singulorum beneficiorum, ita ut si fructus unius intereant, non continuò ex fructibus alterius beneficium, etsi sufficientibus ad integrè solvendam pensionem, ea sit solvenda integrè. Dependet hoc ipsum ex mente imponentis pensionem; siquidem ut rectè Corrad. *loc. cit.* c. 2. n. 15. Lott. l. 1. q. 38. n. 20. juxta e. *constitutus. de religiof. domib. & ibidem Abb. n. 8.* reservatio pensionis non intelligitur facta à principio in solidum, sed pro rata singulorum beneficiorum. Unde etiam teste Corrad. *loc. cit.* tam in supplicatione, quam in literis apponitur dictio *proportionaliter*, dicendo, quòd pensio reservetur super praedictorum beneficiorum proportionaliter

P. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

fructibus, quamvis etiam ut Lott. *loc. cit.* n. 18. dicta modificatio non solum expressè, sed etiam tacitè censetur facta, & hinc etiam subjungat Corrad. *loc. cit.* dictionem *proportionaliter* videri potius ad cautelam & ad tollendas haesitationes appositam, imò potius ex quodam introducto stylo, quam de necessitate, cum de hoc habeamus clarum textum in *cit. c. constitutus*.

2. Respondeo secundò: Si possessor ille moriatur, & contingeret singula illa beneficia conferri diversis pensionis, solvenda erit pensio ab illis titularibus à quolibet pro rata proportionata fructibus sui beneficium, non verò in solidum ab unoquoque eorum, adeoque contra nullum eorum agere poterit in solidum, seu pro tota & solida pensione. Corrad. *loc. cit.* Lott. n. 19. Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 3. nu. 44.* citans Campanil. *in divers. juris can. rubric. rub. 11. c. 13. nu. 287.* Paris. *de resig. l. 6. q. 2. n. 64.* Estque haec sententia adeò vera, ut vigor ille concessus à jure pro pensionis exactione etiam contra successorem intimaris literis cum clausula: *non retardat à solutione pensionis*, vi cuius executionem paratam habet pensionarius, statim cesset, & progredi nequeat ad executionem, dum opponitur per successorem facta in plures divisio beneficiorum, super quibus praestitus consensus à praedecessore pro reservanda pensione, requiraturque tunc iudicis discutientis valorem omnium beneficiorum sententia declaratoria quantitatis debendae pro quolibet beneficio ab ejus possessore. Ventrigl. *loc. cit.* citans Campanil. *ubi ante. n. 288.* & Ricc. *in pr. p. 3. resol. 108. nu. 26.* Corrad. *loc. cit.* addens, hinc esse; quòd licet in commissionibus causarum super nullitatibus vel moderationibus semper apponatur dicta clausula: *non retardat à solutione*; in praesenti tamen casu (dum imposita nimirum pensio super pluribus beneficiis primitus ab uno, divisim postmodum in plures, & hinc excipitur ab eorum uno à solvenda in solidum pensione) ea supponi non debeat. Eadem procedunt, dum translata pensio super pluribus beneficiis, ita ut translatus non debeat, nec possit pensionem, nisi pro rata. Paris. l. 6. q. 8. nu. 47. & ex eo Ventrigl. *cit. nu. 44.* Porro pro praxi optimum esse, ut resignatarius, seu is, cui reservata istiusmodi plura beneficia gravata unà pensione, faciat distincè & separatim exprimi fructus uniuscujusque beneficium resignati, ac quantitatem pensionis super quolibet beneficio, tradit Corrad. *loc. cit.* dicens, se videre hodie; quòd Dataria requirat expressio-nem valoris cujuscunque beneficium resignati, ac quantitatis pensionis, quae super illis petitur reservari, & quòd, si non capiant pensionem (quòd intelligendum credo, si aliqua interea resignata tam sint tenuia, v. g. unius, vel trium, aut quatuor ducatorum) rejiciatur supplicatio.

3. Respondeo tertio: Quòd, si tamen reservatio facta esset in solidum, singulis illorum beneficiorum habitorem ab uno, divisim illis postea in plures, hi successores excipere non possint, teneri se tantum pro rata; sed in electione pensionarii erit, retinere solidam pensionem super uno corpore beneficium, modò id esset pensionis tantae capax. Ventrigl. *loc. cit.* n. 25. juxta Rot. *in Bergom. pension. 10. Nov. 1595.* in qua etiam dictum, beneficium esse capax pensionis, quae non excedit tertiam partem fructuum illius.

Questio 567. Qualiter solvenda pensio imposita beneficio unico, dum non tantum fructus illius, sed & titulus, seu beneficium pensione gravatum deinde dismembratur, & constituuntur duo beneficia diversis collata?

Respondet Barb. juris Eccles. l. 3. c. 9. n. 73, citans Seraph. decis. 1429. n. 6. & 7. quod, quando dismembratur tantum fructus, adhuc tamen ex illo beneficio pensione gravato solvenda sit integrè pensio, modò remaneant illi tot alii fructus, ex quibus pensio solvi possit; si verò dismembrati sunt & tituli, & pensio ex utrisque (per quod videtur intelligere ex utriusque tituli fructibus) debetur, pensionarius habeat electionem agendi contra quem maluerit ex duobus possessoribus pro tota pensione, modò fructus sint tantæ pensionis capaces. Est autem hic casus diversus ab eo, ad quem responsum *quest. preced.* (foret tamen idem, si poneretur prius post dismembrationem beneficii binis illis titulis imponi pensionem) adeòque non mirum, quòd diversimodè ad hunc casum respondeatur.

Questio 568. An, & qualiter pensio solvi possit per Procuratorem, vel etiam Campforem?

1. **R**espondeo ad primum: In vim veri mandati posse solvi per procuratorem seu mandatarium; ubi autem proponitur soluta pensio per procuratorem in vim mandati, mandatum, ejusque fines diligenter excutiendi; similiter data ex patto (schedula bancaria per campforem, qui eam conscripsit, solvi potest; cum actus attribuitur ordinanti, non exequenti. *Lott. l. 1. q. 38. à n. 150.*)

2. Respondeo ad secundum: Quod attinet ad modum solvendi per campforem in vim schedulae bancariae, cujus usum frequentissimum esse in Urbe, ait *Lott. loc. cit. nu. 155.* Notandum ex eodem *ibid.* campforem seu mercatorem per eam schedulam se obligare, stans temporibus, per tot annos, vel ad pensionarii, vel titularis vitam se soluturum sub juramento & obligatione Camerali absque ulla profus exceptione, excepto casu mortis beneficiarii, illaque schedulam ita conscripserit consuevisse eam tradi pensionario, adveniente deinceps tempore solutionis, ostensa per pensionarium ejusve legitimum procuratorem hac schedulam campforem, hunc, postquam solvit, solere à tergo ipsius schedulae scribere & annotare quantitatem solutam cum die & anno, ut semper ex eadem scriptura justificetur obligatio campforem erga pensionarium, simulque constet de illius diminutione per dictas annotationes ad commodum ipsius campforem; cum non possint fieri hæc annotationes aliter, quam de ipsius creditoris consensu, quo stante, utrimque confurgit probatio pro & contra.

Questio 569. Qualiter probetur solutio pensionis, præcipue voluntaria, beneficio pleno imposita, seu illius, quæ est de consensu, seu ex causa lucrativa ad evitandum effectum nullitatis pensionis in eventu non integra factæ solutionis ex vi decreti adijci soliti istiusmodi reservationi pensionis de consensu ob fraudis præsumptionem, ut dictum supra; cum facile titularis consentit istiusmo-

di reservationi pro consanguineo vel amico suo, non tamen ut ipse consentiens pensionem solvat in vita sua, sed ejus successores?

1. **R**espondeo primò: Teneri beneficiarium debitorem docere de vera, reali, & integra solutione omnium terminorum decursum tempore prædecessoris. *Corrad. pr. benef. l. 5. c. 3. n. 13. in fine. citans Seraph. decis. 802. n. 2. & seq. Card. de Luc. de pens. d. 7. n. 2.* dicens, pensionem in totum corruiere, si de vera & effectiva solutione median- te pecunia numerata omnium terminorum non doceatur, adeò, ut secundum *Tond. de pens. c. 3.* quem citat, confitit de vera & effectiva solutione ultimorum terminorum trium, non intret adhuc præsumptio de solutis antecedentibus, resultans ex *l. quicumque, c. de apoch. publ. l. 11. ed. quòd in materia odiosa & de fraude suspecta, in qua habetur decretum speciale præscribens formam præcisam, non admittatur præsumptio, servire tamen hoc ipsum pro uno ex adminiculis, ait Card. de Luca.*

2. Respondeo secundò: Non sufficere qualemcunque confessionem pensionarii de recepta solutione propter collusionis suspicionem; quia talis confessio præjudicare nequit tertio (nempe successori istiusmodi pensionarii excipienti de nullitate pensionis ob non factas integrè solutiones prædecessori suo) quotiescunque ea fit inter hujusmodi suspectas personas. *Corrad. loc. cit. citans Barbof. de votis decisivis. l. 1. voto. 5. n. 30. & 34.* Unde jam etiam non sufficit quietantia quamvis per instrumentum publicum, in quo Notario & testibus dicatur, quòd verè, ac per effectivam numerationem pecuniæ solutio facta sit; quia semper est, & plus non est, quam confessio, quæ, qualiscunque sit, non sufficit. *Card. de Luc. loc. cit. n. 12.* Neque sufficit adhuc produci apochas privatas à duobus testibus subscriptas, in quibus narretur facta solutio in præsentia testium, servatæque alia requisita; nisi testes formiter examinentur, qui nullam patientes exceptionem tam in legitimo examine, quam persona, & dicto bene concluderent de ipsa vera reali solutione coram ipsis facta: adeò, ut non sufficiat quod recognoscant apocham, ac dicant, veram esse eorum subscriptionem; quia ita verificare dicuntur scripturam, non verò contenta in ea; & sic semper tantum remanet confessio, quæ non sufficit. *Card. de Luc. loc. cit. n. 7.*

3. Respondeo tertio: Ad istiusmodi dictas fraudes evitandas jure optimo stylus Curie obtinuit; ut in vim prædicti decreti hujusmodi solutiones non possint probari, nisi per instrumenta publica cum subscriptione Notarii publici & duorum saltem testium simul subscribentium (vel saltem subscriptioni præsentium, ut *Rot. in Calagurit. pens. 17. Jun. 1624.*) assententium, se vidisse beneficiarium numerare pecuniam pensionario, qui eam traxit, ut sæpe *Rota*, & signanter in *Bergom. pens. 27. Nov. 1625.* & *Parmens. pens. 27. Jan. 1627.* *Corrad. loc. cit. Barbof. loc. cit.* quem modum probandi solutionem per scripturam seu instrumentum publicum, quamvis sufficientem omnino esse, & per eum sine dubio satisfieri decreto illi, dicat *Card. loc. cit. n. 6.* illum tamen præcisè requiri, seu esse formam præcisam, negat *n. 8. & 12.* dicens, sufficere testes nullam patientes exceptionem, qui id bene concluderent (nimis enim essent contestes de loco & tempore præcisò concludentes de visu numerationis pecuniæ coram se factæ, specificando etiam

monetā qualitatem, ut idem Card. de Luc. de pens. d. 8. nu. 3.) Quin & per alias species probationis (intellige legitime concludentes) id justificari posse, sic dicens habitum illud pro absoluto à Rota in Lucan. pens. 15. Feb. 1669.

4. Respondeo quartò: Sed & dicto modo probandum, quod durante vitā titularis prædecessoris, qui consenserat pensioni, quamdiu post reservationem de consensu suo pensionem beneficium obtinuit, integrè sibi pro omnibus terminis decursis facta solutio. Adeoque non sufficit facta & probata solutio unius termini, facta per Titium nomine titularis absentis, ac pro altero termino, ut in instrumento solutionis asseritur, maturando, v. g. in festo Nativitatis Domini proximè venturo cum quietantia & confessione de aliis terminis præcedentibus; quia quò ad terminos illos alios decursos non potest, ut dictum, constare de solutione ex sola confessione facta de recepta solutione. Quin & quò ad solutionem unius illius termini factam à Titio nomine titularis, & ipso adhuc vivente, cum sit facta à tertio, de cuius mandato non constat (quippe quòd in solveate pensionem pro alio non præsumitur, nisi concurrant adminicula juxta Rotam decis. 2. de causi. poss. & propr. in antiq. teste Seraph. decis. 436. n. 8.) non satis fit adhuc decreto prædicto importanti nullitatem pensionis. Corrad. loc. cit. n. 14. Nihilominus, si ad modicos solùm dies, post maturationem ultimi termini, dum nullus adhuc fructus recollectæ istius anni perceptus, incideret mors titularis, insoluto isto ultimo termino, ex deficientia illius solutionis, & consequenter probationis, non inducendam nullitatem pensionis, seu cum defectum non esse, attendendum tradit Card. de Luc. de pens. d. 8. nu. 4. argumensò decisionis 26. post Merlinum. de pign. quæ est eadem apud Merlin. decis. 478. ubi firmatum, quòd, si titularis, qui voluntaria pensioni consensit, ad breve tempus, antequam aliquis pensionis terminus maturet, per mortem naturalem vel civilem desinat esse possessor beneficij, nihil referat, quòd ipse nullam pensionis solutionem fecerit, eò quòd cesset ratio, cui decretum immititur, nempe fraudis & collusionis. Atramea subjungit idem Cardin. moveri sibi adhuc difficultatem ex firmatis per decis. Rota 620. p. 4. recent. cui inhæret Tond. de pens. c. 3. n. 16. nimirum quòd si primus terminus maturasset ad paucos dies post reservationem, & sic inceptus annus pensionatus, ita ut intrare possit eadem ratio non perceptionis fructuum illius anni, adhuc tamen, si terminus ille non solvaratur, non satisfactum sit decreto, quamvis constaret de vera & effectiva solutione plurium terminorum subsequentium; quinimo etiam si soluta sit rata illorum dierum, qui decurrerunt inter reservationem & terminum. Hinc ut ait idem Cardin. etsi videatur is esse nimis rigor, tamen ob dictas auctoritates, dum alia non adjuvat in contrarium, subit ratio timendi.

Quæstio 570. An, & qualiter solutio pensionis facta, dum ea non debeatur, repeti possit?

1. Respondeo ad primum affirmativè, ubicunque enim cessat causa solvendi, cessat etiam actio & obligatio ejus, à quo petitur. si procuratorem, ff. mandati, & causā solutionis reductā ad non causam, pro eo, quod solutum est, datur repetitio.

2. Leuten, Fori Benef. Tom. III.

l. 1. ff. de condit. sine caus. Lott. l. 1. q. 38. n. 230. & 231. Hinc jam etiam titularis condemnatus in spolio ad solvendam pensionem, postquam paruit sententia, & solvit, poterit postea solum repetere à pensionario; eò quòd, cum in possessorio non admittatur defensio aliqua super titulo, neque admittantur exceptiones super defectu proprietatis, maxime in possessorio summarissimo retinenda, si titularis à iudice coactus fuit solve, solum non possit videri debitum ex illo mandato iudicis, qui ex natura iudicij illius non debebat, neque poterat cognoscere, an esset debitum vel indebitum. Lott. loc. cit. num. 228. & 229. citans Rotam in Roman. conditionis indebiti. 29. April. 1622. contra Gig. conf. 32. per tot. docentem, quòd talis titularis in eo casu repetere nequeat solum, etiam si reservatio fuisset nulla; eò quòd obtinens in possessorio, & succumbens in petitorio, non teneatur ad terminos pensionum decursarum, & per se exactarum & perceptarum, nisi à die contestatae litis super petitorio, juxta gl. in c. significaverunt. v. recursum. de restibus, quam tamen glossam Lott. n. 235. sit loqui de fructibus bonæ fide perceptis per possessorem, quod non potest pensioni applicari, ut mox videbitur.

2. Respondeo ad secundum: Pensio indebitè soluta non repetitur tanquam fructus rei alicujus perceptus, sed tanquam simplex quantitas debita actione personali. Adeoque de ea loquendum non est quòd ad hoc punctum repetitionis, sicuti de fructibus bonæ fide perceptis per possessorem, Lott. l. cit. n. 232. & 233. dicens esse fere impossibile, ut reductā causā solutionis ad non causam, aliquid constitvere, unde cesset repetitio, præcipue, ubi prænditur extinctio, quæ uti non potest superari à facto pensionarii, ita nec potest separari ab eo mala fides.

Quæstio 571. An, & qualiter unica exacta & præstita solutio suffragetur pensionario pro acquirenda possessione?

1. Respondeo primò: Quasi possessio exigendi pensionem acquiritur per unicum actum solutionis quemadmodum & in ceteris iuribus incorporalibus contingit, non attentā justitiā vel injustitiā, aut concernentibus bonum jus, vel merita causæ, utpote ad petitorium reiicienda, sed attentò nudo facto possessionis, sufficiente sola possibili justificatione in petitorio. Card. de Luc. de pens. d. 30. n. 3. & d. 37. n. 2. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 3. n. 8. Garc. p. 1. c. 5. n. 450. Lott. l. 1. q. 38. n. 106. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 56. citans Mairand. to. 4. controv. resp. 55. n. 36. Gracia. disp. for. c. 113. n. 1. & seq. & varias Rotæ decisiones. Ita ut in vi talis possessionis per unicum talem actum acquisitæ impediri nequeat, quòd minus pensionem pro sequentibus terminis pergit exigere, etiam pendente lite. Ventrigl. loc. cit. Lott. loc. cit. n. 73. & seq. ubi: quòd talis quasi possessio operetur, ut lite pendente non retardetur solutio sub prætextu, quòd non sit probatum, nimirum, quòd non remaneat titulari congrua. Nec attendatur sententia, à qua sit appellatum. Hæcque eadem servari in translatorio, qui sit in quasi possessione exigendi, quòd ad iudicium manutationis, etsi alias possessio transferentis in nullo ei subveniat. Lott. n. 76. Nec intret arbitrium aliquod pro retardatione solutionis. Lott. nu. 105. citans Rotam in Tullens. pens. 22. Jun. 1609. in Hidrunctin. pens. 25. Jun. 1618. in Creman.

mon. Prioratus. 25 Feb. 1622. Et si lite pendente impediretur exactio, pensionario intentante summarissimum possessorem retinenda, pensionarius dicitur pati spolium. Lott. n. 104. nec agens hoc iudicio summarissimo possessorio teneatur exhibere titulum. Corrad. loc. cit. nec ostendere literas reservationis. Garc. loc. cit. n. 446. juxta Rot. in Anconit. pensionis. 15. Jun. 1587. cui ait n. 454. non ob stare aliam decisionem Rotæ in Patens. pens. 5. Decemb. 1594. in qua dicitur: in possessorio debet constare ante omnia de existentia literarum reservationis pensionis; eod quod intelligenda, quod debeat constare de reservatione pensionis saltem per supplicationem, licet non sit necessarium, ostendere literas expeditas. De cetero, qualiter non agens hoc iudicio summarissimo retinenda, sed possessorio vero debeat ostendere literas & reservationem pensionis et si necesse non sit, eum narrata in reservationis verificare, de hoc inquam vide dicta supra, ubi de obligationibus pensionarii, & Castrop. de benef. d. 1. p. II. §. 6. n. 15. citatumque ab eo Garciam. In summa per talem unicum solutionem acquiritur possessio pensionem deinceps exigendi ad omnes effectus juris Barbo. juris Eccl. l. 1. c. 39. §. 3. n. 2.

2. Respondeo secundò ampliando responsionem, Primò, ut procedat, etiam si solutio ista unica facta fuisset non ab ipso titulari possessore, contra quem agitur, sed ab ejus in beneficio gravato predecessore. Ventrigl. loc. cit. n. 59. Cardin. de Luc. de pens. d. 36. n. 3. Castrop. loc. cit. n. 13. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 87. (quamvis is subjungat n. 88. se, licet id verum censet, æstimare consultius futurum pensionarium, si confestim mortuo beneficii possessore curet fieri intimationem successori cum mandato de solvendo quolibet termino obvenerit ad evitandas omnes difficultates, quas successor in beneficio possit excitare) Lott. n. 109. & 113. testans, sic Rotam in unica solutione facta per antecessorem sæpissime pronunciasse pro manutentione pensionarii contra successorem. Ex variatione siquidem personarum ex parte rei non mutatur, aut eliditur jus actoris. l. 2. ff. de verbor. oblig. præcessoræ & successor in officiis & dignitatibus reputantur una eademque persona. gl. in c. quoniam Abbas. v. substitutum. de off. delegat. Lott. n. 110 & 111.

3. Secundò, etiam si solutio illa unica facta metu censurarum. Garc. loc. cit. n. 451. citans plures Rotæ decisiones. Ventrigl. loc. cit. n. 57. Castrop. loc. cit. præcedente etiam compulsionem & mandato Judicis, sive justo sive injusto, etiam sub pæna censurarum, imò censuris actualiter illatis; quia præsumitur ad huc obediendi voluntas, & in illa voluntate continetur patientia Lott. loc. cit. n. 208. nisi solvens, dum solvit, fuisset protestatus, se compulsus, & metu censurarum solvere; hæc enim protestatio remover animus ab actu solutionis, locòque patientiæ inducit dissensum, & sic impeditur, quò minus per talem solutionem possessionem acquirit pensionarius. Garc. n. 452. Ventrigl. loc. cit. Lott. n. 205. sine tali autem protestatione factam vel unicum esse solutionem, sufficet (non enim simplex metus præexistentia sufficit, ut actus dicatur metu factus, nisi de metu protestetur, quando protestatio non potest impediri. Lot. n. 209. ex Gratian. discip. for. c. 113. n. 10.) nec juvabit ad elidendam illam confessionem, si postea posteriores solutiones factas cum dicta protestatione; cum hæc protestatio-

nes subsequentes conferent solum dissensum circa actus, quibus applicata sunt, & non sunt habitiles ad revocandam patientiam præstitam semel unico illi actui solutionis, qui sufficiebat ad acquirendam quasi possessionem. Lott. n. 210. juxta dec. Rotæ in Osensipens. 25. Jun. 1618.

4. Tertiò. Ampliatur, ut ad acquirendam possessionem exigendi totam pensionem sufficere, exactam semel & solutam partem etiam minimam pensionis, modò ea soluta animo solvendi & reliquum, & hoc quoque animo exacta à pensionario, Ventrigl. loc. cit. n. 58. Lott. loc. cit. Card. de Luc. de Pens. d. 37. n. 2. Solvens enim partem debiti censetur (intellige in dubio) agnoscere totum debitum, Ventrigl. loc. cit. in similibus enim incorporalibus quasi possessio recipit suum esse non ex latitudine facti intrinseci, sed ex affectu & patientia illius, contra quem acquiritur, exemplo intendentis, acquirere possessionem fundi, cui satis est apprehendere possessionem unius partis etiam glebæ, animo apprehendendi possessionem totius. Lott. n. 124. & 125. Atque ita ad effectum simplicis possessionis & manutentionis non tam attenditur factum solutionis, quam animus solvantis & exigentis, in quo tota vis acquisitionis possessionis consistit. Lott. n. 122. Unde contrarium erit, si titularis solvere illam partem, non ad computum, sive non ut partem, sed ut totum, non volendo deinceps vel ultra id, quod solvit, aliud solvere, tunc solum acquiritur possessio exigendi istam partem, seu determinatam quantitatem. Ventrigl. loc. cit. n. 58. Lott. n. 128. citantes Rotam dec. 5. 47. n. 8. p. 1. recent. Neque his obstat decretum, de quo pauld supra annullans pensionem de consensu, nisi integrè soluta pensio; eod quòd, dum hæc exceptio respicit nullitatem pensionis, rejicienda sit ad petitorium, & locum non habeat in possessorio. Lott. n. 129. Ampliatio ulterius loco sit

Questio 572. An ergo etiam solutio pensionis facta per titularem moribundum constituat pensionarium in possessione exigendi?

Respondeo, videri poterat, quòd non; eod quòd iste actus factus per moribundum habendus sit pro non facto in præjudicium successoris, ac etiam Ecclesiæ vel beneficii ob fraudem præsumptam; quemadmodum actus subinféudationis gestus a feudatario infirmo, vel aliàs constituto in limine devolutionis est nullus, ut Card. de Luc. sub. tit. de feudis. d. 1. uti & resignatio officii venalis, ut idem Card. cit. de regal. d. b. Item actus resignationis beneficii in infirmitate factus est nullus juxta dicta aliàs. Quin & in hac ipsa materia pensionis reservatio voluntaria pensionis seu reservata beneficio pleno de consensu titularis existentis in infirmitate, ex qua obiit, & nulla; eod quòd ita deficiat voluntas Papæ, qui si id scivisset, utique non admisset juxta Rotam apud Merlin. dec. 701. à n. 1. referente Cardin. de Luca de pens. d. 5. n. 6. Contrarium nihilominus resolvit idem Card. cit. d. 5. ex n. 12. eod quòd, dum ipse actus reservationis pensionis jam validus & perfectus erat antecederet seu ab initio, quo apostolica gratia cum expeditione literarum concessa fuit, nullumque alium actum, ad validitatem & perfectionem sui expectabat, perque istius modi solutionem factam ab infirmo, & subsecutam inde ademptionem possessionis exigendi

di pensionem nullum novum gravamen inferatur Ecclesie, nullumque jus novum quaratur pensionario: quemadmodum è contra per præstitum reservationi consensum, per factam resignationem beneficii vel officii venalis, per factam subinfeudationem in infirmitate, respectivè novo gravamine oneratur Ecclesia, novumque jus acquiritur pensionario, resignatario, subinfeudatario &c. & hæc personæ hinc principaliter suum jus merentur, merito istiusmodi actus, ut Card. de Luca *cit. d. 5. n. 12.* Unde tale præjudicium resultat Ecclesie, aut personis aliis, gesti in infirmitate illiciti & infecti censentur ob fraudem à lege præsumptam, quæ dicitur potius fraus præjudicii, quam fraus consilii. Porro ampliaciones plures, uti & limitationes responsionis principalis datæ *questione præcedente petes ex questionibus seqq.*

Questio 573. An etiam, & qualiter titulari mortuo, morte naturali vel civili, seu dimisso ablatò ve ab eo beneficio soluta pensio, puta ab economo sede vel beneficio vacante, aut sequestrario fructuum interea constituto, pariat quasi possessionem exigendi contra titularem successorem?

1. **R**espondeo primò in genere: in hoc casu vacantis beneficii facta solutio à non habente verum titulum illius beneficii gravati, etsi aliàs ad eum spectarent fructus vacantis beneficii, non præjudicat titulari in ordine ad pariendam pensionario quasi possessionem contra titularem; cum in his incorporalibus tota vis acquirendi dictam quasi possessionem consistat in scientia & patientia Domini, qualis non est beneficio illo vacante. *Ventrigl. cit. §. 2. n. 60. Lott. cit. q. 38. d. n. 130. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 4. Hinc*

2. Respondeo secundò in specie: non acquiritur illa quasi possessio per solutionem factam ab administratore vel exactore, seu deputato pro exigendis fructibus Ecclesie vacantis. *Ventrigl. loc. cit. Lott. n. 134. citans Rotam decis. 184. per tot. p. 1. divers. Neque in factam à sequestrario. Ventrigl. loc. cit. Lott. n. 135. ex Seraph. decis. 436. d. n. 3. Neque per factam à Camera regia (intellige, dum ad eam spectant fructus beneficii vacantis) *Ventrigl. loc. cit. Lott. n. 136. ex Gratian. discep. for. c. 113. n. 52. Garc. p. 1. c. 5. n. 453. Neque per factam à subcollectore spoliatorum. Lott. n. 137. citans Rotam, apud Gregor. decis. 275. n. 8. (quæ tamen utatur verbo forte, adeoque loquatur dubitative) & pro prædictis omnibus Beltramin. in addit. ad Ludovis. decis. 275. n. 22. De facta tamen solutione etiam unica per reservatarium fructuum, qui habet facultatem percipiendi illos auctoritate propria, contrarium, nimirum quòd acquiratur possessio exigendi contra successorem, sentiunt Corrad. *loc. cit. Ventrigl. loc. cit. n. 59. citans Beltramin. ubi antè n. 23. & Rotam decis. 208. n. 3. p. 3. recent. Lott. n. 139.***

Questio 574. An, & qualiter solutio facta per alium nomine titularis, puta per procuratorem, mandatarium &c. constituat pensionarium in quasi possessione exigendi?

1. **R**espondeo primò. Solutione facta per procuratorem, de cujus sufficiente mandato ad solvendum constat, sive si liqueret de notoria legalitate personæ solventis, inducitur dicta quasi

possessio. *Lott. cit. q. 38. n. 151. juncto n. 149. Ventrigl. cit. §. 3. n. 61.*

2. Respondeo secundò: solutio facta per alium nomine titularis, dum de hujus mandato sufficiente non constat non inducit illam quasi possessionem; quòd esse poterit, ut talis solvens vel id effuxerit in præjudicium alterius; vel etiam sua simplicitate inductus. Et quamvis nemo præsumatur jactare suum, hæc tamen præsumptio non sufficit; cum detur instantia facti possibilis in contrarium, juxta *c. in presentia, de probat. Lott. loc. cit. n. 139. addens n. 142. propterea Rotam nusquam voluisse admittere hanc præsumptionem mandati de solvendo sine adminiculis.*

3. Respondeo tertio: quòd si tamen, dum de tali mandato non constat, appareat de scientia & taciturnitate titularis, seu constaret, solutionem ejus nomine factam esse eo sciente & tacente, esset id ipsum non tantum præjudicium, sed etiam se solo sufficiens adminiculum ad præsumptionem de mandato ad solvendum (ne aliàs videatur induci in titulari dissimulatio ex causa decipiendi pensionarium, quo casu sola scientia & taciturnitas juris præsumptione refertur ad consensum, juxta *l. si sine, c. ad Vellejan. & Felin. in c. nonne. n. 13. de presump. Lott. n. 144.*) & consequenter talis solutio sufficeret ad generandam illam quasi possessionem. *Lott. n. 143. Ventrigl. cit. n. 61. citantes Beltramin.*

4. Respondeo quartò. Quotiescunque, etiam per quodvis aliud argumentum excluderetur sinistra illa præsumptio doli & machinationis (eà enim qualitercumque elissà præsumptio contraria *l. cum de indebito* manet in pleno suo robore) seu quoties ex aliis adminiculis rectè præsumi potest mandatum de solvendo, solutio facta à tertio inducit hanc quasi possessionem. *Ventrigl. loc. cit. Lott. n. 146. Atque ita etiam, si pensionarius jam fuisset in quasi possessione exigendi per alias solutiones antecessorum, & agendo contra successorem ostenderet, has solutiones ejus nomine factas, frustra objiceret ei hic successor defectum mandati; cum verosimile non sit, aliquem cum tanta sua jactura peccasse, solvendo pensiones de proprio. Lott. cit. n. 146. juncto n. 147. & ex eo Ventrigl. Hinc*

5. Respondeo quintò, idem fore, seu rectè præsumi legitimum mandatum in solvente, & consequenter gigni illam quasi possessionem, si solutio esset quidem de uno tantum termino, sed quantitatis non minimæ, ita ut non cadat sub sensum sani viri, quòd solvens tantam jacturam voluerit facere, solvendo de suo infcio titulari. *Lott. n. 148.*

6. Respondeo sextò. Dum constat, alteri datum mandatum & commissionem solvendi per titularem, mandatum tamen illud effectum non habuit, sive non sit effectualis solutio secuta, non inducitur quasi possessio exigendi; cum aliud sit mandatum de solvendo, aliud solutio. *Ventrigl. loc. cit. n. 62. citans Gratian. discep. for. c. 113. n. 53. & 54.*

Questio 575. An solutio facta per campforem inducat istiusmodi quasi possessionem, & sic quòd ad hanc possessionem præjudicet titulari, pro quo schedulam bancariam conscripsit, & dedit pensionario?

Respondeo: si campfor ille censetur & dicatur hoc ipso habere à principali debitore mandatum ad solvendum, pensionario exigente stans

temporibus, utique ex solutione per ipsum facta inducitur quasi possessio; cum factum mandatarium sit factum mandantis, juxta *c. qui per alium. de reg. ju. in 6. secus*, si censetur non habere mandatum. *Lott. cit. q. 38. n. 163. & 164.* Habere autem illum mandatum, ex eo, quod fidejussor sit titulari debitore, tantum aliquando à Rota, ait *Lott. n. 165.* Et illum fidejussorem esse, absque tamen beneficio discussionis, teneri à Jason. Barth. Sorino ait *n. 169.* Verum tamen nec fidejussorem habere mandatum de solvendo, *n. 170.* ait, teneri ab ultramontanis, quibus consentiant Burrio & Fulgos. qui etiam dicat; contrariam sententiam esse magnum & communem errorem glossarum & DD. E contra campforem non esse fidejussorem, sed verum constitutorem cum mandato expreso debitoris, eodemque tempore esse constitutorem & mandatarium, mandatumque eo ipso datum illi in specie ad solvendum, quod debitor passus est, quin imò in pacto efficit, ut ille veluti campfor constitueret; cum onus solvendi nequeat separari à constitutore, tradit *Lott. n. 176.* vide eundem de his pluribus *num. seq.*

Questio 576. Qualiter ad hoc, ut unica solutio constituat pensionarium in quasi possessione exigendi, ea solutio facta probari debeat?

Respondeo primò: ut hic effectus possessionis producat, factum solutionis debere esse liquidum, & nullam pati turbiditatem. *Lott. cit. q. 38. n. 114.* Hinc

2. Respondeo secundò: probari debet concludenter per plenas probationes, maxime, si agatur contra successorem, qui pensioni non consensit. *Ventrigl. cit. §. 2. n. 63.* citans Marant. *controv. p. 4. resp. 39. & seq. proinde*

3. Respondeo tertio: confessio titularis prædecessoris, vel etiam administratoris non probat solutionem contra successorem, *Ventrigl. ibid.* citans Gratian *discep. for. c. 113. n. 49.* *Lott. n. 115.* Adeoque licet regulariter quietantia seu instrumenta, in quibus continetur facta solutio, probent solutionem, id tamen non intelligitur, seu non procedit, nisi quando facta seu data sunt ipsimet, contra quem agitur; hoc enim casu indistinctè hac ratione probatur solutio ob implicitam confessionem illius super facta solutionis. *Ventrigl. n. 64.* *Lott. n. 116.* secus, si agitur contra illius successorem, nimirum si pensionarius confessus est in quietantia seu instrumento dato prædecessori, se ab eo recepisse pensionem, talis simplex quietantia non probat contra successorem, seu modernum titolarem.

4. Respondeo quartò: tunc demum etiam contra successorem probabit concludenter quietantia seu instrumentum, si contineat seu importet veram ac naturalem numerationem pecuniæ. Uti eam continebit, si notarius in eo dicat, coram se & testibus solutum fuisse, seu pecunias pensionis solvendæ gratiâ numeratas, ac datas pensionario *Lott. n. 117.* & ex eo *Ventrigl. n. 64.* juxta *Rot. in Calaguritan. pens. 17. Jun. A. 1624.*

5. Respondeo quinto: sufficienter quoque probabunt quietantia, si aliunde sufficienter administrata sint. Sufficiens autem pro hoc adminiculum erit rei verisimilitudo v. g. concurrentibus hiis: præexistens reservatio, promissio de solven-

do, & quantitas non levis, quam se recepisse in quietantia confitetur pensionarius; cum verisimile non sit, quempiam factum, se recepisse egregiam quantitatem pecuniarum, hac ratione, si eam quantitatem non recepisset, & tamen asseruisset, se eam recepisse, jactando suum, nimirum amittendo seu resignando tali suâ falsâ confessione in dictam quantitatem. *Lott. n. 119. & 120.*

6. Respondeo sexto: si agatur ad alium quoque effectum, quam dictæ quasi possessionis & mentionis, puta, ad evitandum onus justificandi gratiam contra successores ex possessione longissima 30. annorum, quæ facit præsumi gratiam justificatam, hoc jure utimur, ut probatis extremis mediâ præsumantur, ac ita continuatio in exactione probetur. *Lott. n. 121. & 122.* citans Alciat. *de præsump. reg. præsump. 21. n. 11.* & *Rotam. in Bonon. pens. 17. Maii. 1593.*

7. Respondeo septimò: schedula quoque bancaria in ordine ad acquirendam possessionem exigendi sufficienter probat factum solutionis, si à tergo illius appareat, aliquam quantitatem solutam, saltem junctis administratis; nimirum ex præcedente pacto de dando schedulam bancariam ex ipsa reservatione, correspondentia quantitatis solutæ ex temporis & rei verisimilitudine, præcipue ex stylo mercatorum, & hujusmodi. *Lott. n. 152.* Quamvis autem addat idem *Lott. n. 159.* hæc adminicula minime esse præcisè necessaria; cum, quod facta fuerit solutio, satis justificetur ex sola confessione mercatoris solventis facta contra se, seu facta in ejus præjudicium; attamen subjungit *n. 161. & 162.* quia confessio campforis non est confessio debitoris, nec propterea attendatur in præjudicium debitoris, si pensionarius contraverteret solutionem, aliud respondendum esse, nimirum requirit præter illam confessionem & cetera adminicula.

Questio 577. An, & qualiter in visatarum solutionum acquisita illa quasi possessio exigendi pensionem præscriptione decennali amitti possit?

Respondeo: videri, quod non. *Lott. cit. q. 38. n. 216.* nam primò, cum in istiusmodi incorporalibus non secus ac in corporalibus locus sit duplici possessioni, naturali scilicet & civili, & possessio semel per exercitium acquisita præsumatur semper continuata, adeoque non intret consideratio lapsus alicujus temporis decennii, vel etiam vicennii. *Lott. cit. q. 38. n. 211. & 212.* titularis excipiens de præscriptione contra pensionarium, prius probare deberet, possessionem illam naturalem fuisse amissam aliter quam ex lapsu temporis, nimirum probando pensionem fuisse semel petitam, & titulari eam negasse; quia illa denegatio intenta est ad spoliationem naturalis possessionis. *Lott. n. 213. & 214.* Posito autè, quod naturalis fuerit amissa, licet amissa quoque videatur & civilis, si pensionarius per decennium acquivisset illi negationi solutionis; cum sic non petendo abjecerit etiam animum possidendi. *Lott. n. 215.* Verum tamen adhuc hanc exceptionem præscriptionis à Rota consuevit rejici ait *Lott. n. 216.* eò quod, ut fit locus amissioni possessionis civilis per lapsum talis decennii, exigatur, ut possessio naturalis per alium fuerit occupata; hoc autem male applicetur his terminis, ubi ad est simplex denegatio solutionis facta à titulari & cum non detur terminus habilis, nimirum ut tertius

tius aliquis interea pensionem exigit, & sic applicari nequit controversia super quasi possessione pensionis, quod unus possideat naturaliter tantum, & alter civiliter tantum; cum, licet pensionarius in hoc casu denegata solutionis possideat tantum civiliter, titularis tamen non potest possidere naturaliter, quia pensio est quaedam servitus, res autem sua nemini serviat. Lott. à cit. n. 216. citans Rotam in Aquiligen. pens. 21. Maij 1610. & in Bonon. pens. quæ est 404. n. 7. p. 2. recent. &c.

De potestate Pensionarii, & modo exigendi pensionem.

Quaestio 478. An, & qualiter pensionarius habeat actionem personalem contra titularem eiusque successorem, eamque exercere valeat?

1. **R**espondeo prater ea, quæ sparsim in antecessoribus, maxime in quaestione illa, qualiter titularis teneatur solvere pensiones decursas tempore antecessoris sui. Ad primum: Habere illum actionem personalem tam contra titularem, qui primò expressè consensit, quam eius in eodem beneficio successoris, & tam ex praestito illo cum amplissima obligatione in forma camera consensu à titulari pro se & successoribus suis, quem consensum necessariò supponit Papa, & sine quo litera provisionis non expeditur, quemque consensum successor acceptando beneficium cum omnibus oneribus suis tacitè quoque praestat ipse successor; ac pròinde, uti decretum illud Papæ reservantis pensionem afficit quoque successores, ita eos necessariò huic actioni personali subijcit, agiturque contra eum optimè hac actione, qui ipse quoque acceptando tale beneficium gravatum, pensioni à se solvenda consensit. Lott. l. 1. q. 39. à n. 38. Card. de Luc. de pens. d. 26. n. 2. Gonz. gl. 5. §. 5. n. 46. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 36. Neque locus jam est excusationi ex capite ignorantia; cum teneatur successor hæc omnia scire, & paria sint vel scire, vel scire debere, aut de facili scire posse Lott. loc. cit. n. 43. & ex eo Ventrigl. loc. cit.

2. Respondeo ad secundum primò: Actio hæc, ut utiliter intentari possit contra aliquem, ex parte illius, ante omnia requirit, ut qui reservationi pensionis consenserit, utpote in quo consensu fundatur dicta actio personalis, ut dictum. Lott. n. 48. Unde etiam si contra intrusum percipientem fructus, item contra omnes eos, qui tempore vacantis beneficii perceperunt fructus, intentari valeat actio realis, non tamen personalis, quia ex eo, quod ipsum verum titulum beneficii illius gravati non habeant, non possunt dici consensisse reservationi pensionis.

3. Respondeo ad secundum secundò: Cum tam consensus titularis ac successorum, quam consensus Papæ habeat respectum ad fructus (unde ista actio est quidem personalis, sed in rem scripta. Lott. n. 47. citans Menoch. de recuperand. poss. remed. 5. n. 76.) pro exercitio hujus actionis, seu ut ea utiliter institui possit contra aliquem, prater consensum illius requiritur insuper, ut is fructus percipiat, ita ut, si fructus nullos percipiat, in vanum ostendatur illum habere validum titulum; Lott. loc. cit. n. 48. Ventrigl. loc. cit. Unde jam, cum movetur hæc personalis actio contra titularem, qui

pensionem consensit (intellige, ubi in reservatione non fuerunt adhibita cautela illa seu clausula: *habita vel non habita possessione, &c.*) pensionarius iustificare debet prater consensum titularis perceptionem etiam fructuum. Lott. loc. cit. nu. 63. quod ipsum tamen factum facillimum est, probando nimirum, titulari fuisse adeptum possessionem beneficii, cum exinde exfurgat juris præsumptio, quod fructus perceperit, quæ eatenus prævalebit, donec elidatur per reum apertè doctorem vel de impedimentis, quod minus ipse fructus percipere potuerit, vel de perceptione illorum ab alio facta. Lott. *ibid.* Quin & si actio hæc personalis dirigatur contra successorem in beneficio, satis non est, ostendere, illum esse verum successorem, sed insuper necesse est probare, hunc quoque succedere in possessione, & sic præsumptivè etiam in perceptione fructuum. Lott. n. 64. Et sic hæc actio non eliditur quam per probationem contrariam, quod fructus percepti non sint. Lott. n. 65. circa quam exceptionem & casus varios non perceptorum fructuum vide dicta fusè supra, ubi quaesitum, an in eo casu solvere teneatur titularis. Unde jam patet, eum, qui nec juris, nec possessionis successor est, etiam si consenserit pensioni & fidejussores constituerit (in eo nimirum casu, dum id fecit spe provisionis in favorem sui faciendæ, & tamen illud beneficium assecutus non fuit, sed alius de eo provifus) etiam si in camerali etiam obligatione se obligasset; quin etiam, si in literis reservationis adesset illa clausula: *habita vel non habita possessione*: non teneri ad solutionem, seu non dari contra eum actionem realem; eò quod hæc omnia ab illo facta intelligantur sub illa conditione, quatenus is, qui se obligat, beneficio, cujus intuitu facta obligatio, frui possit. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 61. citans Bursat. conf. 36. n. 33. l. 1. Gig. q. 47. n. 2. Pater quoque ex his, non subsistere, quod tradit Corrad. l. 5. c. 7. n. 11. p. 2. benef. pensionarium posse convenire pro pensione, quem maluerit, sive possessorem, seu perceptorem fructuum, seu titulari, si sermo est de actione personali; quia autem hac actione convenire potest non possessorem fructuum, quia is caret titulo, adeòque deest consensus illius in pensionem; non titulari, quia is non est in possessione percipiendi fructus, seu fructus non percipit. Lott. cit. n. 48. juncto n. 49.

Quaestio 579. An, & qualiter pensionario competat quoque actio realis & hypothecaria?

1. **R**espondeo: Hanc actionem ei quoque competere. Lott. l. 1. q. 39. n. 38. Ventrigl. loc. cit. §. 2. n. 34. Castrop. d. 1. p. 11. §. 6. n. 12. Azor p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. citantes Gig. q. 51. à n. 17. contra Paul. Castrenf. conf. 338. vol. 1. Felin. in c. ad audientiam. de rescrip. Pensio enim imponitur super fructibus, quoties autem certa rei onus imponitur, illa res censetur tacita hypotheca obligata pro illo onere juxta l. codicillis. §. instituto. ff. de Legar. Castrop. loc. cit. atque ita Papa in reservatione pensionis respicit fructus designando illos tanquam subiectum, quod gravare intendit & afficere pro ipsa pensione per hæc ferè verba: *super fructibus, redditibus, emolumentis*: prolata autem illa dictio *super* ab eo, qui obligare potest, procul dubio importat hypothecam. Lott. loc. cit. n. 44. & 45. citans Gig. de pens. q. 42. n. 2. Roman. conf. 382. n. 1. & 2.

2. De

2. De cetero actionem hanc realem minus propriè hypothecariam dici, tradit Card. de Luc. de pens. d. 14. n. 13. ubi: quod pro pensione hypothecati sint fructus Ecclesiæ, id ita dicitur per quendam modum loquendi ita explicando quandam affectionem realem, seu rei perceptoriam productivam prioritatis adversus alios creditores titularis, ad instar illius affectionis, quæ pro dote competit in bonis debentis dotare, vel fideicommissi ascendentis, & quam affectionem aliqui hypothecam appellare consueverunt, sed erroneè & per modum loquendi, non autem per veritatem; sic à pari nullibi in jure cautum est de hac pensionis hypotheca. &c.

3. Observandum autem hic est, quòd dictum quoque supra, subjectum istius oneris realis non esse Ecclesiam, seu beneficium, vel etiam prædia, bona, & jura Ecclesiæ, seu beneficii, sive pensionario hypothecatum non esse ipsum beneficium, seu prædia illius, sed solum beneficii fructus ex dictis prædiis, vel bonis ad beneficium spectantibus provenientes, Lott. cit. q. 39. n. 73. Ventrigl. loc. cit. citans Marant. to. 4. controv. resp. 68. n. 16. Gratian. discip. for. c. 94. n. 51. & seq. cum beneficium, prout est jus percipiendi ex prædiis, aliisque bonis fructus. sit extra nostrum commercium. Unde, etsi pro statuenda quantitate pensionis Papa consideret qualitatem Ecclesiæ, an simplex, an curata, an collegiata, an cathedralis, & e contra non consideretur ab eo mutatio personæ successoris in beneficio (Papa enim decernendo, successores teneri ad persolvendam pensionem, censetur de quocunque successore cogitasse, etsi is Cardinalis sit) ut propterea videri posset pensio esse onus reale respectu ipsius beneficii, illudque ipsum habere rationem hypothecæ; minimè tamen id inde inferri potest. Lott. à n. 74. Prædia verò seu bona ipsa Ecclesiæ, seu beneficii, neque per titularem, neque per Papam obligantur (quidquid sit, an obligari possint per titularem vel Prælatum Ecclesiæ, de quo AA. in c. nulli. de rebus Eccles. non alien.) ut id certum est vel ex ipsa formula reservationis pensionis, nequiquam indicante voluntatem illam obligandi ista bona, ne quidem tacite, etsi concedatur, pensionem reservari alimentorum gratiâ, & favore alimentorum ceteri inductam hypothecam; cum id procedat solum, dum in specie designata aliqua prædia, ex quibus debeantur alimenta. Lott. à n. 77.

4. Respondeo secundò: Vigore hujus hypothecæ pensionarius agere potest pro consequenda pensione, non solum contra eum, qui pensioni consensit (dum nimirum is fructus percepit) sed etiam contra ejus successorem, & quemcunque possessorem (subintellige fructuosum) Paris. l. 6. qu. 2. num. 96. Castrop. loc. cit. Azor loc. cit. ex eadem ratione ab iis assignata. Etiam pro terminis decursis ante hujus successoris possessionem. Ventrigl. n. 35. pro cujus declaratione vide dicta superius, ubi, qualiter successor teneatur solvere pensiones decursas tempore sui antecessoris pontificum ex Lott. q. 39. à n. 87.

Questio 580. An Pensionarius tam contra beneficiatum, qui consensit pensioni, quam ejus successorem, negantem solvere pensionem, agere possit spolio, seu judicio de spolio, seu possessorio?

1. Respondeo ad primum affirmativè, idque non tantum, si per plures annos pensionarius recipit solutionem à beneficiato, qui modò eam negat, quia acquisitâ possessione privatur; verum etiam, si vel semel ab eo recepit solutionem, cum, ut dictum, hic unicus actus ad acquirendam possessionem sufficiat. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 13. & à fortiori omnes, qui stant pro resolutione seq.

2. Respondeo ad secundum: Adversus successorem quoque in beneficio negantem solvere pensionem, dum antecessor ejus vel semel solvit, potest pensionarius agere eodem judicio, quia, ut dictum supra, non mutatur jus pensionarii habentis possessionem exigendi ex fructibus illius beneficii annuam pensionem, quia fundatur in titulo pensionis, & solutione factâ à titulari, adeoque variatio beneficiatorum est per accidens. Castrop. loc. cit. citans Azor p. 2. l. 8. c. 3. q. 2. Lott. l. 1. q. 3. n. 112. citans Guido. Papam decis. 629. per tot. & Gig. de pens. q. 47. n. 10. Sic quoque, dum pensio debetur alicui Ecclesiæ, eique soluta est Antecessori tuo, agere potes judicio possessorio, ut tibi succedenti in beneficio, nempe in Recloratu illius Ecclesiæ pensionariæ ea solvatur, etsi enim tu nunquam fueris in possessione eam exigendi; quia tamen tu non agis nomine proprio, sed nomine Ecclesiæ tuæ, quæ ob solutionem factam Antecessori tuo est in possessione eam exigendi, poteris agere nomine illius contra debitorem negantem solvere de spolio. Castrop. loc. cit. n. 14. Azor loc. cit. q. 2. Gig. cit. q. 47. nu. 9.

Questio 581. An Pensionarius super fructibus beneficii præferatur Creditori?

Respondeo: Præferendum illum esse in fructibus gravati beneficii quibuscunque creditoribus, etiam anterioribus. Garc. p. 1. c. 5. n. 236. citans Collantes. in pragmat. agricol. l. 3. c. 1. n. 8. Card. de Luca de pens. d. 15. n. 14. citans Gig. de pens. q. 51. Tond. eod. tr. c. 20. n. 20. item d. 9. n. 2. ubi: suppositâ pensionis validitate, extra controversiam est pensionarii prioritas, dum agitur de concursu super fructibus beneficii gravati, qui pro terminis ejus decursis affecti sunt pensionario adversus omnes Titularis creditores, quamvis anteriores, & privilegiatos, eò quòd ipse habet affectos hos fructus ex dispositione Papæ, & sic per quandam speciem hypothecæ, vel alterius similis juris super ipso beneficio, & causa productiva fructuum; e contra autem alii creditores beneficiati nullum jus habent super eodem beneficio, nisi que fructibus adhuc non separatis, super quibus eatenus aliis creditoribus beneficiati ex causa indifferente jus competit, & hypotheca cadit, quatenus jam separati à causa productiva effecti sunt de patrimonio beneficiati, tanquam bona privata, & laicalia, &c. ac subjungit h. 5. pensionario tanquam per speciem hypothecæ affecti sunt fructus Ecclesiæ gravati cum ordine & prioritare temporis, adeo ut intrat regula: qui prior: non solum adversus alios creditores indifferentes, quorum respectu casus est indubitatus; præterquam, ubi agitur de fructibus jam à solo separatis, & confusis cum reliquo debitoris patrimonio, concursus esset super eorum pretio, quod, cessante aliquâ ex limitationibus, juxta regulam non succederet loco rei. Sed etiam idem ordo intrat inter ipsos pensionarios, ut anteriores vincant posteriores.

Questio

Quaestio 582. An pensionarius negligens in exigendo pensionem à defuncto titulari, ejus-ve heredibus, habeat actionem contra ejus successorem modernum beneficii possessorem?

Respondet negativè Card. de Luc. de pens. d. 31. à n. 8. juxta dicta à nobis suprâ, ubi, an successor solvere teneatur pensiones decursas tempore antecessoris sui; quamvis enim in puncto juris probabilior fortè sit opinio affirmans pro pensionibus decursis tempore antecessoris nullam competere actionem super fructibus futuris contra successorem; contrarium autem ex quadam aequitate in Curia receptum sit, ita ut de stylo potius quam de jure detur actio contra successorem pro pensionibus illis decursis. Card. idem cit. n. 8. idipsam tamen nonnisi qualificatè receptum est, nimirum si pensionarius doceat de diligentibus bene à se adhibitis contra antecessorem competat ei hæc actio de stylo potius, quam de jure inducta contra successorem; secus si de iis docere nequeat. Card. de Luc. loc. cit. n. 9. eadem ferè habet idem Card. de pens. d. 19. n. 5. juncto n. 14.

Quaestio 583. An, si pensionarius acceptus à Titio titulari pensionibus trium annorum sequentium anticipatis solutionibus, dein pensionem ex Apostolica auctoritate transferat in Cajum, hic Cajus exigere possit à Titio pensionem tribus primis annis à translata in se pensione?

Respondeo: affirmativam videri probabiliorè; eò quòd in translatarium non transferatur pensio, quam habet transferens, sed eà extinctâ translatarium obtineat novam similem prorsus priori; cum non detur in pensionibus vacatio, sed extinctio, & consequenter solutio facta transferenti illi non possit beneficium relevare ab onere solvendi moderno pensionario nempe translatario isti pensionem, debeaturque sibi imputare Titius, quòd anticipato solverit; quemadmodum, si Prælati e locans fructus alicujus prædii, & anticipato recipiens solutionem aliquot annorum, dein moritur, non relevatur locatarius à solvenda pensione successoris Prælati, tamen si jam antecessori solverit, Castrop. d. 1. p. 11. §. 6. n. 11. Azor p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. contra Gig. de pens. q. 88. n. 5. apud eund. Castrop. hac mòrum ratione, quòd transferens in translatarium jus aliud non transfulerit, nisi quòd ipse possidebat; cum ei subrogetur translatarium, transferens autem receptis illis anticipatis solutionibus non habeat potestatem exigendi à titulari illis annis tribus sequentibus; item quòd titularis anticipata solutione liberatus sit ab obligatione solvendi, adeoque eam de novo contrahere nequeat.

Quaestio 584. An exigere possit pensio per procuratorem, & is probare teneatur mandatum suum, & suum principalem superstitem esse, seu adhuc vivere?

Respondeo supponendo primum, ad secundum: Procurator verificare debet mandatum, quia sine mandato esse nequit procurator. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 16 in fine. Et si beneficiatus opponat expirasse mandatum, quia pensionarius jam è vita decessisset, beneficiatus id

probare debet; quia procurator, dum aliàs ejus mandatum tanquam validum admittitur, fundatam habet intentionem suam. Castrop. loc. cit. secus esse dicens, si beneficiatus opponeret falsum esse mandatum.

2. Respondeo ad tertium: Affirmativam teneri à Castrop. loc. cit. ubi: si beneficiatus opponeret, pensionarium jam è vita decessisse tempore decursæ pensionis à se petita, competit procuratori probare, pensionarium illo tempore vixisse. Idem tenet absolute Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 46. nimirum titulari opponente, teneri talem procuratorem omnino probare superviventiæ sui principalis, non solum in urbe, sed etiam extra; tum quia sic habeat communis consuetudo, tum etiam, quia in literis reservationis apponi solet clausula: *quoad vixerit*: quæ, cum videatur importare conditionem, veniat verificanda: tum etiam, quia fraudes multæ committi solent in pensionum exactionibus, quibus obviandum citat pro hoc Maceratenf. var. resol. l. 1. resol. 112. casu 65. ait nihilominus Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 92. hoc ipsum tamen non tam simpliciter admittendum videri, dum in contrarium adessent probabiles aliquæ conjecturæ mortis, cum de jure vita hominis præsumitur durare ad centum annos; quemadmodum in simili casu de procuratore constituto per patronum ad præsentandum, quòd non teneatur probare vitam sui principalis, etsi is absens sit, dum ejus nomine vult admitti ad præsentandum. Pro quo postremò citat Lott. l. 2. q. 14. n. 44.

Quaestio 585. An, & qualiter exigere possit pensio ante expeditionem literarum Apostolicarum super reservatione pensionis, & sub quâ pena id prohibeatur?

Respond. ad primum: Pensio nullatenus exigi, aut etiam solvi potest ante confessionem & expeditionem literarum, seu Bullarum Apostolicarum super dicta reservatione, ob decretum & clausulam apponi mandatam ac solitam in supplicatione à tempore Gregorii XIII. *pensionem, vigore tamen literarum de super expediendarum, nec aliàs persolvendam.* Item ob hoc decretum à tempore Sixti V. extensum hac ratione: *vigore literarum Apostolicarum de super expediendarum, nec antè, aliàs præfens reservatio nulla sit eo ipso, &c.* Quibus Clemens VIII. adjecit limitationem temporis expediendi dictas literas intra novem menses à die supplicationis sub pena nullitatis reservationis pensionis. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 7. n. 25. dicens: quidquid fuerit antehac, hodie certum esse, non posse sine dictis literis exigi pensionem, Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 9. Garc. p. 4. c. 2. à n. 43. Lott. l. 1. q. 37. à n. 6. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. n. 29. qui omnes testantur, de dictis decretis seu clausulis. Item Azor p. 2. l. 8. c. 12. q. 3. ubi quòd, sicut impetrato à Papa beneficio, illius possessio apprehendi nequit sine illius literis; ita etiam post impetratam pensionem necesse est, ut expediantur literæ Pontificiæ, ut solvat pensionarius ministris pontificiis in Curia laborantibus; & quidquid sit de jure, usus Romanæ Curie sic habet, ut exigi non possit sine dictis literis pensio. Item Card. de Luc. de pens. d. 29. n. 3. & d. 44. n. 9. & 10. ubi, quòd pensio exigi nequeat ante expeditas literas, id non tam jure statutum, quam provenire ex decreto annullativo in ipsa reservatione prima adjici solito.

2. Ampliatur responsio primò : ut ne quidem primo semestri à reservatione pensionis, etiam in foro interno licita sit exactio pensionis propter eadem decreta. Ita expressè Castrop. Azor *ll. cit. contra Gig. de pens. q. 34. n. 6.* Mandos. *ad reg. 27. cancell. q. 7. n. 4.* Rebuff. *de pacif. poss. q. 137. concl. 21.* & in *pr. tit. de signat. grat. p. 3. n. 11.* Sanch. *de matrimon. l. 8. d. 29. n. 5.* citatos ab eodem Castrop. qui putant solvi & exigi posse in foro conscientia pensionem, durante tantum illo primo semestri, ed quod firma sit gratia principis etiam verbo tantum concessa ante expeditionem literarum; quibus in tantum favere videtur Tond. *gg. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 5.* quatenus ait, exigi nullatenus posse pensionem ante expeditionem dictarum literarum, saltem in foro exteriori. Sed, ut dictum supra, ubi de modo imponendi pensionem, aliud est gratiam illam firmam esse, aliud vi illius exigi posse pensionem.

3. Ampliatur responsio secundò : ut, stantibus dictis clausulis, ante expeditionem literarum etiam ab executoribus datis ad exequendam solutionem pensionis procedi nequeat, etiam stante consensu titularis, ac obligatione in forma Camerae. Corrad. *loc. cit. n. 27.* dicens, hæc adeo strictè observari, ut profus rejiciendus sit, qui contrarium dixerit seu senserit. Siquidem clausula illa : *vigore literarum, &c.* non est appolita favore partium, ita ut possint eidem renunciare, sed favore publico Officialium Cancellariae Apostolicae; cum antea in fraudem horum Officialium partes parum curabant literas ipsas expedire; cum eis sufficiebat habere solam supplicationis signaturam, cum qua erant tuti in foro conscientia. Corrad. *l. c. n. 28.* citans Salust. Tiber. *in pract. Auditor. Cam. l. 3. c. 4.*

4. Limitatur verò responsio : Nisi adsit in reservatione pensionis, quod sola supplicationis signatura sufficiat (quæ clausula apponi consuevit in pensionibus pro Palatinis, teste Garc. *p. 4. c. 2. n. 34.* seu pro pensionibus confidentiariis, ut Ventrigl. *loc. cit. n. 34.*) Corrad. *loc. cit. n. 26.* Ventrigl. *l. c. n. 35.* citans Mandos. Gig. &c. ac dicens, in hoc casu etiam in conscientia valide sustineri exactam pensionem ante dictas literas.

5. Respondeo ad secundum : Deficiente verò hac clausulâ, & reservatâ pensione sub clausulis istis aliis consuetis, si pensio exigatur ante expeditionem literarum, idque probatum fuerit; vel etiam si absque eo, quod exacta fuerit, pensionarius non curaverit dictas literas expedire intra novem menses ultra montes, & intra sex citra montes; ipsa constitutio pensionis erit ipso jure nulla, ut patet ex tempore clausularum illarum, seu decretorum irritantium, ac proinde formam inducentium huic actui reservationis; adeoque mirum non est, hunc deficere hac formâ non servatâ. Lott. *loc. cit. n. 8.* & 9. & ex eo ferè verbotenus Corrad. *l. c. n. 32.* dicentes, sic hodie tenacissimè servari. Card. de Luc. *de pens. d. 30. n. 9.* dicens, cum nimis clarum sit decretum annullativum pensionis in casu talis exactiois aliâ, quàm vigore literarum expeditarum, conclusionem hanc non admittere controversiam. Item Ventrigl. *cit. n. 29.* Castrop. & alii AA. citati pro responsione principali præced. quibus accedunt Barb. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 98.*

6. Ampliatur responsio primò, ut nulla admittatur excusatio ad favorem exigentis pensionem ante dictam expeditionem. Lott. *loc. cit. n. 13.* Ventrigl. *cit. n. 29.* Barb. *loc. cit.* Et in specie nulla

à tali exigente poterit allegari ignorantia dicti decreti de expediendis literis, & non exigendis antè illas pensionem. Corrad. *loc. cit. n. 35.* & 36.

7. Ampliatur secundò, ut procedat, etiam si litera ante exactioem sint cepta expediri, seu ex parte expedita; quia, cum talis expeditio sit de forma, nihil dicitur actum, si aliquid deficiat, adeoque requiritur totalis expeditio. Lott. *loc. cit. n. 10.* Ventrigl. *cit. n. 29.* Barb. *loc. cit.* citans Sarnens. *ad reg. cancell. de idiomate.* Salust. Tiber. *in pract. Cam. Aud. l. 3. c. 4. n. 4.* Tunc verò sufficienter & non prius dicuntur hæc litera expedita, quando sunt plumbata. Lott. *n. 11.* Ventrigl. *n. 33.* Barb. *loc. cit. n. 100.* citans Sarnens. *in reg. de non judicando q. 11* (vel, ut Barbos. *q. 5. n. 5.*) Salust. Tiber. *ubi ante n. 5.* Corrad. *loc. cit. n. 31.* dicens sufficere, quod sint plumbata, etsi necdum pervenerint ad manus pensionarii, idque intelligi, tam si expeditio fiat per Cancellariam, quàm per viam secretam.

8. Ampliatur tertio, ut procedat, etiam si partes inter se convenerint, & titularis promiserit reservatam Apostolicâ auctoritate pensionem solvere ante expeditas literas. Lott. *n. 5.* Corrad. *loc. cit. n. 28.* Ventrigl. *n. 30.* contra glossatorem antiqui, apud eisdem tenentem, quod si titularis per instrumentum ad partem promiserit pensionem solvere ante literas expeditas, possit cogi ad solutionem, quia, ut dictum, clausula illa non sunt appolita favore partium. Adde, quod hujusmodi pactum inducat simoniam juxta Garc. *p. 4. c. 3. n. 45.* contra Paris. *de confid. q. 43.* apud Ventrigl.

9. Ampliatur quarto, ut non sufficiat ad evadendam dictam nullitatem, quod litera fuerint expedita, antequam opponeretur de nullitate (intellige, ob exactam pensionem ante expeditionem, aut propter non expeditas literas intra tempus præscriptum) quia dictum decretum requirit expeditionem literarum ante exactioem, & inducit formam præcisam, ac ideo non suffragatur expeditio post exactioem. Corrad. *loc. cit. n. 33.* prout etiam nihil ad hoc facit, quod de consensu titularis expeditur litera, per exactam pensionem; consensu partium siquidem nihil operatur in materia validitatis pensionis, nisi etiam interveniat auctoritas Papæ. Ventrigl. *n. 31.* Unde nec gratia reservationis pensionis per talem exactioem præproperam, vel neglectum expeditionis literarum annullata seu extincta non convalesceret de consensu titularis, patientis moram purgari, cum post extinctionem pensionis non sit locus purgationi moræ. Lott. *n. 12.* Corrad. *n. 34.* Econtra

10. Limitanda conclusio, seu responsio primò à ut non inducatur nullitas ob non expeditas literas intra sex, vel novem illos menses, si pensionarius impeditus ab iis, quorum est literas dictas conficere, argumento illius, quod tradit Barb. *n. 99.* mirum quod provisi à Cardinali habente ad hoc indultum, de reservato, si à Datario impediti fuerint, quod minus expedita fuerint super ista provisione litera intra sex menses, non vacent ea beneficia, uti ea aliâ vacarent vi decreti adjungi soliti in dicto indulto, si eas suâ culpâ intra dictum tempus non curasset expediri provisos. Et sicut in hoc casu de eo impedimento dicitur constare, figuram Notario, & testibus infliterit provisos apud Datarium pro nova provisione, & proteltatus fuerit, quod per se non fiet, quod minus expeditio illarum literarum fiat intra dictum tempus. Barb. *cit. n. 99.* citans Gonz. *ad reg. 8. gl. 15. à n. 109.* ita pari modo

modo dicendum videtur de impedimento similitudine incerto expeditionem literarum reservationis pensionis.

11. Limitatur secundò: ut non inducatur nullitas pensionis per exactiorem ante illam expeditionem, nisi exactio verè facta probata fuerit per concludentissimas probationes, ita ut probationes æquivoce nullatenus admittantur. Lott. loc. cit. n. 13. Ventrigl. n. 32.

12. Porro illud hic observandum, quòd, postquam paritum est isti decreto de non exigendo pensionem ante literas expeditas, vel etiam procurandi dictam expeditionem intra constitutum tempus, vi dictarum literarum non tantum exigi possint termini pensionum decursi post dictam expeditionem, sed etiam quotquot decursi à die reservationis pensionis ante dictam expeditionem, seu termini intermedii inter supplicationem signatam, & literas expeditas; eò quòd, ut dictum supra, expeditio illarum non concernat substantiam gratia seu reservationis pensionis, sed solum executionem, ideòque impletio dicti decreti solum remouet obstaculum solutionis, & exactiõnis, quo ablato, res retrahitur ad suum initium, & gratia reservationis censum suum habet ab initio. Card. de Luc. de pens. d. 29. n. 4. & d. 30. n. 10. & d. 44. num. 9. & 10.

Questio 586. An etiam promotus ad Episcopatum cum indulto Apostolico retinendi pensiones ante habitas (sive quo indulto eas alias cessarent & extinguerentur) teneatur quoque expedire literas super huiusmodi indulto?

Respondeo primò: Supponendo, quòd, ut refertur in constitutione Leonis X. mox citanda, continetur Sixtus V. & Julius II. ne literæ promotionis expedirentur siue literis retentionis pensionum, etiam si talis promotus obtinisset supplicationem, etiam motu proprio signatam super huiusmodi retentionis pensionum, nisi desuper etiam expedivisset literas, eo ipso pensiones fore cassatas & extinctas; nisi forte in scheda Confistoriali, in qua signata supplica super isto indulto, fuisset dispensatum quòd ad expediendas infra literas. Sic enim habetur in constitutione Leonis X. publicata 3. Jan. 1520. quæ in Bullario est 35. ejusdem Papæ. & Clem. 7. publicata 19. April. 1524. quæ est 2. ejusdem Papæ in Bullar. Lott. l. 1. q. 37. nu. 15. & ex eo Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 1. num. 35.

2. Quòd tamen limitandum ita, ut, si promotus expediverit literas super Ecclesia, seu promotione sua ad Episcopatum, & non expediverit literas super dicta retentione, non illico in vim dictarum Constitutionum extinguatur pensio; cum dictæ Constitutiones non determinent tempus, quo inducitur talis extinctio, ac propterea, cum poena privationis non habeat locum, nisi in casibus expressis, expectandus est exitus, an tales literæ expeditantur, antequam promotus adipiscatur possessionem Ecclesiæ; tum enim demum inducitur pensio extinctio. Lott. loc. cit. n. 16. & 17. Ventrigl. loc. cit. Quòd si tamen etiam talis promotus impetravit Breve de capienda possessione ante expeditionem literarum super promotione cum decreto annullativo ipsius promotionis, nisi intra tot menses literas expediverit, ceperitque possessio-

P. Leuren, Fori. Benef. Tom. III.

nem in vim istius Brevis ante expeditionem literarum super indulto retentionis pensionum ex eadem regula, quòd privatio non censetur inducta, nisi in casu expresso. Lott. n. 18. juncto n. 19. quem vide hoc ipsum pluribus num. declarantem. De cetero dicta de expediendis literis super indulto retinendi pensiones, dum quis per modum permutationis de uno Episcopatu ad alium transfertur, non procedere, tradit Lott. loc. cit. n. 24. addens in fine. n. 26. pensiones, præcindendo à jure singulari, ex stylo Curia; & dictis Constitutionibus, non extinguui per promotionem ad Episcopatum. De quo inferius.

Questio 587. An, quando, & qualiter exhibenda & producenda dictæ literæ?

Respondeo primò: Sive agatur de censuris, vel alia poena in literis comminata, sive agatur simpliciter de earum executione, literæ hæc non tantum exhibenda, sed & intimanda, non obstante, quòd fuerit præstitus consensus, etiam literis non intimatis vel exhibitis, præcipue stante regulâ Cancellariae de non iudicando, hanc legem iudici præscribente. Lott. loc. cit. n. 27. sed neque obstante, quòd literæ non sint de substantia gratia, sed tantum de forma probationis; cum in iudicio non tractetur de substantia in abstracto, sed in concreto ad effectum exceptibilitatis, cui forma est literarum exhibitio, ut iudex certus inde fiat de sua jurisdictione. Lott. n. 28. & 29. Unde de expeditione literarum, & mandato sibi facto Executor fidem habere non poterit parti, & validè sub assertione illa procedere, etsi postmodum revera ita compertum fuerit, ut pars asseruit; cum nec, ut ait Lott. nu. 30. examinando mille testes, iudex adhibere possit fidem de gratia principis facta, præcipue si ea facta motu proprio, adeòque necesse est, ut recipiat jurisdictionem in habitu executionis rescripti. Lott. n. 31. quòd sic intelligendum, quòd, licet delegatus habeat jurisdictionem in habitu ex die Data, tamen non recipiat exercitium, nisi ex die præsentationis literarum. Lott. nu. 32. juxta c. super eo 11. secundo. de appellat. & Bellam. decis. 110. à n. 12. quem citat.

2. Respondeo secundò: Similiter dum agitur de exequenda facultate transferendi pensionem, literæ super hac facultate sunt exhibenda, & nisi ea in effectu præsententur Executori, actus remanet nullus, juxta c. super eo. Lott. loc. cit. n. 33. citans Ferrer. cons. 85. num. 4. Crescent. decis. 13. de concess. præb. & Rotam decis. 143. nu. 2. p. 2. recent. ubi etiam dicitur, quòd non staretur assertioni Executoris, nisi actus exhibitionis fuerit per extensum scriptus, vel literæ apparerent in instrumento translationis registrata. Limitando tamen hoc ipsum ita, ut sustineatur actus translationis non exhibitis literis, si facultas transferendi data coram Notario, & testibus; eò quòd tunc Notarius non adhibeatur veluti Executor. Lott. n. 35. citans Rotam decis. 689. nu. 4. de cetero posse Executorem facultatis transferendi fidem habere exempto etiam impresso (quia agitur de actu, in quo non est citandus aliquis; cum nemo de hoc opponat) præsertim, si non sit merum exemplum, puta v. g. quia infectum esset in aliquo actu publico, vel etiam si inferens attestaretur, se vidisse originales, tradit Lott. n. 36. Porro huc usque dicta de plano procedunt respectu pensionarii, qui nec est in possessione, nec cum eo agit, qui pensioni consensit (intel-

B b

liga

lige expressè) dum enim controversia est pensionario, qui non est in possessione, cum successore, qui non consentit expressè pensioni, non tantum producenda sunt litera; sed & plenè justificanda in omnibus narratis; nisi gratia esset facta motu proprio, vel hujusmodi litera per titularem acceptata, sive expressè, sive tacite per actum ad id implicantem. Lott. à n. 37. Verum specialius adhuc

3. Respondeo tertio: In possessorio adipiscenda, v. g. dum is, in quem translata pensio, subrogatus in possessionem transferentis petit, in eam immitti, litera reservationis sunt exhibenda, & justificanda. Lott. nu. 40. juxta *decis. Rotæ in causa S. Marci. 38. Feb. 1612.* Idem dicendum, si versemur in possessorio recuperanda. Lott. nu. 41. dicens, Rotam tenere, agentem in hoc judicio teneri docere de suo jure, & hujusmodi possessorium à petitorio separari non posse, & sic in terminis pensionis ab ea *decisum. decis. 3. nu. 2. de restit. spol. in antiq.* quod tamen ait Lott. nu. 42. intelligendum non de plena justificatione, sed de simplice colore, ita ut judici concludatur, petentem restitui, non propriam auctoritate, sed auctoritate illius, qui dare poterat possessionem, se aliquando eam habuisse, ad quam petitur reintegratio. Pro colore autem hoc, est ante regulam Cancell. *de non judicando juxta formam supplicationis*, sufficiens supplicationem signatam, hodie verò eam minimè sufficere propter dictam regulam, ait Lott. n. 45. citans Mandos. *ad dictam reg. q. 3. n. 3.*

4. Respondeo quarto: Si versemur in summariissimo possessorio retinenda, quamvis non solum titulus non sit justificandus; sed nec aliquis exhibendus in ordine ad hoc, ut de eo quovis modo tractetur; cum in hoc manutentionis judicio sufficiat nuda detentatio de facto, nec attendatur, utrum possessio sit justa, nec ne; producendus tamen est, ut justificetur qualitas subjecti secundum intentionem actionis, quod declaratur. Qui enim petit manutentionem in quali possessione exigendi pensionem, non asserit simpliciter, se exegisse certam quantitatem pecunie, sed certam pensionem, adeoque tenetur probare qualitatem hanc, nempe id, quod exigit, esse pensionem, & quid diversum à pensione; & consequenter, cum causa efficiens pensionis sit Papa, neque atque gratia Papæ aliter probari, quam per ejus rescriptum, necesse est tale rescriptum proferre in medium, ut judici constare possit de existentia rei, quæ possideri pretenditur, & sic sine illo rescripto decerni nequit manutentio. Lott. n. 50. & 51. Neque tamen propterea necessaria quoque est exhibitio literarum, sed sufficit sola supplicatio signata, utpote sufficienter probans justitiam pensionis; cum illa procedat solum in iis possessoriis, in quibus necessarius est titulus saltem coloratus, v. g. in possessorio adipiscenda & recuperanda, non vero in judicio hoc retinenda, in quo nullus prorsus titulus exigitur, nec dicitur judicari juxta supplicationem cum non pronuncietur super jure aliquo, sed tantum decernitur manutentio super facto meræ possessionis. Lott. n. 55. citans Garc. p. 10. c. 5. n. 446. & Rotam in *Anconitan. pens. 15. Jun. 1587.* Hoc quoque verum ait Lott. n. 56. etiam si in ipsa supplicatione extaret decretum, quod, si pensio exigatur literis non expeditis, sit nulla ipso facto; eo quod hinc non tollatur, quin reservatio ab initio fuerit in esse deducta; cum perficiatur solà signaturâ, & litera solum sint ad affectum probationis reservationis,

quæ probatio in hoc judicio non sit necessaria. Neque obstat ait idem Lott. nu. 58. quod stante illâ clausulâ, pensio exigatur literis non expeditis, & hoc decretum impediatur principium acquisitionis; eo quod id intelligi debeat de exactione de jure, & non de exactione de facto, qui autem petit manutentionem, non videtur asserere se possessorem de jure; cum ei sufficiat possessio de facto, & nuda detentio; & quamvis dicta clausula: *nec alias quam vigore literarum*: habeat vim decreti irritantis, adeo ut omnia resolvat ab initio, hæc tamen referenda esse non nisi ad effectus juris, ita ut removeat omnes effectus, sed non facti, adeoque non impediatur manutentionem, tradit Lott. n. 60. & 61. quamvis addat nu. 62. & 63. quia hoc ipsum revocatum fuerit in dubium à Rotâ in *Parmens. pens. 23. Jun. 1625.* censere se, sic distinguendum, ut, si manutentio petatur contra eummet, qui reservationi pensionis consentit, necesse non sit producere literas; secus, si contra ejus successorem, eo quod illi factum prædecessoris nullum possit inferre præjudicium.

De modo procedendi executivo in pensionibus, & de pœnis statutis non solventi.

Questio 588. An, & qualiter pensionarius habeat pro exactione pensionis paratam viam executivam?

1. Respondeo ad primum affirmative, Card. de Luc. *de pens. d. 57. n. 13.* ubi, quod pensio de natura sui sit executiva, adeoque non dubitandum, quod competat pensionario, etiam translatario via executiva, ut passim apud scribentes, & Rotam receptum, constatque ex ordinaria praxi Signaturæ, rescribentis cum clausula: *sine retardatione*: vel cum alteris: *sine præjudicio*.

2. Respondeo ad secundum primum: parat duplex in materia pensionis privilegium executivum, unum ratione causæ efficientis pensionis, id est Papæ, qui solvi præcipit, & cui sine tergiversatione parendum; alterum ratione causæ finalis pensionis, id est alimentorum, quorum præstatio nullo pacto est suspendenda, cum venter non patiarur dilationem; ac ita signatura rescribens in causâ pensionis pro conservatione prioris illius privilegii executivi adjicit clausulam: *sine præjudicio executionis*, quâ præservat facultatem exequendi in Executore, & pro conservatione alterius privilegii dictæ clausulæ connectit aliam, nempe hæc: *sine retardatione solutionis*. Lott. l. 1. q. 38. à nu. 1. suntque ambæ hæc clausulæ pro expeditione executionis omnino inter se connexæ, & una sine altera in ordine ad hunc effectum insufficientes, ut ostendit *ibid.* Lott. à nu. 5. Nam, est prior harum clausularum præserve facultatem exequendi in Executore, seu Judice à quo, non tamè hinc satis consultum pensionario, nec fini pensionis, nempe alimentis; eo quod, cum dicta clausula non impediatur devolutionem negotii principalis ad judicem, cui rescribitur, & quod minus ille cognoscat, & causam decideret, etiam non factâ seu perfectâ executionem facile fraus fieri possit, necendo moras executioni, & interim procurando reduci pensionem, aut annullari, adeoque pro hac fraude excludenda inventus est stylus conjungendi & alteram clausulam: *sine retardatione*. Lott. n. 5. 6. 7. operaturque

que jam hac conjunctio, ut Executor (qui inhibitus progredi per judicem, ad quem alias attentaret, si hac posterior clausula sola adesset) non attentet, ex vi nimirum clausulae prioris; & e contra judex ad quem, seu is, cui rescribitur, seu negotium principale committitur (qui alias ex clausula illa priore non impeditur cognoscere causam) jam impediatur ex hac secunda clausula, cujus praecipua vis est, ut, dum debitor pensionis urgetur ad solutionem per Executorem seu judicem à quo, non possit audiri per judicem ad quem, seu cui commissa causa principalis cum ista clausula: *sine retardatione*, cum vis dictae clausulae sit, rescriptum reddere conditionale, si, vel modò non retardetur solutio, quà conditione non purificata, non censetur ei tributa jurisdictio; ac ita debitori debet negare audientiam, usque adeò, ut quamvis alias nunquam denegetur in Curia tertium examen, hoc tamen casu repellatur debitor pensionis, volens producere testes, dicta clausula non tantum ei, sed & judici illi ad quem, tanquam judici os obstruente. Lott. à n. 7. per plures numeros *seq.* Durat autem tantum virtus hujus clausulae, quamdiu durat lis ipsa, sive in puncto nullitatis, sive in puncto reductionis, donec prorsus sit terminata per tres conformes, vel per unam, quae transit in judicatum.

3. Respondeo ad secundum secundo: Dantur tamen casus aliqui, in quibus Signatura sine illa clausula rescribere solet. Eorum novem profectur Gig. de pens. q. 95. per tot. quos omnes ad unam causam reduci posse ait Lott. loc. cit. n. 14. nimirum quando obligatio titularis non est liquida. Quod dupliciter contingere potest: nimirum vel ex defectu potestatis reservandi pensionem in causa efficiente; eò quòd, si facta ab inferiore Papà videri possit esse in statu nullitatis, & consequenter utcumque in futurum declarari possit valida, interim tamen non erit exequibilis, cum prius debeat canonizari per tres conformes, quam committatur executioni. Lott. n. 15. Vel ex modificatione voluntatis Papae eam reservantis: quamvis enim dispositio facta sub modo, vel conditione non sit expers via executiva; eatenus tamen est illiquida, quatenus illiquidum est, modum illum adimpletum, vel conditionem purificatam, & sic exequibilem esse; cum conditionis ea sit vis, ut gratia sub ea facta stet in suspensio, donec conditio purificetur; & in hoc conditioni aequiparatus modus. Quae modificatio vel expressè contingere potest, vel tacitè, v. g. si Papà reservert pensionem super pluribus beneficiis alicujus à se provisi, eoque mortuo, beneficia conferuntur singulis, si pensionarius ageret contra eorum unum pro solida pensione, ageret perperam; nec tamen ideo rescribitur cum clausulis praedictis, quia reservatio non intelligitur facta à principio in solidum. Item si titularis non negaret solvere pensionem, sed tantum veller deduci onera pro rata pensionis, respectu talis rata non rescribitur cum dicta clausula, quia censetur Papà reservationem ita modificasse, ut pensionarius pro rata sua onera subeat. Lott. à n. 16.

4. Respondeo ad secundum tertio: Clausula illa prior: *sine praedictis executionis*, praeservativa executionis, dum qualificatur quandoque per clausulam: *constitit de literis*: id intelligendum, non de literis justificatis, sed simpliciter de nuda existentia literarum; & sic non justificatio lite-

P. Leuren, Fori Benef. Tom. III,

rarum non praedictat executioni. Lott. loc. cit. n. 85. & 86. Neque tamen etiam dicta clausula imponit necessitatem executori praecipitandi executionem, cum modificetur per aliam clausulam subiectam: & *justitiam faciunt*: quae omnia in rescripto contenta ad juris terminos restringit. Lott. n. 89. hanc addens limitationem: nisi tamen ipsemet Papa ex certa scientia aliquid praecise decerneret contra juris regulas; non tamen propterea judex, ubi ex aliqua circumstantia facti videbit aequitatem stare pro titulari, deflectere debet à lege sibi data; cum ad solum Principem spectet, inter juris rigorem, & aequitatem suas partes interponere, nec satis sapere videretur judex, qui aequitatis praetextu facultatem hanc sibi arrogaret. Lott. n. 99. & 100. Quamvis tamen in eo casu, ut addit Lott. Rora tantisper superfedere solet, donec recurri possit ad Papam in ejus Signatura, quae tunc rescribere solet cum clausula: *arbitrio*, quae dictum rigorem penitus relaxat; & tunc demum, & non antè, potest judex juris scripti rigore omisso, aequitatem sequi, etiam excutiendo validitatem literarum. Nequaquam tamen hoc praetextu aequitatis deflectet à rigore supra dictae clausulae, ubi exceptiones sunt turbidae, & elidibiles litis progressu. Lott. num. 103. Praecipue, si intentetur ex parte pensionarii summarissimum possessorium retinenda, quo casu, ubi lite pendente impediretur exactio, non solum inde resularet aequitas, sed maxima iniquitas. Lott. n. 104. Sed tunc demum superfedebit executione, ubi ex inspectione literarum ex aliquo accidente, quod nequeat in dubium revocari, resularet nullitas vel reductio gratiae de esse ad non esse; quia ista demum dicitur notoria nullitas gratiae, & ex ventre literarum oriens seu resultans exceptio retardationem executionis suadet, v. g. si exceptio resularet non elidibilis, sive ex decreto aliquo apposito in literis, seu ex earum forma, quae appareat destructa per publica acta, quae nequeant in dubium revocari, puta; si ex instrumento, vel supplicatione signata resularet extinctio; sicut e contra exceptio elidibilis adhuc ex possibilitate subsistentiae, puta, vi dispensationis obtenta, non admittitur ad impediendam executionem, v. g. in monacho professo retardari non posset executio solutionis pensionis praetextu professionis, stante solà illà possibilitate dispensationis. Lott. n. 96. juncto 98.

Quaestio 389. Quis modus, seu practica servanda in urgenda solutione pensionis via executiva contra titularem coram Executore?

1. Respondeo: Imprimis pensionarius astringere intendens titularem ad solvendum terminos decursos, debet eligere Judicem executionis juxta executoriales sibi datas. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 6. n. 16. Debet is esse necessarius Canonice Ecclesiae Cathedralis, aut in dignitate Ecclesiastica constitutus, juxta *constitutum de rescriptis* in 6. Garc. p. r. c. 5. n. 531. Castrop. loc. cit. Estque is mixtus, seu habet cognitionem causae, etsi executivè procedat. AA. iidem.

2. Secundò: Pensionarius astringere intendens titularem ad solvendum terminos decursos coram dicto Judice executionis, praesentare debet literas originales, tam gratiosas seu reservationis pensio-

B b 2

nis

nis, quàm executionis seu commissionem executionis, ut ipsi constet, quâ ratione procedere possit. Castrop. loc. cit. Garc. n. 532. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 52. & etiam, ut Garc. ibid. processum fulminatam, si in virtute clausulæ *ceterum* sumatur Judex, qui etiam addit n. 533. sufficere tamen etiam, quòd præsentetur solus processus fulminatus, in quo ipsa litera sunt insertæ, absque eo, quòd præsententur originales, donec pars opponat. Item sufficit transumptum literarum ex registro apostolico, utpote quod fidem facit saltem in Curia. Garc. nu. 534.

3. Tertio dicitis literis sic præsentatis, & pensionario petente, seu instante pro mandato seu monitorio in forma contra possessorem beneficii pensionis gravati, pro quantitate debita, seu pro tot ducatis sibi debitis ex terminis decursis (etsi enim in hoc judicio executionis non requiratur libellus solennis, uti id generale est in summariis, qualis dicitur omnis causa executiva; exigitur tamen aliqualis petitio ad hoc, ut appareat de intentione petentis. Ventrigl. loc. cit. n. 75. citans Marant, de ordin. iudic. p. 4. dist. 9. n. 155. juncto n. 12.) Judex illud illi concedere debet, insertis illi mandato literis commissorialibus, seu executorialibus sibi præsentatis, cum assignatione termini competentis, seu sibi bene viso ad solvendum, docendumque de solutione facta, & partitione, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrendæ, aliisque censuris, sententiis ac pœnis, etiam in literis Apostolicis reservationis pensionis expressis; alioquin dicto termino compareat ad videndum, se incurrisse excommunicationem, aliâque censuras & prædictas pœnas, & usque ad dictarum pœnarum aggravationem & reaggravationem, brachiique sæcularis invocationem contra se procedi, vel ad ostendendum solutionem, quietantiam, vel rationem legitimam, quare præmissa fieri non debeant; ad quæ omnia citatur, & cum comminatione seu certificatione, quòd, si comparuerit, sive nò, ad prædicta, & alia, quæ justitia suadebit, ejus absentia seu contumacia non obstante, Garc. n. 536. & ex eo Ventriglia.

4. Quarto hoc mandato intimato titulari (intellige, vel in propria persona, vel ejus Procuratori, aut, si id fieri non possit, quia malitiosè se occultat, publicato ad domum ejus, vel in loco publico, ubi ad ejus notitiam devenire possit. Castrop. loc. cit.) & reproducto in actis coram eodem Executore, si titularis intra statutum terminum soluturus non compareat, inculpata, & habitata pro accusata non comparentis contumacia, proceditur contra eum; & si titularis est ille ipse, qui consensit reservationi, mox (nisi fortè reservatio pensionis sit conditionalis) absque alia verificatione fieri potest, & debet contra eum sententia declaratoria, eum incurrisse excommunicationem, aliâque censuras & pœnas in literis reservationis pensionis expressas ob non solutionem pensionis, & condemnari potest in expensas legitimè factas, eadem taxatione relicta dicto Executori. Castrop. loc. cit. Ventrigl. n. 53. Garc. n. 537. & 538. citans Salust. Tiber. in pr. Auditor. Cam. l. 3. c. 5. Si tamen agitur non contra illum, qui expressè consensit pensioni, sed ejus in beneficio successorem, vel, si reservatio est conditionalis, debet pensionarius coram Executore ostendere & probare, se esse in possessione exigendi pensionem, ut relevetur ab onere alias justificandi literas reservationis, & narrata in eis, & conditio-

nem in eis contentam. Garc. n. 539. & ex eo Ventrigl. n. 54. Atque ita citatio alia necessaria non est, ex quo ille, qui est absens à loco judicii fuit citatus generaliter ad totam causam, & est contumax. Garc. n. 540. citatis pluribus. Quòd si tamen titularis intra terminum compareat, allegetque causam seu exceptionem legitimam excludentem à solutione, v.g. solutionem pensionis, vel illius remissionem, extinctionem per pensionarii matrimonium, professionem &c. factamve auctoritate Papæ pensionis redemptionem, concedendus illi terminus brevis, puta, decem dierum, vel major, vel minor arbitrio Judicis, ut exceptionem à se allegatam probet, si ea notoria non est; quam si probaverit plenè, vel si ea notoria est, opus non est longiore indagine, & suspenditur executio. Castrop. loc. cit. Garc. n. 544. & 545. Quòd si exceptionem non probet, interim fit executio, aliisque mediis compellitur ad solutionem; non tamen negata propterea ei actio, ut in judicio petitorio suam causam prosequatur. Castrop. loc. cit. Idem esset, si allegaret nullitatem, vel subreptionem pensionis, aliâqueve exceptionem, quæ requiret alioquin indaginem; hanc enim reservandam judicio ordinarario, & interim ad executionem solutionis procedendum, tradit Garc. n. 546. citatis pluribus Rotæ decisionibus. Quandam autem exceptio requirit alioquin indaginem, id relinquendum arbitrio Judicis, ait Garc. n. 547.

5. Quinto: à mandato executivo hujus Judicis non datur appellatio suspensiva; quia executivè procedit. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 72. Castrop. cit. n. 16. in fine. Garc. n. 570. citatis Gig. de pens. n. 95. & Vestrio l. 3. c. ult. n. 3. subjungitque Garc. n. 571. neque in hoc casu solere concedi commissionem appellationis, nisi cum clausula: *sine præjudicio legitime executionis*: quæ clausula, ut idem Garc. n. 573. id operatur, ut commissio appellationis propter illam non suspendat nec impediatur, quin Judex à quo procedat ad ulteriorem executionem. Pro quo citat Salust. Tiber. ubi supra, l. 1. c. 27. n. 4. Gonz. gl. 9. n. 229. &c. Licet eadem clausula non operetur, quin Judex ad quem, qui cognoscit de causa appellationis, non possit revocare omnia gesta per Judicem à quo, si injustè processit; dicta enim clausula: *sine præjudicio executionis*; præservat solùm, quòd factum legitime, non verò quòd factum nulliter, vel injustè. Hinc passim tradunt AA. quòd, licet non detur appellatio à dicto mandato executivo, seu sententia ad exequendum quò ad effectum suspensivum, secus tamen fit quò ad effectum devolutivum, si Executor excederet modum in exequendo; tunc enim permittitur appellatio etiam quò ad utrumque effectum, modò exprimat in appellatione ista causa; & appellatio facit attemptata. Ventrigl. loc. cit. Verùm quia excessus prædictus in exequendo non præsumitur, ab allegante illum est probandus. Ventrigl. loc. cit. citans Mascard. de prob. concl. 696. n. 11. Gig. de pens. q. 9. dicitur autem hic Judex excedere in terminis executionis, quando illud, in quo excessum, est quid diversum ab executione, nec tamen ab ea separari possit; si enim separari possit, non deberet utile per inutile vitari. Ventrigl. loc. cit. n. 74. citans Lort. l. 1. q. 50. n. 326. sicut è contra non excederet, ita ut locus sit dictæ appellationi, si cognosceret & pronunciaret per decretum, esse locum petite executioni, id enim judici tali executionis licet, saltem pro informatione suæ conscientia; & sic non dicitur

netur excedere partes executionis, etiam si in hoc articulo proferat sententiam in scriptis; cum hic modus pronuntiandi sit in ordine ad ipsam executionem. Ventrigl. n. 73. juxta dicta ante, quod hic sit Judex mixtus.

Questio 590. An pari quoque modo procedi possit contra successorem, vel etiam heredem prædecessoris pro solvendis terminis decursis tempore prædecessoris?

Respondeo affirmativè: Dum nimirum adhibita diligentia, vel ea adhiberi non potuerunt contra prædecessorem, Lot. l. i. q. 39. n. 149. ubi nihil est, quin si dicta diligentia, vel non potuerunt fieri, vel perfici contra prædecessorem defunctum, possint fieri, vel continuari, & consumi contra ejus heredem &c. Idem est de Successore, si facta diligentia etiam contra heredem, vel fieri non potuerint. Verumtamen, ut subjungit Lot. n. 150. quocunque casu Judex, qui compellit Successorem in beneficio ad solvendum pensionis terminos decursos in vita decessorum, debet cavere, ut relinquatur congrua pro ipso titulari, & illa imprimis & ante omnia deducatur, ne qui altari servit, fraudetur debito ex eodem altari victu; licet enim ista exceptio non militet, ubi tractatur de solutione terminorum cedentium tempore suo, tamen recipienda est omnino, cum agitur de terminis decursis in vita prædecessoris.

Questio 591. An dictus Executor possit ante latam à se sententiam pro solutione pensionis ponere sequestrum in fructibus beneficii?

Respondeo negativè: Quia sequestrum est vtilium, & à lege, nimirum l. i. c. de prohib. sequestr. prohibitum; & ante condemnationem beneficiarii, ejusque causæ examinationem, non est justum, illum afficere illa pænâ, utpote medio illo odioso, & à lege prohibito. Castrop. loc. cit. n. 16. Garc. p. 1. c. 5. n. 83. recitans pro hoc decis. Rota in Caser. august. pens. 4. Novemb. 1594. Latâ verò sententiâ (intellige, declaratoriâ incursâ excommunicationis) & condemnato beneficiario ad solutionem pensionis, poterit Executor pro faciliore executione ponere sequestrum in beneficii fructibus, ut ex iis satisfiat pensionario; cum non gravetur hoc sequestro beneficiarius, utpote in cujus voluntate situm, tollere illud sequestrum, nimirum satisfaciendo pensionario. Castrop. loc. cit. Garc. n. 84. Idem posse fieri à subexecutore, utpote cui Executor absolute vires suas committit pro executione pensionis, tradit Garc. loc. cit. n. 85. contra Flores de Mena & Cantium de Pens. Episcop. cenientes subexecutorem ex clausula ceterum non posse procedere executivè contra bonam debentis pensionem; quia hoc ipsum ei commissum non sit, sed solum posse eum publicare censuras fulminatas à Papa, seu ab Executore in processu fulminato in casu non solutionis, & denunciare debitorem excommunicationem, & præcipere aliis, ut eum denuncient, & devitent.

Questio 592. Quæ pænâ statuta non solvendi pensionem?

Respondeo: Pænâ hanc esse duplicem, nempe Excommunicatio, & privatio beneficii, cum

potestate concessa pensionario regrediendi, vel accedendi ad illud beneficium; ut constat ex literis, quibus reservari solet pensio, in quibus sic inquit Papa: volentes, & eadem auctoritate statuentes, quod ille, vel quisque alius successor, qui in dictis terminis festivitatis nimirum natalis Domini, & natalis S. Iohannis, vel intra 30. dies earum singulas, seu immediatè sequentes pensionem prædictam per eum tunc debitam non solverit cum effectu, lapsis iisdem diebus sententiam excommunicationis incurrat, à qua, donec tibi, vel eidem procuratori de pensione hujusmodi tunc debita integrè satisfactum, aut aliàs tecum, vel cum dicto procuratore super hoc amicabiliter concordatum fuerit, præterquam in mortis articulo constitutus, absolutionis beneficium nequeat obtinere. Si verò per 6. menses dictos seu 30. dies immediatè sequentes sententiam ipsam, animo, quod absit, sustinuerit obdurato, ex tunc effluxis mensibus iisdem, dicto beneficio perpetuò privatus existat; illudque vacare censeatur, tibi que eò ipso liceat ad illud beneficium liberum habere regressum, & liceat etiam vigore prioris tui tituli possessionem propriâ auctoritate apprehendere, ac si illud minime resignasset, &c.

Questio 593. An, & qualiter incurrantur hæc pænâ ipso facto?

Respondeo primò: Eatenus tantum non soluta pensione in præfixis ei terminis, eò ipso incurritur excommunicatio, & privatio beneficii, quatenus pensionarius declarat, se ita velle, adeoque non nisi dependenter ab ejus voluntate, ejusdemque declaratione; cum enim non nisi in favorem pensionarii hæc pænâ statuta, ejus utique voluntati attemperantur, ita ut non solum eas non incurrat titularis, pensionario præfixum solutionis terminum expressè prorogante, aut etiam non volente, ut non factâ solutione intra præfixum tempus eas incurrat, verum etiam quamdiu voluntatem illam, quâ vult, eum illas incurrere, non declarat: quippe tamdiu ex recepto stylo & consuetudine censetur esse permissiva dilationis. Paris. l. 6. q. 2. n. 139. Gonz. gl. 56. n. 54. (qui etiam addit, ad talem declarationem faciendam per procuratorem titularis, ei opus esse speciale mandatum, sine quo procurator generalis talem facere declarationem nequit, uti idem ex eo tradit Castrop. Pauld post citand. n. 2.) Garc. p. 1. c. 5. n. 81. Castrop. de beuss. d. 1. p. 11. §. 7. n. 1. citans Suarez. to. 5. de cens. d. 20. f. 2. n. 10. Tolet. in sum. l. 1. c. 9. editionis Romana. Nav. in sum. c. 23. n. 103. Proceduntque hæc ipsa, etiam si de cetero litera pensionis jam intimata titulari, Garc. cit. n. 81. ad instrium.

2. Respondeo secundò: Ex stylo: & benigna interpretatione declaratio hæc voluntatis pensionarii intenditur, ut titularis termino præfixo non solvens ligetur excommunicatione, existatque privatus beneficio, debet esse juridica, & titulari intimata solenni notificatione; adeoque dicta declaratoria incursus excommunicationis debet esse data per Judicem, quâ dein utatur pensionarius, intimando illam titulari solenniter; quippe sententia excommunicationis, de qua in literis pensionis, indiget sententiâ declaratoriâ Judicis, & non sufficit voluntas privata partis. Garc. loc. cit. n. 82. Castrop. loc. cit. n. 2. citans Suar. & Navar. ubi antè.

3. Respondeo tertio. Sed neque ad istiusmodi declaratoriam incursus pænârum ex voluntate tua procedere potest pensionarius, antequam elapsus sit mensis, seu 30. dies à termino solutionis juxta tenorem literarum. Garc. loc. cit. n. 77. Ventrigl. to. 2.

annot. 11. §. 2. n. 70. Item priusquam litera pensionis originalis, aut earum transumptum authenticum ex registro Bullarum, aut ex Camera Apostolica sint legitime intimata titulari, si is est successor consentientis expressè pensioni, aut non per se ipsum, sed per procuratorem consensit, idque ex stylo & observantia Parisi l. 6. q. 2. n. 98. Ventrigl. loc. cit. n. 38 juncto n. 39. (ubi etiam notat ex Salust. Tiber. in pr. Aud. Camer. l. 3. c. 2. in initio, non sufficere, dictas literas inferere monitorio, & sic inferas intimare. Item ex Marant 10. 3. contr. resp. 68. n. 22. & seq. deficiente hac intimatione literarum, posse mandatum executivum relaxari) Garc. n. 576. citans Suar. ubi ante. Nav. in man. c. 27. n. 271. seu 274. Salust. Tiber. in pr. Aud. Cam. l. 3. c. 2. n. 3. & 4. Gig. de Pens. q. 77. n. 10. 20. 21. Mandol. ad reg. 27. q. 7. n. 4. & c. Additque Garc. n. 578. citato Gig. ubi ante n. 21. debere fieri hanc intimationem literarum pensionis per Notarium, datâ etiam earum copiâ, si peratur. Item addit n. 579. se existimare, posse nihilominus dictis literis non intimatis titulari etiam successori, seu ei, qui expressè non consensit pensioni, Executorem dare sententiam contra titularem, quâ ei mandat, ut infra certum terminum solvat, & quodd aliâs dabitur contra eum mandatum executivum, & in subsidium excommunicatio. Idemque ait Garc. n. 580. fieri posse etiam ante lapsum mensis à termino solutionis. Idem tradit Ventrigl. loc. cit. n. 40. ubi: quodd hac cautelâ uti possit pensionarius, si fortè litera dicta ab initio non fuissent originaliter intimata dicto successori, agendo nimirum cum Executore, ut dictam sententiam contra illum successorem expediat, & hac cautelâ adhibitâ posse procedi ad declarationem incursûs censurarum contra successorem, literis non intimatis à principio. Addit quoque Ventrigl. n. 41. posse tamen etiam contra dictum successorem procedi ad declarationem incursûs pœnarum in literis pensionis contentarum, literis ipsis non intimatis, quando altunde constat, successorem illum plenam notitiam habuisse de prædictis literis Reservationis; cum inane sit certum certificari juxta l. 1. §. venditor. de act. empr. & c. tum qui certus. de reg. juris. in 6. & intimatio non debeat fieri scienti, uti ea ad alium finem non requiritur. ut Tirac. de retract. consang. §. 36. gl. 2. n. 30. Menoch. cons. 1004. n. 6. Alex. cons. 24. n. 4. l. 4. citat pro hoc Ventriglia Gratian. discep. for. c. 47. n. 28. Marant. ubi ante, Resp. 68. n. ult. & c.

4. Respondeo quartò: fieri tamen potest hæc declaratoria pro incurrenda excommunicatione, quin prius executione reali, vel personali compulsus fuerit titularis ad solvendum. Garc. n. 587. Castrop. loc. cit. n. 3. sic constare inquires ex stylo & praxi satis recepta. Idem tradit Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 71. ubi, postquam retulisset sententiam Barbosa ad c. 3. sess. 25. Trid. nimirum quodd, ubi Juedex procedat ut Executor vigore literarum Apostolicarum, possit siue diligentis de faciendâ executionem realem, vel personalem, licitè, & validè excommunicare morosum debitorem pensionis; minimè verò id possit, ubi procedit vigore obligationis cameralis & c. subjungit ipse Ventrigl. Sed quidquid sit de hoc, praxis servat, quodd prius expediantur litera pro exequendo realiter vel personaliter, & factâ relatione cursoris, non potuisse exequi, proceditur ad declarationem executionis. Sed in rigore prædicta diligentia non sunt necessaria, & non solum validè, sed etiam licitè post 30.

illos dies potest titularis declarari incidisse in excommunicationem, de qua in literis pensionis, cum prædicta litera nullam exigant diligentiam, non enim est hæc excommunicatio in subsidium executionis realis & personalis; quia lata est quasi per legem, & ex consensu titularis, dum pensioni sub illa censura consensit, & tunc non præcavit, prius faciendam contra se executionem realem, Castrop. ibid. Neque obstat Trid. dum sess. 25. c. 3. cavet excommunicationem imponi nisi in subsidium supradictæ executionis, & quando aliter effectus obtineri non potest; adedque videtur præscribere formam (ut Leo in thesaur. fori Eccl. p. 3. c. 38. Iazarius de monitorialib. f. 4. q. 8. n. 7. apud Castrop.) servandâ in impositione hujus censure, quâ proinde non servatâ, nulla sit impositio. Nam quodd ad hanc materiâ solvèdâ pensionis aliud declaravit S. Congregatio ad cir. l. Trid. hisce verbis: quando in literis apostolicis datur facultas excommunicandi morosum in solutione pensionis; non tenetur Executor in ferenda sententia excommunicationis servare formam decreti Trid. sess. 25. c. 3. nec hujusmodi facultas consensu data in subsidium & c. uti hanc declarationem recitat Garc. cit. n. 589. & ex eo Castrop.

5. Respondeo quinto: tamen ergo iste incurus pœnarum dependeat à declaratione voluntatis pensionarii; hæres tamen illius facere non poterit pro solutione pensionis hanc declarationem; quia potestas illa declarandi ad hæres pensionarii non transit, sed vitâ pensionarii finitur. Gonz. loc. cit. n. 53. & ex eo Castrop. cit. n. 2. citantes Caputaq. decis. 17. §. n. 3. & 4. p. 1. Casliador. decis. 2. de pension. n. 6.

6. Respondeo sexto: factâ juridicâ illâ declaratione à pensionario, factâque denunciatione & declaratione excommunicationis (ad quam requiri præviam illam declaratoriam illius, tradit Garc. n. 586.) censetur titularis excommunicatus, non à termino solutionis præfixo, retrotractâ ad illum excommunicatione, sed mox à factâ illâ declaratione; cum enim à termino illo præfixo ad declarationem illam usque non fuerit contumax, sed potius ex præsumpta voluntate creditoris solutionem distulerit, non apparet, quomodo interea tantquam excommunicatus reputari possit; dum etiam, ut Suar. & Covar. mox citandi, in his panis spiritualibus non sit locus fictioni juris, sed veritas semper sit attendenda. Castrop. cit. n. 2. citans Suar. To. 5. de cens. d. 20. §. 2. n. 1. Covar. in c. alma mater p. 1. §. 10. n. 6. contra Nav. in sum. c. 23. n. 103.

7. Porro, quodd hic peti possit, num à dictâ excommunicatione, alii que panis incurrendis excusetur titularis, ubi is cedit bonis, petita & assignata illi congruâ sustentatione, responsum sufficienter supra, ubi qualiter titularis inops solvere teneatur congruam; si enim solvere non teneatur cum notabili imminutione status sui, prout tenet Castrop. loc. cit. n. 4. utique nec excommunicationem incurret ob non solutionem, secus si adhuc solvere teneatur, pro ut Garc. Lott. & alii citati superius.

Quæstio 594. Quando nam intret altera pena, amissionis nimirum beneficii, & regressus pensionarii ad illud ob non factam solutionem pensionis termino præfixo?

I. Respondeo primò: quemadmodum in aliis dicitur, Beneficiatum obligatum non esse dimittere beneficium, priusquam declaratoria sen-

tentia

rentia criminis, ob quod privatur beneficio, accedat; ita etiam in presenti ob non solutam pensionem titularis non amittit beneficium, priusquam lata contra non solventem sententia pensionarius declaret, se velle uti jure suo, quod habet regrediendi ad beneficium suum in casu non solute pensionis, & permanentia per sex menses in excommunicatione, propterea contra eum lata & publicata; uti similem penam non incurrit Emphyteuta ob non solutam pensionem, priusquam declaratum, Emphyteutam incidisse in commissum, & Emphyteutica bona effecta caduca, & Dominum velle uti jure suo, Castrop. cit. §. 7. n. 5. ex Azor. p. 2. l. 8. c. 9. q. 4. Paris. l. 6. q. 3. n. 22. juncto n. 23. & 24. ubi est expressè ait regressus intrat, quatenus pensionarius declaret se uti velle regressu, & sic, ut Mohe-da, regressus pedit à futuro eventu, scilicet si illum habens voluerit eo uti uti, in simili pena caducitatis non habet locum, nisi domino volente; nam quamvis jura velint, quòd, si non solvat Emphyteuta, cadat ipso jure; hoc tamen intelligendum ex magis communi & recepta, si Dominus directus declaret, velle esse locum caducitati. Hinc etiam inferunt hi AA. quòd, si titularis non soluta intra præfixum terminum pensionem mortuus fuerit, eoque vivente pensionarius hunc animum utendi jure suo non declarat, neque dictam sententiam declaratoriam excommunicationis contra eum ferri fecerit, beneficium illo vacante per mortem titularis, multò que minus eo demò plenè per successorum de eo provisum ad illud regredi non possit. Quia, dum titularis ille defunctus nunquam fuerit declaratus excommunicatus, adeoque nec requisito tempore in excommunicatione perseveraverit, creditur pensionarius in tantum cessasse jure suo, aut illud distulisse, non poterit beneficium illud rursus occupare, aut etiam successor in illo eo privari. Quemadmodum in simili casu hæredes defuncti Domini contra Emphyteutam actionem non habent; quia videtur tunc Dominus eam remississe. Idem tradit Ventrigl. loc. cit. n. 79. in fine hisce expressis: regressus hic quoque locum habet etiam contra successorem in beneficio pensione gravato: quod totum intelligendum est, volente & declarante pensionario, alias quocunque termino elapso locum non habet regressus. Ratio verò responsionis hujus est, quòd regressus ille non nisi ad facultandam pensionis solutionem, & in favorem pensionarii inducitur. Paris. l. 6. q. 3. n. 2. & 3. citans Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 481. & 495. juncto n. 459. & c.

2. Respondeo secundo: videtur etiam post latam sententiam declaratoriam incursum excommunicationis, factamque à pensionario declarationem mentis suæ utendi jure suo regrediendi, ad hoc, ut regressui actu sit locus, requiri sententiam declaratoriam lata à Judice competente, quæ declaret regressui locum esse; si quidem post latam publicatamque sententiam excommunicationis expectandi sunt menses perseverantia in illa excommunicatione, antequam locus sit regressui; unde dicta sententia excommunicationis ad hoc non sufficit, neque etiam lapsus dictorum sex mensium sine nova sententia declaratoria dicti regressus, Paris. l. 6. q. 3. n. 12. citans Gamb. ubi ante n. 472. Lott. l. 1. q. 40. n. 281. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 2. n. 76. expressè inquit: licet cautum sit inter partes, quòd ob non solutionem pensionis liberum sit pensionario redire etiam propria auctoritate ad beneficium resignationis, tamen requiritur judicis competentis de-

claratoria. Item Barb. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 92. ubi quòd, quando canonizatus est regressus per sententiam, quæ fecit transire in rem judicatam, privatus est debitor pensionis beneficio, & illud ne quidem ex voluntate regressarii habere amplius potest sine nova collatione seu titulo. Contrarium tamen dicendum esset, si Judex nullo modo pronunciaffer super regressu; licet enim, ut declarat Gamb. sola declaratio pensionarii videatur inducere vacationem, tamen magna æquitas dicitur contrarium. Contrarium tenente Paris. l. 6. q. 3. n. 25. ubi expressè: in simili facta hujusmodi declaratione Domini directi cadit ipso jure absque alia sententia declaratoria, ut Ruin. conf. 153. n. 6. l. 1. Decius conf. 146. l. 1. Alex. conf. 6. post n. 22. l. 3. Clarus, & c. quamvis idem Paris. loc. cit. n. 12. dicat: cum locus est regressui, requiritur sententiam declaratoriam, ut possit à regressario apprehendi possessio; cum clausula irritans in regressu ob non factam solutionem non inficiat possessionem, nisi post sententiam. Quia imò Paris. loc. cit. n. 36. expressè dicat: non est omittendum, quòd in regressu hoc reservato ob non solutionem, ut ineret effectu aliter, requiritur Judicis canonizatio, ut Sarnens. & alii communiter. Item contrarium tenente Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 35. juncto n. 36. his verbis: sanè solus cursus temporis non esset sufficiens ad regressum concedendum ob non solutam pensionem, nisi præcederet sententia declaratoria. Quod tamen non habet locum, quando Papa in Bulla concedit liberum regressum ob non solutionem pensionis, & licentiam apprehendendi possessionem propria auctoritate, quæ verba includunt declarationem & liquidationem, ad quam postea devenitur, postquam est capta possessio propria auctoritate juxta concessam in Bullis facultatem, uti id fuisse probari dicit à Gratian. disp. for. c. 921. n. 10. & seq.

3. Validam pro responsione nostra rationem hauc dat Lott. loc. cit. n. 279. juncto n. 280. 282. 283. Quòd, antequam ex hac causa procedatur ad privationem beneficii, requiratur magna debitoris protervia & dolosa contumacia, ut Sarnens. ad reg. de surrogand. factum autem illud protervia seu pertinacis contumacia egeat declaratione (ut regulare est in quocunque facto, ex quo poena incurritur, ut Felin. in c. Rodolphus. de rescrip. nu. 37.) & licet factum hujusmodi protervia videatur liquidum ex perpeffione censurarum per tempus constitutum in ipsis literis Apostolicis, ut Paris. cit. q. 3. n. 15. & Gig. q. 99. n. 1. 29. & 22. cum tamen dari possit instantia legitime excusationis ex aliquo capite, adhuc non bene concludatur ad hanc liquidationem: atque ita jam necessarium esse, ut præcedat sententia declaratoria & canonizatoria regressus. Huic itaque sententia in hærens subjungit Ventrigl. nu. 76. intimandas proinde etiam titulari literas pensionis continentes hunc regressum in ordine ad hunc effectum, pari modo, quo dictum quæst. præced. intimandas easdem in ordine ad intentandam, & incurrendam excommunicationem; credo tamen novâ literarum harum intimatione opis non esse, dum ex continentes penam excommunicationis, & regressus jam ante sententiam declaratoriam excommunicationis incuria intimata fuerunt.

Questio 595. An, & qualiter regressus ob non solutam pensionem admittat appellationem, aut moræ purgationem?

Bb 4

1. Respon-

Respondeo primò: Dum agitur ad regressum ob non solutam pensionem simpliciter, sententia declaratoria, quòd intret regressus, est appellabilis. Lott. l. 1. q. 40. n. 277. juncto n. 281. quia regressus hic est odiosus, & fundatur ex toto super proterviâ & dolosâ contumaciâ titularis nolentis solvere pensionem, adeoque sicut requirit declaratoriam hujus contumaciâ, ita & à dicta sententia appellari potest; cum sententia, sub quacunque forma feratur, quia habet connexum factum, live ob connexionem facti est appellabilis, dum factum sæpe patitur instantiam. Lott. loc. cit. quemadmodum, ut idem n. 285. nec debitor repellitur tanquam perjurus, qui non solvit statim temporibus, ut juravit; cum pro incurrendo perjurio non sufficiat non observantia, sed etiam exigatur dolus, ut Gratian. conf. 2. in fine l. 1. Unde jam etiam in hac materia solutionis pensionis mora solutionis semper est purgabilis. Lott. n. 284. sic ex æquitate tentum inquitens à Rota apud Verall. decis. 9. n. 2. p. 1. quæ erat pars altera quæriti.

2. Respondeo secundò: Dum agitur ad regressum non ob non solutam pensionem, sed quia petita fuit vel annullatio, vel reductio pensionis, contra quod conventum inter resignantem cum pensione, & clausula: non aliter, nec aliis, nec alio modo, & resignatarius sub hac conditione regressus ad beneficium resignatum. In primo casu, nempe, si petitur, pensionem annullari, & hinc regressus intentatus, requiritur declaratoria & canonicatoria regressus propter turbiditatem hujus actionis, & hinc à dicta sententia declaratoria appellare licet, non secus ac in casu declaratorie regressus ob non solutionem pensionis. Lott. loc. cit. n. 290. & 291. In secundo verò casu, nempe, si petita reductio pensionis, quia tunc factum, à quo pendet regressus, est liquidum ex ipsa confessione partis etiam ad effectum executionis, hinc opus non est aliâ declaratoriâ; nec ratione facti quasi illiquidum; quia ut dictum, illud est plus quam liquidum; nec ratione subjecti, quasi agatur de poena & incurfu illius, quia hic regressus non est proprie poena, sed conditio quadam, vel modus rei traditæ, Lott. n. 292. & 293. & consequenter non est locus appellationi. Addit tamen Lott. n. 295. credere se, etiam in hoc casu admittendam adhuc appellationem, si procederetur per viam hujusmodi declaratorie, quod qualiter contingere possit, *ibidem* declarat.

3. Porro pro declaratione præcedentium notandum: dum dicitur, quòd reservetur regressus in casu petite, vel tentate reductionis, id intelligitur de reductione indebita, & calumniosa, ad effectum evitandi solutionem, non autem de debita ex natura rei (v. g. dum supponitur expressus falsus valor) cum pensio non debeatur nisi ex fructibus; quia supposita reducibilitate ex natura rei, reductionem intentans tanquam agens ex natura rei, non dicitur contravenire suæ promissioni, & hic non est locus regressui. Lott. loc. cit. n. 269. & ex eo Ventrigl. cit. §. 2. n. 77. citantes Ruin. conf. 51. n. 15. vol. 1. Idem tenet Azor p. 2. l. 8. c. 9. q. 5. in fine ubi: quòd clausula illa: ut pensio ad minorem quantitatem reducti, aut tanquam irrita & inanis extinguatur: locum habeat, quando exceptio beneficiati, seu debentis pensionem, quâ petit, ut pensio ad minorem summam redigatur, aut tanquam irrita extinguatur, est facti tantum, non juris. Item, dum regressus reservatus in casu, si resignatarius al-

leget nullitatem pensionis, seu diceret de illius nullitate, illud non intelligendum de nullitate orta ex defectu intentionis Papæ in reservando pensionem, seu si nullitas ipsa fuisset expressa Papæ, v. g. dum falsò narratum Papæ, pensionem non excedere medietatem fructuum (& in genere, dum exceptio nullitatis esset juris, non autem facti, v. g. dum pensio reservata in fructibus, & non in distributionibus, & exciperet seu contenderet debitor, nullam esse pensionem, quia constituta in fructibus, & beneficium non habet fructus, sed consistit in meris distributionibus, exceptio enim hac juris foret, cum pensio non solet in distributionibus imponi, Paris. & Azor mox citandi) si enim aperte doceretur de tali nullitate, nempe de hujusmodi excessu medietatis, elideretur actio ad regressum, sed intelligendum de aliis nullitatibus non expressis & quasi extrinsecis. Paris. l. 6. q. 3. n. 8. Lott. loc. cit. n. 274. Ventrigl. loc. cit. n. 78. Etiam autem in hoc casu non fit locus regressui, & resignans seu pensionarius repetere nequeat beneficium ratione regressus, poterit tamen agere, & repetere illud actione spoliæ, perinde ac si eo spoliatus esset, Paris. loc. cit. n. 9. Lott. n. 275. Azor p. 2. l. 8. c. 9. q. 4.

Quæstio 596. An resignatarius, seu debens pensionem stante commissione appellationis, seu ante finitam litem intentari regressus ob non solutam pensionem, possit panitere, offerendo solvere pensionem, & sic evadere penam regressus?

Respondeo affirmativè; Sententia enim declaratoria & canonicatoria regressus per appellationem suspenditur, & durante lite habetur, ac si non esset. Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 77. citans Sarnens. ad reg. de surrogand. q. 7. & Rotam in Placentin. Decanatus 15. Nov. 1595. Idem tenere videtur Lott. l. 1. q. 39. n. 156. in genere dicendo, quòd qualitercunque intenteretur actio, non aliter liberari titulari, quam solutione pecuniæ, in qua reservata pensio. Secus tamen est, quando dicta sententia declaratoria transisset in rem judicatam. Barb. loc. cit. Similiter lite hac pendente possit ipsum resignantem, seu pensionarium panitere, & renunciare regressui, tradit *ibidem* Barb. ex Gamb. de pot. leg. l. 6. sub n. 439. ac proinde, dum idem Gamb. loc. cit. à n. 483. tradit, intentato, & per sententiam declarato regressu extingui pensionem, & consequenter in eo casu per simplicem concordiam inter resignantem, seu pensionarium, & resignatarium, seu debitorem pensionis non posse pensionem reviviscere sine novo beneplacito Apostolico, id, inquam, intelligendum de concordia inter illos inita, postquam sententia illa declaratoria transisset in rem judicatam.

Quæstio 597. An, si reservata pensio v. g. centum aureorum cum regressu, & dein extincta ea fuerit de consensu Pensionarii quoad dimidiam partem, an ob non solutam illam dimidiam partem intret quoque regressus?

Respondeo, Affirmativè, seu pro illa parte pensionis non extinctæ, non solutæ locum habere posse regressum, quantum est de rigore juris. Paris. l. 6. q. 3. n. 33. & ex eo Azor p. 2. l. 8. c. 9. n. 4. in fine. hic resolutum restantes à Rota in Abulens. & Toleran. pens. quamvis addant, ab eadem Rota *ibidem* resolu-

resolutum ex æquo & bono sufficere, ut in eo casu dicta media pars solvatur (intellige post intentatum regressum) & sic remittatur caducitas seu privatio beneficii non servato illo juris rigore.

Quaestio 598. An, & qualiter regressus etiam locum habeat contra successorem in beneficio gravato pensione?

1. **R**espondeo primò: Si sermo de pensione decursa tempore ipsius hujus successoris, non minùs ob eam ab eo non solutam contra illum intentari potest regressus, quàm intentari is poterat contra ejus antecessorem ob non solutam ab eo pensionem. Nam sicut statuitur pœna excommunicationis æquè contra successores, quàm primum titularem non solventes pensionem, ita & de hac pœna regressus. Paris. l. 6. q. 3. n. 18.

2. Respondeo secundò: Si sermo est de pensione decursa tempore antecessoris, & ab eo non soluta, non est locus regressui contra successorem, si pensionarius vivente illo Antecessore tacuit, & regressum illi non intentavit; eò quòd tunc renunciasse regressui quoad illum Antecessorem credatur; adeòque propter non factas ab eo solutiones eundem intentare nequibit successori. Azor. p. 2. l. 8. c. 9. q. 4. Idem tenet Lott. l. 1. q. 39. n. 155. ubi; quòd, si tractetur de novo & ex abrupto (hoc est, absque eo, quòd cum prædecessore de hoc tractatum) super regressu contra prædecessorem ob terminos decursos in vita prædecessoris, non potest locus esse regressui, nisi justificatis præmissis diligentis contra eundem prædecessorem. Paris. l. 6. n. 29. citans Gamb. de pot. Leg. l. 6. de pens. n. 197.

3. Respondeo tertio: Factis tamen & adhibitis omnibus diligentis, validè & judicialiter, adeòque etiam intentato regressu ad obtinendam solutionem, & desuper factà justificatione, seu hoc probato, dum interim nihil effectum, agere poterit contra successorem etiam ad regressum, ac ita ad tales terminos decursos solvendum eum cogere indirectè, ubi non potest eum cogere directè & simpliciter. Lott. l. 1. q. 39. n. 151. ubi addit, quòd negari nequeat, mortuo decessore, contra quem intentatus fuit regressus, statum iudicii afficere successorem; quia, ut subjungit n. 155. quatenus inchoatum iudicium contra defunctum, pensionarius satis diligens actor fuit. Notandum tamen, quod habet Lott. ibid. n. 153. & 154. quòd, si iudicium contra prædecessorem est productum ad finem, vel saltem omnis ex parte pensionarii adhibita diligentia, non dicitur ille, contra quem modò agit pensionarius, successor titularis seu debitoris defuncti propter effectum decreti reservationis regressus, utpote includentis privationem beneficii ipso jure, & ideo non teneret collatio sive provisio ad illius favorem facta, regressu ipsius pensionarii eo ipso jam intrante hanc collationem impediende.

Quaestio 599. Quandoam Pensionarius censetur renunciare regressui?

1. **R**espondeo primò: Regressarius, qui si voluisset, potuisset habere regressum, quia lapsus fuerat terminus solvendi pensionem, tempusque requisitum ad regressum, recepit nihilominus pensionem, hoc ipso regressui renunciare censetur; non secus ac Dominus post incurfam caducitatem recipiens ab Emphyteuta canonem censetur caducitatem remittere; caducitas enim

statuta non nisi in favorem Domini, & ille regressus reservatus non nisi in favorem pensionarii non intrat, nisi volente Domino, & Pensionario. Paris. l. 6. q. 3. à n. 30. Barbof. juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 89. citans Gamb. de pot. Leg. l. 6. tit. de pens. n. 489.

2. Respondeo secundò: Pari modo censetur renunciare regressui recipiendo pensionem, postquam jam egit in iudicio ad pensionem tantum, & nihil adhuc dixit de regressu, Barbof. loc. cit. n. 91. citans Gamb. ubi ante n. 482. qui hoc ipsum limitat, & procedere tantum vult, ubi sine protestatione pensionem reciperet. Barbosa verò vult, adhuc intelligi factam remissionem caducitatis & regressus, etiam si cum protestatione reciperetur canon vel pensio, & citat pro hoc Gig. q. 73. n. 7. Surd. decis. 317. n. 26. &c. Idem tenet Paris. loc. cit. n. 33. ubi, postquam præmississet eandem limitationem: nisi pensionarius recipiendo pensionem protestatus fuisset, ait: Ego autem in praxi vidi observari contrarium, idque postea de jure sustineri; nam hujusmodi protestatio est contraria facta, unde non debet relevare juxta ea, quæ habet Clarus l. 5. receptar. sentent. §. Emphyteusis. q. 13. vers. Item quarto. Et ita etiam in Emphyteusi attestatur Ruin. cons. 110. n. 4. l. 1. Sic etiam Regressarius repellitur exceptione regulæ de Triennali, (intellige, dum non egit interea de regressu) quia ex triennali præsumitur novus titulus. Barb. loc. cit. n. 92. in fine. ex Caputaq. decis. 10. p. 3. & Moheda decis. 2. de causa poss. & propriet.

3. Respondeo tertio: Recipiendo tamen pensionem, postquam egit tam ad solutionem, quàm ad regressum, & pronunciatum fuit super utroque, non censetur per hoc renunciare regressui, etsi absque protestatione facta hæc receptio pensionis. Barbof. loc. cit. num. 92. citans eundem Gamb. ubi ante nu. 483. siquidem per pronunciationem iudicis, etiam super regressu, resolutus est titulus possessoris, nempe debentis pensionem, & consolidatus in pensionario virtute regressus. Unde nec tacitè, nec expressè beneficium redire potest ad dictum debitorem; quia semel exclusus manet semper exclusus. Idque ideo, quia Papa in regressu de novo confert beneficium pensionario ex nunc prout ex tunc, adeò, ut collatio censetur facta ab initio. Unde jam quamvis ipse postea petat pensiones decursas, non tamen ideo censetur renunciare regressui; quia ex quo possessor ille, seu debitor semel beneficium amisit ob non solutam pensionem, non potest absque novo titulo illud recuperare, etiam si regressarius consentiat; cum illius jus non pendeat à voluntate pensionarii in eo casu, sed à voluntate Papæ, quatenus vellet ei beneficium de novo conferre. Barbof. cit. n. 92. ex Gamb. n. 484. & Caputaq. decis. 10. p. 3. tenente, post latam sententiam super regressu requirit novum titulum, nimirum ut debitor beneficium illud retinere possit.

Quaestio 600. An igitur, postquam intravit, seu locum actu habuit regressus, nimirum post declaratoriam tam iudicis, quàm Pensionarii, debitor ille teneatur adhuc solvere decursas pensiones illas, ob quas non solutas regressus locum habuit?

1. **R**espondet negativè Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 37. ubi: omnino sciendum, quòd, si reliquans vigori regressus ad suum beneficium revertatur,

verratur, tali casu resignatarius non tenetur illi solvere arregragia, seu reliqua pensionum decursarum; quia, cum privatio beneficii veniat in consequentiam non solutionis, si privatus ea de causa cogere solvere pensiones decursas, daretur contradictio, quia solveret, & ob non factam solutionem privaretur, citat pro hoc Gratian. *discep. for. discep. 617. n. 34.* citantur etiam pro hac sententiâ à Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 79.* Guerrero in *specul. juris pontif. c. 6. de pens. n. 6.* Gig. *de pens. q. 76. per tot.*

2. Contrarium tamen, nimirum, qui vigore regressus ob non solutas pensiones obtinuit mitti in possessionem beneficii, non amittere pensiones illas decursas, sed eas illi adhuc deberi, tenet, & operose defendit Barbof. *loc. cit. à n. 80.* argumento L. Colonus. *ff. locati.* ubi dicitur, quod Dominus expellere potest colonum contumacem in solvendo, & petere pensiones: & argumento *auth. qui rem. c. de sacrosanct. Eccles.* ubi dicitur, quod Ecclesia potest expellere Emphyteutam per biennium non solventem, & petere pensiones, quando excepit ab expulsionem. Et n. 8, ait Barb. se absque dubio hanc sententiam veriore existimare in casu, quo pensionarius (error est, dicere enim voluit, titularis) se obligavit sub juramento ad solutionem pensionis, eò quod tunc juramentum habeat vim clausulæ: *rato manente pacto:* juxta l. si quis major, *c. de transact.* & Seraphin. *de privileg. juram. privileg. 85.* Tusch. *lit. C. conclus. 300. n. 4.* quos citat; dicta autem clausula: *rato manente pacto,* operetur, quod debitum principale simul, & poena exigi possint. Et utrumque declarat juxta l. qui fidem. *ff. de transact. l. cum proponens. c. de transact. Salust. Tiber. in forma instrument. l. 1. c. 14. n. 10.* Guttier. & alios, quos citat n. 92. Et hinc dicta clausula apposita in Emphyteusi operetur, ut Emphyteuta possit expelli ob non solutum canonem, etiam si Dominus illum receperit de praterito; quia utrumque consequi poterit, nempe canonem prateritum, & expulsionem, quæ sunt compatibilia juxta Tusch. *ubi antè. nu. 11.* Mart. *de clausulis. p. 1. claus. 131. n. 7.* Neque, ut ait Barbof. n. 84. in hoc casu regressus succedat loco pensionum debitarum, sed illis accedat, ac proinde utrumque peti possit; pensiones nempe prateritæ seu decursæ, & beneficium; maxime, quia pensiones petuntur ex debito antiquo propter fructus beneficii perceptos, & regressus ob incursum contumaciam in non solvendo debitis temporibus, vel potius ex pacto expressè inito in literis Apostolicis reservationis pensionis, Et tunc, quando poena apponitur loco contemptus, & postea res, & poena petuntur ex diversis causis, veluti si poena petatur ex contumacia, vel ex pacto, & debitum ex actione antiqua, certum sit, utrumque peti posse. Solvit quoque Barbof. à n. 93. rationes Gigantis pro contraria sententiâ allatas.

Quaestio 601. An, impositâ pensione super pluribus beneficiis, ob non solutam integre pensionem, vel potius pensionis partem impositam beneficio A. solutâ parte pensionis impositâ beneficio B. sit locus regressui ad ambo beneficia?

Respondeo: Videri dicendum, quod sic, prateritum dum beneficia illa possideantur ab uno; quia pensio illa est de una re, etsi sit imposita su-

per duobus beneficiis ad faciliorem solutionem & majorem illius validitatem. Azor p. 2. l. 8. c. 14. q. 11. Paris. l. 6. q. 3. n. 35. sic resolutum testans à Rota in *calagurir. Canonizat. & prab. 4. Decemb. 1551.* ubi reservata talis pensio cum tali clausula: quod, deficiente Rectore, aut renuente solutionem dictæ pensionis in totum, vel in partem, liceret Titio liberum habere regressum respectivè, & eorundem realem & corporalem possessionem ingredi.

Quaestio 602. An detur quoque hujusmodi regressus ob non solutam pensionem reservatam ultra causam resignationis, sive an in eventum non solutionis concedatur regressus aliquibus, qui beneficium per resignationem non resignarunt, vel liti super eo non cesserunt?

Respondeo: In Curia receptum, ut, cum beneficium vacans per obitum conferretur alicui, reservetur quandoque alteri, qui ejus possessor aut titularis nunquam fuit, nec jus ullum ad illud, aut in eo habuit, pensio etiam cum facultate ad illud beneficium regrediendi, vel potius accedendi (ad regressum enim, seu ad regrediendum requiritur, ut is, cui conceditur, habuerit antè ejusdem beneficii possessionem; quemadmodum accessus tunc dicitur reservari, cum alicui sit potestas intrandi, seu adipiscendi beneficium, vel illius possessionem, quod, & quam antea nunquam habuit, & ingressus reservari resignanti, dum quis cedit beneficium, cujus titulum & jus canonicè obtinuit, sed nondum adeptus possessionem, Tambur. *de jure Abb. to. 1. d. 13. quaestio 6. n. 1.* Paris. l. 6. q. 5. n. 111. & 114.) capiendique per se, vel per alium propriâ auctoritate possessionem illius in casu non solutæ pensionis. Azor p. 2. l. 8. c. 9. q. 4. Paris. l. 6. q. 3. n. 6. citantes Mandos, *de signat. grat. tit. regressus.* Redoan. *de simon. p. 2. c. 19. n. 1.* Unde Paris. *loc. cit.* ait: concludendum omnibus pensionariis ad sui favorem dari hujusmodi regressum.

Quaestio 603. An, sicut in ipsa impositione pensionis requiritur consensus titularis, ita etiam is requiratur in impositione regressus concessi ob non solutam pensionem?

Respondet negativè Paris. l. 6. q. 3. n. 13. sic resolutum testans in *una Conch. 20. Martii 1542.* & citans pro hoc Put. *decis. 223. l. 2.* & Redoan. *de simon. p. 2. c. 18. n. 4.* Rationem dat duplicem. Primam, quia hujusmodi regressus accessoriè datur in poenam ad favorem pensionarii. Alteram, quia regressus hic concessus ob non solutam pensionem datur eo tempore, quo quis beneficium privatur; cum capiat vires post privationem legalem, quo tempore jam non interest titularis, quis capiat beneficium, & ideo ejus consensus non requiritur, sed sola auctoritas Superioris sufficit. Unde jam etiam infert Paris. n. 14. quod, dum Procurator generaliter constitutus ad acceptanda beneficia cum reservatione pensionis validè ea acceptat, etiam si reservatus regressus in eadem non solutæ pensionis; quia fines sui mandati non egreditur, dum facit id, quod de natura actus est.

* *

Quaestio

Quaestio 604. An concedatur quoque hic regressus extra casum non solutae pensionis, vel etiam citra reservationem pensionis in aliis casibus?

1. **R**espondeo ad primum affirmativè: Nempe in casu, si titularis petat, ut pensio ad maiorem summam reducat, vel in totum tanquam irrita & nulla extinguatur. Azor *loc. cit.* Paris. *cit. q. 3. n. 7.* quod qualiter limitandum, dictum est *questione ante hanc 8.*

2. Respondeo secundò: Quandoque conceditur etiam regressus, vel etiam ingressus citra omnem pensionem reservatam. Primò in eventum, quòd resignatarius pramoriatur. Tamb. *loc. cit.* sed de hoc aliàs.

3. Secundò, dum obtento secundo beneficio incompatibili, dimisit quis prius habitum, subsecutà dein evisione (qualis non dicitur secuta, nisi post latam sententiam, & eisdem executionem. Tond. *mox citandus n. 29.*) secundi illius beneficii, seu deprehensà nullitate collationis secundi beneficii, conceditur tali regressus ad primum beneficium dimissum. Tond. *qq. benef. p. 1. c. 69. n. 1.* citans Garc. *p. 11. c. 5. n. 116.* & *c. si beneficia, de prob. in 6.* Idque procedit, etiam si talis provisus de secundo illo incompatibili stetit in possessione illius, etiam ultra duos menses; eò quòd, licet per possessionem secundi spatio illorum duorum mensium censeatur primum vacasse à principio, hoc tamen intelligitur, nisi secundum evincatur. Tond. *loc. cit. n. 2.* Garc. *loc. cit.* Licet igitur est ille regressus ad primum beneficium, etiam post duos, aut plures menses, dum evincitur secundum; modò iste reditus fiat confessim & sine mora, quamprimum fit certus de invaliditate collationis secundi. Tond. *n. 4.* citans Tirac. *in l. boves. §. hoc sermone. ff. de verb. signif. Limit. 21. n. 7.* competuntque intendenti redire ad primum remedia possessoria. Tond. *n. 5.* citans Gonz. *gl. 56. n. 145.* & modò illud primum fuerit simpliciter dimissum, in terminis enim simplicis dimissionis tantum habet locum dispositio citati textus *c. si beneficia;* & secus est, si agatur de resignatione primi beneficii, inter quam, & dimissionem beneficii magna est differentia. Tond. *n. 6.* hanc differentiam ostendens *n. 8. & 9.* Porro occasione hujus observandum, quòd, etsi obtinens beneficium incompatibile non satisfaciat decreto de dimittendo, dum resignat in favorem alterius. Tond. *cit. n. 6.* citans Garc. *p. 11. c. 5. n. 58. & seq.* Dararia tamen soleat quandoque ex causa iusta relaxare hujusmodi rigorem, & resignationem in favorem admittere in hoc casu. Tond. citans pro hoc Gonz. *gl. 15. n. 126.* Verumtamen etiam dum resignatur beneficium simpliciter, cum hac praesertim explicità protestatione, quòd resignans non intendebat amittere primum beneficium, seu resignationem fortiri effectum, nisi quis adipisci posset pacificam possessionem secundi, regressus locum habet. Tond. *loc. cit. n. 27. & 28.* Sed, ut vides, non est hic regressus propriè, cum resignans non abdicet jus, imò nec possessionem in hoc casu ante impletam conditionem hanc.

4. Tertio, & quidem à fortiori conceditur regressus ad beneficium compermutatum, dum se-

cundum pacificè & fructuose obtineri nequit; cum permutatio hanc tacitam habeat conditionem: modò permutantes beneficiis permutatis frui possint. Tond. *loc. cit. n. 35.* citans Paris. *l. 1. q. 3. n. 7. & seq.* Barbof. *in c. univ. forum. n. 1. de rerum permut.* Minus verò rectè addit Tond. *n. 36.* id multò magis procedere, dum Superior recusavit admittere permutationem, quia dum in hoc casu jus nullum à permutantibus abdicatur, locus esse non potest regressui.

5. Quarto conceditur regressus, ubi resignatio facta fuit per vim, & metum. Tond. *n. 27.*

Quaestio 605. An, & qualiter regressarius redire possit ad beneficium auctoritate propria?

Respondeo, quòd possit proprià auctoritate per se, vel per alium apprehendere possessionem, constat ex ipsis verbis claris in Bulla apponi solitis. Paris. *l. 6. c. 3. n. 11.* Ita ut nullatenus pretendi possit vitium intrusionis, dum omnes factentur, licitum redire proprià auctoritate ad primum beneficium, quando possessio nondum fuit à successore occupata. Tond. *cit. c. 69. n. 25.* loquens de casu, ubi propter secundum beneficium evictum reditur ad primum; quia, ut idem Tond. *fictione juris non videtur quis hoc casu à primo beneficio recessisse.* Limitat tamen hoc ipsum Tond. *ibid. n. 24.* quòd licet auctoritas superioris hoc casu necessaria non sit praecise, esse tamen adhibendam ad majorem cautelam juxta Gemin. *in c. si beneficia, de prob. in 6. n. 8.* Franc. *ibid. n. 4.* Anchoran. *notab. 6.* Porro, quòd concernit reditum ad beneficium permutatum, an permutans possit redire sine nova collatione ad suum beneficium, dum permutatio non tenet, aut non fortitur suum effectum, de hoc dictum aliàs. Opus non esse novà collatione, ita tamen, ut necessaria semper sit Superioris auctoritas, qui permutanti licentiam concedit redeundi ad priora beneficia, & talis licentia habeatur pro collatione, tenet Chok. *de permutat. benef. p. 3. c. 9. nu. 2.* Ceval. *commun. opin. c. 561.* apud Tond. *nu. 38. & 39.* & plures alii apud Garc. *p. 11. c. 4. num. 6.* ipsèque Tond. censet illam veriore, & sine difficultate in supremis Galliae Tribunalibus observari, & secundum illam judicari.

Quaestio 606. Pro complemento hujus materiae de regressu, quinam hodie regressus sublati sint?

Respondeo primò: Regressum illum, qui competit ex mero Papae indulto, nullà existente causà à jure approbatà, prorsus sublatum esse per Trident. *sess. 25. cap. 7.* regressum verò, qui est ex pacto inter resignantem cum pensione, & resignatarium, cum amari nihil in se habeat, non subjici huic decreto, adeoque sublatum non esse. Lotr. *l. 1. q. 40. n. 266.* Paris. *l. 6. q. 5. nu. 110.* Tond. *qq. benef. p. 1. cap. 26. num. 41.* & fultus *p. 2. cap. 1. §. 4. num. 27. juncto num. 30.* ubi loquitur de regressibus reservatis ob non solutam pensionem, & *num. 28.* ubi loquitur de regressu concessio ad beneficium dimissum ob beue-

beneficium secundum incompatible evictum, seu de regressu fundato in dispositione juris communis, nempe *cit. cap. ad beneficia*. & hunc ab isto generali decreto Tridentini annullativo accessum & regressum excipi, ait. Et quamvis regressus omnes, etiam ob non solutionem pensionis, sublato esse, & non praticari in Gallia dicat Tond. p. 1. c. 69. n. 11. cum Paris. l. 6. q. 3. nu. 17. id tamen nu. 12. & seq. limitat ex eodem, ita ut *cit. num. 12.* dicat, sublato non esse ibi regressum, quo redire licet ad primum, dum quis privatur secundo, intellige, ob quod dimissum erat primum. Item, ut habet *num. 21.* non sublato, sed dari in Gallia regressum, quando graduatus nominatus incompatible beneficium in mensibus graduatis assignatis vacans acceptare intendens, dimittit simile obtentum præviâ protestatione, quod primum non intendit dimittere, nisi si, & quatenus secundi pacificam possessionem adipiscatur, & non aliâ, aliter, nec alio modo. Item ut habet *num. 22.* ex addit. ad Paris. dum minor ætate beneficium remittit alicui, illud repetiturus, dum legitima ætatis fuerit. Quamvis ipse Tond. dicat, nec isti Additionatori, nec viris probis placere illum regressum tanquam confidentialem, nec se existimare, illum hodie in Gallia recipiendum, dum confidentiæ sunt prohibita. Item conceditur in Gallia regressus, si resignatarius non adimplet condiciones, sub quibus resignatio facta fuit, veluti si pensionem reservatam à resignante non solvat. Tond. nu. 14. Idque etiam, ut subjungit *num. 15.* ex Paponz. l. 2. tit. 8. arreso 8. si mortuo resignatario, beneficium alteri tanquam vacans per obitum fuisset collatum. Unde licet ipsi regressus ob non solutam pensionem non admittantur in Gallia, ut Paris. l. 6. q. 3. n. 17. Rebuff. de pacif. posses. num. 129. Gregor. Tolosan. *synag. juris* l. 17. c. 17. n. 30. & Tond. ipse *num. 11.* id tamen ita intelligendum tradit Tond. *cit. cap. 69.* num. 16. juncto *num. 40. cap. 26.* ut in Gallia agi quidem non possit ad regressum ob non solutam pensionem vigore expressa reservationis contenta in literis Apostolicis; eò quod, cum omnes reservationes sint sublata in Gallia, ut Rebuff. in *concord. tit. de reservat.* ista quoque reservatio expressa regressus non admittatur; possit tamen ibidem intetari regressus ob non solutam pensionem ex eo, quod tacite semper reservatus censetur in omnibus provisionibus pensionum Ecclesiasticarum, & beneficalium, ad instar donationis, quæ revocatur, si donatarius conditionem donationi appositam non implet. Citat pro hac distinctione Tondurus Paponz. l. 2. tit. 8. arreso. 20. Torner. *lit. P. nu. 88.* & 65. in *sua recollect. arresor. addit. ad Paris. cit. l. 6. q. 3. q. 17.*

De Translatione Pensionis.

Questio 607. An detur translatio pensionis, seu transferri possit pensio: quid sit; & quotuplex, seu potius quotuplici modo facultas transferendi concedatur?

1. Respondeo ad primum affirmative: Sic enim constat ex stylo Curia Rom. pensiones transferri ab uno in alium. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. ad initium Azor p. 2. l. 8. c. 11. q. 1. quid sit de hoc, an pensio sit eadem in translatorio, quæ fuit in transferente, de quo paulò post. Et sic quandoque in resignatione beneficii ultra pensionem reservatur & conceditur pensionario facultas pensionem transferendi in alium. Paris. l. 6. q. 4. num. 2.

2. Respondeo ad secundum: Translatio pensionis est mutatio juris (intellige activi, seu exigendi pensionem) ex una persona in aliam; hoc est, quod hoc jus exigendi, quod prius residebat penes unum, resideat dein penes alium. Castrop. *loc. cit.* Unde, dum Paris. *loc. cit. n. 4.* eam desinit, quod sit mutatio obligationis solvendi pensionem de una persona ad aliam facta auctoritate Papæ, non vult in translatione hac obligationem ipsam solvendi, & onus incumbens beneficio, de uno beneficio transire ad aliud, sed manens infixum unij eidemque beneficio, vel etiam penes unum eundemque physicè, vel moraliter titularem, respicere alias & alias personas, quibus præstanda solutio, sive jura activa ratione tantum diversarum successivè personarum, quibus successivè competit hoc jus exigendi, diversa. Unde, ut Paris. *loc. cit. n. 6.* ex Mandos. ad reg. de infirm. q. 11. n. 3. verbum illud: *translationis pensionis*: nihil est aliud secundum subjectam materiam, quàm cessio pensionis in alterius favorem.

3. Respondeo ad tertium (quod non tam concernit intrinsicam hujus translationis diversitatem, quàm extrinsecam, desumptam à modo diverso, quo potestas pensionem transferendi conceditur) aliam esse, quæ fit in virtute potestatis hujus concessæ in ipso actu reservationis pensionis, seu vi obtentæ clausulæ in literis reservationis pensionis, nimirum ut eam quoque transferre possit. Aliam, quæ fit in virtute potestatis concessæ extra actum reservationis, seu citra talem clausulam, & absque eo, quod in reservatione pensionis, literisque desuper expeditis fiat dictæ potestatis mentio, dum nimirum partes ipsæ ex post supplicarunt, ut pensio imposita in favorem Titij extingatur ad effectum, ut reservetur Cajo. Vel etiam dum ea fit in vi potestatis hujus concessæ motu proprio extra actum reservationis pensionis; aut etiam in vi privilegiorum aliâ generaliter concessorum v. g. Episcopis in Capella Papæ assistentibus, Conclavistis, aliisque personis Papæ gratis, aut bene visis. Corrad. *pr. benef. l. 5. c. 5. n. 9.* (ubi etiam, quod ex eo multa constitui possit diversitas inter pensiones ipsas reservatas & translatas) Garc. p. 1. c. 5. n. 240. juncto nu. 251. & 252. Barbol. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 5.* Paris. *loc. cit. sub nu. 7.* qui etiam exinde trifariam dividit dictam translationem, prout nimirum modus ille concedendi hanc facultatem extra actum reservationis pensionis subdividitur in eum, qui fit ad supplicationem partium, & qui fit motu proprio, vel etiam concessione distorum privilegiorum.

4. Porro hic notandum, quod omnia indulta transferendi pensionem, quæ non in ipsa reservatione pensionis, sed ad partem conceduntur, regulariter expediuntur per Breve sub annulo piscatoris, cujus literæ nemini nisi ipsimet transferenti in forma gratiosa diriguntur, cum deputatione tamen Executoris per ipsum transferentem eligendi. Corrad. l. 5. c. 5. n. 12. Item notandum ex eodem. n. 14. concedi quandoque hanc facultatem transferendi cum clausula: *etiam literis super reservatione pensionis non expeditis*, v. g. Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis Capellæ pontificiæ assistentibus, Capellanis Papæ, ejusdemque Cubiculariis, familiaribus, & continuis commensalibus, aliisque personis illi charis. Qui tamen, si habeant facultatem transferendi cum dicta clausula pensionem ducentorum imperialium, non poterunt adhuc transferre pensionem plurium imperialium sine expeditis literis.

Quæstio 608. An eadem sit pensio in translatorio, quæ fuit in transferente?

1. **R**espondeo primo: Loquendo de pensione accepta pro jure activo exigendi certam quantitatem pecuniæ, uti de eo loquuntur AA. mox citandi, non esse eandem pensionem, sed per translationem jus transferentis seu pensionem antiquam extingui, & dein constitui seu reservari translatorio jus novum omnino, simile in conditionibus antiquo, seu antiquæ pensioni. Castrop. cit. §. 9. nu. 2. Paris. l. 6. q. 4. nu. 7. Garc. p. 1. c. 5. nu. 255. Azor. p. 2. l. 8. c. 9. q. 1. Lott. l. 1. q. 36. nu. 64. & 65. & 78. Siquidem in pensionibus non datur vacatio, ita ut in rerum natura remaneat, nullo eam possidente, uti contingit in beneficiis; quia non sunt jura realia & perpetua, sed temporalia & personalia, ac proinde mutatis personis hæc ipsa jura mutantur, intellige numericè. Et certè si idem omnino numero jus in translatorio esset, quod erat in transferente, mortuo transferente periret jus translatorii, quia transferens habebat jus pensionis pro sua tantum vita, & consequenter non poterat ultra vitam propriam jus translatorio concedere. Castrop. loc. cit. Proinde jam transferens non cedit jure suo, ut illud idem jus numero cessum sit in translatorio, sed ut aliud omnino simile sit in eo, quod, quia propter hanc omnimodam similitudinem virtualiter est idem cum antiquo, adhuc dicitur translatio. Ita ut etiam, ait Lott. loc. cit. num. 7. quia hæc extinctio est momentanea, nec fit tam ad finem amittendi; quam acquirendi eam alteri, habenda non fit in consideratione. Neque opponi potest, quod census non variantur per hoc, quod ex uno in alium transferantur; nam verum id est de censibus perpetuis, qui non variantur ex mutatione Casualitæ, quemadmodum Beneficia non mutantur ex mutatione beneficiariorum, quia personis non annectuntur; falsum tamen etiam est in censibus non perpetuis, ut patet in censu vitalitio, & similibus, qui cum persona, cui solvuntur, extinguuntur, non secus ac usufructus cum usufructuario, quibus proinde pensiones ad vitam pensionarii et annexæ assimilantur. Castrop. loc. cit. Neque opponi potest, quod census non varietur ex mutatione hypothecæ. Nam unitas census non tam ex hypothecæ, quam ex obligatione debitoris desumitur, quæ, cum sit & maneat eadem mutatis hypothecis, census est idem; at unitas pensionis

P. Leuren, Fori Benef. Tom. III.

ex unitate pensionarii desumitur, dum eo pereunte perit. Castrop. loc. cit.

2. Respondeo secundo: Loquendo tamen de pensione, pro ut est subjectum, & materia ipsa, in quam jus illud activum exercetur, sive prout est jus passivum, seu obligatio solvendi in titulari, est & manet semper eadem, & in effectu non extinguitur, nec alteratur per translationem, & mutationem pensionariorum, sed manet idem onus, eademque servitus beneficio in suo fundamento; & sic dicitur non inferri novum gravamen beneficio, aut titulari, sed ad summum dicitur hæc pensio seu obligatio renovari (renovatione tamen, quæ non efficit, ut exinde nova dicatur pensio) & simpliciter solum insinuari titulari, cui deinceps debeat solvere pensionem. Lott. loc. cit. à n. 66. Unde jam etiam, cum dicta obligatio maneat eadem in titulari, & quamvis jus illud activum in translatorio, seu pensio respectu translatorii non sit eadem numero, sit tamen ejusdem omnino rationis cum ea, quæ fuit in transferente; jam omnes derogationes, & decreta concernentia substantiam, & validitatem pensionis ab initio semper durant post translationem. Lott. n. 71. ex Crescent. decis. 1. n. 3. de reb. Eccles. non alienand.

Quæstio 609. An igitur etiam obligatio fidejussoris dati in favorem primi pensionarii, translata pensione perseveret, & fidejussor transeat in favorem translatorii?

Respondeo negativè: Prorogatio siquidem fidejussoris ex sola fidejussoris voluntate pendet, & non ex voluntate pensionarii transferentis, aut Papæ; adeoque cum fidejussor fidejussionem solum dederit, & interposuerit in favorem primi pensionarii, nequaquam extendenda ad favorem secundi, seu translatorii. Castrop. loc. cit. n. 3. Garc. loc. cit. nu. 247. id fusiùs Rotæ decisionibus comprobans. Contrarium tamen tradit Lott. l. 1. q. 36. n. 77. ubi: respectu titularis semper censetur eadem pensio, ideòque nedum ejus obligationem, sed etiam accessorias fidejussorum perdurare, uti id latissimè decisum in Segobien. pens. 20. Maii 1598. (quam fusè recitatam vide apud Garc. loc. cit. nu. 277.) ubi expressè dicitur: obligatio fidejussorum pensionis ad favorem nominati, qui eam tunc translulerat, extenditur ad translatorios cum omnibus decretis, & clausulis in reservatione contentis &c.

Quæstio 610. An transeat quoque in translatorium quasi possessio transferentis, vel saltem in quo ea deserviat translatorio?

1. **R**espondeo ad primum negativè: Siquidem hæc quasi possessio alio modo in eum non transit, nec transire potest, quam possessio defuncti in hæredes, scilicet post apprehensam possessionem, Lott. l. 1. q. 40. num. 354. ubi: in translatorium non transfertur pensio, quæ fuerat apud transferentem; illa enim fuit extincta eo ipso momento, quo transferens desit habere animum possidendi; unde translatorio sine nova apprehensione quæri non potest; & hinc respectu hujus possessionis dici non potest translarius. citat pro hoc Rotam in Neritonens. pens. 5. Nov. 1601, quam quoque recitat Garc. p. 1. c. 5. n. 472. Idem docet Lott. l. 1. q. 36. n. 119. ubi etiam subjungit, à n. 120. hinc sequi,

Cc

qui,

qui, quod dicitur Papa expressè translatarium subroget etiam ad possessionem (uti id quandoque facit ex suppositione quasi possessionis in transferente, etiam dum translatio fit citra consensum titularis, nempe per decretum adjectum in facultate transferendi hinc verbis: *decernentes presentes literas dicto translatario in omnibus, & per omnia suffragari, & quò ad quasi possessionem prædictam pensionem exigendi, in qua existis, per viam gratiosa subrogationis substitutum & subrogatum eo ipso censeri*) nihilominus, quia non datur fictio super impossibili, subrogatio hæc quidem serviat ad effectum immisionis, quæ non minus datur in corporalibus, quàm in incorporalibus, minimè tamen ad effectum manutentionis, quæ exigit possessionem in petente, cum sit nova actio, non eadem, & consequenter non possit in alia persona sustineri identitas possessionis, quæ eatenus representetur in persona successoris, quatenus successio fit in subiectum identificum & inalterabile, ut cum succeditur in dignitate aliqua, vel officio.

2. Respondeo ad secundum: Neque possessio transferentis in ullo subservit translatario; nimirum nec ad effectum manutentionis, neque ad effectum justificationis. *Lott. l. 1. q. 38. n. 77.* Nisi tamen possessio esset longissima 30. annorum; adeo enim longa præscriptio sufficit ad præsumptionem tituli, ne dum ad favorem illius, cui facta est gratia reservationis pensionis, & per tantum tempus exegit, sed etiam plurium successorum virtute successivarum translationum, *Lott. ibid. nu. 78. & 79.* Modò possessio huiusmodi fuerit bene formata, nempe ex concursu patientiæ ejus, contra quem, & exactionis illius; si enim fuisset interrupta, v. g. si aliquando super illius nullitate lata sententia, licet postea fuissent continuatæ solutiones; vel etiam lis & controversia mota, ex qua intercipitur hic cursus 30. annorum continuus in præstatione obedientiæ. *Lott. ibid. n. 80. & 81.* Illud tamen hic norandum, quod habet idem *Lott. l. 1. q. 36. nu. 75.* tempora quasi possessionis exigendi translatarii, & transferentis esse conjungenda pro præsumenda justificatione literarum. pro quò citat *Rottam decis. 347. n. 9. p. 1. Re. ent.*

Questio 611. An transferatur quoque in translatarium ipsa potestas transferendi pensionem, seu hic eo ipso possit quoque eam transferre iterum in alium?

Respondet negativè *Parif. l. 6. q. 4. n. 39.* ubi: quòd, dum dicitur, in translatione eam fieri cum jisdem clausulis, & decretis in primæ pensionis concessione expressis, sub verbis illis non venit facultas transferendi; quia huiusmodi facultas erat personalis, & hinc non poterat extendi ultra primam vicem. *Lott. l. 1. q. 40. n. 11.* ubi: Si semel fuit concessa facultas transferendi (nimirum in ipso actu reservationis pensionis) & dein alterata per cassationem (intellige, factam gratiâ transferendi) pensio, non intelligitur ullo modo reperiata clausula facultatis transferendi, etiam virtute decreti, quòd reservata censeatur hæc secunda cum jisdem clausulis, & decretis, cum quibus erat reservata prior; istud enim decretum intelligitur de clausulis duntaxat validantibus ipsam pensionem. Idem tradit *Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. n. 44.* ubi: Satis tritum est, translatarium non posse in alium transferre pensionem aliàs in ipsum translata,

nisi ostendantur privilegia comprehendere etiam pensiones semel translatas; nam aliàs nimis prorogaretur servitus beneficii cum translatio pensionis sit odiosa, & ideo restringenda. citat pro hoc *Sarnens. ad reg. de infirm. q. 16. Caputq. decis. 100. num. 6. p. 3.* Hanc autem facultatem transferendi pensiones semel translatas ob dictam rationem odibilitatis non concedi per Papam, nisi personis plurimum qualificatis, & eidem acceptis, potissimum verò sibi conjunctis nepotibus &c. ait *ibidem* *Corrad.* pro ut etiam subdit, concedi etiam per novum Papam Conclavistis potestatem transferendi pensiones iis reservatas, etiam si aliàs semel, vel pluries translata fuerint, usque ad summam 100. ducatorum anni de Camera.

Questio 612. An translatio pensionis sit odiosa?

Respondeo primò: Dum pensio transferitur per illum ipsum, cui reservata, in personam sibi bene visam, est odiosa. *Lott. l. 1. q. 36. n. 110.* *Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. n. 2.* *Azor. p. 2. l. 8. c. 9. q. 1. Parif. l. 6. q. 4. num. 16.* Idque non ideo, quia simpliciter prorogatur onus beneficii; cum id non pertineat ad pensionem simpliciter reservatam super quantitate pecuniæ per titulem, quæ nullo modo tangit, vel gravat beneficium, & alterius non est considerabile præjudicium tale: nec respectu titularis; cum contingere possit, & sæpe solear, ut translatarium moriatur ante transferentem, etiam dum translatio fit ab eo, qui motibundus videbatur, & in his, quæ pendent à solo eventu, non possit firmari præjudicium. *Lott. loc. cit. Corrad. n. 3.* quamvis *n. 4.* addat; exinde fortè adhuc aliquid videri posse præjudicii, quatenus communiter translatio pensionis fieri solet in juniore translatario. Sed ideo tunc translatio hæc est odiosa, quia non est de jure, nec etiam de ipsius pensionis natura, sed veluti contra illam; cum pensio reservetur ad tempus, & sic extinguitur morte pensionarii; translatio vero illius, cum sit obligatio illam solvendi de persona ad aliam personam, operatur perpetuitatem illius, etiam post mortem pensionarii. *Corrad. cit. n. 2.* seu quia per eam constituitur actio personalis, nempe exigendi in eo, in quo esse nullo modo potest, deficiente consensu titularis à principio, utpote restricto ad unius tantum favorem; atque ita representata quâdam specie hæreditariæ successiois in illo ipso, in quo nec datur, nec dari potest. *Lott. loc. cit. n. 12.* citans *Gamb. depot. leg. l. 6. nu. 179.* Et quamvis Papa ita decernat, ut videatur pensionis solvendæ obligationem prorogare cum derogatione regulæ de præstando consensu, hæc tamen ipsa procedere videantur ex plenitudine potestatis (quæ semper aliquid amari habet) cum de potestate ordinaria consensum alterius supplere nequeat.

2. Respondeo secundò: In eo casu, dum Papa intendens reservare pensionem ad commodum alicujus, v. g. miserabilis personæ non Ecclesiasticæ aut Clerici extranei, cui ea directè reservari non poterat, quia v. g. deficit in ea Clericatus, vel est extranea, dum in aliquibus provinciis viget pragmatica, ne pensiones exteris, seu non originariis reserventur, reservat pensionem in caput, & ad vitam clericis, vel personæ alicujus originariæ talis provincie, in commodum tamen tertii illius personæ

sonæ non clerici, vel non originarii, cum potestate eam transferendi, ne moriente pensionario illo, seu in cuius caput reservata pensio, evanescat etiam gratia respectu illius tertie personæ contemplatæ; in hoc inquam casu, dum hac ratione fit hæc translatio, ex necessitate nimirum sustinendæ gratiæ, prout ab initio constitutum, non cadit in illam odium aliquod, sed erit ex omni parte favorabilis; cum tunc nihil statuatur gratiæ prorogandi vel extendendi consensum titularis, utpote qui se in isto casu constitutæ taliter pensionis, à principio obligavit, nedum ad favorem reservatarii, sed etiam omnium illius translatariorum. Lott. cit. q. 36. n. 126.

Questio 613. Quis possit concedere hanc potestatem transferendi pensionem?

1. **R**espondeo: Papam posse concedere hanc facultatem, extra dubium est; cum habeat liberissimam & plenissimam in beneficalibus & bonis Ecclesiasticis dispositionem. Paris. l. 6. q. 4. n. 14. Lott. l. 1. q. 40. n. 1. ubi: Papæ auctoritas in transferendo pensiones est omnimoda & indubitata. Neque, ut addit n. 2. Papa intelligitur in hac materia unquam aliquid constituere contra bonum publicum, nec gravare Ecclesias, aut proprietatem bonorum illarum, sed nudam duntaxat commoditatem, prælati seu beneficiarii, cui nulla est voluntas, aut causa reluctandi adversus ipsum supremum Ecclesiæ Principem. Porro notandum cum Lott. *ibid.* n. 5. quandoque ipsummet Papam transferre pensionem, aliquando verò facultatem transferendi alteri dare, vel demandare; longè enim diversa sunt gratia translationis, & facultas eam transferendi, sicut aliud est provisio beneficii, aliud mandatum de providendo.

2. Respondeo secundò: Neque Ordinarius, neque Legatus à latere concedere potest facultatem transferendi pensionem. Paris. l. 6. q. 4. num. 15. Garc. p. 1. c. 5. n. 244, ex Gamb. de pot. leg. l. 6. n. 225. sed solus Papa, AA. iidem. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. n. 4. Lott. l. 1. q. 36. n. 56. ubi etiam nu. 57. subjicit; in huiusmodi facultate transferendi semper vel præscribi, vel præscriptam censei formam hanc, ut indultarius veterem pensionem per Papam reservatam extinguat, & mox aliam ejusdem quantitatis vigore indulti super jisdem fructibus reservet ad favorem cuiuslibet.

Questio 614. Ex quibus causis concedi possit, & soleat hæc facultas transferendi?

1. **R**espondeo primò in genere: Huiusmodi facultatem concedi ex causâ benè visa Papæ. Paris. l. 6. q. 4. n. 16.

2. Respondeo secundò: De cetero harum causarum assignentur tres. Prima est transcendens quidam affectus Papæ erga pensionarii personam, cui, ut usque ad summum faveat, ut inquit Lott. l. 1. q. 36. n. 79. concedit, ut vel in ipso mortis articulo in alias personas sibi gratas, vel bene visas transferat, quod rarò, & solis ferè S. R. E. Cardinalibus, aut familiaribus suis, vel Prælati sibi maxime charis, plerumque tamen ad certam & definitam quantitatem conceditur; ita ut, si excedatur, non tamen inde corruat tota translatio, sed sustineatur in quantitate non excessiva; cum summa sit dividua. Lott. loc. cit. juncto n. 80. Secunda est prerogativa integræ alicujus Universitatis seu, Ordinis,

R. Leuren. Fori Benef. Tom. III.

cujus intuitu hanc facultatem concedit omnibus, & singulis ejus membris, v. g. militibus Lauretanicis. Lott. cit. n. 80. *in fine*, qui etiam n. 81. ostendit differentiam inter potestatem hanc datam ex hac, & inter datam ex priorè causâ, sive inter datam intuitu personæ reservatarii seu indultarii, & intuitu officii seu dignitatis personæ. Tertia est mera necessitas sustinendi gratiam reservationis confidentialis, dum reservatur pensio in caput, seu ad vitam alicujus, juxta dicta & explicata *quæst. ante hæc 3.* ita ut commodum pensionis intendatur alteri; ex ea enim commoditate seu utilitate pensionis in alium transmissæ probatur confidentialis. Lott. loc. cit. n. 90. juncto n. 93.

Questio 615. Quandoam expiaret hæc facultas transferendi?

1. **R**espondeo primò: Dum facultas hæc, concessa ratione seu intuitu officii vel dignitatis; durat tantum durante illo officio vel dignitate. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. n. 14. Lott. l. 1. c. 36. nu. 86. cessante enim causâ favoris, quæ erat illud officium vel dignitas, cessat favor. Lott. *ibid.* Et si huiusmodi officium emptum esset pecuniis alterius, qui sibi reservasset omnimodam dispositionem & commoditatem, nihilominus istius reservatarii persona non haberetur in consideratione ad effectum fruendi hoc indulto, sed persona solius Officialis descripti in matricula. Lott. n. 88. & ex eo Corrad. loc. cit. juxta decis. Rotæ in Papiensi pens. 19. Martii 1607.

2. Respondeo secundò: Dum verò concessa dicta facultas intuitu personæ pensionarii; durat durante illâ persona; cum causâ favoris sit perpetua cum ipsâ persona Lott. *ibid.* n. 81. juncto nu. 83. qui etiam hinc deducit n. 82. juncto n. 84. Quòd, licet tunc concipiatur illa facultas cum clausula: de pensionibus nunc, & pro tempore reservatis; & ea restringere videatur indultum ad pensiones tunc, vel antea reservatas ante tempus Data; tamen ea verba referantur ad tempus translationis, ponderando præcipuè dictionem *pro tempore*, quæ futura comprehendit; finitur tamen & in hac persona hæc facultas primâ translatione validâ pensionis, ad quam transferendam ea concessa; quia per illam translationem abdicat transferens omne jus illius pensionis, & consequenter nihil habet amplius, quod transferre possit. Secus est de translatione invalida, utpote quæ se habet, ac si non fuisset. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. num. 7. citans Garc. p. 1. c. 5. n. 247. Gonz. gl. 11. n. 82. Neque, ut dictum suprè, non extincta transfertur in translatarium, aut extincta in eo rursus creatur. Verumtamen, qui diceret, facultatem talem jam esse consumptam per translationem prius factam, deberet docere, eam translationem factam esse in vim ejusdem facultatis; nihil enim vetat, quò minus concessâ unâ facultate, concedi porneit & alia amplior, Lott. l. 1. q. 40. n. 65. qui etiam n. 68. subjungit, non vitari secundam facultatem ex tacita priorè facultate, si saltem in genere sic facta mentio de prioribus cum clausula: *quorum tenores*, utpote quæ habet vim individua expressionis. De cetero extingui etiam dictâ facultatem transferendi per promotionem ad Episcopatum, & ita quidem, ut hæc extinctio eo ipso inducatur, concessa etiam retentione pensionis, tradit Lott. cit. q. 40. n. 93. Porro quando in persona obtinente officium, vel dignitatem censeatur in huiusmodi facultatis

concessione considerata potius persona, quam officium, vel dignitas, deducendum, sit *Lott. cit. q. 36. n. 87.* ex pondere verborum personalium tibi, item per te, & ex præmissione nominis proprii.

Questio 616. An translatio pensionis fieri possit in articulo mortis?

Respondeo affirmativè. *Barb. juris Eccl. l. 3. c. 11. num. 104.* (ubi: non est verum, quòd per translationem pensionis prorogetur servitus beneficii, & constat ex *Mantuan. pens. 4. Decemb. 1626.* ubi: quòd, quidquid Rota cenerit antiquitus hodie constat, & est receptissima sententia, quòd translatio etiam facta in articulo mortis non est novum gravamen) *Lott. l. 1. q. 40. à n. 55. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. à nu. 45. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. n. 5. in fine. Azor. p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. editionis Colonienfis, de anno 1608.* ubi, dum respondet, non valere, error videtur esse typographi, & legi debere: non habere, nimirum locum, juxta quòd quæsitum erat, & ostendit ratio ab eo adducta.

2. Ampliatur responsio primò: ut procedat, si ve permittà translatione, censetur etiam permittum, eam fieri in articulo mortis, etiam si clausula: etiam in articulo mortis, quæ aliàs in concessione facultatum transferendi pensiones de stylo addi consuevit, ut *Mandof. de signat. grat. rit. translat. pens. non addebet; siquidem dicta clausula potius ex superabundanti, quàm ex necessitate adjicitur. Lott. cit. n. 55. Corrad. cit. nu. 45. testans sic decis. à Rota in Gadicens. pens. 25. Mart. 1541.*

3. Ampliatur secundò: ut, quemadmodum sustinetur testamentum factum à moribundo balbutiente & semimortuo, modò ad interrogationem Notarii, vel alterius potuerit exprimere mentem per simplicem vocem: *ita, vel non; sic pariter sustinetur translatio pensionis à tali taliter facta. Lott. loc. cit. n. 56. & 57. Corrad. loc. cit. nu. 47. & 48.* Quinimò etiam, sicut testamentum, & fideicommissum sustinetur factum à moribundo loquelà destituto, per nutus oculorum, vel capitis voluntatem suam declarantes; ita etiam translatio in hoc casu nutu fieri potest. *Corrad. loc. cit. n. 50.* Neque his contraria est Rota in *Portugallens. pens.* quia intelligenda de ita balbutiente, ut nullatenus intelligi posset, aut sciri, an dicitur: *ita, vel non. Corrad. n. 49.* Idem dicendum, dum nutus tales essent, quibus voluntas non satis declararetur, & sciri nequiret, an annuerit, vel renuerit.

4. Ampliatur tertio: ut procedat, etiam si à tali extorta fuisset translatio banditiis, & persuasionebus translatarii; nam neque blanditiæ, & persuasiones tales vitiant testationem, aut vitio vertuntur blandienti, & persuadenti. *Lott. nu. 58. & 59. Corrad. cit. n. 9.*

5. Ampliatur quartò: ut non sit invalida à moribundo facta translatio, aut etiam desuper factum instrumentum, dum illud non fuit scriptum secundum jus aliquod singulare Provinciæ, alicujus solennitatem hanc omnino exigens in contractibus, & instrumentis, quæ super contractibus fiunt; cum materia hæc translationis pensionis non pertineat ad contractus; cum translatio hæc sit simplex actus, quem rogat Notarius, vel alius, & non sit contractus. Adde, quòd vix sit, ut hujusmodi consuetudines, aut pragmaticæ Laicorum juri communi superinductæ attendantur in instrumentis, quæ conficiuntur inter personas Ecclesiasticas. *Lott. n. 58. junctis n. 60. & 61.*

6. Ampliatur quinto: quòd locum non habeat in hac translatione regula de infirmis, ita ut, etsi infirmus transferens moriatur infra 20. dies, valeat

tamen translatio, utpote quæ mox, ut facta, sortitur suum effectum; dicta enim regula loquitur de resignante beneficium; jam autem neque translatio est resignatio, neque pensio est beneficium, nec appellatio beneficii comprehenditur. *Corrad. loc. cit. n. 46. Sarnens. ad hanc reg. q. 16. n. 2. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. n. 5. in fine. Azor. p. 2. l. 8. c. 13. q. 1. editionis Colonienfis, de anno 1608.* ubi, dum respondet, non valere, error videtur esse typographi, & legi debere: non habere, nimirum locum, juxta quòd quæsitum erat, & ostendit ratio ab eo adducta.

7. Limitanda econtra responsio primò: ut hucusque dicta intelligenda sint de tali moribundo, qui intellectum, seu rationem nondum amisit. *Corrad. loc. cit. n. 51.*

8. Limitanda secundò: ut nihilominus servetur in hac translatione modus, & forma tradita in literis, in quibus prædicta facultas transferendi conceditur. *Corrad. n. 54.* & sic hæc translatio fieri non potest per testamentum, *Corrad. ibid. Garc. p. 1. c. 5. n. 56.* non obstante decis. *Rota in Placent. pens. 17. Julii 1602.* ut ait idem Garc.

9. Limitanda tertio & principaliter: quòd fieri nequeat, & nullatenus valeat translatio, dum æger seu moribundus, & translatus ita conveniunt, ut translatio facta intelligatur, si transferens ex illa infirmitate decedat, aliàs non. *Corrad. cit. loc. n. 52. Garc. loc. cit. n. 55. Lott. l. 1. q. 40. n. 19.* eò quòd, cum per translationem extinguitur antiqua pensio, & nova constituitur coram Executore, dicta facultas videatur non posse sibi vindicare locum, nisi in absoluta translatione; atque ad eò translatio sub conditione facta sit nulla. *Garc. cit. n. 55.* Sed de hoc postremo plura infra.

Questio 617. An coram aliquo, & coram quo fieri debeat hæc translatio?

Respondeo primò: Supponendo, translationem fieri vel ab ipso Papa, v. g. ubi translatio fit ex causa necessaria sustinendi gratiam reservationis pensionis confidentiariæ, de qua supra, dum nimirum reservata pensio in caput, & ad vitam alicujus in commoditatem alterius tertii, & ille, in cujus caput ea sine commoditate fuere reservata, moriturus, seu occurrente vitæ periculo eam transfert in alium, hæc potest fieri (ut *Lott. l. 1. q. 36. n. 99.*) concessa illi in hoc eventu, ne gratia illa facta isti tertio aliàs frustraretur; in hoc enim casu fieri translationem ab ipsomet Papa tradit *Lott. l. 1. q. 40. n. 6.* Item subjungens *n. 8.* in hoc casu, cum nihil mutetur, nisi persona fiduciarii, hoc est, illius, in cujus caput sine commoditate erat reservata, fiatque motu proprio, nihil esse justificandum. Item dum fit ex certa scientia de consensu illius, cui facta illius reservatio, *Lott. cit. q. 40. nu. 7.* (& *n. 8.* subdens, in hoc casu nihil justificandum præter habilitatem pensionarii) illo ipso pensionario pro hoc, ut fiat, supplicante, si ve dum fit translatio in vi supplicationis, in qua petatur, ut pensio aliàs absque facultate eam transferendi concessa casletur, extinguitur, & annullatur ad effectum, ut similis pensio in favorem alterius constituitur, seu reservetur, pro ut supplicat ille tertius, ut sibi ea assignetur, seu reservetur cum clausulis, & decretis in prima pensionis reservatione contentis. *Parisi. l. 6. q. 4. n. 36.* ex *Mandof. de signat. grat. rit. translationes. col. 2.* Et sub hæc forma fit

ma fit translatio, dum in reservatione pensionis non fuisset concessa facultas eam transferendi. Paris. *ibid.* dicens, observasse se, difficulter tunc concedi dictam translationem, & non nisi pro personis valde bene meritis. Vel translationem fieri ab alio, cui nimirum ea facultas transferendi concessa (nempe vel eodem contextu, quo reservatur pensio, vel ad partem, seu extra hunc actum reservationis. Lott. *cit.* q. 40. n. 9. juncto n. 12.) vel demandata est. Papa enim aliquando facultatem hanc transferendi mandat personæ in dignitate Ecclesiastica constitutz, aliquando ipsimet cessionario concedit. Lott. l. 1. q. 40. n. 18. Et in utroque hoc casu, hoc est, sive Papa per seipsum pensionem transferat, sive eam ab alio fieri concedat, vel mandet, hæc perpetuo servatur forma, sitque translatio hoc ordine, ut pensio antiqua prius extinguatur, & dein nova reservetur ad favorem illius personæ, quam translaturum dicimus. Lott. *ibid.* n. 12. Idque ideo, ut in hac materia prorsus excludatur hæreditaria successio species, dum jus illud novum ad exigendam pensionem, quod creatur in translatorio, immediate illi fiat & dependeat à Papa; non secus, ac contingit in resignatione in favorem; dum nisi prius per acceptationem resignationis extincto omni jure resignantis, & inducta novâ vacatione, fit nova provisio resignatorio, ita ut hic nullum jus à resignante, sed solum à Papa nasci intelligatur. Nam pari modo translatio duos actus implicat, unum ex parte transferentis, & hic resolvitur in simplicem ejus consensum pro extinctione pensionis. Alterum ex parte translaturii, quo is insat & supplicat, novam similem pensionem sibi reservari, ita ut exactio istius novæ pensionis, quæ fit auctoritate Papæ, videatur moveri ab objecto personæ translaturii, non autem transferentis; quemadmodum in resignatione in favorem continuo contemplatur persona resignatarii. Lott. n. 13. 14. & 15. His itaque veluti suppositis,

2. Respondeo secundò ad questionem: Ante omnia itaq; diligenter inspiciendus tenor literarum, in quibus hæc facultas transferendi concessa pensionario (quarum literarum formulam vide apud Corrad. *pr. benef.* l. 5. c. 5. n. 10.) num demandata executio, seu ipse actus translationis, an verò conceitum quoque, ut ipse, pro ut maluerit, per se adhibito solo Notario ac testibus eam facere possit. Et in casu quidem primo, ubi in concessa facultate transferendi actus ipse translationis commissus alteri distincto ab ipso transferente, v. g. cuicumque loci Ordinario, vel alteri personæ in dignitate Ecclesiastica constitutz; diciturque v. g. *concedimus tibi, ut quicumque loci Ordinarius, vel Canonicus Metropolitana vel alterius Ecclesia Cathedralis, seu alia persona in dignitate Ecclesiastica constituta, à te quando-cunque in Romana Curia, vel extra eam, ubique locorum eligendus, vel eligenda, dictam pensionem de tuo consensu cassare vel extinguere, & postquam cassata vel extincta fuerit, unam pensionem annuam hujusmodi super iisdem fructibus Titio apostolicâ auctoritate reservare, constituere & assignare liberè & licitè, valeat.* &c. In hoc inquam casu, ubi vel hæc forma sola, & præcisè præscripta transferenti, vel etiam ubi is, dum id ei relictum liberum, hanc viam prælegerit.

3. Primò per loci Ordinarium in subiecta materia intelligitur non tantum Episcopus (uti eum solum intelligendum, si diceretur quicumque diæcesanus: vel etiam nomen Ordinarium adhiberetur in materia

P. Lauren, Fori Benef. Tom. III.

collationis beneficiorum, asserit Corrad. l. 5. c. 5. n. 29. *pr. benef.* per quod tamen credo, non vult exclusos illos, qui cum jurisdictione quasi Episcopali territorium, & quasi diæcesin habent) sed quicumque etiam alius habens jurisdictionem quasi Episcopalem. Corrad. *loc. cit.* sed & quicumque habens jurisdictionem ordinariam, ut idem Corrad. *ibid.* citatis Abbate & Gemin. Paris. l. 3. q. 11. n. 19. Ac ita unusquisque ex prædictis facultatem hanc transferendi poterit exequi. Corrad. *ibid.* Et consequenter videtur id posse Vicarius generalis Episcopi, cum jurisdictionem ordinariam habeat.

4. Secundò per personam in dignitate Ecclesiastica constitutam, quò ad effectum hujusmodi translationis faciendæ, venit Canonicus Cathedralis, adeòque, etsi in dicta facultate non fieret mentio Canonici Cathedralis, & dirigeretur talis facultas tantum ad personam in dignitate Ecclesiastica constitutâ adhuc talis Canonicus eligi posset à pensionario in Executorem dictæ translationis, & esse delegatus Apostolicus, seu reputari in dignitate Ecclesiastica constitutus, quò ad hunc actum translationis; etsi de cetero strictè loquendo Canonicatus cathedralis dici nequeat dignitas Ecclesiastica, ut tradunt. Zerol. in *pr. Episc.* p. 1. v. dignitas. Felia. in *c. pastoralis. de rescript.* & DD. communiter in *c. statutum. de rescript.* in 6. Lott. l. 1. q. 40. n. 24. *loc. cit.* n. 30. juncto n. 32. in fine. Nullatenus tamen, etiam in hac materia translationis Canonicus Ecclesiæ collegiata dici potest persona in dignitate Ecclesiastica constituta. Corrad. *cit.* n. 30. Garc. p. 1. c. 5. nu. 245. Et sic Executor hujus translationis esse non potest; etiam si in dicta facultate adderetur: *Canonicus Cathedralis, vel aliarum Ecclesiarum*: id enim intelligendum de Canonico Ecclesiarum Patriarchalium, & Primatialium. Corrad. *loc. cit.* Quin et si simpliciter diceretur in dicta facultate, faciendam translationem coram Canonico, adhuc commissio facta non videtur Canonico Collegiata, sed bene Canonico Cathedrali, tanquam, qui quò ad hunc actum censetur constitutus in dignitate Ecclesiastica, & aliàs censetur capax commissionum causarum. Corrad. n. 32. *ad initium* citans Garc. in *addit.* ubi paulò post. Proinde ut Canonicus Collegiata exequi possit hunc actum translationis, necesse foret, id in specie exprimi, dicendo: *Cathedralis vel Collegiata Ecclesiæ Canonicus*; pro ut quandoque in hac facultate expressum vidisse se testatur Garc. in *addit.* *ad cit.* nu. 245. Corrad. *loc. cit.* qui etiam n. 33. notat, quandoque committi dictam translationem Canonicis Collegiatarum insignium, De cetero per personam in dignitate Ecclesiastica constitutam comprehendi in ista commissione obtinentes dignitates in Ecclesia collegiata, indubitatum est, quidquid sit quò ad alia rescripta expressè directæ personis obtinentibus dignitatem in Cathedrali. Corrad. n. 31. ex Garc. ubi antè.

5. Venire quoque hoc nomine, & eligi posse in Executores hujus facultatis utriusque Signaturæ Referendarios; quia & hi in dignitate Ecclesiastica sunt constituti. Item auditorem Curie, & Clericos Cameræ Apostolicæ, Protonotarios Apostolicos; eò quòd & hi de per se habent dignitatem Ecclesiasticam, ut Sarnenf. in *proem. reg. q. 1. n. 5.* & Barb. in *addit. ad alleg.* 106. n. 13. Loquens etiam de dictis Clericis; & hoc quidem intelligendo pariter de Protonotariis, sive in Curia Romana & Urbe, sive extra Urbem, & dictam Curiam exi-

Cc 3

stenti-

stentibus, quia & hi, & ceteri in Curia existentes habent verè dignitatem Ecclesiasticam, ut tradit Corrad. n. 35. juncto nu. 36. juxta decis. Rota. 153. n. 14. p. 5. recent.

6. Ubi itaque juxta tenorem literarum concessionis hujus facultatis transferendi pensionem translatio faciendâ per talem Executorem à pensionario distinctum, erit quidem in hujus transferentis arbitrio, ex dictis personis in iis literis comprehensis unum seligere, seu assumere, quem mauerit. Corrad. num. 37. pro ut in dicta facultate id exprimitur per verba: *per reeligendus*. Nequaquam tamen coram alio, quàm in dicta facultate nominato aut comprehenso fieri validè poterit hæc translatio; idque, etiam in loco, in quo fieri contingit translationem, nullus reperitur, aut reperiri possit de personis contentis in dicta facultate, & transferenti instaret mors; cum delegatio sit stricti juris, & non extendatur de persona in personam, maxime in causa transferendæ pensionis, quæ est odiosa. Corrad. n. 38. citans Garc. in addit. ad p. 1. c. 5. n. 245. Ne proinde tali casu contingente frustreretur transferentis desiderium transferendi pensionem, poterit is constituere procuratorem ad sic transferendum in loco, in quo adest aliqua talis persona ex contentis in facultate. Non obstante, quod in ea dicatur: *concedimus tibi: & per reeligendus*: cum juxta communem regulam facere quis possit per procuratorem, quod facere potest per se, nisi in specie prohibitum sit, etiam versetur in privilegio. Garc. p. 1. c. 5. nu. 246. & ex eo Corrad. n. 39. & Castrop. de benef. d. 1. p. 11. n. 5. Et sic Notarius ad id per pensionarium rogatus factâ assertionem pensionis sibi reservatæ super fructibus talis beneficii, ipse constituit procuratorem N. ad transferendum, seu potius ad consentiendum translationi juxta formam in dicta facultate expressam. Quemadmodum etiam pro translatorio absente stipulare poterit Notarius, sufficiente hac stipulatione, si postmodum apparuerit de acceptatione ipsius translarii, veluti per mandatum procuræ ad exigendum, idque etiam in casu translarii inscii de facta translatione. Corrad. cit. n. 39. qui n. 40. subjungit: advertendum, quod hujusmodi mandatum ad transferendum tantum sit validum, durante vitâ transferentis, & quod, si is moriatur ante factam dictam translationem, prædictum mandatum expirat. Porro de modo procedendi coram dicto Executore paulò pòst.

7. Respondeo tertio: In casu, quo concessa pensionario potestas transferendi coram solis notario, & testibus, pro ut quandoque conceditur personis quibusdam Papæ acceptis, aut privilegiatis, ut sunt milites Lauretani, milites S. Petri &c. dictâ Executoris deputatione, & electione opus non est; cum enim ipse transferens tunc habeat potestatem transferendi, alterius ministerium non requiritur. Castrop. loc. cit. Corrad. n. 41. Lott. l. 1. q. 40. n. 51. Sed neque Notarius ille tunc adhibetur, ut Executor, sed ut simplex Notarius, ad promovendam probationem factæ per ipsum pensionarium translationis, & non ut ipse jurisdictionem aliquam exerceat, seu ut admittat, casset, & postea de novo reservet pensionem, ut dictum de Executore, à cujus facto ipsa translatio dependet. Corrad. Lott. loc. cit. Poteruntque hi testes, & Notarius esse laici, pro ut dicitur in concessa illa facultate transferendi. Corrad. cit. n. 41.

Quæstio 618. An, & qualiter in utroque casu hoc faciendâ translationis per Executorem; vel absque eo per pensionarium ipsum opus sit exhibitione facultatis transferendi?

1. Respondeo primò: In primo casu necessariò Judici, seu Executori electo intimandâ, & exhibendâ sunt literæ, quibus concessa pensionario facultas transferendi continetur; ita ut sine earum exhibitione Executori facta non teneat, seu nulla sit translatio. Garc. p. 6. c. 2. num. 11. citans quamplurimos. Paris. l. 6. q. 37. Castrop. loc. cit. Corrad. l. 5. c. 6. n. 41. Lott. cit. q. 40. n. 24. Siquidem alias procedere nequit; quia procedere nequit, quin ei constet juridicè de jurisdictione sibi concessa, quam (vel potius cujus notitiam juridicam) accipit ex vi exhibitionis harum literarum. Castrop. loc. cit. Ac proinde non sufficit, Executorem aliunde certiorum factum esse tam de facultate pensionarii ad transferendum, quàm de delegatione seu commissione in ea ad se directâ; cum hujus Executoris jurisdictione, ut Corrad. cit. c. 6. nu. 43. vel saltem jurisdictionis hujus exercitium, ut Lott. cit. q. 40. n. 26. (ubi delegatus potest quidem habere jurisdictionem ante presentatum rescriptum, at minimè illius exercitium, juxta c. super. 20. d. l. secundo. de appellat.) dependeat ex productione dictarum literarum, vi totâ, ut Lott. n. 27. ex Bald. stante inscientia vel ignorantia delegationis, seu in reali productione rescripti.

2. Hinc etiam non sufficeret, si præterdatur pensionarii facultas transferendi notoria; ut enim Judex suppleat ex notorio, requiritur notorium aut naturâ, aut lege; cujusmodi nequit esse privatum aut singulare negotium. Lott. n. 31. Quod, si tamen dicta notoritas de dicta facultate deducere ex eo, quod typis publicis expressa, & publicata in Curia, vel etiâ cum aliis Constitutionibus inserta Bullario, ut dum agitur de facultate transferendi concessa Conclavitis, & aliquibus militibus, sufficere potest. Corrad. cit. c. 6. n. 48. Lott. n. 32. ex Gratian. discip. forans. c. 551. sub n. 18. ut eum citat, Lott. vel 11. ut eum citat Corrad. ubi Gratianus dicit, ex eo Executores dici certos de sua jurisdictione, ut possint illis fidem adhibere abique eo, quod de nullitate translationis possit opponi. Et sic transumptum impressum (non tamen transumptum simplex confectum à Notario Corrad. n. 52.) seu impressa copia dictorum privilegiorum in eo casu sufficeret, & faceret fidem ad effectum validitatis hujusmodi translationis tâquam actus extrajudicialis; & satis est, inde Executorem certum esse de sua jurisdictione. Corrad. n. 49. Quamvis in Judicio parte opponente ad effectum concludentis probationis requireretur tunc quoque subscriptio Notarii, & sigillum alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, pro ut Rota distinxit in Lucana pens. 17. Febr. 1592. Corrad. cit. n. 49. Et hinc pensionarium, si transferat extra Urbem parte opponente teneri exhibere transumptum tale impressum cum sigillo, & subscriptione notarii, & prædictæ personæ in dignitate constitutæ, existentium, ubi literæ originales facultatum, & privilegiorum sunt cognitæ etiam ipsis Executoribus in eadem urbe, & stante impressione in ea facta, & in Bullario inserta, ait Corrad. n. 50. Unde etiam ait, praticari, ut qui ex privilegio impresso in curia Romana volunt transferre suas pensiones, si ipsi tempo.

tempore translationis fuerint extra Curiam, exhibeant suas facultates, id est, earum copiam impressam, & subscriptam à notario, & dicta persona in dignitate constituta, quemadmodum videmus quandoque etiam nonnullis ex prædictis facultatibus, sicut Constitutionibus Apostolicis in earum calce adjectam hanc clausulam volumus autem, quod præsentium exemplis etiam impressis, & sigillo alicujus persona in dignitate ecclesiastica constituta munitis eadem prorsus fides adhibeatur, qua eisdem præsentibus adhiberetur, si ferent exhibita. Similiter in casu, ubi dicta facultas seu privilegium transferendi non esset typis impressum in Curia, insertumque Bullario, sed in literis privatis Apostolicis concessa, sufficeret ad reddendum Executorem certum (intellige, in radice, prout requiritur ad valorem translationis) de sua jurisdictione, si licet non literæ originales, earum tamen transumptum exhiberetur, insertum in scriptura aliqua authentica. Lott. n. 33. citans Grat. ubi ante. n. 16. & 17. & sic decusum testans in Bononiens. transl. pens. 20. Jun. 1612. Quod tamen id ipsum limitandum ait n. 34. si postmodum de ipsis literis originalibus constaret. Quamvis tamen etiam ex sola supplicatione signata justificari posse facultatem hanc concessam, modò adjecta fuerit clausula: etiam literis non expeditis. Lott. n. 35. Sic validam fuisse translationem pensionis factam coram Executore vigore processus fulminati, in quo insertæ erant literæ potestatis transferendi pensionem, dummodo postea constaret de originalibus literis, dùm opponeretur de validitate dictæ translationis, testatur Corrad. n. 45. decusum in Bonon. transl. pens. 1. Maii. 1618. juxta aliam decusum in Zamorens. pens. de Anno 1544. Quamvis & ad hunc effectum sufficiat, reperiri dictam facultatem registratam in actis; cum ex ista sola illius existentia in actis inducatur notitia. Corrad. n. 45. §. & ad hunc juncto n. 48. §. licet aliud. Unde jam practicandum à dicta notoritate, & insertione, vix salvandum esse actum translationis factæ à nullitate sine exhibitione originalium, ait Lott. n. 36. & 37. Etiam si Executor ipse enunciaret, sibi exhibitas, & vitas literas dictæ facultatis, vel etiam notarius simpliciter attestaretur, literas fuisse exhibitas Executori, & à se lectas, attestando etiam de anno, mense, die concessionis illius facultatis. Eadem ferè habet Corrad. n. 43. & 44. nisi actus præsentationis seu exhibitionis literarum sit extense scriptis, & nisi ipsæ literæ sint registratæ in actis, ut limitat Corrad. ibidem. Hinc, cum materia hæc translationis sit nimis delicata & periculosa, circa observantiam illius formæ, nec non exhibitionem dictarum literarum, ut Corrad. n. 47. magis tutam praxin fore, ait ibidem, si in ipso translationis instrumento, & in illius corpore (contra quod faciunt aliqui Notarii, dum non in corpore dicti instrumenti eam facultatem inserunt, sed apponunt in fine illius post clausulam: actum &c. quod tamen etiam sufficere, ait Corrad. n. 46. ex Grat. disp. for. c. 55. n. 1. eò quòd, licet per dictam clausulam denotetur, quòd omnia sequentia faciunt distinctum actum, sufficiat tamen subscriptio finalis ejusdem Notarii; cum illius fides de rogatu talis instrumenti sit post prædictam registrationem dictæ facultatis) literæ inserantur per extensum nihil penitus omisso (quamvis in usu habeant quidam Notarii, ut tenorem literarum in illo instrumento summatim exprimaunt, cum anno, mense, die, ac mentione dictæ facultatis, & de registratione inferius faciendâ, quòd facit, ut hujusmodi literæ dicantur vir-

tualiter insertæ, & registratæ in corpore instrumenti juxta *l. asse toto. ff. de hered. institut.* Corrad. n. 48.) adjectâ etiam, prout id plurimum conduce-ret, ab ipso Notario clausulâ: *non solum isto, sed omni alio meliore modo.* Porrò formulam hujusmodi instrumenti translationis facti per Notarium vide apud Corrad. cit. c. 6. num. 60. Nihilominus deficientibus hæc, hoc est, reproductione seu reexhibitione ipsarum literarum, & earum insertione, & registratione in instrumento translationis, exhibitio earum probari posset, seu, ut ait Lott. probatio hujus exhibitionis (intellige, facta per asser-tionem ipsius Executoris aut Notarii de ea attestantis) coadjuvari posset per testes, qui utpote præsentés actui exhibitionis coram Executore, de illo deponerent. Corrad. n. 46. Lott. n. 38. Siquidem præsentatio rescripti potest probari per testes, ut Felin. in c. quoniam contra. de probat. nu. 56. Decius, & DD. communiter apud Corrad. n. 46. Et insertio hæc, & registratio dictæ facultatis non est præcisè necessaria, sed duntaxat solus actus exhibitionis literarum coram Executore factus, ut Innoc. in c. quoniam contra. num. 4. cum talis actus possit explicari extrajudicialiter; eò quòd nõ agatur coram Judice, sed mero Executore, qui non debet interponere aliquam causæ cognitionem. Corrad. cit. n. 46. Lott. n. 39. & 40. Atque ita, ut subjungit Lott. n. 42. locum hic habeat regula: ubi versamur in gestis coram eo, qui potest procedere judicialiter, & extrajudicialiter, in scriptis, & sine scriptis, si quid proponatur factum, quòd esset necessarium, ad actus substantiam, illud posse probari per testes.

3. Respondeo ad secundum: In secundo casu, nimirum, dum concessa facultas transferendi coram Notario, & testibus, non requiritur dicta literarum seu privilegiorum, in quibus contenta facultas transferendi, exhibitio; cum, ut dictum q. præced. Notarius ille non sit Executor. Lott. cit. q. 40. n. 52. Corrad. l. 5. c. 5. n. 41. juxta decusum, Rotæ in Lucana pens. 7. Feb. 1597. Proceditque id ipsum, etiam si adhibitus simul Executor (intellige prohibitu pensionarii, dum nimirum in facultate transferendi id illi concessum, ut vel coram Executore, vel coram Notario, & testibus solis transferre possit) quia, cum tunc forma translationis faciendæ sit posita in electione transferentis, per adhibitionem Executoris non censetur renunciassè facultati minus solenni transferendi coram Notario, & testibus solis & simul adhibitis. Corrad. cit. nu. 41. Lott. n. 53. testantes, sic censuisse Rotam apud Puteum, decusum, 334. valuisse translationem factam à quodam milite S. Petri coram Executore simul, & Notario, & testibus ad id rogatis, non tamen exhibitis eidem Executori privilegiis. Item Corrado teste n. 42. pari ratione in simili modo factæ translationis à milite Lauretano decusum à Rota in Portugal. pens. 15. Decemb. 1606. Valuisse translationem absque exhibitione literarum; eò quòd, cum ea fieri potuisset coram solo Notario, & testibus sine dicta exhibitione, non fuerit vitata per hoc, quòd elegisset viam Executoris. Ac proinde objici non poterit tali illud: *Via, quam elegisti, tibi pateat: & illud: quod potui, nolui:* quia, ut responsum à Rota in citata decusum, 334. apud Puteum, in iis, quæ pendent ex nostra facultate, eligendo unam viam, non videtur quis renunciare alteri, ac dicendum, talem transulisse omni jure, quo melius poterit. Corrad. cit. n. 42.

Questio 619. An necesse sit insuper exhiberi à transferente literas reservationis pensionis, antequam procedatur ad extinctionem pensionis prioris, & creationem novae?

Respondeo negativè: Idque five in facultate transferendi sit facta mentio de pensione in individuo cum illius Data, five secus; cum Executor recipiat jurisdictionem ex sola facultate transferendi, & non ex exhibitione literarum reservationis pensionis. Lott. l. 1. q. 40. n. 44. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. num. 13. Non obstante, quod iudex, seu Executor ille procedat per viam cassationis antiquae pensionis, & creationis novae similis antiquae; quod facere non posse videtur, nisi ostendatur illi reservatio antiquae pensionis, ut sic videat, an nova pensio sit illi similis. Nam satis est, quod in creatione novae pensionis reservetur pensio antiquae similis, absque eo, quod exprimat qualitas illius, utpote quam sufficit exprimere per relationem ad antiquam, & absque eo, quod iudex, qui est merus Executor, discutiat, qualis sit pensio antiqua. Corrad. *ibid.* citans Rotam in Segobienf. transl. pens. 12. Decemb. 1587.

Questio 620. Qualiter praemissis jam praestitis, nimirum electo Executore, exhibitisque literis facultatis transferendi, procedendum ad ipsam translationem: & in specie, num opus sit formalibus & praecisis verbis, quibus ea translatio concipitur in forma dictae translationis?

1. Respondeo primò: Ante omnia cavendum, ut praecedat extinctio pensionis in ordine ad reservationem novae, aliàs translatio ipso jure erit nulla, utpote non servata forma praecisa. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 6. n. 7. Lott. l. 1. q. 40. n. 42. dicens, esse hanc decisionem Rotae 40. p. 1. divers.

2. Secundò notandum, extinctionem ipsam non mandari Executori; illa enim permittitur ipsi pensionario, qui etiam sine auctoritate Apostolica illam promovet, modò expeditur super dicta facultate literas, nisi quoque & hoc ipsum, ut literis non expeditis possit illam transferre, concessum & expressum sit. Lott. n. 43. Corrad. *loc. cit.* n. 1.

3. Tertiò notandum, huic formae satisfieri non solum, si explicitè, & verbis expressis extinguatur pensio, & similis nova creetur; sed etiam, si id fiat implicitè; siquidem forma praecisa in facultate translationis actu transferendi exigit quidem, ut extinguatur pensio vetus, & nova reservetur; sed nequaquam exigit, ut id fiat explicitè, nisi fortè id specialiter in facultate alicui hinc, & nunc concessa esset expressum. Corrad. l. 5. c. 6. nu. 12. & 13. Lott. n. 45. & 46. juxta decis. Rotae 246. n. 10. & 11. p. 1. divers. Ac proinde si transferens coram Executore explicet, se velle transferre pensionem juxta facultatem sibi desuper concessam, quae oculis Executoris subjiciatur, Executor autem hac voluntate intellectà, visàque dicta facultate transferendi, dicat, se pariter transferre juxta eandem facultatem, nihil est, quin dicatur satisfactum forma, quia unusquisque eorum id agere intelligitur, quod ad se pertinet; cum uterque intendat, ut fiat translatio. Lott. num. 47. & 48. Unde jam, si omissis formalibus illis verbis, quibus in facultate concipitur dicta translatio, ea facta fuisset sub ver-

bis aequipollentibus, paucioribus, aut ploribus, dicereturque, v. g. in instrumento desuper confecto: Quòd transferens se spoliavit pensionibus, easque transtulit in N. absque eo, quod dicatur prior pensio prius extincta, & cassata, ac postea alia similis reservata; pro ut cantant verba literarum facultatis transferendi, valida adhuc erit translatio; eò quòd, cum dicta facultas exprimeret translationem dictis formalibus verbis, non de certam verborum formam, sufficiat, quòd illa verborum forma in facultate expressa sit virtualiter servata, licèt sic videatur esse adhibitus modus superficialiter solum diversus; reipsa enim satis impletur illa forma, dum ipse transferens declarat, se velle transferre juxta facultatem, consentiens reservationi faciendae per Executorem, & Executor illum consensum recipiens declarat, se novam pensionem reservare Titio, dum translatio est actus dependens à tali utrimque facto. Corrad. l. 5. c. 6. nu. 9. 10. 11. juxta decis. Rotae 153. p. 5. divers. recent. prout eam citat Corrad.

Questio 621. An insuper requirantur literae Apostolicae, vel etiam ipsius Executoris super nova illa reservatione pensionis per translationem facta translatario, quemadmodum super prima reservatione, uti & in provisionibus beneficiorum factis à Papa, opus est expedire desuper literas?

1. Respondeo ad primum primò: In casu ubi translatio facta coram Executore, negativè: translatio enim pensionis de transferente in translatarium facta in virtute facultatis concessae pensionario, & dicto Executori praesentata, habet vim literarum Apostolicarum super nova reservatione illa ab Executore facta; cum Executor quò ad hoc repraesentet personam Papae, ut proinde idem sit, ac si à Papa ipso facta hac translatio, & reservatio in personam translatarii, dum sicut Papa in reservatione pensionis dicit: *reservamus*; ita etiam dictus Executor in translatione istam utitur terminis, ut habetur in ipsa formula facultatis transferendi, ac propterea translatarius praeter instrumentum super translationem facta juxta formam in facultate praescriptam confectum à Notario, non tenetur ad expeditionem aliarum literarum super dicta reservatione pensionis sibi facta. Corrad. l. 5. c. 6. n. 53. & 54. Quinimò hoc ipsum exprimitur in ipsa facultate transferendi his verbis: *declaranes omnes, & singulas cassationes, extinctiones, reservationes, constitutiones, & assignationes vigore praesentium, etiam literis desuper non expeditis faciendas ex nunc pro ut ex tunc, postquam facta fuerint, validas, & efficaces fore &c.* Quam clausulam, ait Corrad. in fine n. 56. ferè semper in hujusmodi indultis seu facultatibus, tam per personis qualificatis generaliter, quam pro aliis ad partem solere adjici ad omnem hæsitationem tollendam, ac quandoque dari adhuc pinguioribus verbis, prout apud eundem *ibidem* est videre. Unde etiam

2. Respondeo ad primum secundò: Idem videri dicendum ob rationis paritatem, eademque applicanda, dum facta ab ipso pensionario coram Notario, & testibus.

3. Respondeo ad primum tertio: Secus tamen dicendum, seu requiri literas Apostolicas super translatione, seu reservatione nova, dum translatio fit coram Papa, five dum citra obtentam facultatem

tatem pensionem coram Executore, vel coram Notario, & testibus cassatur pensio de consensu pensionarii ad favorem alterius, seu ut ea à Papa transferatur in alium, seu alteri reservetur. Corrad. *cit. c. 6. n. 57.*

2. Respondeo ad secundum: Neque requiri literas ipsius Executoris, sed sufficere, ut dictum, translationis instrumentum. Corrad. *n. 58.* uti neque dictus Executor pro validitate facta à se translationis præter observantiam formæ sibi à Papa in dicta facultate præscriptam inquirere in reliqua. Corrad. *ibid.* Quinimò, ut idem Corrad. scire non tenetur, an illa rectè fiat, nec ne; uti nec tenetur ad docendum, quæ Notarius in ipso instrumento translationis scribere debeat per jura, quæ disponunt de tali translatione. Quemadmodum, ut idem, neque testes, coram quibus ea debet fieri, tenentur scire aliquid circa validitatem, vel invaliditatem dictæ translationis; sed tantum tenentur ad exhibendam præsentiam suam, & intelligendum id, quod agitur; cum ad partes, quarum interest, scire pertineat, an actus coram iis factus valeat, nec ne.

Questio 622. An translatio fieri possit sub conditione, seu pacto?

1. Respondeo primò: Non posse eam fieri nec licitè, nec validè sub conditione, seu potius pacto, ut transferens illam (vel etiam aliquid, ut Lott.) exigat, quod ad vixerit. Garc. *p. 1. c. 5. n. 54.* citans Rodriq. *in sum. to. 2. c. 21. n. 7.* Navar. Vegam, &c. item Corrad. *l. 1. c. 5. nu. 53.* addens, id fieri non posse sine simonia. citat Navar. *conf. 65. n. 1. de simon.* Item Lott. *l. 1. q. 40. n. 20.*

2. Respondeo secundò: Neque eam posse fieri licitè, aut validè ab infirmo, sub illa conditione: si mors ex illa infirmitate contingat. Lott. *loc. cit. n. 19.* Corrad. *loc. cit. n. 52.* Garc. *nu. 55.* contra Nav. *conf. 11. de usuris.* apud Garc.

3. Respondeo tertio: Videtur tamen fieri posse sub conditione, si, seu ubi translatus factus fuerit clericus, cum clausula: *ex tunc, cum fuerit clericali charactere insignitus*: in quo casu ante conditionis eventum nihil actum censetur, adeoque poterit transferens usque in illum diem initiationis exigere pensionem, ac si nihil actum. Azor *p. 2. l. 8. c. 7. q. 9.* Lott. *loc. cit. n. 21.* citans Paris. *l. 6. q. 4. nu. 55. & 60.* Gabriel *conf. 185. nu. 3. & conf. 186. per tot. l. 1.*

Questio 623. An translatio requirat consensum pensionarii, & pensionem solvere debentium, aut etiam patronorum beneficii, super cujus fructibus reservata est pensio?

1. Respondeo ad primum affirmativè, ut constat ex forma facultatis transferendi per hæc verba: *de tuo consensu*. Corrad. *l. 5. c. 5. n. 55.* dicens, debere de hoc consensu constare per publicum instrumentum translationis à Notario confectum. Item debere huic consensum esse expressum, & non sufficere tacitum.

2. Respondeo ad secundum primò: Consensus beneficiarii pensione gravari ad hanc translationem non requiritur. Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 9. n. 5.* Azor *p. 2. l. 8. c. 11. q. 8.* citantes Gig. *de pens. q. 8. n. 9.* Et sic dictis militibus S. Petri, & Lauretani datam potestatem transferendi pensiones sine consensu illorum, qui eam solvere debent.

3. Limitanda responsio primò: ut in pensionibus impositis ob causam resignationis in facultate data eisdem transferendi nonquam (nisi id exprimat) censetur Papa consentire, ut transferantur sine consensu resignatarii. Castrop. *loc. cit.* Azor *cit. q. 8.* ubi: si verò Papa resignantibus beneficia pensionem reservat, & facultatem transferendi eam concedit, id non facit sine resignatarii consensu, sive hanc facultatem concedat simul cum reservatione pensionis, sive seorsim ac divisim. Additque Azor, hunc consensum præstari posse etiam per Procuratorem, & post mortem Domini.

4. Limitanda secundò: ut, ubi pensio aliàs seu semel translata denuo ex indulto Papæ transfertur, requiritur consensus pensionem solvere debentis. Corrad. *l. 5. c. 5. n. 58.* Idque ex constitutione Urbani VIII. qui, cum adverteret, in repetita translatione pensionum onus illarum prorogari de persona in personam, & sæpe de moribundo ad sanum, de senè ad juvenem, motu proprio declaravit, pensiones ex quacunque causa, etiam onerosa concessas, & concedendas facultates transferendi quascunque pensiones, seu fructus illarum loco pro tempore reservatos, & reservandos quibuscunque personis, etiam Cardinalibus, non potuisse, nec posse suffragari cuicunque illorum quoad pensiones, aut fructus aliàs translatos, nisi in eis consensus pensiones, aut fructus solvere debentis accesserit, aut nisi id ipsum expressum sit, seu exprimat, quod pensiones, seu fructus jam semel translati sint, vel apponatur clausula: *etiamsi pensiones, aut fructus hujusmodi forsitan aliàs translatae aut, translati fuerint.* Corrad. *cit. n. 58.*

5. Respondeo ad tertium: Ad transferendum pensionem impositam super fructibus beneficii juris patronatus nullatenus requiritur consensus patronorum, etiam laicorum. Corrad. *l. 5. c. 5. n. 56.* juxta decis. Rotæ *in Placent. pensio. 7. Jun. 1607.* quamvis id limitet *n. 21.* ubi ait: aliud dicendum, quando pensio reservata fuit super fructibus Cathedralium beneficiorum juris patronatus regii, qui, cum ad dictam pensionem in prima illius constitutione, & reservatione nominet personas sibi gratas & acceptas, ita dicta translatio fieri non potest, nisi in similes personas à rege nominandas.

Questio 624. An, & qualiter in translatione fieri debeat mentio qualitatis beneficii gravati, pensionis, aliorumque gravaminum ei impositorum?

1. Respondeo primò in genere: Regulariter in translationibus pensionum non requiritur mentio qualitatum beneficii, super cujus fructibus imposita pensio, sed sufficit, eas expressas in literis super ipsa prima reservatione illius pensionis expeditis. Corrad. *l. 5. c. 5. n. 20.* Lott. *l. 1. q. 40. n. 86.* ubi: quod supposita facultate transferendi indeterminata, jam transitus ille, seu translatio pensionis impediri nequit ratione qualitatis beneficii, super quo imposita pensio; quia pensio est semper eadem, nec novum gravamen per translationem imponitur. Proceduntque hæc à fortiore, ubi in facultate transferendi non narratur particularis pensio reservata, sed datur facultas transferendi quascunque pensiones. Corrad. *cit. c. 5. n. 28.* ubi: quod tunc dicta facultas non sit restricta ad pensiones tantummodò reservatas ante datam lite-

rarum

rarum hujusmodi facultatis, sed intelligatur etiam de pensionibus post eam datam reservandis, & sic sufficit illa ad transferendum pensiones reservatas eodem tempore, quo fit translatio, Idque multò magis procedat, quando in facultate transferendi adduntur verba: *nunc reservatis: & pro tempore reservandis: juxta dicta superius.*

2. Respondeo secundò in specie: Non est necesse fieri mentionem juris patronatus etiam laicalis, dum pensio transferenda imposita est fructibus talis beneficii; sed sufficit illius mentionem factam in prima pensionis reservatione, prout id requirebatur, ut nimirum Papa haberet notitiam, quòd tale beneficium pensione gravandum esset de jurep. laicorum; siquidem pensio illa translata novum gravamen non inducit, & ad hunc effectum est eadem cum illa primitus constituta. Corrad. l. 5. c. 5. n. 9. & 56. citans Rot. in Mediolanens. pens. qua est 505. p. 2. Recent. n. 4. & in Terulens. pens. 15. Decemb. 1610; ac dicens, ita in praxi tentum tam à Cancellaria, quam Dataria Apostolica.

3. Respondeo terciò: Etiam si in articulo reservationis pensionis necesse esset exprimi qualitatem Ecclesie, seu beneficii, quia speciali notà dignum, ut dum pensio reservata super fructibus Cathedralis Ecclesie, ac propterea necesse fuisset meminisse illius cum derogatione Concilii Lateranensis, ubi id factum in reservatione, necesse non est amplius ejus meminisse, aut derogari dicto Concilio in ejusdem pensionis translatione; cum in identitate pensionis reservata, & translata conservetur etiam idem effectus necessariz cujusvis derogationis, & mentionis à principio. Corrad. cit. c. 5. n. 18. & 20. Lott. à n. 87. citans Crescent. decis. 1. ex n. 1. de reb. Eccl. non alien. Rot. in Bonon. transl. pens. 20. Jun. 1602. & c.

4. Respondeo quartò: Si in reservatione pensionis facta sufficiens mentio pensionum antiquarum, prout requirebatur; non est necesse, ut in translatione, aut translationis facultate de hac circumstantia rursus fiat mentio. Paris. l. 6. g. 4. n. 43. Tond. qq. benefic. p. 2. c. 1. §. 4. n. 70. Corrad. cit. c. 5. n. 56. & l. 5. c. 6. nu. 22. & 23. Lott. loc. cit. n. 91. & 92. citans Mandos. in signat. grat. tit. exemptiones. Crescent. ubi ante. & Rotam in Veronens. pens. 14. Jun. 1613. & in Roman. pens. 17. Jun. 1622.

5. Nihilominus tamen observandum, debere specificè exprimi ipsum beneficium, super cujus fructibus imposita pensio; dum enim illa fuerit reservata super fructibus unius beneficii expressi in facultate transferendi, non poterit illa translatio fieri de pensione imposita fructibus alterius beneficii, v. g. dum habeo unam mihi reservatam pensionem super fructibus beneficii S. Joannis, & aliam super fructibus beneficii S. Petri, & obtinui indultum transferendi pensionem impositam fructibus beneficii S. Joannis, non possum in vi istius indulti transferre pensionem impositam beneficio S. Petri; cum pensionis materia veluti odiosa sit strictissimè interpretationis. Corrad. cit. c. 5. n. 22. Idem tradit Lott. cit. q. 40. n. 71. & 72. ubi: quòd, si facultas dicta limitata est ad certam pensionem, observandum, ne translatio fiat de diversa pensione; cum Rescripta hanc sortiantur à jure naturam, ut non extendantur nisi ad ea, in quibus clarè & specificè eorum verba verificari

possunt, juxta c. significavit. de Rescript.

Quaestio 625. An, dum in initio pactum inter titularum, & pensionarium de non transferendo pensionem, in impetratione facultatis transferendi necesse sit fieri mentionem dicti pacti?

Respondeo affirmativè, ita ut subrepticè, & nulla fit hæc facultas, non facta mentione conventionis talis in ita in ipso limite reservationis; tum quia titularis aliàs Ecclesiam ita gravatam non acceptasset; tum etiam, quia ex tunc ita videtur quæsitum jus aliquod Ecclesie pro sperata libertate, ac impedita prorogatione servitutis; unde, si Papa id narratum fuisset, verisimiliter non concessisset gratiam, cujus impetratio in impetrante fraudem, ac fidei violationem redolet. Card. de Luc. de pens. d. 68. n. 12. & 20.

Quaestio 626. An, & qualiter translatio pensionis fieri possit non tantum pro tota, sed etiam pro parte pensionis?

Respondeo primò: Dum contrarium non expressum in facultate transferendi, sed simpliciter concessa facultas transferendi pensionem, pensionarius poterit transferre pensionem non solum integram, verum etiam unam illius partem, & alteram retinere; cum pensio non sit indivisibilis sicut beneficium, & possit in unam, vel plures personas transferri. Corrad. l. 5. c. 5. n. 43. citans Gig. de pens. q. 86. ante n. 1. Garc. de benef. in addit. ad p. 1. c. 5. n. 54. Unde jam etiam verba illa: in toto, vel parte, passim apponi solita in hujusmodi indultis transferendi, potius ad cautelam, quam de necessitate adjicuntur, ait, loc. cit. Corrad.

2. De cetero, sicut diligenter attendendum, num dicta facultas limitata sit ad certam pensionem, ita etiam, an determinata sit ad certam pensionis quantitatem; ita ut, si in hoc casu transferatur ultra quantitatem concessam, non sustineatur actus, nisi pro quantitate concessa. Lott. cit. q. 40. n. 64. Corrad. l. 5. c. 6. n. 18. Hujus autem, nempe quòd sustineatur actus in eo casu pro quantitate tantum expressa, vel etiam eà minore, v. g. dum in vi concessæ facultatis transferendi pensionem 200. ducatorum usque ad quantitatem tantum 100. ducatorum, facta translatio ejusdem pensionis ad 150. ducatos, valeat nihilominus quoad quantitatem 100. ducatorum, vel etiam quantitatem minorem 100. ducatis, hujus inquam ratio est, quòd dicta pensio respectu quantitatis sit dividua, & sic ipse quoque actus translationis sit dividuus ratione subjecti, & in dividuis utile per inutile non vitietur. Corrad. cit. c. 6. n. 19. Lott. cit. q. 40. n. 73. & 75. Unde tamen non sequitur, dum facultas transferendi determinata est ad pensionem certam, & determinatam ex determinata quantitate, eam posse extendi ad translationem alterius pensionis etiam minoris quantitatatis; quia ista facultas est quid individuum determinatum ad unam illam pensionem istius determinatæ quantitatis. Lott. n. 75. Quòd, si tamen certa quantitas, aut etiam qualitas pensionis fuisset expressa in facultate transferendi solius demonstrationis, seu certam pensionem demonstrandi gratia, & ea quantitas, vel qualitas deficeret tempore concessæ illius facultatis, v. g. Papa det indultum transferendi pensionem aliàs reservatam in certa quantitate, quæ de tempore industi sit reducta ad minorem

rem quantitatem, dum interim constat ex alio signo de certo corpore, seu Papam ad hanc numero pensionem intendisse, & ad eam restrinxisse indultum; non vitaretur exiude actus translationis talis pensionis, tanquam factus de pensione diversa ab ea, de qua loquitur indultum. Idque ideo, quia pensio reducta ad minorem quantitatem maneat semper eadem cum prima reservata in maiore quantitate; & quamvis in ipsa reductione renoveatur, non tamen ideo sit nova, & in substantia diversa ab illa priore. Corrad. cit. c. 5. n. 23. Lott. à n. 79. ad 84. ubi idem esse ait, si Papa transferat pensiones impositas super fructibus talis, vel talis præbendæ reservatas ad favorem talis personæ, & erretur in nomine præbendarum, aut personarum eas obtinentium; dum tamen mens illius redditur clara, quia certa est persona, cui voluit favere, non attendatur istiusmodi error, & falsa demonstratio.

3. Notandum denique, quoddum concessa translatio certæ pensionis, v.g. 100. ducatorum, id ita intelligendum; si dicta quantitas non excedat medietatem valoris fructuum beneficii, super quibus ipsa pensio est reservata. Idque ob Constitutionem Urbani VIII. Romæ publicatam 24. Jan. 1624. vel ut citat Lott. l. 1. q. 36. n. 127. 23. Jan. 1625. quâ moderatur indulta transferendi pensiones, Papâ volente prospicere exonerationi beneficiorum, & in qua quascunque facultates, & indulta, ac privilegia transferendi quascunque pensiones annuas (quæ tamen per exactionem integrarum huiusmodi ab ipsis translatis factam realem, & actualem effectum sortita non sint) reduxit ad summam, quæ medietatem veri valoris beneficii non excedat. Lott. cit. q. 36. n. 127. Corrad. l. 5. c. 6. n. 17. ad summam recitans dictam Urbani VIII. Constitutio. § n. 18. subjungens: quoddum si tamen translatio excedat huiusmodi valoris medietatem, non ideo reddatur invalida in totum, sed tantum in excessu, & in reliquo sustineatur juxta dicta paulo antè; quemadmodum ipsa reservatio (dum reservata pensio cum clausula: modo medietatem, vel tertiam partem fructuum non excedat) non vitatur in totum, si dictam medietatem excefferit, sed reducitur ad medietatem, vel tertiam partem fructuum, nimirum dum reservatio facta extra casum resignationis beneficii; siquidem in hoc casu, si pensio vel in obulo excedat medietatem, in totum est nulla; eod quoddum tunc, ut dictum alias, expressio valoris habeat vim conditionis. Corrad. cit. c. 6. n. 19. & 20.

Quæstio 627. An, & qualiter cedi seu transferri possit à pensionario commoditas pensionis, remanente penes illum ipso jure, seu proprietate illius?

Respondeo: Id fieri posse, etiam sine beneplacito Apostolico, ex privata conventionione, etiam intercedente pecuniâ, vel aliâ re temporali. Card. de Luc. de pens. d. 68. n. 26. ubi ait: praxin receptam docere, ut hac ratione pensiones sint in commercio; cum id non concernat substantiam pensionis, seu aliquod jus in re, vel ad rem, sed sit in sola commoditate, pro ut facti est, non ex aliquo speciali jure vel stylo pensionum, sed ex generali illa doctrina & conclusione desumpta ex theoricâ Bart. in l. si quis qui usufructus. ff. de pignori. ut nimirum etiam in feudis, officiis, juribus,

Regalibus in commercio non existentibus, item in Emphyteusi, fideicommissis strictissime prohibitis alienari, adhuc tamen cedi possit simplex commoditas; eod quoddum per illam nullum acquiratur jus in re, vel ad rem, neque tangatur in aliquo substantia; sed importetur nudum factum exactio- nis mandatario cedentis nomine in rem propriam, id est, ut ejus nomine ac vice tanquam mandatar- ius exigat cessionarius fructus, postquam separati à sua causa, effecti sunt de bonis indifferentibus, ac liberæ dispositionis, continuante interim integro perfectoque jure in ipso cedente, unde nil vetat fieri validam translationem dictæ commodi- tatis in alterum. Confirmanturque hæc eadem pari ferè ratione à Lott. loc. cit. à n. 17. exemplo usufructuarii, qui, licet à sua persona separare non possit jus usufructus, potest tamen separare com- moditatem perceptionis fructuum, & eam in alium transferre, juxta l. arboribus. ff. de usufruct. plurisque alias leges & AA. ab eodem Lott. cita- tos cit. nu. 15. quemadmodum enim in usufructu distinguitur jus formale à jure causali, factaque se- paratione juris causalis, quod nuncupamus com- moditatem à jure ipso formali durante illius causâ, usufructuarius nullam ex usufructu utilitatem con- sequitur; cum apud illum nihil, nisi solus titulus remaneat; ita in pensione, remanente jure formali penes pensionarium, jus causale, seu commoditas percipiendi cedi potest, & transferri veluti quod- vis aliud expositum libero hominum commercio, prout à fortiori ab exemplo usufructus inferretur ad commoditatem fructuum ipsorum beneficio- rum, & decimarum, quæ & ipsa cedi potest pari ratione, ac pensionis commoditas. Lott. à nu. 20. ad 27.

2. Porro, posse ipsum titularem, seu pensionis debitorem ejusdem pensionis commoditatem hac ratione translativè à pensionario obtinere pro sua persona, prout per fictionem juris distincta à per- sona beneficiati, absque eo, quoddum intrin incompati- bilitas actionis, & passionis in eodem individuo subiecto, tradit Card. de Luc. loc. cit. n. 4. & n. 31. ubi ait: talem titularem ob illam reduplicationem personarum factam fictione juris quoad hanc ces- sionem commoditatis conservandam, esse tan- quam tertium. Addit tamen idem Card. loc. cit. num. 6. quoddum videatur hic quædam præsumptio fraudis intercurrere (intellige, in casu, ubi titula- ris acquirit illam cessionem commoditatis inter- veniente aliquâ temporali recompensâ) dum ad evitandum beneplacitum Apostolicum, quod omnino necessarium est, quando fit extinctio pen- sionis non gratuita, sed mediante solutione an- ticipatâ, vel alio temporali, adhibet viam cessionis commoditatis pensionis, & non extinctionis ejusdem.

3. Denique, non posse dictam commoditatem cedi fiduciario (intellige manenti tali) constat, cum in eo jus illud formale maneat defixum ab initio cum separatione ab illo jure causali. Lott. l. 1. q. 42. n. 35.

Quæstio 628. An Pensionarius transferre possit pensionem post terminos aliquot exactos, & anticipato solutos, ut à Translata- rio molestari non possit?

Respondeo: Videri, quoddum sic, exciperet enim in hoc casu titularis de liberatione ob antici- patam

param solutionem, bonâ fide factam transferenti; cum non prohibeatur debitor anticipatò solvere suum debitum, etiam eventuale, ubi non datur mixtura juris, vel præjudicii tertii. Et licet verè ac propriè de rigore isti termini non intrent, cum ad instar resignatarii translatus suum jus potius à Papa metiri dicatur, attamen de facto, & inspectâ naturali veritate, jus totum obtinet à transferente per quandam speciem successionis, ac etiam titulari solventi proprio creditori anticipatò magna afficit aequitas. Ita Card. de Luca de pens. d. 68. n. 13. & 22. qui & addit, Gigantem qu. 88. supponere potius absolutam, & validam translationem talem, non obstante dictâ solutione anticipatâ titularis.

Questio 629 An transferri possit pensio clericalis acceptâ pecuniâ vel pretio, vel reservatâ parte fructuum, & an in tali translatione committatur simonia?

1. **R**espondeo ad primum: Etiam ex hypothese, quod pensio sit quid merè temporale, licet tamen pro pecuniâ, aut pretio transferri nequit: tamen potestatem à Papa habere legitimam eam transferendi; non habet tamen potestatem eam vendendi; neque enim eâ transfert, ut rem patrimonii sui; neque ea potestas transferendi est ordinaria, sed commissaria & delegata à Papa, nolente eam sic transferri. Azor p. 2. l. 8. c. 11. q. 4. Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 22. ex Bonacin. de simon. q. 4. §. 13. n. 5. Licet tamen pensionario locare, vel vendere fructus pensionis, etiam ad totum vitam suâ tempus; quia tunc non vendit jus pensionis, sed tantum fructus. Azor loc. cit. Barbof. loc. cit. n. 25. uti & eosdem fructus futuros donare potest, etiam absque auctoritate Papæ ad totam vitam suam; quamvis jus ipsum dictos fructus exigendi, & percipiendi sine dictâ auctoritate donare nequeat, ita ut in hoc casu donatarius non nisi nomine pensionarii eos exigere, & percipere possit. Azor cit. c. 11. q. 2. qui tamen addit, in foro externo talem donationem fructuum censendam translationem pensionis ad alterum, & proinde ratam non habendam sine Papæ auctoritate: uti nec locationem fructuum futurorum ad vitam pensionarii judicandam in hoc foro venditionem, hoc est, jus exigendi fructus, sine consensu Papæ.

2. **R**espondeo ad secundum: Ex suppositione sententiæ illius, quæ negat pensionem esse aliquid spirituale, non tamen per talem translationem committendam simoniam. Ita expressè tenent Lott. l. 3. q. 29. à n. 76. alique sub initium tract. de pens. citati pro temporalitate pensionis. Item Azor cit. q. 14. ex Gig. de pens. n. 99. qui etiam dicat, non obstat, si cum pensione transferatur quoque regressus, seu jus regrediendi ad beneficium in casu non solutæ pensionis; eò quod, sicut jus patronatus, cum transit ad alium cum universitate rei, quæ venditur, ita etiam, etsi regressus ad beneficium per se vendi nequeat sine simonia, transfertur cum pensione, dum ea pretio transfertur.

3. **C**ontrarium sentiunt, qui pensionem rem spirituales volunt suprâ citati, ubi de spiritualitate pensionis. Item Garc. p. 1. c. 5. n. 52. postquam præmississet, pensionem beneficium non esse, ait: inde inferitur, quod transferentes pensionem per confidentiam, non comprehenduntur

in Constitutione Pij IV. & Pij V. contra Confidentarios editis. Pro quo citat Nav. cons. 11. n. 7. de Constitut. & cons. 66. & 65. de simon. Paris. de confid. q. 23. subjungit n. 53. At ita pacifices peccant mortaliter, & committunt peccatum simonia, quæ tamen non inducit excommunicationem, vel aliam censuram; pro quo citat Nav. cons. 66. de simon. Paris. de confid. q. 23. à n. 43. Item sic tenet Barb. loc. cit. n. 21. expressè inquit: Pensio clericalis est materia simonia, non solum contra jus humanum, sed etiam divinum, ubi recepta Bulla Pij V. edita Anno 1571. pro quo citat Laym. Th. mor. l. 4. tr. 10. c. ult. §. 5. n. 48. Bonacin. de simon. q. 4. §. 13. ex n. 4. Azor p. 2. l. 8. c. 10. q. 10. (ubi is tamen hæc formalia tantum habet: qui privato jure, & auctoritate pensionem redimit, peccat quidem, & merito puniri potest; sed in simonia penam non incidit, in quas nimirum incidunt, qui beneficium pecuniâ permutant) Suar. de relig. to. 1. l. 4. de simon. c. 26. n. 16. Filiuc. p. 3. tr. 45. c. 8. q. 1. n. 3. Reginald. in pr. fori penitent. l. 23. n. 276. qui dicant, vendere pensionem, aut redimi pro pretio sine auctoritate Papæ, esse simoniam contra jus humanum. Plura de his infra, ubi de redemptione pensionis.

Questio 630. An transferri nequeat pensio ex vitio litigiosi?

Respondeo negativè. Lott. l. 1. q. 40. à n. 99. siquidem in materia translationis non cadit vitium litigiosi, ut decidit Rota in Mamiensis, pens. 23. Martii 1626. Lott. ibid. n. 110. Etiam enim ex parte titularis pretendatur reductio, vel extinctio, aut nullitas pensionis: & licet etiam tunc, cum vindicatur libertas Ecclesiæ, atque ita proponitur negatoria, vel è converso confessoria per eum, qui servitutem vindicat, dicatur moveri actio in rem, adhuc non concluderetur ad litigiosum, quia non contenditur principaliter de dominio; sive enim agatur hypothecariâ, sive actione personali, semper res ipsa sub substantia pensionis manet libera ab hoc vitio litigiosi; dum enim non contenditur, sive agitur principaliter de dominio, deficit extremum, sine quo non contrahitur vitium litigiosi. Lott. n. 109. & n. 110. juncto n. 100. Proinde etiam non militat hic simile de beneficio; siquidem in beneficium cadit formalitas litigiosi, ex reciproca vindicatione duorum simul contententium, beneficium seu proprietatem, & quasi dominium beneficii ad se pertinere. Et sic non mirum, si nec Papæ provilio de litigioso teneat, nisi factâ expressâ mentione litis, non ex defectu potestatis, sed voluntatis, ne cui præjudicium inferat. Lott. n. 106. & 107. Neque etiam dici potest affici vitio litigiosi ipsa possessio, si agatur actione hypothecariâ; cum per translationem non transmittatur possessio, ut dictum suprâ. Lott. n. 101. Sed etsi, dum moveretur actio personalis, pretendatur & concedatur, actionem solam factam esse litigiosam, adhuc nihil facit ad rem; quia, sicut actio hæc personalis non afficit rem ipsam, ita nec, prout est actio transferentis, transit in translatus, sed extinguitur potius, & nova alia, non ex persona transferentis, sed ex speciali facto principis, nempe Papæ, ipsi translatoario quaritur, & sic cessat vitium illud, quod minime adscribi potest principi, quem etiam opus non est hoc scire, seu intelligere. Lott. à n. 102. usque ad 106. inclusive.

Questio 631. An non saltem semoro illo vitio litigiosi, lus nihilominus circa pensionem narrandi sit in translatione aut facultate transferendi?

Respondeo negativè: Siquidem expressio litis in eo solum casu facienda, ubi ex rescripto Principis acquiritur jus novum, quo alteratur status litis in præjudicium colligantis, ut rectè Belamer. *decis.* 747. n. 3. jam verò per translationem nullum novum præjudicium, seu onus creatur Ecclesiæ. *Lott. cit. q. 40. n. 111. juncto n. 112.*

Questio 632. In quas personas fieri possit translatio pensionis?

1. Respondeo primò in genere: Servatâ formâ translationis transitum pensionis adhuc impediri, si persona translatarii sit incapax pensionis, adeoque hoc præcipuè cavendum transferenti. *Lott. l. 1. q. 40. n. 113.* Siquidem factum translationis totum quoad valorem pendet ex eo, an legitime facta translatio, & in personam habilem. *Lott. ibid. n. 352.* si enim hæc talis non est, impeditur translatio ex contraria mente Papæ, perpetuè restricta ad capacitatem personæ translatarii. *Lott. ibidem n. 94.* Porro is capax censetur, ut in se transferatur pensio, qui capax est, ut eadem pensio sibi reservetur. *Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 9. n. 6.* dum enim conceditur facultas transferendi pensionem in alium, intelligitur de alio simili ipsi transferenti, nempe quoad capacitatem habendi talem pensionem. *Lott. cit. q. 40. n. 134.* *Corrad. pr. benef. l. 5. c. 6. n. 24.* citans *Garc. p. 1. c. 5. n. 140.* eò quòd, ut *Corrad.* terminus alius implicet similia ac paria, & infert idem in qualitate, licet diversum in substantia. Sicque in consideranda habilitate vel inhabilitate personæ attendi semper debet tempus, ut nimirum pro illo adsit dicta habilitas, quo actus ad personam applicatur, sicut in reservatorio tempore reservationis, sic in translatorio ipso tempore translationis esse debet dicta habilitas, ita ut, si expost priùs superveniat, translatio non secus ac reservatio sit nulla. *Corrad. loc. cit. n. 26.* *Lott. l. 1. q. 40. num. 130.* Unde jam

2. Respondeo secundò in specie: Sicut non nisi clerico reservatur, ita hodie nulli permittitur facultas transferendi pensionem in laicum, nisi cum clausula: *ex nunc prout ex tunc, cum clericali charactere insignitus fuerit.* *Lott. loc. cit. n. 131.* quod, sicut in reservatione pensionis, sic & in translatorio intelligitur de charactere exequibili, & quidem exequibili illo tempore, quo fit translatio. *Lott. n. 131. juncto n. 148.* *Corrad. n. 27.* ita ut v. g. clericus factus ab Episcopo non suo sine licentia proprii Episcopi, quia non habet clericatum exequibilem, sed suspensus est: item clericus excommunicatus non potest esse translaturus, uti nec reservatarius pensionis juxta dicta superius. In eo autem casu ante susceptum clericatum pensionarius nequit petere pensionem. *Corrad. loc. cit. n. 29.* *Lott. loc. cit. n. 132.* Et, si interea moriatur transferens, non fit retrotractio, sed remanet pensio extincta. *Lott. n. 133.* ex *Gabriel. conf. 186. n. 13. l. 1.* Item translatio facta in Novitium, non clericum, est nulla, sicut dictum de reservatione. *Lott. n. 136.* Sic bigamus, etiam dispensatus ad pensiones retinendas, est incapax

P. Lauren. Fori Benef. Tom. III.

pensionis in eum transferendæ, etiam ex vi facultatis transferendi in personas Ecclesiasticas. *Corrad. loc. cit. n. 32.* In summa, quidquid supra dictum de laicis, regularibus, illegitimis, bigamis, &c. aliisque incapacibus hujus vel illius pensionis, vel omnium pensionum respectu reservationis, idem pari modo locum habet respectu translationis pensionis in eos faciendæ; ista proinde revidenda, uti & legendus *Corrad. l. 5. c. 6.* Adeoque jam etiam suppositis in persona translatarii pluribus impedimentis, tot esse necessarias dispensationes, quot sunt impedimenta, nec sufficere clausulam generalem remotivam obstantium, sed esse opus de singulis defectibus fieri mentionem, tradit *Lott. nu. 192. juncto nu. 193.* citans *Gonz. gl. 130. n. 98. &c.* Comprehendi autem in dispensatione sub verbis retinendi, consequendi, ac exigendi pensiones etiam casum consequendi illas per viam translationis, & in hoc puncto nullam considerari posse differentiam inter pensiones reservatas & translatas, dum pensio translata etiam dicitur reservata; quia in translatione, extinctâ priore, reservatur nova translatorio, indubitatum videtur. *Corrad. cit. c. 6. n. 32.* juxta *decis. Rotæ 30. n. 30. p. 5. recent.* Sic etiam itante facultate transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas quascunque, comprehenduntur & ex personæ, quæ tales sunt per dispensationem Apostolicam, ac ita fieri posse translationem in clericum bigamum, sed per dispensationem habitatum, *ibidem* tradit *Corrad. ex Lott. l. 1. q. 40. nu. 168.* Item in clericum illegitimum, qui per dispensationem Episcopi promotus ad clericatum. *Corrad. n. 33.* ex *Lott. loc. cit. n. 144.* etiam si is sit proprius filius illegitimus. *Corrad. n. 34.*

Questio 633. An, & qualiter transferens, factâ translatione, continuo amittat jus exigendi pensionem?

Respondeo: Destitui illum illico omni jure suo, etiam respectu exactiois pendentiis termini pro rata fructuum perceptorum per titulariæ ante ipsam translationem, nisi fuerint expressè reservati. *Lott. l. 1. q. 40. n. 22.* *Parif. l. 6. q. 4. n. 48.* Attenditur siquidem in hoc simpliciter mens ipsius transferentis, qui, si expressè non reservavit ratam illam istorum fructuum termini pendentiis, censetur & sibi, & hæredibus præjudicare. *Lott. loc. cit. n. 23.* Atque ita casus hic extinctionis voluntariæ pensionis quoad hoc distinguitur à casu extinctionis necessariæ, v. g. per mortem, in quo, ut *Parif. loc. cit.* juxta *decis. Rotæ*, numeratione factâ à die reservationis pro rata temporis, quo intra illum annum vixit pensionarius, dandum hæredibus, & residuum relinquendum Rectori beneficii.

Questio 634. An, & qualiter translatio facta intimanda debenti solvere pensionem?

Respondeo: Debere illi infra tres menses intimari translationem factam, sive ea facta sit in absentem, sive in non absentem. *Parif. l. 6. q. 4. n. 47.* *Azor p. 2. l. 8. c. 11. q. 12.* citantes *Gig. Cassador.* dicentes, sic servari in praxi.

D d,

Qaa-

Questio 635. An, & qualiter translatorio detur via executiva agendi ad solutionem pensionis?

1. **R**espondeo: Dum ad translationem accessit consensus titularis, quem praestitit sub obligatione in forma Camerae Apostolicae, vel etiam, dum, uti quandoque fit, citra talem consensum, Papa decrevit, eundem titulare teneri erga translatorium eodem vinculo obligationis Cameralis & jurata, quo tenebatur erga ipsum pensionarium transferentem, aperitur eidem translatorio multiplex via executiva agendi ad solutionem. Corrad. *pr. benef.* l. 5. c. 6. n. 30. & 40. Lott. l. 1. q. 40. n. 240.

2. Prima via executiva est, seu translarius agere potest via executiva in vim obligationis Cameralis, sive habeat expressum consensum titularis sub hac obligatione, sive habeat sub hac obligatione eundem consensum tanquam transfusum auctoritate Principis ita decernentis. Lott. *loc. cit.* n. 241. & 242. subjungens n. 243. & 244. & seq. dubitandum non esse de hujus decreti vi & efficacia, in ordine ad transfundendum sub hac obligatione dictum consensum; eo quod, cum omnes actiones (si non respectu juris agendi in iudicio, quo sensu definitur Justinian, in principio *Institut. de actione*: actionem esse jus persequendi in iudicio, quod sibi debetur, & in quo sensu actio est de pure gentium; saltem respectu formularum, ex quibus in praesente materia resultat via executiva, vel ordinaria) sunt introductae iure Civili, à quo ordinata & composita, & consequenter posita in mera & absoluta principis potestate quoad illas denegandas, vel concedendas, sufficiat ejusdem Principis voluntas cum generali clausula derogatoria obstantiarum. Hoc ipsum tamen decretum translationis seu transfusionis istius consensus, & obligationis Cameralis exigi in specie, tradit Lott. n. 250. eo quod, ut idem n. 251. licet jus & privilegium obligationis cameralis sit cessibile & transmissibile, ut Galeusius *de obligat. cameral.* p. 2. q. 2. n. 1. ea tamen illius transmissio sequi non possit ex simplici facto translationis pensionis; cum actus hic translationis pensionis sit extinctivus primae actionis in persona transferentis. Neque, ut Lott. n. 252. etiam ex ordinario illo decreto translatorio omnium obligationum & vinculorum (quod hinc verbis adjici solet in facultate transferendi pensionem: quod translatio censeatur facta cum omnibus immunitatibus, obligationibus, reservationibus & vinculis, & decretis, ac modo, ac forma in prioribus reservationibus contentis: eo quod, cum dictum jus & privilegium verificari potest in aliis obligationibus ac vinculis adjectis in dispositione ipsius Principis, rem ipsam, id est, fructus beneficii obligantis & afficientis, non est producendum ad obligationem, qua oritur ex proprio consensu titularis debentis pensionem. Unde, dum exhibetur instrumentum obligationis in forma Camerae super consensu titularis, si ex eo agere vult translarius, eo ipso repellatur, quod in eo non legatur, titulare se obligasse ad ejus favorem. Lott. n. 253. ex Galeo. ubi supra. sub iii. de vi instrumentor. obligat. cameral. n. 15. Et, si Judex, seu Executor advertens in dicto instrumento non legi obligationem titularis ad favorem translarii, citra dictum Principis Decretum speciale, & in individuo procederet executivè, utique excederet, & ratione hujus excessus admitteretur provocatio

seu appellatio ad omnem effectum. Lott. n. 254. Atque ita jam patet, quantum referat, translarium habere hujusmodi decretum, vel expressum consensum titularis sub ista obligatione Camerali, dum praeter ordinem judicarium, qui duabus aut tribus citationibus, etiam non personaliter executis absolvitur, plurimum tribuit compendii; siquidem excludit remedium appellationis, & ratione juramenti imponit praesentem necessitatem solvendi, etiam si videri aliis posset indebitum, quod petitur. Lott. n. 255. & 256. ac consequenter facit, ut nisi deducatur exceptio ex ventre literarum, penitus denegetur audientia excipienti ad effectum evadendi vel differendi solutionem, ut Lott. n. 265. ut non admittatur excusatio, si titularis ageret, aut exciperet nomine Ecclesiae suae pro vindicanda ejus libertate; cum ista sit vis istius juramenti praestiti in illa Camerali obligatione, nisi praecedat absolutio ab illo. Lott. n. 257. & 258. subjungens n. 259. pensionarios volentes adhuc magis esse cautos, procurare etiam sub eodem juramento titulare renunciare beneficio hujus absolutionis; & si ea quandoque motu proprio concederetur, de non utendo ea.

3. Secunda via executiva est intentatio regressus. Lott. *loc. cit.* n. 266. siquidem si is, qui habet pensionem cum regressu, transferat pensionem in personam capacem illius beneficii, ad quod concessus regressus, dubium non est, quin in virtute decreti illius: quod translatio censeatur facta cum omnibus immunitatibus, obligationibus, & c. facta censeatur translatio cum eodem jure regrediendi. Lott. n. 267. Paris. l. 6. q. 4. n. 11. Porro qualiter intentetur hic regressus, & qualiter in dicta intentione procedendum, num locus appellationis, & similia dicta sunt supra; quod enim dictum in hac parte de reservatorio pensionis, idem applicandum translatorio ejusdem pensionis.

4. Tertia est via ex interdicto adipiscenda in vim supradicti decreti concessa, videlicet subrogationis ad possessionem, in qua erat transferens; eo quod quamvis hac subrogatio nihil operetur respectu interdicti retinenda, operatur tamen respectu interdicti adipiscenda pro obtinenda immiissione, ex remedio l. *fin. c. de Edicto divi Aurelii*, utpote quod competit aequè pro incorporalibus, ac corporalibus. Lott. n. 298. & 300. juxta dicta supra. Subjungiturque Lott. n. 301. sine tali edicto dicta subrogationis ad possessionem impossibile esse, hanc immiissionem decerni, cum omnia possessoria edicta à Praetoris edicto dependant, *visu. de interdict. ad principium*.

5. Quarta denique est ipsa via directa pro executione literarum Apostolicarum. Lott. n. 302. Neque enim minus translatorio pro executione suae translationis, quam ipsi reservatorio pensionis pro executione reservationis processus, seu via executiva patet. Lott. l. c. n. 302. & ex eo Corrad. l. 5. c. 6. n. 56. Neque aliter solere Signaturam rescribere in hoc casu translata, quam reservatae pensionis, nempe cum clausula: *non retardata, &c.* ait Lott. n. 306. addens n. 307. id intelligendum, modò transferens esset in quasi possessione exigendi, & n. 308. modò ex literis reservationis, seu earum ventre non resultaret extinctio pensionis, quae supponitur translata. Nequaquam autem via hac impediretur sub praetextu, quod non agitur ex literis reservationis pensionis, sed ex instrumento translationis factae, cui de jure non competit via executiva. Verius namque

namque est, agi ex ipsis literis, & simul ex instrumento translationis, in quo consumitur, & perficitur gratia translationis. Unde hæc tria necessaria sunt exhibenda coram Judice pro substantiando hoc processu executivo; nempe litera reservationis pensionis, facultas transferendi, & instrumentum translationis facta, quæ omnia non tantum singula considerantur, sed tanquam simul unita, & ordinata ad unum finem, ita ferè Lott. n. 303, & ex eo Corrad. loc. cit. n. 55. Et sic, cum dictum instrumentum habeat in ventre dictam reservationem vigore facultatis transferendi, hæc tria non sunt considerata distinctim, & per se, sed mixtim, & tanquam constituenta unum integrale. Corrad. *ibid.*

6. Porro via hæc ex parte translatarii dupliciter intentari potest. Primò dirigendo processum ad finem obtinendi contra titularem sententiam declaratoriam incursis censurarum, in literis reservationis contentarum. Secundò dirigendo processum ad finem simpliciter compellendi titularem solvere per capturam personæ, sequestrationem, & subhastationem bonorum. Qui duo processus, etsi intendantur in eundem scopum, nempe cogendi debitorem ad solvendum, quia tamen nituntur diversis mediis, diversimodè instituuntur juxta diversam naturam unius mediæ ab alio. Lott. num. 309. Hinc, dum translatarius intentat processum pro obtinenda declarativa, de essentia, & substantia hujus processus est, post production literarum, & instrumentum processum, quatuor fieri citationes monitoriales distinctim executas, pro totidem audientis ad dicendum, se paruisse literis, ex quibus citationibus constituatur contumax in parendo; uti enim sine hac contumacia non potest decerni declaratoria, ita nec in materia Censurarum potest constitui contumacia, nisi canonicè monito debitore. Lott. à num. 310. Idque, nempe quòd monitioni præmittantur dictæ quatuor citationes, potiùs invaluisse ex stylo Curie, quàm ex rigore Juris, dicit n. 313. ex Mandos. *trac. de monit. q. 11. & q. 36.* Dum verò translatarius simpliciter agit pro executione, seu mandato executivo, non est necessaria aliqua terminorum servatio: Nimirum neque jam dictorum quatuor, neque aliorum quatuor, quos aliàs de stylo fori in quolibet Judicio summario servari oportet. Lott. n. 315, licet n. 316. dicat, eos omnino necessarios, ubi proponerentur literæ inæquibiles, & reus instrueret sibi processum pro absolutione. Neque pro substantia istius processus exigitur libellus aliquis; quia in summaris, qualis est, & dicitur omnis causa executiva, talis solemnitas rejicitur. Lott. à num. 338.

Questio 636. An translatarius, utcumque demum intendens agere contra titularem, qui non consensit translationi, ad concludendum processum suum teneatur intimare literas, & instrumenta reservationis ei, à quo petitur solutio, & easdem justificare?

1. Respondeo ad primum affirmativè: Sic enim Rexigit manifesta ratio finis, ut ei, à quo petitur solutio, intimetur dictæ literæ, ut eis visis deliberare possit, an contendere, vel cedere debeat. Lott. cit. q. 40. n. 345.

2. Respondeo ad secundum primò: Quo ad ju-
P. Leuten. Fori. Benef. Tom. III.

stificationem illam translatarius eodem jure, & privilegio uti potest, nec plus gravari debet, quàm gravaretur quò ad hoc ipse transferens. Lott. num. 346. Proinde translatarius non tenetur justificare reservationem primitus factam, nisi quatenus ipsa transferens teneretur, & consequenter, si dicta reservatio proponeretur facta motu proprio, uti tunc non teneretur eam justificare pensionarius (cum ea sit vis gratiæ motu proprio factæ, ut Papa censeatur ex comperta veritate suppositorum eam fecisse, ac sic nullà alià opus sit justificatione, ut Abb. in c. dudum, de privileg. nu. 3. Gabriel. de claus. conclus. 2. n. 89.) ita nec translatarius. Lott. n. 348. & 349. juxta decis. Rota in Firmam. pens. 26. Feb. 1626. & 23. Jan. 1627. ubi dictum, quòd eadem ratione remittitur necessitas justificandi respectu gratiæ ipsius translationis, quando ea esset concessa motu proprio, nisi forte, ut Rota decis. 645. nu. 3. p. 1. Recent. respectu alicujus qualitatibus Papa habuisset relationem ad narrativam ipsius translatarii per verba consueta: *ut asserit.*

3. Respondeo ad secundum secundò: Extra hunc casum reservatæ pensionis purè motu proprio, translatarius teneretur gratiam justificare, nisi ab hoc onere releveretur ex possessione, seu quasi possessione. Lott. cit. n. 349.

Questio 637. Qualiter translatarius releveretur ab onere justificandi gratiam translationis ex quasi possessione exigendi pensionem respectu talis, qui non consensit pensioni?

1. Respondeo primò: Quando ipse translatarius est in dicta quasi possessione exigendi, peritque in ea manuteneri, ac pro decursis, & decurrendis terminis sibi relaxari, seu concedi mandatum executivum, ad nullam teneretur justificationem; nempe neque literas reservationis, neque habilitatem suam, aut transferentis, teneretur justificare, sed sufficit ostendere literas expeditas, & translationem factam sequè esse in quasi possessione exigendi. Lott. cit. q. 40. n. 350. citans Mohed. decis. 9. n. 1. de caus. poss. & propriet. Put. decis. 239. nu. 2. l. 1.

2. Respondeo secundò: Dum translatarius nunquam adhuc exegit, transferens tamen exegit, per tempus aliquod etiam longum, non tamen longissimum, & translatarius agit contra titularis successorem, qui non consensit, nec solvit, teneretur translatarius tam suam translationem, quàm gratiam transferentis justificare; cum enim in judicio duo asserat; nempe subjectum transferibile, quod pendet à justificatione reservationis, & factum translationis, quod pendet ab eo, an ea legitime facta sit in personam habilem; dum ab eo, à quo petitur solutio, utrumque negatur, utrumque etiam ab actore est probandum. Lott. n. 351. & 352. Neque dicas, non esse gravandum translatarium, saltem in justificando gratiam reservationis, stante quasi possessione transferentis, cujus jure utitur. Nam etsi transferenti competierit possessorium summarissimum retinendæ, etiam contra hunc novum successorem, qui nusquam solvit juxta dicta supra. Competere tamen idem non potest translatario, utpote in quem non transfertur possessio, quæ fuerat apud transferentem, juxta quoque dicta supra, & sic translatarius non cogitur in hoc casu justificare, tanquam impeditus uti jure in se transmissio, sed tanquam non valens uti jure in se
D d 2 non

non transfuso, quin potius extincto. Lott. num. 353. & 354.

3. Respondeo tertio: Dum tamen quasi possessio illa transferentis fuit non solum longa, sed etiam longissima 30. annorum, translatus non tenetur ad justificationem gratiæ transferentis. Lott. nu. 355. eò quòd tunc præsumptio veritatis narratorum non oriatur translatus ex quasi possessione, quâ ipse utatur, sed ex præscriptione longissima; cum verisimile non sit, pensionem per adeò longum tempus fuisse exactam, & solutam, si gratia non fuisset justificata.

4. Respondeo quarto: Si neque transferens unquam adhuc exegit, sine dubio translatus tenetur ad justificandum non tantum translationem, sed & ipsius reservationis literas. Lott. nu. 359. nisi ageretur contra illum, qui pensioni consentit; tali enim consensu supposito, sufficit justificare gratiam translationis, quæ ut plurimum consumitur circa habilitatem personæ, & qualitates expressas, quantumcunque non necessarias; ex enim omnino sunt justificandæ de ipso tempore translationis. Lott. num. 360. Unde etiam, si quis narravit se inhabilem, sed dispensatum, tenetur exhibere dispensationem, & justificare causam in ea narratam. Lott. nu. 361. ex Decio in c. correctæ. n. 11. de confirm. utili vel inutili.

De extinctione pensionis.

Questio 638. An privatio beneficiorum extendat se ad pensiones, ita ut si quis privetur, aut privandus sit beneficio ob delictum, eo ipso quoque privetur, & privandus sit pensione Ecclesiastica, si quam habet, etiam dum id non exprimitur?

Respondeo: Præscindendo à stylo in contrarium, de quo testatur Farinac. apud Tond. loc. mox citand. id in genere dici non posse, quia nomine beneficii, præcipue in pœnalibus, & odiosis non venit pensio. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. § 4. n. 96. 97. juncto nu. 101. citans Gratian. discept. for. c. 397. n. 14. Sic quoque Card. de Luc. de pens. d. 49. n. 4. ait: quòd licet pensiones Ecclesiastica retervata, ut tales pro Clerico assumentur beneficiis, eorundemque jure censentur (intellige, etiam respectu amissionis earundem) atramen certum sit, facilius in criminoso tolerabilem esse pensionis retentionem, quam beneficii; cum pensio non percutiat substantiam beneficii, nec jus spirituale tribuat super fructibus.

Questio 639. An ob hæresim extinguatur pensio?

Respondeo: Hæreticum non solum uti beneficiorum obtinendorum, ita etiam pensionum incapax esse Tond. loc. cit. nu. 117. citans Ricciul. tr. de person. extra grem. Eccl. existentibus. l. 5. c. 19. nu. 7. juxta dicta à nobis supra; sed etiam privari pensionibus obtentis. Lott. l. 1. q. 42. nu. 51. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 31. id ipsum extendentes ad hæretici filios, ac nepotes, ac citantes pro hac extensione Tho. Sauch. in sum. l. 2. c. 28. nu. 36. & Rotan in Conchens. pens. 6. Martii. 1609. quæ est decis. 123. p. 3. Recent. Intelligique hoc ipsum tam de filiis illegitimis, quam legitimis, ne majus privilegium habeat luxuria, quam castitas, ait Ven-

trigl. *ibid.* Item intelligi de nepotibus descendentibus per lineam paternam, non verò maternam. Item privationem illam pensionum afficere hos filios, & nepotes, etiam dum pater hæreticus fuit, tantum damnatus in contumacia, dommodo sit verus contumax, subjungit Ventrigl. in fine. n. 31.

Questio 640. An pensio extinguatur ob homicidium voluntarium, aliâve crimina qualificata patrata à pensionario, aut ob contractam exinde, aut ab eo, Irregularitatem?

Respondeo: Quemadmodum beneficia obtenta non vacant per homicidium, aliâque crimina, quamvis irregularitatis induciva, nisi in casibus, quibus ita jure statutum sit, etsi crimen possit esse justum motivum judici ad damnandum ad hæc pœnam privationis beneficiorum: ita pariter loquendum de extinctione pensionis, & quidem à fortiori. Card. de Luc. de pens. d. 49. n. 3. & 4. d. 47. n. 11. ubi expressè: homicidium voluntarium, aut aliud crimen, quamvis majoris irregularitatis inducivum, non causat amissionem pensionis, vel beneficii. Atque ita intrat argumentum à fortiori, ut si per homicidium, aliâque qualificata delicta, non vacant beneficia, multò minus amittantur pensiones. Unde jam patet responsio ad secundum, nimirum irregularitatem supervenientem, uti non causare vacationem beneficii, ita nec extinctionem pensionis. Card. de Luc. loc. cit. n. 11.

Questio 641. An ob bannum capitale, continens quoque confiscationem bonorum, comprehendantur quoque pensiones, ita & ut hæc transeant ad Fiscum, aut extinguantur?

Respondeo primo: Si sermo est de pensione merè temporali (intelligendum videtur, non tam de pensione laicali, hoc est, desumpta ex fructibus Ecclesiæ, & assignata laico pro ministerio aliquo temporali ei exhibito, quam de pensione alia omnino seculari assignata ex bonis aliis secularibus) ea venit sub confiscatione bonorum ad commodum fisci. Card. de Luc. de pens. d. 49. n. 7. ex Gamb. loc. paulò post. citando. si verò sermo est de pensione Ecclesiastica, ea neque quòd ad commodum, seu commoditatem tranlit ad fiscum Ecclesiasticum, durante vitâ istius pensionarii delinquentis, ut expressè ex Gamb. de por. leg. l. 6. ex n. 722. & præcipue n. 240. asserit Lott. l. 1. q. 42. n. 33. Sed continuò latâ sententiâ talis banni capitalis ob delictum, tanquam per mortem civilem assimilata morti naturali extinguitur, Ecclesiâ libertatem acquirente, eo modo, quo de jure partronatus non transeunte in fiscum pœnalem, cum publicatione bonorum ex delicto dici solet. Card. de Luc. loc. cit. ita expressè dicens distingui, & teneri à Gamb. eod. loc. quo illum citavit Lott. Probat id ipsum Card. de Luca. num. 8. & 9. quòd, cum pensionarius per bannum capitale dicatur effici servus pœnæ, & incapax possidendi bona, ac jura, ea transire non possunt in fiscum, ita gerentem vices, & personam hæredis anomali delinquentis; neque ea stare possunt in aëre, ac sine possessore, & domino; adeoque, sicut per capitis diminutionem maximam ex banno capitali resultantem extinguitur usufructus (juxta cujus terminos, ut plurimum regulatur pensio) ita & pensio, utpote in qua tanquam jure vitalitio non datur formalis translatio de uno in alium, neque vacatio,

catio, sed solum extinctio, redeunte Ecclesia ad pristinam libertatem; secus ac contingit in beneficiis, in quibus perdurantibus in suo esse datur vera vacatio, dum non implicat, Ecclesiam, vel Capellam ad tempus aliquod viduatam sub nullius dominio, sed quasi in incerto stare.

2. Notandum, responsum procedere non de banno, vel etiam sententia contumaciali simpliciter, sed de banno per annum contumaciam confirmato, & de sententia contumaciali, quam subsecuta non est intra annum purgatio contumacia; siquidem hoc anno elapso, sicut tum prius irtractabiliter resulter vacatio beneficiorum, ita & extinctio pensionis. Dum econtra labente adhuc eo anno a banno, & sententia contumaciali, durat adhuc spes, & potentia resolutionis ejusdem sententia, nempe resistentis a purgatione per comparationem infra annum, & sic ex solo banno contumaciali non dicitur resultere vera mors civilis, vel inductio maxima servitutis pena; sed solum induci videretur suspensio seu amissio conditionalis, ac revocabilis, quatenus scilicet contumacia non purgetur. Ac proinde, secuta ipsa purgatione, sit retrotractio ad suum initium quodam jure postliminii, & per excitationem potius a somno, quam a morte, seu per remotionem obstaculi, card. de Luc. l. c. n. 11.

3. Sed neque pensionario delinquenti suffragatur restitutio adversus bannum contumaciale, post annum obtenta; hac enim restitutio, cum non sit per viam justitiae, declarando innocentem, sed per viam gratiae, postquam Ecclesia jam perfecte redierat ad libertatem, operari non potest pensionis redintegrationem, & rursus excitationem servitutis Ecclesiae, nisi facta speciali mentione confiter, quod Papa explicitè vel implicitè redintegrationem concedere voluerit, tanquam per speciem novae reservationis. Card. de Luc. n. 12.

Quaestio 642. An amittatur pensio ob non delatum habitum Clericalem?

R. Espondeo affirmativè: Statuit enim Sixtus V. per Bullam incipientem; *Pastoralis sub dato prid. Kal. Feb. 1588.* quae est in Bullario Conflit. 92, ut, si habeas pensionem excedentè 60. ducatos de Camera, non deferat habitum, & tonsuram Clericalem, continuo sine ulla monitione, citatione, Judicis decreto aut ministerio eam ipso facto amittat. Lott. l. 1. q. 42. n. 52. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 28. Card. de Luc. de pens. d. 48. nu. 7. Ut tamen hac privatio locum habeat, requiritur Primò, quòd pensionarius tanto tempore non inceserit in habitu Clericali, ut omnium opinione reputetur laicus. Ventrigl. loc. cit. citans Ricciull. de person. extra Eccl. grem. exist. l. 7. c. 6. nu. 17. Barb. jur. Eccl. l. 3. c. 11. nu. 49. in fine, juxta dicta alia à nobis de amissione beneficii ob eandem causam. Secundò ut pensionarius incedens in habitu Laicali pensionem actu exigat, vel per eum stet, quò minus exigat. Lott. loc. cit. n. 53. Ventrigl. loc. cit. juxta tenorem citatae Bullae. Sic etiam dictam privationem pensionis ob delatum habitum non procedere, dum pensionarius id faceret ob paupertatem, infirmitatem, verisimile periculum, vel si domi se contineret, ait Ventrigl. loc. cit. n. 29. citans Barbof. juris Eccl. l. 1. c. 4. n. 33. Dictam etiam Bullam Sixti V. in Gallia non esse receptam, & extra Galliam difficilem fore ex hoc capite impetrationem, ait Tond. qq. benef. p. 3. c. 174. nu. 20.

P. Laurent. Fori Benef. Tom. III.

Quaestio 643. An extinguatur pensio propter obtentum officium saeculare, vel etiam propter feudum obtentum à principe laico?

1. R. Espondeo ad primum: Non convenire in hoc AA. Nam primò officium saeculare merè incompatible cum Clericatu, nimirum quo quis occupatur in criminalibus, quale v. g. est tabellio; natus Judicis criminalis. (cum id prohibitum sit Clericis, potissimum etiam ob juramentum, quod principi saeculari, à quo tale officium suscipitur, praestandum) causare amissionem pensionis Ecclesiasticae, non tecus, ac militiam: non verò officium saeculare, nullum admixtum habens exercitium jurisdictionis criminalis, quale v. g. esset Notarius circa acta voluntariae jurisdictionis, in confectioe scilicet Instrumentorum, vel etiam circa acta jurisdictionis contentiose in causis civilibus, tenent apud Card. de Luc. de pens. d. 47. n. 4. §. 6. cum Jo. And. Rotà in Pistoriens. pens. 23. Jun. 1670. Zaborel. in c. sicut. ne Clerici vel Monach. saecular. negot. se immisc. n. 2. aliisque adducti per Fagn. in cit. c. sicut. n. 12. & seq. item per Covar. qq. pract. c. 19. n. 8. & Farinac. in fragm. v. Clericus. n. 212. & seq.

2. Secundò ceteris ipse Card. de Luc. loc. cit. n. 3. dato, praemissam doctrinam esse veram, non tamen tenere, dum pensionarius ex titulo venditionis, vel alio assequeretur tale officium, potius in dominio ac habitu, pro emolumentis aliisque praeminentiis, quam pro actuali exercitio, quod per substitutos vel conductores geri solet, dum etiam viri vobiles, & magnates, Cardinales ad exercitium tale inepti, vel etiam, quibus tale exercitium indignum, talia officia per substitutos exercenda acquirunt pro solo emolumento, aliisque juribus, uti ait in ipsa Urbe Archiconfraternitatem Caritatis possidere officium criminale Gubernatoris, in quo omnes causae criminales tractentur, non tamen adversum qualitatè loci pii, & Ecclesiastici; cum exercitium illius sit penes Substitutos, Ceteris item idem Cardinalis. n. 11. dictam distinctionem inter officia saecularia habentia, & non habentia admixtum exercitium jurisdictionis criminalis nihil ad rem facere; cum id totum concernat incursum irregularitatis; irregularitatem autem supervenientem non causare amissionem beneficii aut pensionis, & in praesenti consideranda solum sit omnimoda incompatibilitas, ex qua resulter implicita dimissio Clericatus, ut dicitur paulò post de militia. Quinimò, ut idem Cardinalis. nu. 12. etiam si non solum accederet lex principis laici, inhabilitans Clericos, tam ad obtinenda, quam ad exercenda officia similia saecularia (quippe à qua induci nequit ista omnimoda incompatibilitas cum statu Clericali) sed ipsa prohibitio sacrorum Canonum super saecularium officiorum susceptione, & exercitio, adhuc tamen inde non resulteret vacatio beneficii, aut pensionis amissio ipso jure, sed juxta magis communem, & receptum citati Canonis Sicut, intellectum, ut plene Fagn. ibid. potest ab Ecclesiastico Superiore prohiberi dictorum officiorum susceptio, & exercitium, etiam sub pena privationis beneficii (idem est de privatione seu extinctione pensionis) & interim durante hoc illicito exercitio, quassum tanquam illicitè quassum praetendi, ut cadat sub spolio, Neque denique, ut idem Cardinalis nu. 17. obstat praestatio juramenti, facta principi saeculari, cum illud restrictum sit ad concernentia administrationem illius officii, quod à

manibus laici suscipitur ad instar illius juramenti fidelitatis, quod Clerici & Ecclesiastici prestare solent, & possunt Principi laico ratione feudi, ratione cujus illi sub sunt. Vel etiam ad instar juramenti illius, quod clerici suscipientes tutelam, vel aliam administrationem à Jūdice laico, jurant benè & fideliter administrare, & rationes desuper reddere. Et dato, id etiam fieri non debere, nec posse, non tamen nisi actum illicitum continebit, ob quem Clericus à Superiore Ecclesiastico puniri potest.

3. Respondeo ad secundum primò : Feudum à Principe laico susceptum, cum sit militia, & quidem militia major eà simplice militia, magisque qualificata, & in qua magis solenne prætatur Principi laico fidelitatis ac subjectionis juramentum, incompatibilitatem omnimodam habere cum Clericatu sicut militiam aliam, & consequenter cum retentione pensionis Ecclesiastica, ait Card. de Luc. de pens. d. 46. n. 10. Item d. 48. n. 3. & 4. citans pro hoc, nempe, quod etiam ab hac militia à feudo resultant oriatur iste effectus incompatibilitatis cum Clericatu, & pensione. Tond. ir. de pens. c. 77. n. 7. licet Card. de Luc. loc. cit. n. 7. de hoc sub dubitare videatur, cum auctoris circumstantia actualis ad priorem feudi probabile disputationis (intellige super retentione pensionis) præbeat motivum. Loquitur autem *vir. d.* Cardinalis hic de feudo annexo Marchionatus, Comitis, Baronis, similive titulo, vel potius cui feudo annexa similis dignitas ipsum verò Marchionatū, Baronatum, dum merè honorarii sunt, seu verbalis solum dignitas, nullatenus hanc incompatibilitatem cum Clericatu, & pensionis retentione habere, tradit *ibidem* n. 3. juncto n. 7. ubi etiam à n. 10. plura habet de horum titulorum, ac dignitatum origine.

4. Respondeo ad secundum secundò : Feudum status Ecclesiastici acceptum à Papa comparati fecum non tantum pensiones, sed & beneficia ecclesiastica, imò & dignitates, etiam Episcopalem, tradit Card. de Luca. de pens. d. 46. n. 10. & 11. de quo vide dicenda *quæst. seq. limitat. ult.*

Quæstio 644. An, & qualiter pensio extinguatur ob assumptam à pensionario militiam secularem?

1. Respondeo : Pensionem Ecclesiasticam, seu reservatam Clerico, ut talis (qualis semper præsumitur in dubio, quamdiu expressè non constat esse reservatam laico. Card. de Luca de pens. d. 46. n. 3.) extingui assumptam militiam. Card. de Luca. de pens. d. 47. n. 3. d. 46. n. 3. & 4. d. 73. n. 16. ubi: quod per assumptionem militia secularis tanquam per speciem mortis civilis pensio cesset. Paris. l. 1. q. 1. n. 22. Ventrigl. ro. 2. annot. 11. §. 3. n. 24. Si quidem militia hæc ita incompatibilis est cum Clericatu, ut Clericus per eam dicatur recessisse à statu Clericali, eique implicite renunciasse, adeoque cum cessante Clericatu tanquam requisito substantiali cesset pensio, ea per assumptam militiam remanet extincta. Card. de Luc. *cit. d.* 47. n. 3. Ventrigl. *loc. cit.* Atque ita extinctio hæc pensionis ob militiam non tam provenit, quia sic à jure statutum, ut militia causet amissionem pensionis; sed quia per hujusmodi statum incompatibile cessat status Clericalis, sine quo pensio obtineri, vel retineri nequit. Card. de Luc. de pens. d. 42. n. 12. Unde jam etiam patet differentia latissima inter susceptionem officii secularis, & militiae, cum ex ista susceptione officii secularis non resulteret necessariò

omnimoda illa incompatibilitas cum statu Clericali, ex qua oritur præsumptio dimissionis Clericatus cum formali transitu ad statum secularem, uti in militia. Card. de Luc. *cit. d.* 47. n. 10.

2. Ampliatur responsio ab aliquibus primò: ut Clericus dicatur effectus miles in ordine ad hunc effectum amittendi pensionem, quamprimum nomen ejus in matriculam militum est relatum, ita Ventrigl. *loc. cit.* n. 25. citans Ricciull. de person. extragrem. Eccles. existent. l. 7. c. 5. n. 2. & seq. Bald. in l. duos. n. 7. ff. Magist. milit. Ampliatur secundo, ut amittat illico post illam descriptionem ipso jure pensionem, etiam si non pugnasset, nec sava exercuisset; eò quod attendatur solum ad effectum incurrendi irregularitatem, non autem amittendi beneficia, vel pensiones; cum militia secularis in præsentem consideretur solum tanquam probatio voluntatis Clerici dimittendi Clericatum, & assumendi statum secularem, ob omnimodam incompatibilitatem inter duos hos status. Card. de Luc. de pens. d. 46. n. 3. & 4. Ventrigl. *loc. cit.* n. 26. Atque ita opus non esset tria monitione procedentes, hoc enim procedit ad effectum privationis aliorum privilegiorum clericalium, à quibus non bene inferitur ad privationem beneficiorum, & pensionum, Card. de Luc. *cit. d.* 46. n. 6. Unde jam, etiam si post dictam descriptionem pæniteret pensionarius, redeatque post paucos dies ante sava exercita, & habitum clericalem reassumat, non per hoc recuperat pensionem extinctam. Ventrigl. *cit. n.* 26. citans Ricciull. *ubi ante.* n. 21. Ciardin. *controv. for.* c. 36. n. 41. Barbof. *juris Eccl.* l. 3. c. 11. n. 50. Verum hæc ampliationes binæ, & deducte ex illis non placent aliis, directe contrarium tenentibus, & vel sic responsionem limitantibus, nempe Tond. *qq. benef.* p. 3. c. 17. d. à n. 13. ex Ret. *uff. de nominat. q. ult. n.* 63. Lott. l. 3. q. 26. n. 90. Azor. quos ferè verbatenus citatos vide supra, ubi, an vacet beneficium ob assumptam militiam, & quorum doctrina à fortiori militat pro non extinctione pensionis. Addit etiam Tond. *loc. cit.* n. 17. non esse eandem in hoc puncto rationem pensionis beneficialis (hoc est, Ecclesiastica) quò ad ejus extinctionem propter assumptam militiam, quæ est beneficii quò ad ejus amissionem ex eadem causa. Quamvis *ibidem* n. 19. dicat: si tamen talis monitus esset, ut à militia desisteret, & id non faceret, emitteret etiam pensionem sibi in titulum beneficii assignatam. Sic quoque Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 9. expressè docet, debere talem moneri, & si tunc non desistat, eò ipso extinguatur pensio. Item Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 4. Præterea

3. Limitatur responsio primò à Ventrigl. *loc. cit.* n. 27. (idèmq. tenent quò ad vacationem beneficii Barbof. & Ricciull.) ut non procedat in Clerico constituto in Sacris; cum is, etiam si se pluries fecit inscribi in numero militum, non per hoc desinat esse Clericus; cum id in ejus potestate non sit. Verum & hoc à nobis rejectum supra; ubi de vacatione beneficii ex hac causa.

4. Limitatur secundò: ut non procedat, etiam in Clerico in minoribus tantum constituto, qui exercitum comitatur, ut ei in ecclesiasticis ministeris inserviat. Ventrigl. *cit. n.* 27. citans Ricciull. *ubi ante.* n. 31. & 32. Et hoc facile concedent omnes.

5. Limitatur tertio: à Card. de Luc. *cit. d.* 46. à n. 9. nempe quòd dicta incompatibilitas militiae secularis cum Clericatu, & eo hac ratione cessante, cessent beneficia, & pensiones reservata Clerico ut clerico, rectè procedat in militia Principis secularis,

ris; non autem in militia Papæ, cui compatibiliter clerici, nedum in minoribus, sed & in majoribus Ordinibus, imò in Prælatu constituti inserviunt in militia, ut docent chronica. Unde & talis succedere potest in feudis Statû Ecclesiastici, quorum Dominus & Princeps est Papa, et si aliâs, ut dictum, feudum in omnibus importet majorem, magisque qualificatam militiam, ut Jason *cons. 119. l. 4. Fagn. in c. que Ecclesiar. de constitut.* Et id ipsum multò magis, claritù & extra omnem controversiam procedere, ait idem Card. *loc. cit. n. 12.* ubi Papa (quæ erat species facti, de quò tractat *cit. d. 46. Card. de Luca*) congregasset exercitum (in quo talis pensionarius ageret v. g. tribunum militum) non ad formale bellum offensivum pro alicujus Provinciæ, aut Civitatis acquisitione, vel recuperatione, vel ob inimicitiam cum alio principe, vel ad injuriam ulciscendam, vel ad assistendum alteri principi militanti: sed ad parandam solum defensionem adversus molestias aliquas de facto; unde potius sit quædam electio proprii populi ac subditorum, legregando imbelles & inhabiles, juxta exemplum, quòd legitur *1. Machabæor.* idè què talis non tam faceret se militiæ adscribi, vel militare servitium formiter assumeret, quàm gerere solum pro habilitate, & peritia personæ pares subditi, parati ad proprii principis, propriæque patriæ, ac sui, suorumq; defensionem, quòd Clericis & Ecclesiasticis licitum sit, utpote ex causa defensionis magis, quàm belli & pugnæ, ut constat ex præxi in civitatibus obsessis, seu aliâs hostilem invasionem timentibus, ut Clerici, etiam Regulares sumant arma, ut Bellef. *disq. clerical. de discipl. regular. §. 18 n. 15. Dian. tr. 2. de bello. p. 7. ref. 35. Card. Lugo in resp. mor. l. 5. dub. 1. 4. &c. quos citat Card. de Luc. loc. cit. n. 13.* Idem esse, ubi non ageretur de Clerico militante in exercitu, sed solum assumente custodiam arcis cujusdam existantis in Pontificio statu Ecclesiastico, ad solum defensionem ob incursionem Turcarum & infidelium; quòd hoc licitum Clerico, etiam in sacris constituto, tradit Card. de Luc. *loc. cit. n. 15.* quin etiam *n. 16.* ait, non improbabiliter sustineri posse, quòd non esset locus extinctioni pensionis in eo Clerico, qui maritimæ classi præfectus, dū ea classis principaliter erecta, & retenta esset pro defensione à Turcarum ac infidelium infestatione.

6. De cætero, dum agitur de pensione reservata alicui in stipendium pro servitio temporali uti laicò, istam non extingui ob assumptam militiam; cum sit omnino profana, quæ laico competere potest, expressè tradit Tond. *loc. cit. n. 17.*

Questio 645. An extinguatur pensio clericalis ob initium à pensionario matrimonium?

1. **R**espondeo: Contrahens per verba de præsentis matrimonium, etiam cum una, virgine, idque, etiam si expressè profiteatur velle se perseverare in statu Clericali, ut Card. de Luc. *de pens. d. 46. n. 6.* amittit beneficium, & pensiones. Castrop. *de benef. d. l. p. 11. §. 10. n. 3.* (ubi etiam, quòd ad quæstionem illam; nam pensio extinguitur per matrimonium aliâs irritum; pari modo respondendum, quòd ad illam: an in eo casu vacet beneficium. Pro quo citat Barbof. *de pot. Ep. alleg. 57. n. 206. Sanch. de matrim. d. 44. n. 5. Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 1. Garc. p. 1. c. 5. n. 105. Paris. l. 1. q. 1. n. 15. Azor. loc. cit. Ventrigl. ro. 2. annor. 11. §. 3. n. 16. Tond. *qq. benef. p. 3. c. 196. n. 11.* (ubi etiam, quòd id procedat, et si pensio fuisset imposita*

absque ullo onere) & p. 2. c. 5. §. 4. n. 17. Lott. l. 1. q. 42. n. 43. Idque juxta Constit. Pii V. in Bullar. 73. quam refert Lott. l. 1. q. 40. n. 205. ubi expressè, quòd Clerici matrimonium contracturi, etiam cum unica, & virgine pensiones antiquas retinere non possint. Ratio etiam est, quòd quò ad hunc effectum extinctionis Clericatus, in quo justificabatur gratia reservationis, per initum matrimonium veluti statum secum incompatibilem expirat. Ventrigl. *Loc. cit.*

2. Ampliatur responsio ferè, ut ea ampliata fuisset supra de amissione beneficii ob contractum matrimonium primò; ut procedat, etiam si non sit secunda copula. Lott. *loc. cit. n. 46. Ventrigl. loc. cit.* Secundò, etiam si matrimonium contractum sit nulliter, modò nullitas non sit ex defectu consensùs, ob ætatem, vel furorem, vel metum. Lott. n. 47. junctio n. 49. (ubi etiam rationem assignat, nempe, quòd vis tota inductiva hujus extinctionis ster in eo transitur, sive de jure, sive de facto; cum semper implicet abjectionem cujusvis emolumentum, aut prerogativæ Ecclesiastici statûs à quo fit transitus) Ventrigl. *loc. cit.* ubi etiam, quòd pendente judicio de matrimonii nullitate ex defectu consensùs, pensio maneat tantisper inextincta, etiam si pensionarius agat pro validitate matrimonii juxta Rotam, in *Barchin. Parochial. 22. Jun. 1622* quam refert Ventrigl. ex Beltran, Tertio, ut, etiam si post matrimonium contractum non consumatum sponsa ingrediatur religionem, pensio tamen maneat extincta. Ventrigl. *loc. cit. n. 21.*

3. Limitatur verò responsio: Primò, ut nullatenus extinguitur pensio per sponsalia, seu promissionem matrimonii de futuro; cum non sit actualis adhuc transitus ad statum illum cum Clericatu incompatibilem. Lott. *cit. n. 49.* & ex eo Ventrigl. *loc. cit. n. 18.*

4. Secundò, ut neque procedant præmissa, dum sermo est de pensione reservata pro ministerio aliquo temporali compatibili cum matrimonio, v. g. pro custodienda Ecclesia. Lott. n. 50. Ventrigl. n. 17. citans Garc. p. 1. c. 5. n. 105.

5. Tertio, ut non extinguitur pensio Clericalis per contractum matrimonium, si cum tali Clerico; ut pensionem clericalem retinere valeat, etiam si matrimonium contraheret, fuit per Papam dispensatum, intellige antecedenter & præventivè, dum nimirum (utpote nunquam solitus, aut volens dispensare super retentione, vel capacitate pensionis cum Clerico in matrimonio futuro; præterquam ex suppositione, continuatione statûs Ecclesiasticitatis, ne pusilli ignorantes scandalizentur. Lott. l. 1. q. 40. n. 198.) vel præservat Clericatum illegitimum, non obstante conjugio futuro, aut etiam bigamia, quantumcunque reiterandâ, suspendendo, seu avertendo omnes effectus juris. Lott. *loc. cit. n. 199.* juxta dicta ex eodem supra. Vel ex suppositione jém elisi Clericatus; conservat tamen personæ dispensatæ (nimirum etiam antecedenter seu præventivè) eundem statum Ecclesiasticitatis, aut persistentiam in famulatu Ecclesiæ, v. g. in milite Lauretano, aut in militia aliqua regulari, quæ matrimonium permittit. Lott. *cit. n. 199.* adeoque dum hoc secundo modo dispensans inscribit dispensato literas tanquam Clerico, qualitas illa ster tantum demonstrativè; cum, ut dictum, ex suppositione Clericatus jam elisi præservat eundem statum Ecclesiasticitatis, Lott. n. 203, restringit autem, dum hoc secundo modo dispensat, ferè gratiam suam

ad casum futuri ingressus in talem aliquam militiam tolerantem matrimonium. Lott. cit. n. 203. siquidem Pius V. in Constitut. sua superius memorata, ut Lott. n. 205. revocavit indulta omnia & privilegia concessa similibus militibus, puta S. Jacobi de Alcantara, de Calatrava, S. Stephani. S. Lazari &c. quod ad habendas retinendasque pensiones, ita ut earum milites seu fratres, sive conjugati, sive clerici, sive etiam presbyteri, nullas deinceps recipere possint pensiones Ecclesiasticas, & eas solum, quas habebant, retinere, sine facultate illas transferendi alias vero privatas dispensationes, & gratias retinendi pensiones militibus seu fratribus quarumcunque militiarum similibus, aut hospitalium ita moderatus est, ut vi earum soli tales milites non conjugari, aut bigami novas recipere, & antiquas retinere possent, & quam primum nupserint, etiam unica, & virgini, eas amittant sine facultate transferendi Lott. cit. n. 205. junctis n. 206. & 207. dum itaque Papa dispensat cum aliquo, ut professus talem militiam retinere non solum possit pensionem in statu talis militiae (quod facillime facit. Lott. n. 209.) sed etiam ut id possit, casu quo contraxerit matrimonium (dum enim hi milites ut plurimum utuntur matrimonio, solet non solum Papa contra statum hunc militare, sed & contra matrimonium in eo futurum dispensare quod ad capiendas, & retinendas pensiones, Lott. n. 210.) id intelligitur de primo matrimonio, ita ut si talis dispensatus matrimonium iteret, mox pensio ab eo habita extinguatur, Lott. n. 208. Ventrigl. loc. cit. n. 20. Gonz. gl. 11. n. 83. juxta Rotam in Placen. pens. 21. Novemb. 1596. Loquunturque Ventrigl. & Gonz. absolute, praescindendo a talibus militibus, nimirum facultatem retinendi pensionem contracto matrimonio, intelligi de contracto primo matrimonio, nisi aliud exprimat; sicuti dispensationem & gratiam illam concessam dictis militibus solere ampliari, etiam si saepe matrimonium reiterent per hanc clausulam: *etiamsi contrigerit te ad secunda, & alia plura vota transire testatur* Lott. n. 211. qui etiam juxta decis. Rotae, quam citat, in *Cesar-august. pens. 18. Jun. 1610.* tradit, quod, licet sine hac clausula per dictam dispensationem evitetur extinctio pensionis ex bigamia interpretativa ex unico matrimonio contracta (quod idem dicere velle videtur Ventrigl. dum n. 19. ait: si dispensatum a Papa, etiam si contraheret matrimonium cum quacunque muliere, censetur dispensatum, etiam si contraheret cum corrupta; inde enim nascitur bigamia interpretativa) non tamen evitaretur haec extinctio ex hac vera bigamia propter reiterationem matrimonii. Et n. 213. concludit, quod quoties Papa cum Clerico dispensat ad effectum capiendi retinendi que pensiones, non tantum quod ad assumendum statum talis militiae regularis, sed & in matrimonio; quin & in eo reiterando, si opus sit, in omnibus hisce gradibus dispensationis derogare dictae Constitutioni Piana juxta dicta a se. n. 192. Porro, dum in tali dispensatione Papa semper praeservare intendat, tam jus singulare, seu statuta specialia, vel etiam privilegia cujusque talis militiae (quibus v. g. vetatur, non quidem matrimonium, sed matrimonium initum sine consensu magni Magistri talis Ordinis; vel initum cum viduo, vel iteratum) quam jus commune concernens impedimenta dirimentia matrimonii, adjiciendo nimirum binas has clausulas: *ac etiam matrimonium juxta statuta & stabilimenta dictae militiae, quam te profiteri*

contrigerit, aut privilegia apostolica eidem militiae concessa &c. & alteram: *cum quavis muliere, nullo tamen jure tibi prohibita &c.* Dum inquam hac ratione coarctat dispensationem Papa, si talis contra statuta ordinis sui de facto tale matrimonium qualifitatum inerat, evanesceret dispensatio, & consequenter intraret extinctio pensionis saltem in eo casu, dum jus speciale, seu statutum talis militiae non tantum prohibet tale qualificatum matrimonium, v. g. iterarum, vel cum vidua; sed etiam contrahentem illud exuit omnibus privilegiis militiaribus. Castrop. de benef. d. 1. p. 11 §. 10. n. 7. Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 11. Lott. loc. cit. n. 221. junctis aliquot num. anteced. An vero idem sit, ubi statuta illa id solum prohibent, non vero eundem privant privilegiis talis militiae? negat Castrop. cum Azor. Lott. n. 221. fusè pro, & contra disputat, quem vide. Illud indubitatum, non suffragari dispensationem hanc, si contrahat de facto cum contanguinea, vel affine in gradu prohibito, Ventrigl. cit. n. 19.

6. Denique notandum, responsionem principalem non procedere, dum agitur de pensione laicali, reservata pro servitio aliquo praestito, aut praestando, comparibili cum matrimonio. Lott. l. 1. q. 42. n. 50. Ventrigl. loc. cit. n. 17. citans Garc. p. 1. c. 5. n. 105. Beltram &c.

Questio 646. An extinguatur pensio, si pensionarius, qui obtinuit facultatem eam retinendi contracto matrimonio post professionem, in dicto tali aliquo ordine militari emitteret professionem illam ante annum 16. aetatis, vel antequam novitatum expleset, & ita contraheret matrimonium?

Respondeo negativè; siquidem talis Professio non est nulla, sed valida. Tridentinum enim sess. 25. c. 15. de regular. annullans talem professionem, hos milites strictè non religiosos non comprehendit, cum loquatur de religiosis communem vitam degentibus, & veram paupertatem, & castitatem voventibus. Castrop. loc. cit. n. 4. citans Sanchez de matrim. d. 44. n. 4. Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 11. Paris. l. 6. q. 2. n. 115.

Questio 647. An habens facultatem retinendi pensionem determinato tempore post contractum matrimonium, v. g. ad annum, ante annum illum elapsum suscipiat officium, seu ingrediatur ordinem talis militiae, cui conceditur facultas retinendi pensionem, possit pensionem illam retinere, ac si nullum matrimonium contraxisset?

Respondet Castrop. cit. §. 10. n. 6. Rotam id negare in Roman. pens. 13. Martii. 1609. ed quod privilegium talis militiae sit retinendi pensionem matrimonio contracto, quo retineri ea poterat ante susceptam talem militiam; sed tunc tantum unico anno poterat eam retinere Sibi verò videri probabilius contrarium, nempe quod possit retinere illam ultra illum annum, & deinceps in perpetuum; ed quod pensio illa primitus fuerit concessa non pro limitato tempore, sed absolute; cumque extingui deberet contracto matrimonio, ea extinctio suspensa fuerit per facultatem pro uno anno post matrimonium concessam, adeoque, si intraret militiam, cui concessa pensionum prorogatio non obstante matrimonio, prorogetur quoque illius fu-

suspensio; cum superveniens militia impediatur extinctionem, quam matrimonium causare debebat, sicut si post assumptionem militiam matrimonium contraheretur. citat pro hac sententia sua Garciam,

Questio 648. An per ingressum in Religionem, vel per Professionem religiosam extinguatur pensio?

Respondeo. Per professionem religiosam extinguatur pensio clericalis, quam quis ante illam habebat super beneficio seculari. Ventrigl. to. 2. annot. 21. §. 3. n. 22. Card. de Luc. de pens. d. 44. n. 2. Tond. qq. benef. p. 3. c. 196. n. 9. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 8. Garc. p. 1. c. 5. n. 114. (qui duo postremi id quoque extendunt ad professionem tacitam) contra Rebuffi, de Pacif. poss. n. 177. dum is voluisse videtur, quod pensio durante vita Regularis debeat monasterio pro alimento religiosi, quod Tond. loc. cit. n. 12. ait, intelligendum de pensione temporali data in stipedium pro aliquo ministerio, aut servitio Ecclesie praestito, aut praestando, cujus servitii capax sit religiosus. De cetero

2. Ampliatur responsio primò; ut procedat etiam quò ad professionem factam in Ordine religioso militari. Tond. loc. cit. n. 15. Castrop. loc. cit. loquentes expressè de religioso Ordinis S. Joannis Hierosolymitani. Ventrigl. loc. cit. Corrad. pr. benef. l. 6. c. 1. n. 29. ponens formam dispensationis, quæ egeat tales milites religiosi. contra Sanch. in decalog. l. 7. c. 29. n. 103. apud eund. Tond. De militibus verò regularibus non propriè religiosi, quia contrahere possunt matrimonium, dictum satis *quest. preced.*

3. Limitatur è contra responsio primò, ut non procedat de religiosi societatis Jesu, hi enim sicut bona alia retinere possunt post emissam absolutò novitatu vota simplicia (per quæ efficiuntur non minùs verè religiosi, quàm Professi) ita etiam pensiones ecclesiasticas prahabitas. Ventrigl. loc. cit. n. 23. Castrop. loc. cit. hinc expressè rectè advertit Sanch. in decalog. l. 7. c. 29. n. 10. per vota biennii facta à religioso societatis Jesu non vacare pensiones, sed eas possidere posse, interim dū professionē, vel vota coadjutorum formatorum emittunt. Et sic expressè habetur in Epitome Institutum Societatis. p. 1. c. 6. §. 5. §. 3. tempus, quo permittitur bonorum possessio, est quadriennium, in cuius prorogatione nulli, praterquam Generali dispensare licet, pensiones tamen Ecclesiasticæ similiaque generum horum, quæ verè personalia sunt, & super nostrorum personis constituuntur, quibus absolutè, & in solidum abdicare se nostros non expedit, Patris nostri iudicio distribuenda erunt, ita ut nulla talium administratio apud illos maneat &c. Desumpta sunt hæc verborenis ex Decreto 17. Congregat. general. 7. §. 4. unde jam aliter hac in parte loquendum de pensionibus religiosorum Societatis Jesu, quàm de eorundem beneficiis, & non inferendum à beneficiis ad pensiones (uti perperam facit Tond. loc. cit. n. 22. dicens, id probari à Sanch. in decalog. loc. cit. n. 101. nimirum, quòd, sicut retinere nequeunt beneficia, ita nec pensiones, uti & è contra Ventrigl. dicens, posse illos retinere beneficia, & pensiones) siquidem circa beneficia ecclesiastica, quæ nostri ante ingressum in Societatem habent, statuitur decreto 5. Congregat. general. 5. ut finito probationis biennio, priusquam vota simplicia scholasticorum emittant, ea omnino resignent, non obstante Canone 1. Congregat. 1.

4. Limitatur secundò responsio, ut non extinguatur pensio, si ex tenore literarum constaret, talem fuisse mentem Papæ, ut pensio non obstante professione deberetur. Tond. loc. cit. n. 13. qui etiam n. 14. subiungit ex Corrad. pr. dispens. Apost. l. 6. c. 1. n. 37. quòd Papa in talibus dispensationibus, quæ conceduntur religionis professis, concedere soleat pensiones sub titulo administrationis, & sub potestate sui Superioris. Item addit n. 16. ex eod. Corrad. loc. cit. n. 38. quòd, si religiosus dispensatus ad beneficium sæculare illud dein resignet cum reservatione pensionis, non egeat novà dispensatione ad obtinendam pensionem; cum ea pensio subrogetur loco beneficii resignati, licet dicat Corrad. Officiales Romana curia tenere, quòd egeat novà dispensatione.

Questio 649. An, & qualiter extinguatur pensio per promotionem ad Papatum?

Respondeo negativè, seu per assumptionem pensionarii ad Papatum non extinguatur pensio ab eo habitam. Lott. l. 1. q. 4. n. 1. Ventrigl. to. 2. annot. 11. §. 3. n. 36. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 4. n. 15. contra Gabriel. conf. 200. n. 2. l. 2. Hojedum de incompat. p. 1. c. 1. n. 12. quibus inhaerent Garc. p. 1. c. 5. n. 113. Paris. l. 2. q. 1. n. 9. (qui etiam dicit, hanc suam opinionem esse communem) Gratian. discep. for. c. 269. à n. 13. & alios passim, quorum sententiam non esse in praxi receptam asserit Corrad. loc. cit. Responsionem probat Lott. evertendo bina fundamenta, quibus nititur Gabrieli: nimirum quòd sicut per assumptionem ad Episcopatum expirat pensio; & quòd cessante causà reservatæ pensionis, quæ est sustentatio pensionarii, cesset pensio. Ad primum enim dicit Lott. loc. cit. n. 7. quòd de jure communi non extinguatur pensio per assumptionem ad Episcopatum, de quo paulò pòst; & ut ait n. 10. dato hoc, non procederet adhuc illatio ad assumptionem ad Papatum, cum nequeat esse lex ultra scripta Dei Vicario; & licet Princeps profiteatur, si velle vivere secundum leges. l. digna vox. c. de ill. id tamen ad rem non facit; cum hic quaratur, an extinguatur pensio ipso jure ex facto promotionis ad Papatum, quod necessariò supponit coactionem ex parte legis; si enim accederet voluntas ipsius Papæ habentis pensionem suam pro extincta, resultabit quidem extinctio ex voluntate ipsius; at non ex ministerio legis eum cogentis, pro quo citat D. Tho. 1. 2. q. 96. a 5. ad 3. Felin. in c. 1. n. 25. de constitut. Ad secundum ait n. 1. juncto n. 11. id factum esse, quòd cessante causà illà extrinsecà rei res jam constituta in esse pereat, & quòd cessante dictà causà finali alimentationis, tum demum cesset reservatio pensionis, si dicta causà cesset, seu non sit tempore ipsius concessionis gratia pensionis, ita ut exinde causetur error in concedente, & mentis seu voluntatis defectus. Confirmat eandem responsionem Lott. n. 14. ipso facto summorum Pontificum juris prudentissimorum, qui pensiones vel exegerunt per totum Pontificatum, vel eas in personas sibi bene visas transtulerunt, quod non fecissent, si vel suspicati essent, id aliquo modo contra jus, aut rationem esse, quod satis fuit indicasse suis successoribus, dum Principes non imponunt leges suis successoribus, sed exempla, juxta cit. l. digna vox. & ibi gl. v. indicamus.

Questio

Quaestio 650. An extinguatur pensio per assumptionem pensionarii ad Cardinalatum?

Respondeo negativè. Card. de Luc. de pens. d. 75. n. 4. dicens, hodieum cessare omnem super hoc difficultatem ob Constitut. Sixti V. 79. de qua etiam Tond. sr. de pens. c. 79. n. 29. quâ declaratur, per promotionem ad Cardinalatum conferri vacare solum ea, quæ Cardinalitiz dignitati repugnare videntur, ut sunt Canonatus, & dignitates, aliæque beneficia residentialia, servitium personale in choro, vel Ecclesia annexum habentia, non autem simplicia, & consequenter multò minus pensiones. Sic quoque consuetudinem esse, ut promoti ad Cardinalatum, exceptis officiis (intellige, vacabilibus Romanæ curiæ, quæ dum excipit Urbanus VIII. in Constitutione sua, firmat regulam in non exceptis, adeoque retentionem reliquorum. Card. de Luc. loc. cit. n. 8.) nihil amittant de beneficiis, & pensionibus, imò nec de Episcopatibus, & aliis, quæ jam obtinebant, ait idem Card. loc. cit. n. 9. ex Paris. de resign. l. 3. q. 1. n. 67. & seq. qui quamvis ibi dicat, introductum consuetudine, ut Papa ferè in omnibus promotionibus concedat retentionem obrentorum promotis ad Cardinalatum; Card. tamen De Luc. loc. cit. n. 8. tradit, hanc retentionem pensionis eis competere independentè ab indulto aliis concedi solito retinendi incompatibilia, sive tale indultum speciale ad hanc retentionem non requirit.

Quaestio 651. An, & qualiter extinguatur pensio per promotionem ad Episcopatum?

Respondeo extinguatur in hoc casu pensiones, tenent communiter omnes. Card. de Luc. de pens. d. 75. n. 2. Ventrigl. to. 2. annot. II. §. 3. n. 32. Verùm, quantum est de jure communi, non extinguatur per hoc pensiones, sed solum ex stylo Curie, in vim cujusdam Extray. Julii II. quam anno 1520. Leo X. expressè innovavit Constitutione sua, quæ est in Bullario 36. decernendo, pensiones hujusmodi extinguatur, nisi in ipsamet cedula consistoriali desuper fuerit dispensatum. Quam Leonis Constitutionem confirmavit Clemens VII. Anno 1524. Constitutione sua 8. Hinc cessante hoc jure singulari, nulla est incompatibilitas inter Episcopatum, & pensiones. Card. de Luc. de pens. d. 43. n. 2. d. 58. n. 11. Lott. l. 1. q. 4. n. 7. 8. & 9. citans Hojed. de incomp. p. 2. c. 4. n. 4. & 5. Valenzuel. conf. 51. n. 41. & Rotam decis. 454. n. 9. p. 1. Divers. contra Gig. de pens. q. 56. Ferret conf. 13. n. 4. Verall. decis. 303. n. 1. & 2. p. 2. Gabr. conf. 200. l. 2. Quibus inhæret Garc. p. 1. c. 5. n. 11. dicens ex eod. Gabriele, sic styllum inveteratum habere, qui facit jus. Item Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 7. Tond. qq. benef. p. 2. c. 1. §. 4. n. 102. Quos Lotterius ait, moveri falsâ imaginatione, dum æquiparant, & ideo confundunt pensiones cum beneficiis simplicibus, de quibus tantum loquitur textus c. cum in cunctis. de Elect. ut expressè facit Castrop. loc. cit. dum ait: extinguatur pensio per promotionem ad Episcopatum, quia per hujusmodi promotionem beneficia vacant. De cetero

2. Limitatur responsio primò: ita ut neque de jure communi, neque vi dictarum Constitutionum hæc extinctio pensionum se extendat ad Episcopos solum titulares in partibus Infidelium, dum

eorum Episcopatum possessio, & administratio non obtineretur. Card. de Luc. de pens. d. 43. n. 2. & d. 75. n. 2. Sic quoque non extinguatur pensio per adeptionem unius ex sex illis Episcopatibus Romanæ vicinis, seu Cardinalitiz, utpote annexis ipsi Cardinalatui cum qualitate ancianitatis, & optabilitatis, utpote qui, dum non obligant ad residentiam (ut ultra plurimum sæculorum observantiam à Congregatione ad hoc specialiter deputata ab Alexand. VII. declaratum) sicut compatibles sunt cum alio Episcopatu actuali, beneficiis, & Commendis monasteriorum, ita multo magis cum pensionibus, tradit Card. de Luc. de pens. d. 58. n. 10. & 11. Hinc

3. Limitatur secundò: ut etiam in Episcopatibus actualem administrationem habentibus, ad hoc, extinguatur pensio, non sufficiat sola promotio, nisi concurrat consecratio, & adeptio possessionis, quia spectatur quòd ad hoc magis effectus, quam ipsa dignitas. Card. de Luc. cit. d. 43. n. 2. Ventrigl. loc. cit. n. 32. citans pro hoc Gratian. disp. for. c. 296. n. 1. & seq. quamvis velint alii apud eundem Ventrigl. quòd vacent pensiones prius post consecrationem susceptam ante trimestre datum ad eam suscipiendam, vel post trimestre illud, etiam non suscepta consecratione. De quo vide dicta suprâ, ubi de vacatione beneficiorum per promotionem ad Episcopatum, & huc applica.

4. Limitatur tertio: nisi accedat indultum super retentione pensionum. Card. de Luc. de pens. d. 75. n. 2. Ventrigl. loc. cit. n. 33. Quòd tamen indultum non suffragatur pro translatione pensionis, sive non intelligitur cum facultate translationis (etiam dum hæc facultas tali promotò competeat ante promotionem, ut expressè Ventrigl.) nisi fuerit specialiter expressa; cum translatio, utpote magis odiosa, quam retentio, speciali notâ sit digna. Ventrigl. loc. cit. n. 33. Card. de Luc. cit. d. 75. n. 3.

Quaestio 652. An extinguatur pensio per promotionem ad Abbatiam?

Respondeo: De Abbatia adepta, per quam priora beneficia vacant, idem, quòd de promotione ad Episcopatum circa extinctionem pensionum, sentiunt Garc. p. 1. c. 5. n. 112. Azor p. 2. l. 8. c. 10. q. 2. Sanch. in decalog. l. 7. c. 29. n. 2. & 8. Gig. q. 57. Gabr. conf. 200. l. 2. apud Castrop. loc. cit. n. 8. quamvis, ut Garc. id durum videatur Hojedæ de incomp.

Quaestio 653. An extinguatur pensio promoti per non expeditionem literarum super retentione pensionis. Item an ea extinguatur, dum super ipsa reservatione pensionis non fuerunt expedita literæ?

Respondeo ad primum: teneri promotum expedire literas Apostolicas super gratia retentionis pensionis cum Episcopatu, juxta quòd Constitutum à Sixto IV. & Julio II. pro ut referitur in Constitutione Leonis X. & Clem. VII. supra citatis, ita ut si promotus expeditis literis promotionis capiat possessionem Ecclesiæ, non expeditis literis super gratia retentionis pensionis, extinguatur pensio, tradit Ventrigl. loc. cit. n. 34. Lott. l. 1. q. 37. n. 14. & 15. Quòd si autem promotus impetravit Breve de capienda possessione Ecclesiæ ante expeditionem literarum promotionis, cum decreto annullativo promotionis, nisi infra tot menses

menses dictas literas expediret, in vi hujus Brevis possessionem acceperit, non tenetur sub pena extinctionis pensionis literas expedire supra gratia retentionis, nisi una cum ipsis literis principalibus super promotione. Ventrigl. cit. nu. 34. Lotr. cit. q. 37. an. 8. Non tamen tenetur expedire literas super retentione pensionis, qui permutavit Episcopatum; cum ista obligatio locum non habeat in permutationibus Episcopatum. Ventrigl. n. 35. Lotr. an. 24.

2. Respondeo ad secundum: Indubitatum esse, extingui pensionem, dum pensionarius ante expeditionem literarum exegit pensionem, ob decretum annullativum, adungi solitum in concessione pensionis. Card. de Luc. de pens. d. 71. nu. 1. juxta dicta à nobis supra. Verumtamen, an pariter extingatur pensio ob aliud decretum annullativum, adungi quoque solitum, si litera super reservatione pensionis non expeditur intra 6. menses, subdubitat, & in utramque partem rationes afferit idem Card. cit. d. 71. Nam etsi ex hujusmodi decretorum non implemento, seu contraventione resultet irritatio gratiae juxta communem, & plures Rota decisiones, & in specie juxta Tond. in tr. de pens. c. 37. in fine. apud Card. de Luc. loc. cit. n. 2. Verumtamen, cum hujusmodi decretum super expeditione literarum non adjiciantur pro substantia, & perfectione gratiae, sed pro interesse Officialium, ob emolumenta ipsis à talibus expeditionibus resultantia, poterunt tales Officiales, & Interessati, in quorum gratiam dictus terminus 6. mensium isti expeditioni praefixus est, renunciare juri suo, dictumque terminum prorogare, pro ut habere dicitur styli Dataria, & Cancellaria. Card. de Luc. loc. cit. n. 3. Pro cujus styli substantia servire posse hanc non incongruam rationem, nimirum, quod etiam contra Apostolicas Constitutiones, quarum vis non pendet à populorum usu, detur tamen non usus in Curia ob Papae tolerantiam, ait. Card. de Luc. ibid. n. 6. Et quamvis de hoc ipso principaliter disputando in contrarium respondere deberet, posse tamen à pensionario, qui neglexit expedire dictas literas, adduci saltem in excusationem sufficientem pro evitanda extinctione ex recepta propositione: quod consuetudo, quamvis mala, & quae reprobare meretur, in penalibus excuset juxta plenè deducta per Farinac. q. 95. Berojum. conf. 190. l. 3. Vermigl. conf. 159. n. 40. ait Cardin. de Luc. loc. cit. n. 7.

3. In contrarium verò facit regula communis, quod Cancellaria Officiales alterare non possint decreta Apostolica, vel substantia gratiae, & quod praemissa potius procedant, ubi agitur de incurrendo privationem beneficii jam obtenti, quod imponat penam formalem exigens delictum positivum cum dolo, & culpa inexcusabili, ita ut ad illam privationem evitandam sufficiat qualibet excusatio; secus autem sit ad effectum praesentis controversiae super reservatione pensionis, ut illa exigi possit; cum ita non adimplendo decretum, sit potius non adimplere conditionem emolumentum obrinendi, seu juris quaerendi, ad quem effectum sufficiat ipsum non adimplementum de facto. Card. de Luc. num. 4. & 5. Unde consideratis hisce, ait idem, se reflectendo ad veritatem, maturum efformare de super judicium adhuc non potuisse, sed expectari Rota judicium, praesertim, cum dicti Officiales Cancellariae, & Expeditores

vehementer instarent super dicti styli, quem esse certum, & notorium supponebant, observantia.

Quaestio 654. An pensio extinguatur, dum Pensionarius assequitur beneficium gravatum pensione, vel aliud beneficium?

1. Respondeo ad primum: Extingui pensionem in hoc casu, cenfer Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 13. ed quod tunc cesset jus percipiendi ex alieno beneficio, sicut cessat usufructus proprietate rei acquisita. l. si tibi fundi. ff. quibus modis extinguatur usufructus. Dicit autem, non sufficere, ut pensionarius beneficium obtineat (intellige, de facto tantum, sicut non sufficit ad amittendum, quod usufructuario legetur proprietates ejusdem fundi, si proprietates hac ad alium, quam legantem pertinebat. Econtra Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 7. sentire videtur, non extingui in hoc casu pensionem; ed quod, si extingueretur, nunquam revivisceret sine auctoritate Superioris de novo eam reservantis; sed potius dicendam consolidari cum beneficio, ut usufructus solet quandoque cum proprietate continuari, ita ut tunc quamdiu consolidata est, sopita tantum, & non extincta censetur; unde si pensionarius ille privaretur suo beneficio, in quo constituta pensio, remaneat tamen illi pensio, seu jus, & potestas petendi pensionem à possessore illius beneficii. Quod si jam pensionarius iste adeptus illud beneficium, dimittat illud denuo, remansuram illi pensionem eidem beneficio impositam, si necessitate compulsus faciat illam dimissionem; ed quod alius, qui in eo jus praetendebat, intentatà lite illud evicit, astruit idem Azor ex Gig. de pens. q. 49. Quae admodum contingit in usufructuario. l. Dominus. ff. de usus. & quemadmodum quis utatur, ubi dicitur: Si usufructuario fundi proprietates per dominum legata fuerit, & demum usufructuarius illam fuit coactus restituere, tanquam ad alium pertinentem, videlicet ad eum, qui egit querelam inofficiosi testamenti, & obtinuit; tunc usufructus manet apud restituentem proprietatem, apud quem prius fuerat &c. admittit hoc ipsum facile Castrop. dum rectè dicit, non extingui pensionem per obtentionem istius beneficii, dum hac est obtentio de facto tantum, & non de jure. Econtra, ut idem Azor ex eod. Gig. dum talis (utpote habens verum jus in illo beneficio) dimittit illud liberè, seu sua sponte, non remanebit dimittenti pensio (intellige, nisi de novo illa ei conferatur) sed extinguitur illa; quemadmodum de usufructu dicitur in l. cum filius. ff. de legatis. ubi si dominus fundi, cujus usufructus erat alterius, illum usufructuarium suum universalem heredem instituat, & illum fundum Titio leget, haeres usufructu non retento legatario consignare debet.

2. Respondeo ad secundum: Pensionario obtinente aliquod beneficium, non extingui praehabita ab eo pensionem alteri cuidam beneficio impositam, quia pensio est compatibilis; cum jura non prohibeant habere simul pensionem cum beneficio, tradit Azor. cit. loc. q. 8. citans Gig. de pens. q. 50. Verumtamen vide dicta supra, ubi de incompatibilitate desumpta ex jure naturae plurium beneficiorum inter se, vel pensionum inter se, vel pensionum cum beneficio, dum pensio sola, vel solum beneficium sufficiens est ad congruam sustentationem.

Quaestio

Questio 655. An cessante necessitate pensionarii, cesset pensio. Item an cesset pensio reservata in favorem alicujus Collegii pro fundatione, ubi illi supervenit congrua provisio?

Respondeo ad primum: Loquendo de pensione proprie tali, seu imposta per Papam; etiamsi causa alimentorum in, vel ob quam fuit reservata ob quascunque partes pensionario divitias evanescat, pensionem tamen minimè extingui; eò quòd tunc demum extinguatur, si vel materia illius (quales sunt fructus beneficii, super quibus imposta pensio, & in quos actio realis dirigitur. Lott. l. 1. q. 41. n. 14.) pereat, vel reservatur ejus forma (qualis, ut Lott. *ibidem* est concursus ille consensus titularis, & voluntas Papæ) cum hæc sint causa intrinsecæ, & essendi; illa autem causa alimentorum sit causa extrinsecæ seu finalis, resque non pereat, pereunte hac causâ extrinsecâ, sed illis intrinsecis. Lott. *loc. cit.* n. 1. citans Bald. in *prohm. decretal. rex pacificus. n. 51.* Quid verò sit ex alio capite, nempe, incompatibilitatis, dum cessat illa causa alimentorum ex obviente eidem pensionario beneficio ad honestam illius sustentationem sufficiente, resolvendum ex dictis supra. *loc. cit. q. preced. in fine.* Quòd, si etiam sermo est pensione minus proprie tali, quam Episcopus imponere potest ipsi personæ beneficiari expirantem cum ejus vita ad sustentationem alicujus pauperis scholaris, illam extingui seu cessare cessante illâ necessitate, probabilius sibi videri ait Card. de Luc. de *pens. d. 40. n. 6.*

2. Respondeo ad secundum: Neque in eo casu extingui seu cessare pensionem, dum in reservatione id specialiter expressum non esset, sed absolute, & simpliciter imposta pensio pro fundatione talis Collegii. Siquidem de potestate Papæ absoluta gravandi Ecclesias, etiam perpetuis pensionibus dubitandum non est; voluntas autem illius super hoc in præsentè casu est clara, dum aliud non exprimitur. Card. de Luc. de *pens. d. 77. per tot. præcipue n. 4.* De cetero, dum indicta forrè contributio per Papam Clero de beneficiis pro sustentatione Seminaris, eam contributionem cessare, cessante dictâ necessitate, libenter admittit idem Card. *loc. cit. n. 5.* Verùm illa contributio, ut ille ait, longè quid diversum est à pensione imposta super certo beneficio simpliciter, ac perpetuo.

Questio 656. An extinguatur pensio, dum mutatur, vel alteratur beneficium, cui imposta, v. g. dum Ecclesia, cui imposta pensio, de simplice sit Parochialis, vel Collegiata, vel etiam de Regulari, vel seculari Collegiata sit Cathedralis?

Respondeo negativè. Lott. l. 1. q. 42. n. 1. Card. de Luc. de *pens. d. 67. n. 3.* citans Corrad. in *pr. benef. l. 2. c. 15. n. 101.* &c. eò quòd hujusmodi immutationes status, quoties expressè contrarium non disponitur, non præjudicent juribus tertii cum ipsa immutatione compatilibus juxta regulam, de jure tertii non tollendo. Card. de Luc. *loc. cit.* Et id, quod Papa in reservatione pensionis contempletur, sunt solummodò fructus beneficii, eorumque quantitas, non verò duratio illius qualitatis, quam tunc habebat beneficium; dum autem illud, quod Papa contempletur, perseverat

in suo esse, parum refert, quòd in alio contingat alteratio. Lott. *loc. cit.* qui etiam n. 2. id ipsum confirmat ex eo, quòd, dum Parochialis, ex qua quis percipiebat partem funeralium ex privilegio, erigitur in Collegiatam; inde non sequatur amissio dicti privilegii, sed potius illud præservetur, pro quo postremo citat *de off. unic. n. 3. de sepult. in antiq.*

Questio 657. An pensio reservata alicui habenti certam qualitatem expirat cessante dictâ qualitate?

Respondeo primò: Dum ea qualitas non est causa concessionis pensionis, cessante dein ex intervallo illâ qualitate, non semper expirat pensio. Card. de Luc. de *pens. d. 2. n. 3.* ostendens id in milite Lauretano ex privilegio illi militie concessio, capaci pensionis, non obstantè statu seculari, etiam matrimoniali; dum enim tali non Clerico reservatur pensio (non solita alias reservari nisi Clericis, vel talem militiam habentibus) cum expressione seu narratione, quòd reservatarius esset miles Lauretanus, habente seu supplete hac qualitate talis militie in hoc casu vicem Clericatus, pensio non cessaret cessante dictâ militiâ, dum interea iste pensionarius Clericatum suscipisset; hoc enim suscepto opus non erat, qualitatem illam aliam perdurare; cum ea non esset principalis, & finalis causa reservationis, sed solum enunciabatur pro habilitatione, eo modo, quo enunciari solet Clericatus.

2. Respondeo secundò: Quin etiam, si talis qualitas fuisset causa concessionis pensionis, ea adhuc non cessaret, cessante illâ qualitate; quia adhuc non foret causa durationis istius concessionis, ex eo, quòd cessante causâ, non statim cesset effectus consummatus, & semel perfectè in esse deductus, sitque magnum discrimen inter causas fiendi, & causas essendi, ut dictum *quest. ante hanc 2.* & in illis causis fiendi non consideretur earum perseverantia; sed sufficiat pro eo tempore, quo actus factus est, eam fuisse. Card. de Luc. *loc. cit. n. 3.* exemplificans id ipsum *n. seq.* casu pensionum reservatarum ad favorem Cardinalis, in quibus probabiliter dici solet, reservationem principaliter factam intuitu dignitatis hujus, nempe ad illius decorem sustinendum; & tamen, si talis, absque eo, quòd matrimonium contrahat, aut statum alium incompatibilem assumeret, dimitteret Cardinalatum, remanendo Clericus, aut in alio statu capaci pensionum, non per hoc amitteret pensionem præhabitam, eò quòd dignitas illa Cardinalitia fuit causa fiendi, idè què non remaneat causa præcisa essendi.

Questio 658. An, & qualiter cesset pensio per mortem Papæ eam concedentis, præcipue, dum concessio pensionis conditionata est, & moritur Papa, eam concedens, dictâ conditione adhuc pendente, seu necdum impleta?

Respondeo primò: Dum reservatio pensionis semel est in esse deducta, seu simpliciter, & absolute concessa, moriente dein Papâ, qui eam concessit, non extinguitur. Lott. l. 1. q. 41. n. 1. cum communi.

2. Respondeo secundò: Dum quidem ipsa gratia reservationis necdum est in esse deducta, concessa

Essa tamen est alicui gratia, per quam committitur assignatio, seu reservatio certae pensionis in partibus, huiusmodi gratia non expirat morte Papae concedentis, re adhuc integrâ, seu dictâ commissio- ne necdum executâ; sed Executor seu Commissarius poterit ad illius executionem procedere; quia in isto casu gratia de pensione est iam facta per Papam, licet illius reservationem Executori in partibus committat. Garc. p. 6. c. 2. num. 309. citans Gig. de pens. q. 91. Guttier. qq. Can. l. 2. c. 17. nu. 5. Sanch. de matrim. l. 8. d. 28. n. 88. &c. Quemadmodum, ut tenent iidem AA. gratia, seu mandatum de providendo in forma dignum, nullo modo expirat morte Papae concedentis, re integrâ; sed adhuc potest Executor ad illius executionem procedere; eod quod, ubi mandatur provideri certa persona de beneficio certo vacante, gratia dicitur facta, ex quo saltem habet jus ad illud. Garc. loc. cit. n. 300. Si verò committatur assignatio pensionis incertae, nempe quantitatis, quae videbitur Executori, expiraret iuxta c. si cui nulla. de prob. in 6. quia tunc non esset gratia facta, ex quo non est de certa, & determinata, sed faciendâ. Garc. loc. cit. n. 310. Quemadmodum etiam contingit, ubi mandatum, provideri certa persona de incerto beneficio vacaturo. Garc. n. 301. citans Gonz. gl. 12. nu. 42. Cuchum, in institut. major. l. 1. tit. 7. nu. 50. Sed & videtur quoque applicandum praesenti materiae de pensione, quod tradit Garc. loc. cit. n. 305. juxta Kotam in Callaguriz. expectativa. 1. Jul. 1592. nimirum, quod gratia ad beneficium vacaturum incertum non expirat morte Papae ante vacationem, etiam re integrâ, quando Papa non committeret Executori provisionem, sed ipse conferret ex nunc prout ex tunc; eod quod tunc gratia fit facta. Item quod tradit n. 304. citatis Sanch. Gutt. ubi ante. nempe, quod, dum mandatum, provideri alicui de certo beneficio cum cognitione causae, & citatione partis, non expirat adhuc gratia, nec Executorum potestas tanquam accessoria ex c. si super gratia. de offic. deleg. in 6. utpote quod procedit non solum in Executore mero, sed etiam in mixto.

3. Respondeo tertio: Dum gratia pensionis verè conditionalis est, expirat per mortem Papae concedentis securam ante conditionis purificationem; eod quod gratia conditionalis ante conditionis eventum nullum jus, neque in re, neque ad rem tribuat, utpote imperfecta perfectionem expectans à purificatione conditionis, sive quod fieri, seu perfici dicitur gratia non de tempore data, sed de tempore purificatae conditionis, juxta c. si pro te. de rescrip. in 6. & clem. unic. de concess. prob. & consequenter impossibilis remanet gratia perfecta ob deficientiam personarum, quae necessariae sunt ad perficiendum actum, ut Gabr. conf. 186. l. 1. Ita Card. de Luc. de pens. d. 1. nu. 13. 14. citans pro eo, quod gratia adhuc imperfecta expirat per mortem Papae eam concedentis securam ante conditionis purificationem, Garciam p. 6. c. 2. n. 304. (ubi tamen is nihil de gratia imperfecta ob non purificatam conditionem, sed solum; & quidem ex mente aliorum, nempe Gigas. Flores, Mandos. volentium expirare gratiam, uti & Executoris potestatem Papa mortuo, re integrâ, dum mandatum, alicui provideri de certo beneficio cum cognitione causae) Sanch. de matrim. l. 8. d. 28. nu. 86. & seq. Fontanell. de part. claus. 4. gl. 13. nu. 43. & seq. Et quamvis gratia illa obtineret

8. Leuren. Veri Benef. Tom. III.

clausulam: ex nunc prout: supposito tamen, quod sit conditionalis, & imperfecta, nihil operatur; quia virtus retrotractiva, quae huic clausulae conceditur, bene procedit, quando extrema sunt habilia; secus autem est, ubi res devenit ad statum, à quo incipere non potest. Card. de Luc. loc. cit. num. 20.

4. Respondeo quarto: Dum gratia pensionis verè conditionalis non est, quantumcunque appareat talis, ut dum non substantia gratiae collata ad tale vel tale tempus, sed solum ejus executio ad illud tempus dilata, v. g. dum reservati alicui fructus omnes beneficii, alteri reservatarii fructuum in, seu post mortem talis reservatarii fructuum, Papae concedente interea mortuo, non extinguitur dicta pensio; nam gratia illa non est conditionalis, & imperfecta, expectans perfectionem ab illa futura cessatione reservationis fructuum per mortem illius reservatarii, sed ab initio pura, & perfecta, dilata solum ejus executione ad illud tempus, quemadmodum contingit in materia donationis effectum prius sortitura post mortem donatoris, vel alterius. Card. de Luc. loc. cit. n. 22. citans Rotam in Burgens. pens. 1580. in Salmant. pens. 16. Feb. 1592. in Casar. augst. pens. 31. Jan. 1656. Quibus sustinetur, reservationem pensionis effectum sortitura post alteram pensionem cessatam, esse, & dici puram & perfectam ab initio; idemque dicitur de gratis illico perfecta, quamvis executio seu effectuatio ad illud tempus dilata esset; eod quod vivente Papae concedente non fuisset expedita in ea forma, quae ejus perfectionem denotet; unde propterea Papa successor expeditione concedit in ea forma, quae dicitur: rationi congruit: quae non substantiat gratiam, sed illi iam validae & perfectae tribuit executionem. Confirmat hæc ipsa pluribus idem Card. à n. 23. Primum in gratia expectativa, quae etsi concessa pro quando per cessum, vel decessum possessoris beneficium vacaverit, adhuc tamen dicitur gratia perfecta ab initio. Secundò in Coadjutoria cum futura successione, & in unione beneficii, quae etsi fiat de beneficio pleno sine prejudicio possessoris cum clausula: si, & postquam per istius cessum, vel decessum vacaverit: non tamen dicitur Conditionalis, cujus substantia ad talem casum dilata sit, sed perfecta, dilata solum executione. Ideoque secunda morte Papae, vel Episcopi viventis, antequam casus ille fiat, nunquam dubitatur de validitate, & perfectione gratiae, sed quaestiones frequentius, quae desuper fiunt, sunt occasione regulae revocatoriae unionum effectum nondum sortitarum, quae fieri solet per Papam successorem. Tertio in usufructu, quem Dominus fundi praeventivè concedit alteri, pro quando evenierit mors praesentis usufructuarii. Quarto in ipsa pensione, quam Papa potest super eadem Ecclesia simultaneè concedere pluribus, ita ut prius eam obtineat unus, & dein alter. Quintò in facultate transferendi pensionem, quae passim exercetur post mortem concedentis, cum tamen in actu translationis nova pensio efformetur.

5. Neque his obstat, quod dari non possint eodem tempore ejusdem rei duo domini, vel possessores; coaequale jus habentes in solidum, substantia autem pensionis resideat in fructibus, qui sunt ejus subiectum, adeoque implicare videatur, ut vivente reservatario omnium fructuum, alter pensionarius jus perfectum, ac de praesente habere possit, cum idem jus uniforme competere nequeat

Et

pluribus

pluribus circa idem, sed bene difforme, uni de præfente, alteri de futuro; vel eodem tempore, diversis tamen respectibus compatilibus. Nam hæc ratio impossibilitatis habendi jus in solidum circa idem locum non habet in pensionibus, dum imprimis neque reservatarius fructuum, neque pensionarius habeat dominium fructuum, super quibus hoc onus impositum; sed illud in solidum fit penes titularem, habentem onus ex eorum valore pensionem alteri præstandi, neque etiam utrumque illud onus sit contemporaneum seu simultaneum, ita ut eodem tempore solvenda sit pensio, & fructus ad alium, nempe reservatarium illum, spectent: Sed detur hic distributio compatibilis, etsi enim fructus sint subjectum pensionis, tale tamen sunt in genere, & non in specie, ita ut non præcisè fructus illius anni sint subjectum illius pensionis; quia aliàs pro pensionibus decursis non competeret actio supra fructibus futuris, & contra successorem. Ac proinde eodem modo, quo possidens fundum capacem, cujus ususfructus ad alium spectat, vel gravatum censu vitalitio annuo, non prohibetur imponere super eo ex nunc validè, & perfectè novum censum sortiturum effectum ex tempore, quo cessante usufructu, vel censu illo vitalitio, fundus remanebit capax, & ex ejus fructibus alter census solvi poterit; ita etiam constitui potest præter reservatarium omnium fructuum alius pensionarius, vel duo simul pensionarii super fructibus ejusdem beneficii.

Questio 659. An, & qualiter extinguatur pensio, si non solvantur termini in vita titularis?

Respondeo: pensio voluntaria, seu de consensu ex decreto in ea apponi solito ad obviandum fraudibus, nisi verè, & effectivè, non autem simulate, vel per solam confessionem titularis, qui pensioni consensit, soluta quò ad omnes terminos, omnino corrumpit. Card. de Luc. de pens. d. 5. nu. 4. Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 101. juxta dicta aliquoties in antecedentibus.

Questio 660. An, & qualiter non servata forma in translatione pensionis, ea extinguatur?

Respondeo: Dum forma ordine in literis facultatis transferendi præscripta non servatur, v. g. non præcedit ejus extinctio vel cassatio &c. ipsa translatio ipso jure est nulla. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 6. nu. 5. 6. & 7. Lott. l. 1. q. 40. nu. 42. nihilque actum censetur: & dum hac ratione, nempe ratione non observantia formæ, vel etiam aliunde pensio nova, seu secunda non assignatur validè, nec cassatio tenet; ac proinde quoties in translatione datur vel præscribitur modus, eo non adimpleto, pensio prima non potest dici extincta, nec à transferente jus abdicatum. Corrad. loc. cit. Neque dici potest, pensionem factà ex parte transferentis cassatione extingui, & dein non subsequatà legitimè reservatione eam reviviscere; cum pensio semel extincta, ut Corrad. loc. cit. nu. 6. dicens esse communem regulam, non reviviscat. Quemadmodum etiam, ut idem Corrad. decisum ait à Rota decis. 446. n. 1. diversè, illud, quòd jus non abdicatur à resignante, nisi irrevocabiliter beneficium acquiratur resignatario, procedit pari modo in translatione pensionis. Atque ita datà nullitate unius ex his actibus correspectivis, corrumpit & alter.

An verdin penam non servatæ in hac translatione forma extinguatur, nullibi expressum reperio.

Questio 661. An, & qualiter extinguatur pensio ex persona reservatarii fiduciarii, item ex persona Commodatarii, dum nimirum pensio reservata in caput unius ad commoditatem alterius; de qua fiduciaria reservatione dictum supra.

Respondeo ad primum primò: Per consensum hujusmodi Confidentiarium in præjudicium commodatarii pensio cassari non potest, cum substantia pensionis verè in Commodatario magis residere videatur, quàm in tali reservatario, qui fiduciariè solum nomen ita accommodatè dicitur. Card. de Luc. de pens. d. 68. n. 19. Ita expressè tenet Lott. l. 1. q. 42. n. 15. ubi sic ait: iste fiduciarius per constitutionem talis Procuratoris irrevocabilem transtulit ipsam commoditatem in alium, utique tota in eundem translata censetur utilitas per hujusmodi mandatam, & actiones directæ remanent penes fiduciarium, hinc prorsus inefficaces, & inutiles, ac proinde non potest tali cassationi validè consentire. Sic decidit Rota in Valent. pens. 1593. 3. Nov. (quam decisionem recitat Garc. p. 1. c. 5. nu. 268.) his verbis: etiam si jus pensionis sit radicatum penes reservatarium, cum commodum ad alium pertineat, sine illius consensu transferri non potest; quia facultas transferendi fuit data contemplatione illius, & ad ejus commodum. Contrarium tamen tenet Garcias loc. cit. n. 269. hæc expressis: circa dictam Rotæ decisionem adverte, verius videri, quòd reservatarius, in cujus persona fuit pensio reservata, possit validè eam transferre, & cassationi consentire, etiam sine consensu ejus, in cujus commodum est reservata; & quòd illa sit ad commodum alterius, id solum faciet, quòd ille (intellige reservatarius fiduciarius) teneatur ad interesse, si malè versatus est. Cum quo revera sentire videtur Card. de Luc. cit. d. 68. nu. 29. ubi: quòd, sicuti post cessionem commoditatis factam alteri pensionarius tacitè, v. g. contrahendo matrimonium, potest facere pensionem extingui, ita etiam id possit per expressum actum, remanente Cessionario solà actione contra illum, quanti ejus interest, non factam illam extinctionem.

2. Respondeo ad primum secundò: Neque per illius mortem naturalem, aut civilem extinguitur pensio. Card. de Luc. loc. cit. & d. 73. n. 2. Neque in hoc est difficultas, dum mors talis fiduciarii contingit, sede Papali plenà; cum in eo casu imminente morte fieri soleat generalis translatio in alium fiduciarium successorem; si enim in pensionibus non fiduciarii Papa concedit passim ipsi privatis pensionariis indulgunt transferendi, etiam in articulo mortis, juxta dicta supra, multò magis, & absque dubio id rectè facit idem directè, ac generaliter in hujusmodi pensionibus, quæ reipà ad alterius, non ipsius fiduciarii commodum sunt reservatæ. Card. de Luc. cit. n. 2.

3. Respondeo ad primum tertio: Sed neque extinguitur (intellige omnino, seu ita, ut non reviviscat, vel potius, ut alia ei omnino similis de novo creetur, ut solet in aliis ordinariis translationibus pensionis) pensio morte talis fiduciarii, ubi mors ea contingit sede Papali vacante; vel enim verum est, quòd dici refert idem Card. cit. d. 73. num. 17. (quam-

(quamvis addat, in parenthesis, hoc hucusque foro ignotum esse) nempe esse de stylo Dataria, quod quando huiusmodi fiduciarii deputantur, contextualiter deputetur etiam successor, in quem generalis translatio fiat pro tempore, quando casus istius mortis contigerit; vel ut Lott. l. 1. q. 36. n. 99. & seq. ne moriente illo Fiduciario (intellige etiam pro casu Sedis Apostolicae vacantis) evanescat illa gratia, etiam respectu personae contemplatae, seu in cuius commodum reservata pensio, introductus est usus, ut simul cum reservatione concedatur facultas transferendi (intellige in alium similem Fiduciarium) pensionem, ut occurrente vitae periculo talis translatio fiat; quin &, ut Lott. *ibid.* à n. 92. titularis se obliget solvere pensionem, dato etiam fideiussore, & scedula bancaria statim temporibus, quousque Pensionarius (intellige Fiduciarius ille) vix erit, simulque ipse ille Pensionarius Procuratorem irrevocabilem constituat illam ipsam personam contemplatam per Papam, seu in cuius commodum cedit pensio, ad eam exigendam; neque mandatum illud deinceps revocari potest, etiam si nuncupatum non fuisset irrevocabile concessum; cum satis sit, concessum fuisse in rem propriam de necessitate. Vel certe, ut Card. de Luc. *loc. cit.* n. 5. sit ea translatio ex intervallo per Papam de novo creatum, non obstante, quod quantum est de stricto iure, ob extinctionem pensionis resultantem à morte illius Reservatarii fiduciarii huiusmodi prorogatio seu translatio speciem novae reservationis redoleat: nam dubium non est, quin & taliter prorogare pensionem possit Papa, etiam non requisitis titularis consensu; quamvis & ipsi titulares revera hunc consensum praestent, ut Card. de Luc. *loc. cit.* n. 9. dum beneficia istiusmodi genere pensionum gravata acceptant, scientes, quod pensio iis imposita sit ad commodum alterius, quoad is vixerit, non autem Reservatarii nudum nomen suum accommodantis. Verumtamen hisce in tantum contrariantur Castrop. *de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 2.* Azor *p. 2. l. 8. c. 6. q. 7.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 262.* Paris. *l. 6. q. 4. à n. 61.* in quantum tenent, morte illius Reservatarii fiduciarii finiri pensionem, & omnem ejus commoditatem cessare, dum Reservatarius (ut poterat, uti id libenter admittunt hi AA.) in vita sua, instante mortis periculo, eam non transtulit in alium similem Fiduciarium. Sed neque hoc ipsum negat Lott. sed potius supponit, non factam tali translatione extingui pensionem per mortem Fiduciarii, dum cum communi asserit, ideo concedi potestatem transferendi, ne aliàs morte Fiduciarii evanescat gratia. Quin etiam expressè ait *cit. q. 36. nu. 97. juncto n. 98.* tam ex persona contemplatae, seu Commodatarii, quam ex persona Fiduciarii extingui pensionem, prout alteruter praeoritur, uti idem iisdem ferè verbis tenet Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 3. nu. 15.* Procedunt hi AA. ex hoc fundamento, quod jus ipsum, seu titulus & proprietas pensionis spectet ad illum Fiduciarium. Unde e contrario sequi videtur, quod si is nudum solum nomen Pensionarii absque dicto iure haberet, non extinguendam ejus morte pensionem, & sic locum habituram sententiam Card. de Luca. Tunc autem jus pensionis esse penes talem Fiduciarium, v. g. Hispanum, & totum commodum penes Italum, dum Papa concederet pensionem in hunc modum: *Assignamus pensionem centum ducatorum super Decanatu*

P. Laurent. Fori Benef. Tom. III.

Toletano Cajo Hispano Clerico, & volumus, ut eam exigat in commodum & utilitatem Titii Itali. Tunc verò & commodum, & jus foret penes Italum, & nudum solum nomen Pensionarii penes dictum Hispanum, si Papa his verbis reservaret pensionem: *Concedimus tibi Titio Clerico Italo pensionem centum ducatorum super fructibus Decanatus Toletani; queres clericum Hispanum, ut teneat illam in persona sua.* Itatradit Paris. *loc. cit.* Azor *loc. cit. q. 6.* Porro, dum (ut fieri consuevit, ne gratia pensionis evanescat morte Fiduciarii) simul cum reservatione pensionis concessa facultas eam transferendi Reservatario incurrente periculo vitae, Fiduciarii, penes quem est jus ipsum pensionis, & non Commodatarii esse, pensionem transferre (intellige, in alium Fiduciarium) tradit *cit. q. 7.* Azor. Unde etiam, si dictus Fiduciarius eam transferre nollet, Commodatarius eam transferre nequibit, ut *ibid.* Azor. Videtur tamen stante hac sententià Fiduciarius ille, si id instante vitae periculo nollet, cogi posse ad hoc per Superiorem, ne per ejus malitiam fraudetur Commodatarius.

4. Respondeo ad secundum primò: Pensio extinguitur, & omnino cessat per mortem dicti commodatarii, seu illius, ad cuius commodum servit, & reservata est pensio, esto supervivat fiduciarius ille, in cuius caput seu personam reservata pensio; cum pensio huic facta tota sit respectiva ad utilitatem tertii, nempe commodatarii illius, ac proinde hac utilitate cessante, cessat pensio. Castrop. *loc. cit.* Garc. *loc. cit. n. 263.* dicens, sic servare styllum & Rotam, cujus plures pro hoc *ibidem* refert Decisiones, praecipue in *Hispal. pens. 15. Octob. 1571.* quam recitat *ibid. n. 266. & n. 267.* dicit approbatam vivae vocis oraculo à Gregor. XIII. 29. Nov. 1573. Card. de Luc. *cit. d. 73. n. 10.* Lott. *l. 1. q. 36. n. 97.* qui etiam addit: hinc cum dicti commodatarii morte evanescere omnes obligationes ad favorem reservatarii, cujus actio propterea maneat elisa. Tamen si Rota aliàs in eadem *Hispalensi* contrarium, ut refert Garc. *loc. cit. n. 265.* resolvisset, nempe non extingui per obitum illius commodatarii, si ille alium nominaverit in commoditate, vel in alium eam transtulit, etiam sine aliqua solennitate, & solenni translatione per reservatarium facienda in ejus vita.

5. Respondeo ad secundum secundò: Si ille, in cuius commodum reservata pensio, hoc suum commodum in alium transtulit (quod eum posse, etiam incio & invito reservatario fiduciario, cum sic non pensionem, sed suum commodum transferat, tenet Azor *p. 2. l. 8. c. 8. q. 8.* Paris. *l. 6. q. 4. n. 63.* testans sic responsuram Rota) & dein decedat, pensionem non extinguit; eò quod jus pensionis remaneat penes fiduciarium illum, tradit *ibidem* Azor.

Questio 662. An, & qualiter per mortem dicti Fiduciarii, in cuius caput reservata pensio; item per mortem personae illius contemplatae, seu Commodatarii extinguitur obligatio schedula seu camporis; dum nimirum ob commodiorem ac faciliorem exactionem talis pensionis fiduciaria solet ultra obligationem solvendi pensionem, quam faciunt provisum de beneficio, dari quoque schedula bancaria idonei alicujus mercatoris obligantis se (& quidem frequentius pro solutione duodecim terminorum, seu sex annorum)

Ec 2

ad

ad favorem talis fiduciarii, vel ejus translatariorum, cum declaratione, ut, moriente interim dicto fiduciario ante factam translationem, vel etiam post eam factam morientibus translatis, aut moriente ipso proviso de beneficio, cesset ac evanescat obligatio, ac si nullatenus unquam fuisset?

Respondeo ad primum: Non cessare illam obligationem Cedulista, dum mors fiduciarii contingit Sede Papali plenâ, factâque jam translatione pensionis in alium similem fiduciarium, extra controversiam est. Card. de Luc. de pens. d. 73. n. 1. & n. 2. subjungens, in hoc casu procedere Decisiones illas Rotæ, quas ministri Datarie pro duratione talis obligationis afferebant contra se agentem in causa quadam Romana pro Schedulista. Sed neque cessare dictam obligationem in casu mortis civilis contingentis Sede Papali vacante, dum v. g. fiduciarius talis Sede vacante assumeret statum militare: unde, cum Papa noviter creatus, privando illum dictâ fiduciariâ pensione, alium deputaret fiduciarium, in quem translationem faceret; ed quod tunc adhuc verificaretur obligatio cedulista, quâ se obstrinxit solvendi illis, in quos vivente reservatario pensionum translatio facta esset, tradit idem Card. loc. cit. n. 15. Cessare verò illam, ubi dicta mors naturalis, Sede Papali vacante (etsi admittat, eo casu non cessare obligationem ipsius titularis solvendi pensionem) probat idem Card. ibid. à n. 3. supponendo imprimis, translationem in alium pensionarium non esse factam in mortis articulo, Sede Papali adhuc plenâ, nec eam Sede vacante fieri posse; sed necessariò faciendam ex intervallo per Papam de novo creatum. Dein assignando inter præjudicium Cedulista, & ipsius titularis hoc discrimen, quod beneficiatus contendat de lucro proveniente à gratia & benignitate Papæ, qui, cum juxta magis receptam Canonistarum sit absolutus Dominus beneficiorum, sicut tollere potest beneficium uni, & dare alteri, ita multò magis mandare, & facere potest istiusmodi servitutis, vel oneris pensionis continuationem, etiam citra consensum titularis, adeoque conqueri non possit titularis, si in dicto casu creatus de novo Papa pensionem illam transferat in fiduciarium alium. Econtra autem, ut tradit n. 3. in fidejussore, seu schedulista, & campfore tali ejusdem obligatio rigorosè & strictissimè sit intelligenda ad limites verborum, neque admitti in ea debeat extensio à casu ad casum, etsi identitas rationis accedat; ed quod actus voluntarii non debeant plus obligare, quam est voluntas. Tum etiam, quia agitur de contractu correspectivo, & consequenter non agatur de lucro captando ex gratia & concessione Papæ, sed de damno vitando, nempe, ne maneat obligatus ad id, ad quod se noluit obligare. Unde propterea esset quodammodo violare jus naturæ, vel gentium, extendere obligationem ultra propriam voluntatem, quod, ubi non urget publica necessitas, vel utilitas, fieri non potest, nec debet. Verumtamen n. 17. Idem Card. videtur resolvere in contrarium, nimirum, neque in contingentia mortis naturalis fiduciarii Sede Papali vacante extinguì ejus obligationem; non tantum ex eo, quod, ut dictum quest. preced. quidam circumferant, de stylo Datarie in deputatione talis fiduciarii contextualiter deputari quoque successorem, in quem generalis translatio fiat pro

tempore, quando mors ejus contigerit; sed etiam quia cessat dicta ratio, quod Cedulista contendat de damno vitando, cum in effectu (saltem arguendo à frequentiore contingentia) hujusmodi Campfores, qui pro tali Fiduciario has cedulas faciunt, non soleant id facere, nisi cum eorum assecuratione, habendo æquivalentiam in manibus, vel aliam cautionem, adeo ut Cedulista liberatio potius concernat jus, vel interesse ipsius titularis. Item quod apud eosdem Cedulistas notum est, quod pensionis duratio, vel extinctio non pendeat à persona fiduciarii, sed ab illa commodatariorum; unde propterea non urget allata prius ratio cessantis in Cedulista voluntatis se obligandi.

2. Respondeo ad secundum: Exspirare illam Cedulista obligationem per mortem Commodatarii, etsi Reservatarius supervivat. Card. de Luc. cit. n. 17. Sic Lott. l. 1. q. 36. n. 97. tradit, unâ cum persona contemplata, seu Commodatario præmoriante extingui omnes obligationes ad favorem Reservatarii, seu in cujus caput reservata pensio, & hinc ejus actionem remanere elisam. De quo etiam dixerat n. 96. quod, dum fiunt quietantia nomine illius Reservatarii, & dein contingat, pensionem declarari nullam, tamen ipse non teneatur ad restitutionem, sed sufficiat, eum cedere actiones contra Commodatarium, quem Lott. consuevit vocare Confidentarium.

Questio 663. An, & qualiter extinguatur pensio morte Pensionarii alterius Ordinarii?

Respondeo: Nisi translata fuerit pensio vivente pensionario, ejusdem morte extinguitur penitus, sicut usufructus morte usufructuarii. Lott. l. 1. q. 42. nu. 44. Castrop. cit. §. 10. nu. 1. Azor. loc. cit. n. 10. ad initium. Paris. l. 6. q. 2. n. 113. Garc. p. 1. c. 5. n. 239. Corrad. pr. benef. l. 5. c. 5. n. 24. Sic quoque per ejusdem mortem civilem, puta assumptionem militiae secularis, extinguitur pensio, tradit Card. de Luc. de pens. d. 73. n. 16. juxta dicta à nobis supra.

Questio 664. An, & qualiter cesset pensio per cessionem voluntariam ipsius pensionarii?

1. Respondeo primò: Ex solo consensu Pensionarii, citra Papæ, aut alterius Superioris auctoritatem, potest non solum minui pensio, seu pars illius remitti. Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 5. Castrop. de benef. d. 1. p. 11. §. 10. n. 11. Lott. l. 1. q. 42. n. 42. (qui etiam n. 43. addit, in tali quantitate imminuta conservari idem jus, nec propterea censeferi diversam, sed eandem proptus pensionem, quæ prius reservata) Barbof. juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 78. Card. de Luc. de pens. d. 5. n. 3. Tond. qq. benef. p. 1. c. 35. n. 1. ubi etiam, quod fieri nequeat conventio vel prohibitio, per quam Pensionarius prohibeatur extinguere pensionem, nisi talis conventio vel prohibitio fuerit summi Pontificis auctoritate firmata; quia pensionis extinctio principaliter cedit in utilitatem Ecclesie. Sed & totum pensionis onus in totum extinguit. Castrop. Azor. Barb. l. cit. Lott. loc. cit. n. 7. Paris. loc. cit. q. 2. n. 123. Card. de Luc. de pens. loc. cit. & d. 11. n. 9. Tond. ubi antè. Garc. p. 1. c. 5. n. 39. citans quamplurimos. Cum enim pensio unice in utilitatem Pensionarii constituta sit, potest solâ illius hoc suo favori renunciantis voluntate cessare. Castrop.

strop. Azor *ll. cit.* Cúmque consensus ille titularis impositioni pensionis consentientis, qui est de ejus forma, respiciat favorem Pensionarii, præfert formam contractus merè profani, cui auctoritas Papæ, à qua immediatè dependet, in tantum adhæret, in quantum durat ille contractus; contractus autem omnis ex consensu contrahentium dissolvatur. Neque obstat primò, quòd beneficium cessare nequeat, aut abdicari solà Beneficiarii voluntate; nam beneficium dimissio nocere potest Ecclesiæ; dimissio autem pensionis semper est favorabilis Ecclesiæ, utpote, quæ per hoc evadit libera. Castrop. Azor *ll. cit.* quemadmodum & hinc Patronus propriâ auctoritate abdicare potest se jurepatronatus. Insuper dicitur inter beneficiarium, & Ecclesiam quasi contractus corresponsivus hinc inde obligatorius, stipulante pro Ecclesia Collatore, idèque dissolvi non potest solo consensu beneficiarii absque consensu Ecclesiæ; quæ est alter contrahens, cujus vice illum præstat Prelatus, qui jus destituendi habet: hæc autem ratio non intrat in pensionibus continentibus porum lucrum, poramque donationem ad favorem pensionarii, cujus solus consensus, quomodocunque præstitus, inducit liberationem Ecclesiæ debitricis, cujus semper interest restituere sua libertati, dum nulla quoad eam adest corresponsivitas, sicut est in beneficio. Card. de Luc. *loc. cit. n. 10.*

2. Ampliatur responsio, ut procedat, etiam si pensio expressè esset reservata pro alimentis, ut commodius quis sustentari possit. Garc. *loc. cit. n. 40.* contra Gig. *q. 45. n. 9. & q. ult. n. 8.* Gamb. *de off. Leg. l. 6. n. 603.* Gurr. *de jurament. confirm. p. 3. c. 3. nu. 5.* Zech, Duaren, &c. apud eundem Garc. sentientes contrarium ex *l. cum hi. de alimentis.* juxta Gl. *v. alimentorum.* Nam tenendo pensionem æquiparari contractibus profanis (quod procedit, dum reservatur de consensu partium, ut Put. *decis. 193. n. 2. l. 3.* Garc. *loc. cit. n. 41.*) & sic cessat dispositio dictæ legis, ut patet ex ejus rextu, utpote loquente de alimentis relictis ex ultima voluntate. Garc. *loc. cit. n. 41.* Si verò æquiparetur ultimis voluntatibus (uti fieri censet Put. *ubi antè* apud Garc. *n. 42.* dum reservatur motu proprio, sine consensu partium) adhuc procedere responsionem, eò quòd favor, ad hoc consideratus in alimentis relictis in ultima voluntate, in presenti casu considerari nequeat, dum pensio est odiosa, & ejus extinctio, utpote cedens in libertatem Ecclesiæ, est favorabilis, tradit Garc. *n. 43.* subjungens quoque *n. 44.* non videri in proposito militare rationem consideratam in alimentis relictis in ultima voluntate. De cetero, ut patet, dicendum, pensionem non habere ortum ex ultima voluntate, ac proinde dispositionem *cit. l. cum hi.* extendendam non esse ad pensionem concessam ad alimenta. Garc. *num. 45.* cum Molin. *To. 2. de contract. d. 59.*

3. Limitanda econtra responsio primò: ut non procedat, dum titulo pensionis promotus quis est ad sacros Ordines; siquidem tunc pensio alienari, extinguí, aut remitti nequit, donec pensionarius beneficium sufficiens consecutus, vel aliunde habeat, unde vivat, juxta Trid. *sess. 21. c. 2.* Garc. *loc. cit. n. 45.* Azor. Castrop. *ll. cit.*

4. Limitanda secundò: ut procedat, modò cassatio sit omnino libera & gratuita, absque pecunia, aut sine anticipata solutione; de quo paulò

post. Lott. *loc. cit. n. 8.* Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 3. nu. 38.* Card. de Luc. *de pens. d. 5. num. 3.* addeas talem cassationem sine beneplacito Apostolico non solum invalidam, sed & simoniacam. Item *d. 68. n. 23.* ubi etiam ejus dat rationem hisce formalibus: *Pensio cedi non potest alteri, neque extrinsecui cum recompensa temporali, non ob aliquod interesse Papa, cujus assensus omnino requiritur; sed ratione subjectæ materiæ, cujus commercium ex stylo Curie interdicitur.* Subjungit etiam Lott. *n. 9.* juxta Rotam *decis. 471. n. 10. p. 1. divers.* hinc non substitutam cassationem, si fieret eâ lege, ut alia reservetur. Et de tali cassatione non libera intelligendas varias Rotæ decisiones, dum dicunt, extinctionem pensionis requirere consensum & auctoritatem, ait Lott. *ibid. n. 11.* uti & super tali cassatione non libera esse necessariam expeditionem literarum Apostolicarum (contrarium tenente Card. de Luc. *loc. cit.* hisce expressis: Est recepta praxis, quòd super hujusmodi extinctionibus non liberis obtineatur beneplacitum Apostolicum, pro quo sufficit sola supplicatio signata manu Papæ absque expeditione literarum) ante quam expeditionem locum fore penitentiæ; secus verò super cassatione libera, et si ex superabundanti super ea signata fuisset per Papam supplicatio, ait idem Lott. *n. 10.* Potest nihilominus ob concordiam minui à Pensionario pensio, citra consensum ullius Superioris, & quòd actus extinctionis vel diminutionis sine auctoritate Superioris factus sit validus & licitus, modò pecunia, vel alia res temporalis non intervenerit, Card. de Luc. *de pens. d. 11. n. 9.*

5. Limitanda tertio: Nisi fortè gratuita illa extinctio fieret in fraudem alterius, v. g. si Fiduciarius id attentaret in præjudicium illius, in cujus commodum reservata est, ut id expressè tenent Card. de Luc. *de pens. d. 68. n. 19.* Lott. *l. 1. q. 42. n. 14. juncto n. 18.* Idem est extra casum fiduciariæ pensionis de Pensionario, non Fiduciario transfereate commoditatem pensionis in alium, v. g. creditorem suum, constituendo eundem Procuratorem irrevocabilem ad exigendam pensionem, eaque fruendum, donec ei satisfactum, vel etiam in alium non creditorem suum, constituendo illum pariter Procuratorem irrevocabilem; non enim teneret interim facta ab illis Pensionariis in præjudicium commodatariorum illorum extinctio, quemadmodum non teneret extinctio vel remissio usufructus facta per ipsum usufructuarium, quæ eo ipso præsumeretur facta in fraudem commodatarii creditoris, vel non creditoris sui. Lott. *loc. cit. n. 14. juncto n. 19. 29. & 30.* & ex eo Ventrigl. *loc. cit. n. 39.* Salgado *in Labyrinth. p. 1. c. 34. n. 12. & seq.* quorum sententiam probabiliorè præ opposita paulò post subjungenda censet Card. de Luc. *de pens. d. 68. n. 18.* non quidem, ut ait, ex vagis & generalibus aliquibus fundamentis, ponderatis à Lotterio, præsertim circa assimilationem usufructus, cujus extinctionem seu remissionem fieri non posse dicunt per usufructuarium in favorem proprietarii, in præjudicium ejus, cui cessus est, (cùm id manifestam contineat æquivocationem, ut ostendere conatur Card. de Luc. *loc. cit. n. 23.*) sed ex circumstantia fraudis, ac malæ fidei ipsius titularis, qui sciens pensionem esse alicui cessam, & postquam pensionarium agnovit in creditorem, extinctionem pensionis affectavit cum cedente non absque collusionis & fraudis vehementi suspitione, nimirum in casu & causa, in qua *ibidem*

scribit Card. de Luca. In contrarium sentire videtur Tond. *qq. benef. p. 1. c. 35.* in quantum *n. 1.* tradit, non valere inhibitionem de non extinguenda pensione instantibus creditoribus pensionarii: & *n. 5.* non valere mandatum irrevocabile factum à pensionario creditori suo ad exigendam pensionem ecclesiasticam, sicut non valet mandatum factum per possessorem beneficii de exigendo fructus sui beneficii, durante toto vitæ suæ tempore. Et *n. 6.* usum fructum quidem extinguere non posse in præjudicium creditoris juxta *l. 3. ff. de his, qui in fraudem creditor.* aliam tamen esse rationem in his pensionibus ecclesiasticis, quippe quæ non sint in commercio nostro, sicut est usus fructus; cum tantum quod ad factum, & fructuum perceptionem sint in commercio nostro, & non quod ad jus percipiendi. Ac tandem *n. 8.* non posse prætendi, quod extinctio pensionis fiat in fraudem, eod quod, qui jure suo utitur, nemini injuriam faciat, & ita decidisse Rotam *decis. 129. p. 1. recent.* non impediri extinctionem pensionis non obstante mandato irrevocabili per pensionarium facto. Eandem doctrinam tradit idem Tond. *tr. de pens. c. 2. n. 27.* item Ameyden *de stylo Datarie c. 27. n. 15.* dicens, hunc esse styllum Curie juxta citatam decisionem Rotæ apud Card. de Luc. *loc. cit. n. 10. juncto. n. 17.*

Quæstio 665. An perperam facta extinctio pensionis, v. g. non gratuito sine beneplacito apostolico præjudicet pensionario?

Respondeo affirmativè: Nam ex defectu istius beneplaciti per talem extinctionem non gratuitam incurritur simonia tam à pensionario, quam titulari (intellige, ubi is pecuniam, vel aliud quicquam obtulit pro extinctione) & consequenter incurritur pena simoniacæ statuta, inter quas est illa amissio, seu extinctio pensionis à majoritate rationis, ob quam exinde vacant beneficia, absurdumque foret dicere, quod actus virtutis, qualis est gratuita extinctio pensionis, præjudicare debeat facienti illum, & non actus vitiosus continens delictum, ex quo etiam de jure resultat privatio & amissio illius, quod remissum est. Card. de Luc. *de pens. d. 5. n. 9.* Nec obstat, quod resignatio beneficii nulla non abdicet jus à resignante; nam etiam nullitas illa, ubi culpa est ex parte resignantis, jus ab eo abdicat, ne crimen profitur criminoso. Card. de Luc. *loc. cit.*

Quæstio 666. An, & qualiter pensio præsumatur extincta ob diuturnam ejus non exactionem?

Respondeo: Tunc ex diuturno silentio, seu ex non exacta pensione præsumitur ejus extinctio, dum quæstio est inter pensionarium superviventem bene informatum de facto proprio, & titulari successorem non informatum. Secus verò est, dum pensio translata v. g. in aliquem constitutum in pupillari aetate, & è contra semper idem fuerit titularis, à quo solutio fieri debuisset, adeoque de hoc docere possit. Card. de Luc. *de pens. d. 67. n. 5. juncto n. 9.* Sic cum hac limitatione procedere dicens generalem aliàs doctrinam Gomezi, & Cavalieri, quod stante diuturno silentio præsumatur extinctio pensionis. Subjungit etiam Card. de Luc. *n. 8.* præsumptionem factæ solutionis nunquam intrare in favorem illius, qui pulsatus negavit debitum, allegando se non esse debitorem.

De cetero tale silentium non generare prescriptionem extinctivam pensionis, ait idem Cardin. *loc. cit. n. 6.* eod quod agatur de annuo debito conditionali, in quo receptum sit, etiam tricennale prescriptionem non sufficere, nisi pro annualitatibus decursis. pro quo citat Gig. *de pens. q. 83. à n. 9. & Rotam decis. 373 p. 9. Recent.*

Quæstio 667. An, & qualiter extinguatur pensio per anticipatam redemptionem?

Respondeo primò: Pensio, quæ datur laico tanquam merces laboris, ministerii & operæ stipendium redimi potest pecuniâ, absque Papæ consensu. Azor. *p. 2. l. 8. c. 10. q. 10.* ex Soto *de just. l. 9. q. 7. a. 2.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 25.* Caltr. *tr. 17. d. 3. de simon. p. 13. n. 7.* ubi expressè alia est pensio, quæ datur laicis ob officium temporale, v. g. ad pulsandas campanas, canendum figuratè in choro; & de hac certum est, non esse simoniam, neque juris divini, neque humani, si vendatur vel redimatur, nam quod illa portio extracta sit ex aliquo titulo spirituali, scilicet ex beneficio, in causa non est, quò minus temporalis sit, & vendibilis &c. Citat pro hoc Less. *l. 2. c. 35. n. 122.* Suar. *de Simon. l. 4. c. 26. & c. 11. n. 19. & 20.* ubi ait: pensio temporalis, etiam non sit materia simoniæ, quia est res temporalis pretio estimabilis, & quamvis sit portio fructuum beneficii, est tamen separata à titulo spirituali de stylo tamen Curie, qui facit legè, nò potest hujusmodi pensio vendi aut redimi, qui quidem stylos induci potuit, ut sic omnis simoniæ suspicio evitaretur, unde vendentem aut redimentem hujusmodi pensionem privatâ auctoritate reum videri simoniæ contra jus humanum, tenent Azor. *p. 2. l. 5. c. 10. q. 10.* Reginal. *in pr. fori panit. l. 23. n. 276.* Suar. *de relig. T. 1. l. 4. de simon. c. 26. n. 16.* Filiuc. *p. 3. tr. 45. & q. 7. n. 3.* Verum tamen si Barbof. per pensionem temporalem intelligit laicalem illam, omnino fallitur, neque Azor. de hoc *l. c.* verbulum, sed loquitur de pensione Clericali.

2. Respondeo secundò: Pensionarius citra Papæ, aut alterius Superioris auctoritatem sine labe simoniæ vendere potest fructus pensionis suæ, etiam ad totam vitam suam, Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 25.* ex Bonacini. *de Simon. q. 4. §. 13. n. 13.* juxta paulò post dicenda ex Cajetano, & Azor.

3. Respondeo tertio: Pensio ecclesiastica, seu quæ datur loco beneficii, si ve ea constituitur causâ resignationis beneficii, aut quia quis cedit lit: si ve independentè à causâ resignationis, & cessio constituitur Clerico, ut habeat, unde commodius sustentetur, redimi nequit anticipatis solutionibus sine auctoritate Papæ. Paris. *l. 6. q. 2. n. 124. & 128.* citans Nav. *conf. 52. de prob. Azor. loc. cit. q. 11. Lott. l. 3. q. 29. n. 93. juncto n. 96.* Garc. *loc. cit. n. 20.* Barb. *juris Eccl. l. 3. c. 11. n. 24.* ex Bonacini. *de simon. q. 4. §. 13. n. 7.* & alii passim cum Gig. *de pens. q. 87. n. 5.* contra Tolet. *in sum. c. 92. n. 82.* Valent. *to. 3. d. 6. q. 16. p. 3.* apud Garc. *loc. cit. n. 26.* docentes, hujusmodi pensiones, quæ dantur loco beneficii, posse redimi sine auctoritate Papæ, non tamen transferri aut vendi; in quo eos inconsequentè arguit Garcias. Item contra Cajetan. *to. 1. opuscul. tr. 31. in respons. 10.* apud Paris. & Azor. *ll. cit.* ubi tamen, ut refert Azor, solùm ait, redimi posse pensionem pecuniâ sine ulla labe simoniæ, quia pensio est quid temporale profanum, nempe fructus, qui quotannis ex beneficio debentur, & solvantur. Item quia fas est futuros beneficii fructus ad certum tempus locare, & ven-

dere,

dere, nisi lex scripta prohibeat, ergo futuras pensiones licet vendere, & emere, cum id nullâ lege scriptâ sit vetitum. His accedit, quod pensio conceditur tanquam alimentum in subsidium vitæ; sed is, cui annua debentur alimenta, potest anticipatis solutionibus ea vendere, & is quæ ea debet, potest illa redimere &c. Quam sententiam etiam sibi non placere dicit Azor; eò quod pensio non sint fructus, sed jus exigendi fructus ex beneficio alterius, illudque sit jus quoddam spirituali annexum, & licet dictos fructus pensionis futuros ad tempus, vel etiam ad totum vitæ suæ tempus locare, vel vendere anticipatis solutionibus in foro conscientia juxta jus commune pensionarius possit, sine ulla Superioris auctoritate, ut ipsemet Azor tradit *loc. cit. q. 11. sub hac limitatione*; nisi usus Curia Romanæ, vel iudicium forense obtineat; uti idem absolute tenet ex Bonacina, Barbof. supra ¶ non secus ac usus uctuarius retento ipso jure usus fructus locare, & vendere potest alteri fructus, ita ut penes unum sit jus pensionis, vel usus fructus, & penes alteram emolumentum & commodum, ut dictum alibi; jus tamen ipsum pensionis pensionarius vendere, nec illud beneficiarius anticipatis solutionibus redimere possit sine Papæ auctoritate; quia id verus usus Curia Romanæ. Addit tamen etiam Azor, *cit. n. 11. in fine*, locationem quoque talem, & venditionem fructuum in iudicio habendam suspectam (intellige, ac si jus ipsum distraheretur) præsertim si ista locatio fieret in perpetuum, seu ad vitam pensionarii. De cetero rationem pensionis præter usum illum Curia hæc dat Lotterius *loc. cit. n. 9. 4.* Quod ista extinctio per viam illam redemptionis sit contra mentem Papæ, utpote qui voluit pensionem deservire pro alimento pensionarii exemplo militaris stipendii, quod utcumque remissibile sit, vel gratuito cessibile, non possit tamen pactione aliquâ obligari, juxta *l. 4. c. de exeq. re judic.* Eandem rationem, nimirum, quod pensio cedat in causam alimentorum, & super alimentis futuris non possit transigi sine auctoritate Superioris, datur Gigas, & Duaren. apud Garc. *loc. cit. n. 30.* cui ea displicet, eò quod non omnis pensio cedat in causam alimentorum, sed illa tantum, quæ dicitur sine causa, quæ datur Clerico cum clausula, ut *commodius sustentetur*. Quæ clausula operetur, ut pensio alimentorum causa videatur assignata, & tamen secundum stylum in redemptione pensionis cuiuslibet, etiam quæ assignatur ex causa resignationis sive cessionis, ne ex ea nimium detrimentum patiat, requiritur auctoritas Superioris. Quin &, si ex dicta causa adhibenda auctoritas Papæ in redemptione pensionis, sufficeret quoque, ut ait Garc. *n. 34.* auctoritas Ordinarii, utpote quæ sufficit in redemptione alimentorum, juxta *l. cum hi. de transact.* Item possit illa auctoritas suppleri juramento, quod ipsum admitti à Gigante, ait Garc.

4. Respondeo quartò: Possè dictam redemptionem pensionis quò ad jus ipsum illius penitus extinguendum fieri anticipatis solutionibus, interveniente auctoritate Papæ citra omnem simoniæ labem aut suspicionem, extra dubium est. Azor. *loc. cit. q. 9.* citans Gig. *de pens. q. 87.* Gamb. *de off. leg. l. 6. n. 123.* cum commun. pro quo ut bene inquit Azor, unus sufficiat pensionum sic redemendarum usus. Nequaquam tamen fieri posse redemptionem pensionis auctoritate Nuncii Apostolici, signanter asserit Garc. *loc. cit. n. 35.* nisi ad hoc habeat specialem facultatem, quam credit illum non habere.

5. Respondeo quintò: Quod ad praxin & modum hujus redemptionis spectat, non solet Papa dimittentibus beneficia pensiones reservare, & hæc simul facultatem concedere, ut ipsis ex toto pensiones solvantur anticipatis solutionibus; sed reservat simpliciter pensionem, & postea seorsim ac divisim facit liberam potestatem, & optionem, ut, qui annuam pensionem solvendam habet, redimere eam possit anticipatis solutionibus. Azor. *cit. q. 10.* qui etiam ait, teste Gigante, solere pensionem redimi anticipatis, vel 6. vel 7. ad summum solutionibus anticipatis, consideratâ pensionarii ætate, quemadmodum sic redimi solent alimenta à debente illa.

Questio 668. An dicta redemptio pensionis, seu extinctio illius quò ad ipsum jus anticipatis solutionibus citra auctoritatem Papæ facta, sit simoniaca?

1. Respondeo: In hoc proflus non convenire RAA. nam primò tradit Azor. *loc. cit. q. 11.* talem redemptionem habere speciem simoniæ. Item *q. 10. in fine* ait, usum Curia Romanæ, ut non nisi Romani Pontificis assensu redimatur, meritò introductum ad omnem simoniæ speciem evitandam, & ne alioqui ipsa beneficia venalia reddantur: & hinc fieri, ut, qui privato jure & auctoritate pensionem redimit, peccet quidem, & meritò puniri possit, non tamen incurrat simoniæ penas, in quas incidunt, qui beneficium pecuniâ permurant.

2. Secundò talem redemptionem, vel translationem absolute simoniacam, & invalidam pronunciant Card. de Luc. *de pens. d. 5. n. 3.* pro quo citat Toud. *tr. de pens. c. 57. n. 1.* Garc. *p. 1. c. 5. n. 20.* citans pro hoc quamplures, & signanter *n. 23.* Henric. *in sum. l. 13. c. 13. §. 2.* qui dicit, post Constitutionem Pii V. imponentis pensionario recitationem officii B. Virginis, pensionem redimere sine licentia Papæ esse simoniacum, & fieri nulliter, etsi propterea non incurratur excommunicatio. Ante Pium V. tamen pensionem reputatam redimibilem, in quo postremo, dicit Garc. eum falli. Item esse dictam redemptionem absolute simoniacam, tenere videtur citato Laym. *Th. mor. l. 4. tr. 10. c. ult. §. 5. n. 48.* Barbof. *juris Eccles. l. 3. c. 11. n. 20. & 21.* ubi, postquam dixisset, vendentem, aut redimentem privatâ auctoritate pensionem temporalem, videri reuiri simoniæ contra jus humanum, addit: at pensio Clericalis est materia simoniæ non solum contra jus humanum, sed etiam Divinum, ubi recepta illa Constituit. Pii V.

3. Tertiò, distinguit Lott. & primò quidem pensionem, dum reservata ex causa cessionis, vel resignationis beneficii, redimere, seu extinguere anticipatâ aliquot annatarum solutione, esse simoniacum, indeque aperiri viam venditioni beneficiorum, neminem non videre, asserit *l. 3. q. 29. n. 93.* diceus, id ipsum notari quoque à Gigante *de pens. q. 87. sub n. 7.* negat tamen Lott. *ibid.* hinc sequi talem pensionem non esse quid merè temporale; cum, cur non possit talis pensio redemptione extingui, alia evidentior & firmiter sit ratio, nempe quòd per talem redemptionem aperitur via nundinationi beneficiorum. Uti eandem rationem indicat Azor. *loc. cit. q. 9.* sic enim posset quis resignare beneficium ea lege, ut reservetur sibi certa pensio, & insuper ut ea pensio pretio anticipato solvatur, seu redimatur, quæ qui faceret, beneficium ipsum

vendere merito crederetur. Nam dum beneficium resignas Titio, pacto cum eo inito, ut pensionem v.g. Ducatorum, quam tibi reservas singulis annis solvendam, redimat 140. Ducatis, statim solutis, perinde est, ac si dares illud beneficium pretio 140. Ducatorum recepto. Azor. *loc. cit.* Dein, dum pensio non est imposita ex causa cessionis seu resignationis beneficii, vel ex alia causa, ex qua possit argui pactio circa ipsum beneficium cedendum aut resignandum, eam redimere sine auctoritate Papæ, negat esse simoniacum. n. 96. hinc formalibus; Auctoritas Apostolica est perpetuo necessaria; sed non erit perpetuo necessaria pro abitergenda labe simoniæ, nisi ea tenus, quatenus processerit pensio ex causa cessionis seu resignationis beneficii, vel alia, ex qua argui possit pactio circa ipsum beneficium cedendum, aut resignandum. Et ita intelligendos ait omnes, qui nimis effuso sermone pronunciarunt, redimentem pensionem sine auctoritate Papæ committere simoniam, qui sunt multi, cum quibus etiam sentit Moneta *de distrib. quotid. p. 2. q. 18. n. 12.*

4. Quarto Castrop. *tr. 17. d. 3. de simon. p. 13.* postquam n. 3. pensionem soli clerico concessam divisisset quadrifariam; nempe in eam, quæ datur pauperi clerico in sustentationem, Quæ datur Parocho seni non valenti amplius deservire, ut se sustentet, beneficium ejus alteri collato. Quæ datur renuncianti beneficium, quod pacifice possidebat. Quæ datur ad litem in beneficio sedandam. Dixissetque cum Valent. *d. 16. p. 3.* quem citat, de omnibus hinc pensionum clericalium speciebus, esse simoniam juris Divini, vendere has pensiones auctoritate propria, ubi Bulla Pii V. edita 1571. in Bullario 138. recepta observatur; eò quod in dicta Bulla Papa pensiones annexat titulo spirituali, obligando pensionarios ad recitationem officii B. Virginis, quoposito, ut ait, cum pensio nihil sit aliud, quam jus percipiendi fructus (intellige, ex alieno beneficio) medio spirituali officio, cum hoc officium invendibile sit, etiam jus percipiendi fructus ab illo inseparabile, fore invendibile. Ubi verò dicta Bulla recepta non est, vendere dictas pensiones esse simoniam juris humani; eò quod ex stylo Curie prohibetur, eas vendi, & venditores tanquam simoniaci puniantur. Denique à n. 10. sentit cum eodem Valent. *loc. cit. l. 2. c. 35. dub. 22. n. 124. Tollet. l. 5. c. 92. n. 6. dicto 3. Suar. l. 4. de simon. c. 26. n. 24. & 16.* quos citat; quamlibet dictarum clericalium pensionum redimi posse propria auctoritate sine simonia. Rationem dat ex Valent. quia, quod per se & immediate acquirit titularis, seu possessor beneficii pensione gravari, redimendo pensionem, est immunitas & libertas ab obligatione & onere pendendi quotannis ex fructibus illius tantam quantitatem, libertas autem hæc non sit spiritualis, neque spirituali per se annexa; nam esto, inde sequatur beneficium beneficiario fore magis utile, & eum facultatem habere retinendi sibi omnes fructus, hoc tamen est extrinsecum & accidentarium redemptioni pensionis, utpote quæ non per se respicit hanc utilitatem, sed solum dictam immunitatem. Atque ita diluit quoque fundamentum opinionis contrariæ, quod proposuerat n. 9. nimirum, quod beneficiarius redimens pensionem reddat beneficium sibi magis utile, quia potest jam percipere partem illam fructuum, quam solvere tenebatur loco pensionis; potestas autem, seu jus colligendi illam partem fructuum sit annexa titulo

spirituali, cum sit propter officium, non sicut ad potestas percipiendi ceteras partes fructuum. Addit quoque Castrop. *cit. n. 10.* pro confirmatione, quod redemptio pensionis nihil aliud sit, quam quædam anticipata solutio fructuum, quos singulis annis beneficiarius tenebatur prestare. Ac tandem concludit, his non obstantibus, ad redemptionem pensionis semper solere intervenire auctoritatem Papæ, non quia ea necessaria, sed ad majorem securitatem, & quia jam ex stylo Curie hoc sit receptum.

Questio 669. An pensio cassata, seu viâ redemptionis extincta, anticipatâ solutione cogat literis Apostolicis?

Respondeo: non sufficere suppletionem manu Papæ signatam; sed in super expeditionem litterarum Apostolicarum esse omnino necessariam in hac non libera, seu non gratuita extinctione pensionis, ita ut ante expeditionem illarum sit locus penitentia, tenet Lot. *l. 1. q. 42. n. 10.* Contrarium tradit Corrad. *pr. benef. l. 5. c. 6. n. 55.* hinc expressis: neque literæ Apostolicæ requiruntur, quando pensio de consensu pensionarii cassatur & extinguitur, etiam nonnullis anticipatis, seu anticipandis solutionibus; tunc enim sola Signatura supplicationis super hujusmodi cassatione sufficit cum clausula; quod illa tam in judicio, quam extra illud fidem faciat. Idem tradit Card. de Luc. *de pens. d. 5. n. 3.* ubi talis est recepta praxis, quod super hujusmodi extinctionibus (intellige quæ sūt mediante pecuniâ, seu redemptione per anticipatas aliquorum terminorum solutiones; de his enim immediate ante fuerat locutus) obtinetur beneplacitum Apostolicum, pro quo sufficit sola supplicatio signata manu Papæ, absque expeditione litterarum &c. Et d. 22. n. 4. ubi stylus est, siue cassatio pensionis fiat motu proprio, siue ex conventionem partium ob aliquorum terminorum anticipatam solutionem non expediendi litteras; sed quod sola supplicatio signata manu Papæ sufficiat ex Decreto in eadem supplicatione adjecto solito. citat pro hoc Tond. *de pens. c. 28. n. 26. Garc. p. 6. r. 2. m. 13. &c.* qui tamen ibi non loquitur de literis expediendis super pensionis extinctione per dictam ejus redemptionem, sed super illius translatione.

Questio 670. An pensio cassata possit deinceps exigi?

Respondeo: Pensio semel extincta, siue gratuita cassatione, siue mediâ redemptione, amplius non reviviscit, licet titularis, seu is, qui pensionem solvebat, de novo se obligaret ad solvendum illam; quia beneficium semel liberatum ab onere pensionis, non potest per beneficiarium iterum reduci ad servitutem sine nova auctoritate, & solemnitatibus requisitis in reservatione pensionis. Ventrigl. *to. 2. annot. 11. §. 3.* citans Marechot. *var. resol. l. 2. c. 18. n. 24. & 25.* Cassat. *de pens. decis. sim. n. 6.* Procederetque id ipsum, etiam si titularis confiteretur, cassationem fuisse factam per metum, ex Marechot. *loc. cit. n. 26.* astringit Ventrigl. *loc. cit.* dum tamen aliunde de dicto metu sufficienter per alias probationes, quam titularis confessionem, constaret, pensio non quidem revivisceret, sed diceretur nulliter extincta, adeoque perfolvenda, Ventrigl. *loc. cit.* Sic quoque tradit Card. de Luc. *de pens. d. 22. n. 2.* quod quamprimum cassata pensio (loquitur de cassatio-

ne facta per Papam motu proprio) & sic illico Ecclesia in primo libertatis statu reposita, pensio amplius peti nequeat; ad eum ut Judex ex officio nemine etiam opponente, pensionarium agentem repellere valeat. Citat pro hoc Gamb. de off. leg. l. 6. n. 484. Tond. de pens. c. 77. n. 25. &c.

Questio 671. Qualiter amittatur possessio exigendi pensionem?

Respondeo primò: Tunc pensionarius dicitur amisisse possessionem naturalem, seu spoliatus possessione naturali pensionis, quando pensionem petiit ab eo, qui eam illi solvere consueverat, & is solvere non vult. Nam eò ipso, quod solvere recuset, spoliare videtur pensionarium possessione. Azor. p. 2. l. 8. c. 13. q. 2. citans Innoc. in c. suborta, de sent. & rejudic. & Decium conf. 136. Lott. l. 1. q. 38. n. 214. ubi: probando, pensionem semel petitam, & titulari eam negasse, probatur amissa naturalis possessio; quia illa denegatio intenta est ad spoliationem naturalem possessionis. Citat pro hoc Guido, Papam. decis. 629. per tot.

2. Respondeo secundò: Posito autem, quòd possessio naturalis fuerit amissa per dictam denegationem solutionis, quòd, si pensionarius per decennium acquirerit illi denegationi, negligendo petere solutionem, abiecit etiam animum possidendi, sic ipsam quoque civilem possessionem per lapsum tanti temporis, quasi ejus oblitus, amittit. Lott. loc. cit. n. 215. citans Bart. in l. si ve possideris n. 8. c. ne probat. Covar. ad regul. possessor. p. 1. sub. n. 3. Bald. conf. 12. n. 11. l. 1. &c. Subjungit tamen Lott. n. 216. Rotam idiplum non admittere, sed ut sit locus amissioni civilis possessionis, id exigere, ut naturalis possessio per alium fuerit occupata, qualiter illa ab alio occupata non est, ubi adest solum simplex illa denegatio titularis, ut Rota in Aquilegens. pens. 21. Maii. 1610. Sic quoque ait Lott. loc. cit. n. 218. illud, quod unus possidet naturaliter tantum, & alius civiliter tantum, non posse applicari controversia super possessione, vel quasi possessione pensionis. Nam licet pensionarius possideat tantum civiliter, titularis tamen non potest possidere naturaliter; cum pensio sit quaedam servitus, & res sua nemini serviat juxta l. in re communi. ff. de servitut. urbanor. praedior. Porro pensionarius spoliatus possessione naturali per denegatam ei à titulari solutionem, potest agere judicio de spolio, & judicio possessorio ad recuperandam pensionem. Azor loc. cit. citans Caccialup. q. 18. Rotam de restitut. spoliat. decis. 24. in antiq. An autem, & qualiter agens hoc judicio teneatur ostendere titulum, dictum est alibi. Vide de hoc Azor. loc. cit. & Lott. loc. cit. à n. 220.

PARAGRAPHVS IX.

De Resignatione per Procuratorem.

Questio 672. An, & à quibus, & quorum beneficiorum resignatio fieri possit per Procuratorem?

Respondeo ad primum: Possit fieri resignationem per Procuratorem. Garc. p. 11. c. 3. n. 142. Paris. l. 9. q. 1. n. 1. Castrop. de benef. d. 6. p. 2. §. 4. n. 1. Azor. p. 2. l. 7. c. 22. q. 1. affirmantes, hanc esse con-

stantem omnium sententiam ex l. labeo. ff. de usucap. ubi, quòd, qui potest aliquid per se, possit etiam idem per alium, nisi lege prohibeatur. Item in l. 1. ff. de Procurat. ubi, quòd usus mandati necessarius sit, quando nostris rebus superesse non possumus vel volumus. Jam verò lex nulla prohibet, resignationem beneficii fieri per procuratorem, nisi in casu unico; nimirum, dum resignationem faciens commoratur in Curia Romana; usus siquidem & stylus obtinet, ut praesentes in curia Romana non nisi per se ipsos consentum praesent resignationi (intellige, consentum illum magnum ad distinctionem consensu parvi praestiti in portione supplicae, qui etiam per Procuratorem in eo casu praestari non prohibetur) idque vi regulae Cancellariae quae est 24. Pauli IV. ubi sic dicitur: *Apostolica littera nullatenus expediantur, nisi resignans vel cedens, si praesens in Romana Curia fuerit, personaliter, alioquin per Procuratorem ad hoc ab eo specialiter constitutum expeditioni hujusmodi in eadem Cancellaria expressè consenserit, &c.* Castrop. loc. cit. Azor. loc. cit. q. 8. Chok. ad citatam reg. n. 39. Paris. l. 8. q. 8. n. 22. quae regulam obligantur quicunque, etiam in magna dignitate, etiam Cardinalia Constituti. Unde dum Cardinales resignant, hunc suum consentum praestant per syngrapham propria manu subscriptam, & missam ad Notarios Cancellariae, vel Camerae. Vel hi Notarii ad ipsos accedere solent, ut hunc eorum consentum excipiant, Azor, Chok. Paris. l. 8. q. 12. & cum eo Chok. id limitant, ut procedat, dum hic consensus praestatur in Cancellaria, non verò dum praestatur in Camera; eò quòd Notarii Camerae, ad praestandum ibi consentum admittant etiam Procuratores praesentium. Hinc jam

2. Respondeo ad secundum. Hoc unico igitur casu excepto, omnes, qui possunt per se resignare, possunt etiam constituere Procuratorem ad resignandum. Paris. l. 9. q. 1. n. 5. Sic in specie poterit id infirmus, etiam morti proximus. Azor loc. cit. q. 1. Paris. loc. cit. à n. 7. modo sit sanæ mentis; destitutus enim usu rationis Procuratorem constituere nequit. Paris. loc. cit. à n. 13. Et sic Constituti in qualunque dignitate eam resignare possunt per Procuratorem. Azor loc. cit. q. 1. à n. 10. Sic è contra, qui per se nequeunt resignare, resignare quoque non valent per Procuratorem, Paris. l. 2. n. 22. tales esse dicens minores. Vel etiam, ut idem ibidem, qui constituere nequeunt Procuratorem. Hinc infero &

3. Respondeo ad tertium: Omnia beneficia resignari possunt per Procuratorem. Paris. l. 9. q. 2. n. 1. etiam maxima, & ipse Papatus. Paris. ibid. n. 2. De cetero potest resignatio per Procuratorem fieri tam coram Ordinario, quam in Curia in manibus Papae, modo coram Ordinario fiat pure; cum coram illo nec ipse Principalis in favorem, aut sub alia conditione resignare queat. Paris. l. 9. q. 5. n. 1. Porro quòd dictum de resignatione, procedit quoque de resignatione permutationis gratia, ita ut permutari quoque possint beneficia per Procuratorem. Paris. l. 9. q. 1. n. 3. citans Bellam. de permur. benef. p. 8. q. 2. n. 9. ac dicens, esse communem.

Questio 673. An constitui possit Procurator ad beneficium idem accipiendum, & dimittendum?

Respondent negativè Castrop. loc. cit. n. 2. Azor loc. cit. q. 7. Paris. l. 9. q. 10. citans Bellam. ubi ante n. 17. eò quòd constitui nequeat Procurator ad benefi-